

Jaarrekening 2022

Inhoudsopgave

Welkom	4
Inleiding	5
Kerngegevens	8
Financieel beeld.....	9
Programma's.....	19
Programma 1: Economie en Ruimte	20
Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid	21
Deelprogramma 1.2: Mobiliteit.....	35
Deelprogramma 1.3: Wonen	48
Programma 2: Leefomgeving en Veiligheid	58
Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving.....	60
Deelprogramma 2.2: Veiligheid.....	76
Programma 3: Vitaal en Sociaal.....	86
Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen	87
Deelprogramma 3.2: Onderwijs	102
Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid en zorg	111
Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen	129
Deelprogramma 3.5: Cultuur	136
Programma 4: Dienstverlening en bestuur	145
Deelprogramma 4.1: Dienstverlening	146
Deelprogramma 4.2: College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	152
Deelprogramma 4.3: Algemene inkomsten en post onvoorzien.....	160
Deelprogramma 4.4: Overhead en ondersteuning organisatie.....	166
Paragrafen	170
Paragraaf 1: Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	171
Paragraaf 2: Duurzaamheid.....	185
Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	201
Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen	238
Paragraaf 5: Financiering.....	245
Paragraaf 6: Verbonden partijen	252
Paragraaf 7: Grondbeleid	281
Paragraaf 8: Lokale heffingen.....	305
Paragraaf 9: Bedrijfsvoering	318
Paragraaf 10: Openbaarheidsparagraaf (Wet open overheid).....	327
Jaarrekening 2022	328
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	329
Baten en lasten.....	333
Incidentele baten en lasten	335
Wet Normering Topinkomens	341
Balans	342
Reserves	362
Voorzieningen.....	372
EMU saldo	377
Bijlagen bij de jaarrekening.....	378
Jaarrekening op taakveld.....	379
SiSa Bijlage.....	383
Begrotingsoverschrijdingen.....	421

Overzichten.....	423
Hervormingen.....	424
Subsidies en inkomensoverdrachten.....	426
Personeelskosten	427
Investerings.....	428
Grondexploitaties	436
Intensiveringen.....	438
Samenwerkingsverbanden	445
Incidentele middelen gemeentefonds	446
Meerjarige exploitatieprojecten.....	448
Kapitaallasten	449
SIF-middelen.....	450
Vennootschapsbelasting	451
Wettelijke indicatoren.....	453
 Bestuur	 454

Welkom

Welkom op de pagina van de gemeenterekening 2022 van de gemeente Groningen. De gemeenterekening 2022 is de eerste rekening in de nieuwe structuur van 4 programma's en 14 deelprogramma's. De gemeenterekening 2022 is zo opgezet dat relevante informatie voor de lezer bij elkaar is geplaatst. Met links naar bijhorende informatie navigeert u gemakkelijk door de gemeenterekening. Een kort overzicht van deze gemeenterekening vindt u in de [Jaarverslag in 't kort](#). Wilt u de gemeenterekening ook graag in boekvorm? Dan kunt u dit [pdf-bestand](#) downloaden. Hieronder kunt u navigeren naar de belangrijkste onderdelen van de gemeenterekening.

Inleiding

Middels de jaarrekening leggen wij verantwoording af over de behaalde resultaten en de besteding van middelen. In deze beknopte samenvatting lichten we de belangrijkste resultaten binnen de programma's toe. Uitgebreidere informatie vindt u in deze gemeenterekening zelf onder de betreffende onderdelen.

Programma 1: Economie en Ruimte

- Om toekomstbestendige economische groei te faciliteren hebben we impactondernemers ondersteund en is door de regio Groningen-Assen en provincie Groningen gewerkt aan een regionale bedrijventerreinenstrategie.
- We kijken terug op een succesvol verlopen Operatie Julianaplein. Dankzij de inzet van onder meer Groningen Bereikbaar, werkgevers en de automobilist bleef Groningen tijdens de werkzaamheden zo goed mogelijk bereikbaar. In het kader van de Mobiliteitsvisie en de Leidraad Openbare Ruimte zijn we na de zomervakantie van start gegaan met de herinrichting van de Grote markt. Met de uitvoering van deze en andere projecten, hebben we gewerkt aan meer sociale, economische en recreatieve ontmoetingsplekken.
- De overgang van fossiele brandstoffen naar elektrisch rijden (of waterstof) is belangrijk in de vergroening van vervoersmiddelen. Zo rijden er inmiddels 194 elektrische- en waterstofbussen rond in Groningen en Drenthe, zijn er belangrijke vervolgstappen gezet naar een zero-emissiezone voor stadslogistiek in de binnenstad, zijn snorfietsen met een fossiele brandstofmotor op veel fietspaden niet langer toegestaan en hebben we belangrijke stappen gezet om elektrische laadpalen te kunnen plaatsen in eigen beheer.
- Ondanks dat er voorzichtige tekenen van stabilisatie van de woningprijzen zijn, blijft de woningvraag onveranderd groot. Naast de grote hoeveelheid netto opgeleverde woningen is er in 2022 een start gemaakt met het opstellen van de Strategische Woningbouwprogrammering. Ook hebben we het Steunpunt Huren geopend waar huurders terecht kunnen met hun vragen of een klacht kunnen melden.

Programma 2: Leefomgeving en veiligheid

- Het jaar 2022 kenmerkt zich door ontwikkelingen op het gebied van beheer en onderhoud, afval en leefkwaliteit. Zo hebben we in 2022 een nieuw asfaltmengsel ontwikkeld (GemGroReflection) en hebben we tal van afvalcampagnes georganiseerd. De eerste stappen om circulariteit lokaal en regionaal verder in te bedden en ontwikkelen zijn gezet, we ontwikkelen ons hiermee van traditionele afvalinzamelaar naar grondstoffenmanager (Gronings Goud).
- Met het rapport Groningse Praktijken hebben we zicht gekregen op de uitdagingen die voor ons liggen op het gebied van ondermijning. Dit rapport - en het later verschenen rioolwateronderzoek - onderstreepten het belang om de aanpak tegen (ondermijnende)criminaliteit te versterken. Hiervoor hebben we bewustwordingstrainingen georganiseerd, zijn we gestart met de pandenbrigade en het programma Preventie met Gezag.
- Om een digitaal veilig(er) Groningen te realiseren, hebben we inzet gepleegd in de vorm van kennissessies en cybersecurityscans aan bedrijven en scholen. Tot slot hebben we onze gebiedsgerichte aanpak versterkt door inzet van wijkboa's, jeugdboa's en gebiedsmanagers veiligheid.

Programma 3: Vitaal en Sociaal

- In november startten we met de gebiedsgerichte werkwijze voor werk en participatie naar aanleiding van de succesvolle Pilot Oost. Met de Basisbaan hebben we een bijdrage geleverd aan betekenisvol werk en bestaanszekerheid van ruim 50 inwoners voor wie de toegang tot de arbeidsmarkt afgesloten leek. Hiermee is de projectdoelstelling behaald. Voor de opvang van Oekraïners voeren we de leefgeldregeling uit. Via het RMT zijn ca. 650 Nederlandse taalcursussen ingezet voor deze groep.
- Om de koopkracht van inwoners te versterken en de kosten voor energie te beperken en/of ter overbrugging totdat de landelijke maatregelen werden ingevoerd, hebben we eind 2022 een tijdelijk hulppakket aangeboden.
- Met de ondertekening van het Maatschappelijk Akkoord Sociale Inclusie zetten we gezamenlijk de schouders onder meer gelijke kansen voor kinderen en jongeren. Daarom ook investeren we langjarig in goede en duurzame schoolgebouwen die een centrale rol in de wijk vervullen. Hiertoe is het traject actualisatie Integraal

Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) inclusief de actualisatie van de visie op onderwijshuisvesting in gang gezet en is het Integraal accommodatieplan bewegingsonderwijs en binnensport opgesteld.

- In 2022 zijn de hulpmiddelen Wmo opnieuw aanbesteed. Dit heeft geleid tot meer onderlinge samenwerking en keuzevrijheid voor de inwoner. In samenwerking met Groningen Beter is de Regiovisie 'Gezonde Groningers, Gezonde Zorg' vastgesteld, om de samenwerking tussen sociaal en medisch domein in de regio te intensiveren. Landelijk zijn wij actief betrokken bij het opstellen van de Hervormingsagenda, die tot doel heeft het verbeteren van de jeugdhulp en een beheersbaar duurzaam financieel houdbaar stelsel. Lokaal zijn de voorbereidingen getroffen om de basisjeugdhulp onder te brengen bij WIJ Groningen (SAMEN).
- In 2022 zijn we begonnen met de pilot Volwassenenfonds Sport en Cultuur, mede ondersteund door het Gronings Sportakkoord. De pilot is een groot succes en krijgt daarom in 2023 een structureel vervolg. Ook hebben we sportclubs ondersteund met de uitvoering van de pilot positief sportklimaat, het Platform Sport050, het ondersteuningspakket energie en initiatieven binnen het Gronings Sportakkoord.
- We hebben als gemeente de afgelopen jaren coronasteunpakketten ingezet voor de culturele sector. Het herstellepakket 2022/2023 dat afgelopen december is gepresenteerd richt zich op ondersteuning van instellingen, een publiekscampagne, talent, amateurkunst, digitalisering en de culturele arbeidsmarkt.
- In juni 2022 hebben we het onderzoek naar meerkosten van de invoering van Fair Pay in Groningen gepresenteerd aan de gemeenteraad en de culturele sector. Als vervolgstap zijn we in december 2022 samen met Kunsten '92, Platform ACCT en de provincie Groningen een traject gestart onder de noemer Fair Practice Lab. Om meer kinderen cultuur te laten beleven, is er in het voortgezet onderwijs stevig ingezet op het bereiken van scholen.

Programma 4: Dienstverlening en Bestuur

- Voor de publieke dienstverlening begon het jaar met een corona lockdown, die kort daarna werd opgevolgd door de toestroom van vooral Oekraïense vluchtelingen. Hiervoor is destijds een apart crisisteam opgezet, waarbij we uiteindelijk 1.215 Oekraïners hebben ingeschreven. Terugkijkend is dit voorspoedig gegaan.
- Afgelopen jaar hebben we verder vorm gegeven aan het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie. Hierin bepalen we samen welke vorm van participatie en/of zeggenschap voor inwoners het best past. Daarnaast werkten we aan participatie binnen de Omgevingswet en het wetsvoorstel 'Wet Versterking participatie op decentraal niveau'.
- De gemeente Groningen nam in 2022 deel aan 14 Europese projecten. Door deelname aan deze projecten werken we aan oplossingen die internationaal van belang zijn. Tegelijkertijd dragen ze bij aan het realiseren van de gemeentelijke ambities. De focuspunten van de projecten lagen in 2022 op de volgende thema's: energietransitie (4 projecten), waterstof (4 projecten), klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit, leefkwaliteit (5 projecten), en digitale transitie (1 project). Europese focuspunten worden in 2023 herijkt aan de hand van de doelstellingen in het coalitieakkoord.

Paragraaf 1: Duurzaamheid

- Om inwoners te blijven betrekken bij en inspireren om duurzamer te leven, werken we sinds 2022 aan de campagne 'Duurzaam Groningen'. Vanuit de Wijkenergieaanpak werkten we er in de projecten Aardgasvrije preftuin Paddepoel-Selwerd en Proeftuin de Wijert Aardgasvrij-Klaar aan om buurten op een warmtenet aan te sluiten.
- Vanwege de gestegen energieprijzen lag onze focus op de energiebesparing bij woningen. Onder andere via energicoaches en adviseurs, de klusbus en door het beschikbaar stellen van de mogelijkheid voor leningen om te verduurzamen via het Fonds Energietransitie (FET). Vanuit de 'Subsidieregeling Reductie Energiegebruik Woningen' en 'Rijksmiddelen verduurzamen woningen huishoudens met energiearmoede' hebben we in 2022 activiteiten uitgevoerd die bewoners, woningeigenaren en initiatieven in de hele gemeente ondersteunen om de eerste stappen richting aardgasvrij te zetten en advies te geven over energiebesparende maatregelen.
- Vanuit ons programma Groningen Geeft Energie werken we aan een CO2-neutrale gemeente in 2035 (volgens de uitgangspunten van de Routekaart Groningen CO2-neutraal 2035 uit 2018). De energietransitie is een gezamenlijke opgave en aan de realisatie van de doelen werken we samen met inwoners in de wijkenergieaanpak, met bedrijven, energiecoöperaties, organisaties en met de partners van de Routekaart.

Paragraaf 2: Gebiedsgericht werken

- *Centrum*: In 2022 sprong de aanpak van de Grote Markt het meest in het oog. Om hittestress in de binnenstad te verminderen zijn we samen met inwoners de planvorming gestart voor het 'Vergroeningsplan Damsterplein' en het uitvoeren van ingediende ideeën op Groenplan Vitamine G. De binnenstad moet een veilige plek zijn en blijven, daarom hebben we extra handhaving en maatregelen ingezet rondom het Stadsstrand en Noorderplantsoen.
- *Oude Wijken*: Om de leefbaarheid in de wijk te verbeteren zijn projecten uitgevoerd die onderdeel uitmaken van 'Mooie wijken' en de Regiodeal 2022. In de Schildersbuurt hebben we gewerkt aan het terugdringen van overlast. Ook financierden we initiatieven uit de wijken, met aandacht voor initiatieven voor kinderen in De Hoogte en de Indische buurt en initiatieven rondom prettig samenleven in de buurten waar veel studenten wonen.
- *Zuid*: Er is hard gewerkt aan de opgaven in wijkvernieuwingswijk de Wijert. Zo heeft Kansrijk Zuid 10 buddy's op de been gebracht die inwoners met financiële moeilijkheden hebben begeleid. Op het gebied van duurzaamheid is de proeftuin aardgasvrij-klaar gestart en zijn voorbereidingen getroffen om een inhaalslag te maken om de biodiversiteit te versterken en exoten terug te dringen in het Stadspark.
- *Oost*: De lopende projecten uit het NPG voor Beijum en Lewenborg zijn uitgevoerd en de nieuwe projecten Broedplaats voor jongeren en Beijum in Bedrijf zijn opgestart. In Lewenborg zijn Kansrijk Oost, Verlengde Schooldag en het uitwerken van een plan voor een aantrekkelijk winkelplein van start gegaan.
- *West*: We hebben de wijkbewoners ondersteund bij de top3-aanpak en bij grotere meerjarige initiatieven. Ook voerden we de projecten van Sunny Selwerd en de Regiodeal uit.
- *Haren*: We hebben in 2022 samen met inwoners uitvoering gegeven aan gebiedsagenda 'de Groene Parel' en gesprekken gevoerd over de dorpsagenda's van Glimmen, Onnen en Noordlaren. Ook hebben inwoners meegedacht over herinrichtingen en verkeersplannen. In mei is in de Mellenshorst jeugdsoos 'The Hangout' geopend.
- *Ten Boer*: Samen met inwoners realiseren we stap voor stap de dorpsvernieuwing binnen de kaders van het NPG. Dit deden we in 2022 door dorpsinitiatieven gezamenlijk op te pakken en uit te voeren. Ook investeerden we in extra inzet van aardbevingscoaches en zijn we aan de slag gegaan met de ontwikkeling van het buurt- en dorpshuis van de toekomst

Kerngegevens

De peildatum van alle kerngegevens is 31 december van het betreffende jaar. Een streepje betekent dat het betreffende cijfer nog niet bekend is.

Inwoners	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Sociaal				
Aantal inwoners	233.265	234.957	239.740	238.208
Jongeren (0 t/m 19 jaar)	18,3%	18,2%	19,2%	18,1%
Middengroep (20 t/m 64 jaar)	66,7%	66,5%	65,5%	66,5%
Ouderen (65 jaar en ouder)	15,0%	15,3%	15,3%	15,4%

Ruimtelijke kerngegevens	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Oppervlakte gemeente (in ha)	19.975	19.975	19.795	19.795
% Binnenwater	9,4%	9,4%	9,4%	9,4%
% Functiemenging*	57%	57,6%	-	58,6%
Lengte van de wegen (km)	1.215	1.215	1.215	1.215

Woningvoorraad	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Aantal woningen	116.445	119.889	121.396	121.958
% Huurwoningen	58,2%	62%	58%	62%
% Koopwoningen	41,8%	38%	42%	38%
Gemiddelde WOZ-waarde (euro's)	239.500	253.160	220.000	252.150

Financieel in euro's	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Totaal lasten (excl. reservemutaties)	1.165.308.000	1.233.216.000	1.223.461.000
Rekeningresultaat	60.548.000	0	82.076.000
Omvang algemene reserve (AR)	50.925.000	48.977.000	48.753.000
Ratio weerstandsvermogen	128%	127%	137%
Inkomsten gemeentefonds	618.382.000	594.938.000	699.149.000
Opbrengst belastingen (totaal)	112.493.000	116.059.051	119.699.000
Opbrengst onroerendezaakbelasting (OZB)	95.306.000	97.940.928	99.311.000
Opbrengst roerende zaakbelasting (RZB)	134.000	132.000	135.000
Opbrengst hondenbelasting	1.217.000	0	0
Opbrengst logiesbelasting	545.000	2.274.273	2.153.000
Opbrengst precariobelasting	1.272.000	1.198.843	1.592.000
Opbrengst parkeerbelasting	14.019.000	14.513.007	16.508.000

* *Functiemenging weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen tussen 0% (alleen wonen) en 100% (alleen werken). Bij een waarde van 50% zijn er evenveel woningen als banen.*

Financieel beeld

Inleiding

Financieel gezien kregen we in 2022 te maken met de effecten van de coronacrisis en de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Door de hoge inflatie, de stijgende energiekosten en de discussie met het Rijk over de gemeentelijke financiën op langere termijn nam de financiële onzekerheid toe. Dit heeft veel flexibiliteit en inzet van de gemeentelijke organisatie gevraagd. Naast de maatregelen van het Kabinet op het gebied van onder andere de energietoeslag hebben we als gemeente een tijdelijk noodpakket ontwikkeld van ruim 14 miljoen euro om inwoners, ondernemers en instellingen extra te ondersteunen. Dit noodpakket is in 2022 nog niet volledig ingezet.

Voor de uitvoering van de gemeentelijke opvang van Oekraïners ontvangt de gemeente een uitkering van het Rijk. Hierbij zijn de extra lasten hiervoor in ruime mate gedekt. Tegelijkertijd hebben we uitvoering gegeven aan diverse herstel- en compensatiepakketten na de coronacrisis. Ondanks deze externe ontwikkelingen hebben we gemerkt dat op diverse fronten de economische bedrijvigheid goed doorliep. Mede hierdoor is het resultaat op bijvoorbeeld grondzaken hoger dan begroot.

Op een aantal fronten is vertraging in uitvoering zichtbaar, waardoor budgetten niet volledig werden ingezet. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar bij projecten en samenwerkingsverbanden. In 2022 hebben we vanuit het Rijk ruim meer middelen ontvangen dan begroot. Dit kon niet allemaal meteen worden ingezet. Tegelijkertijd zitten er nog nadelen in het resultaat verwerkt, waaronder structureel hoge lasten voor jeugdhulp en een incidentele afboeking op het viaduct bij Westpoort.

In de volgende onderdelen wordt een nadere toelichting gegeven op het rekeningresultaat 2022 en op de afwijking ten opzichte van de prognose in Voortgangsrapportage 2022-II. Er wordt stil gestaan bij de stand van zaken ten aanzien van de hervormingen. Daarna volgt een beeld van de financiële situatie van de gemeente door middel van de balans, financiering, weerstandsvermogen en kengetallen.

Rekeningresultaat 2022

We sloten 2022 af met een positief resultaat van 26,9 miljoen euro. Het bruto resultaat is 82,1 miljoen euro positief, maar voor 55,2 miljoen euro verschuiven we de besteding naar 2023. Dit gaat bijvoorbeeld om meerjarige projecten, bijzondere resultaten en samenwerkingsverbanden. Daarnaast hebben in 2022 bedragen vanuit het Rijk ontvangen die we niet meteen konden inzetten.

Onderstaand zijn de resultaten per programma vermeld met daarbij de belangrijkste verklaringen van de verschillen ten opzichte van de begroting. Een nadere toelichting van de verschillen is bij de betreffende programma's vermeld.

Programma	Resultaat (x 1 miljoen euro)	Toelichting (Bedragen x 1 miljoen euro)
1. Economie en Ruimte	8,6	<ul style="list-style-type: none">Grondzaken (V 8,2): Het positieve effect wordt veroorzaakt door verkopen van diverse bezittingen en de eindcalculatie van Grote Markt Oostzijde / Groninger Forum. Hier staan ophogingen van verliesvoorzieningen en een reservering voor groot onderhoud Biotoop tegenover;Stedelijk Investeringsfonds (V 3,6): Een deel van de beschikbare budgetten is nog niet ingezet vanwege o.a. langere doorlooptijden. Dit betreft bijvoorbeeld Programma Aardgasvrije Wijken en Uitvoeringsprogramma Suikerzijde;

		<ul style="list-style-type: none"> • Parkeren (V 2,5): Er zijn meeropbrengsten voor het straatparkeren door hogere tarieven, uitbreiding van het betaald parkeren en een hogere afname van dagaccounts. De opbrengsten van de parkeergarages zijn hoger (m.n. het Forum). De lasten van parkeerhandhaving zijn lager door later in gebruik genomen 2e scanauto en lagere personele inzet; • Tegemoetkoming Specifieke Sectoren Groningen (V 1,8): De tijdelijke subsidieregeling voor financiële ondersteuning van ondernemers is voor 40% gebruikt; • Meerjarige projecten (V 1,6): Niet alle middelen voor Herstelagenda Groningen Vooruit zijn ingezet. Het project kent een doorloop in 2023. De start van de Omgevingswet is uitgesteld naar 2024, waardoor er in 2022 nog middelen over blijven; • Viaduct Westpoort (N 8,5): Omdat het Rijk het onderhoud van dit viaduct van ons overneemt als onderdeel van het onderhoud aan haar snelweg, dragen we het eigendom van het viaduct weer over aan het Rijk. Conform wettelijke BBV regels was een afwaardering hierdoor noodzakelijk; • OV-bureau Groningen-Drenthe (N 1,6): Qbuzz kampte met een tekort en deel van deze kosten worden door het OV-bureau gedragen. Voor gemeente Groningen als deelnemende partij in het OV-bureau was een extra bijdrage noodzakelijk.
2. Leefomgeving en Veiligheid	3,7	<ul style="list-style-type: none"> • Budgetoverheveling (V 2,9): Vanwege een in het najaar 2022 verwachte begrotingsoverschrijding op deelprogramma 2.1 is er via een begrotingswijziging in december 2022 budget overgeheveld vanuit het Gemeentefonds; • Meerjarige projecten (V 0,6): Het project Experiment gesloten coffeeshop kent een vertraging op landelijk niveau, waardoor de voorbereidingsfase langer duurt dan gepland. Niet alle middelen voor Herstelagenda Groningen Vooruit zijn ingezet. Het project kent een doorloop in 2023; • Reclamedragend straatmeubilair (V 0,5): Jaarlijks begroten wij middelen voor o.a. vernieuwen en bijplaatsen van abri's (bushokjes) in de openbare ruimte. Hier is in 2022 geen gebruik van gemaakt. Daarnaast zijn door ontwikkelingen in de markt de baten hoger; • Precariobelasting (V 0,4): Door meer bouwactiviteiten zijn de baten hoger. Deze baten zijn afhankelijk van conjunctuur, wegenbouw, vraag naar woningen en milieuwetgeving; • Stedelijk Investeringsfonds (V 0,4): Een deel van de beschikbare budgetten is nog niet ingezet. Dit betreft bijvoorbeeld Pilot Fietsparkeren Schilwijken en Cultuurwaardering; • Kunstwerken en Water (V 0,4): De lagere lasten houden vooral verband met het niet uitvoeren van oeverbeschoeiingsprojecten. De oorzaken hiervoor zijn enerzijds de krappe arbeidsmarkt en anderzijds de leveringsproblemen van materialen benodigd voor oeverbeschoeiing; • Correctie activering BTW-riolering (N 1,0): Eind 2021 is gebleken dat we de bijdrage vanuit riolering aan de algemene middelen te hoog hebben geraamd. Dit resultaat is ontstaan omdat we ten onrechte de BTW op investeringen riolering als bezit hebben toegevoegd aan onze balans. Deze herstelactie werkt ook door in het jaar 2022.

3. Vitaal en Sociaal	20,5	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerkingsverbanden (V 16,6): Ontvangen bedragen voor Maatschappelijke opvang, Vrouwenopvang, Werk in Zicht en Transformatieagenda jeugd worden voor de regio meerjarig ingezet, waardoor er in 2022 een saldo ontstaat voor inzet in komende jaren; • Noodpakket energiekosten en inflatie (V 7,6): Het beschikbare bedrag van € 14,1 miljoen is nog niet volledig ingezet in 2022 en kent een doorloop in 2023. Dit betreft o.a. uitbreiding naar de doelgroep 120-140%, budgetten voor financiële problemen & regie en sociale basis & bedrijven; • BUIG (V 3,9): In het najaar van 2021 heeft het rijk het budget substantieel hoger vastgesteld. Daarnaast is zowel landelijk als in Groningen het aantal uitkeringen sterk gedaald in 2022. Van het voordeel is € 6,8 miljoen ingezet voor het noodpakket; • WMO (V 3,7): De begrote prijsstijgingen voor hulpmiddelen bij de nieuwe aanbesteding vielen mee. De verzilvering (uitnutting van de indicaties) bij huishoudelijke hulp was lager dan vooraf verondersteld; • Beschermd wonen (V 2,0): Door lagere cliëntaantallen en een lagere indicatiewaarde zijn er minder zorgkosten gemaakt. Daarnaast was de rijksbijdrage hoger dan begroot; • Steunpakket Corona Cultuur (V 1,8): We hebben minder aanvragen voor corona-ondersteuning ontvangen dan verwacht. We willen deze middelen verder inzetten in 2023 (zie collegebrief van 7 december 2022: 622264-2022); • Jeugdhulp (N 7,1): Dit kent o.a. de volgende oorzaken: doorloop van hogere realisatie vanuit 2021, negatieve effecten door wijziging woonplaatsbeginsel en ontbreken van compensatie vanuit het Rijk voor gestegen zorgkosten als gevolg van corona; • Energietoeslag (N 14,6): Het aantal verstrekkingen was € 2,3 miljoen hoger dan ontvangen dekking hiervoor. Daarnaast is besloten om € 500 van de beschikbare middelen voor energietoeslag in 2023 in het voorjaar 2023 uit te keren aan de doelgroep 2022. Dit geeft een verplichting in 2022, waarbij de dekking in programma 4 (Gemeentefonds) zit.
4. Dienstverlening en Bestuur	49,3	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeentefonds (V 52,7): De begroting 2022 is gebaseerd op de Meicirculaire 2021, waardoor de circulaires t/m december 2022 wijzigingen in de algemene uitkering veroorzaken. Daarnaast zijn er diverse integratie- en decentralisatie-uitkeringen toegekend in 2022; • Oekraïne (V 4,8): De kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne zijn begroot op basis van de bekostigingsregeling van het Rijk. Deze bekostigingsregeling is gebaseerd op normbedragen van het Rijk. De werkelijke kosten waren lager; • Meerjarige projecten (V 4,7): Dit betreft saldi op doorlopende projecten, zoals: Brandveiligheid, Virtueel Groningen, Migratie E-suite en Businesscase outsourcing ICT; • Pensioenen wethouders (V 1,3): Per jaareinde wordt de verplichting voor de voorziening berekend. Door een stijgende rente en de daaruit resulterende lagere contante waarde heeft een vrijval van de voorziening plaatsgevonden; • Onroerend zaakbelasting (V 1,2): De economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad valt hoger uit dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien;

		<ul style="list-style-type: none"> • Nacalculatie loon- en prijsstijgingen (N 5,3): Bij opmaak van de begroting wordt een inschatting gemaakt. Over 2021 en 2022 is een nacalculatie doorgevoerd. Het verschil wordt met name veroorzaakt door de stijging in prijzen in 2022; • Hervormingen (N 5,6): Een aantal hervormingen vanuit begroting 2020 (€ 5,1 miljoen) en 2022 (€ 0,5 miljoen) zijn nog niet volledig gerealiseerd. Dit nadeel wordt deels gedekt door een vrijval van € 1,2 miljoen euro op het budget voor weglekeffecten op tarieven.
Totaal	82,1	

Afwijkingen ten opzichte van voortgangsrapportage 2022-II

In de voortgangsrapportage 2022-II (VGR 2022-II) verwachtten we een voordeel van 48,8 miljoen euro. Daarmee is het rekeningresultaat 2022 ten opzichte van de prognose in de VGR 2022-II 33,3 miljoen euro positiever. De grootste verschillen (> 1 miljoen euro) per onderwerp betreffen:

Onderwerp (Bedragen x 1 miljoen euro)	Rekening 2022	VGR 2022-II	Verschil t.o.v. VGR 2022- II	Toelichting (Bedragen x 1 miljoen euro)
Gemeentefonds	52,7	30,8	21,9	Via de decembercirculaire hebben we 19,1 ontvangen voor taakmutaties en integratie- en decentralisatie uitkeringen. Daarnaast is een nagekomen bedrag van 2,9 ontvangen voor inkomstenderving over 2021 in verband met corona.
Noodpakket energiekosten en inflatie	7,6	-12,2	19,8	Bij opmaak van VGR-II was de volledige dekking voor het noodpakket nog niet geregeld. Een bedrag van 14,1 is in het najaar via een afzonderlijk raadsvoorstel (rv 544202-2022) geautoriseerd. Hiervan is 7,6 nog niet ingezet in 2022, maar volgt in 2023.
Meerjarige projecten	6,0	0,3	5,8	<ul style="list-style-type: none"> • BC outsourcing ICT (V 1,2): De transitie loopt trager dan verwacht, waardoor kosten doorlopen in 2023; • Migratie E-suite (V 1,2): Bij VGR II was nog geen goed zicht op wat er in 2022 wel of niet zou kunnen worden gerealiseerd; • VASD (V 0,8): In verband met vertraging bij de implementatie heeft dit tot minder inzet en kosten geleid dan verwacht; • De overige meerjarige projecten kennen een afwijking kleiner dan 0,5.
Oekraïne	4,8	0,0	4,8	De kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is 2022 begroot op basis van normbedragen vanuit het Rijk. De werkelijke kosten waren 4,8 lager. Na afloop van het boekjaar werd pas bekend dat dit bedrag geen terugbetalingsregeling kent.

Stedelijk Investeringsfonds	4,1	0,0	4,1	Bestaat uit diverse verschillen, waarvan de 2 grootste: 1. Bij Proeftuin Aardgasvrije Wijken (V 1,3) is door operationele zaken sprake van uitstel, 2. Het Uitvoeringsprogramma Suikerfabrieksterrein (V 1,0) is later van start gegaan dan verwacht.
Grondzaken	8,2	4,8	3,4	De actualisatie van grondexploitaties viel positiever uit dan verwacht en er is vrijval op verliesvoorzieningen. Daarnaast liet de slotcalculatie Forum/Grote Markt voordelen zien. Hier tegenover stond een opname van een voorziening onderhoud Biotoop.
Samenwerkingsverbanden	17,2	15,1	2,2	<ul style="list-style-type: none"> • Transformatieagenda jeugd (V 0,6): Bijdragen aan de Regiovisie en het traject HSI zijn uit reguliere middelen voor de Jeugdhulp regio betaald en personeelskosten waren lager dan verwacht; • VO-regio (V 0,7): bij VGR-II was verwacht dat de middelen voor schadelijke praktijken en de ontwikkeling van brede aanpak huiselijk- en seksueel geweld in 2022 zouden worden ingezet; • WIZ (V 0,5): Er zijn aanvullende middelen voor Dichterbij dan je denkt ontvangen en er is minder op de overige projecten en activiteiten verantwoord; • De overige samenwerkingsverbanden kennen een afwijking kleiner dan 0,5.
WMO	3,7	1,7	2,0	Bij VGR-II hadden we al rekening gehouden met een voordeel op de hulpmiddelen, maar deze was voorzichtig ingeschat. Daarbij komt nog een voordeel op de huishoudelijke hulp en extra ontvangen indexatie welke pas na de VGR-II bekend is geworden.
Parkeren	2,5	1,2	1,3	In het 1 ^e kwartaal waren de corona effecten nog duidelijk zichtbaar met lagere parkeeropbrengsten. Op basis van het herstel in het voorjaar en zomer is een prognose opgemaakt. Uiteindelijk werden we verrast door de ruim hogere opbrengsten in het najaar.
Pensioenen wethouders	1,3	0,3	1,1	Pas na het verschijnen van de decembercirculaire aan het einde van het jaar kan de hoogte van de voorziening bepaald worden aan de hand van de op dat moment geldende rentestand.
REACT-EU	1,0	0,0	1,0	De extra middelen zijn toegekend aan de subsidieperiode 2020-2022 en niet aan 2023. Dit was bij VGR-II nog niet bekend.
ICT	-1,0	0,0	-1,0	Meerdere hogere lasten als gevolg ontwikkelingen in tweede helft van 2022, waar bij opmaak van VGR-II nog geen volledig zicht op was.
Jeugdhulp	-7,1	-5,6	-1,5	De bedragen in de prognose zijn schattingen en lastig te kwantificeren. Gezien de hoeveelheid en hoogte van bedragen is een afwijking mogelijk.

Inburgering	0,3	1,6	-1,3	Bij VGR-II hebben we een voordeel gemeld op de voorzieningen van de nieuwe inburgeraars, terwijl dit resultaat bij de jaarrekening nihil is. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat de prognose van aantal instroom asielmigranten en gezinsmigranten uiteindelijk veel lager is uitgevallen door de achterstand in huisvesting. Daarnaast is gebleken dat we de wel toegerekende maar niet uitgegeven middelen niet als resultaat hoeven te melden, maar dat we deze middelen op de balans mogen laten staan. Bij VGR-II was dit nog niet bekend.
OV bureau	-1,6	0,0	-1,6	In de VGR-II is de extra bijdrage als een onzekerheid op de prognose van het rekeningresultaat 2022 vermeld. In lijn met verslagleggingsvoorschriften treffen we in het boekjaar 2022 een voorziening ter grootte van de nu verwachte maximale bijdrage. Het treffen van deze voorziening leidt tot een nadeel.
BUIG	3,9	10,9	-7,0	Een groot deel (6,8) van het geprognosticeerd resultaat bij VGR 2022-II is ingezet ter dekking van het Noodpakket energiekosten en inflatie.
Westpoort	-8,5	0,0	-8,5	Het exacte bedrag van de afwaardering van het viaduct bij bedrijventerrein Westpoort was pas na afloop van het boekjaar bekend. In november 2022 is de raad per brief geïnformeerd over deze situatie.
Energietoeslag	-14,6	4,1	-18,7	Bij de VGR 2022-II zijn we uitgegaan van een aantal verstrekkingen voor de Energietoeslag van 2022. Op basis van deze aantallen verwachte we een voordelig resultaat van 4,1. Echter bij de jaarrekening blijkt dat het aantal verstrekking fors hoger is en dat de uitvoeringskosten door de invoering van het noodpakket daardoor ook hoger zijn (N 0,8). Daarnaast is op basis van huidige regels een verplichting van 13,8 opgenomen voor doorlopende uitkeringen in 2023 voor de groep die in 2022 hier recht op hadden. Dit nadeel wordt grotendeels gedekt door incidentele uitkeringen in de decembercirculaire van het gemeentefonds.
Overige resultaten	1,5	-4,1	5,6	Diverse verschillen < 1 miljoen euro.
Totaal	82,1	48,8	33,3	

Hervormingen

In deze jaarrekening rapporteren wij over de nog niet gerealiseerde hervormingen voor het jaar 2022. Het nadeel bedraagt 4,5 miljoen euro en wordt gecompenseerd door het totale rekeningresultaat over 2022.

Afwijkingen (Bedragen x 1.000 euro)	Opgaven	Realisatie	Afwijking
Hervormingen tot en met begroting 2019	2.277	2.278	1
Hervormingen begroting 2020	40.506	35.369	-5.137
Hervormingen begroting 2021	6.754	6.754	0
Hervormingen begroting 2022	21.811	21.311	-500
Vrijval intensiveringen weglek tarieven	0	1.176	1.176
Totaal	71.348	66.888	-4.460

De afwijking van 4,5 miljoen euro nadeel ten opzichte van de begroting wordt met name veroorzaakt door de hervormingen uit de begroting 2020. Dit betreffen de maatregelen Subsidies van overheden (nadeel 1,0 miljoen euro), Organisatorische inrichting (nadeel 2,5 miljoen euro) en Leniger/flexibeler begroten (nadeel 2,4 miljoen euro) de grootste afwijkingen. Daar staat tegenover dat het Fricriebudget hervormingen (voordeel 0,8 miljoen euro) kan vrijvallen ter dekking van de nadelen op de hervormingen. Een nadere toelichting op de stand van zaken van de hervormingen wordt gegeven in overzicht [1. Hervormingen](#).

Balans en financiering

Balans

Balans (Bedragen x 1,0 miljoen euro)	31-12-2022	31-12-2021		31-12-2022	31-12-2021
Activa			Passiva		
<i>Vaste Activa</i>			<i>Vaste Passiva</i>		
Immateriële vaste activa	6,6	8,3	Eigen vermogen	281,0	238,7
Materiële vaste activa	1.445,4	1.394,5	Voorzieningen	55,1	49,5
Financiële vaste activa	451,7	398,3	Langlopende schulden	1.550,0	1.515,0
Totaal Vaste Activa	1.903,7	1.801,1	Totaal Vaste Passiva	1.886,1	1.803,2
<i>Vlottende Activa</i>			<i>Vlottende Passiva</i>		
Voorraden	44,3	51,0	Vlottende schulden	197,6	176,4
Vorderingen	194,1	207,2	Overlopende passiva	156,2	174,7
Liquide middelen	4,8	2,8			
Overlopende activa	92,8	92,3			
Totaal Vlottende Activa	336,1	353,2	Totaal Vlottende Passiva	353,8	351,1
Totaal Activa	2.239,8	2.154,3	Totaal Passiva	2.239,8	2.154,3

Toelichting op de grootste mutaties:

- *Materiële vaste activa*: Per saldo is er stijging in 2022 doordat er voor een bedrag van 123,3 miljoen euro is geïnvesteerd en er is een bedrag van 43,1 miljoen euro afgeschreven op materiële vaste activa. Daarnaast zijn er nog desinvesteringen, bijdragen van derden en afwaarderingen van in totaal 29,3 miljoen euro gecorrigeerd op de boekwaarde;
- *Financiële vaste activa*: De stijging wordt veroorzaakt door een vermeerdering van deelnemingen (Warmtestad, Stadshavens en Suikerzijde) van 28,4 miljoen euro en stijging van de lening aan Meerstad van 96,9 miljoen euro. Hier staat een daling van 72,0 miljoen euro tegenover door aflossingen van leningen;
- *Voorraden*: De daling wordt veroorzaakt door een daling in het onderhanden werk. Dit is inclusief bouwgronden in exploitatie;

- *Vorderingen*: De daling wordt met name veroorzaakt door overige verstrekte kasgeldleningen en de uitzettingen in Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar. De overige vorderingen (nog te ontvangen belastingen en heffingen en nog te factureren opbrengsten over 2022) zijn gestegen;
- *Eigen vermogen*: Het resultaat is in 2022 hoger dan in 2021 en de reserves zijn ook gestegen. Hierbij is het saldo van de Algemene reserve gedaald van 50,9 miljoen euro in 2021 naar 48,8 miljoen euro in 2022. De bestemmingsreserves zijn gestegen van 127,2 miljoen euro in 2021 naar 150,1 miljoen euro in 2022;
- *Voorzieningen*: De stijging wordt met name veroorzaakt door hogere onderhoudsvoorzieningen en nieuwe voorzieningen voor achterstallig onderhoud Biotoop en spaarverlof voor werknemers;
- *Langlopende schulden*: Er zijn voor 140 miljoen euro aan nieuwe leningen aangetrokken. Daar staat voor een bedrag van 105 miljoen euro aan aflossingen tegenover. Daarnaast is 50 miljoen euro aan leningen omgezet;
- *Vlottende schulden*: De stijging wordt veroorzaakt door een stijging in de overige vlottende schulden (kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen, aangegane verplichtingen en crediteuren derden);
- *Overlopende passiva*: De daling wordt met name veroorzaakt door een daling in vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk (o.a. Batch 1588 2e tranche Versterkingsopgave Groningen, Regiodeals 3e tranche en SPUK verbetering sociale cohesie).

Een nadere duiding van de diverse onderdelen van de balans en toelichting wordt in het [hoofdstuk Balans](#) weergegeven.

Investerings en financiering

Begin 2022 stond voor 363,7 miljoen euro aan kredieten open uit voorgaande jaren. In 2022 stelde de raad voor 323,2 miljoen euro aan nieuwe kredieten beschikbaar. In totaal was daardoor in 2022 voor 686,9 miljoen euro aan investeringskredieten beschikbaar. Met deze kredieten is in 2022 voor 121,7 miljoen euro aan investeringen verricht. Bij in 2022 afgesloten kredieten is per saldo voor 1,7 miljoen euro aan onderschrijdingen geweest. Als uitkomst staat daardoor eind 2022 nog voor 563,5 miljoen euro aan kredieten open die overgaan naar 2023 om in 2023 of latere jaren afgewikkeld te worden.

Weerstandsvermogen & risico's

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de weerbaarheid van de gemeente. Het laat zien of de gemeente in staat is de effecten van risico's op te vangen. Als maatstaf hanteren we hiervoor de ratio van het weerstandsvermogen. Deze geeft de verhouding weer tussen het beschikbare weerstandsvermogen (welke middelen zijn er om risico's op te vangen?) en het benodigde weerstandsvermogen (welke risico's lopen we?). Een ratio van 100% betekent dat er voldoende weerstandsvermogen beschikbaar is om het effect van de ingeschatte risico's.

Berekening weerstandsvermogen rekening				
2022				
(Bedragen x 1,0 duizend euro)	2023	2024	2025	2026
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	133.041	139.772	147.248	147.868
Benodigde weerstandsvermogen (B)	97.274	102.545	104.127	117.473
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	137%	136%	141%	126%
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	69%	71%	76%	68%

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, waaronder de omvang van de reserves (Algemene reserve en reserve grondzaken). We doen dit voor een periode van vier jaren (dynamisch weerstandsvermogen). De ratio weerstandsvermogen in 2023 komt uit op 137%. In de jaren daarna loopt deze op tot 141% in 2025. Vanaf 2026 verwachten wij een structureel tekort. Dit zorgt voor een daling van de ratio weerstandsvermogen vanaf 2026. Ten opzichte van de begroting 2023 verbetert de ratio weerstandsvermogen in 2023 en 2024 licht. Daarna komt de ratio weerstandsvermogen lager uit dan in de begroting 2023. In [paragraaf 3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) wordt een nadere toelichting op de cijfers gegeven.

Beschikbaar weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen wordt gevormd door de middelen die beschikbaar zijn om het nadelige effect van risico's te kunnen opvangen. Dit is de optelsom van alle elementen die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te dekken. De middelen die we tot het beschikbare weerstandsvermogen rekenen, zijn: Algemene reserve, Reserve Grondzaken, Post onvoorzien in de begroting, Niet structureel ingezette intensiveringsmiddelen, Onbenutte belastingcapaciteit en Stille reserves.

Het beschikbare weerstandsvermogen is in 2023 133,1 miljoen euro. Dit is 5,4 miljoen euro hoger dan in de begroting 2023. De stijging wordt veroorzaakt door een toename van de Algemene reserve en de reserve Grondzaken. Het beschikbaar weerstandsvermogen neemt de komende jaren toe 147,9 miljoen euro in 2026. Deze toename is een gevolg van een verwachte toename van de reserves.

Benodigd weerstandsvermogen (risico's)

Het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een inschatting van de risico's die de gemeente loopt. Veruit het grootste risico ligt bij de gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad. Dit risico bepaalt in 2023 meer dan de helft van het benodigd weerstandsvermogen. Het benodigde weerstandsvermogen in 2023 is 97,3 miljoen euro. Dit is 2,7 miljoen euro lager dan bij de begroting 2023.

Voor 2023 en verder zien we grote investeringen op ons af komen voor onder andere de energietransitie, nieuwe gebiedsontwikkelingen, onderwijshuisvesting en de vervanging van maatschappelijk vastgoed, waaronder een nieuw muziekcentrum. Dat betekent een toename van de risico's op verschillende fronten en een grote toename van nieuw aan te trekken leningen. Deze ontwikkelingen zijn nog niet zichtbaar in de financiële kengetallen.

Kengetallen

Het huidige resultaat en financiële positie leidt tot onderstaande kengetallen in de kolom Rekening 2022. Daarnaast is de verwachte ontwikkeling van de kengetallen weergegeven in de kolommen Begroting 2023 t/m 2026.

Rekening 2022	Verloop van de kengetallen					
	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	126,9%	95,5%	120,4%	117,1%	109,7%	110,9%
Solvabiliteitsratio	7,9%	8,9%	8,8%	9,2%	9,8%	10,3%
Structurele exploitatieruimte	0,5%	4,1%	0,3%	1,6%	2,8%	-0,7%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de gemeentelijke baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een hoger percentage betekent dat een relatief groter deel van de gemeentelijke middelen vastligt met rente- en aflossingen. Per 31 december 2022 komt de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen met 95,5% lager uit dan het in de begroting 2022 verwachte percentage van 126,9%. In de rekening is de netto schuldquote vaak lager dan verwacht in de begroting, omdat er begrote investeringen zijn die later worden uitgevoerd dan verwacht. Het streven voor de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is maximaal 120%. Per 31 december 2023 komt de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen uit op 120,4%. De jaren erna zakt het percentage onder onze norm van 120%.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Voor de lange termijn streven we naar een streefwaarde van 20%. Met een solvabiliteit van minder dan 20% vallen gemeenten in de meest risicovolle

categorie. Voor de korte termijn hanteren we een streefwaarde van 10%. De solvabiliteitsratio in 2022 is 8,9% en ligt dus nog onder de streefwaarde. Een verbetering van de solvabiliteit wordt bereikt door een verlaging van de opgenomen leningen en een versterking van de reserves. Per 2026 zitten we net boven onze streefwaarde voor de korte termijn.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. De belangrijkste structurele baten zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft het verschil tussen de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Het resultaat in 2022 leidt tot een positief percentage van 4,1%. Het verloop van de structurele exploitatieruimte over de periode 2023 tot en met 2026 geeft aan dat er tot en met 2025 sprake is van een structureel evenwicht. In 2026 hebben we te maken met een forse structurele verlaging van de algemene uitkering. Ook houdt het Rijk nog vast aan de opschalingskorting vanaf 2026.

Programma's

- Economie en Ruimte
- Leefomgeving en Veiligheid
- Vitaal en Sociaal
- Dienstverlening en Bestuur

Programma 1: Economie en Ruimte

Binnen het overkoepelende programma Economie en Ruimte blijven wij samen met onze partners investeren in structuurversterkende maatregelen, waarmee we ondernemers en instellingen, initiatiefnemers en inwoners tevens perspectief geven en herstelmogelijkheden bieden na de Coronacrisis. Deze structuurversterkende maatregelen zijn gerelateerd aan onze lange-termijn-opgaven op het gebied van economische ontwikkeling, werkgelegenheid en woningbouw. Als kennisgemeente bij uitstek werken we binnen het Akkoord van Groningen met onze kennisinstellingen aan de speerpuntsectoren energietransitie, digitalisering en gezondheid.

We proberen de juiste randvoorwaarden te creëren voor economische groei, een voldoende en evenwichtige woningvoorraad met kwaliteit binnen de gemeente en in wijk en dorp, alsmede een toekomstbestendige gemeente. We spelen daarbij in op bestaande trends en ontwikkelingen en weten de kansen in Europees en nationaal verband te benutten. Denk daarbij aan het Just Transition Fund, het Klimaatakkoord, de Woondeal en Stedelijke Vernieuwingsbudgetten waaronder het Volkshuisvestingsfonds. Voor de gewenste schaa sprong zijn investeringen in de bereikbaarheid op (inter)nationale schaal en de geplande investeringen in het stedelijk-regionaal verkeer- en vervoersysteem in combinatie met een aangescherpt mobiliteitsbeleid gericht op het gebruik van duurzame vervoersalternatieven onontbeerlijk. Dit mobiliteitsbeleid, met een focus op gezonde beweging per fiets of te voet draagt tegelijkertijd nadrukkelijk bij aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving.

De gemeente staat voor een economie die bijdraagt aan welvaart en welzijn van haar inwoners. Een goed functionerende economie biedt inwoners werk en inkomen. Daarmee is er een wenkend perspectief op een blijvende brede welvaart en welzijn. Een baan geeft financiële zekerheid, zorgt voor sociale contacten en leidt tot positieve eigenwaarde. Het gaat om een beleving van welvaart die niet alleen gewaardeerd wordt op wat inwoners nu belangrijk vinden, maar ook zodanig dat volgende generaties van eenzelfde niveau van welvaart kunnen genieten als de huidige generatie. Wij willen iedereen die graag in onze gemeente wil (blijven) wonen een plek bieden. Daar hoort een voortreffelijk woon- en leefklimaat bij: betaalbaar, duurzaam en van hoge kwaliteit. De krapte op de woningmarkt blijft voorlopig bestaan. We blijven daarom de komende jaren in recordtempo kwalitatief hoogwaardige woningen bijbouwen en onze wijken en dorpen vernieuwen. We werken aan toekomstbestendige wijken met duurzame woningen voor alle inkomens- en leeftijdsgroepen, met daaromheen een leefbare, gezonde en groene openbare ruimte.

Om een aantrekkelijke woon- en werkgemeente te zijn is een goede bereikbaarheid randvoorwaardelijk. Daarbij staat de bereikbaarheid van de economische kerngebieden (binnenstad, stationsgebied, Universitair Medisch Centrum Groningen, Zernike Science Park, Europapark/Kempkensberg en Martiniziekenhuis en omgeving) vanuit stad en regio voorop. Uitgangspunt van ons verkeersbeleid is 'te voet, met de fiets of het openbaar vervoer als het kan, met de auto als het moet'. In Groningen gebruiken veel inwoners de fiets, mede dankzij de korte afstanden in de compacte stedelijke omgeving en het goede fietsklimaat. Voor het gebruik van openbaar vervoer, al dan niet in combinatie met het gebruik van Park+Ride (P+R), is veel draagvlak. We verbeteren de leefkwaliteit van onze wijken door de openbare ruimte anders in te richten en de dominantie van de auto terug te dringen. Omdat onze gemeente een centrumfunctie heeft voor werkgelegenheid, onderwijs, cultuur en zorg in een regio die verder weinig verstedelijkt is, blijft de bereikbaarheid van Groningen met de auto belangrijk.

Deelprogramma's

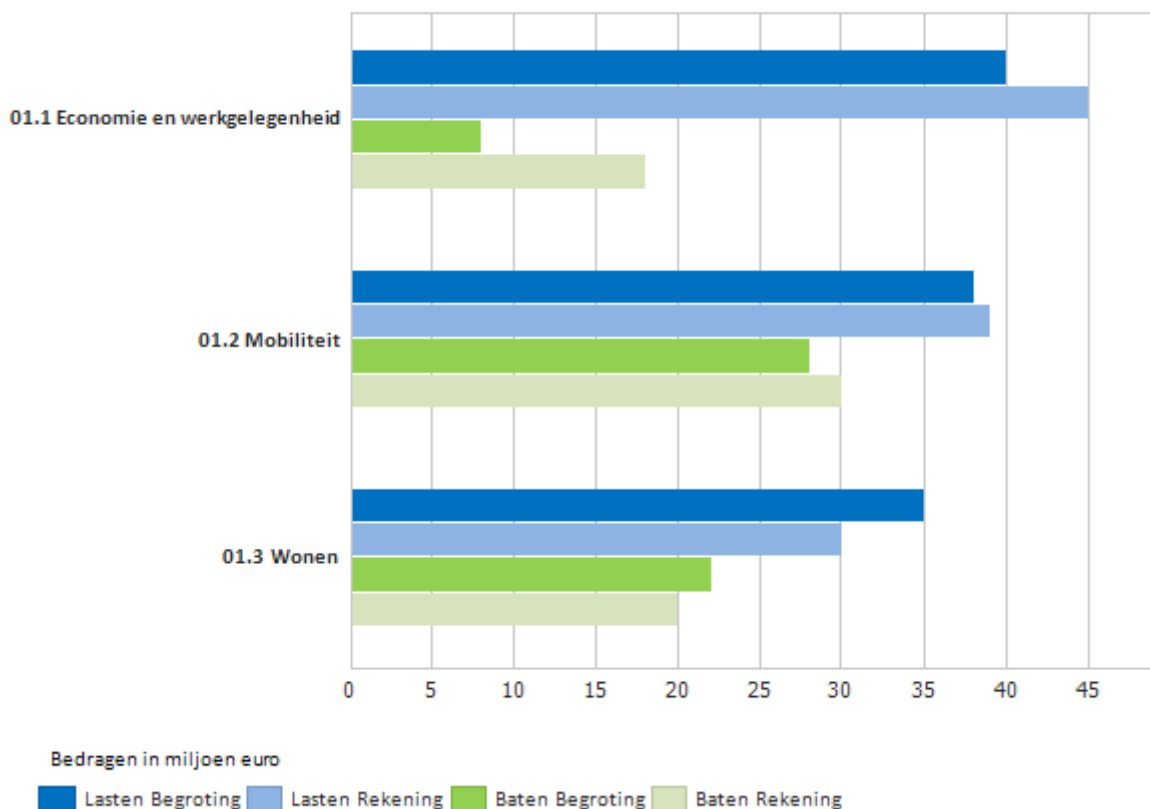
Het programma Economie en ruimte bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- **Economie en werkgelegenheid**
- **Wonen**
- **Mobiliteit**

Jaarrekening in één oogopslag

In onderstaand overzicht zijn de totale lasten en baten van de deelprogramma's opgenomen voor de Jaarrekening 2022. Ter vergelijking is ook de jaarschijf van de begroting 2022 opgenomen.

Begroting en realisatie 2022 per deelprogramma

Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid

Groningen groeit de komende jaren hard. De Groningse economie speelt een hoofdrol in onze regio en de keuzes van de zesde gemeente van het land hebben grote betekenis voor de brede welvaart in het Noorden, maar ook in Nederland als geheel, Noord-Duitsland en op de lange termijn tot in Scandinavië. We werken samen met ondernemers aan een toekomstbestendige economie en we gaan actief en zorgvuldig regie voeren op ruimtelijke ordening. Een omslag in ons economisch denken en doen is nodig: economische groei is voor ons geen doel op zich. We kiezen voor groene en eerlijke groei, en zetten in op vergroting van de brede welvaart. Dit gaat naast economische ontwikkeling over gezondheid van onze inwoners, de kwaliteit van het onderwijs, de staat van het milieu, klimaat en onze leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en veiligheid. Om de groei van de werkgelegenheid in Groningen te kunnen faciliteren intensificeert de coalitie haar inzet op (ruimtelijke) economie en is gelijke kansen voor alle Groningers het uitgangspunt. Samen met alle stakeholders, onder andere onderwijs en werkgevers, werken we aan een arbeidsmarkt met ruimte voor een duurzame ontwikkeling van talent op alle niveaus. Het belang van MBO- en praktijkgeschoolden daarin wordt onmiskenbaar duidelijk gemaakt door de huidige krapte op de arbeidsmarkt.

We versterken samen met onze partners in Campus Groningen, Ondernemersfonds, bedrijvenverenigingen en het Akkoord van Groningen de economische sectoren die zich sterk ontwikkelen en bijdragen aan die brede welvaart, zoals digitalisering & ICT en de gezondheidseconomie waar we in Groningen al sterk in zijn. We willen gezamenlijk met kennisinstellingen, bedrijven en medeoverheden in de regio koploper worden in de eiwit- en voedseltransitie. Ook de energietransitie heeft prioriteit en dat vertaalt zich in het bestrijden van de klimaatcrisis door minder energieverbruik en meer duurzame energie op onze werklocaties. Op deze thema's liggen grote kansen voor waardevolle werkgelegenheid in de gemeente en in de regio, speciaal voor MBO- en praktijkgeschoolden. In

Europa lopen we als Noord-Nederland bijvoorbeeld voorop in de waterstofeconomie, die een belangrijke bijdrage gaat leveren aan de energietransitie. Ook streven we naar een volledig circulaire economie, in alle sectoren, omdat het nodig is dat we ons herbezinnen op de relatie met natuur en dieren. We willen binnen de grenzen blijven van wat onze planeet aankan én binnen de grenzen van wat maatschappelijk verantwoord is. Deze speerpunten zullen hun plek krijgen in de wijze waarop we nieuwe bedrijvigheid ruimtelijk faciliteren en hoe we ons landbouwbeleid gaan invullen.

We investeren in goed onderwijs, in duurzame en maatschappelijk relevante werkgelegenheid voor iedereen, in een bruisende culturele sector met een nieuw muziekcentrum, in evenementen in de binnenstad, op de Drafbaan en in het Stadspark en in MartiniPlaza. We stimuleren sport en bewegen door te investeren in Kardinges als vitaliteitscampus. We continueren op onderdelen het herstelprogramma 'Groningen Vooruit'. Op die manier versterken we het economische, maatschappelijke en recreatieve profiel van onze gemeente en wijk- en dorpscentra voor onze inwoners, bezoekers en bestaande/toekomstige bedrijvigheid. Bedrijvigheid is belangrijk voor het creëren van meer werkgelegenheid en een sterkere economie leidt tot meer banen, meer eigen regie, participatie door kwetsbare groepen en ruimte voor talentontwikkeling.

Doelen Deelprogramma 1.1: Economie en werkgelegenheid

Het deelprogramma Economie en werkgelegenheid heeft de volgende doelen:

- Het creëren en behouden van werkgelegenheid;
- Het faciliteren van toekomstbestendige economische groei, waaronder het huisvesten van de werkgelegenheid;
- De economische voorzieningen laten meegroeien met de groei van de gemeente;
- Het structureel versterken van het economische, maatschappelijke en recreatieve profiel van onze gemeente voor onze inwoners, bezoekers en bestaande/toekomstige bedrijvigheid.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Totaal aantal arbeidsplaatsen in gemeente Groningen***	157.124	162.332	163.873	169.900
- waarvan aantal banen op kantoorlocaties	33.806	33.435	**	35.274
- waarvan aantal banen op bedrijventerreinen	26.939	28.049	**	29.596
- waarvan aantal banen in de binnenstad	24.526	25.625	**	26.973
- waarvan aantal banen in kennisgebied	19.854	21.514	**	22.243
- waarvan aantal banen in gemengd gebied	1.909	2.044	**	1.907
- waarvan aantal banen in overig gebied	50.090	51.665	**	53.907
Ontwikkeling aantal banen in de energie sector	1.970	2.069	2.000	2.164
Ontwikkeling aantal banen in de ICT sector (digitale economie)	8.774	8.826	9.250	8.762
Ontwikkeling aantal banen in Life science & Health (gezondheidseconomie)	27.807	29.465	29.000	29.268
Ontwikkeling aantal banen in de creatieve industrie	6.327	6.601	6.400	7.096

Aantal toeristische overnachtingen	613.030 (2019)	403.530 (2020)	550.000 (2021)	n.n.b.*
Bruto vloeroppervlak bedrijfsruimte in m ²	1.606.953	1.605.761	1.630.000	1.605.716
Bruto vloeroppervlak kantoorruimte in m ²	1.162.847	1.158.116	1.150.000	1.158.116
Leegstaand bruto vloeroppervlak bedrijfsruimte in %	3,9%	2,5%	+/- 5%	1,5%
Leegstaand bruto vloeroppervlak kantoorruimte in %	8,2%	4,5%	+/- 5%	3,5%
Winkelvloeroppervlakte detailhandel in m ²	456.879	469.108	452.500	456.090
Winkelvloeroppervlakte horeca in m ²	70.019	72.296	71.600	75.675
Winkelvloeroppervlakte diensten in m ²	27.686	28.901	27.700	29.336
Leegstaand winkelvloeroppervlak commerciële verkooppunten in %	6,5%	3,9%	4 – 10%	2,8%

Toelichting effectindicatoren

*** **Totaal aantal arbeidsplaatsen in gemeente Groningen:** Meetpunt voor het aantal banen is 1 april. Cijfers over 2022 betreffen dus de periode 1-4-2021 tot 1-4-2022. Meetpunt voor leegstand is per 1 januari. Cijfers voor 2022 betreft de stand van zaken op 1-1-2022. De leegstandscijfers per 1-1-2023 zijn pas medio mei 2023 beschikbaar.

** **Registratie van het aantal banen per gebiedstype (kantoorlocaties, bedrijventerreinen, binnenstad, kennisgebied, gemengd gebied, overig gebied):** is afgelopen jaar aangepast door OIS Groningen. Er is een categorie verwijderd (ontwikkelzones) en verdeeld over de overige categorieën. Hierdoor is vergelijking met cijfers uit eerdere jaarrekeningen en begroting niet mogelijk en klopt ook het beoogde aantal voor 2022 niet. Daarom is geen beoogd aantal 2022 voor het aantal banen in de verschillende categorieën opgenomen. Wel voor het totaal van het aantal banen in Groningen.

Totaal aantal arbeidsplaatsen waarvan aantal banen in overig gebied: Onder 'Overige gebieden' vallen de woonplaatsen, exclusief de adressen die binnen een werklocatie vallen. De toename van vestigingen op bedrijventerreinen komt zowel door binnengemeentelijke verhuizingen naar dit werklocatietype als door het saldo van bedrijfsoprichtingen en -opheffingen. De groei van vestigingen in het 'Overig gebied' komt door het saldo van bedrijfsoprichtingen en -opheffingen op dit werklocatietype. De afname van banen in 'Gemengd gebied' komt door een verhuizing van een grote werkgever naar een andere locatie binnen de gemeente. Nieuwe bedrijfsvestigingen zijn verantwoordelijk voor de groei van banen op de bedrijventerreinen 'Euvelgunne' en 'Oosterhoogbrug/Koningsweg'. De groei van banen op bedrijventerrein 'Hoogkerk Oost' komt door autonome groei bij bedrijven op deze werklocatie.

Ontwikkeling aantal banen: Het aantal banen in de gemeente Groningen is in de periode van 1 april 2021 tot 1 april 2022 per saldo toegenomen met 7.568 (4,7 procent) naar 169.900. Van de toegenomen 7.478 vaste banen zijn 5.907 banen van 12 uur of meer per week. De autonome groei van vaste banen is verantwoordelijk voor 56 procent van de totale groei van het aantal vaste banen in de periode '2021-2022'. Het aandeel vrouwen in de werkgelegenheid blijft gelijk ten opzichte van 2021, namelijk 50,5 procent. Het aantal vaste banen van vrouwen nam toe met 4.077, waarvan 3.294 banen van 12 uur of meer per week. De verdeling van deeltijd- en voltijdbanen blijft gelijk. Vier van de vijf banen in de gemeente Groningen is een baan van 12 uur of meer per week.

Ontwikkeling aantal banen in de speerpuntsectoren (energie sector, ICT sector en Life science en Health): De gemeente Groningen onderscheidt in de Economische Agenda 2020 - 2022 een aantal speerpuntsectoren. Binnen de 'Energie' stijgt het aantal vaste banen met 161 en is er een afname van 66 ingeleende uitzendkrachten. De afname van banen in de 'Life sciences & Health' en de 'ICT-sector' komt hoofdzakelijk door een daling van het aantal

ingeleende uitzendkrachten. We vermoeden dat het aantal banen in de creatieve industrie is toegenomen doordat er na de beëindiging van de coronamaatregelen weer meer georganiseerd werd en daardoor weer meer beroep werd gedaan op de creatieve industrie.

* **Aantal toeristische overnachtingen:** De aanlevering van de data over het aantal toeristische overnachtingen heeft altijd een jaar vertraging. Voor 2021 zijn nog geen cijfers bekend omdat nog veel hotels en B&B bedrijven het aantal overnachtingen niet heeft doorgegeven.

Beleidsvelden

Deelprogramma Economie en werkgelegenheid bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Economische ontwikkeling

Via onze economische agenda en het continueren van het herstelprogramma Groningen Vooruit investeren we in advies en ondersteuning aan ondernemers. Op het moment van schrijven van deze jaarrekening geldt de Economische Agenda 2020-2022 nog als richtsnoer voor ons economisch beleid. Met deze Economische Agenda hebben wij ons streven om in de periode 2019-2022 een verdere groei te realiseren van de werkgelegenheid met 5000 banen ruimschoots behaald. De rol van Groningen als economische motor van het Noorden is verder gegroeid. De Groningse economie presteert bovengemiddeld, waarbij de werkgelegenheid in de periode 2020-2022 toenam met meer dan 12.000 banen. Groningen heeft een grote aantrekkingskracht op ondernemers en talent uit binnen- en buitenland. De gemeente ondersteunt een groeiende groep ondernemers die zijn gericht op innovatief ondernemen met sociale impact voor bedrijvigheid en inwoners. Ook stimuleert de gemeente bedrijven en kennisinstellingen die een bijdrage leveren aan de transities van zorg naar positieve gezondheid, van fossiele naar hernieuwbare energie, van analoog naar digitaal en van een lineaire naar een circulaire economie.

In 2022 is een start gemaakt met de ontwikkeling van een nieuwe Economische Agenda (2023-2026) die in 2023 van kracht wordt. Energietransitie, Digitale economie en Gezondheidseconomie zullen ook in de nieuwe economische agenda belangrijke aandachtspunten zijn die de komende jaren het verschil moeten maken in het creëren en behouden van werkgelegenheid in de regio. Voorts komt de focus nog nadrukkelijker te liggen op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, te onderscheiden in Ondernemen met Impact en Circulaire Economie.

Op deze belangrijke thema's blijven we gezamenlijk inzetten met onze partners in Noord-Nederland en via het Akkoord van Groningen (Groningse onderwijsinstellingen (MBO, HBO, WO), het UMCG, Martini Ziekenhuis en de provincie Groningen) en de koepel Economische Agenda (bedrijfsverenigingen, ondernemersfonds en VNO NCW).

Ruimtelijk-economische ontwikkeling

In het programma Ruimtelijke Economie werken we aan het ruimtelijk faciliteren van de (groei van) werkgelegenheid en aan het structureel versterken van ons economisch profiel. In het programma benoemen we de ruimtelijk-economische opgaven voor de gemeente en geven we de uitwerking daarvan op hoofdlijnen weer. We onderscheiden twee hoofdogaven:

1. Van economische groei naar brede welvaart: samen met ondernemers werken we aan een duurzame, toekomstbestendige en circulaire economie;
2. De economische voorzieningen groeien mee met de groei van de gemeente.

Overige economie

In dit beleidsveld worden de jaarlijkse bijdragen aan het Ondernemersfonds waaronder inmiddels ook Ondernemersvereniging Ten Boer en Haren vallen verantwoord.

Grondzaken

In dit beleidsveld worden voor een belangrijk deel de rente en afschrijving verantwoord die zijn gekoppeld aan ruimtelijk-economische projecten. De resultaten grondzaken worden voor een groot deel verantwoord in dit deelprogramma. Concreet gaat het om de nog in exploitatie te nemen eigendommen, de ontwikkeling van

bedrijfsterreinen en verhuurde kavels. Voor grondzaken is geen afzonderlijk deelprogramma opgenomen in de begroting. In [Paragraaf 7: Grondbeleid](#) zijn alle resultaten grondzaken nader toegelicht.

Relevante ontwikkelingen

In de aanloop naar 2022, van januari tot eind april 2021 en van 19 december 2021 tot halverwege januari 2022, gold er in Nederland nog een harde lockdown. In maart 2022 vervielen de laatste beperkende coronamaatregelen. En opnieuw werd duidelijk dat voorspellen moeilijk is. Waar velen in 2021 en 2022 nog op een naderende recessie rekenden ten gevolge van hoge energiekosten, indirecte prijsstijgingen, personeelstekorten, geopolitieke onrust en renteverhogingen, heeft Nederland zich in 2022 gepresenteerd als één van de Europese koplopers met een economische groei van 4,5% (CBS, 14 februari 2023). De consumentenbestedingen waren een belangrijke aanjager van deze groei. Nederlanders zijn minder gaan sparen en een aantal sectoren kende een forse inhaalvraag na de corona-jaren (cultuur en recreatie, horeca, reizen). De groei werd ook breed gedragen door andere sectoren van de economie, zoals de bouw. Overigens zijn daarmee niet al die sectoren weer terug op het pre-corona niveau. Niet alle huishoudens en bedrijven profiteren in gelijke mate van de economische omstandigheden.

Ook in Groningen werd in 2022 een beroep gedaan op weerbaarheid en wendbaarheid van huishoudens en bedrijven. Bedrijven die tijdens Corona gebruik maakten van diverse rijksregelingen moesten (delen daarvan) vanaf oktober in termijnen gaan terugbetalen. Veel bedrijven kampten tegelijkertijd met serieuze personeelstekorten en met prijsstijgingen voor inkoop en energie. Ondanks al deze uitdagingen bleef het aantal bedrijfsopheffingen met als oorzaak 'faillissement' laag. Wel besloten sommige ondernemers zelf hun bedrijfsactiviteiten te beëindigen. Het resultaat van beëindiging van Corona-maatregelen was een forse stijging van het aantal banen en ingeleende uitzendkrachten in Groningen met meer dan 7.500 tot bijna 170.000 (peildatum 1 april 2022). Sinds 2016 is het aantal banen toegenomen met 26.000, waar eerdere voorspellingen uitgingen van een groei van 15.000 banen tussen 2016 en 2030! Nog nooit telde de gemeente zoveel banen en de arbeidsmarkt wordt door UWV gekwalificeerd als 'krap' door het grote aantal uitstaande vacatures ten opzichte van het beschikbare arbeidsaanbod. De lange termijn ontwikkeling richting relatief schaarse arbeid, als gevolg van ontgroening en vergrijzing, is tijdens corona erg zichtbaar geworden.

Het groeiend aantal inwoners en de toenemende werkgelegenheid zorgen -naast de woningbouwopgave- voor een groeiende vraag naar voorzieningen en het huisvesten van werk en bedrijvigheid. We dreigen in Groningen echter tegen de fysieke grenzen voor economische bedrijvigheid aan te lopen. De beschikbaarheid van bedrijf- en kantoorruimte is verder onder druk komen te staan. De leegstand is verder gedaald naar onder het frictieniveau: 3,5% van de kantoorvoorraad en 1,5% van het bedrijfstvastgoed. Ook het beschikbare aanbod bedrijfskavels is verder afgenomen. Eind 2022 is nog 61,6 hectare beschikbaar, waarvan slechts 11,8 hectare voor regulier midden- en kleinbedrijf. De overige voorraad is voor grote bovenregionale bedrijvigheid (Westpoort) en innovatieve bedrijvigheid (Zernike campus).

Onze economie heeft zich sinds de laatste marktanalyse bedrijventerreinen en kantoren (2018) boven het hoogste scenario ontwikkeld. Dit geldt ook voor omliggende gemeenten. Bedrijven ondervinden problemen om uit te breiden of om zich te vestigen op hun voorkeurslocatie.

Zoals hierboven geschetst, kunnen we met elkaar constateren dat de invloed van de coronacrisis de afgelopen jaren enorm is geweest. Na perioden van lockdowns en onstuimige groei van webshops toonde de fysieke winkelmarkt een stevig herstel in 2022. Intussen is de binnenstad weer net zo druk als pre-corona en is de leegstand in commercieel vastgoed historisch laag te noemen: deze daalde in onze gemeente van 6,5% in 2020 naar 2,8% in 2022. Een dergelijk lage leegstand is niet per se een goede ontwikkeling; een zekere mate van leegstand (frictieleegstand) van 4 á 5% is gewenst. Deze ontwikkeling staat in schril contrast met de voorspelling dat de leegstand in onze binnenstad zou oplopen tot 22,9% tussen 2020 en 2022 (PBL en Locatus, 2020). Hoewel hier zeker ook verschillende winkels verdwenen zijn, zijn de panden veelal weer ingevuld met (dag)horeca. Als gevolg van deze ontwikkeling is de druk op het commerciële vastgoed hoog. Deze situatie is in lijn met de verwachting dat in de grote steden opnieuw een situatie van schaarste zal ontstaan (Syntrus Achmea, Bureau Stedelijke Planning) waardoor de prijzen van onroerend goed (weer) opgedreven worden. Evenwel is duidelijk geworden dat voorspellen in deze

dynamische wereld complex is. Dat vraagt balanceren van ons: een bestendige vaste koers aanhouden terwijl we veerkracht moeten tonen om te kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
<p>Economische ontwikkeling</p> <p>Het behouden en creëren van duurzame en innovatieve werkgelegenheid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben intern en extern breed input opgehaald voor onze nieuwe Economische Agenda (2023 - 2026) bij diverse stakeholders en een start gemaakt met het schrijven ervan; • Samen met de partners in het Akkoord van Groningen, Stichting Marketing Groningen en de bedrijvenverenigingen hebben wij de profilering van Groningen versterkt met meerdere campagnes rondom de economische thema's. Door de ontwikkeling van het Economisch Narratief en bijbehorende merktrainingen hebben wij een eenduidig verhaal over Groningen op basis waarvan wij de unieke eigenschappen van Groningen kunnen pitchen; • Er is specifiek voor internationale missies merk materiaal ontwikkeld om Groningen goed voor het voetlicht te brengen; • Wij hebben in samenwerking met ondernemers en Werk en Participatie een ondernemerswand ontwikkeld op het Talentperron om werkzoekenden te inspireren te gaan ondernemen; • Wij hebben diverse regelingen ontwikkeld ter ondersteuning van ondernemers voor de gevolgen van corona (CTB -en TSSG-regeling); • Het International Welcome Center North heeft een sterke groei doorgemaakt in 2022. We zijn van 2.400 formaliteiten (2021) naar 3.500 (2022) gegaan, hebben de biometrie voor 350 non-EU studenten gedaan en hielpen in samenwerking met het consulaat 900 Oekraïners aan gevalideerde documenten. Voorts is het IWCN in 2022 geformaliseerd als stichting met een stevig bestuur vanuit de Triple Helix; • Samen met de provincie Groningen hebben we Campus Groningen ondersteund in het uitvoeren van onderzoek naar regionale innovatieclusters om kansen te identificeren voor de concentratie van innovatie-activiteiten; • In 2022 is er een nieuwe strategische agenda gelanceerd door het Akkoord van Groningen met daarin de ambities en doelen voor de periode 2022-2026. In het kader van deze strategische agenda zijn in gezamenlijkheid projecten ontwikkeld binnen belangrijke economische sectoren van Groningen: energie, gezondheid en digitalisering; • Samen met het Akkoord van Groningen, New Energy Coalition en Marketing Groningen zijn er twee campagnes opgezet: Energize Your Future om zo veel mogelijk talent (van alle opleidingsniveaus) aan te trekken en te behouden, en Hydrogen Capital voor promoten van banen in de energietransitie in algemene zin; • Er zijn vijf Meet Your Future evenementen georganiseerd (deels hybride), onder andere voor Oekraïense vluchtelingen, in de zorg en energiesector. Daarnaast zijn er zes Check the New Bizz evenementen georganiseerd ter

	<p>kennismaking van zij-instromers met een selectie werkgevers in een andere branche, onder andere in de bouw en IT;</p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben in samenwerking met de Regio Groningen-Assen een enquête en onderzoek laten uitvoeren door de Hanzehogeschool en de RUG naar de leercultuur bij bedrijven in de regio.
Faciliteren van toekomstbestendige economische groei	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 hebben we twee innovatiemissies georganiseerd naar Finland en Zweden én Denemarken en Noorwegen met een delegatie van 50 personen bestaande uit gemeentelijke en provinciale bestuurders, de kennisinstellingen en ondernemers. Dit heeft geleid tot een betere samenwerking tussen de kennisinstellingen op het gebied van opleidingen in de energietransitie, samenwerking en opdrachtverlening tussen stakeholders op het thema offshore wind en waterstof én bezoekende internationale en diplomatieke delegaties aan Groningen op genoemde thema's; • Het diplomatieke netwerk is versterkt dat onder andere blijkt uit de bijdrage van de Nordics aan Winds Meet Gas en Eurosonic; • Er is een grensland reis georganiseerd voor Duitse en Nederlandse ambassadeurs voor kennisuitwisseling over energietransitie in de grensregio, Eemshaven en Human Capital; • Er is een stevige lobby infrastructuur neergezet voor de Lelylijn. • We hebben veel exposure gerealiseerd op de hydrogen technology expo Europe 2022; • We hebben samen met de Groene waterstof booster het MKB verbonden aan de waterstofontwikkelingen door middel van een gezamenlijke busreis naar de waterstofbeurs in Bremen en door ondernemers te stimuleren om zelf waterstofkansen te laten onderzoeken met ondersteuning van vouchers; • Samen met het gemeentelijke programma Energie, EnTranCe, Enexis en de bedrijvenverenigingen hebben we het project Groningen Stroomt Door ontwikkeld om de elektriciteit - en energie voorziening op onze werklocaties toekomstbestendig te maken; • We hebben samen met Groningen Werkt Slim diverse activiteiten georganiseerd om nestcongestie te voorkomen en CO2-uitstoot te beperken; • We hebben verschillende trainingen gefaciliteerd voor startende impactondernemers; • We hebben impact ondernemen expliciet aandacht gegeven tijdens de bedrijvencontactdagen; • We hebben het startschot gegeven aan de website goedinkopen.nl waarop impactondernemers zich gezamenlijk kunnen presenteren om hun vindbaarheid voor inkopende organisaties te verbeteren; • Omarm Groningen heeft diverse door ons gefaciliteerde bijeenkomsten georganiseerd waar maatschappelijke vraagstukken gekoppeld worden aan oplossingen van ondernemers; • Wij ondersteunen het SDG-House als onderdeel van het Noorderpoort College om de praktische kennis van studenten, docenten en ondernemers over impact ondernemen en ondernemen met SDG's (The Sustainable Development Goals) te vergroten. De SDG's zijn zeventien doelen, afgesproken door alle 196 landen binnen de Verenigde Naties (VN), om van de wereld een betere plek te maken in 2030.
Ruimtelijk-economische ontwikkeling	
Een sterker economisch profiel voor de werklocaties	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben -mede op basis van het provinciale rapport toekomstbestendige werklocaties (2022)- de opgaven voor circulaire economie, energietransitie,

	<p>klimaatadaptatie, vergroening, intensivering ruimtegebruik en mobiliteit op bestaande bedrijventerreinen verder uitgewerkt. Met de regio Groningen-Assen en provincie Groningen is gewerkt aan een regionale bedrijventerreinenstrategie waarin keuzes moeten worden gemaakt over locaties voor bovenregionale vraag, hogere milieu categorieën en grootschalige bedrijfslocaties (vanaf 5 hectare). Vanaf 2023 is extra capaciteit beschikbaar voor de uitvoering toekomstbestendige bedrijventerreinen. We starten met die terreinen waar de opgave scherp is of snel veel impact te behalen is. Met VBNO is een analyse gemaakt van de opgaven op Oosterhoogebrug;</p> <ul style="list-style-type: none"> • We zijn gestart met het opstellen van een ontwikkelplan voor de Scandinavische Havens als locatie voor watergebonden economische functies. Met de provincie is afgesproken onderzoek in te stellen naar de economische potentie van watergebonden werklocaties. Dit wordt in 2023 uitgevoerd; • Samen met Het Groninger Landschap zijn we gestart met het opstellen van een ruimtelijk ontwikkelkader voor de Hunzezone als groen-blauwe as op bedrijventerreinen Eemspoort, Euvelgunne, Driebond, Oosterhoogebrug en Ulgersmaweg.
<p>Voldoende ruimte creëren voor (bovenregionale) bedrijvigheid, ook wanneer dit niet op een regulier bedrijventerrein past.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 zijn we gestart met het opstellen van gebiedsvisies voor Vitaliteitscampus Kardinge, Zernike Campus (samen met RUG en Hanzehogeschool), Corpus den Hoorn-zuid (met Martini ziekenhuis) en de Healthy Ageing Campus (UMCG). Met ontwikkelpartner ABC Nova zijn we gestart met een haalbaarheidsstudie voor locatie P2 op Europapark. Voor het gebied rondom het Hoofdstation is gewerkt aan een strategische agenda die in januari 2023 wordt vastgesteld door het college; • Er is verder gewerkt aan de programmatische opgaven voor MartiniTradePark, Hoendiep Zuid en Reitdiepzone; • Met netbeheerder Enexis, de bedrijvenverenigingen en EnTranCe (kenniscentrum Energie van Hanzehogeschool) hebben we een gebiedsgerichte aanpak ontwikkeld om netcongestie aan te pakken: 'Groningen stroomt door'. Vanaf 2023 start uitvoering; • Voor Meerstad is -mede op basis van het 'ruimtelijk perspectief A7-corrridor' (jan. 2022)- een nieuwe toekomstagenda opgesteld (juni 2022) waarin locaties voor bedrijvenpark Meerstad I (bij A7-knooppunt P+R Meerstad) en Meerstad II (bij knooppunt Westebroek) zijn aangewezen. Op basis van de marktanalyse bedrijventerreinen zal de grootte en het moment van aanleg nader worden bepaald. Voor de uitbreiding van Westpoort is een verkavelingsplan voor fase Ic en II opgesteld. Besluit tot uitgifte volgt na vaststelling marktanalyse bedrijventerreinen (2023); • Gronduitgifte heeft plaatsgevonden op Roodehaan (0,6 ha), Eemspoort (0,5 ha) en Westpoort (5,8 hectare). Westpoort is de locatie voor (boven)regionale bedrijvigheid; • Met partnergemeenten en provincies in de regio Groningen-Assen zijn we gestart met een regionale bedrijventerreinen-aanpak. Dit moet -mede op basis van de marktanalyse bedrijventerreinen- in 2023 leiden tot nieuwe bestuurlijke afspraken voor de regio.
<p>Behouden van de werkfunctie bij de transformatie van gebieden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voor Suikerzijde-deelgebied Noord en Meerstad zijn profielen opgesteld voor het economisch programma rond de te realiseren wijkwinkelcentra en centrumgebieden;

	<ul style="list-style-type: none"> • Met Campus Groningen, Founded in Groningen en bedrijfsleven is een plan ontwikkeld voor een start-up faciliteit; • In 2022 zijn marktanalyses uitgevoerd voor bedrijventerreinen (op schaal van provincie Groningen) en kantoren (op schaal van de regio Groningen-Assen). Beide worden in 2023 vastgesteld; • Voor de verschillende ruimteclaims rond bedrijventerrein Westpoort (bedrijvigheid, tarra berging Cosun Beet Company, energieopwekking, groen) is onder de noemer 'regionaal raamwerk' overleg gestart met provincies Drenthe, Groningen en gemeenten Noordenveld, Westerkwartier en Groningen om tot een gezamenlijke visie op het gebied te komen; • Met de Regio Groningen-Assen en provincie Groningen is de marktanalyse werklocaties opgesteld. Vaststelling volgt in 2023.
<p>We vergroten de aantrekkelijkheid van onze stad, wijken en dorpen voor bewoners en bezoekers ter versterking van de economie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben in 2022 aan meerdere onderwerpen gewerkt uit 'Ruimte voor Retail'; de visie voor onze detailhandel en horeca (dec. 2021). We hebben voorbereidend werk gedaan voor het ontwikkelen van een kader voor de (dag)horeca en voor het opstellen van beleidsregels voor (nieuwe en uitbreiding van bestaande) supermarkten in de binnenstad. Ook werkten we aan uitgangspunten voor de bezorgeconomie in de gehele gemeente. Het betreft niet alleen de flitsbezorgers, maar nadrukkelijk ook maaltijdbezorging vanuit 'dark kitchens'. Vaststelling volgt in 2023; • We hebben sterker ingezet op de (verdere) ontwikkeling van een aantal van onze vrijetijdsvoorzieningen: een gebiedsvisie voor Kardinge, daarnaast zijn projectopdrachten voor het Stadspark en Martiniplaza in uitvoering en het nieuwe muziekcentrum wordt ingepast in de programmering Spoorkwartier (Stationsgebied-Zuid).
<p>Onze winkelvoorzieningen in wijken en buurten vitaal houden en toekomstbestendig maken ten behoeve van de leefkwaliteit van gebieden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben verschillende (markt)initiatieven ondersteund zoals de aanpak van het Overwinningplein (supermarkten), de uitbreiding van de supermarkt aan de Savornin Lohmanlaan en de opening van een supermarkt in Meerstad; • Wij hebben initiatieven ondersteund die bijdragen aan de leefkwaliteit van gebieden. We werk(t)en aan het Raadhuisplein in Haren, aan planvorming voor de Suikerzijde en aan de omgeving van winkelcentrum Paddepoel; • Uitvoering centrumvisie Haren: In 2022 hebben wij voorbereidingen getroffen om te komen tot een plan van aanpak voor een nieuw ontwerp van de openbare ruimte. Inhoudelijk hebben wij randvoorwaarden opgesteld en selecteren wij een ontwerpbureau die een nieuw ontwerp gaat maken voor de openbare ruimte in het centrum en dan met name voor het Raadhuisplein; • Qua economische randvoorwaarden voor de perifere detailhandel hebben we voor het voorzieningencuster Sontplein gewerkt aan een verkeersstudie in samenhang met de komst van de wijk Stadshavens en planvorming voor de Scandinavische Havens. Op basis van de uitkomsten nemen we zo nodig maatregelen voor de verkeersafwikkeling. Voor de meubelboulevard Hoendiep-Peizerweg werk(t)en we aan een strategie om Hoendiep-Zuid mee te ontwikkelen als onderdeel van het nieuwe woon-werkgebied Suikerzijde.
<p>De aantrekkelijkheid van de binnenstad vergroten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 zijn we verder gegaan met de uitvoering van de projecten uit het uitvoeringsprogramma 'Ruimte voor Jou'. Dit op basis van de in nov. 2021 geactualiseerde binnenstadsvisie en bijbehorend uitvoeringsprogramma; • We hebben met andere grote steden en het Rijk verder gewerkt aan de voorbereidingen voor een city deal Dynamische Binnensteden. De analyses zijn afgerond en gepresenteerd, er is een kwartiermaker aangesteld, de

	<p>samenwerking tussen de grote steden en drie departementen heeft verder vorm gekregen en er is gewerkt aan een concepttekst voor de deal in wording. Ondertekening van de deal vindt zo mogelijk voor de zomer van 2023 plaats;</p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben verder uitvoering gegeven aan de herstelagenda 'Groningen Vooruit'. Om verschillende redenen zijn niet alle maatregelen uitgevoerd zoals voorgesteld. Daarover informeerden wij u begin 2023 per brief. Wij stelden uw raad voor de herstelagenda in 2023 op onderdelen te continueren. Voor Ruimtelijke Economie gaat het daarbij o.a. om de bedrijfmakelaar binnenstad, impuls ondernemingsaanpak en actieve rol in vastgoedontwikkelingen.
Grondzaken: Zie Paragraaf 7: Grondbeleid .	
Overige economie	
Het uitvoeren van projecten door het Fonds Ondernemend Groningen.	We dragen jaarlijks bij aan het Fonds Ondernemend Groningen.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald	Behaald	Beoogd	Behaald
	2020	2021	2022	2022
Aantal uitgevoerde bedrijfsbezoeken	211	250	>580	510
Aantal adviesgesprekken horeca	200	1.050	1.100	750
Aantal projecten ondersteund	-	77	>100	102
Aantal bedrijven geparticipeerd in door ons opgezette activiteiten	-	200	>250	265

Toelichting prestatie indicatoren

Aantal uitgevoerde bedrijfsbezoeken: In verband met de coronapandemie waren fysieke bedrijfsbezoeken aan het begin van het jaar niet mogelijk, waardoor het aantal uitgevoerde bedrijfsbezoeken lager is uitgevallen dan beoogd. Uiteraard hebben wij toen wel digitaal/telefonisch contact gehouden met onze ondernemers.

Aantal adviesgesprekken horeca: In verband met beëindiging van de coronamaatregelen hebben we minder adviesgesprekken gevoerd. Tevens is het aanvragen van vergunningen gedigitaliseerd.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Euroborg NV
- Stichting TNC/SIG
- Waterbedrijf NV
- Enexis holding/belang elektriciteitsproductie EPZ
- Community Network Noord-Nederland (CINN) BV
- WarmteStad holding BV
- Stichting Ondernemerstrefpunt
- GR Eems-Dollard Regio (EDR)
- GR Omgevingsdienst
- Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Economische Agenda 2020 - 2022](#)

[Strategie werklocaties \(2021\)](#)

[Ruimte voor Retail \(2021\)](#)

[Meerjarenprogramma's Stadsontwikkeling 2022 - 2025](#)

[Strategische agenda Akkoord van Groningen 2018-2022 \(2018\)](#)

[Omgevingsvisie Levende ruimte \(2022\)](#)

[Centrumvisie Haren \(2018\)](#)

[Nieuwe aanpak arbeidsmarktbeleid \(2017\)](#)

[Watervisie - Koersen op Water \(2017\)](#)

[Toekomstvisie Koopmansplein \(2017\)](#)

[Binnenstadvisie Bestemming Binnenstad \(2016\)](#)

[Strategisch evenementenbeleid \(oktober 2014\)](#) en [Nota vergunningen evenementen \(2021\)](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Verschil
Lasten				
01.1 Economie en werkgelegenheid	33.735	39.230	44.374	-5.144
01.1.1 Economische Ontwikkeling	6.452	11.186	8.401	2.785
01.1.2 Ruimtelijke econ. ontwikkeling	2.438	3.071	3.084	-13
01.1.3 Grondzaken	9.879	10.379	11.487	-1.108
01.1.4 Overige Economie	14.966	14.596	21.402	-6.807
Totaal Lasten	33.735	39.230	44.374	-5.144
Baten				
01.1 Economie en werkgelegenheid	7.166	8.215	17.890	9.675
01.1.1 Economische Ontwikkeling	1.082	2.099	1.917	-181
01.1.2 Ruimtelijke econ. ontwikkeling	1.173	1.173	1.236	63
01.1.3 Grondzaken	4.544	4.544	13.936	9.392
01.1.4 Overige Economie	367	400	801	401
Totaal Baten	7.166	8.215	17.890	9.675
Totaal Saldo voor bestemming	26.569	31.015	26.484	4.531
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	129	737	737	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal saldo na bestemming	26.698	31.752	27.221	4.531

Financiële toelichting

1.1.1 Economische ontwikkeling	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	2.785	-181	2.604

Herstelagenda Groningen Vooruit (V 140 duizend euro)

De herstelagenda Groningen Vooruit is in 2021 tot stand gekomen om ondernemers binnen de sectoren die het meest getroffen zijn door de coronacrisis te helpen met een set aan maatregelen. Het budget betrof 3,5 miljoen euro. Per 31 december 2022 zijn de meeste maatregelen succesvol uitgevoerd. Een aantal maatregelen is niet uitgevoerd omdat er (nog) geen invulling voor was of omdat er toch geen behoefte bleek te zijn door de onvoorspelbaarheid van de gevolgen van de coronacrisis. Dit resulteert in een restantbedrag per 31 december 2022 van ca. 1,3 miljoen euro. In de begroting 2022 zijn de middelen voor de herstelagenda binnen diverse beleidsvelden opgenomen. Binnen dit beleidsveld zijn minder kosten gemaakt dan begroot voor de herstelagenda. Dit leidt tot een voordelig resultaat van 140 duizend euro.

Tegemoetkoming specifieke sectoren Groningen (TSSG) (V 1,8 miljoen euro)

Op 8 maart 2022 hebben we de subsidieregeling Tegemoetkoming Specifieke Sectoren Groningen (TSSG) vastgesteld. We zijn daarmee in een korte periode tegemoetgekomen aan de oproep en wens van ondernemers en belangenbehartigers om financiële ondersteuning te bieden. Met de TSSG-regeling voor ondernemers hebben we de betreffende ondernemers 7 weken de mogelijkheid geboden om een aanvraag in te dienen. Met toepassing van de criteria die zijn vastgesteld voor deze regeling is van het totale budget voor ondernemers (2,9 miljoen euro) 60% (1,753 miljoen euro) niet besteed. Het overgebleven bedrag van 1,753 miljoen euro valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

CTB-regeling (lagere lasten en baten van 444 duizend euro)

In 2022 hebben wij van het Rijk incidenteel 892 duizend euro ontvangen voor de controle op Corona-toegangsbewijzen (CTB) door horeca en overige partijen. Van deze subsidie is de helft ingezet op basis van aanvragen door ondernemers. Gezien het beperkte tijdvak waarin deze regeling gold (tot eind maart 2022), waren er geen alternatieve mogelijkheden om de middelen aan te wenden.

Ten opzichte van de actuele begroting leidt dit bij de jaarrekening 2022 tot zowel lagere lasten als lagere baten van 444 duizend euro.

Akkoord van Groningen (V 382 duizend euro)

Het Akkoord van Groningen is het strategisch samenwerkingsverband van de gemeente en provincie Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, UMCG, Martini Ziekenhuis, Noorderpoort en Alfa-college. In februari 2022 is de raad per [brief](#) geïnformeerd over de nieuwe strategische agenda 'Metropoolregio Groningen: Koploper in Transitie 2022-2026'. De lancering van deze nieuwe strategische agenda heeft pas in het tweede kwartaal van 2022 plaatsgevonden. De bijbehorende uitvoeringsagenda met operationele plannen is hierdoor ook later opgestart. Dit is de belangrijkste reden waarom een deel van het beschikbare budget in 2022 niet is besteed.

Overige (V 329 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 329 duizend euro.

1.1.3 Grondzaken	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-1.108	9.392	8.284

Grondbedrijf (V 8,2 miljoen euro)

Het jaarresultaat 2022 van het grondbedrijf bedraagt 8,2 miljoen euro positief. Hieronder volgt een korte toelichting op dit resultaat.

In maart 2023 is de raad per [brief](#) geïnformeerd over de aanpassing van de verwachte kostenstijging in de gemeentelijke grondexploitaties bij de jaarrekening 2022. Door prijsstijgingen dienen de verliesvoorzieningen bij de negatieve grondexploitaties met 3,2 miljoen euro te worden opgehoogd. Daarnaast wordt bij de positieve grondexploitaties in totaal 1,4 miljoen euro aan eerder genomen tussentijdse winstnemingen terug in de plannen

geboekt. Aangezien er binnen het totaal van het grondbedrijf ook andere (veelal incidentele) positieve resultaten zijn geboekt, kan het negatieve resultaat van de prijsstijgingen worden opgevangen binnen het jaarresultaat.

Deze positieve resultaten bestaan onder meer uit verkopen buiten de grondexploitaties (V 4,2 miljoen euro). In 2022 zijn diverse bezittingen verkocht, waaronder het pand aan de Radesingel 6. Door waardeontwikkeling heeft dit tot een fors positief resultaat geleid.

Daarnaast heeft de eindcalculatie van de bouw- en grondcalculatie Grote Markt oostzijde/Groninger Forum tot een incidentele vrijval uit verliesvoorzieningen van 1,6 miljoen euro geleid. Met betrekking tot het gemeentelijk bezit bedraagt de vrijval uit verliesvoorzieningen 6,3 miljoen euro en zijn er diverse exploitatievoordelen, waaronder hogere huuropbrengsten en lagere onderhoudslasten dan begroot, in totaal 1,5 miljoen euro.

Naast genoemde positieve resultaten leidt het treffen van een voorziening groot onderhoud voor de Biotoop tot een nadeel van 857 duizend euro. In december 2022 is de raad per [brief](#) geïnformeerd over de aankoop van het Hortus/Biologisch Centrum-terrein in Haren, waaronder De Biotoop. De huidige staat van onderhoud van de Biotoop maakt het noodzakelijk om op korte termijn maatregelen te nemen om veilig gebruik te maken van het complex.

Reserve-onttrekking

In de begroting 2022 hadden we 2,5 miljoen euro opgenomen voor afwaarderingen boekwaarde bij de aankoop van onrendabele gronden en de kosten van onrendabel bezit. Eind 2022 is gebleken dat deze afwaarderingen niet nodig waren. Hierdoor is een onttrekking aan de reserve niet nodig (conform de afgesproken werkwijze met de raad). Binnen dit beleidsveld ontstaat daardoor een voordeel, dat wegvalt tegen het nadeel bij de reservemutaties in deelprogramma 4.2. College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken.

Herstelagenda Groningen Vooruit (V 326 duizend euro)

De herstelagenda Groningen Vooruit is in 2021 tot stand gekomen om ondernemers binnen de sectoren die het meest getroffen zijn door de coronacrisis te helpen met een set aan maatregelen. Het budget betrof 3,5 miljoen euro. Per 31 december 2022 zijn de meeste maatregelen succesvol uitgevoerd. Een aantal maatregelen is niet uitgevoerd omdat er (nog) geen invulling voor was of omdat er toch geen behoefte bleek te zijn door de onvoorspelbaarheid van de gevolgen van de coronacrisis. Dit resulteert in een restantbedrag per 31 december 2022 van ca. 1,3 miljoen euro. In de begroting 2022 zijn de middelen voor de herstelagenda binnen diverse beleidsvelden opgenomen. Binnen dit beleidsveld zijn minder kosten gemaakt dan begroot voor de herstelagenda. Dit leidt tot een voordelig resultaat van 326 duizend euro.

Overige (N 226 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een nadeel van 226 duizend euro.

1.1.4 Overige economie	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-6.807	401	-6.406

Bovenwijkse voorziening Westpoort (N 8,5 miljoen euro)

In november 2022 is de raad per [brief](#) geïnformeerd over de afwaardering die we moeten verwerken op onze investering in het viaduct dat het bedrijventerrein Westpoort ontsluit naar de A7. Omdat het Rijk het onderhoud van dit viaduct van ons heeft overgenomen - als onderdeel van het onderhoud aan haar snelweg - hebben wij het eigendom van het viaduct weer overgedragen aan het Rijk.

De afwaardering is het gevolg van een recente reactie van de commissie BBV. Op 23 september 2022 heeft de commissie BBV geantwoord op een vraag over de afschrijvingsduur van een bijdrage aan activa in eigendom van derden. Met deze beantwoording komt de mogelijkheid te vervallen om het viaduct als bezit op te nemen op onze balans omdat wij nu verplicht zijn dezelfde verwerkingswijze als het Rijk te hanteren (kasbasis).

De gemaakte kosten kunnen we niet handhaven op de balans maar dienen we ten laste van de exploitatie te brengen.

De omvang van de afboeking bedraagt ca. 8,5 miljoen euro.

Uitvoeringsprogramma Suikerzijde (V 1,0 miljoen euro)

Op 21 december 2022 heeft de raad [de gebiedsbegroting De Suikerzijde](#) vastgesteld. Gedurende de exploitatieperiode van de gebiedsbegroting kan incidenteel vrijval van financiële middelen plaatsvinden. Eind 2022 bedraagt deze incidentele vrijval 1,0 miljoen euro.

Vrijval kapitaallasten (V 493 duizend euro)

Het kapitaallastenbudget waarvoor ruilmiddelen beschikbaar zijn gesteld valt gedeeltelijk vrij in 2022. Dit wordt veroorzaakt doordat een deel van de betreffende activa nog niet waren voltooid per 31 december 2021. Hierdoor treden per saldo lagere lasten op van 493 duizend euro.

Herstelagenda Groningen Vooruit (V 686 duizend euro)

De herstelagenda Groningen Vooruit is in 2021 tot stand gekomen om ondernemers binnen de sectoren die het meest getroffen zijn door de coronacrisis te helpen met een set aan maatregelen. Het budget betrof 3,5 miljoen euro. Per 31 december 2022 zijn de meeste maatregelen succesvol uitgevoerd. Een aantal maatregelen is niet uitgevoerd omdat er (nog) geen invulling voor was of omdat er toch geen behoefte bleek te zijn door de onvoorspelbaarheid van de gevolgen van de coronacrisis. Dit resulteert in een restantbedrag per 31 december 2022 van ca. 1,3 miljoen euro. In de begroting 2022 zijn de middelen voor de herstelagenda binnen diverse beleidsvelden opgenomen. Binnen dit beleidsveld zijn minder kosten gemaakt dan begroot voor de herstelagenda. Dit leidt tot een voordelig resultaat van 686 duizend euro.

Overige (N 126 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een nadeel van 126 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 1.2: Mobiliteit

In het deelprogramma Mobiliteit staat een goed bereikbare gemeente met een aantrekkelijke, veilige en gezonde leefomgeving centraal. Uitgangspunt van ons mobiliteitsbeleid is om lopen, fietsen en het openbaar vervoer te stimuleren. Waar nu nog vaak de auto leidend is bij het maken van keuzes, is met de vaststelling van de Mobiliteitsvisie 'Groningen Goed op Weg' de kwaliteit van de openbare ruimte in onze gemeente leidend geworden. Met een stevig groeiende gemeente met meer inwoners, arbeidsplaatsen en bezoekers is het een flinke uitdaging om de impact van het (auto)verkeer zoveel mogelijk te beperken. Samen met het terugdringen van de CO₂-uitstoot in het kader van onze klimaatdoelstellingen vraagt dit om een transitie naar minder ruimte innemende en emissievrije mobiliteit. Het speelveld rond mobiliteit gaat de komende tijd hierdoor flink veranderen.

Doelen Deelprogramma 1.2: Mobiliteit

Het deelprogramma mobiliteit heeft de volgende doelen:

- Wij stimuleren lopen, fietsen en het openbaar vervoer;
- Wij willen dat Groningen voor iedereen goed bereikbaar is en blijft op een zo veilige en duurzame manier;
- Wij geven voorrang aan innovatieve en schone vormen van personen- en goederenvervoer waarmee de CO₂-uitstoot verminderd wordt.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2021	Beoogd 2023	Beoogd 2025
Vervoerswijzekeuze (modal split) binnen Groningen:				
Aandeel voetganger	25,3%	33,4%	26%	-
Aandeel fiets	47,2%	42,8%	48%	-
Aandeel openbaar vervoer	2,9%	1,1%	3%	-
Aandeel auto	22,8%	22,7%	22%	-
Vervoerswijzekeuze (modal split) van en naar Groningen:				
Aandeel voetganger	1,3%	-	2%	-
Aandeel fiets	8,2%	8,0%	10%	-
Aandeel openbaar vervoer	19,1%	13,6%	20%	-
Aandeel auto	68,9%	72,2%	68%	-

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Aantal verkeersslachtoffers (doden en gewonden) in Groningen	317	351	300	430
Aandeel schone voertuigen in het wagenpark:				
Gemeentelijk wagenpark	16%	20%	25%	21%
Stedelijke logistiek binnenstad	5,1%	-	8%	-

Toelichting effectindicatoren

Vervoerswijzekeuze (modal split) binnen, van en naar Groningen: De cijfers die betrekking hebben op het aandeel verplaatsingen binnen de gemeente Groningen en van en naar de gemeente Groningen ontvangen we tweejaarlijks van het CBS en dus niet voor 2022. De optelsom van het aandeel verplaatsingen is bovendien geen 100%, omdat een beperkt deel van de verplaatsingen onder de categorie 'overig' valt.

Maximum aantal verkeersslachtoffers (doden en gewonden) in Groningen: Het aantal verkeersslachtoffers is in 2022 aanzienlijk toegenomen ten opzichte van de jaren ervoor. Het betreft hier voorlopige cijfers. Opvallend is het

hoge aandeel fiets-, snor en bromfietslachtoffers, maar ook het aantal automobilisten dat slachtoffer is geworden van een verkeersongeval is toegenomen. De stijging van het aantal verkeerslachtoffers zien we ook op nationaal niveau. Zo is sprake van een toename van het aantal fietsongevallen onder 55-plussers. Vermoedelijk houdt de stijging van het aantal fietsslachtoffers (deels) verband met een toename van het aantal elektrische fietsen en een toename van het verschil in massa en snelheid op het fietspad. Om het aantal verkeersongevallen te verminderen en de verkeersveiligheid te verbeteren, werken we momenteel voortvarend aan het nieuwe Uitvoeringsprogramma Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid 2023-2030 met daarin veel (fysieke) maatregelen en projecten.

Aandeel schone voertuigen in het wagenpark - gemeentelijk wagenpark: Vanwege langere levertijden is het aandeel emissievrije voertuigen in ons gemeentelijk wagenpark in 2022 lager uitgekomen dan beoogd. De langere levertijden zijn onder meer het gevolg van personeelstekorten bij de productie van emissievrije voertuigen, wet- en regelgeving die voor langere doorlooptijden zorgen en de wachttijden voor de aanschaf van emissievrije voertuigen zijn momenteel relatief lang (> 1 jaar).

Aandeel schone voertuigen in het wagenpark - stedelijke logistiek binnenstad: We hebben geen beschikking over gegevens uit 2022. Met ingang van 2023 halen we de benodigde gegevens uit het nieuwe ANPR-systeem voor de binnenstad. Op basis van een kenteken kan de RDW via data-verrijking nagaan hoe een voertuig wordt aangedreven.

Beleidsvelden

Het deelprogramma Mobiliteit bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Vervoerswijzen

Onze gemeente bestaat uit een compacte stad met daaromheen een aantrekkelijk landelijk gebied met compacte dorpen. We zijn een groeiende gemeente met een sterke (boven)regionale rol in de regio. Deze kenmerken zien we terug in de opbouw van onze mobiliteit en de ontwikkeling daarvan. Lopen en fietsen zijn samen verantwoordelijk voor bijna driekwart van alle verplaatsingen. Daarentegen is de autoafhankelijkheid in de dunbevolkte regio rond de stad juist groot. En ook het openbaar vervoer (trein en bus) heeft een belangrijk aandeel in het aantal verplaatsingen van en naar onze gemeente. Het openbaar vervoer verbreedt zich steeds meer naar publieke mobiliteit, ofwel de keten die de reis van deur tot deur vormt in plaats van alleen het deel dat daadwerkelijk met bus of trein wordt gereisd. Onze P+R terreinen en hubs worden daarin als overstappunt steeds belangrijker. De samenstelling en verandering van mobiliteitspatronen in onze gemeente, maar ook daarbuiten, vormen belangrijke bouwstenen voor het deelprogramma Mobiliteit.

Impact op de directe omgeving

Onze ambities op het gebied van leefbaarheid, toegankelijkheid en veiligheid staan onder druk door de gevolgen van onze (auto)mobiliteit. Daarom is met onze Mobiliteitsvisie gekozen voor een 'doorwaadbare' stad waarin de leefkwaliteit centraal staat en nemen we afscheid van de autologica bij het vormgeven van onze openbare ruimte. De snelheidslimiet op veel wegen binnen de bebouwde kom wordt de komende jaren teruggebracht naar 30 km/uur en we kijken kritisch naar de geparkeerde auto, want deze heeft niet het eerste recht op een plek op straat. Met name in de binnenstad en op stations gaan we verder met de realisatie van kwalitatief hoogwaardige fietsenstallingen waarmee we fietsers stimuleren hun fiets zoveel mogelijk te stallen op plekken waar dat het beste past.

Verkeersveiligheid speelt binnen onze gemeente een belangrijke rol, omdat inwoners zich ook in het verkeer veilig moeten voelen. Kinderen, ouderen en mensen met een beperking hebben soms moeite met het steeds drukker wordende verkeer. Om verkeersveiligheid succesvol te kunnen blijven bevorderen, zijn maatregelen op het gebied van infrastructuur, educatie en handhaving noodzakelijk. Verkeerseducatie is een belangrijke pijler voor onze verkeersveiligheid.

Slim en Duurzaam

De snelle opeenvolging van technologische innovaties, de opkomst van nieuwe spelers op de mobiliteitsmarkt, zoals aanbieders van deelmobiliteit, en de klimaatverandering leiden tot vernieuwing (op onderdelen) van het deelprogramma Mobiliteit. De toepassing van slimme en duurzame mobiliteitsoplossingen die kunnen bijdragen aan een betere leefkwaliteit worden in dit beleidsveld beschreven.

Relevante ontwikkelingen

In 2022 is het aantal inwoners in de gemeente Groningen toegenomen tot ruim 238.000 (een toename van 1,5% ten opzichte van 2021) en is het aantal arbeidsplaatsen met 4,7% gegroeid. Naar verwachting neemt het aantal inwoners en arbeidsplaatsen de komende decennia fors verder toe. Bovendien worden de voorzieningen in de stad Groningen steeds belangrijker voor de regio. Dat alles leidt tot extra mobiliteit van, naar en binnen onze gemeente en daarmee tot meer rijdende en geparkeerde voertuigen.

In een jaar waarin het thuiswerken steeds verder ingeburgerd raakte en de digitalisering doorzette, bleek toch dat ons mobiliteitsgedrag niet zo snel verandert als we allemaal hoopten en dachten. Toen de laatste coronalockdown in januari 2022 eindigde en de wereld langzaam weer oude vormen aannam, zijn de gebruikelijke ochtend- en middagspits ook al snel weer teruggekomen. Toch heeft de coronacrisis er wel voor gezorgd dat we vaker thuiswerken. Landelijk gezien werkte in 2022 ruim één op de drie werknemers voor minimaal de helft van de tijd thuis. De meeste organisaties hebben inmiddels een actief beleid ten aanzien van kantoorbezetting en thuiswerken, zoals ook de gemeente Groningen.

Als het om 2022 gaat, kijken we terug op een succesvol verlopen Operatie Julianaplein. In de periode van 11 februari tot en met 9 mei 2022 ging het oude Julianaplein volledig op de schop en werden verschillende rijrichtingen afgesloten voor het verkeer. Dat leverde dertien weken lang verkeershinder. Dankzij de inzet van onder meer Groningen Bereikbaar, werkgevers en de automobilist kwam het niet tot een verkeersinfarct en bleef Groningen tijdens de werkzaamheden zo goed mogelijk bereikbaar.

Ontwikkelingen die al in gang waren gezet, hebben het afgelopen jaar de nodige versnelling gekregen. Met thema's als elektrificatie, hubs, deelmobiliteit, de aankondiging van de zero emissie binnenstad vanaf 2025 en aandacht voor autoluwe gebiedsontwikkeling, lijken zowel overheden als marktpartijen de mobiliteitstransitie steeds meer vorm te geven.

De Mobiliteitsvisie Groningen Goed op Weg heeft ervoor gezorgd dat we afstappen van de autologica. Mobiliteit was de afgelopen decennia namelijk het sturende ontwerpperspectief in de ruimtelijke ontwikkeling geworden. Daarbij gold dat de efficiëntste, snelste manier van bewegen maatgevend werd voor de inrichting van onze straten. Met als gevolg dat de auto de meeste ruimte inneemt, gevolgd door de fiets. Met de Mobiliteitsvisie en de Leidraad Openbare Ruimte willen we de straat echter weer tot een belangrijke sociale, economische en recreatieve ontmoetingsplek maken. In de straat speelt het openbare leven zich af en het moet niet langer alleen maar een functionele verkeersverbinding zijn tussen verschillende bestemmingen. De opgaven voor de straat zijn daarmee dus veranderd met behoefte aan meer verblijfskwaliteit. Daarnaast ligt bij de herinrichting van de straat de focus ook op het realiseren van straten, waarbij klimaat, groen en verblijf een aanvullende ruimteclaim leggen op het profiel.

Met de Uitvoeringsprogramma's Doorwaadbare Stad en Deelmobiliteit zijn we daadwerkelijk begonnen aan de transformatie van straten. Zo verlagen we de komende periode in veertien straten de maximumsnelheid van 50 naar 30 km/uur en richten we deze straten op een andere wijze in. Ook op het gebied van deelmobiliteit is er al veel gebeurd. Zo worden er in onze gemeente sinds afgelopen jaar elektrische deelfietsen aangeboden, is het aantal deelauto's toegenomen en zijn op het Hoofdstation elektrische OV fietsen beschikbaar.

Verduurzaming is een belangrijk thema in het mobiliteitsbeleid van Groningen. Inwoners én bezoekers worden uitgedaagd om de auto zoveel mogelijk te laten staan door met het openbaar vervoer te reizen, de fiets te pakken of te lopen. Op de langere afstanden kan de combinatie van deze vervoermiddelen uitkomst bieden.

Naast de keuze voor een duurzame en gezonde manier van verplaatsen, blijven we ook inzetten op de vergroening van de vervoermiddelen zelf. De overgang van fossiele brandstoffen naar elektrisch rijden (of waterstof) is daarbij één van de belangrijkste veranderingen. Ook daarin worden stappen gemaakt. Zo rijden er inmiddels 194 elektrische en waterstofbussen rond in Groningen en Drenthe, zijn er belangrijke vervolgstappen gezet naar een zero-emissiezone voor stadslogistiek in de binnenstad, zijn snorfietsen met een fossiele brandstofmotor op veel

fietspaden niet langer toegestaan én hebben we belangrijke stappen gezet om in eigen beheer elektrische laadpalen te kunnen plaatsen.

De herinrichting van de Grote Markt is na de zomervakantie begonnen. Als gevolg daarvan rijden er sinds 17 juli 2022 geen bussen meer over de Grote Markt. Voor binnenstadbezoekers zijn nieuwe haltes aangelegd op de Diepenring en aan het Gedempte Zuiderdiep. Voor mensen met een mobiliteitsbeperking is een pilot uitgevoerd met kleinschalig, alternatief vervoer. Dit wordt nu voortgezet met het kleinmazig wijkvervoer.

In 2022 is in verschillende stadswijken betaald parkeren ingevoerd. Daarmee verminderen we de parkeerdruk, zodat bewoners weer in hun eigen straat kunnen parkeren en er meer ruimte is voor groen, spelen en ontmoeting. Ons Parkeerbedrijf exploiteert de gemeentelijke parkeergarages, de buurtstallingen en de gemeentelijke fietsenstallingen. Het gebruik van onze parkeergarages lag in de eerste maanden van 2022 een stuk lager dan voor de coronacrisis, maar na de zomer is het gebruik weer toegenomen. De grootste toename is te zien in Parkeergarage Forum.

In onze fietsenstallingen zijn we blijven investeren. Zo werd op 14 maart 2022 de fietsenstalling Grote Markt geopend. Daarmee beschikt het gebied rond de Grote Markt en Nieuwe Markt nu over 3.000 kwalitatief hoogwaardige plekken voor fietsen. Op deze manier faciliteren we onze fietsers goed, maar levert het ook veel ruimte op voor de voetganger in het kernwinkelgebied.

Op het gebied van verkeersveiligheid blijven we ons vooral richten op de kwetsbare verkeersdeelnemers, namelijk de voetganger en de fietser. Dat blijkt meer dan ooit nodig, want het totale aantal verkeersongevallen waarbij slachtoffers (gewonden en doden) zijn gevallen, is landelijk en ook in onze gemeente in 2022 aanzienlijk toegenomen. Hoewel het aantal slachtoffers onder automobilisten ook is toegenomen, valt vooral het hoge aandeel fiets-, snorfiets- en bromfiets-slachtoffers op. Dat baart ons uiteraard zorgen. Om de verkeersveiligheid te verbeteren, zetten we naast (verkeers)educatie in op het nemen van extra fysieke maatregelen en het anders inrichten van straten, wegen en pleinen. Vanuit het Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad zijn we daarmee inmiddels aan de slag. Meer maatregelen volgen in het Uitvoeringsprogramma Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid waarvoor we nu een uitgebreid proces doorlopen.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Vervoerswijzen Toename van ruimte-efficiënte, schone en gezonde vervoerswijzen door groei van het aandeel voetganger, fiets en openbaar vervoer en afname van het aandeel auto, zowel binnen gemeente Groningen als van en naar Groningen met als doel: herwinnen openbare ruimte, verminderen CO ₂ uitstoot en een gezondere leefomgeving	<ul style="list-style-type: none">• Samen met de provincies Groningen en Drenthe hebben we in 2022 grote stappen gemaakt ten aanzien van de regionale doorfietsroutes. We deden onderzoek naar de aanlanding van de route van/naar Leek ter hoogte van de Roderwolderdijk nabij Hoogkerk, hebben verder gewerkt aan het ontwerp voor de route naar Assen tussen P+R Haren en de Oosterbroeksebrug en de aanbesteding van de nieuwe fietsbrug over de Noordelijke Ringweg heeft plaatsgevonden. De Doorfietsroute Winsum-Groningen tussen de Walfridusbrug en Sauwerd is in 2022 in gebruik genomen. Voor de Doorfietsroute Haren-Zuidlaren zijn we begonnen met het verkennen van mogelijke tracés;• In 2022 zijn we begonnen met de voorbereidingen (onder andere vergunningen en archeologisch onderzoek) voor de aanleg van de Suikerzijderoute langs het Hoendiep;

- In 2022 is het fietspad Sleedoornpad in Selwerd verbreed, zijn we begonnen met de technische uitwerking en voorbereiding voor de herinrichting van de Kerklaan als fietsstraat evenals voor het fietspad langs de Rijksstraatweg tussen Haren en Glimmen en de aanleg van een nieuw fietspad langs de Woldjerweg (N865) tussen Ten Post en Schildwolde. Ook is het ontwerp vastgesteld voor de herinrichting van de Peizerweg inclusief het verbeteren van de aanwezige fietsinfrastructuur. Tevens is gewerkt aan het voorlopig ontwerp voor de fietsroute langs de zuidoostzijde van de Euroborg;
- Net als in voorgaande jaren is 050 Fietsstad ook in 2022 ingezet voor communicatie en promotiecampagnes. Zo hebben we de nieuwe fietsenstalling Grote Markt, die begin 2022 werd geopend, gepromoot. Daarnaast zijn het fietsgebruik in onze gemeente en de tevredenheid over onze fietsvoorzieningen onderzocht;
- In 2022 is in het kader van de Routekaart OV 2040 een begin gemaakt met een uitgebreide vervoersanalyse die gebruikt wordt voor het op te stellen streefbeeld openbaar vervoer in 2040;
- In 2022 is verder gewerkt aan Groningen Spoorzone. Daarnaast is de inrichting van de bushaltes aan het Gedempte Zuiderdiep en het Kattendiep verbeterd, zijn het nieuwe busstation UMCG Noord en de nieuwe bushalte Sint Jansbrug in gebruik genomen en is de pilot met alternatief vervoer (Anders Mobiel) in de binnenstad uitgevoerd;
- Met het Rijk en andere betrokken overheden zijn in 2022 gesprekken gevoerd over het oprichten van een projectorganisatie Lelylijn. Daarnaast heeft het BO-MIRT van eind 2022 mooie resultaten opgeleverd: er zijn financiële middelen beschikbaar gekomen (82 miljoen) voor de eerste fases van de realisatie van station Suikerzijde, de bereikbaarheid van de Westflank (onder andere Ring West Verbindt en de rondweg Hoogkerk), de insnijding van het Emmaviaduct en de verbetering van het bestaande spoor bij Meppel;
- Op P+R Karding is in 2022 het aantal fietsparkeerplekken met enkele tientallen uitgebreid en op P+R Meerstad zijn een aantal tijdelijke plekken gerealiseerd. Verder zijn de OV fietskluisen op P+R Hoogkerk, Haren en Karding omgebouwd tot privé fietskluisen. Tot slot hebben we samen met de Rijksuniversiteit Groningen en het OV-bureau Groningen-Drenthe een pilot voor een pakketkluis voorbereid op de P+R Hoogkerk;
- In 2022 zijn op alle vijf P+R terreinen en bij de stations Haren, Groningen en Groningen Europapark speciale vakken aangelegd voor deelscooters. Daarnaast zijn in de stallingen op de stations Groningen en Groningen Europapark speciale vakken gecreëerd voor deelfietsen;
- In 2022 is een aanvang gemaakt met het opstellen van het nieuwe Uitvoeringsprogramma Hubs. Daarin worden acties en maatregelen opgenomen om onze bestaande P+R terreinen

	<p>verder te ontwikkelen en invulling te geven aan nieuwe wijk-, buurt- en dorpshubs;</p> <ul style="list-style-type: none"> • De uitbreiding van de derde schil betaald parkeren is in 2022 nagenoeg voltooid met de invoering van betaald parkeren in Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk, Helpman, Coendersborg, Helpman-West en De Wijert-Noord. Daardoor kunnen veel meer mensen weer in hun eigen straat parkeren en is er meer ruimte voor spelen, groen en verblijven gekomen; • De in december 2021 vastgestelde Beleidsregel Parkeernormen 2021 zijn in 2022 leidend geweest bij het bepalen van de parkeernormering in onder meer de gebiedsontwikkeling.
<p>Bereikbaar houden van de economische kerngebieden van Groningen met onder meer de (vracht)auto</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 werd in het kader van Aanpak Ring Zuid gewerkt aan de Verdiepte Ligging en omgeving van het Vrijheidsplein. Verder zijn de nieuwe op- en afritten naar de Europaweg in gebruik genomen. Het Julianaplein werd tijdens 'Operatie Julianaplein' verlegd, zodat nu gewerkt kan worden aan de definitieve inrichting van het nieuwe Julianaplein; • In het kader van Ring West Verbindt zijn we in 2022 vooral bezig geweest om het Rijk via het MIRT te committeren aan de opgave voor het ongelijkvloers maken van de Westelijke Ringweg. Het Rijk heeft inmiddels toegezegd 82 miljoen euro (incl. BTW) bij te willen dragen aan infrastructurele maatregelen in de Westflank; • Voor de Paddepoelsterbrug is in 2022 de planuitwerking gestart. Eerste stap is een onderzoek om de voorkeurslocatie te bepalen en vast te laten stellen. Dit onderzoek gebeurt in overleg met omwonenden en Rijkswaterstaat als vaarwegbeheerder. Voor de Gerrit Krolbrug is de volgende fase van de planuitwerking begonnen. Daarin wordt het ontwerp verder uitgewerkt, inclusief de toegevoegde kansen en moties, als basis voor de planologische procedures en ter inzagelegging. Bovendien is Rijkswaterstaat bezig met een tijdelijke oplossing voor de Gerrit Krolbrug bestaande uit hellingbanen die aan één van de bestaande loopbruggen worden bevestigd. Het MIRT-onderzoek naar de vervanging van de Busbaanbrug is in 2022 afgerond en bestuurlijk vastgesteld tijdens het BO-MIRT. De voorkeurslocatie aan de zuidzijde is daarmee bevestigd; • Het raadsbesluit uit 2021 om een Voorlopig Ontwerp voor de verkeers-verbindingen in de Oosterhamrikzone te gaan maken, is in 2022 opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord. De planvorming hiervoor is opgestart met als doel een integraal ontwerp voor het gebied op te stellen waarin woningbouw, verkeersverbindingen en openbare ruimte een samenhangend geheel vormen. We werken naar een Realisatieagenda met daarin een aanpak, een indicatieve planning en een beschrijving hoe we het participatieproces willen inrichten; • In 2022 hebben we voor de gebieden rond Martini Ziekenhuis, Stadshavens en Sontplein deeluitwerkingen gemaakt van het multimodaal netwerkkader. De beoogde (verkeers)maatregelen worden in 2023 in beeld gebracht.
<p>In de wijken en dorpen krijgt de auto een minder dominante positie</p>	<p>In november 2022 is het Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma focust vooral op de</p>

	<p>herverdeling van de openbare ruimte: minder ruimte voor autoverkeer en parkeren en juist meer ruimte voor groen, voetgangers en fietsers. In het uitvoeringsprogramma is opgenomen welke wegen we in Haren en Groningen in de periode 2023-2026 transformeren van 50 naar 30 km/uur, welke belevingsplekken we inrichten en welke autoknips we gaan onderzoeken.</p>
<p>Effect op de directe omgeving</p>	
<p>Herwinnen van de openbare ruimte en zorgen voor minder overlast door gestalde fietsen op straat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Op 14 maart 2022 is de nieuwe fietsenstalling Grote Markt geopend. De stalling bleek een groot succes en wordt daarom binnenkort alweer uitgebreid met enkele honderden plekken. Omdat we in het westelijke en zuidelijke deel van de binnenstad nog steeds een grote stallingsopgave hebben, zijn we hier verder gegaan met de verkenning naar de realisatie van inpandige/ondergrondse fietsenstallingen; • In de binnenstad hebben we samen met het Programma Leefkwaliteit de promotie van stallingsvoorzieningen en het beïnvloeden van het gedrag van fietsers in 2022 gecontinueerd. Zo zijn verschillende promotieacties uitgevoerd via Groningen Fietsstad en onze socials en ook de inzet van de fietsstewards, onder andere bij het A-Kerkhof, bleek van grote waarde. Speciaal voor mensen die hun fiets kort willen stallen (maximaal 60 minuten), bijvoorbeeld voor een bezoek aan de winkel, is een pop-up stalling gerealiseerd op de hoek van Grote Markt en Guldenstraat; • In december 2021 heeft de raad de nieuwe Beleidsregel Parkeernormen 2021 vastgesteld. Daarin zijn ook normen voor fietsparkeren opgenomen. Deze zijn in 2022 leidend geweest bij het bepalen van de parkeernormering in onder meer de gebiedsontwikkeling.
<p>Herwinnen van de openbare ruimte door terugbrengen dominantie van geparkeerde auto's in het straatbeeld</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Op meerdere plekken verspreid over onze gemeente zijn in 2022 parkeerplaatsen ingeruild voor meer ruimte voor lopen en fietsen, verblijven en ontmoeten, bijvoorbeeld op de Diepenring nabij de Kattenbrug. Bovendien heeft de uitbreiding van betaald parkeren de druk van geparkeerde auto's op straat teruggebracht, waardoor mensen weer in hun eigen straat kunnen parkeren en er meer ruimte is voor andere functies zoals groen, spelen en verblijven.
<p>Minder verkeersslachtoffers</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de Aanpak Verkeersveiligheid hebben we in 2022 op het kruispunt Hoendiep-Friesestraatweg, op de rotonde Paterswoldseweg-Van Swietenlaan en op het Eemskanaal Zuidzijde maatregelen genomen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Verder hebben we gewerkt aan maatregelen bij De Poffert; • In samenwerking met alle Groningse gemeenten is in 2022 onder regie van de Provincie Groningen een gezamenlijke Uitvoeringsagenda SPV2030 (Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030) opgesteld. Dit vormt de basis voor het Uitvoeringsprogramma Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid waar we op dit moment hard aan werken. Hierbij zijn onze

	<p>inwoners en de Fietsersbond, Werkgroep Toegankelijk Groningen én Veilig Verkeer Nederland betrokken;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanuit VerkeersWijzerGroningen zijn in 2022 diverse activiteiten in het kader van verkeerseducatie uitgevoerd; • In 2022 is op twee scholen de pilot met schoolstraten succesvol afgerond en geëvalueerd. Het vervolg hiervan nemen we mee in het Uitvoeringsprogramma Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid.
Slim en Duurzaam	
<p>Voorrang geven aan innovatie en schone vormen van personen- en goederenvervoer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 heeft de plaatsing van elektrische laadpalen langere tijd stilgelegen, omdat onze exploitant van laadpalen geen aannemer meer had. We hebben daarom het contractmanagement opgeschaald, hebben gesprekken gevoerd met de exploitant en hebben boetes opgelegd om weer tot plaatsing te komen. De plaatsing van elektrische laadpalen is sinds oktober weer hervat; • In wijken met een hoge parkeerdruk zijn in 2022 laadpalen bijgeplaatst om elektrisch rijden ook op deze locaties te stimuleren; • In 2022 zijn de voorbereidende maatregelen genomen voor een pilot met gecombineerde laadpalen en lichtmasten in Meerstad. De innovatieve laadpalen/lichtmasten worden nu gekeurd door de vereniging van netbeheerders (Elaad) en kunnen worden geplaatst zodra er goedkeuring is; • In 2022 hebben we 19 nieuwe standplaatsen voor deelauto's aan een laadpaal gecreëerd; het totaal komt daarmee op 28; • In september 2022 zijn we gestart met het aanbieden van deelfietsen door twee aanbieders voor een periode van twee jaar; • In november 2022 is het Uitvoeringsprogramma Deelmobiliteit vastgesteld. Met dit uitvoeringsprogramma werken we concreet aan alle vormen van deelmobiliteit, gericht op de overgang naar duurzame mobiliteit; • in 2022 hebben we, om de overlast van deeltweewielers zoveel mogelijk te beperken, in diverse woonwijken (voornamelijk buiten de ring) virtuele parkeerzones gecreëerd. Bovendien zijn naar aanleiding van meldingen van bewoners en ondernemers bepaalde servicegebieden aangepast.
<p>Sturen op verkeer (in plaats van faciliteren en geleiden)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 hebben we gewerkt aan de Visie op Strategisch Verkeersmanagement, ofwel het Multimodaal Netwerkkader Groningen (MNK). Hiermee willen wij een systeem introduceren van verkeersmanagement, zodat we kunnen sturen op de doorstroming van specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld het openbaar vervoer; • In 2022 hebben we gewerkt aan de Beleidsvisie Verkeerslichten Groningen (BVG) met daarin de belangrijkste keuzes op het gebied van regelstrategieën, zoals meer groen voor fietsers (Motie 'Fietsers vaker groen in de cyclus'), maar ook met het ontwerp en beheer van verkeerslichten. In 2023 worden zowel het BVG als het MNK ter besluitvorming voorgelegd.

Het op orde hebben van de datastromen	In 2022 hebben we uitwerking gegeven aan het op orde brengen van vijf van de geprioriteerde data items binnen de landelijke Data Top-15. Daarmee zorgden we ervoor dat alle relevante mobiliteitsdata in beheer van de gemeente Groningen eind 2023 structureel en correct als open data ontsloten kan worden, conform ons plan van aanpak 'Digitale weg op orde'.
Een leefbare en aantrekkelijke binnenstad door alleen nog maar schone voertuigen toe te staan	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 hebben we het verkeersbesluit voor de uitbreiding van het venstertijdengebied in de binnenstad genomen en is het nieuwe ontheffingenbeleid daarvoor vastgesteld. Hiermee hebben we een belangrijke stap gezet naar een emissievrije binnenstad; • Het plan voor de ANPR-handhaving van het venstertijdengebied is in 2022 uitgewerkt. Dit heeft ertoe geleid dat we een ANPR-systeem hebben ingekocht middels een Europese aanbesteding; • Samen met een aantal bedrijven hebben we in 2022 in het kader van het Interreg NSR project Surflogh gewerkt aan pilots voor een logistieke bouwhub, een zero-emissie hijskraan en de inzet van een klein elektrisch voertuig voor installatiebedrijven; • Met het Rijk en diverse gemeenten hebben we in 2022 gewerkt aan het voorbereiden van de regelingen voor de zero-emissiezones die in 2025 in werking treden.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Vervoerswijzen				
Tevredenheidscijfer voor fietsen in Groningen	-	7,1	7,3	7,1
Betrouwbaarheid van het openbaar vervoer in Groningen	70%	56%	≥ 60%	> 65%
Effect op de directe omgeving				
Bezetting van de P+R terreinen in Groningen:				
Autoparkeerplaatsen	30%	50%	60%	54%
Fietsparkeervoorzieningen	68%	69%	70%	83%
Tevredenheidscijfer parkeergarages Groningen	-	8,2	7,9	-
Aantal kilometers 50 km/uur-weg gewijzigd in 30 km/uur	-	-	0	0
Slim en Duurzaam				
CO ₂ -uitstoot per reizigerskilometer bus in gram per reizigerskilometer	23,7	20,5	15,8	14,2
Aantal openbare laadpunten voor elektrische/waterstof voertuigen				
Op straat en P+R	500	720	928	740
In gemeentelijke parkeergarages	54	54	72	68
Aantal spitsmijdingen per dag	733	-	1.250	5.473

Toelichting prestatie indicatoren

Tevredenscijfer parkeergarages Groningen: Het onderzoek naar de tevredenheid van de parkeergarages in Groningen vindt tweejaarlijks plaats en derhalve staat er geen cijfer vermeld voor 2022.

Aantal kilometers 50 km/uur-weg gewijzigd in 30 km/uur: Het Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad is in november 2022 vastgesteld en daarom staat deze indicator op 0 voor 2022.

Aantal spitsmijdingen per dag: Tussen 11 februari en 9 mei 2022 ging het oude Julianaplein op de schop en werden verschillende rijrichtingen afgesloten voor het verkeer. Operatie Julianaplein leverde dertien weken lang ernstige verkeershinder op. Om het verkeer zoveel mogelijk te kunnen laten doorstromen en een verkeersinfarct te voorkomen, was een forse vermindering van het autoverkeer noodzakelijk. Uiteindelijk werd het aantal autobewegingen per dag met 20%, ofwel 80.000 autobewegingen gereduceerd, terwijl het aantal fietsers en busreizigers, maar ook de bezetting op de P+R terreinen toenam. Hoewel er in mei nauwelijks nog beperkende maatregelen waren, is het wel gelukt een significant deel van de spitsmijdingen te behouden.

Aantal openbare laadpunten voor elektrische/waterstof voertuigen op straat en P+R: Omdat de exploitant van laadpalen in onze gemeente geen aannemer meer had, heeft de plaatsing van elektrische laadpalen voor langere tijd stilgelegen. Daarom is het daadwerkelijke aantal openbare laadpunten voor elektrische voertuigen lager dan beoogd. Sinds oktober 2022 is de plaatsing van elektrische laadpalen weer hervat.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Gemeenschappelijke Regeling OV bureau Groningen-Drenthe

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Mobiliteitsvisie Groningen Goed op Weg \(2021\)](#)

[Nieuwe Ruimte - Ontwerpleidraad Leefkwaliteit Openbare Ruimte \(2021\)](#)

[Meerjarenprogramma's Stadsontwikkeling 2022-2025 \(2022\)](#)

[Uitvoeringsprogramma Fiets 2019-2022 \(2019\)](#)

[Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad \(2022\)](#)

[Uitvoeringsprogramma Deelmobiliteit \(2022\)](#)

[Ruimte voor zero-emissie Stadslogistiek \(2021\)](#)

[Visie Openbare Laadinfrastructuur Groningen 2025 \(2020\)](#)

[Parkeervisie 2018-2025 \(2018\)](#)

[Actualisatie Bestemming Binnenstad 2021 \(2021\)](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Vershil
Lasten				
01.2 Mobiliteit	34.582	34.651	35.524	-872
01.2.1 Vervoerswijzen	4.377	5.292	6.812	-1.520
01.2.2 Impact op de directe omgeving	18.012	17.912	16.948	964

01.2.3 Slim en duurzaam	12.193	11.448	11.763	-316
Totaal Lasten	34.582	34.651	35.524	-872
Baten				
01.2 Mobiliteit	27.802	27.802	30.025	2.223
01.2.1 Vervoerswijzen	0	0	218	218
01.2.2 Impact op de directe omgeving	27.502	27.502	29.053	1.551
01.2.3 Slim en duurzaam	300	300	754	454
Totaal Baten	27.802	27.802	30.025	2.223
Totaal Saldo voor bestemming	6.780	6.850	5.499	1.351
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	390	3.337	3.337	0
Totaal onttrekkingen	0	320	320	0
Totaal saldo na bestemming	7.170	9.866	8.516	1.350

Financiële toelichting

1.2.1 Vervoerswijzen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-1.520	218	-1.302
OV-bureau (N 1,6 miljoen euro)			
<p>In november 2022 is de raad per brief geïnformeerd over de financiële situatie van het OV-bureau Groningen Drenthe en de vervoerder Qbuzz. Toen is gemeld dat de vervoerder Qbuzz kampte met een tekort door extra gereden kilometers, ziekteverzuim en hogere brandstofkosten. Het Dagelijks Bestuur van het OV-bureau acht het redelijk dat een deel van de extra kosten bij de vervoerder onvoorzien is en dat deze ten laste komen van het OV-bureau. Voor de gemeente Groningen als deelnemende partij betekent dit een extra bijdrage van 1,6 miljoen euro aan het OV-bureau.</p>			
Fietsparkeren (V 209 duizend euro)			
<p>Het voordeel wordt onder meer verklaard door de vrijstelling op de OZB voor de fietsenstallingen Nieuwe Markt en Grote Markt. Daarnaast hielden wij in de begroting rekening met de start van de afschrijving op de fietsenstalling Grote Markt in 2022. Echter dit project is in 2022 gereed gemeld, waardoor de afschrijving pas start in 2023.</p>			
Herstelagenda Groningen Vooruit (V 80 duizend euro)			
<p>De herstelagenda Groningen Vooruit is in 2021 tot stand gekomen om ondernemers binnen de sectoren die het meest getroffen zijn door de coronacrisis te helpen met een set aan maatregelen. Het budget betrof 3,5 miljoen euro.</p> <p>Per 31 december 2022 zijn de meeste maatregelen succesvol uitgevoerd. Een aantal maatregelen is niet uitgevoerd omdat er (nog) geen invulling voor was of omdat er toch geen behoefte bleek te zijn door de onvoorspelbaarheid van de gevolgen van de coronacrisis. Dit resulteert in een restantbedrag per 31 december 2022 van ca. 1,3 miljoen euro.</p> <p>In de begroting 2022 zijn de middelen voor de herstelagenda binnen diverse beleidsvelden opgenomen. Binnen dit beleidsveld zijn minder kosten gemaakt dan begroot voor de herstelagenda. Dit leidt tot een voordelig resultaat van 80 duizend euro.</p>			

SIF Plankosten ARZ (N 105 duizend euro)

De beschikbare middelen voor de plankosten van het project Zuidelijke Ringweg zijn eind 2022 volledig ingezet. De overschrijdende kosten van 105 duizend euro worden gedekt uit vrijval van het ringsparenbudget (zie ook de toelichting bij het beleidsveld 1.2.3 Slim en duurzaam).

Overige (V 134 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 134 duizend euro.

1.2.2 Impact op de directe omgeving	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	964	1.551	2.515

Parkeren (V 2,2 miljoen euro)*Baten (V 1,8 miljoen euro)*

De hogere baten van 1,8 miljoen euro bestaan vooral uit gerealiseerde meeropbrengsten voor het straatparkeren (1,3 miljoen euro). Dit wordt verklaard door hogere tarieven, uitbreiding van het betaald parkeren en een hogere afname van dagaccounts.

Bij de parkeergarages hebben we 0,5 miljoen euro meer opbrengsten gerealiseerd. Dit wordt volledig verklaard door de Forum-garage.

Lasten (V 0,4 miljoen euro)

De lagere lasten van ca. 0,4 miljoen euro worden vooral verklaard doordat de OZB-aanslag op het Forum in 2022 niet is opgelegd. In 2013 heeft het college besloten gedurende de grondexploitatieperiode van het project Grote Markt oostzijde/Forum de aanslagen OZB buiten invordering te stellen, voor zover het de eigendommen van de gemeente Groningen betreft. In 2022 was deze bouw- en grondexploitatie Grote Markt Oostzijde/Forum Groningen nog niet afgewikkeld.

Parkeerhandhaving (V 228 duizend euro)*Lasten (V 540 duizend euro)*

In de begroting 2022 hebben we rekening gehouden met een capaciteitstoename voor parkeerhandhaving vanwege de uitbreiding van het aantal wijken met betaald parkeren. Dit door een tweede scanauto in gebruik te nemen en uitbreiding van de bijbehorende personele capaciteit.

Doordat de scanauto pas in december is aangeschaft is en de personele werving pas eind 2022 is afgerond, zijn de lasten 540 duizend euro lager.

Inmiddels is de tweede scanauto in gebruik genomen.

Baten (N 312 duizend euro)

Daarnaast blijkt dat het aantal opgelegde naheffingsaanslagen 9.000 hoger ligt dan het begrote aantal van 66.000. Echter het percentage oninbare naheffingsaanslagen parkeerbelasting is ook hoger dan geraamd. Per saldo leidt dit tot lagere baten van 312 duizend euro.

In de begroting 2023 hebben we het percentage oninbare naheffingsaanslagen parkeerbelasting naar boven bijgesteld op basis van de ervaringscijfers.

Overige (V 108 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 108 duizend euro.

1.2.3 Slim en duurzaam	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-316	454	138

Ringsparen (V 438 duizend euro)

In 2022 hebben we een deel van de beschikbare ringspaarmiddelen ingezet vanuit het SIF voor dekking van de plankosten Aanpak Ring Zuid. Dit betreft een bedrag van 105 duizend euro. In het beleidsveld 1.2.1 Vervoerswijzen verantwoordden we dit resultaat.

Ontsluitingsroute Meerstad (hogere lasten en baten van 330 duizend euro)

Voor de aanleg van de ontsluitingsroute Meerstad heeft de provincie Groningen een subsidie beschikbaar gesteld. Deze subsidie is via de gemeente Groningen doorgegeven aan Meerstad BV. Voor de verantwoording in de jaarrekening betekent dit dat zowel hogere lasten als hogere baten optreden. Per saldo een neutraal effect.

Overige (N 300 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een nadeel van 300 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 1.3: Wonen

In het deelprogramma Wonen staat centraal dat we iedereen die in onze gemeente wil (blijven) wonen een plek bieden. We zetten in op voldoende kwalitatief goede, duurzame en betaalbare woningen in een goede en toekomstbestendige woonomgeving. Wij bouwen als gemeente zelf geen woningen. Daarom sturen wij met wetgeving en beleid op onze doelstellingen en maken wij afspraken met ontwikkelaars en corporaties over hoe we onze ambities willen realiseren.

Doelen Deelprogramma 1.3: Wonen

Het programma Wonen heeft de volgende doelen (bron woonvisie 2020-2025):

- **Bouwen, bouwen, bouwen mét kwaliteit.**
We willen dat er voldoende, betaalbare en duurzame woningen worden gerealiseerd. Een goede samenwerking met corporaties en bouwende partijen is hierbij cruciaal;
- **Een gemeente voor iedereen.**
We willen een ongedeelde gemeente zijn, waarbij iedereen een plek kan vinden;
- **Aandacht voor doelgroepen.**
We hebben extra aandacht voor de woonbehoeftes van ouderen, kwetsbare groepen en groepen met een alternatieve woonwens;
- **We bouwen woningen met aandacht voor kwaliteit van de woon- en leefomgeving.**

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Opgeleverde aantal nieuwbouwwoningen	1.900	2.460	1.600	1.362
Ontwikkeling totale woningvoorraad (netto)	2.366	-	1.950	2.083
Netto toevoeging sociale huur	459	-	200 - 240	413
Zoektijden sociale huurwoning	2,4 jaar	2,9 jaar	2 jaar	2,8 jaar
Percentage huishoudens tevreden over de prijs-kwaliteitsverhouding van de woning (incl. g/w/e)	65%	-	70%	60%
Tevredenheidscijfer kwaliteit woning	7,7	-	8	7,5
Gemiddelde energie-index woningen	1,59	1,59	1,49	1,40
Percentage woningen met zonnepanelen.	20%	20%	26%	25%
Totale CO ₂ -uitstoot woningen (kg).	-	341.000.000	310.012.000	-

Toelichting effectindicatoren

Ontwikkeling totale woningvoorraad (netto):

De ontwikkeling van de totale woningvoorraad is groter dan eerder verwacht. Dit is positief gezien de druk op de woningmarkt. In de paragraaf Stimuleren en reguleren woningmarkt wordt dit toegelicht. Zie voor een verdere toelichting de Beleidsvelden.

Zoektijden sociale huurwoning:

Tijd dat een woningzoekende actief zoekt naar een huurwoning.

Tevredenheidscijfer kwaliteit woning:

De tevredenheid over de prijs-kwaliteitverhouding en over de kwaliteit van de woning is iets lager dan bij de vorige meting. Dit hangt samen met de gestegen gasprijzen, waardoor mensen zich meer bewust zijn geworden van het

energieverbruik van hun woning. Tevens waren mensen in de afgelopen twee jaar meer thuis door de coronalockdowns, waardoor er ook meer aandacht was voor (de kwaliteit van) de eigen woning.

Percentage woningen met zonnepanelen:

Volgens de telling heeft 40% van de woningeigenaren zonnepanelen, 17% van de corporatiewoningen en 11% van de particuliere huurwoningen. Het percentage woningen met zonnepanelen is het hoogste percentage van Nederland. Het gaat in totaal om bijna 30.000 woningen.

CO2-uitstoot woningen:

Het fossiele energiegebruik in woningen in Groningen leidde in 2021 tot de uitstoot van 341k ton CO2. Dit komt neer op 29% van de totale CO2-uitstoot in de gemeente Groningen (het peiljaar voor de gegevens uit de CO2 monitor is 2021). De uitstoot is met 1,0% gestegen (4 kton) t.o.v. het voorgaande jaar. Deze stijging komt zowel door een toename van het gasverbruik als het elektriciteitsgebruik. Het gasverbruik is met 1% toegenomen. Het elektriciteitsgebruik is met 4% toegenomen, maar door een groter aandeel van hernieuwbare bronnen in de elektriciteitsmix is de CO2-uitstoot door elektriciteitsgebruik maar 1% toegenomen. De sterkere groei van de elektriciteitsvraag kan duiden op een groeiende elektrificatie van de warmtevraag in de gebouwde omgeving.

Beleidsvelden

Het deelprogramma Wonen bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Stimuleren en reguleren Woningmarkt

In 2022 is de totale woningvoorraad met 2.083 woningen toegenomen. Het betreft een toename van 1.362 nieuwbouwwoningen en 1.442 andere toevoegingen, daartegenover staat een afname van 721 woningen. Deze aantallen zijn afkomstig uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), waarin de adressen en gebouwen van de gemeente zijn opgenomen.

Andere toevoegingen betreft bestaande panden waarbij afgelopen jaar een woonfunctie is toegevoegd. Dit kan gaan om omzetting vanuit een andere functie zoals van kantoor naar wonen, splitsing van woningen, omzetting van kamers naar studio's, etc.

Ook worden panden soms tijdelijk uit de BAG registratie gehaald bij verbouwing en worden deze na afronding van de werkzaamheden weer opgevoerd (dit zorgt eerst voor een afname en daarna voor een andere toevoeging). Dit zien we m.n. bij huurwoningen waar bij mutatie eerst werkzaamheden (modernisering, verduurzaming) worden uitgevoerd voordat de woning weer verhuurd wordt.

Afname van het aantal woningen vindt plaats door sloop, omzetting van wonen naar andere functies, samenvoegingen en vanwege het bovengenoemde tijdelijke en afvoeren van woningen uit de BAG.

Tevens waren er enkele administratieve correcties.

Verder is in 2022 de toren Libertas opgeleverd. Dit betreft 270 semi zelfstandige eenheden (waarbij bewoners de keuken delen). Het pand telt 38 huisnummers en staat daarom als 38 eenheden in de BAG, terwijl het eigenlijk om 270 eenheden gaat. Indien deze 270 eenheden volledig worden meegeteld komt het aantal nieuwbouwwoningen in 2022 uit op 1.592.

Alle prognoses laten zien dat we als gemeente de komende jaren blijven groeien. We hebben een flinke bouwopgave voor verschillende woningbouwsegmenten (grondgebonden, appartement) en categorieën (koop, huur, sociale huur, middenhuur), zodat we alle doelgroepen kunnen bedienen. We zetten in op minimaal 1.500 nieuwbouwwoningen per jaar. Het overgrote deel van deze woningen landt in onze grote ontwikkelzones Suikerzijde, Stadshavens, Reitdiepzone en Meerstad. Maar ook in de dorpen rond de stad Groningen is ruimte voor woningbouwontwikkeling, afgestemd op de behoefte van het dorp. Er worden verschillende soorten woningen in verschillende prijsklassen gebouwd.

Strategische woningbouwprogramming:

De doelen van het programma Wonen staan weergegeven in de Woonvisie 2020-2025 (zie het begin van dit hoofdstuk). In 2022 is een start gemaakt het opstellen van de Strategische Woningbouwprogramming. Dit is een vertaling van woonvisie naar opgaves voor betaalbaar bouwen, bouwen naar behoefte en bouwen aan ongedeelde gemeente. Oftewel een verdere detaillering van de opgaven in de woonvisie om nog meer sturing te kunnen geven aan de woningbouw in onze gemeente, zowel kwalitatief en kwantitatief.

Nieuwbouw:

Een aantal voorbeelden van nieuwbouwprojecten die in 2022 is afgerond zijn:

Er is onder meer flink gebouwd in Meerstad. Daar verrezen in 2022 meer dan 400 woningen in de wijken Groenewei en Meeroevers. Hier kwamen vooral eengezins-koopwoningen, maar ook enkele huurwoningen. Aan de Westerwal in de Zeeheldenbuurt werden 22 koopwoningen en 171 huurwoningen gerealiseerd.

In de Karaat, aan de Oosterhamrikkade zijn 77 zowel koop- als huurwoningen opgeleverd. De Brugwachter is gerealiseerd aan de Antillenstraat en betreft een nieuwbouwcomplex met 136 sociale huurwoningen. Een ander groot project is de toren Libertas (270 eenheden, voor buitenlandse studenten) in de Hortusbuurt.

In Selwerd en Paddepoel ging de wijkvernieuwing door en werden er nieuwe woningen gebouwd, zowel grondgebonden woningen als appartementen; sociale huur en middenhuur.

Buiten de stad werden in Haren meerdere projecten opgeleverd, met zowel koopwoningen als sociale huur.

Ook in Ten Boer, Harkstede en Garmerwolde verrees er nieuwbouw.

Sociale huur:

In de meerjarenaafspraken met de woningcorporaties (het ambitiekader 2021-2025) hebben we de doelstelling om jaarlijks tussen de 200 - 240 sociale huurwoningen toe te voegen. Gezien de grote vraag naar sociale huurwoningen willen we meer sociale huurwoningen realiseren, zo mogelijk een verdubbeling. In 2022 zijn er netto 413 sociale huurwoningen toegevoegd. Hiermee is onze doelstelling van 200-240 sociale huurwoningen ruimschoots behaald. Er werden 592 nieuwbouw sociale huurwoningen gebouwd. Tevens werden er 59 woningen gesloopt en 120 woningen verkocht. We zorgen dat de nieuwe sociale huurwoningen eerlijk en evenwichtig worden verdeeld. Hiervoor zijn er afspraken met de corporaties over de woonruimteverdeling.

Verder is in 2022 het initiatiefvoorstel '2.500 betaalbare woningen extra' aangenomen wat in de komende jaren zijn beslag gaat hebben. Dit voorstel komt jaarlijks neer op nog eens 100 betaalbare woningen (sociale huur en sociale koop). Deze 100 woningen worden nog niet dit jaar opgeleverd, maar de voorbereidingen voor het realiseren zijn gestart.

Steunpunt huren:

Ter ondersteuning van huurders is in 2022 het Steunpunt Huren geopend met de website:

www.steunpunthurengroningen.nl en een fysieke locatie aan het Damsterdiep 36. Op 7 december is het Steunpunt Huren officieel geopend. Huurders kunnen dus zowel online als fysiek hun klacht melden of vraag stellen. Per kwartaal is er overleg met VTH, Stadsontwikkeling en het Steunpunt Huren om, onder andere, veelvoorkomende klachten te bespreken.

Opkoopbescherming:

Stimuleren woningmarkt betekent ook reguleren van de markt, zodat vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar aansluiten. In het kader van meer sturing op de woningmarkt is in 2022 de Opkoopbescherming ingevoerd. Deze bescherming geldt voor huizen met een WOZ-waarde tot € 305.500 (prijspeil 2022). Door de Opkoopbescherming kunnen woningen niet meer opgekocht worden om (duur) te gaan verhuren. Zo blijven woningen betaalbaar en krijgen starters en gezinnen meer kansen. De Opkoopbescherming is opgenomen in de Huisvestingsverordening en wordt in maart 2023 geëvalueerd.

Wet Toeristische Verhuur van Woonruimte:

Op 1 januari 2022 kwam het Rijk met nieuwe regels voor verhuur aan toeristen, opgenomen in de Wet toeristische verhuur van woonruimte. In 2022 hebben we deze regels vertaald naar lokale behoefte en een wijziging van de Huisvestingsverordening voorbereid. Dat betekent dat per 1 januari 2023 een woning of woonboot maximaal 30

nachten per jaar mag worden verhuurd aan toeristen. Daarnaast hebben we aanvullende kaders gesteld aan het woninggebruik.

Boumakring:

Om te komen tot een woonakkoord hebben we in 2022 de Boumakring opgericht. Dit is een maatschappelijke coalitie van gemeente, ontwikkelaars en corporaties die gezamenlijk willen werken aan de opgaves die we voor de gemeente Groningen hebben. In het woonakkoord willen we afspraken met hen maken over hoe we gezamenlijk de belangrijke opgaven op het gebied van wonen gaan aanpakken.

Doelgroepen

Hoewel veel mensen moeite hebben met het vinden van een goede en betaalbare woning, focussen we ons op een aantal (nieuwe) doelgroepen.

Ouderen en mensen die zorg nodig hebben:

Voorjaar 2022 is de gemeentelijke Woonzorgvisie “Wonen mag voor niemand (een) zorg zijn” vastgesteld. Deze visie beschrijft wat aanvullend nodig is om mensen met een woonzorgbehoefte goed te huisvesten en welke ambities en doelen zijn gesteld op het gebied van wonen, samenleving en zorg. Voorafgaand aan deze visie is een analyse van de woonzorgopgave van verschillende doelgroepen opgesteld. Rond de zomer van 2022 is gestart met het opstellen van een uitvoeringsprogramma. De gemeente vertaalt de visie met de woningcorporaties, het zorgkantoor en zorgorganisaties naar een gezamenlijk uitvoeringsprogramma. Huurdersorganisaties zijn informatief meegenomen in dit traject. Er is onder andere gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak. Het uitvoeringsprogramma krijgt, in lijn met het visiedocument, een looptijd t/m 2030 en wordt tweejaarlijks herijkt. In 2023 moet eerste oplevering van het uitvoeringsprogramma gereed zijn.

Anders wonen:

Ook hebben we aandacht voor groepen die anders (willen) wonen. Te denken valt aan stadsnomaden en woonwagenbewoners, maar ook aan hen die de ontwikkeling en/of het beheer van hun woning anders willen inrichten (wooncoöperaties, collectief wonen, etc.). Deze alternatieve vormen van ontwikkeling kunnen zorgen voor een duurzame toevoeging van betaalbare woningen. In 2022 is gewerkt aan het startpunt wooncoöperaties. In 2023 gaan we verder met het ophalen van initiatieven en willen we dat de eerste plannen voor wooncoöperaties worden ontwikkeld. Suikerzijde en Meerstad hebben de opdracht gekregen om ruimte te bieden aan initiatieven voor wooncoöperaties. Er wordt nu gewerkt aan het vastleggen van concrete locaties. Deze worden vervolgens via het Steunpunt kenbaar gemaakt, zodat groepen zich daarvoor kunnen inschrijven.

Jongeren- en studentenhuysvesting:

Daarnaast blijven jongeren en (internationale) studenten een belangrijke doelgroep in de stad. Voor deze doelgroep werken we samen met partners onder het convenant Studenten- en Jongerenhuysvesting in Groningen 2019-2022. In lijn met dit convenant hebben we het Wonen op het Zernike nader uitwerkt, onderzoeken gedaan naar de woonwensen van jongeren en studenten, piekopvang georganiseerd en het Meldpunt Ongewenst Verhuurbedrag onder de aandacht gebracht via een campagne. Daarnaast houden we aandacht voor het positief verbinden van studenten en niet-studenten door WIJS te continueren en uit te breiden. Het samenleven wordt ook gestimuleerd door de subsidie Leven in Stad. Hiervoor wordt jaarlijks 5.000 euro beschikbaar gesteld. In verband met corona hebben we in 2022 dit bedrag verhoogd naar 10.000 euro.

Kwaliteit en duurzaamheid

Een goede, groene en gezonde leefomgeving is het speerpunt van onze omgevingsvisie Levende Ruimte. Leefkwaliteit is het samenbindende thema voor alles wat we doen. Naast zorgen voor voldoende goede woningen willen we ook zorgen voor een goede leefomgeving. Bouwen in Groningen betekent bouwen voor de langere termijn, met aandacht voor diversiteit, kwaliteit en duurzaamheid. We streven naar klimaatbestendige woningen in een fijne en groene woonomgeving. Om in 2035 CO2-neutraal te zijn alle nieuwbouwwoningen aardgasvrij. De grootste opgave ligt echter in de bestaande woningvoorraad. De opgave is om de gebouwde omgeving te

verduurzamen en aardgasvrij te maken middels de wijkenergieaanpak. Er ligt hier een directe relatie met de programma's Energie en Leefkwaliteit waar deze opgaven nader worden uitgewerkt.

Bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden kijken we naar de juiste plekken om te bouwen. Hier bouwen we mooie, duurzame, energiezuinige wijken. In het programma Energie gaan we nader in op de gestelde doelen rondom verduurzaming. We hebben ook aandacht voor de leefbaarheid in de bestaande stad en dorpen. Met de wijkvernieuwing geven we invulling aan gemengde wijken met een goed woon- en leefklimaat.

Overig wonen

Binnen het programma Wonen worden vele reguliere taken en activiteiten uitgevoerd, die niet rechtstreeks aan een van de beleidsvelden of deelprogramma's kunnen worden toebedeeld, maar wel een plek in de begroting moeten krijgen. Daarnaast verantwoorden wij de financiële middelen van het duurzaamheidsprogramma en de wijkvernieuwing, welke elders in deze begroting inhoudelijk worden toegelicht.

Relevante ontwikkelingen

De gemeente Groningen blijft groeien en dit geeft druk op de woningmarkt. Ondanks dat er hier en daar voorzichtige tekenen van stabilisatie van de woningprijzen zijn, blijft de woningvraag onveranderd groot.

De bouwsector kampt al langere tijd met stijgende prijzen (bouw)materialen en grondstoffen, zoals staal. De oorlog in Oekraïne heeft hier in 2022 nog een schep bovenop gedaan. Naast grondstoffen en energie is ook arbeid duurder geworden. Het is onduidelijk welke (lange termijn) effecten dit zal hebben op de woningmarkt. Vooralsnog is de vraag naar woningen echter onverminderd groot en blijven we inzetten op het invullen van de bouwopgave. De opgaven uit de woonvisie 'Een thuis voor iedereen' van 2020 blijven dan ook onverkort gelden. De belangrijkste opgave is en blijft: Bouwen, bouwen en nog eens bouwen maar wel met kwaliteit.

In 2022 is een start gemaakt het opstellen van de Strategische Woningbouwprogrammering. Dit is een verdere detaillering van de opgaven in de woonvisie om nog meer sturing te kunnen geven aan de woningbouw in onze gemeente, zowel kwalitatief en kwantitatief.

Zowel in de koop- als in de huursector zijn er in 2022 veel woningen opgeleverd. Het gaat om een netto toevoeging van 2083 woningen, waarvan 413 sociale huur.

Vanuit het oogpunt van meer sturing op de woningmarkt, ten behoeve van een eerlijke verdeling van de woningen, zijn er in 2022 diverse regelingen opgezet en uitgewerkt. Denk aan de Opkoopbescherming, de implementatie van de Wet Toeristische Verhuur van Woonruimte en sturing via het Woonruimteverdeelsysteem. Ook hebben we het Steunpunt Huren geopend waar huurders terecht kunnen met hun vragen of een klacht melden.

Verder is begin 2022 de visie op wonen en zorg vastgesteld. In 2023 wordt er samen met de zorg- en welzijnspartijen, corporaties en anderen gewerkt aan het opstellen van een uitvoeringsagenda.

Zie voor een toelichting op bovenstaande punten de informatie onder beleidsvelden.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Toevoegen van voldoende woningen (gemiddeld 1.500 per jaar tot en met 2030). In 2022 verwachten we circa 1.600 nieuwbouw woningen op te leveren.	In 2022 is de totale woningvoorraad met 2083 woningen toegenomen. Dit is een opstelsom van nieuwbouw en andere toevoegingen minus sloop en andere afnames. (bron: BAG). Dit aantal ligt iets hoger dan verwacht, wat positief is gezien de druk op de woningmarkt.

Meer grip op de woningmarkt	<p>Om te komen tot meer regulering op de woningmarkt zijn de volgende stappen gezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Opkoopbescherming is in 2022 ingevoerd. Hierdoor kunnen woningen niet meer opgekocht worden door beleggers om (duur) te gaan verhuren; • Begin 2022 werd de Wet Toeristische Verhuur van Woonruimte ingevoerd. In 2022 hebben we de regels uit de wet vertaald naar de lokale behoefte en een wijziging van de Huisvestingsverordening voorbereid; • Ter ondersteuning van huurders is in 2022 het Steunpunt Huren geopend waar huurders terecht kunnen met hun vragen of een klacht melden; • Om te komen tot een woonakkoord hebben we in 2022 de Boumakring opgericht. Dit is een maatschappelijke coalitie van gemeente, ontwikkelaars en corporaties die gezamenlijk willen werken aan de opgaves die we voor gemeente Groningen hebben.
Toevoegen van netto gemiddeld 200 - 240 sociale huurwoningen.	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 zijn netto 413 sociale huurwoningen toegevoegd; • Dit ligt boven het beoogde aantal. Dit is conform onze doelstelling om meer sociale huur toe te voegen om in de behoefte hieraan te voorzien.
Voldoende woningen voor (zorgbehoevende) ouderen en kwetsbare groepen.	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 is de Visie op Wonen en Zorg vastgesteld; • in 2022/2023 is /wordt er gewerkt aan een uitvoeringsagenda met alle partijen, om gezamenlijk voldoende aandacht voor deze groepen te realiseren; • Ondertussen worden er woningen voor deze groepen gerealiseerd, onder meer door de corporaties.
Voldoende huisvesting voor (internationale) studenten en jongeren.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben ook in 2022 in lijn met het convenant Studenten-en Jongenhuisvesting 2019-2022 gewerkt, samen met onze partners; • In lijn met dit convenant is het Wonen op Zernike nader uitgewerkt; • Er is onderzoek gedaan naar de woonwensen van jongeren en studenten; • Er is piekopvang georganiseerd aan het begin van het studiejaar.
We willen duurzame, energie-neutrale woningen	<p>Bouwen in Groningen betekent bouwen voor de lange termijn, met aandacht voor onder meer kwaliteit en duurzaamheid. Groningen streeft er naar in 2035 CO2-neutraal te zijn. Alle nieuwbouwwoningen zijn aardgasvrij. De grootste opgave zit in de bestaande voorraad. Hier worden flinke stappen gezet mbt verduurzaming en van het aardgas af gaan. In het programma Energie worden deze opgaven nader uitgewerkt.</p>

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

De gemeente bouwt zelf geen woningen en is daarvoor afhankelijk van marktpartijen en corporaties en heeft daardoor slechts deels invloed op de aantallen toegevoegde woningen. Om die reden nemen we geen prestatie indicatoren op, maar alleen effectindicatoren (zie inleiding van het deelprogramma Wonen).

Bijdrage(n) verbonden partijen

- NV Groninger Monumentenfonds

- GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad)
- Dilgt Hemmen Essen BV
- Stichting Commanditair kapitaal Haren Noord
- Suikerzijde BV
- Stadshaven BV

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:
[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Woonvisie Groningen - een thuis voor iedereen \(2020\)](#)

[Meerjarenprogramma's Stadsontwikkelingen 2021-2024 \(December 2020\)](#)

[Routekaart CO2 neutraal \(2018\)](#)

[Erfgoednota \(2017\)](#)

[Regionale woningbouwafspraken \(2012\)](#)

[Provinciale omgevingsverordening](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Verschil
Lasten				
01.3 Wonen	24.186	31.855	27.318	4.537
01.3.1 Stimuleren/reguleren woningmarkt	3.380	2.563	888	1.675
01.3.2 Doelgroepen	1.950	2.833	3.225	-393
01.3.3 Kwaliteit en duurzaamheid	4.405	11.089	9.412	1.678
01.3.4 Overig Wonen	14.452	15.370	13.794	1.577
Totaal Lasten	24.186	31.855	27.318	4.537
Baten				
01.3 Wonen	16.323	19.329	17.467	-1.862
01.3.1 Stimuleren/reguleren woningmarkt	53	253	351	98
01.3.2 Doelgroepen	629	686	1.014	328
01.3.3 Kwaliteit en duurzaamheid	580	3.329	2.341	-988
01.3.4 Overig Wonen	15.062	15.062	13.761	-1.301
Totaal Baten	16.323	19.329	17.467	-1.862
Totaal Saldo voor bestemming	7.863	12.526	9.851	2.675
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	3.030	3.030	0
Totaal onttrekkingen	0	2.416	2.416	0
Totaal saldo na bestemming	7.863	13.140	10.465	2.675

Financiële toelichting

1.3.1 Stimuleren/reguleren woningmarkt	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.675	98	1.773

Skaeve Huse (V 425 duizend euro)

Sinds een aantal jaar wordt o.a. met Lefier gewerkt aan de realisatie van Skaeve Huse voor een specifieke doelgroep van mensen die zorg nodig hebben. Hiervoor is een rijkssubsidie ontvangen vanuit de regeling huisvesting aandachtsgroepen. In 2022 is het subsidiebedrag grotendeels opgegaan aan proceskosten. Ook zijn er extra proceskosten geweest vanwege een WOO-verzoek en bezwaar- en beroep. Het project heeft hierdoor vertraging opgelopen, wat leidt tot minder kosten dan begroot.

Actieplan sociale huur (V 370 duizend euro)

Van de beschikbare intensiveringsmiddelen Wonen is 500 duizend euro geoormerkt ten behoeve van de uitvoering van het actieplan sociale huur, onder meer ook gericht op woonwagens. In 2022 valt dit budget grotendeels vrij. In maart 2023 heeft de raad besloten een deel van deze vrijval in te zetten voor de financiële afwikkeling van het Kermisexploitantenterrein aan de Helperwestsingel (zie ook de toelichting bij beleidsveld 1.3.2 Doelgroepen). Woonwagens vallen ook onder sociale huur.

Kapitaallasten Stadshavens (V 537 duizend euro)

Voor de gebiedsontwikkeling van Stadshavens zijn gefaseerd middelen beschikbaar gesteld. De (kapitaal)lasten die hier op drukken zijn nog beperkt omdat het project nog in de opstartfase zit.

Plankosten SIF (V 128 duizend euro)

In het Stedelijk Investeringsfonds zijn o.m. binnen dit beleidsveld middelen opgenomen voor plankosten van diverse projecten. In 2022 zijn deze middelen nagenoeg volledig ingezet.

Overige (V 313 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 313 duizend euro.

1.3.2 Doelgroepen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-393	328	-65

Kermisexploitantenterrein – Helperwestsingel (N 200 duizend euro)

In maart 2023 heeft de raad [de financiële afwikkeling van de herinrichting van het Kermisexploitantenterrein aan de Helperwestsingel](#) vastgesteld. Uit deze financiële afwikkeling volgde een lichte overschrijding op de budgetten voor het saneren van grond en het verplaatsen van woonwagens. Toen is ook besloten deze overschrijding te dekken uit vrijvallende intensiveringsmiddelen Wonen in 2022 (zie ook de toelichting bij beleidsveld 1.3.1 Stimuleren/reguleren woningmarkt).

Overige (V 135 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 135 duizend euro.

1.3.3 Kwaliteit en duurzaamheid	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.678	-988	690

Programma Aardgasvrije Wijken (V 1,3 miljoen euro)

Vanuit het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) hebben we rijksmiddelen ontvangen in 2019 en 2020 met een totale omvang van 4,8 miljoen euro. In 2022 hebben we hiervan 2,4 miljoen euro begroot voor de wijken Selwerd en Paddepoel. Deze middelen zijn in 2022 onder meer ingezet voor het aansluiten op het warmtenet van de Larix in Selwerd en de Planetenflats in Paddepoel. Deze projecten zijn inmiddels afgerond.

Het verder aanleggen van het warmtenet van Warmtestad en het realiseren van buurtwarmtenetten in Selwerd-Zuid heeft een langere doorlooptijd. Tijdens het project is er een afhankelijkheid van de doorlooptijd met eerdere fases. Zoals het aanleggen van het netwerk in de openbare ruimte gecombineerd met de herinrichting. Hierdoor zijn niet alle middelen besteed in 2022.

Groningen Geeft Energie (N 624 duizend euro)

Binnen het programma Energie hebben we meer besteed dan begroot. Dit is deels te verklaren door niet-verhaalbare kosten voor de ontwikkeling van het zonnepark Fledderbosch.

Daarnaast heeft de campagne Duurzaam Groningen tot een overschrijding geleid binnen het programma Energie. Duurzaam Groningen is het platform voor en door inwoners die op een duurzame manier willen leven. Dit platform raakt meerdere thema's. Naast energie gaat deze campagne ook over thema's als voedsel, tuin, huis, afval, reis of bedrijf. De campagne Duurzaam Groningen is volledig uit het programma Energie bekostigd.

RREW (lagere lasten en baten van 200 duizend euro)

De Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW) is in 2022 succesvol afgerond. De verkregen en in de begroting opgenomen rijkssubsidie van 1,5 miljoen euro, is hierbij bijna volledig benut. In 2022 zijn in totaal voor 1,3 miljoen euro vele huishoudens voorzien van energiebesparende pakketten en zijn voorlichtingen gehouden.

Aanpak energiearmoede (lagere lasten en baten van 890 duizend euro)

In 2022 hebben we vanuit het Rijk middelen ontvangen voor de aanpak van energiearmoede. Met deze aanpak zetten we stappen bij het tegengaan van energiearmoede door het treffen van energiebesparende maatregelen bij huishoudens en bouwen verder aan het versterken van de samenwerking tussen de gemeente, maatschappelijke organisaties en energie-initiatieven.

De middelen zijn als specifieke uitkering (SPUK) aan de gemeente uitgekeerd. Voor de gemeente Groningen gaat het om een bedrag van circa 7,2 miljoen euro wat we kunnen besteden tot einde 2024.

In 2022 verwachtten we hiervan circa 1,3 miljoen euro te besteden. Bij de realisatie blijkt dat niet alle begrote middelen tot inzet hebben geleid vooral omdat deze nieuwe grootschalige aanpak veel van de organisatie vraagt. De verdere groei en ook het toepassen van andere maatregelen en nieuwe doelgroepen vergt tijd en organisatiekracht.

Overige (V 44 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 44 duizend euro.

1.3.4 Overig wonen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.577	-1.301	276

Bouwleges (N 1,1 miljoen euro)

In 2022 zijn de gerealiseerde opbrengsten uit de bouwleges ca. 1,5 miljoen euro lager dan begroot. In 2022 is het aantal vergunningsaanvragen gedaald. Daarnaast is de legesopbrengst van grote bouwprojecten lager dan begroot. De lagere opbrengsten worden vooral verklaard door de problematiek in de bouwsector. Deze sector heeft te maken met een forse inflatie, stijgende bouwkosten en een energiecrisis door de oorlog in Oekraïne. Ook zorgen complexe stikstofberekeningen voor de vertraging in uitgifte van bouwvergunningen.

Naast deze lagere opbrengsten zijn er lagere inhuurlasten van ca. 0,4 miljoen euro door de moeizame arbeidsmarkt waarin we niet de gewenste personele capaciteit hebben weten te vinden en de daling in het aantal vergunningsaanvragen.

Implementatie Omgevingswet (V 343 duizend euro)

Eind 2022 valt van de beschikbare middelen voor de implementatie van de Omgevingswet 343 duizend euro vrij.

Mede door het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar 1 januari 2024 is een aantal opgaven uit de begroting, hoofdzakelijk op ICT-gebied, nog niet uitgevoerd.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (V 389 duizend euro)

De lagere lasten worden vooral verklaard door de vertraagde invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Door het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is ook de invoering van de Wkb vertraagd. Van de beschikbare middelen valt 389 duizend euro vrij.

Handhaving (V 140 duizend euro)

Diverse kleinere opgelegde dwangsommen leveren per saldo een voordeel op.

Rente (V 81 duizend euro)

Rente over de bekleemde reserve kapitaallasten voor nog niet voltooide projecten heeft geleid tot een positief resultaat.

Overige (V 376 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 376 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 2: Leefomgeving en Veiligheid

Het programma Leefomgeving en Veiligheid richt zich op aangename, geborgen en veilige buurten en dorpen. Daar waar het goed toeven is doordat burens prettig met elkaar samenleven en geen overlast veroorzaken, inwoners gezond zijn en niet in aanraking komen met onveilige en ongewenste situaties. Maar ook waar architectuur, inrichting van de openbare ruimte en het beheer en onderhoud zorgen voor een buurt en dorp waar het fijn wonen, werken en verblijven is.

We zetten in op een buitenruimte met verblijfskwaliteit door goede inrichting en beheer. Inwoners zetten zich hier in steeds grotere mate voor in door mee te helpen in het maken van een mooiere, groene buurt en het onderhouden ervan. Door dit zoveel mogelijk in gezamenlijkheid te doen, worden sociale structuren sterker en wordt de betrokkenheid bij de buurt vergroot. Vooral het vergroenen van wijken en dorpen is een veel gehoorde wens van inwoners. Samen geven we invulling aan die wensen, waarbij we niet alleen de focus leggen op het vergroenen van de openbare ruimte, maar ook van private terreinen. Met deze bijdrage van inwoners en ondernemers zetten we alles op alles om in 2050 een klimaatbestendige gemeente te zijn waarin hittestress en wateroverlast zijn teruggedrongen.

De inrichting van buurten en dorpen komt het lopen en fietsen ten goede en heeft een positief effect op de (mentale en fysieke) gezondheid van onze inwoners. Kinderen in een groene schoolomgeving hebben betere leerprestaties, bewegen meer en hebben meer onderling contact. De openbare ruimte is bij uitstek de plek om burens, vrienden en familie te ontmoeten, maar ook om samen te bewegen en sporten.

Al deze aspecten dragen bij aan de leefkwaliteit zoals deze door inwoners wordt ervaren. Daarbij speelt het niveau van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte een belangrijke rol. Het gebruik van de openbare ruimte wordt steeds intensiever en de 24-uurseconomie is volop in ontwikkeling. Met het regulier en groot onderhoud waarborgen we een goed en veilig gebruik van voorzieningen in de openbare ruimte. Hieronder valt het inzamelen van afval, onderhoud van wegen, openbare verlichting, bruggen, groen en speelplekken, waar nodig vervangen van versleten voorzieningen. Hiermee zorgen we er verder voor dat het vastgestelde beheerniveau wordt behaald (BORG-doelstellingen), zoeken we naar mogelijkheden om de kwaliteitsdoelen binnen de gehele gemeente op elkaar af te stemmen en dragen we bij aan de belangrijke maatschappelijke opgaven. Klimaatverandering zorgt ervoor dat de opgaven op het gebied van water en riolering veranderen. Met passende maatregelen dragen we bij aan de klimaatdoelstellingen.

We continueren de uitvoering van het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan (GWRP). Hiermee houden we het (afval)watersysteem efficiënt en doelmatig in stand.

Het programma Leefomgeving en Veiligheid richt zich ook op een verantwoord gebruik van de schaarse grondstoffenstromen die in Groningen vrij komen. Wij analyseren stelselmatig de hele grondstoffenstromen keten en richten onze inspanningen daar waar ze het meeste rendement opleveren. Inwoners, lokale partijen, kennisinstellingen en bedrijven hebben een belangrijke rol bij het realiseren van de doelen. We focussen op facilitering, communicatie en dialoog, zodat in gezamenlijkheid wordt bijgedragen aan het bevorderen van een circulaire economie. Daarnaast zetten we aanbestedingen in om hergebruik te stimuleren. We denken dat dit kan leiden tot het verder brengen van kansrijke productinnovaties en nieuwe vormen van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Juist mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen baat hebben van deze werkgelegenheid om een betekenisvolle rol in de samenleving te spelen.

Een sterke sociale structuur draagt bij aan veilige buurten en dorpen. Het komt het prettig samenleven ten goede en vermindert overlast. Daar waar het nodig is vergroten we de leefbaarheid op straat door onder andere wet- en regelgeving na te leven. We hebben hierbij aandacht voor inwoners die in een moeilijke persoonlijke situatie verkeren en niet beschikken over een sociaal netwerk of professionele hulp nodig hebben. Nauwere samenwerking op het gebied van preventie, netwerkvorming en vroegtijdige signalering en interventie moet problematisch en verward gedrag en bijbehorende overlast voorkomen.

Naast het bieden van hulp in de offlinewereld, doen we dit ook voor de online omgeving, zodat Groningen digitaal veiliger wordt. Jongeren zijn vatbaarder voor cybercriminaliteit. Hier willen we ze beter tegen beschermen door onder andere een weerbaarheidsprogramma op te stellen. Ook ondersteunen we bewustwordingsactiviteiten waarmee we inwoners, ondernemers en instellingen attenderen op digitale risico's. We blijven we ons focussen op ondermijnende criminaliteit door activiteiten succesvol te voorkomen, aan te pakken en terug te dringen. Vanwege de coronacrisis verwachten wij dat extra aandacht nodig is voor verschillende branches en jongeren en mensen in een kwetsbare positie die gevoelig zijn voor ondermijnende criminaliteit.

Deelprogramma's

Het programma Leefomgeving en Veiligheid bestaat uit de volgende deelprogramma's:

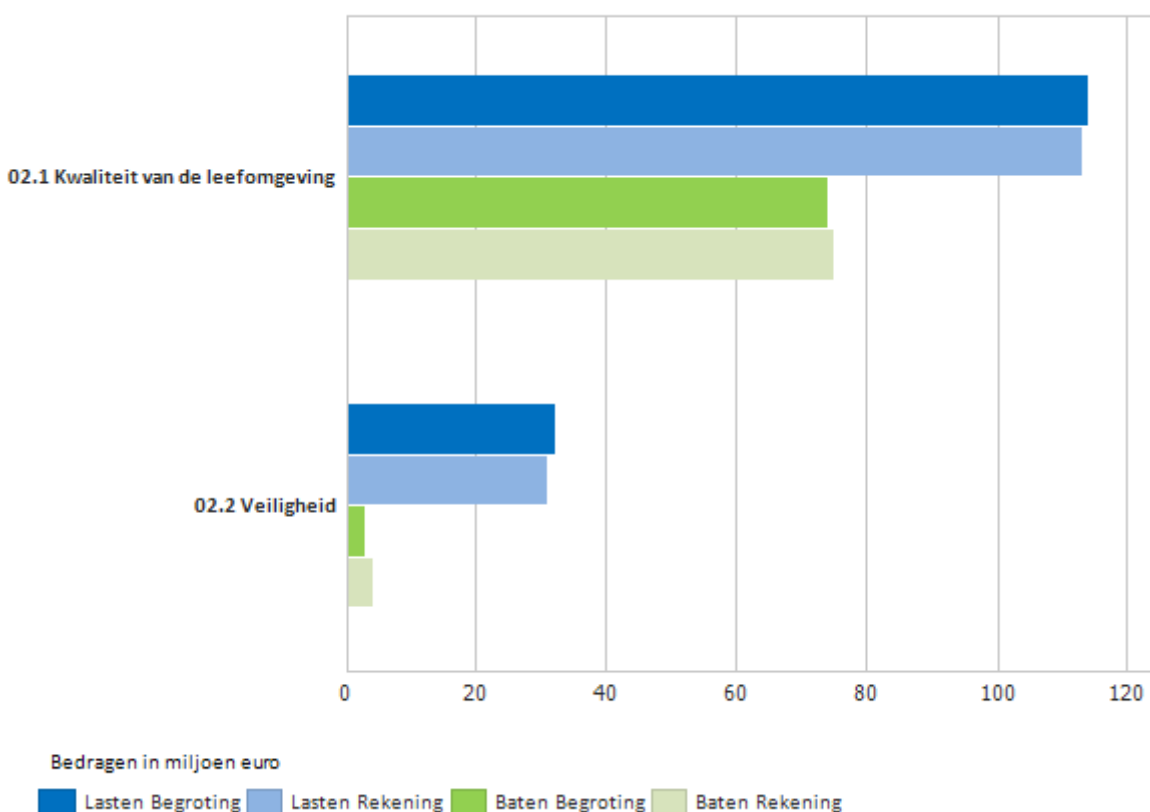
- Kwaliteit leefomgeving
- Veiligheid

Jaarrekening in één oogopslag

In onderstaand overzicht zijn de totale lasten en baten van de deelprogramma's opgenomen voor de Jaarrekening 2022. Ter vergelijking is ook de jaarschijf van de begroting 2022 opgenomen.

Een toelichting op deze cijfers kunt u vinden in het onderdeel financiën opgenomen onder elk deelprogramma.

Begroting en realisatie 2022 per deelprogramma

Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving

In dit deelprogramma staat een schone, aantrekkelijke leefomgeving centraal. De leefomgeving is groen en klimaatbestendig, aangenaam om te verblijven en het nodigt uit tot ontmoeting en beweging. Steeds meer inwoners doen in gezamenlijkheid actief mee; niet alleen bij het vormgeven en beheren van buurten en dorpen, maar ook in het behalen van onze doelstelling om een afvalloze samenleving te worden, waarin scheiden en hergebruik van afval en grondstoffen centraal staat.

Doelen Deelprogramma 2.1: Kwaliteit leefomgeving

Het deelprogramma Kwaliteit leefomgeving heeft de volgende doelen:

- In alles wat we doen in de leefomgeving/openbare ruimte staat Leefkwaliteit voorop (conform omgevingsvisie 'Levende Ruimte');
- Robuuste, goed onderhouden en aantrekkelijke leefomgeving waarin verblijfskwaliteit voorop staat;
- Wij zijn een circulaire gemeente waar zo weinig mogelijk afval ontstaat, waar we zuinig omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken, zodat we in 2030 afvalvrij zijn.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Onderhoud en beheer van de openbare ruimte				
• Tevredenheid van inwoners over het onderhoud	6,3	-	> 6,5	6,3
• % van de gemeente dat voldoet aan de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelstelling	94,5%	93%	90%	94%
Afval				
• % afval gescheiden ten behoeve van hergebruik	62%	62%	64%	67,5%
• Kg fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar	137	146	135	111
Leefkwaliteit				
• % oppervlakte met matige en ernstige hittestress*	-	-	21%	55,6%
• % oppervlakte met matige en ernstige wateroverlast*	-	-	9%	-
• % Boomkroonbedekking totale gemeente *	-	-	-	9%
• Tevredenheid bereikbaarheid en gebruik grote parken*	-	-	7,0	7,8
• Tevredenheid verblijfskwaliteit openbare ruimte (binnenstad)*	-	-	7,0	7,9

* Nieuwe indicator

Toelichting effectindicatoren

% afval gescheiden ten behoeve van hergebruik:

Het percentage is dit jaar met 67,5 % hoger dan in voorgaande jaren. Dit komt door het aanbod van meer voorzieningen om afval te scheiden, communicatiecampagnes en de overstap naar Omrin. Bij Omrin wordt naast grondstofhergebruik van plastic, metaal, drankenkartons en zand/grind en biogas, ook biogranulaat uit ons restafval gemaakt. Aan de bron hebben wij 45% van ons huishoudelijk afval gescheiden o.a. glas, papier textiel. In totaal komt dit neer op een % afval gescheiden voor hergebruik van 67,5 %.

Kg fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar:

Komt in 2022 uit op 111 kg. Onder andere door 8,5 kg minder aangeboden en ingezameld restafval per inwoner dan in 2021 en de scheiding van en de verwerking van biogranulaat per inwoner uit ons restafval. Een deel van het resultaat wordt verklaard door het feit dat Omrin biogranulaat uit het afval maakt. Attero deed dat niet.

% oppervlakte met matige en ernstige hittestress

In 2023 zijn we gestart met nieuwe analyses, met hernieuwde modellen en uitgangspunten. Eén van de belangrijkste verschillen is dat voor de stresstest in 2023 de warmste dag in Groningen als uitgangspunt is genomen. In 2018 is de landelijke warmste dag volgens het KNMI gebruikt, maar het weerbeeld op deze dag week in Groningen af van de rest van Nederland. Daarom is in het nieuwe model een dag gebruikt die de situatie in Groningen beter benadert. De nieuwe analyses leiden tot een beeld dat afwijkt van de analyses uit 2018, dat voor het beoogde resultaat voor 2022 is gebruikt.

De analyse van deze betreffende effectindicatoren wordt eenmaal in de 5 à 6 jaar uitgevoerd. Een jaarlijkse monitoringscyclus leidt niet tot zichtbare significante veranderingen. Om deze reden adviseren we in de begroting van 2024 om deze indicator te laten vervallen. De informatie omtrent hittestress (gevoelstemperatuur) zal via een andere weg openbaar worden aangeboden.

% oppervlakte met matige en ernstige wateroverlast

In 2023 zijn we gestart met nieuwe analyses. Deze zijn nog niet gemeente dekkend, daarom is er voor 2022 nog geen ander percentage inzichtelijk. Bij de stresstest ten aanzien van wateroverlast werd in 2018 nog gebruik gemaakt van 2d modellen. Voor de nieuwe analyses wordt een 3d model gebruikt, dat afwijkt van voorgaande jaren. Het nieuwe 3d model benadert de werkelijkheid beter en is betrouwbaarder. Helaas is hierdoor een vergelijking met de uitkomst uit het oude model moeilijk te maken.

De analyse van deze betreffende effectindicatoren wordt eenmaal in de 5 à 6 jaar uitgevoerd. Een jaarlijkse monitoringscyclus leidt niet tot zichtbare significante veranderingen. Om deze reden adviseren we in de begroting van 2024 om deze indicator te laten vervallen. De informatie omtrent wateroverlast zal via een andere weg openbaar worden aangeboden.

% Boomkroonbedekking totale gemeente (trendanalyse)*:

Deze indicator is voor het eerst geïntroduceerd in de begroting 2022. Om deze reden bevatten de kolommen 2019, 2020 en 2021 geen waarde. Onderzoek naar boomkroonbedekking van de totale gemeente in 2022 is in 2023 uitgevoerd aan de hand van een combinatie van luchtfoto's en puntenwolken (Algemeen Hoogtebestand Nederland, AHN, www.ahn.nl).

Tevredenheid bereikbaarheid en gebruik grote parken:

Een 7,8 gemiddeld voor vier grote parken/recreatiegebieden (Stadspark, recreatiegebied Kardinge, Noorderplantsoen en het Paterswoldsemeergebied).

Tevredenheid verblijfskwaliteit openbare ruimte (binnenstad):

Gebaseerd op deelvragen 'sfeer/gezelligheid' (8,4) en 'schoonheid en netheid' (7,3) uit het onderzoek 'Economisch binnenstedelijk onderzoek Groningen 2021-2022'. Ondanks deze hoge waardering op deze onderdelen heeft circa 29% van de respondenten op de vraag 'Wat mist u verder nog in de binnenstad?' voornamelijk onderwerpen

aangedragen ter verbetering van de leefkwaliteit. Dit zijn onder andere: te veel fietsen (8%), groen (7%), bankjes/zitplaatsen (4%) en openbare toiletten (3%).

Beleidsvelden

Deelprogramma Kwaliteit Leefomgeving bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Leefkwaliteit

Dit beleidsveld bundelt alle activiteiten waarmee we de leefkwaliteit optimaal willen houden. De buitenruimte, zowel openbaar als privaat, maken we bestendig om alle gevolgen van klimaatverandering op te vangen. We werken aan een groene openbare ruimte waar voldoende ruimte is voor spelen, lopen en fietsen. Dit draagt bij aan verbetering van de gezondheid (fysiek en mentaal), een hoger welbevinden van inwoners en sociale samenhang doordat de inrichting uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en participeren. De verblijfskwaliteit is daarbij van belang. Dit is vertaald naar onder andere het (cultuurhistorische) verhaal van de stad en dorpen en de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor inwoners en bezoekers (herwinnen openbare ruimte).

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte

Een belangrijke indicator van de leefkwaliteit is een schone leefomgeving. We onderhouden onze gemeente (verhardingen, verkeersvoorzieningen, groen, speelvoorzieningen, bruggen, tunnels en viaducten) conform de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelen en waarborgen met de uitvoering van het lang-cyclisch onderhoud en de vervanging van diverse voorzieningen de technische kwaliteit van de openbare ruimte. We zorgen voor een goed functionerend water- en rioleringsstelsel. We ondersteunen bewonersinitiatieven en bevorderen daarmee een grotere betrokkenheid van buurtbewoners wat vervolgens leidt tot minder vervuiling, schade en meer tevredenheid. Daarnaast draagt bewonersdeelname ook bij aan de sociale cohesie in de buurt.

Afval en grondstoffen

Voor een verantwoord gebruik van schaarse grondstoffen streven we naar een afvalloze samenleving. In de komende periode willen we daarom het percentage hergebruik van onze grondstoffen verhogen. De wijze waarop die ambitie wordt gerealiseerd, wordt verwoord in de nota 'Minder Afval, Meer Grondstoffen: Op weg naar een circulair Groningen'.

Relevante ontwikkelingen

Beheer en onderhoud openbare ruimte

Het jaar 2022 kenmerkt zich door een aantal mooie ontwikkelingen op het gebied van beheer en onderhoud. Als gemeente staan we voor belangrijke maatschappelijke opgaven, waarbinnen we bepaalde doelen hebben geformuleerd. Juist vanuit het beheer kunnen we bijdragen aan het behalen van deze doelen.

Zo hebben we in 2022 een nieuwe asfaltmengsel ontwikkeld: GemGroReflection. Door zijn lichte kleur is dit nieuwe asfalt koeler dan het donkere asfalt. Daarnaast is dit asfalt duurzaam, recyclebaar en heeft minder onderhoud nodig. Met deze mooie ontwikkeling dragen we bij aan het behalen van onze doelen op het gebied van klimaatadaptatie en circulariteit. Tevens stellen we het 'recept' kosteloos ter beschikking aan andere gemeenten.

Ook hebben we in 2022 de eerste pilot in ecologisch en biodivers bermbeleid opgezet. Dit gaan we de komende tijd op meer plekken uitvoeren.

Op diverse manieren leveren we vanuit beheer en afvalverwerking een substantiële bijdrage aan de transitie van fossiele naar duurzame energie. We onderzoeken mogelijkheden voor het terugwinnen van warmte uit rioolwater, we vervangen de openbare verlichting door energiezuinige LED-lampen en vervangen onze auto's en machines door varianten die op duurzame brandstof werken. Met de stappen die we zetten naar een duurzaam wagen- en machinepark hebben we een koploperspositie en leveren we een belangrijke bijdrage aan de gemeentelijke ambitie voor een emissievrije binnenstad in 2025.

Juist vanuit de gedachte van maatschappelijk gedreven beheer, zijn we in 2022 gestart met het ontwikkelen van de nieuwe beheerstrategie. We zetten in op de maatschappelijke opgaven (waardegestuurd beheer) en beleving van bewoners (belevingsgestuurd beheer). Deze twee componenten samen zullen de nieuwe beheerstrategie vormen, waarmee we naar verwachting in 2024 zullen starten.

Afval

In 2022 is ingezet op een mix van maatregelen. Wij hebben ons gericht op communicatie campagnes voor het vergroten van de bewustwording en actiebereidheid (zie Haalallesuitjeafval.nl). Daarbij lag de focus op het voorkomen van afval door het stimuleren van bewust handelen richting repareren en vintage. Met filmpjes in verschillende media, waaronder Oog TV, lieten we zien hoe en waarom afval in specifieke bakken moet worden gegooid. We besteedden uitgebreid aandacht aan inwoners die heel bewust omgaan met afval. En we organiseerden excursies voor inwoners van Haren naar de afvalscheidingsfabriek in Oudehaske. Highlight van het jaar was *De week van het afval*.

Daarnaast hebben we het aantal papier-, glas- en textielbakken uitgebreid, zodat inwoners hun grondstoffen beter kunnen scheiden. We hebben onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om de toegangscontrole op afvalbrengstations te verbeteren door middel van een afvalpas en hebben voorbereidende maatregelen getroffen om de invoering hiervan te realiseren. Daarnaast hebben we de afvalstoffenverordening aangepast, waardoor het niet meer mogelijk is om bedrijfsafval aan te bieden als huishoudelijk afval op het afvalbrengstation.

In 2022 zijn de eerste concrete stappen gezet om circulariteit lokaal en regionaal verder in te bedden en ontwikkelen ons van traditionele afvalinzamelaar naar grondstoffenmanager. Het perspectief dat afval grondstof is, hebben we concreet gemaakt door onze eigen kansrijke innovatie Gronings Goud. Oud textiel wat niet meer draagbaar is, wordt verwerkt tot nieuwe meubelstoffen. Met de kenniscentra hebben we een kennisgroep circulair textiel opgezet (Alfa College, Noorderpoort College, Hanzehogeschool en RUG). Dit heeft onder andere geresulteerd in de toekenning van een Regionaal investeringsfonds, waardoor het onderwerp Circulariteit opgenomen kan worden in het onderwijscurriculum. Daarnaast werken we aan de opzet van experimenteellocaties waar kenniscentra, circulaire bedrijven en makers zullen samenwerken. Ook staan we in nauw contact met circulaire ondernemers en startups die concepten uitdragen rondom de R-ladder van circulariteit.

Leefkwaliteit

Onze leefomgeving is robuust en veerkrachtig

In 2022 zien we toenemende aandacht in onze gemeente voor vergroening en klimaatadaptatie. Dit zien we in de betrokkenheid van scholen binnen de subsidieregeling Groene schoolpleinen. Vier scholen hebben in dit eerste jaar gebruik gemaakt van deze nieuwe regeling. De betrokkenheid van corporaties en huurdersverenigingen zien we terug in de jaarlijkse prestatieafspraken. Klimaatadaptatie is dit jaar voor het eerst hierin opgenomen. Verder zijn wij in 2022 via de Boumakring het gesprek gestart rondom klimaatadaptatief bouwen met de sector. Bij onze inwoners zien we ook steeds meer de aandacht voor klimaatadaptatie en vergroenen. Dit is merkbaar aan de (groeïende) deelname aan de klimaatsubsidie, de aanleg van geveltuintjes en de deelname aan het NK Tegelwippen en onze Tegeltaxi; de gratis tuintegel ophaalservice. Inwoners zijn niet alleen in klimaatadaptatie geïnteresseerd, maar verbinden dit aan andere duurzame opgaven, zoals energie, biodiversiteit, lokaal en duurzaam voedsel en circulariteit. Er is behoefte aan een integrale kijk op een duurzame straat en wijk. Om deze reden werken we sinds 2022 aan de campagne 'Duurzaam Groningen'. Via een laagdrempelig online platform (www.duurzaamgroningen.nl) en (sociale) media geven we als gemeente het goede voorbeeld en betrekken en inspireren we inwoners bij alle verschillende groene en duurzame thema's.

In 2022 is de regeling Natuurinclusief bouwen vastgesteld. Met natuurinclusief bouwen, wonen en werken stellen we de norm: als er wat verandert of wordt toegevoegd in de ruimte, grijpen we dat aan om de biodiversiteit te versterken. Verder hebben we een start gemaakt met de uitwerking van de GES (Gemeentelijke Ecologische Structuur) voortbouwend op onze SES (Stedelijke Ecologische Structuur); dit in grote samenhang met de Landschapsbiografie, die de basis vormt voor onze visie op het landelijk gebied waar we ook in 2023 mee aan de slag gaan.

We stimuleren gezond, veilig en duurzaam leven

In 2022 hebben we verder uitvoering gegeven aan ons in 2021 geactualiseerd voedselbeleid. Het gezondheidsverschil is niet kleiner geworden en de kennis over voedsel is ten opzichte van 10 jaar geleden niet veranderd. De urgentie is wel groter, ook in Groningen. De overstap naar een ander voedselsysteem, waarin de productie en consumptie van plantaardige eiwitten centraal staan, is van groot belang. Zowel voor het klimaat,

dierenwelzijn als voor de biodiversiteit. Deze voedseltransitie, of eiwittransitie, is een belangrijke opgave waar we in 2022 een start mee hebben gemaakt.

In onze (binnen-)stad en dorpen staat verblijfskwaliteit voorop

In 2022 zijn we gestart met uitvoering geven aan de in 2021 vastgestelde Leidraad ‘Nieuwe Ruimte’. De inrichtingsprincipes die in de Leidraad beschreven staan, passen we toe bij alle (her)inrichtingsvraagstukken. Voor de Schildersbuurt hebben we als eerste pilotwijk samen met de buurt een raamwerk ontwikkeld. In samenwerking met Warmtestad zijn ontwerpen gemaakt voor de wijk Paddepoel en Vinkhuizen; daar waar het warmtenet wordt aangelegd gaan we direct kijken hoe de straat en buurt verbeterd kunnen worden. Bij het vervangen van riolering, zoals in de West-Indische kade, wordt de straat ook meteen opnieuw ingericht en flink vergroend. Ook in de binnenstad hebben we verder ingezet op het herwinnen van de openbare ruimte. Met een integrale aanpak ontstaat meer ruimte voor vergroening en ontmoeting en wordt de toegankelijkheid gewaarborgd voor iedereen. Ook voor fietsparkeren bieden we passende oplossingen aan en aanvullend worden gedragsbeïnvloeding en handhaving ingezet om de toegankelijkheid en veiligheid te waarborgen. Resultaten en bijbehorende activiteiten zijn te raadplegen in deelprogramma: [1.2 Mobiliteit](#).

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
<p>Onderhoud en beheer van de openbare ruimte</p> <p>We voldoen aan de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelstellingen</p> <p>Veilige, toegankelijke en gebruiksvriendelijke voorzieningen (wegen, riolering, spelen, groen) door uitvoering noodzakelijk groot onderhoud</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ook in 2022 hebben we de jaarlijkse BORG-schouw uitgevoerd. • In het kader van het lang-cyclisch (groot) onderhoud hebben we waar nodig de versleten voorzieningen in de openbare ruimte vervangen. • Afgelopen jaar gingen we door met het uitvoeren van het vastgestelde Groninger water- en rioleringsplan.
<p>Afval</p> <p>Verhoging van het percentage hergebruik van de Groninger grondstoffen</p> <p>Minder afvalproductie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De voorzieningen voor bronscheiding zijn in 2022 uitgebreid (containers voor glas, papier, textiel op centrale plekken): <ul style="list-style-type: none"> o 36 papier containers; o 5 textiel containers; o 9 glas containers. o 32 restafval containers. De containers zijn geplaatst op nieuwbouw locaties en zogenaamde ‘witte vlekken’: locaties waar nog geen voorzieningen in de buurt zijn. • We hebben 5 communicatiecampagnes uitgevoerd: <ul style="list-style-type: none"> o Februari: Gronings Goud, van oud textiel naar meubelstoffen, bewoners stimuleren om textiel goed te scheiden; o Mei: Voorjaarscampagne, correct scheiden van textiel en snoeiafval; o September: Oog campagne, 3 video’s gericht op het correct scheiden van afval;

	<ul style="list-style-type: none"> o Oktober: Week van het afval (gericht op hergebruik van spullen) en Black Friday event (aandacht voor overconsumptie, repareren en kringloop); o December: Eindejaarscampagne, nieuwe Oogfilmpjes en aandacht voor (frituur)vet en (oliebollen)olie. <ul style="list-style-type: none"> • Textiel en hout: <ul style="list-style-type: none"> o Gronings Goud: van oud textiel nieuwe meubelstoffen maken; o Hout van Hier: onbewerkt hout dat in de afgelopen maanden gekapt is in onze gemeente, beschikbaar stellen aan burgers/ondernemers; o Circulair aanbesteden van hout: hout van afvalbrengstation gaat naar een bedrijf die het hout volledig circulair toepast voor het maken van spaanplaten. o Circulair aanbesteden van bouw en sloofafval: deze grondstoffen gaan naar een bedrijf die het vervolgens verder scheidt om uiteindelijk circulaire producten van te maken. • In 2022 zijn, onder de noemer van Groningen Schoon Dankzij Mij, onderstaande acties uitgevoerd om het ontstaan van zwerfvuil tegen te gaan. Alle activiteiten vonden vooral plaats in aandachtswijken, vernieuwingswijken en schoolomgevingen; • 30 zwerfafvalacties met ongeveer 550 leerlingen; • 50 milieueducatielessen met daaraan gekoppeld opruimacties met kinderen van scholen; • eind 2022 waren 3.300 Stille Krachten actief (800 meer dan in 2021), gefaciliteerd door de Milieustewards; • 2 straatacties waar ca. 250 mensen aanwezig waren; • 20 milieustraten met ongeveer 3.000 mensen; • 130 acties in het kader van lentekriebels , waar ca. 5.500 inwoners aan meegedaan hebben; • 6 theatervoorstellingen met betrekking tot zwerfafval bij onder andere basisscholen; • Drijfvuilactie; • World Clean up day en burendag – 40 opruimacties.
<p>Leefkwaliteit</p> <p>Onze leefomgeving is robuust en veerkrachtig</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We zijn doorlopend in gesprek en werken samen met verschillende stakeholders, met onder andere de volgende resultaten: <ul style="list-style-type: none"> o In 2022 is het onderdeel klimaatadaptatie voor het eerst in de jaarlijkse prestatieafpraak (corporaties, huurderverenigingen en gemeente) opgenomen;

- o Via het Lokaal Hitteplan werken we continu aan een brede samenwerking op het thema hitte en gezondheid. Verschillende nieuwe organisaties hebben zich bij het lokaal hitteplan in 2022 aangesloten;
- o In 2022 zijn wij via de Boumakring het gesprek rondom klimaatadaptief bouwen met de sector gestart.
- In Vinkhuizen is, samen met bewoners, een aantal plekken geselecteerd die door klimaatverandering flink opwarmen. Voor deze plekken (5 pleinen en een versteende straat) heeft de gemeente plannen gemaakt om deze te vergroenen. Bewoners hebben hier in meegedacht. We zijn samen met de corporaties een klimaatverkenning gestart in de wijk Vinkhuizen. Dit om de samenwerking verder te verkennen en kennis en kunde te delen;
- De subsidieregeling groene daken is verbreed naar een subsidieregeling klimaatadaptatie. Naast de subsidie voor een sedumdak is het nu ook mogelijk om subsidie aan te vragen voor het vergroenen van tuinen en/of bergen van regenwater;
- Er is een subsidieregeling opgesteld voor de aanleg van groene schoolpleinen. De regeling heeft als doel het groen- en klimaatbestendig (her)inrichten van schoolpleinen/terreinen bij basisscholen te stimuleren en te bekostigen en daarmee bij te dragen aan een betere gezondheid van kinderen. Vier scholen hebben in 2022 gebruik gemaakt van de regeling;
- In de Hoornse Meer zijn twee pleinen ontsteend en vergroend. Samen met bewoners, het Gebiedsteam, Stadsbeheer en Nijestee is er 500m² aan bomen, heesters, vaste planten en grassen bijgekomen. Ook is in de Hoornse Meer door bewoners een steeg van 90 m² ontsteend en vergroend. In Ten Boer is een Tiny Forest aangelegd van 200m². In 2022 zijn de plannen voorbereid om 750 extra bomen te planten (aanleg voorjaar 2023). Groningen deed mee aan het jaarlijkse NK tegelwippen. Een landelijke actie om zoveel mogelijk te ontsteden. Groningers registreerden dat er 386.861 tegels zijn gewipt. Onderdeel hiervan zijn de 275 geveltuinen die door de gemeente zijn aangelegd;
- We hebben een start gemaakt met de uitwerking van de GES (Gemeentelijke Ecologische Structuur);
- We hebben verschillende landschapsprojecten gestart en opgeleverd, zoals: Natuurerven Meerdorpen en Thesinge, Herstel Oude Middelhorst en de compensatieprojecten voor de 380Kv-hoogspanningslijn (Sint Annen). We hebben vervolg gegeven aan het herstel en beheer van de houtwallen

	<p>en hagen. Uitvoering vindt plaats in het kader van het Landschapsconvenant Gorecht en bijbehorende Uitvoeringsagenda. Verder werken we samen met diverse partners aan de realisatie van het NNN-gebied polder Oosterland en Lappenvoort.</p>
<p>We stimuleren gezond, veilig en duurzaam leven</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In het kader van het Horizon 2020-project FOOD TRAILS hebben we verschillende activiteiten opgestart en doorgezet. <ul style="list-style-type: none"> o Tuin in de Stad en Toentje/Bie de Buuf zijn verder gegaan met o.a. ontwikkelen van bijeenkomsten over voedsel, kookworkshop voor bezoekers en voor de Verlengde Schooldag, doel is inwoners te informeren en te inspireren tot een duurzame en gezonde eetgewoontes. o Het kookboek 'Samen koken in Groningen' is gelanceerd en beschikbaar voor iedere inwoner, met eenvoudige gezonde en duurzame recepten. Workshops met en onderzoek naar de effectiviteit van het kookboek zijn voorbereid. o Soep op de Stoep en Op de koffie bij Selwerd zijn initiatieven die via soep en koffie met 'een gezonde koek' op zoek gaan naar en in gesprek gaan met bewoners o.a. over voedsel. o In september is via het bewonerspanel een enquête gehouden onder inwoners van de Gemeente Groningen over gedrag, houding en belemmeringen omtrent duurzaam en gezond voedsel. De resultaten verschijnen begin 2023. In 2024 wordt dezelfde vragenlijst nog een keer herhaald. o Via Duurzaam Groningen communiceren we over wat gezond en duurzaam voedsel is en hoe inwoners een bijdrage kunnen leveren door middel van tips en informatie. • We hebben bij de volgende nazorglocaties de monitoring in gang gezet en deels afgerond: Selwerderhof, Beckerweg, Groningerweg, v. Ketwich Verschuurlaan en Boterdiep (CiBoGa). • We hebben uitvoering gegeven aan het Actieplan wegverkeerslawaaï 2018-2023 door voorafgaand aan het groot onderhoud op asfaltwegen te inventariseren of zich daarlangs woningen bevinden met hoge geluidbelastingen (≥ 55 dB). In die gevallen hebben we (bij het groot onderhoud) stil asfalt toegepast. Daarnaast hebben we in 2022 nieuwe geluidbelastingkaarten opgesteld. • Bij alle grotere evenementen hebben we steekproefsgewijs geluidsmetingen uitgevoerd ter voorkoming van geluidsoverlast. Daarnaast hebben we horecaondernemers en evenementenorganisaties op verzoek geadviseerd ten aanzien van geluid.

	<ul style="list-style-type: none"> • We creëren meer ontmoetingsplekken in de openbare ruimte, onder andere via de mobiliteitsvisie Doorwaadbare Stad en de ontwerpleidraad Nieuwe Ruimte. Verkeer is niet langer leidend. Concrete voorbeelden van ontmoetingslocaties zijn o.a. het Caspomorpark, dat in 2022 werd geopend. Ook worden er plannen gemaakt voor de West-Indische kade, en warmtenet-straten in Vinkhuizen en Paddepoel.
<p>In onze (binnen-)stad en dorpen staat verblijfskwaliteit voorop</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met onze inwoners en ondernemers hebben we plannen gemaakt voor de herinrichting van de Grote Markt en het Damsterplein. De herinrichting van de Grote Markt is in 2022 van start gegaan. De nieuwe inrichting moet ervoor zorgen dat de Grote Markt aantrekkelijker wordt voor voetgangers. Met openbare – en commerciële zitmogelijkheden, speelelementen, water en groen. Een groep van 25 bomen komt aan de oostzijde van het plein. De verwachting is dat de werkzaamheden begin 2024 worden afgerond. De herinrichting van het Damsterplein zal naar verwachting ook in 2024 worden afgerond. De stenige ruimte van het plein wordt deels vervangen door groen. Ook zal er meer ruimte komen om water te bergen. • Bij ingrepen in de openbare ruimte, zoals het vervangen van een riolering of de aanleg van een warmtenet, vormt de ontwerpleidraad “Nieuwe Ruimte” het vertrekpunt. Middels het toepassen van de ontwerpleidraad verhogen we de leefkwaliteit. Vooral binnen de wijkvernieuwing gaan straten op de kop. Deze worden vervolgens groener ingericht. In 2022 zijn er o.a. verschillende straten in Selwerd-zuid vergroend (Bremstraat, Abeelstraat, Magnoliastraat en Spaanse Aakstraat). • We hebben in november een geactualiseerde en geharmoniseerde archeologische kaart vastgesteld als onderlegger in het omgevingsplan. Ook de bovengrondse erfgoedwaarden liggen op koers om geborgd te worden in het (uitgestelde) omgevingsplan. • In 2022 is besloten om de koers van het bestemmingsplan gebouwd erfgoed te wijzigen. De potentiële monumenten zullen nu ook in dit bestemmingsplan worden opgenomen als karakteristiek, en de beeldondersteunende gebouwen buiten het beschermd stadsgezicht en de Wijert zullen niet worden meegenomen in dit bestemmingsplan. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het herziene bestemmingsplan. Het plan wordt in 2023 vastgesteld. Een selectie van honderd gebouwen/objecten uit de inventarisatie zal als

	<p>vervolg hierop worden aangewezen als gemeentelijk monument.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het opstellen van de Kerkenvisie is in 2022 goed op stoom gekomen. Na de kick-off bijeenkomst voor kerkeigenaren zijn er met veel diverse typen stakeholders gesprekken gevoerd. Hieruit zijn een aantal kernthema's naar voren gekomen. In 2023 wordt de Kerkenvisie verder uitgewerkt.
--	---

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
BOR				
Aantal gefaciliteerde participatie projecten beheer	322	-	410	279
% van het programma groot onderhoud en vervanging dat is uitgevoerd	82%	-	90%	109%
Toename oppervlakte (ha) verharding waar regen- en afvalwater wordt gescheiden.	3.4	-	6.8	6.2
Afval				
Aantal nieuwe voorzieningen	-	-	51	65
Aantal uitgevoerde communicatiecampagnes	-	-	4	5
Leefkwaliteit				
% urgente wateroverlast- en hittestresslocaties aangepakt	-	-	20%	25%
Boombalans	-	-	1.000	575
Groene regelingen – Oppervlakte m2 groene daken gesubsidieerd	-	-	8.000	10.600
Groene regelingen - Aantal aangelegde geveltuinen sinds projectstart	-	-	3.300	3.385
Mate biodiversiteit onderzochte gebieden (bestaand)	Gelijk gebleven	Gedaald	Gelijk gebleven	Gedaald

Toelichting prestatie indicatoren

Toename oppervlakte (ha) verharding waar regen- en afvalwater wordt gescheiden

We streven ernaar om de projecten in de openbare ruimte integraal aan te pakken. Hierdoor lopen we vertraging in de voorbereiding op.

% urgente wateroverlast- en hittestresslocaties aangepakt

Urgente wateroverlast- en hittestresslocaties gedefinieerd in de Uitvoeringsagenda 'Klimaatbestendig Groningen 2020-2024.

Boombalans

Dit betreft het resultaat van het aantal aangeplante bomen (inclusief herplant) verminderd met het aantal verwijderde bomen. De aangeplante Tiny Forest (600 stuks bosplantsoen) is hierin niet meegenomen.

Dit aantal is aanzienlijk minder dan het verwachte aantal. Een groot deel van de geplande 1000 bomen is begin 2023 aangeplant.

Groene regelingen

Aantal aangelegde geveltuinen sinds projectstart: Deze indicator is voor het eerst geïntroduceerd in de begroting 2022. Om deze reden bevatten de kolommen 2019, 2020 en 2021 geen waarde.

Mate biodiversiteit onderzochte gebieden

Jaarlijks worden een aantal gebieden uit de SES gemonitord. Uit de monitoring van 9 SES-gebieden is gebleken dat de biodiversiteit getalsmatig is afgenomen in vergelijking tot de laatste monitoring die tussen 2008 en 2013 is uitgevoerd. We zien verschillen per SES-gebied en ook per soortgroep. Zo zijn er drie gebieden waar het soortenaantal is gestegen, twee gebieden waar het min of meer gelijk is gebleven en in vier gebieden is een afname van het soortenaantal gebleken. We zien een afname van plantensoorten, maar een toename van het aantal soorten zoogdieren. Om de biodiversiteit in deze gebieden te vergroten zullen we herstel- en beheermaatregelen uitvoeren.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR Meerschap
- GR Afvalbeheer regio centraal Groningen (ARCG)
- Omrin NV

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[BORG rapportage 2020](#)[Beheerplan Openbare verlichting Groningen 2016-2025](#)

[Beheerplan openbare verlichting Ten Boer 2016-2025](#)

[Beleidsplan Openbare Verlichting Haren 2016-2025](#)

[Groninger water en rioleringsplan 2020-2024](#)

[Minder afval meer grondstoffen; op weg naar een circulair Groningen \(keuzenota\) 2021-2025](#)

[Actualisatie nota 'Bladgoud' 2018](#)

[Bomenstructuurvisie-Sterke-Stammen 2018](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten

> 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Vershil
Lasten				
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	111.101	113.091	112.045	1.045
02.1.1 Beheer & Onderh Openb. Ruimte	76.387	77.215	75.853	1.362
02.1.2 Afval en grondstoffen	31.473	31.524	31.980	-456
02.1.3 Leefkwaliteit	3.241	4.351	4.213	139
Totaal Lasten	111.101	113.091	112.045	1.045
Baten				
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	74.642	72.896	73.895	999
02.1.1 Beheer & Onderh Openb. Ruimte	36.894	35.148	35.538	390
02.1.2 Afval en grondstoffen	37.727	37.727	38.123	396
02.1.3 Leefkwaliteit	21	21	233	212
Totaal Baten	74.642	72.896	73.895	999
Totaal Saldo voor bestemming	36.459	40.195	38.151	2.044
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	530	1.041	1.041	0
Totaal onttrekkingen	120	620	620	0
Totaal saldo na bestemming	36.869	40.616	38.571	2.045

Financiële toelichting

2.1.1 Beheer en onderhoud openbare ruimte	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.362	390	1.752

Correctie activering BTW-riolering (N 1 miljoen euro)

In december 2021 is de raad per [brief](#) geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar de waarderingmethode voor riolering. Uit dit onderzoek is gebleken dat we de bijdrage vanuit riolering aan de algemene middelen te hoog hebben geraamd. Dit resultaat is ontstaan omdat we vanaf 2008 - ten onrechte - de BTW op investeringen riolering als bezit hebben toegevoegd aan onze balans. Deze herstelactie werkt ook door in het jaar 2022. In 2022 bedraagt het totale effect ca. 1 miljoen euro nadelig. Dit bestaat enerzijds uit vrijval van kapitaallasten en anderzijds uit de te hoog geraamde bijdrage aan de algemene middelen.

Rioolheffing (V 26 duizend euro)

Lasten (V 227 duizend euro)

Aan de lastenzijde bedraagt het resultaat vóór dotatie aan de voorziening 457 duizend euro nadelig.

Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere kosten van onderaannemers, stijging van energie- en brandstofprijzen en algemene prijsstijgingen als gevolg van inflatie.

Het resterende totale eindresultaat op de rioolheffing bedraagt 684 duizend euro nadelig. Dit bedrag is onttrokken aan de voorziening Riolering groot onderhoud. Dit leidt tot lagere lasten van 684 duizend euro.

Baten (N 201 duizend euro)

Lagere baten van 0,2 miljoen euro worden vooral verklaard door de in 2022 gerealiseerde lagere opbrengsten uit rioolheffing als gevolg van minder aansluitingen. Ten opzichte van de totaal begrote opbrengst uit rioolheffing van 18,3 miljoen is dit een relatief kleine afwijking.

In totaal resteert een nagenoeg neutraal resultaat (-457 duizend euro + 684 duizend euro - 201 duizend euro = 26 duizend euro).

Wegen (N 189 duizend euro)

Dit resultaat bestaat uit een aantal onderdelen die hieronder worden toegelicht:

- *Programma Wegen (N 475 duizend euro)*
De hogere lasten zijn vooral het gevolg van de stijging van energie- en brandstofprijzen en algemene prijsstijgingen als gevolg van inflatie.
- *Emissievrij wagenpark (V 29 duizend euro)*
Met ingang van de begroting 2020 is jaarlijks 300 duizend euro beschikbaar gesteld om vanaf 2023 ons wagenpark emissievrij te hebben. Het gaat hierbij om het vervangen van dienstvoertuigen over meerdere jaren. Eind 2022 valt van dit budget incidenteel 139 duizend euro vrij. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat de realisatie van kapitaallasten behorende bij deze vervangingen pas ingaat in 2023. Van deze vrijval hebben we 110 duizend euro ingezet voor de incidentele kosten van het project waterstof.
- *Kapitaallasten gele stenen (V 107 duizend euro)*
In de begroting 2022 zijn structureel intensiveringsmiddelen beschikbaar gesteld voor de dekking van kapitaallasten behorende bij het investeringsproject vervanging gele stenen binnenstad. Dit gaat om een bedrag van 252 duizend euro. Eind 2022 valt 107 duizend vrij doordat projecten later gereed zijn.
- *Overige (V 150 duizend euro)*
Overige effecten leiden tot een voordeel van 150 duizend euro.

Kunstwerken en water (V 375 duizend euro)

Dit voordeel bestaat vooral uit lagere lasten. Deze houden vooral verband met het niet uitvoeren van oeverbeschoeiingsprojecten in 2022. De oorzaken hiervoor zijn enerzijds de krappe arbeidsmarkt en anderzijds de leveringsproblemen van materialen benodigd voor oeverbeschoeiing.

Verkeersvoorzieningen (V 211 duizend euro)

Lasten (N 33 duizend euro)

Voor het onderhoud van verlichting en verkeersvoorzieningen hebben we in 2022 met de leverancier afspraken gemaakt om de kosten reduceren. Hierdoor hebben we de kostenoverschrijding kunnen terugbrengen tot uiteindelijk 340 duizend euro. Dit nadelige resultaat wordt vooral veroorzaakt door de hoeveelheid storingsmeldingen, contracten waarin de tarieven hoger liggen en algemene prijsstijgingen als gevolg van de inflatie.

Tegenover deze hogere lasten staan ook lagere personeelslasten van 290 duizend euro als gevolg van vacaturevrijval. Door de krapte op de arbeidsmarkt hebben we niet alle vacatures kunnen invullen. Overige kleinere effecten leiden tot een voordeel van 17 duizend euro.

Baten (V 244 duizend euro)

De hogere baten worden vooral verklaard door een niet-begrote vergoeding uit het waarborgfonds voor niet te verhalen schade veroorzaakt door motorvoertuigen (215 duizend euro).

Schoon openbare ruimte (V 369 duizend euro)

Lasten (V 205 duizend euro)

In de begroting 2022 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de handhaving op de maximale fietsparkeerduur en verkeerd gestalde fietsen. In verband met corona zijn niet alle beschikbare middelen ingezet en valt een deel van

het beschikbare budget vrij (116 duizend euro). Dit is de belangrijkste verklaring voor de lagere lasten die hier optreden.

Baten (V 164 duizend euro)

Het voordeel op de baten bestaat voornamelijk uit verkoopopbrengsten van materieel (veegmachines en winterdienst-materieel).

Groen en speelvoorzieningen (N 386 duizend euro)

Lasten (N 513 duizend euro)

In de begroting zijn de middelen voor Groen en speelvoorzieningen verdeeld over de beleidsvelden Onderhoud en beheer openbare ruimte en Leefkwaliteit. In 2022 zijn de lasten voor Groen en speelvoorzieningen in totaal ca. 0,3 miljoen euro hoger dan begroot. In het beleidsveld Onderhoud en beheer openbare ruimte wordt hiervan een nadeel van ca. 0,5 miljoen euro verantwoord en in het beleidsveld Leefkwaliteit een voordeel van ca. 0,2 miljoen euro.

De hogere lasten voor Groen en speelvoorzieningen worden vooral verklaard door algemene prijsstijgingen als gevolg van inflatie.

Baten (V 127 duizend euro);

Dit voordeel bestaat vooral uit verkoopopbrengsten van materieel.

Taakstelling (N 600 duizend euro)

Extra activiteiten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in onze gemeente zetten sinds langere tijd druk op de bestaande financiële middelen. Dit is de belangrijkste oorzaak waarom we in 2022 de oude organisatietaakstelling niet in kunnen vullen. Deze taakstelling bevat onder meer een te realiseren bezuiniging op de nominale compensatie.

In de begroting 2023 hebben we deze taakstelling structureel opgelost.

Budgetoverheveling (V 2,9 miljoen euro)

De raad heeft op 21 december 2022 besloten de budgetten op enkele deelprogramma's te verhogen met als dekking de hogere bijdrage uit het Gemeentefonds (deelprogramma 4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien). In dit deelprogramma werd een begrotingsoverschrijding verwacht als gevolg van hogere lasten voor de correctie activering BTW-riolering, de effecten van prijsstijgingen en een niet gerealiseerde taakstelling. In het deelprogramma zelf was geen budgetoverheveling mogelijk om de verwachte overschrijding te voorkomen. Vanwege transparantie worden de afzonderlijke overschrijdingen zichtbaar gemaakt en niet gesaldeerd met de budgetverhoging.

Zakelijke dienstverlening Stadsbeheer (N 187 duizend)

De zakelijke dienstverlening van Stadsbeheer omvat de producten Inzameling bedrijfsafval, Klein Gevaarlijk Afval, Straatreiniging en Zakelijke werkplaats Stadsbeheer. De relatief kleine afwijking is onder andere het gevolg van de coronamaatregelen die begin 2022 nog golden, waardoor de baten licht zijn achtergebleven. In de paragraaf Lokale heffingen is een overzicht weergegeven van de totale kostendekkendheid van de zakelijke dienstverlening.

Overige (V 239 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 239 duizend euro.

2.1.2 Afval en grondstoffen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-456	396	-60

Afvalstoffenheffing (N 75 duizend euro)

In 2022 was het resultaat op de afvalstoffenheffing vóór dotatie aan de voorziening 1,22 miljoen euro positief. Dit voordelige resultaat is gedoteerd aan de voorziening Afvalstoffenheffing. Hieronder volgt een toelichting op de belangrijkste effecten op lasten- en batenniveau.

Lasten (N 430 duizend euro)

lagere kosten in rekening gebracht door de gemeenschappelijke regeling Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG), onder meer door een daling van het aantal tonnages en gunstigere tarieven voor vuilverwerking (V 395 duizend euro). Deze daling houdt verband met de toegangsmaatregelen bij afvalbrengrstations die zijn ingevoerd om oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Naast de lagere bijdrage is er ook geen eindafrekening van de ARCG ontvangen. Hiermee hadden we wel rekening gehouden in de begroting (V 200 duizend euro); minder vuilverwerkingslasten gft, grof vuil en grijs afval o.a. door lagere tarieven (V 614 duizend euro); hogere kwijscheldingslasten o.a. door de verruiming van de kwijscheldingscriteria (N 342 duizend euro); hogere lasten door een extra dotatie aan de voorziening Afvalstoffenheffing. Deze dotatie betreft het totale voordelige resultaat in 2022 op de afvalstoffenheffing (N 1,22 miljoen euro); overige effecten (N 77 duizend euro).

Baten (V 355 duizend euro)

minder opbrengsten uit afvalstoffenheffing (N 150 duizend euro), met name veroorzaakt door minder aansluitingen dan begroot; ontvangen dividend van de afvalverwerker Omrin (V 180 duizend euro); meer baten materieel grotendeels door incidentele verkoopopbrengsten materieel (V 235 duizend euro); overige effecten (V 90 duizend euro).

Overige (V 15 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 15 duizend euro.

2.1.3 Leefkwaliteit	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	139	212	351

Bodemsanering (N 306 duizend euro)

Het Rijk stelt sinds enige jaren minder middelen beschikbaar voor de uitvoering van bodemtaken, die onvermijdelijk zijn. In de rekening leidt dit tot een nadeel van 245 duizend euro. Daarnaast zijn in 2022 de laatste saneringskosten van de voormalige vuilstort Woltersum verwerkt (61 duizend euro).

Cultuurwaardering (V 209 duizend euro)

Het project Cultuurwaardering is veelomvattend en is vanwege zijn omvang en diversiteit opgedeeld in verschillende deelprojecten. Vanwege de beperkt beschikbare personele capaciteit, worden deze opeenvolgend uitgevoerd en hebben hierdoor bovendien een langere doorlooptijd dan verwacht. Het project wordt daarom voortgezet in 2023.

Groencompensatiefonds (V 98 duizend euro)

Het groencompensatiefonds is ingesteld om groen in de vorm van bomen en opgaande bosschages bij ruimtelijke ontwikkelingen te behouden. In 2022 is hiervoor 98 duizend euro geheven op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening Groningen (APVG) ter compensatie van niet-vervangen groen.

Groen en speelvoorzieningen (V 182 duizend euro)

In de begroting zijn de middelen voor Groen en speelvoorzieningen verdeeld over de beleidsvelden Onderhoud en beheer openbare ruimte en Leefkwaliteit. In 2022 zijn de lasten voor Groen en speelvoorzieningen in totaal ca.

0,3 miljoen euro hoger dan begroot. In het beleidsveld Onderhoud en beheer openbare ruimte wordt hiervan een nadeel van ca. 0,5 miljoen euro verantwoord en in het beleidsveld Leefkwaliteit een voordeel van ca. 0,2 miljoen euro. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting in het beleidsveld Onderhoud en beheer openbare ruimte.

Overige (V 168 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 168 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvormogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvormogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 2.2: Veiligheid

Onze missie is een aantrekkelijk Groningen waar inwoners en bezoekers zich welkom, thuis en veilig voelen. Een Groningen dat in staat is om de huidige en opkomende veiligheidsproblematiek het hoofd te kunnen bieden. Een gemeente met minder overlast en criminaliteit. We werken met een aanpak waarbij we de balans vinden tussen preventie, zorg en repressie. We zien het als onze opdracht om samen met onze partners te zorgen voor een veilig Groningen. Met het werken aan veiligheid dragen we bij aan de doelstellingen zoals beschreven in het beleidskader Veiligheid 2021-2024.

Doelen Deelprogramma 2.2: Veiligheid

Het deelprogramma Veiligheid heeft de volgende doelen:

- Blijvend inzicht in ondermijnende criminaliteit en we weten ondermijnende activiteiten succesvol te voorkomen, aan te pakken en terug te dringen;
- Een digitaal veilig(er) Groningen voor inwoners, ondernemers, bezoekers en organisatie;
- Onze signalering- en interventiepositie is verstevigd om verscherping van polarisatie tegen te gaan en spanningen te verminderen. Om te voorkomen dat mensen overgaan tot radicaal gedrag, realiseren we duurzame interventies samen met maatschappelijke organisaties en de veiligheidsketen;
- Met partners die actief zijn op het gebied van zorg, ondersteuning, opvang en veiligheid zorgen we ervoor dat de keten jeugd en veiligheid als geheel optimaal functioneert;
- Met zorg-en veiligheid- en ondersteuningspartijen realiseren we een goed werkende aanpak van ondersteuning, opvang en zorg voor mensen met verward gedrag en hun omgeving;
- We bevorderen de naleving van wet- en regelgeving en vergroten leefbaarheid op straat;
- De brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg is goed op orde.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Gelijk of minder misdrijven in Groningen	-	11.370	minder of gelijk	11.920

Toelichting effectindicatoren

Gelijk of minder misdrijven in Groningen: We zien een stijging van 17% in het aantal misdrijven in Groningen.

Beleidsvelden

Het deelprogramma Veiligheid bestaan uit de volgende beleidsvelden:

Ondermijning

Ondermijning is veelal onzichtbare criminaliteit die gebruik maakt van legale structuren. Criminele vermogens, intimidatie en geweld stelt criminele netwerken in staat ongewenste invloed en druk uit te oefenen op onze samenleving. In verschillende wijken is ondermijning de afgelopen decennia verknoopt geraakt met maatschappelijke problematiek. In de wijkaanpak is het dan ook noodzakelijk om een impuls te geven en kansen te bieden aan de wijken die achterblijven én om heldere grenzen te stellen om ondermijning te bestrijden. Binnen onze aanpak van ondermijnende criminaliteit ligt het accent op drugscriminaliteit, witwassen, misbruik en fraude in de vastgoedsector en mensenhandel.

Digitale Veiligheid

Door onze afhankelijkheid van technologie zijn we zeer kwetsbaar geworden. Die kwetsbaarheid kan crimineel worden uitgebuit, zoals met digitale aanvallen op de gemeente of met rampen die vitale infrastructuur lamleggen. Hoe verder we digitaliseren, des te groter de gevolgen zijn van storing of van cybercrime. In Groningen vraagt de sterke toename van cybercriminaliteit om het vergroten van digitale veiligheid en het versterken van de aanpak van digitale criminaliteit.

Maatschappelijke onrust en polarisatie

Spanningen tussen groepen liggen onder een vergrootglas. Of het nu gaat om anti-overheids sentiment of polarisatie tussen groeperingen, we willen maatschappelijke onrust vroegtijdig signaleren en tegen gaan. Met de toename van het aantal demonstraties en de actiebereidheid willen we goed zicht houden op mogelijke onrust, escalatie en openbare ordeverstoringen.

Veiligheid en Zorg

Het belang van een effectieve verbinding tussen zorg- en veiligheidsprofessionals is sinds de decentralisaties sterk gegroeid. Het lukt in de praktijk nog lang niet altijd om verbinding en samenwerking te realiseren. Om de tegenstellingen op het snijvlak van veiligheid en zorg te overbruggen én doorslaggevende factoren te vinden voor succesvolle samenwerking investeren we in deze verbinding tussen zorg- en veiligheidsprofessionals, en in de aanpak van personen met onbegrepen gedrag en jongeren met problematisch gedrag.

Veilige leefomgeving

Binnen dit beleidsveld zetten we in op het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van leefbaarheid op straat en voorkomen en terugdringen van overlast in de openbare ruimte. Hierbij focussen op veilige wijken en buurten. Aangezien woninginbraken, straatroven en overvallen een grote inbreuk maken op de persoonlijke levenssfeer zijn deze delicten van directe invloed op het veiligheidsgevoel van inwoners. Daarom blijft een integrale aanpak van deze 'high impact crimes' (HIC) van belang. Ook het voorkomen van openbare orde problematiek, het zorgvuldig voorbereiden van demonstraties en evenementen en het inzetten van bestuurlijke instrumenten als cameratoezicht en gebied- en huisverboden horen bij het bewaken van de veilige leefomgeving.

Crisisbeheersing en brandveiligheid

We dragen zorg voor de organisatie van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige zorg. Het is belangrijk dat de crisisorganisatie snel en effectief op kan treden bij fysieke crisissituaties, branden, calamiteiten en andere (natuur) rampen. Door de toenemende digitale dreiging, vraagt de voorbereiding op crisissen met een cybercomponent de komende jaren bijzondere aandacht.

Relevante ontwikkelingen

Kleine en grote vraagstukken hebben in 2022 ons werk sterk beïnvloed. De meest relevante ontwikkelingen richtten zich op problematische jeugd, online uitdagingen, (ondermijnende) criminaliteit, polarisatie en onze inzet op het thema voetbal.

In 2022 waren risicjongeren vaker in het bezit van steekwapens, *tasers* en doorgeladen pistolen. Het aantal steekincidenten, (online) afpersing en sexting onder jongeren nam toe. Een deel van de jongeren ontpopte zich als agressieve criminele stijger door bijvoorbeeld het plegen van straatroven en het uitdagen van gevestigde dealernetwerken. Het aandeel meisjes in de problematische jeugdgroepen en in de risicojeugd-overleggen is gestegen. Wij signaleerden steeds meer geweldsincidenten tussen meisjes onderling en soms zelfs tussen hun moeders. Ook zagen we dat jongeren steeds minder aan een specifieke wijk gebonden waren. Ze verplaatsten zich sneller en over een grotere afstand en maakten meer dan voorheen deel uit van bredere fluïde netwerken die zich in verschillende samenstellingen en op verschillende plekken binnen en buiten de gemeente Groningen manifesteerden. Verder bleek uit onze analyse voor het programma 'Preventie met Gezag' dat de problemen in onze noordelijke wijken het grootst zijn. De urgentie voor een wijkenaanpak groeide steeds meer en sneller.

Het werven en rekruteren van jongeren verplaatste zich in 2022 meer van straat naar online. Dit proces lijkt te zijn versneld door de *lock downs* (corona). We zagen dat we de online wereld kunnen zien als een afspiegeling van de offline wereld. Uit de Veiligheidsmonitor 2021 bleek dat er inmiddels ongeveer net zo veel slachtoffers van online als van offline criminaliteit zijn. Het Cybersecuritybeeld Nederland 2022 schetste dat, ondanks de inspanningen om de weerbaarheid te verhogen, er sprake is van een scheefgroei tussen de toenemende dreiging en de ontwikkeling van de weerbaarheid.

Met het rapport Groningse Praktijken hebben we zicht gekregen op de uitdagingen die voor ons liggen op het gebied van ondermijning. Dit rapport - en het later verschenen rioolwateronderzoek - onderstreepten het belang om de aanpak tegen (ondermijnende)criminaliteit te versterken. Onze intensieve aanpak op misstanden in de (ver)huur van panden is in 2022 van start gegaan en daarbij troffen we zaken aan die in strijd zijn met de wet en niet humaan zijn.

Met een veranderend radicaliseringslandschap in het achterhoofd hebben we de Rijksuniversiteit Groningen gevraagd een fenomeenanalyse uit te voeren voor Noord-Nederland. De onderzoekers concludeerden dat nieuwe vormen van extremisme in Noord-Nederland in opkomst zijn. Met deze analyse hebben we meer zicht gekregen op de voedingsbodem voor anti-overheidsextremisme en nieuwe vormen van radicaal- en extreem rechts. Dit leidt incidenteel tot verstoring van de openbare orde en veiligheid. Onze onverminderde inzet op demonstraties vraagt nog steeds veel aandacht en inzet.

Dat geldt ook voor onze inzet op voetbal. Na de terugkeer van het publiek in de stadions in 2021 werd op landelijk niveau geconstateerd dat een aanscherping nodig was in de aanpak voor een veilig verloop van betaald voetbalwedstrijden, vanwege de toename van incidenten en openbare orde verstoringen met voetbalsupporters. Door gemeenten en politie wordt veel inzet gedaan op het voetbal, wat een te grote wissel trekt op de beschikbare capaciteit. Zo werd afgesproken de aanpak van verschillende soorten misdragingen op alle niveaus (civielrechtelijk, bestuursrechtelijk, strafrechtelijk) te intensiveren, concrete normen en eisen te stellen aan de (lokale) veiligheidsplannen en de wedstrijdvoorbereiding onder regie van de burgemeester aan te scherpen. Daarvoor is op landelijk niveau tussen de ketenpartners waaronder de burgemeesters een "Handelingskader aanpak ongeregelde heden rondom betaald voetbalwedstrijden voor gemeenten" opgesteld. Ook in Groningen hebben we de afgelopen tijd te maken gehad met openbare orde verstoringen rond harde kern supporters bij thuis-, maar ook bij uitwedstrijden. De coronaperiode heeft gezorgd voor een gebrek aan zicht op de ontwikkelingen binnen de harde kern supportersgroepen en de nieuwe aanwas. Mede aan de hand van het landelijke handelingskader werd de aanpak aangescherpt om de incidenten terug te dringen en zicht te krijgen op orde verstoorders.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Ondermijning steviger aanpakken	
We pakken zowel de criminelen als de achterliggende structuren van ondermijning steviger aan.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben in samenwerking met ketenpartners barrières opgeworpen tegen ondermijning door in te zetten op de wet Bibob, bewustwordingstrainingen en het versterken van onze informatiepositie; • In juli 2022 hebben we het Bibob-beleid geactualiseerd. We hebben in 2022 5 adviezen gevraagd aan het Landelijk Bureau Bibob. We verwachten de adviezen in 2023 te ontvangen; • We hebben in één geval een Bibob-tip ontvangen van het Openbaar Ministerie. Na de start van ons onderzoek heeft de vergunninghouder ons verzocht de verleende vergunning in te trekken, hetgeen is gebeurd.

<p>Meer zicht op aard, omvang en verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit in Groningen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De City Deal 'Zicht op Ondernijning' is afgerond, maar gaat als samenwerking tussen Rijk, gemeenten en andere partijen door. Daarnaast wordt het succesvolle dashboard Zichtopondernijning.nl uitgebreid; • In het RIEC-samenwerkingsverband hebben we samen met ketenpartners casuïstiek behandeld en integrale bestuurlijke controles voorbereid. Het zwaartepunt lag in 2022 op casus verband houdende met vastgoed.
<p>Ondernijnde criminaliteit leren voorkomen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben in onze organisatie in 2023 op uitgebreide schaal bewustwordingstrainingen ondernijning georganiseerd. Daarnaast is in het kader van bewustwording in samenwerking met het RIEC Noord Nederland ook de ondernijningscontainer van Bureau Drugszaken ingezet; • In totaal hebben 240 mensen meegedaan aan bewustwordingstrainingen; • Het rapport 'Groningse Praktijken' heeft ons inzicht gegeven in de drie belangrijkste criminele fenomenen: handel in drugs, hennepcultuur en misbruik van vastgoed; • In maart 2022 zijn we gestart met de Pandenbrigade. De Pandenbrigade heeft bij vrijwel alle controles misstanden gesignaleerd in het gebruik en de bewoning van vastgoed en onregelmatigheden in de feitelijke situatie van panden in relatie tot hetgeen is vergund. Ook zijn misstanden met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten aangetroffen. Tegen overtredingen is bestuursrechtelijk opgetreden; • In april 2022 zijn we met onze gehele keten jeugd en veiligheid gestart met het opzetten van een plan van aanpak Preventie met Gezag. In dit plan hebben we gekeken hoe we de keten in kunnen zetten om jonge aanwas te leren voorkomen; • We werken nog steeds volop aan het experiment gesloten coffeshopketen. We volgen hierin de landelijke ontwikkelingen en bevinden ons in de voorbereidingsfase.
<p>Integrale programma-aanpak mensenhandel voor de gemeente Groningen voor 2022 en verder gericht op maatwerk en adequate samenwerking tussen alle veiligheid-en zorgketen-partners.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben het Actieprogramma Mensenhandel vastgesteld; • Voor verschillende afdelingen binnen de gemeente zijn trainingen gericht op het signaleren van Mensenhandel gegeven; • We hebben twee aandachtsfunctionarissen mensenhandel aangesteld; • Signalen van mensenhandel zijn besproken in en opgepakt via het Drieluikoverleg (ZVHG, politie, gemeente); • We zijn gestart met het ontwikkelen van signaalkaarten voor diverse afdelingen binnen de gemeente; • We zijn een inkooptraject voor informatie-app arbeidsmigranten gestart; • Er is een groot onderzoek naar aard en omvang criminele- en seksuele uitbuiting gestart; • In samenwerking met de VNG zijn we een kennisteam gestart om per afdeling binnen de gemeente Groningen in kaart te brengen welke barrières we kunnen opwerpen tegen mensenhandel; • We zijn aangesloten bij een landelijke werkgroep om een handreiking op te stellen die gemeenten helpt bij het toezicht en handhaving op arbeidsmigranten; • Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van de werkzaamheden van het Overweeghuis. Op basis hiervan is een groter deel vanuit gemeentelijk budget gefinancierd aan het Overweeghuis; • We hebben het zorg- en prostitutieoverleg (hulpverlening en gemeente) gefaciliteerd en georganiseerd; • We hebben een themabijeenkomst over jongensprostitutie georganiseerd; • We hebben de zorgpartijen betrokken bij de gezamenlijke controle die we hebben uitgevoerd met politie en gemeentelijke toezichthouders;

	<ul style="list-style-type: none"> We hebben tijdens de landelijke (Decentralisatie Uitkering Uitstap DUUP-dag andere gemeenten meegenomen in onze aanpak tav Overweeghuis, werkwijze binnen Meeting Point en Time to Connect).
Digitaal veilig(er) Groningen	
We hebben en houden ons eigen huis op orde.	<p>Zie paragraaf 9 Bedrijfsvoering</p> <ul style="list-style-type: none"> We hebben in oktober de themamaand cybersecurity georganiseerd. Via mail, intranet en kennissessies hebben we de risico's van cybercrime onder de aandacht gebracht.
We zijn voorbereid op cybercrisis-en incidenten en gevolg-bestrijding.	<ul style="list-style-type: none"> We hebben de crisisoefening van 2021 geëvalueerd en we bereiden ons voor op de crisisoefening van 2023; Er is een ambtelijk congres geweest over cybersecurityrisico's en de voorbereiding daarop voor alle gemeentes, provincies en ketenpartners in Noord Nederland.
We voorkomen en bestrijden cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.	<ul style="list-style-type: none"> We hebben met het cyberweerbaarheidsprogramma Hackshield ingezet op het weerbaar maken van de basisschoolkinderen in onze hele gemeente; Bedrijven zijn aangeschreven en uitgenodigd voor een kennissessie over cybersecurity. Dit gaat met name om financiële dienstverleners, administratiekantoren, accountants en notarissen, makelaars en agrarische bedrijven; We hebben 1300 bedrijven een cybersecurity scan aangeboden.
Maatschappelijke onrust en polarisatie	
Nauwere samenwerking op het gebied van preventie, netwerkvorming en vroegtijdige signalering en interventie om problematisch gedrag te voorkomen.	<ul style="list-style-type: none"> We hebben 178 professionals getraind in kennisversterking en het herkennen van verschillende vormen van radicalisering; Vanuit het weerbaarheidsprogramma tegen radicalisering, Bounce, hebben we 16 professionals getraind die veel met jongeren werken; De fenomeenanalyse van de RuG is voltooid en verstevigde onze informatiepositie op dit onderwerp; We zijn via een nieuwe overlegstructuur (MAR) eerder aangesloten bij de voorbereidingen op uitstroom uit detentie; We hebben de (on)mogelijkheden voor de inzet van technische middelen voor crowd control binnen onze gemeente in kaart gebracht; We hebben voorbereidingen getroffen voor het opstellen van een nieuw beleidskader en nieuwe verordening cameratoezicht.
Effectieve verbinding tussen veiligheid en zorg	
Minder jeugdoverlast en meer perspectief voor jongeren met problematisch gedrag.	<ul style="list-style-type: none"> We hebben onze gebiedsgerichte aanpak verstevigd door inzet van wijkboa's, jeugdboa's en gebiedsmanagers veiligheid in samenwerking met onze ketenpartners; We zijn als pilot gestart met de inzet van Intensieve Jongerencoaches; We zijn gestart met de inzet van extra jeugdwerk in de avonden en weekenden; We hebben 2 extra jeugdboa's aangesteld die worden ingezet in het kader van de aanpak problematische jeugdgroepen; De jongerenwerkers zijn getraind in Online Jongerenwerk; Onder de naam YouChoose zijn we een campagne gestart om wapenbezit onder jongeren tegen te gaan. Onderdeel hiervan was een wapeninleveractie;

	<ul style="list-style-type: none"> • Bureau Beke is in onze opdracht onderzoek gestart naar de invloed van criminele netwerken op jongeren in een wijk in Groningen; • We hebben onder de noemer Preventie met Gezag t.a.v. de noordelijke wijken een plan van aanpak ingediend om de jeugdcriminaliteit tegen te gaan.
<p>Meer aansluiting tussen veiligheid- en zorgprofessionals op het gebied van personen met verward gedrag én een gevaarrisico.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit verschillende projecten is de aanpak van personen met onbegrepen gedrag opgepakt en geborgd. De meldpunten Zorgwekkend gedrag resp. Wvvgz worden door een stedelijk WIJ team uitgevoerd en we zijn in voortdurend overleg met de keten over een goede toepassing en invulling van de gemeentelijke verantwoordelijkheid van beide wetten; • Er zijn routes afgesproken m.b.t. de acute en niet-acute interventies bij meldingen over onbegrepen gedrag voor passende (vervolg)zorg; • De inzet van de Psycholance in onze regio is structureel geborgd; • Vanuit het Grip op Onbegrip programma wordt geïnvesteerd in de aanpak van de hoog veiligheidsrisico groep. Doel hiervan is te komen tot een gezamenlijke taal en helderheid rondom processen, taken en rollen waarbij het AVE model als kapstok dient; • Er is een start gemaakt met het inrichten van een regionale kenniswerkplaats om middels kennisvermeerdering, gedeelde visie en een lerende aanpak inzichten te delen en toe te passen over onbegrepen gedrag waarbij het accent ligt op preventie, de-escalatie en herstelbevorderende inclusie.
<p>Veilige leefomgeving</p>	
<p>Minder overlast en criminaliteit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We intensiverden de ketensamenwerking in Hoogkerk en Paddepoel in aanloop naar de jaarwisseling waardoor de jaarwisseling betrekkelijk rustig is verlopen; • We hebben een escalatieladder geïmplementeerd in Hoogkerk waarin we zicht krijgen op onze aanpak (van preventief naar repressief) gericht op het voorkomen van jeugdoverlast; • We hebben vanuit ketensamenwerking de formele surveillance en repressieve aanpak versterkt rondom de Gele Loper en door meer aanwezig te zijn op straat, de sociale veiligheid versterkt; • We hebben een convenant opgesteld voor Veilig Uitgaan in samenwerking met horecapartners en politie; • We hebben onderzocht in welke vorm het Nachstadhuis bij kan dragen aan een veilig uitgaansgebied; • We hebben onze scanauto's uitgerust met AED's; • We hebben een aantal middelen ingezet om in gesprek te raken over het thema veiligheid met onze inwoners. Denk daarbij aan het inzetten van een koffiekar en het openen van wijkhubs; • Er is veel inzet geweest in de voorbereiding van (grote) demonstraties, waarbij ook de factor maatschappelijke onrust een rol speelde. Voorbeelden zijn demonstraties m.b.t. de gaswinning, de stikstofcrisis, het klimaat, de wooncrisis en Pegida. Door de gemeente en de politie is er een constante alertheid m.b.t. opkomende demonstraties en het sentiment dat leeft. Er worden zoveel mogelijk contacten onderhouden met de partijen in de samenleving die daarbij een rol spelen en daarmee lukt het vrijwel altijd om demonstraties veilig te laten verlopen. Dat kan alleen door in goed overleg veel ruimte te geven voor demonstraties, waarbij de veiligheid niet in het geding komt.

Crisisbeheersing en brandveiligheid	
Goed georganiseerde brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, rampenbestrijding, crisisbestrijding.	<ul style="list-style-type: none"> • De sluimerende crisis rondom de opvang van vluchtelingen heeft geleid tot een opschaling naar GRIP 2; • Er is verder invulling gegeven aan de visie brandweezorg 2030.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Integrale controles ondermijning				
Aantal integrale controles i.s.m. onze veiligheidspartners	2		4	4

Toelichting prestatie indicatoren

Integrale controles ondermijning: Veiligheid is complex en er zijn veel partners bij betrokken. De aanpak van ondermijning heeft prioriteit in de gemeente Groningen en bestaat uit een actie- en interventiegerichte aanpak. Integrale handhavingsacties spelen een belangrijke rol bij het toezien op wet- en regelgeving. We vergroten met de integrale acties waarbij we bedrijven controleren ook ons inzicht in de aard en omvang van ondermijning in onze gemeente. De integrale controles worden in samenwerking uitgevoerd door gemeente, politie, belastingdienst en inspectie sociale zaken & werkgelegenheid.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR Veiligheidsregio Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Beleidskader Veiligheid 2021-2024](#)

[Aanpak problematische jeugdgroepen 2018](#)

[Verordening cameratoezicht gemeente Groningen | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)

[Nota prostitutie en overige seksbedrijven 2016](#)

[Nota integraal drugsbeleid Gemeente Groningen 2020 | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)

[Handhavingsprotocol horeca gemeente Groningen 2010](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Vershil
Lasten				
02.2 Veiligheid	30.850	32.091	31.185	906
02.2.1 Ondermijning	311	772	152	620
02.2.3 Maatschappelijke onrust en pol	505	506	473	34
02.2.4 Veiligheid en Zorg	1.645	2.106	2.013	92
02.2.5 Veilige leefomgeving	7.480	7.826	7.333	492
02.2.6 Crisisbeheersing en brandweer	20.909	20.882	21.213	-331
Totaal Lasten	30.850	32.091	31.185	906
Baten				
02.2 Veiligheid	3.322	3.272	4.000	728
02.2.1 Ondermijning	0	0	39	39
02.2.3 Maatschappelijke onrust en pol	0	0	96	96
02.2.4 Veiligheid en Zorg	531	531	581	50
02.2.5 Veilige leefomgeving	2.774	2.724	3.284	560
02.2.6 Crisisbeheersing en brandweer	17	17	0	-17
Totaal Baten	3.322	3.272	4.000	728
Totaal Saldo voor bestemming	27.529	28.820	27.185	1.634
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen				
Totaal onttrekkingen				
Totaal saldo na bestemming	27.528	28.819	27.185	1.634

Financiële toelichting

Op veel onderdelen binnen het thema Veiligheid intensiveren we onze inzet. In sommige gevallen zijn middelen toegekend voor de duur van een meerjarig project. Uitwerking van de aanpak van enkele vraagstukken bevindt zich in voorbereidings- of startfase, waardoor de grootste uitgaven in het project in een latere fase worden verwacht. We verwachten de komende jaren de bestedingen te doen die we nu nog niet (hebben kunnen) doen.

2.2.1 Ondernijning	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	620	39	659

Meerjarig project Wietexperiment (V 501 duizend euro)

Deze middelen zullen met name besteed worden wanneer het experiment gesloten coffeeshopketen van start gaat, waarvoor we sterk afhankelijk zijn van de ontwikkelingen op landelijk niveau. Het experiment gesloten coffeeshopketen is een meerjarig project dat bestaat uit een voorbereidingsfase en een vierjarige experimenteerfase. De bekostiging voor dit project loopt al vanaf 2020.

Op dit moment zitten we nog steeds in de voorbereidingsfase. Door vertraging op landelijk niveau duurt de voorbereidingsfase langer dan gepland. De huidige planning is dat de experimenteerfase op zijn vroegst in 2024 van start gaat. Hierdoor zijn de bestedingen achtergebleven en is nog 501 duizend euro beschikbaar.

Overige (V 158 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 158 duizend euro.

2.2.4 Veiligheid en Zorg	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	92	50	142

Zorg- en Veiligheidshuis Groningen (V 210 duizend euro)

Het Zorg- en Veiligheidshuis Groningen (ZVHG) is een regionaal samenwerkingsverband waar medewerkers van gemeenten, justitie en zorg samenwerken aan een veiliger samenleving. Het ZVHG zit momenteel in een transformatiefase.

In 2022 hebben we stappen gezet om de ondersteunende ICT-systemen te vervangen en de personele bezetting op orde te brengen. Vanuit het rekeningresultaat 2021 was in 2022 425 duizend euro beschikbaar als buffer. Deze bestaat uit de extra middelen voor de aanpak van personen met verward gedrag (345 duizend euro) en het resterende voordelige resultaat van het ZVHG over 2021 (80 duizend euro). In 2022 is voor de transformatie een deel van deze buffer benut. Het resterende deel van 210 duizend euro blijft beschikbaar om eventuele tegenvallers voor de jaren hierna te kunnen opvangen.

Overige (N 68 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een nadeel van 68 duizend euro.

2.2.5 Veilige leefomgeving	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	492	560	1.052

Reclamedragend straatmeubilair (V 479 duizend euro)

Jaarlijks begroten wij middelen voor reclamedragend straatmeubilair, vernieuwen en bijplaatsen vanabri's (bushokjes) e.d. in de openbare ruimte. Hier is in 2022 geen gebruik van gemaakt. Dit leidt bij de rekening tot lagere lasten van 258 duizend euro. De opbrengsten zijn aan de voorzichtige kant geraamd in de begroting en mede afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt. In deze rekening leidt dit tot hogere baten van 221 duizend euro.

Precariobelasting (V 385 duizend euro)

Door meer bouwactiviteiten dan begroot zijn de baten voor dit onderdeel 385 duizend euro hoger. Deze baten zijn afhankelijk van conjunctuur, wegenbouw, vraag naar woningen en milieuwetgeving. In de begroting 2023 is deze post met 150 duizend euro naar boven bijgesteld.

Herstelagenda Groningen Vooruit (V 110 duizend euro)

De herstelagenda Groningen Vooruit is in 2021 tot stand gekomen om ondernemers binnen de sectoren die het meest getroffen zijn door de coronacrisis te helpen met een set aan maatregelen. Het budget betrof 3,5 miljoen euro.

Per 31 december 2022 zijn de meeste maatregelen succesvol uitgevoerd. Een aantal maatregelen is niet uitgevoerd omdat er (nog) geen invulling voor was of omdat er toch geen behoefte bleek te zijn door de onvoorspelbaarheid van de gevolgen van de coronacrisis. Dit resulteert in een restantbedrag per 31 december 2022 van ca. 1,3 miljoen euro.

In de begroting 2022 zijn de middelen voor de herstelagenda binnen diverse beleidsvelden opgenomen. Binnen dit beleidsveld zijn minder kosten gemaakt dan begroot voor de herstelagenda. Dit leidt tot een voordelig resultaat van 110 duizend euro.

Overige (V 78 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 78 duizend euro.

2.2.6 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-331	-17	-348

Bijdrage Veiligheidsregio (N 349 duizend euro)

Op 2 juli 2021 is in het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Groningen (VRG) de beleidsbegroting voor het jaar 2022 vastgesteld. Na het opstellen van deze beleidsbegroting heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die herziening noodzakelijk maken. Voor onze gemeente was hierdoor sprake van een stijging van de bijdrage aan de VRG met 349 duizend euro. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de actualisatie van de prijs- en loonindexatie en de gewijzigde OOV-sleutel conform eerder gemaakte afspraken.

Overige (V 1 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 1 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 3: Vitaal en Sociaal

Groningen is een inclusieve, vitale en veilige gemeente waarin iedereen tot zijn recht kan komen en op een gelijkwaardige manier kan deelnemen aan de samenleving: in het onderwijs, op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt. Met de nadruk op eigen regie en veerkracht en de beweging van (medische) nazorg naar voorzorg (preventie) staat het gedachtengoed van “positieve gezondheid” en het belang van een goede leefkwaliteit centraal. We zien in Groningen grote gezondheidsachterstanden tussen wijken, dorpen en groepen inwoners en een aantal stevige sociale opgaven: toenemende en dubbele vergrijzing, kloof arm en rijk binnen de gemeente, tegenstelling noord- en zuid Groningen, onderwijssegregatie en sociale impact corona.

Met het inzicht dat ongezonde keuzes worden beïnvloed door de leefomgeving en de sociale context, werken we langs twee lijnen aan het verbeteren van de leefkwaliteit van onze inwoners: We zorgen voor de *randvoorwaarden voor een (betaalbare) sociale infrastructuur*, zodat onze inwoners gedurende hun levensloop gebruik kunnen maken van sociale voorzieningen. We versterken de sociale structuur in wijken en dorpen door in te zetten op instandhouding van (kleinschalige) voorzieningen zoals scholen, dorpshuizen en sportverenigingen. Daarnaast willen we met *een langdurige integrale wijkaanpak* het verschil maken in het dagelijkse leven van inwoners.

We zetten in op kansrijk opgroeien voor alle kinderen in de gemeente en het doorbreken van de armoede-overdracht van ouder op kind. Onderwijs zien we hierbij als een belangrijk middel om de effecten van kansenongelijkheid te verkleinen. Een goed leerklimaat vormt een belangrijke voorwaarde om kinderen en jongeren vanuit gelijke kansen optimaal te laten ontwikkelen en opgroeien. Daarom zetten we ons met onze partners in onderwijs en opvang in om het onderwijs in Groningen blijvend te vernieuwen en te verbeteren en de door Covid-19 opgelopen leer- en ontwikkelingsachterstanden zo goed mogelijk in te lopen. Werk betekent zelfontplooiing, structuur en sociale contacten. Voor mensen die niet of nog niet kunnen werken bieden we ondersteuning om op een andere manier actief te zijn, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, een participatiebaan of een basisbaan. Daarnaast bieden we mensen die het nodig hebben inkomensondersteuning. Problematische schulden ontnemen mensen elk perspectief, daarom bieden we schuldhelpverlening en zetten we in op het voorkomen van schulden, vroegsignalering en nazorg. De coronacrisis heeft de uitdagingen op de arbeidsmarkt blootgelegd. De komende tijd gaan we in onze stad en regio werken aan deze uitdagingen.

Waar nodig bieden we passende ondersteuning. Bijvoorbeeld vanuit de Jeugdwet, waarbij we uitgaan van de vraag van de jeugdige en het gezin en de door hen aangegeven oplossingsrichtingen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de leefwereld van kind en gezin. Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning bevorderen we met de inzet op het sociale netwerk en algemene voorzieningen, de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners en bieden we steun aan kwetsbare inwoners. Voor inwoners die omwille van verminderde zelfredzaamheid niet langer in staat zijn om zelfstandig te kunnen wonen, bieden we mogelijkheden tot beschermd wonen, variërend van het wonen in een intramurale voorziening tot het zelfstandig (blijven) wonen met intensieve ondersteuning en toezicht, thuis. Waar zorg en veiligheid elkaar raken, bijvoorbeeld bij vraagstukken rondom huiselijk geweld en kindermishandeling, personen met verward gedrag, zetten we in op interventies die zijn gericht op preventie, vroegsignalering, herstelgericht werken en het doorbreken van intergenerationele overdracht.

Groningen is een belangrijk centrum met top-voorzieningen op het gebied van onder meer onderwijs, sport, cultuur en zorg voor de brede regio. We blijven inzetten op een hoogwaardige culturele infrastructuur waarbij kunst en cultuur voor alle inwoners en bezoekers bereikbaar is. We investeren in de samenwerking in de cultuursector en stimuleren de zichtbaarheid van cultuur in de gemeente en de mogelijkheden om mee te doen aan cultuur in dorpen en wijken. Met de ontwikkeling van sportief kapitaal en een leven lang sport en bewegen voor iedere Groninger draagt sport bij aan participatie in de samenleving, cohesie, positieve gezondheid en positief opgroeien. Hierbij zetten we in op meer samenwerkingskracht in het rijke en innovatieve sportnetwerk in Groningen, maar ook door juist lokaal in de wijken en buurten gebiedsgericht maatwerk te leveren.

Deelprogramma's

Het programma Vitaal en Sociaal bestaat uit de volgende deelprogramma's:

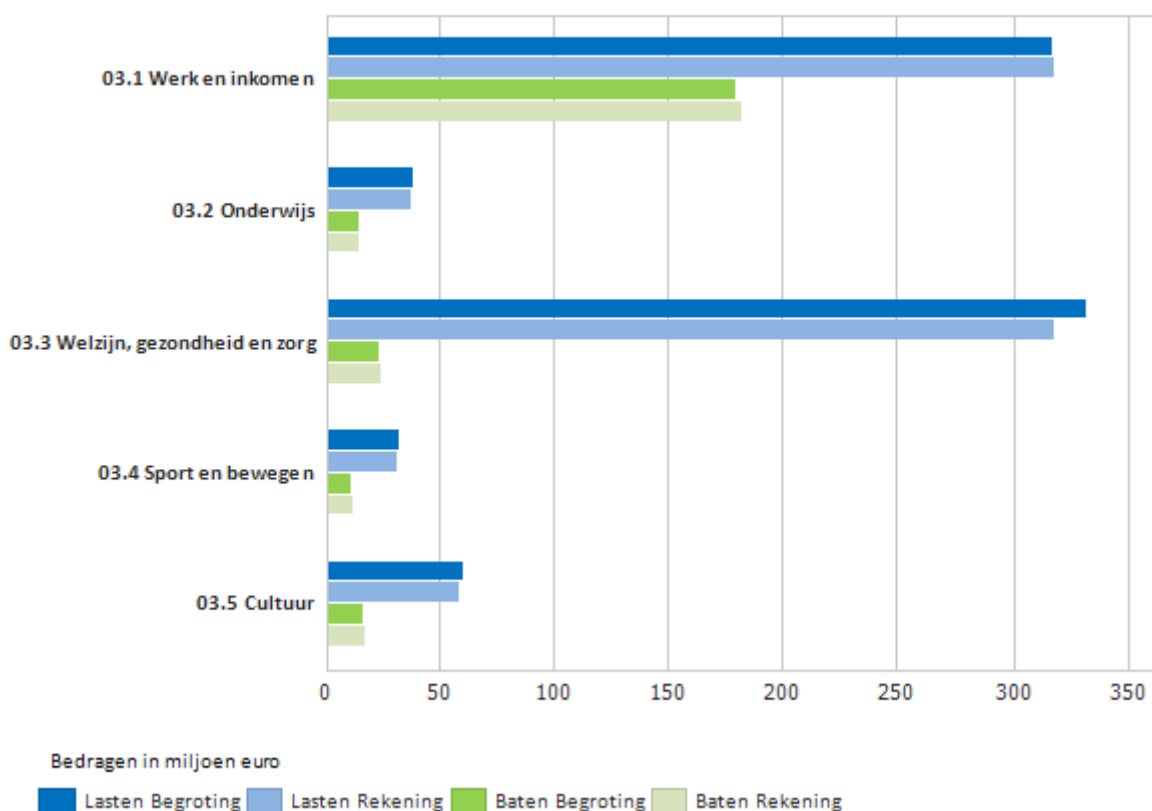
- Werk en inkomen
- Onderwijs
- Welzijn, gezondheid en zorg
- Sport en bewegen
- Cultuur

Jaarrekening in één oogopslag

In onderstaand overzicht zijn de totale lasten en baten van de deelprogramma's opgenomen voor de Jaarrekening 2022. Ter vergelijking is ook de jaarschijf van de begroting 2022 opgenomen.

Een toelichting op deze cijfers kunt u vinden in het onderdeel financiën opgenomen onder elk deelprogramma.

Begroting en realisatie 2022 per deelprogramma

Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen

In dit deelprogramma richten wij ons op alle inwoners zodat iedereen gelijke kansen krijgt en mee kan doen in de maatschappij. Meedoen via betaald werk heeft de voorkeur en is een belangrijke oplossing tegen armoede. Voor mensen die niet of nog niet kunnen werken bieden we ondersteuning om op een andere manier actief te zijn, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, een participatiebaan of een basisbaan en/of bieden we inkomensondersteuning. Op verschillende manieren werken we aan het bieden van bestaanszekerheid voor onze inwoners.

Doelen Deelprogramma 3.1: Werk en inkomen

Om iedereen zoveel mogelijk Sociaal & Vitaal te laten ontwikkelen, streven we in het deelprogramma Werk en Inkomen naar bestaanszekerheid voor alle inwoners. We vinden het van groot belang dat een ieder een goede kwaliteit van leven heeft en daarom streven we naar:

- zo veel mogelijk financiële zelfredzaam van inwoners, het liefst via een eigen betaalde baan, waarbij niemand onder het (economisch) bestaansminimum hoeft te komen;
- actieve deelname - naar eigen aard en vermogen - aan het economische - en maatschappelijke verkeer, ook als gezondheidsbeperkingen en/of andere belemmeringen dit bemoeilijken.

Waarbij:

- meedoen in eerste instantie gaat over het hebben van (betaalde) arbeid gerelateerde participatie (in relatie tot de beroepsbevolking), en waar dit (nog) niet mogelijk is, over maatschappelijke participatie en/of tenminste sociale activering;
- de strategische focus ten aanzien van armoede ligt bij het (structureel) doorbreken van (intergenerationele) armoede - dat wil zeggen het voorkomen van de overdracht van armoede van ouder op kind.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
% Personen dat op peilmoment 1 januari gebruik maakte van een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet op de totale beroepsbevolking	6,1%	6,2%	afname	5,7%
• Waarvan jongeren t/m 26-jarigen	2,1%	2,1%	afname	1,8%
% Huishoudens behorend tot de minima:				
• 1 jaar of langer	17% (2019)	17% (2020)	afname	16% (2021)
• 4 jaar of langer	11% (2019)	11% (2020)	afname	11% (2021)
% Minderjarige kinderen behorend tot een minimahuishouden (1 jaar of langer)	13% (2019)	12% (2020)	afname	12% (2021)
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft moeite te hebben met rondkomen van het eigen huishoudinkomen	9%	-	afname	15%
% Minima (en niet-minima) (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• De eigen gezondheid als goed te ervaren	-	65% (80%)	toename	-
• (Zeer) tevreden te zijn over de manier waarop men meedoet aan de samenleving	-	54% (65%)	toename	-

Toelichting effectindicatoren

% Huishoudens behorend tot de minima:

Betreft minimahuishoudens op basis van CBS-definitie; particuliere huishoudens behorend tot de doelpopulatie met een huishoudens inkomen tot 110% van het beleidsmatig minimum (exclusief studenten) (voorlopige cijfers op basis van voorgaand jaar; met andere woorden peilmoment 2022 betreft lopende 2021).

De definitieve cijfers kennen de nodige vertraging, vandaar dat in het behaalde jaar de nieuwste (definitieve) cijfers over het voorgaande jaar worden gepresenteerd. 2022 betreft voorsnog de voorlopige cijfers over 2021 van het CBS (peilmoment 02-02-2023).

% Minderjarige kinderen behorend tot een minimahuishouden:

Gecorrigeerd cijfer op basis van nieuwe (online) systematiek wijkenenquête Basismonitor.

% Minima (en niet-minima) (18 jaar e.o.) dat aangeeft:

Deze indicatoren betreffen een datacombinatie uit 2 verschillende bronnen, vanwege de jaarlijkse vertraging van de definitieve CBS-minimacijfers en de koppelingswerkzaamheden (i.r.t. de fasering van de P&C-cycli) worden deze cijfers binnen de oneven jaren gepresenteerd. Meest recente moment betreft dus 2021 met data over 2020, in 2023 worden de data over 2022 gepresenteerd. De scores representeren minima (1 jaar of langer) en niet-minima (deze staan tussen haakjes ter referentie).

Beleidsvelden

Deelprogramma Werk en inkomen bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Werk en activering

We zetten ons in om met behulp van verschillende instrumenten, mensen op zijn of haar niveau te activeren naar werk of een andere vorm van participatie. Daarmee dragen we bij aan het vergroten van bestaanszekerheid en maatschappelijke participatie van mensen. (Betaald) werk draagt in belangrijke mate bij aan persoonlijk geluk, ontwikkeling van talenten en biedt ook materiële welvaart en economische onafhankelijkheid. Werk geeft toegang tot een sociaal netwerk en is van belang in het tegengaan van armoede en schulden. Daarom vinden wij het belangrijk dat iedereen die dat kan, actief is. Bij voorkeur in een betaalde baan of als ondernemer. Als dat niet kan bijvoorbeeld als vrijwilliger, in een participatiebaan of een basisbaan.

Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening

Inwoners die korter of langduriger zijn aangewezen op een laag inkomen, bieden we inkomensondersteuning. Doel daarbij is dat financiële belemmeringen niet leiden tot uitsluiting op levensgebieden zoals gezondheid, ontplooiing en participatie. Dit doen we door het verstrekken van uitkeringen op basis van onder meer de Participatiewet, door het bieden van schuldhulpverlening met voorzieningen gericht op armoedebestrijding en -verlichting. Bij de inzet op intergenerationele armoede richten we ons in het bijzonder op gezinnen en het vergroten van de kansen van kinderen die in armoede opgroeien⁴.

Problematische schulden ontnemen mensen elk perspectief, daarom bieden we schuldhulpverlening. We zoeken naar oplossingen en pakken tegelijk de oorzaak aan. Ook zetten we in op het voorkomen van schulden, vroegsignalering en nazorg in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

Relevante ontwikkelingen

Coalitieakkoord

In het nieuwe coalitieakkoord zetten we in op het bieden van bestaanszekerheid. We werken toe naar een sociale samenleving waarin iedereen gelijke kansen krijgt en iedereen kan meedoen. Vanaf 2023 wordt verlichting geboden aan inwoners met de laagste inkomens door de individuele inkomens toeslag toe te kennen na 2 jaar in plaats van na 5 jaar. Dit hebben we in het kader van het noodpakket ook al in 2022 kunnen doen. Ook bieden we inwoners

perspectief op werk. We breiden het aantal basisbanen uit en we gaan door met het Werk- en Ontwikkelprogramma 2022 - 2025.

Energie- en inflatiecrisis

In 2022 zijn we getroffen door een koopkrachtcrisis als gevolg van de stijgende kosten van het levensonderhoud in het algemeen en energie in het bijzonder. Dit raakt in de eerste instantie mensen die toch al nauwelijks in staat waren om rond te komen. Maar ook huishoudens met een iets hoger inkomen hebben de financiële gevolgen hiervan gemerkt. Er is door grote groepen minima gebruik gemaakt van regelingen die we de afgelopen periode hebben uitgevoerd, zoals de landelijke energietoeslag. Daarmee hebben we een brede doelgroep bereikt. Om te voorkomen dat nieuwe groepen in financiële problemen zouden komen en het risico op armoede zich bij grotere groepen huishoudens zou voordoen, zijn we deze huishoudens tegemoetgekomen met een noodpakket met extra koopkrachtmaatregelen.

Noodpakket maatregelen energiekosten en inflatie

De stijgende prijzen die hebben plaatsgevonden in 2022 leiden ertoe dat steeds meer inwoners niet meer aan hun betalingsverplichtingen konden voldoen en over onvoldoende middelen beschikten om boodschappen te doen, hun huis te verwarmen en deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten. Om inwoners, instellingen en bedrijven “de winter door te helpen” hebben wij een noodpakket met maatregelen samengesteld. De maatregelen bestonden uit:

1. Een koopkrachtpakket om eenmalig de koopkracht van groepen inwoners te versterken.
2. Maatregelen om financiële problemen en energiearmoede te voorkomen door een extra investering in informatie, advies en ondersteuning.
3. Een fonds waarmee we instellingen, verenigingen en bedrijven tijdelijk kunnen ondersteunen en waarmee we maatschappelijke initiatieven mede mogelijk kunnen maken.

We hebben in totaal ruim meer dan 30.000 aanvullende verstrekkingen gedaan (van de ophoging van de energietoeslag tot verruiming van de doelgroep energietoeslag, tot €750 extra tegemoetkoming voor mensen die als gevolg van medische omstandigheden extra kosten moeten maken). Dat heeft ertoe geleid dat we voor het eerst vrijwel alle minima in onze gemeenten van extra inkomen hebben kunnen voorzien (ook mensen die geen gebruik maken van de bijstand) en dat we voor het eerst ongeveer een derde deel van de huishoudens met een inkomen iets boven het sociaal minimum hebben bereikt. In totaal hebben we onze inwoners voor €6- €7 miljoen extra aan koopkrachtsteun kunnen bieden.

Opvang van Oekraïners

Bij de opvang van Oekraïners voeren we de leefgeldregeling uit. Via het regionaal mobiliteitsteam waren ongeveer 650 Nederlandse taalcursussen ingezet voor deze groep. Ook kunnen Oekraïners terecht bij kansrijkberoep.nl. Verder ondersteunden we ze vanuit de gemeente richting werk via banenmarkten, wekelijkse spreekuren op de opvanglocaties, hulp bij het solliciteren in Nederland en samenwerking met uitzendbureaus.

Werk en activering

De arbeidsmarkt was gunstig voor veel werkzoekenden. Er was sprake van krapte in alle sectoren en er was een recordaantal vacatures ten opzichte van het aantal werkzoekenden. Dat komt mede door de economische groei, maar het is voor een belangrijk deel ook structureel van aard. Zo beperken de vergrijzing en de ontgroening het personeelsaanbod en voldoen lang niet alle werkenden en werkzoekenden aan de veranderende functie-eisen van werkgevers. Hierdoor daalde het aantal verstrekte bijstandsuitkeringen in 2022 verder tot iets onder de 9.000. Dat is nog steeds een aanzienlijk aantal en dat komt doordat er naast krapte ook sprake is van een mismatch op de arbeidsmarkt. Lang niet alle werkenden en werkzoekenden (kunnen) voldoen aan de veranderende functie-eisen van werkgevers. Daarnaast voldoen niet alle banen aan de wensen van werkzoekenden, bijvoorbeeld wat betreft de werkomstandigheden of het aantal uren.

Begin 2022 stelden we het Werk- en Ontwikkelprogramma 2022 – 2025 vast met het doel om meer mensen naar werk te begeleiden en te ontwikkelen richting werk of participatie. In november 2022 startten we met de gebiedsgerichte werkwijze voor werk en participatie naar aanleiding van de succesvolle Pilot Oost. Zo zetten we

weer een stap voor een meer integrale wijkaanpak. Met de Basisbaan hebben we een bijdrage geleverd aan betekenisvol werk en bestaanszekerheid van ruim 50 inwoners voor wie de toegang tot de arbeidsmarkt afgesloten leek. Hiermee is de projectdoelstelling behaald. Verder zetten we in de regio het Regionale Mobiliteitsteam voort.

Iederz

We halen de achterstand op het quotum Nieuw Beschut steeds meer in. De toename van het aantal ingestroomde werknemers met een nieuw beschut indicatie en arbeidsovereenkomst over 2022 is netto 24 personen (18 fte). Naast de inspanningen op het realiseren beschutte werkplekken richt iederz zich op de brede doelgroep deelnemers die aan de basis van de arbeidsmarkt staat. In ons Instroomportaal hebben we inmiddels aan 302 personen een traject aangeboden. Er zijn 262 personen uitgestroomd naar een reguliere baan, gesubsidieerde arbeid, entree onderwijs of een vervolgtraject. Daarbij gaat het om personen ingestroomd via WMO (GON), P-wet (nieuw beschut, praktijkonderwijs, bijstand, sociale activering, terugval doelgroepenregister, Wajong), nieuwkomers (Z-route en Beschermd wonen).

Collectieve zorgverzekering Minima

In 2022 heeft het college besloten om het contract met Menzis over de collectieve zorgverzekering voor minima (CZM) op te zeggen per 2023. Voor 2023 e.v. was er een jaarlijks bedrag van € 950.000, - gereserveerd voor de CZM. Doordat we gestopt zijn met de CZM per 2023 is er een vrijval van dit bedrag dat we in eigen regie kunnen uitgeven op verschillende aandachtsgebieden voor de doelgroep. Eind 2022 hebben we inwoners geholpen door middel van persoonlijk advies om een zorgverzekering op maat te kiezen.

Regelingenwoud

Voor mensen die moeilijk kunnen rondkomen of moeilijk mee kunnen doen, kennen wij een groot aantal regelingen dat hen (financieel) helpt. Het is belangrijk dat mensen daar ook gebruik van maken: we weten immers dat onvoldoende inkomen en schulden ook problemen op andere levensgebieden veroorzaken. Het kappen van het regelingenwoud richt zich voornamelijk op het eenvoudiger, toegankelijker en samenhangender maken van regelingen en voorzieningen en ervoor zorgen dat zij (beter) bijdragen aan een voldoende besteedbaar inkomen en de mogelijkheid om volwaardig mee te doen.

Vroegsignalering van betalingsachterstanden

Het doel van vroegsignalering is om in een zo vroeg mogelijk stadium inwoners met betalingsachterstanden (van vaste lasten) in beeld te krijgen en een hulpaanbod te doen aan die inwoners. Vanaf 1 januari 2021 is vroegsignalering een wettelijke taak van gemeenten. Het eerdere project Eerste Hulp bij Geldzaken is in 2022 overgegaan in een structurele werkwijze van actieve benadering van inwoners, die wel steeds in ontwikkeling blijft. Gedurende het project is het aantal convenantpartners en daarmee ook het aantal signalen van betalingsachterstanden toegenomen. Eind 2022 ontvingen we gemiddeld 664 signalen per maand.

Statushouders financieel ontzorgen

De Wet inburgering 2021 is 1 januari 2022 in werking getreden en geeft gemeenten de regie om nieuwkomers snel en volwaardig mee te laten doen aan de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk. Vanaf dag één worden zij ondersteund naar werk, scholing en/of maatschappelijke participatie door Thuis in 050. Door de complexiteit van het Nederlandse financiële systeem (belastingaangifte, zorg- en kinderopvangtoeslagen, eigen risico's) lopen bijstandsgerechtigde asielstatushouders groot risico op het ontwikkelen van schulden of financiële zorgen. Bijstandsgerechtigde asielstatushouders worden door de gemeente zes maanden financieel ontzorgd op het gebied van betalingen van huur, gas, water, elektra en de verplichte zorgverzekering. Zo kunnen zij zo snel mogelijk beginnen met het inburgeringstraject, zonder afleiding door eventuele financiële problemen. Daarnaast zetten we in op het stimuleren van financiële zelfredzaamheid. Als extra dienstverlening kunnen statushouders indien gewenst ook na de zes maanden nog langer gebruik maken van het financieel ontzorgen. In [Programma 3.3 Welzijn, gezondheid en zorg](#) omschrijven we onze inzet op maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige vergunninghouders.

Rechterlijke uitspraak inzake beschermingsbewind: nieuwe bewindvoeringen blijven bij de gemeente

Om grip te krijgen op de kwaliteit en de kosten van beschermingsbewind hebben we besloten om vanaf 1 maart 2018 in de regel geen bijzondere bijstand te verlenen voor de kosten van beschermingsbewind. Inwoners met een inkomen van maximaal 120% van de bijstandsnorm kunnen terecht bij de Groningse Kredietbank (GKB), die voor deze groep kosteloos beschermingsbewind uitvoert. De rechtbank heeft op 12 april 2022 een uitspraak gedaan over dit beleid. De strekking daarvan is, kort samengevat, dat de GKB alleen een voorliggende voorziening is als GKB ook als bewindvoerder is benoemd, terwijl een betrokkene niet kan worden gedwongen om tegen zijn wil het ontslag van zijn bewindvoerder te vragen. Dit betekent dat een deel van de huidige beleidsregels niet meer kan worden toegepast. Bij bewinden van vóór 1 maart 2018 kan bewindvoering van de GKB niet een voorliggende voorziening zijn. Echter het beleid kan voortgezet worden, voor de gevallen dat de inwoner bij de instelling van het bewind de mogelijkheid heeft of heeft gehad om gebruik te maken van kosteloos beschermingsbewind bij de gemeente/GKB (nieuwe gevallen). In die gevallen bestaat er in beginsel geen recht op bijzondere bijstand. Door deze wijziging hebben meer inwoners recht op bijzondere bijstand voor beschermingsbewind.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Werk en activering	
<i>(Regionaal) arbeidsmarktbeleid</i>	
<ul style="list-style-type: none">• Er is een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, waardoor er voor (potentieel) kwetsbare doelgroepen en andere personen met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt een beter perspectief naar een (betaalde) baan ontstaat;• Hierbij is ook een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt van belang, waardoor de mismatch tussen kwalificaties van mensen enerzijds en gevraagde competenties anderzijds wordt verkleind, en (jong) volwassenen hierdoor makkelijker vanuit de opleiding kunnen doorstromen richting een betaalde baan of reeds werkenden meer wendbaar kunnen zijn in hun (verdere) arbeidscarrière.	<ul style="list-style-type: none">• Het 1000-banenplan is in 2022 afgerond en doorgezet in het project kansrijk opleiden. In totaal zijn er ruim 1.600 inwoners in de arbeidsmarktregio aan het werk gegaan via het 1000-banenplan. De inzet van jobcoaching heeft bijgedragen aan een verminderde uitval tot wel 75% bij plaatsing op werk;• Met het project praktijkleren zijn binnen de arbeidsmarktregio ongeveer 140 praktijkverklaringen verstrekt;• Kwetsbare jongeren staan centraal in onze Sluitende Aanpak Jongeren. We ondersteunen ze (terug) naar school en/of werk samen met onze partners in het onderwijs (scholen, RMC-regio's, S-BB) en de arbeidsmarkt (Talentperron, Leerwerkloket, Kansrijk Opleiden & Beroep). Er zijn Routes Arbeid ontwikkeld en we zijn gezamenlijk het project Jongeren in Beeld gestart voor jongeren van 23-27 jaar zonder startkwalificatie. Er zijn extra stageplekken bij de werkleerbedrijven gerealiseerd voor PrO/VSO leerlingen en/of uitvallers. Vanuit het WIZ regio Expertiseteam en met de MBO's zijn korte lijnen gelegd tussen hun locaties en elk werkplein. We hebben extra ingezet op tijdelijk GGz ondersteuning en werken aan verbeteren van (digitale) informatie voor jongeren. <p>Samenwerking in regionale projecten:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het Talentperron had ruim 750 unieke bezoekers rondgeleid. Ook zijn er in samenwerking met werkgevers 44 branchemiddagen voor werkzoekenden georganiseerd en komen er regelmatig MBO-opleidingen op bezoek voor beroeps- en opleidingsoriëntatie;• Sinds de start van het RMT hebben in totaal 1.667 personen zich aangemeld voor ondersteuning (van werk) naar werk. Van die 1.667

	<p>waren 635 personen uit Oekraïne die Nederlandse taalcursussen kregen;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Binnen de regionale samenwerking op het gebied van werkgeversdienstverlening is ingezet op nieuwe manieren om vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Denk daarbij aan online banenmarkten. Ook het Talentperron bracht nieuwe mogelijkheden.
Werk	
<p>Meer inwoners in een uitkeringssituatie weten met behulp van passende ondersteuning hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten en succesvol uit te stromen naar een (reguliere) betaalde baan of als ondernemer, al dan niet via een scholingstraject.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het Werk- en Ontwikkelprogramma is ontwikkeld met daarin beschreven hoe we meer inwoners ontwikkelen, naar werk begeleiden, terugval in de bijstand voorkomen en hoe we de verbinding zoeken met wijkpartijen; Zo hebben bijvoorbeeld 232 mensen intensieve begeleiding ontvangen om stappen te zetten naar werk of ter ontwikkeling, zijn 58 mensen gestart met praktijkleren en zijn 52 mensen met een WW-uitkering ondersteund voordat zij de bijstand instroomden; • De ontwikkeladder is verder ontwikkeld en geïntegreerd in de dienstverlening van werk en participatie. Zo sluit het trajectenaanbod nu bijvoorbeeld aan op de ontwikkeladder. Ook wordt het ingezet bij het matchen op werk en in de gebiedsgerichte werkwijze voor werk en participatie.
Maatschappelijke participatie	
<ul style="list-style-type: none"> • Meer inwoners in een uitkeringssituatie met daarbij een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt worden geactiveerd en doen mee via verschillende vormen van maatschappelijke participatie; • Personen met een SW indicatie of een NB indicatie zijn actief binnen een Nieuw Beschut omgeving of met een LKS subsidie bij een werkgever. 	<ul style="list-style-type: none"> • Met Kansen in Kaart hadden we contact met 83% van langdurig bijstandsgerechtigden. Vanaf 1 november 2022 is het project Kansen in Kaart en is de methodiek geïntegreerd in de gebiedsgerichte werkwijze voor werk en participatie; • Vanuit Meedoen waren er 65 inwoners sociaal geactiveerd en hadden er 226 een participatiebaan; • Het instroomportaal bood een werk en ontwikkelplek aan de groep dat aan de basis staat van de arbeidsmarkt.
Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening	
<i>Uitkeringen en minimaregelingen</i>	
<p>Meer huishoudens die onder of rond het sociaaleconomisch minimum (dreigen te) raken, hebben financiële rust en stabiliteit en zijn daardoor beter in staat grip op het eigen leven te houden en aan verschillende facetten van het leven actief te (blijven) participeren.</p>	<p>We hebben minimaregelingen verstrekt, zoals de individuele inkomensvoet, energietoeslag, individuele studietoeslag en de bijzondere bijstand, en natura-voorzieningen, zoals laptops en witgoed.</p>
Integraal armoedebeleid	
<ul style="list-style-type: none"> • Meer huishoudens die onder of rond het sociaaleconomisch leven kunnen actief (blijven) participeren aan verschillende facetten van het leven, waardoor sociale uitsluiting, gezondheidsverschillen en/of 	<ul style="list-style-type: none"> • Via verschillende fondsen hebben we aan vooral kinderen tot 18 jaar verstrekkingen gerealiseerd voor bijvoorbeeld sport, cultuur en schoolbenodigdheden. We verstrekken aan verschillende scholen met veel kinderen in armoede geld voor schoolontbijt. Het maatwerkbudget wordt onveranderd ingezet voor snelle hulp voor een breed palet aan noden;

<p>ontwikkelingskansen voor kinderen kunnen worden beperkt;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meer huishoudens zien kans - met aanvullende ondersteuning zo lang als nodig - de regie over het eigen leven te herwinnen en de eigen financiële redzaamheid te versterken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Door onze subsidies aan de Voedselbank en de kledingbanken hebben we deze initiatieven kunnen ondersteunen in hun hulp aan inwoners in financiële nood; • De Stadspas heeft in 2022 o.a. kindbonnen (decembermaand) uitgegeven; • Vanuit armoedevorzieningen ondersteunen we kinderen en volwassenen in armoede ook breder, zoals via huiswerkbegeleiding en ondersteuning van gebiedsinitiatieven; • Met Kansrijk Groningen bieden we mensen de mogelijkheid om op basis van maatwerk duurzaam uit de armoede te komen.
Schuldhulpverlening	
<ul style="list-style-type: none"> • Minder huishoudens raken in een financieel kwetsbare - of zelfs (problematische) schuldensituatie; • Daar waar dit wel gebeurt, willen we de financiële situatie door tijdige en gerichte ondersteuning eerder stabiliseren en - daar waar mogelijk - laten leiden tot (financieel) herstel en een hogere uitstroom naar een financieel gezonde, zelfstandige, situatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Naast schuldpreventie-activiteiten zoals voorlichting en financiële educatie, voerden we de wettelijke taak vroegsignalering van betalingsachterstanden uit. Zowel op het Harm Buiten Plein (dagelijks inloopspreekuur) als in de WIJ teams gaven schuldhulpverleners (laagdrempelig) advies of verrichtten zij hulp aan inwoners met (dreigende) financiële problemen; • De GKB heeft de schuldhulpverlening uitgevoerd: budgetbeheer en schuldregeling. Middels budgetbeheer stabiliseerden we de financiële situaties van inwoners en via (minnelijke) schuldregelingen boden we een oplossing voor problematische schulden. Indien nodig werden inwoners opgenomen in beschermingsbewind bij de GKB. Voor jongeren met (dreigende) schulden hebben we de eurocoach-aanpak ingezet. Via budgetcoaching, cursus en de inzet op nazorg leverden we een bijdrage aan duurzame uitstroom van inwoners uit schuldhulptrajecten.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
1. Werk en activering				
Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar:				
• Een regulier betaalde baan	937	1.200	1.300	828
• Een opleiding	-	185	200	112
Aantal plaatsing met betrekking tot.:				
• Een werk-/ stageplek gerealiseerd door SROI in de arbeidsmarktregio	1.011	750	750	1.176
• Een afspraakbaan	3.469	3.947*	3.565	4.372
• Een beschutte werkplek 'Nieuw' (in het kader van de P-wet)	94	119	152	137
% Inwoners (met uitkering) dat via het traject Kansen in Kaart in beeld is	82%	89%	92%	83%
2. Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening				
Aantal personen met een uitkering levensonderhoud in het kader van de Participatiewet (bijstand):				
• Totaal aantal personen met een bijstandsuitkering	10.127	9.424	Afname	8.997

• Waarvan aantal (of %) personen met bijstand dat parttime inkomsten heeft uit arbeid	350	163	Toename	95
• Waarvan aantal (of %) personen met bijstand dat behoort tot de groep verkerend in een langdurig financieel afhankelijke situatie (>=3 jaar)	-	-	Afname	7.200
Aantal personen dat gebruik maakt van één of meerdere (aanvullende) inkomensondersteunende minimaregelingen	-	-	Toename	4.533
Aantal huishoudens dat gebruik maakt van een of meerdere (langdurige) trajecten van schuldhulpverlening	3.264	3.384	Toename	3.662
Percentage geslaagde 'minnelijke' schuldregelingen	84%	77%	84%	75%

* Stand 4e kwartaal 2021: in Jaarrekening 2021 werd de stand 2e kwartaal 2021 genoemd.

Toelichting prestatie indicatoren

Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar een reguliere betaalde baan en een opleiding:

De uitstroom naar een reguliere betaalde baan of een opleiding is lager dan beoogd, omdat er sprake was van een lage instroom in de bijstand en een vaste populatie bijstandsgerechtigden die moeilijk plaatsbaar zijn. Mensen die uitzicht hebben op werk, stromen niet in de bijstand vanwege de krappe arbeidsmarkt.

Aantal plaatsing met betrekking tot een afspraakbaan:

Het gaat om het aantal afspraakbanen in de arbeidsmarktregio Groningen.

Aantal plaatsing met betrekking tot een beschutte werkplek 'Nieuw' (in het kader van de P-wet):

Het beoogde cijfer voor Nieuw Beschut is gebaseerd op een door het Rijk vastgesteld quotum. In de afgelopen 1.5 jaar is er een achterstand opgelopen in de nieuwe instroom Nieuw Beschut door corona.

Totaal aantal personen met een bijstandsuitkering:

Deze indicator gaat om het aantal uitkeringen, niet om het aantal inwoners. Over het aantal inwoners met een bijstandsuitkering wordt al gerapporteerd bij de effectindicatoren.

Inwoners met bijstand dat parttime inkomsten uit arbeid:

Betreft alleen de groep die in 2022 parttime is gaan werken met behoud van uitkering.

Percentage geslaagde 'minnelijke' schuldregelingen:

Dit percentage was in 2022 lager dan verwacht. De oorzaak hiervan lag met name in de opstelling van schuldeisers in verband met corona en de energiecrisis. Indien een minnelijke schuldregeling niet mogelijk bleek, volgde in nagenoeg alle gevallen wel een toelating tot de wettelijke schuldsanering.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Thermiek BV
- Stichting weerwerk Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Werkprogramma 2020-2022 \(2020\)](#)

[Toekomst met perspectief ontwikkelplan \(2019\)](#)

[Beleidsregels bijzondere bijstand en tarieven beschermingsbewind \(2018\)](#)

[Realisatie en stand van zaken afspraakbanen \(2018\)](#)

[Experiment Bijstand op maat \(2017\)](#)

[Nieuwe aanpak arbeidsmarktbeleid \(2017\)](#)

[Stand van zaken Aanpak Jeugdwerkloosheid \(2017\)](#)

[Eindrapportage project Aanpak Jeugdwerkloosheid 2015-2017 \(2017\)](#)

[Een vertrouwd gezicht \(2016\)](#)

[Plan schuldhulpverlening 2016-2020 \(2016\)](#)

[Mee\(r\)doen in Stad \(2015\)](#)

[Invoering Participatiewet in de gemeente Groningen \(2014\)](#)

[Beleidsplan vernieuwing sociaal domein \(2014\)](#)

[Met elkaar, voor elkaar \(2014\)](#)

[Handhavingsbeleidsplan sociale zekerheid 2014 \(2014\)](#)

[Dienstverlening Werk & Participatie \(2013\)](#)

[\(Re\)-visie zicht op werk & participatie in Stad \(2012\)](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten

> 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Vershil
Lasten				
03.1 Werk en inkomen	278.149	316.511	318.148	-1.637
03.1.1 Werk en activering	64.389	78.392	73.927	4.465
03.1.2 Inkomen en armoedeverlichting	213.760	238.119	244.221	-6.102
Totaal Lasten	278.149	316.511	318.148	-1.637
Baten				
03.1 Werk en inkomen	181.724	178.046	179.839	1.793
03.1.1 Werk en activering	15.026	19.130	21.230	2.100
03.1.2 Inkomen en armoedeverlichting	166.698	158.916	158.609	-307
Totaal Baten	181.724	178.046	179.839	1.793
Totaal Saldo voor bestemming	96.425	138.465	138.309	156
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	737	737	0
Totaal onttrekkingen	340	1.238	1.238	0
Totaal saldo na bestemming	96.085	137.964	137.808	156

Financiële toelichting

Beleidsveld 3.1.1. Werk en activering	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	4.465	2.100	6.565

Programma Werk in Zicht (V 3,4 miljoen euro, programma 4: V 239 duizend euro)

Werk in Zicht (WIZ) is een regionaal samenwerkingsverband voor de arbeidsmarktregio Groningen. Het totale voordeel van 3,7 miljoen euro wordt met name veroorzaakt door de extra middelen die we hebben ontvangen voor crisisdienstverlening (2,3 miljoen euro) en voor het actieplan 'Dichterbij dan je denkt' (717 duizend euro). Conform het programmaplan 2023-2026 dat WIZ in het najaar van 2022 heeft opgesteld, zetten we deze extra middelen vanaf 2023 in. Daarnaast hebben we op overige kosten een voordeel van 675 duizend euro, vooral doordat meer personele lasten vanuit de projecten gedekt konden worden. Deze projecten zijn meerjarig; conform afspraken in de arbeidsmarktregio zetten we de niet bestede gelden de komende jaren in.

Sociale Werkvoorziening (V 1,3 miljoen euro, programma 4: N 36 duizend euro)

Per saldo realiseren we op de Sociale Werkvoorziening (SW) een voordeel van 1,3 miljoen euro. Dit voordeel is als volgt opgebouwd:

Loonkosten Nieuw Beschut (V 1,1 miljoen euro)

De loonkosten Nieuw Beschut vallen net als in 2021 lager uit dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt door lagere sociale lasten als gevolg van lagere sociale premies en doordat we als gevolg van het hoge ziekteverzuim meer ziektegeden hebben ontvangen dan verwacht.

Loonkosten SW (V 314 duizend euro)

Het voordeel wordt vooral veroorzaakt doordat de budgettoename van WSW subsidie groter is dan de loonstijging als gevolg van indexatie (voordeel 209 duizend euro). En doordat we 57 duizend euro meer LIV-vergoeding hebben ontvangen.

Huisvesting Hooghoudtstraat (V 285 duizend euro)

Vanuit 2021 is 640 duizend euro beschikbaar gesteld voor extra huisvesting als gevolg van het stoppen van de samenwerking met Niemeijer BV (BIS) en voor extra ruimte in de locatie in de Hooghoudtstraat als gevolg van de coronamaatregelen. Doordat de medewerkers van BIS, met aanpassingen aan de panden, ondergebracht konden worden aan de van der Hoopstraat en de Hooghoudtstraat hebben we van deze middelen 302 duizend euro ingezet.

Omzet SW (N 491 duizend euro).

De lagere omzet SW heeft diverse oorzaken. De detachingsomzet is 518 duizend euro lager dan begroot als gevolg van ziekteverzuim, omzeterderving door corona, de seniorenregeling en minder gedetacheerde productieleders bij Stadsbeheer. Daarnaast is de productieomzet van Iederz 127 duizend euro lager als gevolg van diverse oorzaken. Tegenover de nadelen staat het voordeel dat we via de septembercirculaire alsnog 154 duizend euro corona compensatie over het vierde kwartaal 2021 toegekend hebben gekregen. Per saldo hebben we op omzet SW een nadeel van 491 duizend euro.

Overige verschillen SW (V 92 duizend euro; programma 4: N 36 duizend euro)

De overige verschillen SW tellen op tot een voordeel van 92 duizend euro en een nadeel van 36 duizend euro in programma 4.

Subsidie REACT-EU (V 1,0 miljoen euro)

In december 2022 heeft de arbeidsmarktregio een voorlopige beschikking ontvangen voor extra REACT-EU subsidie voor kwetsbare werkenden en werkzoekenden. Het aandeel van Groningen hierin bedraagt na aftrek van kosten 1,0 miljoen euro. Omdat deze subsidie in december 2022 is toegekend voor de periode 2020-2022 konden we deze in 2022 niet meer inzetten en hebben we een voordeel van 1,0 miljoen euro.

Breed offensief (V 354 duizend euro, programma 4: V 222 duizend euro)

In de septembercirculaire 2021 hebben we 377 duizend euro breed offensief toegekend gekregen om de administratieve werkprocessen rondom loonkostensubsidie, het uniformeren van loonwaardebepalingen en werkgeversdienstverlening te stroomlijnen om zo meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. In 2022 hebben we hiervan 23 duizend euro uitgegeven. Het resterende bedrag van 354 duizend euro zal conform planning in 2023 worden uitgegeven.

In de decembercirculaire 2022 hebben we aanvullend 222 duizend euro ontvangen voor 2022-2024. Dit bedrag vormt een voordeel in programma 4. Voor dit bedrag stellen we in 2023 een planning 2023-2024 op.

Inburgering (V 307 duizend euro)

Via de septembercirculaire 2022 hebben we 263 duizend euro ontvangen ter dekking van uitvoeringskosten Thuisin050. Dit bedrag hebben we in 2022 niet in hoefen zetten, omdat de extra toestroom vanuit de verhoogde taakstelling voor Thuisin050 is uitgebleven. Dit is het gevolg van een wachtlijst voor huisvesting. Daarnaast hebben we over 2021 en 2022 een bedrag van 99 duizend euro ontvangen aan ELIP gelden (Einde Lening Inburgeringsplichtig). Dit is een bedrag ten behoeve van de statushouders die vóór 1 januari 2022 hun status toegekend hebben gekregen en die hun inburgering kunnen financieren met een lening. Van deze ELIP gelden hebben we in 2022 44 duizend euro niet ingezet.

Werkprogramma (V 307 duizend euro)

Het voordeel komt met name doordat twee projecten later zijn gestart dan verwacht. De pilot LKS is later gestart omdat de opdracht nog nader moest worden uitgewerkt. Het project 'professionalisering van coaches' kende een langere aanloop, doordat we in de opbouwfase nadrukkelijker aandacht hebben besteed aan inbreng van de medewerkers.

Loonkostensubsidie (V 193 duizend euro)

Met ingang van 2022 is de financiering van loonkostensubsidie (LKS) aangepast en wordt het budget door het Rijk toegekend op basis van de realisatie van het voorgaande jaar. Het definitieve budget 2022 voor Groningen is in het najaar van 2022 vastgesteld op 4,7 miljoen euro. Van dit budget hebben we 4,5 miljoen euro uitgegeven.

Premie op werk (V 116 duizend euro)

Vanuit het 'Noodpakket energiekosten en inflatie' heeft uw raad 120 duizend euro beschikbaar gesteld voor premies op uitstroom vanuit een bijstandsuitkering naar een baan. De premie kan worden aangevraagd tot 1 april 2023. Van deze extra middelen hebben we in 2022 116 duizend euro niet ingezet.

Bedrijfsvoering (N 641 duizend euro, programma 4 V 364 duizend euro)

Het nadeel op bedrijfsvoering heeft twee oorzaken. We hebben 176 duizend euro hogere loonkosten vanwege een kleine overbezetting en vervanging wegens ziekte. Daarnaast hebben we een nadeel van 100 duizend euro doordat er een voorziening is gevormd voor spaarverlof. Door een verschuiving tussen indirecte en directe loonkosten is het totale nadeel van 276 duizend euro zichtbaar als een nadeel van 641 duizend euro in programma 3 en een voordeel van 364 duizend euro in programma 4.

Overige verschillen (V 229 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 229 duizend euro.

Beleidsveld 3.1.2 Inkomen en armoedeverlichting	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-6.102	-307	-6.409

Noodpakket energiekosten en inflatie

Via het raadsvoorstel met kenmerk 544202-2022 heeft uw raad op 2 november besloten een 'Noodpakket energiekosten en inflatie' van 14,1 miljoen euro ter beschikking te stellen voor inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers in onze gemeente. Voor de dekking van het noodpakket zijn vanuit beleidsveld 3.1.2. de verwachte resultaten op de BUIG (6,8 miljoen euro), energietoeslag (4,1 miljoen euro), bijzondere bijstand (189 duizend euro), bedrijfsvoeringskosten (1 miljoen euro) en bijzondere bijstand energie (voormalige TONK middelen 2 miljoen euro) gebruikt. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld voor de volgende onderdelen, verdeeld over de deelprogramma's 3.1 (10,9 miljoen euro) en 3.3 (3,2 miljoen euro):

- Verhoging van de energietoeslag met 200 euro voor huishoudens < 120% van het sociaal minimum;
- Energietoeslag van 600 euro voor huishoudens met een inkomen tussen de 120% - 140% van het sociaal minimum;
- Verbreding van individuele inkomenstoelage naar voren halen;
- Uitbreiden Stadjerspas;
- Premie Uitstroom;
- Financiële problemen en regie;
- Uitbreiden meerkosten (deelprogramma 3.3);
- Sociale Basis en bedrijven (deelprogramma 3.3).

BUIG (V 3,9 miljoen euro)

Bij de bijstandsregelingen die onder de BUIG vallen hebben we in 2022 een kleiner tekort dan begroot. We hadden een tekort begroot van 13,6 miljoen euro; gerealiseerd is een tekort van 2,9 miljoen euro. Van het voordeel van 10,7 miljoen euro heeft uw raad 6,8 miljoen euro ingezet ter dekking van het 'Noodpakket energiekosten en inflatie' waardoor een voordeel van 3,9 miljoen euro resteert.

Het voordeel op de BUIG heeft twee oorzaken. De begroting van het BUIG-budget 2022 is gebaseerd op het aandeel dat Groningen in 2021 had in het landelijk macrobudget. In het najaar van 2021 heeft het rijk dit aandeel voor 2022 echter substantieel hoger vastgesteld. We hebben daardoor 8,4 miljoen euro meer BUIG-budget ontvangen dan begroot. Daarnaast is zowel landelijk als in Groningen het aantal uitkeringen sterk gedaald in 2022. Het rijk heeft het BUIG-budget daarom naar beneden bijgesteld. Maar doordat in Groningen het aantal uitkeringen en de bijbehorende bijstandsuitgaven harder zijn gedaald dan het landelijk gemiddelde, heeft dit netto een voordeel opgeleverd van 2,3 miljoen euro.

Energietoeslag 120%-140% (V 2,6 miljoen euro)

Vanuit het 'Noodpakket energiekosten en inflatie' heeft uw raad 3,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor energietoelagen voor huishoudens met een inkomen tussen 120% en 140% van het sociaal minimum. Deze groep krijgt over 2022 eenmalig een toeslag van 600 euro per huishouding. In 2022 hebben we 956 duizend euro uitgekeerd en dit geeft ten opzichte van het beschikbare bedrag een voordeel van 2,6 miljoen euro. De aanvraagtermijn voor deze toeslag is verlengd tot 28 februari 2023.

Financiële problemen en regie; Stadjerspas (V 1,9 miljoen euro)

Vanuit het 'Noodpakket energiekosten en inflatie' heeft uw raad onder de noemer 'Financiële problemen en regie' 1,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor informatie, advies, extra ondersteuning en maatwerkbudget. Daarnaast is 400 duizend euro beschikbaar gesteld voor uitbreiding van de Stadjerspas. Deze middelen kwamen in het vierde kwartaal 2022 beschikbaar en daardoor hebben wij 1,9 miljoen euro niet kunnen inzetten.

Schuldhelpverlening (V 1,2 miljoen euro)

Het voordeel op schuldhelpverlening is het gevolg van hogere opbrengsten en lagere lasten. We hebben 451 duizend euro meer opbrengsten ontvangen van betalende klanten beschermingsbewind. We hebben lagere lasten, omdat er bijna geen beroep is gedaan op de middelen voor 'maatwerk energie en inflatie' (oude middelen uit de regeling

TONK, de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten). In 2022 is hiervoor 500 duizend euro beschikbaar gesteld, maar hiervan hebben we 15 duizend euro uitgegeven. Ook hebben we 205 duizend euro minder uitgegeven aan bedrijfsvoeringskosten, onder andere externe deskundigheid en overige goederen en diensten. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 59 duizend euro.

Individuele inkomensvoorslag (V 338 duizend euro)

In het 'Noodpakket energiekosten en inflatie' heeft uw raad 1,0 miljoen euro beschikbaar gesteld om de verbreding van de individuele inkomensvoorslag, zoals opgenomen in het coalitieakkoord, al in 2022 ter beschikking te stellen. Deze voorslag houdt in dat bijna 2.300 huishoudens, afhankelijk van hun levenssituatie, gemiddeld 450 euro ontvangen. De beschikbare middelen hebben we in 2022 niet volledig uitgegeven. De ambtshalve verstrekking hebben we in 2022 gedaan. De individuele aanvragen voor 2022 zijn mogelijk tot 1 november 2023, waardoor we in 2022 een voordeel hebben van 338 duizend euro.

Overige wettelijke regelingen (V 215 duizend euro)

Sinds 2021 hebben we als organisatie een tool waarmee onze medewerkers zelf de eenvoudige levensvatbaarheidsonderzoeken kunnen uitvoeren. Inkoop van deze onderzoeken is daarom niet meer nodig en hierdoor hebben we een besparing gerealiseerd van 201 duizend euro. Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 14 duizend euro.

Armoede en minimabeleid (V 148 duizend euro)

Binnen armoedebeleid zijn minder subsidies vastgesteld, omdat bepaalde activiteiten als gevolg van corona niet konden worden uitgevoerd. Daarnaast hebben we een voordeel gerealiseerd van 89 duizend euro, omdat we minder premie hebben betaald voor de collectieve zorgkostenverzekering.

Bedrijfsvoering (V 113 duizend euro)

We hebben 1,1 miljoen euro minder uitgegeven aan bedrijfsvoeringskosten. Dit is het gevolg van onderbezetting binnen de afdelingen van inkomensdienstverlening. De vacatureruimte die hierdoor ontstond, hebben we deels ingezet voor de inhuur van uitzendkrachten. Uw raad heeft het voordelige resultaat voor 1,0 miljoen euro ingezet ter dekking van het 'Noodpakket energiekosten en inflatie'. Per saldo resteert op de bedrijfsvoeringskosten een voordelig resultaat van 113 duizend euro.

VASD (N 2,0 miljoen euro)

In 2022 en 2023 voeren we het meerjarig project 'Vervanging applicatie sociaal domein' (VASD) uit. In 2022 en 2023 maken we hiervoor kosten en realiseren we daardoor nadelen. Vanaf 2024 verdienen we het tekort terug door de besparing op licentiekosten en door besparingen in het primair proces als gevolg van vergroting van efficiency.

Energietoeslag (N 14,6 miljoen euro, programma 4: V 11,2 miljoen euro)

Via de mei- septembercirculaires 2022 hebben wij van het Rijk in totaal 31,1 miljoen euro ontvangen voor de uitkering van energietoelagen van 1.300 euro per huishouden. In de prognose bij VGR-II hadden wij verwacht 27 miljoen euro uit te geven aan toelagen en uitvoeringskosten. Het verwachte voordeel van 4,1 miljoen euro heeft uw raad via het 'Noodpakket energiekosten en inflatie' beschikbaar gesteld voor verhoging van de energietoelag van 1.300 euro naar 1.500 euro. Doordat het aantal verstrekkingen over 2022 hoger was dan verwacht hebben we in totaal 33,4 miljoen euro aan energietoelag uitgekeerd. Hierdoor hebben wij een nadeel van 2,3 miljoen euro. Daarnaast hebben wij 412 duizend euro uitgegeven aan uitvoeringskosten.

Voor 2023 stelt het Rijk eveneens middelen beschikbaar om energietoelagen uit te keren van 1.300 per huishouden. Gemeenten hebben daarbij de mogelijkheid gekregen om dit bedrag te splitsen in 500 euro voor de doelgroep energietoelag 2022 en 800 euro voor de doelgroep energietoelag 2023. Via de decembercirculaire hebben wij hiervoor een bedrag van 11,2 miljoen euro ontvangen. In het collegevoorstel van 21 maart 2023 (registratienummer 48421-2023) is besloten deze splitsing toe te passen en in het eerste half jaar van 2023 toelagen van 500 euro uit te keren aan de doelgroep van de energietoelag 2022. Hiervoor is een bedrag van 11,1 miljoen euro gereserveerd in 2022. Dit bedrag vormt een nadeel in programma 3. De middelen die we hebben ontvangen via de

decembercirculaire zijn opgenomen in programma 4 en vormen daar een voordeel van 11,2 miljoen euro. In de decembercirculaire hebben we ook middelen ontvangen voor bijzondere bijstand voor studenten. In het resultaat op de energietoeslag is rekening gehouden met het minimale scenario waartoe we mogelijk juridisch verplicht zijn.

Wet Kinderopvang (N 421 duizend euro)

De voorziening Wet Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie is onder andere bedoeld ter overbrugging naar de reguliere jeugdzorg. In 2022 hebben wij een tekort op de Wet Kinderopvang van 421 duizend euro. Dit tekort wordt veroorzaakt doordat de uitgaven zijn toegenomen als gevolg van langere wachtlijsten in de GGZ. Daarnaast hebben mensen met een ernstige psychiatrische aandoening een langer behandeltraject nodig. Tevens zijn de prijzen van de kinderopvang gestegen.

Overige verschillen (V 198 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 198 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 3.2: Onderwijs

Wij vinden het van groot belang dat kinderen en jongeren optimale kansen geboden worden om op een positieve wijze op te groeien. Wij willen hen daarom de mogelijkheden bieden om de hiervoor benodigde vaardigheden in het leven eigen te kunnen maken. We willen dat onze jeugd zich kan ontwikkelen tot perspectiefrijke, participerende en verantwoordelijke volwassenen.

Het is cruciaal dat kinderen en jongeren kunnen opgroeien binnen een pedagogisch gezonde, stimulerende en veilige omgeving. Wij willen voor alle kinderen een omgeving creëren die ruimte biedt om de eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen, en waar ieder kind zich kan ontplooiën en gewaardeerd weet.

Samen met onze partners in onderwijs en opvang zetten we ons daarom in om het onderwijs in Groningen blijvend te vernieuwen en te verbeteren om zo een uitstekend leerklimaat voor onze kinderen en jongeren te realiseren.

Doelen Deelprogramma 3.2: Onderwijs

- Wij versterken de kwaliteit van het onderwijs;
- Wij bieden gelijke kansen aan alle kinderen;
- Wij creëren een klimaat voor een leven lang leren.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten.

Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
% Doelgroepkinderen VVE	12%	12%	-	12%
Onderwijsniveau:				
Gemiddelde score taaltoets (CITO) groep 8 PO in relatie tot landelijk gemiddelde	Hoger	Hoger	≥ landelijk gemiddelde	Hoger
Gemiddelde score rekentoets (CITO) groep 8 PO in relatie tot landelijk gemiddelde	Hoger	Hoger	≥ landelijk gemiddelde	Hoger
% leerlingen VO met niveau gelijk of boven niveau schooladvies in relatie tot landelijk gemiddelde	-	-	≥ landelijk gemiddelde	Hoger
% uitstroom binnen het VO met minimaal een HAVO diploma in relatie tot landelijk gemiddelde	-	-	≥ landelijk gemiddelde	Hoger
% Voortijdig schoolverlaters (VSV)	2,02%	2,55%	Afname	-
% Jongeren (12 tot 23-jarigen) zonder startkwalificatie	-	-	Afname	-

Toelichting effectindicatoren

% Doelgroepkinderen VVE:

Het percentage doelgroepkinderen is strikt gezien geen effectindicator, want het percentage is gebaseerd op de doelgroepdefinitie van het Rijk. We nemen dit percentage op om inzicht te hebben in de omvang van de doelgroep ten opzichte van de gehele populatie kinderen. Bij de prestatie-indicatoren wordt het daadwerkelijke bereik weergegeven.

Onderwijsniveau:

De scores onderwijsniveau betreffen de resultaten van het voorgaande schooljaar. De toetsscores taal en rekenen zijn een fractie hoger dan het landelijk gemiddelde. In Groningen krijgen leerlingen gemiddeld een iets hoger advies

dan landelijk, stromen er meer leerlingen door naar havo/vwo dan landelijk het geval is en slagen uiteindelijk ook meer leerlingen met een havo/vwo-diploma.

Voortijdig schoolverlaten en startkwalificaties:

De gegevens over 2022 zijn pas eind 2023 bekend.

Het % voortijdig schoolverlaters betreft het % jongeren dat zonder startkwalificatie de school verlaat. De laatste indicator is een niet te meten indicator en is daarom vanaf 2023 niet meer opgenomen in de gemeentestukken.

Beleidsvelden

Het deelprogramma Onderwijs bestaat uit twee overkoepelende beleidsvelden, die beide een aantal specifieke beleidsonderdelen kennen.

1. Onderwijskansen en onderwijshuisvesting

Maatschappelijk Akkoord Sociale Inclusie

Binnen het Maatschappelijk Akkoord werken we samen met de kinderopvang en de schoolbesturen aan het tegengaan van onderwijssegregatie, het versterken van sociale inclusie en het vergroten van gelijke kansen, vanuit de integrale benadering van drie leefwerelden: thuis, school en vrije tijd/wijk. Voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs is een uitvoeringsagenda ontwikkeld. Specifieke aandacht binnen dit beleidsveld is er voor de doorontwikkeling van de brugfunctionaris en voor het in gezamenlijkheid uitwerken van initiatieven voor huiswerkondersteuning voor kinderen met minder financiële kansen.

OAB & VVE

In het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) neemt de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) een belangrijke plaats in. VVE is erop gericht om peuters en kleuters met een risico op onderwijsachterstand zo goed mogelijk toe te rusten voor de 'start' in groep 3 van de basisschool. Dit gebeurt in de voorschoolse periode (van 2 tot 4 jaar) en in de vroegschoolse periode (groep 1 en 2 van de basisschool). Daarnaast zet de gemeente in op aanvullende activiteiten gericht op het voorkomen en terugdringen van onderwijsachterstanden in de groepen 3 tot en met 8.

Verlengde Schooldag / rijke schooldag

Binnen de verlengde schooldag richten we ons op brede sociaal-emotionele, cognitieve en motorische ontwikkeling door binnen en buiten de bestaande schooltijden meer werk te maken van bewegen, gezonde voeding, natuureducatie, wetenschap & techniek, cultuureducatie, sociaal-emotionele ontwikkeling en beroepsleven.

Volwasseneneducatie

Met ons beleid voor volwasseneneducatie richten we ons op laaggeletterde volwassenen, analfabeten en mensen die vrijwillig inburgeren. We bieden leertrajecten Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het aanbod is gericht op deelname aan de maatschappij en sociale zelfredzaamheid, opleiding (doorstroming naar vervolgonderwijs) of werk (doorstroming naar arbeidsmarktorientatie of werk). We doen dit binnen de kaders van de Wet educatie en beroepsopleidingen (WEB). De gemeente Groningen verzorgt als contactgemeente de inkoop van educatie en coördineert het regionale educatiebeleid.

Onderwijshuisvesting (incl. bewegingsonderwijs)

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht om te voorzien in de huisvesting van basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. De scholen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud. Samen met de schoolbesturen is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) opgesteld. Dit IHP geeft inzicht in de maatregelen die nodig zijn om te komen tot een toekomstbestendige onderwijshuisvestingsportefeuille en de omvang van de daarvoor benodigde investeringen. Concreet voor de eerste vier jaar, met een doorkijk voor de jaren daarna. In de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs staat de procedure beschreven voor het opstellen en betalen van het programma onderwijshuisvesting. In de beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs is vastgelegd hoeveel klokuren bewegingsonderwijs door de gemeente worden bekostigd en welke voorzieningen voor het onderhoud van gymlokalen voor bekostiging door de gemeente in aanmerkingen komen.

2. Voortijdig schoolverlaten en leerlingenvervoer

Voortijdig Schoolverlaten

Met het onderwijs en andere ketenpartners werken we intensief samen om verzuim en voortijdig schoolverlaten te voorkomen. We zien toe op de naleving van de leerplichtwet en handhaven waar dit nodig is. Daarnaast voeren we de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaters (VSV) uit. De basis voor het beleid wordt gevormd door de wet 'regionale samenwerking VSV en jongeren in een kwetsbare positie'. Deze wet beoogt dat alle jongeren van 12 tot 23 jaar zonder startkwalificatie optimaal worden ondersteund bij het vinden van een passende plek (school, werk, dagbesteding) dankzij een sluitend vangnet van partijen uit onderwijs, gemeenten, zorg en werk.

Aansluiting jeugdhulp-onderwijs

Het 'Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024' vormt het kader voor een integrale aanpak van de aansluiting jeugdhulp en onderwijs. Het betreft een gezamenlijke aanpak van de samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs in de stad Groningen, het Middelbaar Beroeps Onderwijs, WIJ Groningen, GGD Groningen en de gemeente Groningen. Centrale doelstelling is het aantal voortijdig schoolverlaters en thuiszitters terug te dringen.

Leerlingenvervoer

Het aanbieden van leerlingenvervoer voor kinderen die vanwege bijzondere omstandigheden niet zelfstandig naar school kunnen reizen, is een van de wettelijke onderwijstaken van de gemeente.

Relevante ontwikkelingen

Met een uitloper in 2022 heeft Covid-19 de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld in de dagelijkse praktijk van onderwijs en opvang. Het is bij veel kinderen van invloed geweest op hun ontwikkeling en heeft ook geleid tot leer- en ontwikkelingsachterstanden bij een deel van hen. Het Rijk heeft daarom het Nationaal Programma Onderwijs opgesteld. Een programma waarbij met name het onderwijs zelf veel geld ontvangt om de eventuele achterstanden bij leerlingen weg te werken. Maar ook de gemeente heeft een substantieel bedrag ontvangen om aanvullende maatregelen voor, met en rondom het onderwijs te nemen. Deze aanpak hebben we vastgelegd in 'De tijd zal het leren, het herstelprogramma onderwijs Gemeente Groningen'. Het bijbehorende uitvoeringsplan is in de zomer van 2022 verder uitgewerkt in de versie 2.0.

Een andere onvoorziene ontwikkeling is de oorlog in Oekraïne. Deze oorlog heeft een aanzienlijke groep ontheemden naar Nederland en naar Groningen gebracht. Samen met het onderwijsveld hebben we het onderwijs voor de Oekraïense kinderen georganiseerd. Deze onverwachte situatie heeft aangetoond dat het investeren in een goede relatie tussen onderwijs en gemeente de basis vormt om tal van uitdagingen waar we samen voor staan, ook samen te kunnen aanpakken. Hetzelfde geldt voor het organiseren van het onderwijs voor de kinderen die opgevangen worden in nood- en crisisopvanglocaties.

Sinds de zomer van 2022 zijn we met samen het onderwijsveld bezig om tot een integrale aanpak voor onderwijs aan alle nieuwkomers te komen. Daarmee hopen we in de toekomst beter in te kunnen spelen op veranderingen in de vluchtelingenstromen.

Wat betreft het creëren van gelijke kansen worden veel activiteiten verder doorontwikkeld. Zo blijven we intensief inzetten op de voor- en vroegschoolse educatie, zowel op kwaliteit als bereik van de doelgroep. In 2022 hebben we een nieuw beleidsplan opgesteld voor de periode 2023-2026, waarin we onze ambities hebben verwoord, 'Een goede start voor alle jonge kinderen'.

De uitrol van de verlengde schooldag is in 2022 goed van de grond gekomen. Het aantal pilots breidt gestaag uit en de inhoud krijgt steeds verder vorm.

Met betrekking tot het Maatschappelijk Akkoord blijven we relevante stappen zetten. Met dit akkoord hebben wij de ambitie om maatschappelijke kwesties samen met partners in onderwijs en kinderopvang op te pakken; het betreft het tegengaan van segregatie en het bevorderen van sociale inclusie. Op de conferentie van september 2022 hebben wij met lezingen en workshops over allerlei thema's die te maken hebben met kansengelijkheid veel betrokken leerkrachten bereikt. En we blijven intensief investeren in de functie van de brugfunctionaris, een

onmisbare spil tussen onderwijs en gezinnen die een extra steun in de rug binnen onze complexe maatschappij nodig hebben.

Daarom ook investeren we langjarig in goede en duurzame schoolgebouwen die een centrale rol in de wijk vervullen. Hiertoe is het traject actualisatie Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) inclusief de actualisatie van de visie op onderwijs in gang gezet en is het Integraal accommodatieplan bewegingsonderwijs en binnensport opgesteld.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Onderwijshuisvesting (incl. bewegingsonderwijs)	
Er zijn voldoende goede scholen in de nabijheid van leefomgeving kind; de scholen zijn daarbij goede afspiegeling van wijk waarin ze staan en de populatie die er gebruik van maakt, zodat segregatie voorkomen of bestreden kan worden.	<ul style="list-style-type: none"> • In het kader van de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) zijn de volgende projecten opgeleverd: <ul style="list-style-type: none"> o nieuwbouw Driebondschool Engelbert o gerenoveerde Brederoschool aan de van Ketwich Verschuurlaan o de versterkte Til in Thesinge o de versterkte OBS Garmerwolde Daarnaast zijn de nodige projecten in voorbereiding. Hierover is de raad per brief geïnformeerd.
De randvoorwaarden voor goed bewegingsonderwijs zijn aanwezig.	<ul style="list-style-type: none"> • Het Integraal accommodatieplan bewegingsonderwijs en binnensport is opgesteld, de raad heeft het kwaliteitskader vastgesteld; • De nieuwe gymzaal aan de Korreweg 270 is opgeleverd.
Leerlingenvervoer	
Alle kinderen hebben toegang tot een goed bij hen passende school.	We hebben alle aanvragen leerlingenvervoer verwerkt en de dagelijkse mutaties en klachten opgelost met ouders, vervoerders en andere partijen. We zijn begonnen met de implementatie van langjarige beschikkingen voor een deel van de doelgroep. Er is een meerjarenbeeld opgesteld voor de komende jaren in verband met. stijgende kosten.
Voortijdig Schoolverlaten	
Meer kinderen en jongeren volgen onderwijs en ronden hun onderwijscarrière af met een erkend diploma	Aanpak Voortijdig SchoolVerlaters richt zich op het voorkomen van schoolverzuim en schooluitval. We voeren preventiegesprekken op de scholen en als jongeren toch uitvallen begeleiden we ze terug naar school of naar een andere vervolgstap richting werk, dagbesteding en/of hulpverlening. We zien toe op naleving van de leerplichtwet, handhaven alleen als er geen andere aanpak van het schoolverzuim mogelijk is. We doen mee aan thuiszitterspact en aanpak problematische jeugdgroepen.
Volwasseneneducatie	
Meer inwoners (18+) ontwikkelen vaardigheden en behalen een kwalificatie (en zijn daardoor beter toegerust om onder andere succesvol de arbeidsmarkt op te	<ul style="list-style-type: none"> • We bieden leertrajecten Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het aanbod is gericht op deelname aan de maatschappij en sociale zelfredzaamheid, opleiding (doorstroming naar vervolgonderwijs) of werk (doorstroming naar arbeidsmarktoriëntatie of werk). We

<p>kunnen (en daarmee kans op financiële zekerheid te verhogen).</p>	<p>doen dit binnen de kaders van de Wet educatie en beroepsopleidingen (WEB);</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2022 zijn bij het Alfa-college en Noorderpoort 303 nieuwe deelnemers met een cursus gestart. Het totaal aantal deelnemers aan formele en non-formele educatie komt uit op 693; • Daarnaast bereiken de taalhuizen bijna 250 deelnemers. Het totaal aantal deelnemers in basiseducatie en in de taalhuizen samen ligt daarmee iets boven het streefgetal.
<p>OAB & VVE</p>	
<p>Meer (jonge) kinderen boeken ontwikkelingswinst en stromen beter toegerust het primair onderwijs in.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben samen met de opvang- en onderwijspartners het nieuwe beleidsplan 'Een goede start voor alle jonge kinderen 2023-2026'. We hebben dit gedaan op basis van de evaluatie van het vve-beleid in de afgelopen jaren. In samenhang met het beleidsplan is ook het kwaliteitskader bijgesteld. We streven in Groningen een hogere kwaliteit binnen onze voorschoolse voorzieningen na dan dat wettelijk is bepaald; • Het beleidsplan is in de raad van december 2022 vastgesteld.
<p>Verlengde Schooldag</p>	
<p>Meer kinderen boeken ontwikkelingswinst en stromen daardoor beter toegerust het voortgezet onderwijs in.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In Lewenborg en Beijum is in 2022 de VSD opgestart. Tot juli zijn er pilots gedraaid waarbij kleine groepjes kinderen deelgenomen hebben. Van september – december is er een regulier programma waaraan alle 11 scholen meegedaan hebben en het aantal deelnemende kinderen toegenomen is. Het uiteindelijke doel is, dat alle kinderen van de scholen deelnemen. De VSD is opgenomen in de pedagogische wijkplannen; • In Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, op IKC Borgman en op het Karrepad is de VSD in 2022 verder ontwikkeld. Het Karrepad heeft een ontdeklab, techlab en kunstatelier ingericht en stelt het gebruik daarvan ook open voor wijkactiviteiten. Het aantal deelnemende kinderen is in die wijken/scholen opgeschaald naar ongeveer 900. Het komende jaar wil men daar nog een schepje bovenop doen.
<p>Aansluiting jeugdhulp-onderwijs</p>	
<p>Kinderen en jongeren worden optimale kansen geboden om zich te ontwikkelen met als uitgangspunt dat elk kind onderwijs krijgt en dat dit zo gewoon mogelijk is.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het Thuiszitterspact 2.0 en het uitvoeringsplan is geëvalueerd en voorgelegd aan het OOGO passend Onderwijs en vervolgens geactualiseerd. In het implementatieplan Basis Jeugdhulp in de WIJ is de ontwikkelopdracht onderwijs-jeugdhulp beschreven. Deze is in het najaar 2022 vastgesteld; • Daarnaast zijn er experimenten onderwijs-jeugdhulp gestart (en aanvragen hiervoor ingediend bij het Rijk). Het betreft experimenten waarbij ruimte wordt gezocht binnen de bestaande onderwijswetgeving gericht op een doorgaande ontwikkelingslijn onderwijs-jeugdhulp.
<p>Onderwijskansen</p>	

Meer kinderen boeken ontwikkelingswinst en stromen daardoor beter toegerust het onderwijs uit.	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit het Maatschappelijk Akkoord is in september de onderwijsconferentie Sociale Inclusie georganiseerd in Martiniplaza. Op dit symposium is met name de rol en de mogelijkheden van de leerkracht/docent en van teams belicht waar het sociale inclusie betreft. Dit symposium is in maart voorafgegaan met een digitale miniconferentie; • Met de Broedplaats Kluiverboom hebben we een plek gecreëerd waar jongeren uit het isolement worden gehaald en waar zij hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen; • Om segregatie binnen het onderwijs zoveel mogelijk te voorkomen werken we met de onderwijspartners aan uniforme afspraken rondom de aanmelding in het primair onderwijs. Ook werken we met hen aan de verbetering van de informatievoorziening naar ouders; • En ook dit jaar zijn we blijven werken aan de doorontwikkeling van de functie brugfunctionaris en aan het creëren van een breed aanbod aan huiswerkondersteuning dat (financieel) toegankelijk is voor alle jongeren.
--	--

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn met de aanwezigheid van scholen in het primair onderwijs	81%	-	Toename	80%
% schoolverzuimers dat succesvol is teruggeleid naar het onderwijs (schooljaar)	81,8%	90,4%	Toename	84,2%
Aantal volwassenen dat heeft deelgenomen aan basiseducatie	877	770	900	693
• waarvan nieuwe deelnemers	350	320	400	303
Prestaties in het primair onderwijs in vergelijking met het landelijk gemiddelde:				
• taal groep 2	Hoger	-	Hoger	Hoger
• begrijpend lezen groep 4	Hoger	-	Hoger	Hoger
• rekenen groep 4	Hoger	-	Hoger	Hoger
• begrijpend lezen groep 8	Hoger	-	Hoger	Gelijk
• rekenen groep 8	Hoger	-	Hoger	Gelijk
Aantal kinderen dat gebruik heeft gemaakt van:				
• VVE (% van het totaal aantal VVE-kinderen)	93%	92%	Toename	94%
• Leerlingenvervoer	655	651	-	730
Aantal scholen met:				
• Verlengde Schooldag	-	7	Toename	19

Toelichting prestatie indicatoren

Percentage schoolverzuimers dat succesvol is teruggeleid naar het onderwijs:

Het resultaat met betrekking tot schoolverzuim is beïnvloed door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en door Covid-19. Problematiek van jongeren is toegenomen waardoor ze sneller uitvallen op school. Anderzijds kiezen jongeren er vaker voor om te gaan werken doordat er veel werk beschikbaar is.

Deelname basiseducatie:

In 2022 heeft een verschuiving plaatsgevonden in de verdeling van beschikbare middelen over het educatieaanbod van de ROC's en het taalaanbod via de taalhuizen. Daardoor hebben iets minder mensen gebruik kunnen maken van het aanbod van de ROC's en zijn meer mensen via de taalhuizen met taal en rekenen in aanraking gekomen.

Prestaties in het primair onderwijs in vergelijking met het landelijk gemiddelde:

De prestaties in het onderwijs worden middels toetsen in kaart gebracht. De toetsresultaten voor groep 2 en 4 liggen net boven het landelijke gemiddelde, in groep 8 zijn de resultaten vergelijkbaar met de landelijke cijfers.

Aantal kinderen dat gebruik heeft gemaakt van Leerlingenvervoer:

De aantallen leerlingen in het leerlingenvervoer is de afgelopen jaren beïnvloed door Covid-19.

Bijdrage(n) verbonden partijen

Er zijn op dit deelprogramma geen verbonden partijen.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Onderwijsagenda Gemeente Groningen 2020+ + bijlage: Goed onderwijs voor iedereen](#)

[Beleidsplan 'Een goede start voor alle jonge kinderen 2023-2026'](#)

[Strategische koers Vensterschool: Venster op de wereld](#)

[Maatschappelijk Akkoord - sociale inclusie in het onderwijs 2020 + uitvoeringsprogramma VO](#)

[De tijd zal het leren; herstelprogramma onderwijs gemeente Groningen + uitvoeringsplan2.0](#)

[Jaarverslag Leerplicht en RMC 2020-2021 + Kadernotitie](#)

[Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024](#)

[Integraal huisvestingsplan onderwijs 2020-2039: Investeren in onderwijs](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten

> 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Vershil
Lasten				
03.2 Onderwijs	32.227	35.146	33.957	1.189
03.2.1 Onderwijskansen	28.122	30.830	29.844	986
03.2.2 Voorkomen schooluitval	4.105	4.317	4.113	204
Totaal Lasten	32.227	35.146	33.957	1.189
Baten				
03.2 Onderwijs	10.449	13.217	13.341	124
03.2.1 Onderwijskansen	9.011	11.684	11.909	225
03.2.2 Voorkomen schooluitval	1.438	1.533	1.432	-101
Totaal Baten	10.449	13.217	13.341	124
Totaal Saldo voor bestemming	21.778	21.929	20.616	1.313
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	2327	2.966	2.966	0
Totaal onttrekkingen	625	603	603	0
Totaal saldo na bestemming	23.480	24.292	22.979	1.313

Financiële toelichting

3.2.1. Onderwijskansen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	986	225	1.211

Onderwijskansen (V 1.107 duizend euro)

Het voordeel op taalinterventies en het basisontwikkelprogramma bedraagt 810 duizend euro. De rijksbijdrage voor onderwijsachterstandenbeleid waar peuteropvang deel van uitmaakt, is de afgelopen jaren stapsgewijs verhoogd. In ons beleidsplan is rekening gehouden met een stijgend aantal deelnemende kinderen aan vve en daarmee stijgende uitgaven. Omdat de stijging van de deelname nog maar zeer beperkt is gerealiseerd, hebben we de peuteropvang vanuit rijksmiddelen kunnen financieren. We hebben daardoor minder gemeentelijke middelen in hoef te zetten. Ook is het, door de problemen op de arbeidsmarkt, voor kinderopvang- en onderwijsorganisaties steeds lastiger om aan personeel te komen en daarmee een aanbod te doen aan ouders. In het beleidsplan oab/vve 2023-2026 gebruiken we de combinatie van rijksmiddelen en gemeentelijke middelen om alsnog de stijging deelname te realiseren en de kwaliteit van vve te verhogen.

Daarnaast heeft het rijk het budget voor kwaliteitsbewaking kinderopvang voor intensivering en uitbreiding inspecties verhoogd. De GGD heeft dit bedrag niet volledig ingezet hierdoor is een voordeel ontstaan van 157 duizend euro.

Tot slot is een voordeel van 140 duizend euro ontstaan, omdat een deel van de projecten laaggeletterdheid doorschuift naar 2023 als gevolg van het later invullen van de vacature projectleider laaggeletterdheid.

Onderwijshuisvesting (N 496 duizend euro)

We hebben de wettelijke taak om huisvesting te verzorgen voor scholen in het primair en secundair onderwijs. In dit kader worden aan scholen beschikkingen afgegeven om werkzaamheden uit te voeren aan de schoolgebouwen. De realisatie daarvan loopt niet altijd synchroon met het jaar waarin de beschikkingen worden verleend en begroot. In 2022 is voor 939 duizend euro aan beschikkingen gerealiseerd die in voorgaande jaren waren begroot. Deze realisatie vormt in 2022 een nadeel ten opzichte van de begroting. Daar staat tegenover dat van de beschikkingen die in 2022 zijn begroot, een bedrag van 443 duizend euro nog niet is gerealiseerd. Dit bedrag vormt een voordeel in 2022. Per saldo realiseren we op onderwijshuisvesting een nadeel van 496 duizend euro.

Onderwijs asielzoekers (V 261 duizend euro)

Om leerlingen te kunnen onderbrengen in het onderwijs hebben we onderwijshuisvesting moeten aanpassen. Hiervoor hebben we van het COA 321 duizend euro ontvangen. Van dit bedrag is 60 duizend euro besteed.

Bijdrage scholen (V 250 duizend euro)

We hebben bijdragen van schoolbesturen ontvangen voor de uitvoering van achterstallig onderhoud en ter dekking van de kosten voor een onderzoek naar CO2 en energie-neutrale onderwijscholen.

Projectkosten Beatrixlaan (N 62 duizend euro)

In 2020 hebben we de voormalige Sint Nicolaasschool aan de Beatrixlaan verkocht en hebben we een verkoopresultaat van 830 duizend euro ten gunste van het resultaat verantwoord. Dit resultaat is toegevoegd aan een reserve. In 2020 hebben we afgesproken dat de opbrengst mede aangewend zou worden voor nagekomen projectkosten en voor de herinrichting van het gebied bij deze voormalige school. Totaal is hiervoor 285 duizend euro gereserveerd. In 2021 is hiervan 110 duizend euro besteed. In 2022 hebben we 62 duizend euro besteed. Het restant verwachten we in 2023 uit te geven.

Onderwijshuisvesting ten behoeve van kinderen uit Oekraïne

Er zijn in 2022 twee panden geschikt gemaakt voor onderwijshuisvesting van kinderen uit Oekraïne. Vanuit het rijk zijn voor deze kosten middelen toegekend, waardoor het effect nihil is.

Overige verschillen (V 151 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 151 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid en zorg

In dit brede deelprogramma staan allereerst resultaten en activiteiten centraal die gericht zijn op het versterken van de lokale sociale basis. Het draait daarbij om het bevorderen en faciliteren van gezonde, vitale leefgemeenschappen in wijken en buurten waarin bewoners omwille van hun talenten en hun betekenis voor de ander worden uitgenodigd om mee te doen. Daarnaast richt het deelprogramma zich op het verlenen van (al dan niet tijdelijke) ondersteuning en zorg, ten behoeve van het herstel en de bevordering van de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners. De zorg en ondersteuning, die aanvullend is op de eigen kracht en mogelijkheden van onze inwoners, kennen een preventief karakter en staan in het teken van het voorkomen van escalaties. Indien hiervan toch sprake is, bieden we een doelmatig vangnet (bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke opvang of jeugdhulp) en werken we vanuit dat perspectief aan het herstel van regie. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor inwoners die vanuit maatschappelijk perspectief ondersteuning nodig hebben, maar hier zelf niet direct aanleiding toe zien. Deze groepen inwoners begeven zich vaak op het grensvlak tussen zorg en veiligheid.

Doelen Deelprogramma 3.3: Welzijn, gezondheid en zorg

We vinden het van groot belang dat een ieder zo veel als mogelijk gelijke kansen heeft op een goede kwaliteit van leven - en dat;

- Een ieder op volwaardige wijze deel kan uitmaken van de samenleving en hierdoor niemand in een (sociaal) isolement hoeft te raken;
- Een ieder een gezonde levensloop kan doormaken, waarbij de kansen op onderlinge gezondheidsverschillen beperkt blijven;
- Een ieder zo lang als mogelijk - naar eigen aard en vermogen - zelfstandig of met hulp van naasten kan (blijven) functioneren en wonen in en nabij de eigen thuis- en leefomgeving; [...] En dat de kwaliteit van de (sociale) leefomgeving hierbij op positieve wijze bijdraagt aan het welbevinden van inwoners - en dus dat;
- Buurten, wijken en dorpen een prettig leefklimaat hebben, waarin mensen elkaar kennen, zich opgenomen en geaccepteerd voelen, en op een plezierige wijze met elkaar omgaan;
- Buurten, wijken en dorpen vitale, veerkrachtige sociale structuren kennen, van waaruit mensen maatschappelijk actief kunnen zijn en hierbij iets voor elkaar kunnen en willen betekenen;
- Buurten, wijken en dorpen een laagdrempelig georganiseerde infrastructuur aan sociale - en maatschappelijke voorzieningen hebben, waar mensen terecht kunnen voor informatie, advies en (lichte) ondersteuning;
- 'Vangnet voor ondersteuning, opvang en zorg'.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (wel eens) eenzaam te voelen	27%	-	Daling	27%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de wijze van meedoen aan de Groningse samenleving	61%	-	Toename	66%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) actief te hebben ingezet op het gebied van:				
• Inspanningen ten gunste van de algehele leefbaarheid van de eigen woonbuurt (actief in de buurt)	26%	-	Toename	24%
• Het verrichten van vrijwilligerswerk	29%	-	Toename	29%
• Het verlenen van mantelzorg	21%	-	Toename	20%

% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• Dat buurtgenoten prettig met elkaar omgaan	73%	-	Toename	73%
• Zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) gediscrimineerd te hebben gevoeld (in eigen woonbuurt)	12%	-	Afname	7%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van:				
• Plekken om elkaar te ontmoeten	66%	-	Toename	67%
• Instanties voor informatie, advies en/of ondersteuning, zoals WIJ-Groningen, in of nabij de eigen buurt	68%	-	Toename	66%
% Inwoners dat aangeeft zich in de afgelopen periode zich gelukkig te hebben gevoeld:				
• Jongeren (klas 2 en 4 VO)	- (82% in 2019)	-	Toename	- (74% in 2021)*
• Volwassenen (18 jaar e.o.) (op basis van de afgelopen 2 weken)	71%	-	Toename	76%
% Inwoners dat aangeeft een goede gezondheid te ervaren:				
• Jongeren (klas 2 en 4 VO)	- (86% in 2019)	-	Toename	- (82% in 2021)
• Volwassenen (18 jaar e.o.)	80%	-	Toename	80%
% Jongeren (klas 2 en 4 VO) dat:				
• Zich onvoldoende weerbaar voelt	- (10% in 2019)	-	Afname	- (13% in 2021)
• Een verhoogd risico op psychosociale problemen heeft	- (24% in 2019)	-	Afname	- (31% in 2021) ** nieuwe methodiek
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• Terug te kunnen vallen op hulp of zorg vanuit de eigen omgeving (gezin, familie), indien dit nodig is (eens, neutraal)	-	-	Toename	93%
• Gemakkelijk zelf hulp te kunnen regelen c.q. organiseren, indien dit nodig is (eens, neutraal)	90%	-	Toename	91%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (zeer) belemmerd te voelen in het dagelijks functioneren door lichamelijke en/of mentale gezondheidsproblemen	37%	-	Afname	40%

Toelichting effectindicatoren

* % Inwoners dat aangeeft zich in de afgelopen periode zich gelukkig te hebben gevoeld (Jongeren (klas 2 en 4 VO):

De geconstateerde afname wijten we primair aan de gevolgen van de lockdown. Deze vraag is in het najaar van 2021 aan de jongeren gesteld, in een periode van lockdown en nog geen duidelijk perspectief op verbetering van deze situatie. In het gehele land had deze periode flinke impact op het ervaren geluksgevoel van jongeren

** % Jongeren (klas 2 en 4 VO) dat een verhoogd risico op psychosociale problemen heeft:

Ten behoeve van de Jaarrekening 2022 is deze indicator gemeten m.b.v. een nieuwe methodiek. De uitkomst kan in dat kader niet 1-op-1 vergeleken worden met die in voorgaande jaargangen.

Beleidsvelden

Deelprogramma 'Welzijn, gezondheidszorg en zorg' bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Stimulering samenlevingsopbouw

Op dit beleidsveld werken we aan de cohesie in de samenleving. In dat kader is het belangrijk dat er plekken zijn waar mensen elkaar ontmoeten, bijvoorbeeld in buurthuizen, kerken, scholen en sportclubs. We faciliteren zelf- en samenredzaamheid en makkelijk toegankelijke informatie over de voorzieningen die de maatschappelijke organisaties in de stad aan onze inwoners aanbieden.

Publieke gezondheid

Tussen groepen inwoners en wijken bestaan substantiële verschillen qua gezondheid en leefstijl, die mede samenhangen met de sociaaleconomische situatie van de bewoners. Inzet op preventie kan op termijn verlichting geven binnen het zorgdomein. Om deze reden richtten wij ons extra op de wijken waar veel gezondheidspotentieel is door middel van een gebiedsgerichte aanpak. We investeerden in een sociale en fysieke leefomgeving die de gezondheid van onze inwoners beschermt en die gezond gedrag gemakkelijker maakt. Een gezonde dagelijkse omgeving moet veilig zijn, rookvrij, uitnodigen tot ontmoeting en beweging en de consumptie van gezonde voeding stimuleren. We betrokken inwoners en maatschappelijke organisaties en instellingen hierbij. De coronapandemie liet nog extra het belang zien van preventie en een gebiedsgerichte aanpak.

Op basis van de Wet publieke gezondheid voerde de GGD taken uit op het gebied van preventie, gezondheidsbevordering- en bescherming. Daarnaast had de gemeente Groningen een dienstverleningsovereenkomst met de GGD waarin we afspraken maakten op welke wijze de GGD optimaal kon bijdragen aan het realiseren van onze doelen. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de Wet Publieke Gezondheid gewijzigd, zodat gemeenten sinds 1-7-2022 verplicht zijn prenatale huisbezoeken af te nemen bij de Jeugdgezondheidszorg instelling (in Groningen is dat de GGD).

Passende ondersteuning

Jeugdhulp

Wij bieden jeugdhulp daar waar kinderen en gezinnen dit nodig hebben bij het opgroeien en opvoeden, het vergroten van de zelfredzaamheid en/of maatschappelijk participatie. De wettelijke basis daarvoor is de Jeugdwet. Wij gaan daarbij uit van de vraag van de jeugdige en het gezin, de door hen aangegeven oplossingsrichtingen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de leefwereld van kind en gezin. Zo zorgen we dat de betrokken jeugdigen en ouders/opvoeders de begeleiding en ondersteuning krijgen die nodig is en waar zij tevreden over zijn. Het vastgestelde Koersdocument visie inkoop Jeugdhulp (2020) is hierin uitgangspunt. Samen met onze ketenpartners werken wij lokaal en regionaal aan een dekkend jeugdhulplandschap.

De toegang tot de jeugdhulp en de basisjeugdhulp hebben wij bij WIJ Groningen ondergebracht. Uitgangspunt daarbij is zo dicht mogelijk bij de kinderen en gezinnen, zo laagdrempelig mogelijk en met inzet van het netwerk en de sociale basis en preventie. De (specialistische) jeugdhulp is ook toegankelijk op verwijzing van huisartsen, medisch specialisten en Gecertificeerde Instellingen. Voor deze vormen van hulp maken wij regionaal en bovenregionaal afspraken, om tot een goede Norm voor Opdrachtgeverschap te komen. Hierover zijn wij ook met aanbieders en andere ketenpartners in gesprek.

Wmo/Gebiedsondersteunend Netwerk

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) geeft ons als opdracht de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners te bevorderen en steun te bieden aan kwetsbare inwoners. Wij willen dit doen door de eigen kracht van onze inwoners meer te benutten en in te zetten op het sociale netwerk en algemene voorzieningen.

Beschermd Wonen

Voor inwoners die omwille van verminderde zelfredzaamheid niet langer in staat zijn om zelfstandig te kunnen wonen, bieden we mogelijkheden tot beschermd wonen. De Groninger gemeenten werken hierin, door middel van een uitvoeringsprogramma, samen op basis van een centrumregeling en een convenant, genaamd het regionaal programma BW&O. De gemeente Groningen fungeert daarin als centrumgemeente. Daarbij hebben de Groninger gemeenten afspraken gemaakt over de verdeling van middelen en werken zij samen in een regionaal programma

dat zich o.a. richt op de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. Daarnaast organiseert elke gemeente zelf en in samenwerking met het programma de randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn. De vorm waarin beschermd wonen wordt aangeboden varieert van het wonen in een intramurale voorziening tot het zelfstandig (blijven) wonen met intensieve ondersteuning en toezicht, thuis. De toegang tot deze vormen van ondersteuning organiseert elke gemeente zelf (decentralisatiemodel) en wordt voor de gemeente Groningen door een gemeentelijk toegangsteam, in samenwerking met de WIJ teams, georganiseerd.

In het regionale programma BW&O werken de Groninger gemeenten ook samen op het terrein van de Maatschappelijke Opvang en de OGGz.

Zorg en veiligheid

Onze gemeente heeft te maken met huishoudens (waaronder gezinnen) die, veelal als gevolg van onderliggende problematiek, zorg en ondersteuning behoeven. Een (relatief klein) deel van deze groep veroorzaakt overlast en vormt soms een gevaar voor zichzelf en/of de samenleving. Als gevolg van hun problematiek hebben deze huishoudens vaak te maken met een divers aantal hulpverleners en betrokken instellingen.

Interventies binnen het beleidsveld 'zorg en veiligheid' zijn er in belangrijke mate op gericht om te voorkomen dat de meest kwetsbare mensen tussen wal en schip vallen tussen de beide domeinen. Met zorg en veiligheid doelen we op de verbinding tussen het sociaal domein (met onder andere welzijn en zorg) en het domein van veiligheid en openbare orde. Op dit speelveld is een breed palet aan instanties en organisaties actief, op zowel het zorg- als het veiligheidsdomein. Zij houden zich bezig met vraagstukken voor huiselijk geweld en kindermishandeling, maatschappelijke opvang, personen met verward gedrag, jeugd en veiligheid, mensenhandel, prostitutiebeleid, detentie, ondersteuning van vergunninghouders en inburgeringsplichtigen. Belangrijke aspecten van de verschillende interventies die voor deze vraagstukken worden ingezet zijn preventie, vroegsignalering, herstelgericht werken, aandacht voor (licht) verstandelijke beperkingen en het doorbreken van intergenerationele overdracht. Om deze betere afstemming tussen zorg en veiligheid te organiseren, zullen twee ketenregisseurs de specifieke problematiek van verwarde personen en problematische jeugdgroepen begeleiden en organiseren. Centraal in het beleid staan de leefwereld en levensloop van inwoners. Niet alleen ten behoeve van de inwoner zelf maar ook ten bate van een veilige samenleving.

Relevante ontwikkelingen

Corona en opvang mensen uit Oekraïne

In januari 2022 vonden de eerste versoepelingen plaats van de in december 2021 afgekondigde harde lockdown vanwege de coronapandemie. Uiteindelijk zijn de laatste maatregelen in maart 2022 komen te vervallen. De impact van deze pandemie was stevig maar niet eenduidig. De negatieve effecten die de pandemie bij meerdere doelgroepen met zich mee heeft gebracht hebben doorwerking gehad naar de rest van het jaar. Toegenomen eenzaamheid, overbelasting van mantelzorgers, in zwaar weer geraakte basisvoorzieningen, toegenomen mentale druk bij jongeren en jongvolwassenen en de vergrote werkdruk en personeelstekorten vanwege hoog (corona)ziekteverzuim waren in maart niet automatisch verdwenen bij het vervallen van de maatregelen. Ook na de versoepelingen zag de WIJ zich geconfronteerd met meer complexe ondersteuningsvragen. Problematiek bij inwoners is toegenomen door zowel beperkende maatregelen als door uitgestelde zorg. Onder andere langs de lijnen van het coronaperspectiefplan 'iedereen doet weer mee in 050' is gewerkt aan herstel en versteviging van de sociale cohesie en basis.

Voordat de laatste coronamaatregelen zijn komen te vervallen is in Oekraïne oorlog uitgebroken. Ook Groningen heeft veel mensen opvang geboden die zijn gevlucht voor het oorlogsgeweld. Vanaf het moment dat de noodopvanglocaties zijn opgestart is via het gebiedsgericht werken de aansluiting met het sociaal domein en de WIJ gezocht. De toegang tot huisartsenzorg, geboortezorg, mondzorg en psychosociale ondersteuning is samen met de projectorganisatie ingericht en ingeregeld net zoals toegang tot onderwijs. Daarnaast is intensief gewerkt aan toeleiding naar werk voor deze mensen. Voor alle partijen is dit een omvangrijke opgave geweest waarin continu keuzes voorlagen tussen een wenselijk niveau van ondersteuning en een praktisch haalbare en werkbare situatie.

Coronaperspectiefplan

In 2022 is het corona perspectiefplan beëindigd, waarbij nog een aantal activiteiten doorlopen in 2023. In totaal zijn er 15 activiteiten georganiseerd die vallen onder de thema lijnen 'meedoen en participeren', 'veerkracht en zorg' en 'actieve en gezonde leefstijl'. De activiteiten zijn goed ingehaakt op de lopende programma's, Regio Deal Groningen-Noord, NPG, NPO, inzet op kwetsbare wijken, etc. Het perspectiefplan corona heeft als versneller of multiplier gefungeerd voor verschillende activiteiten. We zijn er dan ook trots op dat we een verzilvering van bijna 90% van de gelden hebben behaald. Immers het geld was bedoeld voor de samenleving en middels het sociaal perspectiefplan corona hebben we aan deze doelstelling voldaan.

Jeugdhulp

Op landelijk niveau wordt door de VNG en het Rijk gesproken over de jeugdhulp in de Hervormingsagenda jeugd. Dit moet leiden tot inhoudelijke en financiële afspraken. Wij zijn hier nauw bij betrokken. In 2022 hebben deze gesprekken nog niet tot een voor alle partijen tevreden stemmend resultaat geleid. Ook wordt landelijk gewerkt aan het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming, dat op regionaal en lokaal niveau zijn vertaling moet vinden.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Stimulering samenlevingsopbouw Inwoners nemen dankzij verschillende laagdrempelig georganiseerde voorzieningen in en rond hun wijk vaker deel aan verschillende activiteiten en zijn daarmee in de gelegenheid om andere buurtgenoten te ontmoeten, hen (beter) te leren kennen en de kans op sociaal isolement te verminderen.	<ul style="list-style-type: none">• In totaal zijn 47 Sociaal culturele accommodaties gesubsidieerd vanuit het accommodatiebeleid. Hierdoor waren ze in staat de accommodatie beschikbaar te stellen voor ontmoeting tussen inwoners en activiteiten vanuit de wijk/dorp;• Humanitas als kartrekker van coalitie Eensamen is gesubsidieerd;• Campagne www.3manieren.nl is door Eensamen uitgevoerd om eenzaamheid onder ouderen te verminderen;• op wijkniveau is in de week tegen eenzaamheid een programma van activiteiten geweest;• Er zijn wijkagenda's uitgevoerd.
We versterken aandacht voor onze gedeelde geschiedenis en agenderen dit onderwerp met regelmaat.	<ul style="list-style-type: none">• Discriminatie Meldpunt Groningen organiseerde gastlessen op scholen en stadswandelingen langs de sporen van het slavernijverleden;• We hebben onderzoek laten doen naar de rol van de overheid in het slavernijverleden. De eerste fase van het onderzoek is afgerond;• Musea, erfgoedinstellingen en culturele en educatieve organisaties zorgden voor een culturele manifestatie over het slavernijverleden van Groningen onder de titel 'Bitterzoet Erfgoed';• Er heeft een tijdelijk monument slavernijverleden gestaan op het Tschumipaviljoen, onder de titel 'Dichtlicht op het verleden'.
Kansrijke ideeën uit de wijk worden tijdig omarmd en indien nodig (verder) geholpen, waardoor deze meer perspectief krijgen om	We hebben middels wijkbudgetten in zeven gebieden samen met de wijkondersteuner en het gebiedsteam bewonersinitiatieven gestimuleerd en gefaciliteerd.

<p>uit te kunnen groeien tot waardevolle initiatieven voor en door inwoners en andere lokale partners, om zo ook bij te kunnen dragen aan de verbetering van de vitaliteit en leefbaarheid van de wijk.</p>	
<p>Inwoners zijn bekend met het geheel aan voorzieningen voor informatie en advies en ervaren de toegang hiertoe als laagdrempelig en inwoner vriendelijk.</p>	<p>We hebben wijkkranten gestimuleerd om ook artikelen te schrijven over het versterken van de sociale basis: inzet vrijwilligers, activiteiten in buurthuizen en algemene voorzieningen bewonersinitiatieven, sport- en culturele activiteiten als middel om elkaar te ontmoeten en te leren kennen.</p>
<p>Ter verlichting van de belasting die met mantelzorg gepaard kan gaan hebben mantelzorgers toegang tot ondersteuning bij het uitvoeren van hun zorgtaken en kennen zij de weg daartoe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de waardering en ondersteuning van mantelzorgers hebben wij het steunpunt mantelzorg van Humanitas gesubsidieerd; • Er zijn 2.914 mantelzorgers ingeschreven bij het steunpunt, waarvan 410 nieuwe; • We hebben 1.774 mantelzorgwaarderingskaarten uitgegeven.
<p>Meer inwoners [geactiveerd en/of gestimuleerd tot het doen van vrijwilligerswerk]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben de vrijwilligersorganisaties zoals Humanitas, LINK050, Stichting Present en de Goeie buurt gesubsidieerd; • Tal van activiteiten hebben plaatsgevonden zoals de conferentie Solidariteit Organiseren, het besturenfestival, vrijwilligersfeesten, markten, café Link050; • 134 cursussen/workshops en evenementen zijn via Ontwikkellink aangeboden; • 67 vrijwilligersverhalen, 6 filmpjes en 11 nieuwsbrieven, besturenfestival magazine en de LINK050 waaier zijn gemaakt.
<p>Publieke gezondheid</p>	
<p>Versterking van de regionale samenwerking in het Preventie Overleg Groningen (POG) op zes thema's: opgroeien en levensloop; veilige, gezonde leefomgeving; preventie in de zorg; armoede en gezondheidspotentieel; gezondheid op het werk; gezonde burgerkracht.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wij zijn trekker van het programmateam Veilige en gezonde leefomgeving. Hiervoor is het Leernetwerk Gezonde Leefomgeving Groningen (LEGrO) gevormd en zijn de eerste kennissessies met de POG-partners en bewoners zijn georganiseerd; • In samenwerking met Groningen Beter is de Regiovisie <i>Gezonde Groningers, Gezonde Zorg</i> vastgesteld, voor een verregaande samenwerking tussen sociaal en medisch domein ten behoeve van een duurzaam zorglandschap in de regio; • Om handen en voeten te kunnen geven aan de Regiovisie en om daarbij te kunnen sturen op resultaat is een governance ontwikkeld.
<p>(Meer) kinderen kunnen rekenen op een kansrijke start wat hun mogelijkheden vergroot om gezond en veilig op te groeien in een stimulerende leefomgeving.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De Coalitie Kansrijke Start kwam in 2022 zeven keer bijeen en heeft de werkagenda (2020) met verbeterpunten geactualiseerd. De bewezen effectieve ondersteuningsprogramma's Stevig Ouderschap, Moeders informeren Moeders en Nu Niet Zwanger zijn veelvuldig ingezet; • In januari 2022 hebben we de website www.kansrijkestartgroningen.nl gelanceerd. Hier zijn alle ontwikkelingen en actuele informatie die van belang is bij het samenwerken in de eerste 1000 dagen bij elkaar gebracht en centraal terug te vinden;

	<ul style="list-style-type: none"> • Praktijkverbeteringsproject DOEN is tweede jaar in gegaan: het beter signaleren en begeleiden van (potentieel) zwangeren met een psychische kwetsbaarheid en gerichte ondersteuning met de opvoeding; • Programma Voorzorg, voor de meest kwetsbare zwangere vrouwen is gestart. De eerste deelnemers zijn gestart en worden twee jaar intensief begeleid rond het ouderschap en persoonlijke ontwikkeling; • Ervaringsdeskundige armoede draait mee in de coalitie en in verschillende overleggen.
(Meer) kinderen in de wijkvernieuwingswijken groeien op in een gezonde en stimulerende leefomgeving door een betere en duurzame samenwerking met professionals en bewoners.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben doorlopend geïnvesteerd in het netwerk van professionals in de wijken om te werken aan gezondheid in de brede context voor alle kinderen in de wijk; • We zetten met name in op gezond bewegen, gezonde voeding en lekker in je vel zitten in samenhang met thema's als armoede, positieve gezondheid, taal- en spraak ontwikkeling en kindermishandeling.
Passende ondersteuning	
Er is sprake van een fijnmazige structuur van maatschappelijke voorzieningen voor informatie, ondersteuning en hulp, die toegankelijk en laagdrempelig is georganiseerd, waardoor inwoners met een hulpvraag beter bekend zijn met de mogelijkheden tot ondersteuning en daar - waar nodig – in een vroeg stadium gebruik van kunnen maken om zo beter in staat te zijn zich te kunnen (blijven) redden in het alledaagse.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben wijkkranten gestimuleerd om ook artikelen te schrijven over het versterken van de sociale basis: inzet vrijwilligers, activiteiten in buurthuizen en algemene voorzieningen bewonersinitiatieven, sport- en culturele activiteiten als middel om elkaar te ontmoeten en te leren kennen; • Inwoners hebben WIJ Groningen goed weten te bereiken. Dit wordt ondersteund door de resultaten van het % van de respondenten aangaf (redelijk en goed) bekend te zijn met de dienstverlening van WIJ; een lichte toename ten opzichte van de afgelopen jaren.; • In iets meer dan de helft van de bij WIJ Groningen binnengekomen ondersteuningsvragen was het noodzakelijk nader onderzoek uit te voeren. Het betreft hier ook één van de kerntaken van WIJ Groningen; • Van de situaties waar nader onderzoek naar is uitgevoerd zijn in de meeste gevallen ondersteuningsplannen tot stand gebracht.
(Meer) inwoners die als gevolg van psychische, somatische- en/of andere beperkingen belemmeringen ondervinden bij het uitvoeren van activiteiten in het alledaagse, ontvangen - daar waar nodig - tijdige en passende ondersteuning, om zich zo beter te kunnen (blijven) redden en zo lang als mogelijk vanuit de eigen thuissituatie aan het maatschappelijke verkeer te kunnen (blijven) deelnemen.	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 zijn de hulpmiddelen Wmo opnieuw aanbesteed. In het nieuwe contract is er ruimte voor twee aanbieders, en sturing op kwaliteit. Dit heeft geleid tot meer onderlinge samenwerking en keuzevrijheid voor de inwoner; • Ook voor de onafhankelijke cliëntondersteuning geldt dat er vanaf 2022 twee aanbieders zijn geselecteerd, waardoor er meer keuzevrijheid is voor de inwoner; • In 2022 is het Gebiedsondersteunend Netwerk (GON), met daarin de begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf, uitgebreid met Haren.
Jeugdigen en gezinnen ontvangen eerder en dichter bij huis passende, samenhangende en adequate ondersteuning.	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 is de basisjeugdhulp bij WIJ Groningen ondergebracht (SAMEN). We zijn hiermee op 1 januari 2023 van start gegaan. Hiermee komt de lichte jeugdhulp voor kinderen en gezinnen zonder indicatie en laagdrempelig beschikbaar. Dit is in nauwe

	<p>samenwerking en in overleg met jeugdhulppartners en verwijzers gerealiseerd;</p> <ul style="list-style-type: none"> • De uitwerking van de regiovisie middels ontwikkeltafels is in samenwerking met de ketenpartners in 2022 van start gegaan. Dit heeft geleid tot nieuwe samenwerkingsafspraken die in 2023 hun vervolg zullen krijgen; • Landelijk zijn wij actief en intensief betrokken bij het opstellen van de Hervormingsagenda, die tot doel heeft het verbeteren van de jeugdhulp en een beheersbaar duurzaam financieel houdbaar stelsel. De onderhandelingen met het Rijk omtrent de financiële en bestuurlijke verhoudingen zorgen ervoor dat de Hervormingsagenda nog niet is vastgesteld.
<p>Jeugdigen groeien 'zo thuis mogelijk' op. Minder jeugdigen worden uit huis geplaatst.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Op 3Noord niveau wordt samen met betrokken aanbieders uitvoering gegeven aan de opgaven die in de Bovenregionale Visie Jeugdhulp met een Plus en het Toekomstplan O3M zijn beschreven; • Samen met Elker hebben wij aan een strategisch vastgoedplan gewerkt ten behoeve van de besteding van de SPUK Vastgoedtransitie middelen. Doel is de huidige voorzieningen om te bouwen naar perspectief biedende kleinschalige woonvoorzieningen; • Samen met 3 andere Groninger gemeenten zijn wij gestart met een project ondersteuning en versterking pleegzorg. Met als doel breakdowns te verminderen en pleegzorg gemakkelijker te maken.
<p>Jeugdigen worden beter beschermd als hun ontwikkeling gevaar loopt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Met de Gecertificeerde instellingen hebben wij stappen gezet met betrekking tot een nieuw Plan van Aanpak, dat in het teken staat van waarborgen continuïteit en de voorbereiding op het Toekomstscenario; • in regionaal verband hebben wij voorbereidingen getroffen voor het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Ter voorbereiding op het Toekomstscenario is op regionaal niveau einde 2022 een kwartiermaker aangesteld. Deze is verantwoordelijk voor het maken van een project- en actieplan waarin duidelijk wordt welke opgaven er liggen en hoe de jeugdhulpregio Groningen het Toekomstscenario moet implementeren.
<p>Meer inwoners zijn bekend met en maken tijdig gebruik van lokale voorliggende voorzieningen, waardoor een extra beroep op voorzieningen als Beschermd Wonen in een later stadium vaker kunnen worden voorkomen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De Groninger gemeenten werken samen voor wat betreft de inkoop van Beschermd Wonen. Zij hebben een nieuwe inkoop, die op 1 januari 2023 is ingegaan, georganiseerd waarmee de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis wordt gefaciliteerd; • De toegang Beschermd Wonen van de gemeente Groningen heeft net als alle andere Groninger gemeenten verder uitvoering gegeven aan de implementatie van de vernieuwde werkwijze, gericht op casusregievoering; • Er is gewerkt aan de verbinding en de samenwerking met WIJ Groningen om optimaal gebruik te maken van de voorliggende voorzieningen die onder andere via het Gebiedsondersteunend Netwerk (GON) beschikbaar zijn.

<p>Meer inwoners met psychiatrische - en/of sociaal-maatschappelijke problemen worden tijdig en passend ondersteund, waardoor zij vanuit een stabiele omgeving eerder en beter in staat zijn stappen te zetten naar meer of volledige zelfredzaamheid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De aanpak Samen voor Herstel is geborgd. In deze aanpak wordt gewerkt aan integraal (psychisch) herstel en meer eigen regie voor de patiënt, met behulp van mensen uit het eigen netwerk en professionals; • Er is een Herstelacademie gerealiseerd in Groningen; • Meer aandacht voor KOPP kinderen door training van SKSG medewerkers en WIJ medewerkers; • Beter zicht op kwetsbare personen en daarmee verbeterde handelingsperspectieven door opzetten proeftuin en samenwerkingsverband met ketenpartners waarin verschillende databronnen worden gekoppeld.
<p>Zorg en veiligheid</p>	
<p>Signalen over inwoners die als gevolg van psychiatrische problemen, middelengebruik en/of een verstandelijke beperking (mogelijk) onbegrepen en soms gevaarlijk gedrag vertonen worden zo vroeg mogelijk opgepakt waardoor zo tijdig mogelijk passende ondersteuning is gerealiseerd, gericht op herstel en herwinning van zelfredzaamheid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met Lentis en de stichting WIJ is gestart met spreekuren van de WIJ in de kliniek van Lentis; • Er is invulling gegeven aan de pilot Ondersteuner Sociaal Domein bij de huisarts in het kader van de aanpak wachttijden GGZ.
<p>Voor inwoners die als gevolg van een crisis acuut hulp nodig hebben zijn adequate voorzieningen getroffen aan de hand waarvan zij aan herstel kunnen werken.</p>	<p>Er was een 24/7 crisisbeoordelingslocatie operationeel met inzet van de Psycholance vanuit de aanpak Personen met Onbegrepen gedrag, voor humaan vervoer en verbeterde aansluitende zorg.</p>
<p>Meer inwoners in een kwetsbare positie zijn bekend met en maken tijdig gebruik van lokale voorliggende voorzieningen, waardoor een beroep op voorzieningen op het terrein van Maatschappelijke Opvang vaker kunnen worden voorkomen.</p>	<p>Alle gemeenten, waaronder de gemeente Groningen, hebben zich aangemeld als deelnemer voor de landelijke 'preventiescan Dakloosheid'. Middels dit traject wordt meer inzicht verkregen in de(integrale) preventieve aanpak en in de manier waarop dit verbeterd kan worden.</p>
<p>Inwoners die (noodgedwongen) beroep doen op voorzieningen in het kader van Maatschappelijke Opvang worden veilig opgevangen en passend ondersteund, gericht op herstel en herwinning van de zelfredzaamheid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Met zorgaanbieders is in beeld gebracht op welke manier invulling wordt gegeven aan de Maatschappelijke opvang en op welke onderdelen verbeteringen mogelijk c.q. wenselijk zijn. Uitwerking op de onderdelen instroom, doorstroom, uitstroom en activering vindt in 2023 plaats (onderdeel leidraad Toekomst opvang, spoor 2 - herijking opvang); • De regeling om in de wintermaanden te voorzien in extra opvang voor mensen is in samenspraak met de netwerkpartners doorontwikkeld tot een tijdelijke winter noodopvang en bijbehorende regeling die niet weersafhankelijk wordt ingezet.
<p>Signalen van inwoners die in huiselijke kring te maken hebben met (lichamelijke en/of psychische) mishandeling en/of geweld worden zo vroeg mogelijk opgepakt waardoor zo tijdig mogelijk passende ondersteuning is gerealiseerd, gericht op beëindiging van deze situatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben trainingen en netwerkbijeenkomsten t.b.v. preventie en signalering kindermishandeling georganiseerd en uitgevoerd; • Het regionaal actieprogramma 'Geweld hoort nergens thuis' is vanwege capaciteitsproblemen gedeeltelijk uitgevoerd; • We hebben regionale voorzieningen t.b.v. de aanpak van huiselijk geweld en seksueel geweld, zoals Veilig Thuis, Vrouwenopvang en Centrum voor Seksueel Geweld gefaciliteerd;

	<ul style="list-style-type: none"> • Het Intensief Casemanagement bij huisverboden is gecontinueerd; • Vanuit de Vrouwenopvang wordt ambulante hulp geboden aan lokale teams; • De werkwijze MDA++ bij complexe casuïstiek is afgelopen jaar wegens vertraging in de regionale besluitvorming en vertrek van de projectleider niet uitgevoerd; • We hebben een regionale aanpak seksueel geweld ontwikkeld; • We hebben een training 'systemisch werken bij huiselijk geweld' voor alle lokale teams en carrousel groepen voor plegers van huiselijk geweld gefaciliteerd; • We hebben een regionaal governance model Veilig Thuis ontwikkeld en samenwerkingsafspraken Veilig Thuis/lokale teams gemaakt; • Namens centrumgemeenten VO hebben we uitvoering gegeven aan de coördinatiefunctie m.b.t. landelijke opvang van slachtoffers eerge relateerd geweld en loverboy-problematiek bij Fier in Friesland; • We hebben een beleidskader huiselijk geweld ontwikkeld voor de gemeente Groningen.
De taakstelling huisvesting vergunninghouders is gerealiseerd.	In samenwerking met de woningcorporaties in Groningen zorgen we voor het huisvesten van vergunninghouders. In 2022 hebben wij in totaal 363 vergunninghouders gehuisvest op een taakstelling van 310 te huisvesten vergunninghouders.
Vergunninghouders weten de weg te vinden in de samenleving als het gaat om basisvoorzieningen als gezondheid, onderwijs, opvoeding, werk en inkomen.	<ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders wordt voor de gemeente Groningen uitgevoerd door Humanitas. Ook zorgt Humanitas voor het aanbieden van workshops voor de participatieverklaring; • In 2022 is maatschappelijke begeleiding geboden aan 202 inburgeringsplichtige vergunninghouders.
Inburgeringsplichtigen slagen voor het inburgeringsexamen en zijn actief op het gebied van onderwijs of werk.	Bij Thuis in 050 zijn eind 2022 ruim 700 inburgerings- plichtigen actief in begeleiding. Van hen vallen 520 personen onder de oude Wet inburgering en ruim 180 onder de nieuwe Wet. Ongeveer de helft van de mensen in begeleiding is naast de inburgering actief in werk of vrijwilligerswerk.
Vreemdelingen zonder recht op opvang of verblijf belanden niet op straat.	We voeren de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) uit in nauwe samenwerking met uitvoerings-organisatie INLIA en de Rijkspartners IND, de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) en de vreemdelingenpolitie. Eind 2022 verblijven 180 personen in de LVV. In 2022 is de nieuwbouw voor de LVV afgerond.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Stimulering samenlevingsopbouw				
Aantal geregistreerde meldingen entree WIJ-Groningen	30.984		Kengetal	

% Meldingen bij entree WIJ-Groningen dat is afgehandeld via inzet 'eigen netwerk' en/of ondersteuning 'sociale basis'	56%		Kengetal	
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft:				
• (Redelijk en goed) bekend te zijn met de dienstverlening van WIJ-Groningen	64%	67%	>70%	68%
• In de afgelopen 12 maanden (wel eens) contact te hebben gehad met WIJ-Groningen (van het deel dat bekend is met WIJ-Groningen)	28%	24%	Kengetal	23%
• In de afgelopen 12 maanden (wel eens) geholpen te zijn met een hulpvraag door WIJ-Groningen (van het deel dat contact heeft gehad met WIJ-Groningen)	90%	84%	Kengetal	87%
• Te weten waar te moeten zijn met een hulpvraag	71%	69%	>75%	72%
• Het gemakkelijk te vinden om bij WIJ-Groningen naar binnen te lopen	69%	53%	>75%	66%
% Mantelzorgers (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (ernstig) belast te voelen als gevolg van de geboden zorgtaken	18%		Afname <20%	18%
Passende ondersteuning				
Aantal (wettelijke) meldingen WIJ-Groningen dat heeft geleid tot een onderzoek	17.264		Kengetal	
% Onderzoeken WIJ-Groningen dat heeft geleid tot een maatwerk voorziening	-		Kengetal	
% Inwoners (18 jaar e.o.) met een WMO maatwerk voorziening dat aangeeft:				
• Snel geholpen te zijn bij de hulpvraag	- (i.v.m. COVID)	77%	>80%	70%
• Zich serieus genomen te hebben gevoeld door de medewerker	- (i.v.m. COVID)	87%	>85%	85%
• Samen met de medewerker te hebben gezocht naar een passende oplossing	- (i.v.m. COVID)	80%	>80%	79%
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar (stroomcijfer per 9-'21) gebruik heeft gemaakt van tenminste 1 maatwerk voorziening binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en/of Jeugdhulp:				
• Huishoudelijke Hulp	5.949		Kengetal	
• Begeleiding	3.663		Kengetal	
• Beschermde Wonen	2.181		Kengetal	
• Hulpmiddelen (WMO Oud): rolstoelen, vervoer (incl. collectief) en wonen	9.849		Kengetal	
• Jeugdhulp	5.772		Kengetal	
% Inwoners (18 jaar e.o.) met een WMO maatwerk voorziening dat aangeeft:				
• Dat de geboden ondersteuning past bij de hulpvraag	- (i.v.m. COVID)	86%	>85%	83%
• Dat de kwaliteit van de geboden ondersteuning goed is	- (i.v.m. COVID)	84%	>85%	83%

• Door de geboden ondersteuning de dingen die men wil beter te kunnen doen (eigen regie)	- (i.v.m. COVID)	82%	>80%	82%
• Door de geboden ondersteuning zich beter te kunnen redden (zelfredzaamheid)	- (i.v.m. COVID)	85%	>80%	84%
Zorg en veiligheid				
Totaal aantal geregistreerde dakloze personen (overnachten in opvang, bekend zijn als bankslaper en/of buitenslapers en/of briefadreshouders)	705	706	Kengetal	794*
Aantal unieke personen dat binnen het betreffende jaar (stroomcijfer per 9-'21) gebruik heeft gemaakt van tenminste 1 maatwerk voorziening binnen de Maatschappelijke Opvang	447	382	Kengetal	onbekend
Totaal aantal personen dat bekend is als buitenslaper	78	127	Kengetal	150
Totaal aantal personen dat wegens dakloosheid gebruikmaken van een briefadres	308	228	Kengetal	248
Aantal personen dat gebruik maakt van de dagopvangvoorzieningen	565	524	Kengetal	590
Aantal jeugdigen met een beschermingsmaatregel			Kengetal	612
Aantal jeugdigen dat uit huis geplaatst wordt	<70	86	<70	72**
Aantal meldingen van kindermishandeling bij Veilig Thuis	>700	778	>700	744
Aantal gehuisveste vergunninghouders	151		280	363
Aantal mensen in LVV-Groningen	204		240	180
Aantal personen dat in maatschappelijke begeleiding is genomen	164		170	202

Toelichting prestatie indicatoren

* Indicatoren met betrekking tot Maatschappelijke Opvang:

Voor Maatschappelijke opvang geldt dat we proberen steeds vollediger te zijn in het aantal personen dat dakloos is. Het gaat daarbij met name om de mensen die beperkt bekend zijn, oftewel waarvan het lastig is deze in beeld te hebben door de ondersteunende organisaties, zoals bankslapers, buitenslapers en briefadressen. Inzet is om middels interventiewerk in te grijpen en (verdere) escalatie te voorkomen. De betere registratie is ook grotendeels de verklaring voor de toename op de meeste onderdelen.

** Aantal jeugdigen dat uit huis geplaatst wordt:

Dit aantal betreft alleen de machtigingen tot uithuisplaatsing van JB Noord; de andere GI's worden hierin niet meegenomen. De daling in het aantal machtigingen is opvallend.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR PG & Z (RIGG/GGD)
- GR Centrumregeling beschermd wonen & opvang Groningen
- GR Publiek vervoer Groningen, Drenthe

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Healthy Ageing Visie en Groningen Gezond 2018-2022](#)

[Kadernotitie Transformatieagenda Jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020](#)

[Koersdocument visie inkoop jeugdhulp gemeente Groningen \(2020\)](#)

[Versnelling transformatie sociaal domein in control 2018-2020](#)

[Nota regionaal kompas 'Actief onder Dak' \(2014-2017\)](#)

[Samen Sterk in Stad \(2012-2015\)](#)

[Beleidsplan/ Uitvoeringsplan Vernieuwing Sociaal Domein gemeente Groningen 2014/2015](#)

[Meerjarenprogramma 'Van Beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat' \(2015\)](#)

[Kadernota Positief Opgroeien 2022-2032](#)

[Diversiteitsagenda 2.0 'Iedereen is anders en in Groningen is ruimte voor iedereen' \(2021\)](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten

> 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Verschil
Lasten				
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	283.491	329.443	315.110	14.333
03.3.1 Stimulering samenlevingsopbouw	17.892	22.362	19.409	2.953
03.3.2 Publieke gezondheidszorg	8.285	9.021	9.193	-172
03.3.3 Passende ondersteuning	229.497	243.335	243.808	-473
03.3.4 Zorg en veiligheid	27.816	54.725	42.700	12.025
Totaal Lasten	283.491	329.443	315.110	14.333
Baten				
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	8.072	20.888	21.801	914
03.3.1 Stimulering samenlevingsopbouw	1.527	1.694	2.362	668
03.3.2 Publieke gezondheidszorg	10	319	359	40
03.3.3 Passende ondersteuning	5.163	6.997	6.733	-263
03.3.4 Zorg en veiligheid	1.373	11.878	12.347	469
Totaal Baten	8.072	20.888	21.801	914
Totaal Saldo voor bestemming	275.418	308.555	293.308	15.247
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	2811	3.015	3.015	0
Totaal onttrekkingen	2.776	2.487	2.487	0
Totaal saldo na bestemming	275.454	309.083	293.837	15.246

Financiële toelichting

3.3.1 Stimulering samenlevingsopbouw	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	2.953	668	3.621

Noodpakket energie kosten en inflatie - sociale basis en bedrijven (V 3,0 miljoen euro)

In het raadsvoorstel "Noodpakket energiekosten en inflatie" van 20 oktober 2022 met kenmerk 544202-2022 heeft uw raad besloten voor het noodpakket energiekosten en inflatie een budget van 14,1 miljoen te beschikking te stellen. Onderdeel van het pakket was een budget van 3 miljoen voor sociale basis en bedrijven. Doordat de regeling hiervoor eind 2022 is opengezet is op dit onderdeel in dit deelprogramma per saldo een voordeel van 3,0 miljoen euro ontstaan. Deze inzet wordt voorgezet in 2023.

Onderzoek en ontwikkelingsbudget (V 123 duizend euro)

Een deel van het onderzoek- en ontwikkelingsbudget voor het accommodatiebeleid en maatschappelijk vastgoed is incidenteel niet besteed. Enerzijds doordat niet alle geplande onderzoeken geheel in 2022 konden worden afgerond en anderzijds doordat de onderzoekskosten van de uitgevoerde onderzoeken lager zijn uitgevallen dan verwacht.

Corona ondersteuning sociaal culturele organisaties (V 45 duizend euro)

Het rijk heeft in 2020 en 2021 incidenteel bedragen beschikbaar gesteld ter ondersteuning van de sociaal culturele accommodaties. Per brief van 9 februari 2022 met kenmerk 48057-2022 hebben wij uw raad geïnformeerd over de corona-ondersteuningsregeling 'Tijdelijke herstart-subsidieregeling dorps- en buurthuizen COVID-19'. Hierbij hebben wij u ook geïnformeerd over een budget voor het ondersteunen van organisaties in acute liquide problemen. In 2022 hebben wij geen aanvragen voor dit budget ontvangen. Dit geeft in 2022 een voordeel van 45 duizend euro.

Subsidies Positief opgroeien (V 121 duizend)

We hebben naar aanleiding van de definitieve vaststelling van subsidies positief opgroeien 121 duizend euro over voorgaande jaren en over 2022 terug ontvangen.

Overige verschillen (V 332 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 332 duizend euro.

3.3.2 Publieke gezondheidszorg	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-172	40	-132

Oekraïense vluchtelingen kinderen (N 186 duizend euro; programma 4: V 186 duizend euro)

Voor dienstverlening van de Jeugdgezondheidszorg aan Oekraïense vluchtelingen kinderen hebben we 186 duizend euro aan de GGD betaald. Voor deze meerkosten hebben we via de decembercirculaire 2022 middelen ontvangen van het rijk (zie ook 4.3.1; meerkosten Oekraïne sociaal domein, totaal 331 duizend euro).

Overige verschillen (V 54 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 54 duizend euro.

3.3.3 Passende ondersteuning	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-473	-263	-736

Jeugdhulp (N 7,1 miljoen euro; programma 4: V 0,5 miljoen euro)

Het saldo op de zorgkosten jeugdhulp bedraagt per saldo 6,6 miljoen euro nadelig. Dit heeft een aantal oorzaken:

Hogere realisatie jeugdhulp 2021 (N 1,7 miljoen euro)

De definitieve realisatie 2021 is 1,7 miljoen euro hoger uitgevallen dan werd verwacht bij het opstellen van de begroting 2022. Deze hogere realisatie werkt structureel door.

Effect nieuw woonplaatsbeginsel (N 1,0 miljoen euro)

Per 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel voor de jeugdwet ingevoerd. Op basis van landelijke simulaties is vooraf door het rijk ingeschat wat de effecten hiervan voor individuele gemeenten zouden zijn. Deze effecten zijn vertaald in het budget dat we van het rijk ontvangen. In de praktijk heeft de wijziging van het woonplaatsbeginsel voor de gemeente Groningen een negatiever effect gehad dan op basis van de simulaties werd verwacht. Dit heeft geleid tot een nadeel van 1,0 miljoen ten opzichte van de begroting.

Indexatie tarieven jeugdhulp (N 1,0 miljoen euro)

Daarnaast is een nadeel van 1,0 miljoen euro ontstaan doordat de indexatie van de tarieven jeugdhulp in 2022 hoger is dan er via onze nominale compensatie en de specifieke rijkscompensatie (1,13% voor de stijging zorgsalarissen, decembercirculaire 2021) was verstrekt. Deze hogere kosten kunnen worden gedekt vanuit de middelen gemeentefonds (beleidsveld 4.3.1).

Stijging extramurale kosten (N 1,0 miljoen euro)

Het aantal cliënten in de dagbesteding/dagbehandeling stijgt. Daarnaast zien we een volumeontwikkeling bij de ambulante zorg, het aantal cliënten daalt, maar de kosten nemen toe doordat het aantal uren per cliënt stijgt. De volumestijging als gevolg van onder meer de coronacrisis en vaker en duurdere en langere trajecten is een ontwikkeling die ook door de provincie wordt benoemd.

Afwijking in budget (N 2,3 miljoen euro)

In de begroting 2022 zijn we er van uit gegaan dat de stijging van de zorgkosten jeugd als gevolg van corona zou worden gecompenseerd door het rijk. Hiervoor is een risico opgenomen in de risicoparagraaf. Uiteindelijk hebben we hiervoor geen compensatie van het rijk ontvangen. Dit leidt tot een nadeel van 3,0 miljoen euro. Hier staan een aantal positieve mutaties in het rijksbudget voor met name Voogdij/18+ tegenover (0,75 miljoen euro).

Indexering achteraf (V 0,4 miljoen euro)

De gecontracteerde jeugdhulpaanbieders geven aan het einde van het jaar aan of ze in aanmerking willen komen voor indexering die achteraf plaatsvindt. In 2022 is het totaal betaalde indexbedrag 0,4 miljoen euro lager dan begroot. Dit komt vooral doordat we met jeugdbescherming en jeugdreclassering bij aanvang van 2022 al overeenstemming over de tarieven hebben bereikt en daar achteraf geen prijsindexatie heeft plaatsgevonden.

Solidaire kosten (V 0,2 miljoen euro)

De solidaire kosten die we in jeugdhulpregio-verband betalen zijn per saldo 0,2 miljoen euro lager uitgevallen dan verwacht.

Nagekomen lasten voorgaande jaren (N 0,2 miljoen euro)

De nagekomen lasten uit voorgaande jaren bedragen 0,2 miljoen euro.

Regionale transformatie agenda (V 944 duizend euro)

In de regionale transformatie agenda jeugdhulp zijn de inhoudelijke ontwikkelopgaven voor de komende jaren voor de jeugdhulpregio Groningen uitgewerkt. Het fonds is bedoeld om de transformatiebeweging te bevorderen. Wij zijn de penvoerder voor deze gelden. We hebben in 2022 het beschikbare bedrag ingezet voor het borgen, het trekken van een eindsprint van de in gang gezette activiteiten en hebben gerichte verbetervoorstellen voorgesteld voor hoe verder.

Een aantal van de activiteiten lopen door in 2023, daar hebben we in de regionale begroting transformatieagenda 2022 rekening mee gehouden. We hebben in deze begroting ook rekening gehouden met een bijdrage aan grote ontwikkelingen in de Jeugdhulpregio Groningen. Onder andere door vertraging in landelijke besluitvorming zijn die gelden niet ingezet. De besteding van de niet ingezette middelen wordt voorgelegd aan de regionale opdrachtgevers van de Transformatieagenda Jeugdhulp.

WIJ Samen/basis jeugdhulp (V 205 duizend euro)

De aanloopkosten WIJ Samen zijn in totaal 205 duizend euro lager dan begroot. De kosten van de programma manager, externe advisering en onvoorzien zijn lager uitgevallen. Daarnaast zijn de huisvestingslasten lager door lagere interne verrekeningen en doordat de afwikkeling van de verbouwing van het Talmahuis (fase 1) vertraging heeft opgelopen.

Wmo (V 3,7 miljoen euro; programma 4: V 0,1 miljoen euro)

De zorgkosten Wmo zijn in 2022 bijna 4,0 procent hoger dan in 2021. Daarmee zet de trend van kostenstijging zich voort. Toch is er in de jaarrekening 2022 een voordeel op deze post. Dat wordt veroorzaakt doordat de kostenraming die de basis vormt voor de begroting achteraf gezien te hoog is ingeschat. Een verschil van 1,4 miljoen euro zit bij de hulpmiddelen. In verband met de aanbesteding voor het nieuwe contract hebben we een grote prijsstijging begroot. Deze viel achteraf mee.

Daarnaast zien we bij huishoudelijke hulp een voordeel van 1,7 miljoen euro. Met name de verzilvering (uitnutting van de indicaties) was lager dan vooraf verondersteld. Verder zijn er voordelen in verband met de doorwerking vanuit 2021 onder andere door een lager startaantal inwoners met huishoudelijke hulp. Ten slotte is er door onze interne werkwijze een technisch voordeel i.v.m. nagekomen ontvangen compensatie voor loon- en prijsstijging.

Beschermd wonen (V 2,0 miljoen euro)

In 2022 bedraagt het resultaat voor de regio (alle Groninger gemeenten) 5,6 miljoen euro. In verband met lagere cliëntaantallen en een lagere indicatiewaarde zijn er minder zorgkosten gemaakt dan begroot. Daarnaast hebben we rekening gehouden met een mogelijke uitname in 2022 door het rijk van 2,1 miljoen euro, als gevolg van de overgang van cliënten naar de WLZ. Deze uitname heeft in 2022 niet plaatsgevonden. De rijksbijdrage was zelfs hoger dan begroot. Het aandeel van de gemeente Groningen in het regioresultaat bedraagt 2,0 miljoen euro. Doordat onze regio in de komende jaren gekort wordt op de rijksbijdrage, is de verwachting dat het resultaat van de regio (en daarmee het aandeel van de gemeente Groningen) nadelig zal worden.

Onafhankelijke cliëntenondersteuning (V 100 duizend euro)

Het voordeel is enerzijds ontstaan doordat het aantal ingezette uren per cliënt in 2022 lager lag dan in de voorgaande jaren, anderzijds was sprake van aanloopproblemen in verband met de nieuwe systematiek.

Wvggz (V 135 duizend euro)

Het budget van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) is structureel hoger dan de daadwerkelijke inzet. Een gedeelte van dit budget is benut voor uitgaven inzake multi-problematiek (N 215 duizend euro). Per saldo is sprake van een voordeel van 135 duizend euro.

Meerkostenregeling (noodpakket energiekosten (N 255 duizend euro)

In het raadsvoorstel "Noodpakket energiekosten en inflatie" van 20 oktober 2022 met kenmerk 544202-2022 heeft uw raad besloten voor het noodpakket energiekosten en inflatie een budget van 14,1 miljoen te beschikking te stellen. Onderdeel van het pakket was een compensatie voor extra energiekosten voor een specifieke groep met ernstige medische beperkingen voor een bedrag van 225 duizend euro. Er was rekening gehouden met 300 aanvragen, dit zijn er uiteindelijk 640 geworden. Hierdoor realiseren we een overschrijding van 255 duizend euro.

Sociaal perspectiefplan corona (V 203 duizend euro)

Vanuit 2021 zijn we doorgegaan met diverse projecten vanuit het Sociaal Perspectiefplan onder meer op het gebied van meedoen en participeren en Veerkracht en Zorg. Een deel van deze projecten zullen nog doorlopen in 2023. Hierdoor realiseren we in dit deelprogramma een voordeel van 203 duizend euro in 2022.

Uitvoeringskosten (N 381 duizend euro)

Het afgelopen jaar heeft er een wijziging in de toewijzing van de uitvoeringskosten plaatsgevonden, deze leidt op andere deelprogramma's op onder uitputting en in dit deelprogramma tot overschrijding. Daarnaast heeft er

gemeente breed een incidentele uitkering plaatsgevonden en is er sprake van een dotatie voor voorziening verlofsparen welke in 2022 voor het eerst heeft plaatsgevonden en waar geen rekening mee is gehouden.

Overige verschillen (N 287 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 287 duizend euro.

3.3.4 Zorg en veiligheid	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	12.025	469	12.494

Maatschappelijke opvang (V 10,5 miljoen euro, programma 4: V 1,4 miljoen euro)

In de Maatschappelijke Opvang (MO) worden voorzieningen georganiseerd voor alle inwoners van de provincie Groningen. Dit wordt vanuit het programma Beschermd Wonen & Opvang (BW&O) namens alle Groninger gemeenten gedaan. Met de reguliere Rijksbijdrage (DUMO) zijn de structurele kosten van opvang gedekt. In 2022 is 10,5 miljoen euro incidenteel budget niet uitgegeven. Dit bestaat uit:

Incidentele corona-gelden (V 5,4 miljoen euro, programma 4: V 1,4 miljoen euro)

Vanuit de overgehevelde incidentele corona-gelden uit 2021 (6,9 miljoen euro), waar wel de nodige maatregelen zijn getroffen maar niet alle gelden besteed zijn, resteert 5,4 miljoen euro. Daarnaast hebben we in de decembercirculaire nog 1,4 miljoen euro ontvangen voor de continuïteit van zorg in het kader van corona (zie programma 4). Deze middelen hebben we niet hoeven aan te wenden.

Brede aanpak dak- en thuisloosheid (2,8 miljoen euro)

In de meicirculaire hebben we 2,8 miljoen euro ontvangen voor de brede aanpak dak- en thuisloosheid. Deze middelen zijn bestemd voor het voorkomen van dakloosheid, om- en afbouw van de maatschappelijke opvang en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze jongeren en volwassenen. In 2022 zijn hierop diverse projecten uitgevoerd, gefinancierd uit eerdere incidentele middelen. Hieraan zal in 2023 een vervolg worden gegeven, waardoor deze middelen uit de meicirculaire 2022 alsnog worden ingezet.

Diverse overige incidentele voordelen (2,3 miljoen euro)

Tot slot tellen diverse overige incidentele voordelen op tot een voordeel van 2,3 miljoen euro.

Het totale overschot telt op tot 11,9 miljoen euro, waardoor in 2023 diverse projecten voortgezet kunnen worden en de investeringen die volgen uit de leidraad spoor 1 en 2. Er wordt in afstemming met de regio gesproken over langjarig (financieel) perspectief van de MO in relatie tot de incidentele en structureel beschikbare middelen.

Vrouwenopvang (V 1,8 miljoen euro)

Vanuit 2021 hebben we 246 duizend euro beschikbaar gehouden voor Veilig Thuis voor tegenvallers met betrekking tot de te verwachten CAO-stijging en wachtlijsten. Deze middelen hebben we in 2022 niet in hoeven zetten om dat Veilig Thuis dit in haar eigen begroting heeft kunnen oplossen. Tevens is er rekening gehouden met de nog te ontwikkelen aanpak schadelijke praktijken (300 duizend euro). Met deze aanpak zijn we nog bezig, we zetten de middelen in 2023 in. Daarnaast zien we een voordeel van 697 duizend euro door de ontvangst van middelen in de meicirculaire voor de Versterking kind- en gezinsbescherming. De gemeente heeft deze middelen ontvangen als centrum gemeente om het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in de regio in te voeren en extra ondersteuning te organiseren voor gezinnen met meervoudige problematiek. Overige voordelen tellen op tot 557 duizend euro. Deze middelen worden in overleg met de Groninger gemeenten merendeels in 2023 in gezet.

Opvang vluchtelingen (V 198 duizend euro)

Via de septembercirculaire 2022 hebben we van het rijk voor de maatschappelijke begeleiding van vreemdelingen middelen ontvangen in het kader van de nacalculatie over 2021. Hierdoor is in 2022 een incidenteel voordeel van 198 duizend euro ontstaan.

Overige verschillen (N 4 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 4 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen

'We vinden dat iedere Groninger gelijke kansen verdient om de kracht van sport en bewegen te ervaren. Om te ervaren wat iedereen al weet: het is leuk, maakt gezonder, maakt gelukkiger en draagt bij aan een sterke samenleving.' Het ontwikkelen van sportief kapitaal op jonge leeftijd en het versterken van dit kapitaal zijn noodzakelijk om een leven lang sporten en bewegen mogelijk te maken voor iedere inwoner.

Sport en bewegen draagt bij aan een sterke samenleving én maatschappelijke waarden voor een sterke sport, waardoor iedereen kan meedoen, ontmoeten en plezier kan beleven aan sport- en bewegen.

Doelen Deelprogramma 3.4: Sport en bewegen

Om bovenstaande te kunnen bewerkstelligen zetten we in op de volgende doelen:

- Ieder kind sportief en vaardig;
- Vitale sportclubs in de buurt;
- Uitnodigende sportieve ruimte;
- Sporten en spelen in de buurt;
- (Top)talent als inspiratiebron.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten.

Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
% Inwoners dat aangeeft (wekelijks) actief te sporten en (intensief) te bewegen:				
• Op basis van 18 jaar e.o. (OIS Groningen)	66%	-	66%	70%
• Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, bij een sportvereniging of -sportschool (GGD Groningen) *	76% (2019)	66%	-	-
% Inwoners dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (GGD Groningen):				
• Op basis van 19 jaar e.o., minstens 150 minuten per week (GGD Gezondheidsmonitor Groningen 4-jaarlijks)	58% (landelijk gemiddelde 50,4%)	-	-	58%*
• Op basis van jongeren VO klas 2 en 4, dagelijks minimaal 1 uur (GGD Groningen)	16,3% (2021) (landelijk gemiddelde 16,2%)	19%	-	16,3 %*
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (actief) lid te zijn van een sportvereniging of sportschool	47%	-	50%	49%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van:				
• Binnensportaccommodaties, in of nabij de eigen woonomgeving	63%	-	75%	61%

• Sportvelden en andere buitensport faciliteiten, in of nabij de eigen woonomgeving	68%	-	75%	60%
• Plekken in de openbare ruimte die geschikt zijn voor sport, spel en bewegen, in of nabij de eigen woonomgeving	63%	-	75%	61%

Toelichting effectindicatoren

% Inwoners dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (GGD Groningen):

De GGD heeft eind 2021 een landelijke Corona Gezondheidsmonitor Jeugd uitgevoerd. Dit is in verband met de impact van corona een extra gezondheidsmonitor (gewoonlijk 4 jaarlijks). De Gezondheidsmonitor 2020 (onderzoek is later opgeleverd door de corona pandemie) voor volwassenen laat zien dat de beweegrichtlijn door een lager percentage volwassenen wordt behaald. Een mogelijke verklaring ligt in het effect van de coronapandemie.

% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van...:

We ontvangen jaarlijks veel initiatieven van bewoners over sport- en beweegplekken in de buurt. Uit de basismonitor blijkt dat inwoners het belangrijk vinden dat sportvoorzieningen en sportplekken in de openbare ruimte in de nabijheid van hun woonomgeving zijn te vinden. Het beoogde percentage van 75% wordt hier niet gehaald, als verklaring hiervoor is nabijheid (en het ontbreken daarvan) een belangrijke factor. Er zijn veel gebiedsontwikkelingen gaande in de gemeente. Bij de gebiedsontwikkelingen staat sport en bewegen vanaf de start op de agenda.

Beleidsvelden

Deelprogramma Sport en bewegen bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Sportieve infrastructuur

Een leven lang sporten en bewegen voor iedere Groninger. Daarbij is essentieel dat er een sterke sport- en beweeginfrastructuur is met veel mogelijkheden om te sporten en te bewegen, ook voor de nog niet actieve/weinig actieve inwoners. De hardware hangt nauw samen met de software (de activiteiten) en de orgware (zoals de sportclubs, de professionals en het onderwijs).

Sportief kapitaal

Het ontwikkelen van sportief kapitaal begint van jongs af door bewegingsvaardigheden op te bouwen met spelen in de buurt, op school, bij de kinderopvang en bij de sportclub. Goede bewegingsvaardigheden, zelfvertrouwen en sociale contacten dragen bij aan het opbouwen en doorontwikkelen van sportief kapitaal. We willen dat iedere Groninger in elke fase van zijn leven mee kan doen. Voor de jeugd doen we dat vanuit het programma Bslim4. We vinden een inclusief sportaanbod belangrijk om zo sporten en bewegen laagdrempelig te maken zodat ook inwoners die psychosociale en fysieke beperkingen kunnen meedoen. Daartoe is een veilig, positief en inclusief sportklimaat bij sportclubs van belang.

Relevante ontwikkelingen

In 2022 zijn we begonnen met de pilot Volwassenenfonds Sport en Cultuur. De pilot is een groot succes en krijgt daarom in 2023 een structureel vervolg. Er zijn 790 aanvragen voor sport gedaan (peildatum 1 november 2022). Vanuit het Gronings Sportakkoord heeft de bewegcoach Inclusief Sporten en Bewegen zich ingezet voor inwoners met een beperking die op zoek zijn naar een passende sport. Voor de continuïteit wordt de bewegcoach Inclusief Sporten en Bewegen vanaf 2023 structureel ingezet door de gemeente. Het Gronings Sportakkoord krijgt vanaf 2023 een vervolg op basis van het Gezond en Actief Leven Akkoord via de Brede SPUK-regeling. Vanuit de motie 'Kom weer in beweging' zijn binnen het coronaherstelplan verschillende activiteiten opgezet, waaronder Open Gym. Bij Urban Sports zien we al langere tijd een groeiende trend. Met de Urban Community ontwikkelen we een uitvoeringsagenda Urban Sports.

Op Sportpark Corpus den Hoorn zijn we gestart met een toekomstverkenning in verband met capaciteitsvraagstukken. In het voorjaar 2023 hebben we dit onderzoek afgerond. De actualisatie van het capaciteitsonderzoek sportaccommodaties gemeentebreed, inclusief studentensport, wordt opgestart en in 2023 uitgevoerd. De gebiedsvisie Vitaliteitscampus Kardinges is in ontwikkeling en krijgt in 2023 een vervolg. Binnen Sport050 zijn we gestart met het in kaart brengen van onderhoudssituatie van het gemeentelijke sportvastgoed.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Sportieve infrastructuur	
Sportaccommodaties en -faciliteiten worden optimaal benut. De capaciteit sluit aan op de vraag, faciliteiten en aanbod aan te sluiten op de behoeften van sporters.	<ul style="list-style-type: none">• Voorbereiding Beter Benutten Buitensport gestart;• Vervolg IABB opgestart;• Nieuwe gymzaal Korreweg opgeleverd;• Klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd;• Gebiedsvisie Vitaliteitscampus Kardinges is in ontwikkeling;• Sport en bewegen meegenomen in gebiedsontwikkelingen;• Zwembad/Sporthal Ten Boer, zwembad Haren gesubsidieerd. Zwembad Hoogkerk door technische omstandigheden gesloten gebleven in 2022.
Een gelijk speelveld voor de sportclubs die gebruik maken van gemeentelijke sportfaciliteiten.	<ul style="list-style-type: none">• Afronding Gelijk Speelveld, voormalige gemeente Groningen;• Gewerkt aan Gelijk Speelveld voor sportparken in voormalige gemeenten Haren en Ten Boer;• Ingroeieregeling harmonisatietarieven loopt;• Samen met de Sportkoepel vraagstukken uitgewerkt over vaststelling eigendomsrechten op sportparken.
De Bewegende Stad: Realiseren van uitdagende sport- en speelplekken en het (her)inrichten van een beweegvriendelijke openbare ruimte.	Afgeronde projecten en activiteiten: <ul style="list-style-type: none">• sport- en beweegplek Helpermaar;• Open Gyms in verschillende wijken;• urban Event 2.0 Kardinges;• urban activiteiten Let's Gro;• samenspeelbelofte;• beweegvriendelijke schoolpleinen. Projecten en activiteiten in ontwikkeling: <ul style="list-style-type: none">• stedelijk skatepark Stadspark;• mountainbike skillspark Meerstad;

	<ul style="list-style-type: none"> • freerunning stationsgebied; • playground de Hoogte; • sport- en beweegplek Mikkelfhorst Haren; • samenspeelplekken.
Sportief kapitaal	
Ontwikkelen van bewegingsvaardigheid, sportief leervermogen, sportidentiteit en opdoen van positieve sportervaringen die bij hun motivatie passen.	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering gegeven aan Bslim4; • Brede vakdocenten (bewegingsonderwijs en naschoolse activiteiten) ingezet (14.5 fte); • Buurtsportcoaches ingezet (11 fte); • Sport en beweeginterventies uitgevoerd (op grond van het Nationaal Programma Onderwijs).
Wegnemen van fysieke, sociale en financiële barrières bij doelgroepen waarbij de sportdeelname achterblijft.	<ul style="list-style-type: none"> • Jeugdfonds Sport & Cultuur aangeboden, daarnaast ook Volwassenfonds Sport & Cultuur gestart; • Sport- en cultuurhopper aangeboden; • Beweegcoach inclusief sporten ingezet via Gronings Sportakkoord; • Pilot Alliantie gelijke spelen op Corpus den Hoorn gericht op inclusiviteit en acceptatie van LHBTI+'ers bij sportclubs.
Vitaliseren van sportclubs door op maat begeleiding en ondersteuningsprojecten.	<ul style="list-style-type: none"> • Sportparkmanagement project loopt; • Pilot Positief sportklimaat bij sportclubs opgezet en gecontinueerd; • Platform Sport050 beschikbaar voor inwoners en sportaanbieders; • Ondersteuningspakket energie; • Initiatieven binnen het Gronings Sportakkoord; • Sportclub monitor uitgevoerd.
Kennis en expertise benutten om talentprogramma's te verbeteren en deze in te zetten voor versterking van de breedtesport.	<ul style="list-style-type: none"> • 7 Regionale Training Centra's (RTC's) ondersteund; • 4 kennissessies voor talentcoaches + 1 sessie voor breedtesportcoaches; • Realisatie digitaal kennisplatform Talenthubnoord.nl; • Inspirerende serie mini-docu's over 6 Groningse sporttalenten: De Aanpakkers.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
% Klanttevredenheid (op basis van klanttevredenheidsonderzoeken) over sportaccommodaties aangaande*:				
• Zwembaden en ijsbanen (score)	-	-	80%	90%
• Sporthallen	-	-	70%	82%
• Gymzalen en dojo's	-	-	70%	72%
• Sportparken	6,9	-	84%	85%
• Dienstverlening Sport050	-	-	86%	75%
Aantal bezoekers/ bezettingsgraad van sportaccommodaties aangaande**:				
• Zwembaden	258.000	229.000	480.000	375.000
• Ijsbaan	80.000	37.000	133.500	101.000
• Sporthallen	-	-	60%	55%
• Gymzalen	-	-	60%	55%

Percentage positief oordeel over Bslimactiviteiten door deelnemers***	-	-	95%	8,7*
Aantal kinderen dat gebruik maakt van het jeugdsportfonds****	1.239	1.052	1.400	1.151
% kinderen groep 6 met zwemdiploma	97%	-	90 - 100%	94%
Gemiddelde waardering van gebruikers van nieuwe sport- en beweegplekken	-	-	nulmeting	via basismonitor/ zie effectindicatoren
Gemiddelde waardering van talenten binnen de RTC's aangaande de kwaliteit van het talentprogramma	-	-	nulmeting	7,6

Toelichting prestatie indicatoren

% Klanttevredenheid (op basis van klanttevredenheidsonderzoeken) over sportaccommodaties aangaande:

De klanttevredenheidsonderzoeken zijn vernieuwd en vinden nu doorlopend gedurende het jaar online plaats. Het onderzoek wordt doorontwikkeld. Bij het onderzoek naar de dienstverlening Sport050 zien we dat 75% van de respondenten tevreden is over de dienstverlening. In 2019 was dat 86%. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn we met een aantal respondenten in gesprek gegaan om de verbeterthema's te kunnen bepalen.

Aantal bezoekers/ bezettingsgraad van sportaccommodaties aangaande:

We zien een lager aantal bezoekers in de zwembaden. Dit is deels te verklaren doordat we als gevolg van personeelstekorten zwemuren (doelgroeplessen) noodgedwongen niet konden aanbieden. Daarnaast zien we naweeën van de coronapandemie ook als factor. Dit laatste geldt ook de bezoekersaantallen van de ijsbaan. De lagere aantallen voor bezoekers van de ijsbaan zijn sterk afhankelijk van het weer. Bij vorst en natuurijs gaan de aantallen bezoekers voor ijsbanen sterk omhoog en zonder natuurijs zijn die lager. Aan het einde van 2022 zien we een stevig herstel van de bezoekersaantallen bij de ijsbaan.

Aantal kinderen dat gebruik maakt van het Jeugdsportfonds:

In 2022 hebben 1.151 kinderen gebruik gemaakt van het Jeugdsportfonds. We zien ten opzichte van 2021 (1.025 kinderen) een stijging. Door middel van intermediairs en landelijke campagnes wordt er aan gewerkt om nog meer kinderen te bereiken met het Jeugdsportfonds.

Percentage positief oordeel over Beslimactiviteiten door deelnemers*

In de monitor is het rapportcijfer 8,7 opgenomen in plaats van een percentage.

Bijdrage(n) verbonden partijen

Er zijn op dit deelprogramma geen verbonden partijen.

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Sport en Bewegvisie 2021+, Sportief kapitaal voor iedere Groninger, november 2020](#)

[Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2021-2025, Sporten, spelen, bewegen en ontmoeten, april 2021](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Vershil
Lasten				
03.4 Sport en bewegen	30.368	32.175	31.354	821
03.4.1 Sportieve infrastructuur	28.457	28.941	28.368	573
03.4.2 Ontwikkelen sportief kapitaal	1.911	3.235	2.986	248
Totaal Lasten	30.368	32.175	31.354	821
Baten				
03.4 Sport en bewegen	9.466	10.415	11.334	919
03.4.1 Sportieve infrastructuur	9.461	9.482	10.342	861
03.4.2 Ontwikkelen sportief kapitaal	5	934	992	58
Totaal Baten	9.466	10.415	11.334	919
Totaal Saldo voor bestemming	20.902	21.760	20.020	1.740
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	112	121	121	0
Totaal onttrekkingen	186	604	604	0
Totaal saldo na bestemming	20.828	21.277	19.537	1.740

Financiële toelichting

3.4.1 Sportieve infrastructuur	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	573	861	1.434
Specifieke uitkering sport (V 775 duizend euro)			
We hebben eind 2022 de vaststelling van de Specifieke uitkering sport (SPUK betreffende compensatie btw-nadeel) over 2021 ontvangen. De vaststelling 2021 heeft tot een voordeel geleid van 605 duizend euro. Daarnaast verwachten we een voordeel over 2022 van 170 duizend euro (de afwikkeling van deze SPUK vindt eind 2023/begin 2024 plaats).			
Opruimen SBR korrels kunstvelden (V 645 duizend euro)			
In het meerjarenbeeld hebben we voorzien in de vervanging van kunstgrasvelden waarin schadelijk rubber (SBR) is verwerkt en het opruimen van SBR-korrels rondom de velden. Door wijzigingen in het vervangingschema worden de gelden dit jaar niet ingezet (V 483 duizend euro). Het budget voor het opruimen van de SBR korrels zetten we wel in. Daarnaast is vanuit 2021 162 duizend euro meegenomen om in de komende jaren uitvoering te kunnen geven aan het plan om SBR op te ruimen. Deze gelden zetten we na 2022 in. Daarnaast blijven structureel extra middelen nodig voor het opruimen van de SBR.			
Inkomsten verhuur, entree en les- en cursus gelden (N 332 duizend euro)			
De tarief-gerelateerde inkomsten sport kennen enerzijds een afhankelijkheid van de economische conjunctuur en het weer en anderzijds van de coronapandemie en de nasleep daarvan. Er zijn nog een paar uitkeringen (voorschotten)			

ontvangen die het verlies beperken. De specifieke uitkering ijs en zwemmen 2021 kwartaal 1 en 2 kende een nadelige afwikkeling van 149 duizend euro. Per saldo is sprake van een nadeel van 332 duizend euro.

Er is nog onzekerheid over de ontvangen uitkeringen over november en december 2021 en januari 2022 omdat deze uitkeringen nog definitief moeten worden verantwoord en afgerekend.

Kapitaallasten (V 455 duizend euro)

Enkele investeringsprojecten hebben vertraging opgelopen of moeten deels nog financieel afgewikkeld worden. Ook is een aantal projecten uit de begroting doorgeschoven omdat vervanging nog niet noodzakelijk is. Dit levert een voordeel van 263 duizend euro op. Daarnaast hebben we de realisatie van de kleedkamers sportpark Corpus den Hoorn pas begin 2023 kunnen afronden. Omdat we hier vanaf 2024 op gaan afschrijven (in plaats vanaf 2022), levert dit een voordeel van 12 duizend euro op.

Tenslotte hebben we bij het instellen van de voorziening voor meerjarenonderhoud sportgebouwen het budget voor de vervangingsinvesteringen apart gezet. Door fluctuaties in de vervangingen is hier incidenteel vrijval op (180 duizend euro).

Dagelijks onderhoud en beheer (N 290 duizend euro)

Op diverse panden hebben we kosten gemaakt voor onvoorziene onderhoudswerkzaamheden. Het gaat hier o.a. om werkzaamheden aan vloeren, toiletgroepen en schilderwerk. Omdat deze werkzaamheden niet gedekt worden uit planmatig onderhoud, is een nadeel van 290 duizend euro ontstaan.

Actualisatie meerjarenonderhoudsplan (V 222 duizend euro)

We zijn gestart met de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) van de sportgebouwen. Omdat een groot deel van de actualisatie van het MJOP in 2023 plaatsvindt, hebben we 222 duizend euro in 2022 niet ingezet.

Zwembad de Papiermolen (N 156 duizend euro)

Het herstellen van de riothermie (winnen van warmte uit rioolwater) van zwembad de Papiermolen heeft tot een nadeel van 100 duizend euro geleid. Ook hebben we een nadeel van 56 duizend euro als gevolg van de niet begrote opening in de maand april. Een maand eerder open zorgt voor hogere energielasten, meer personeelsinzet en hogere beheerkosten. Er zijn weinig meer-inkomsten omdat vooral de abonneementhouders gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om in april te zwemmen.

Overige verschillen (V 115 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 115 duizend euro.

3.4.2 Ontwikkelen sportief kapitaal	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	248	58	306

Coronaperspectief plan (V 126 duizend euro)

Vanuit 2021 zijn we doorgedaan met diverse projecten vanuit het Sociaal Perspectiefplan onder meer op het gebied van 'Kom weer in beweging' en 'Veerkracht en Zorg'. Een deel van deze projecten loopt nog door in 2023. Hierdoor realiseren we in 2022 een voordeel van 126 duizend euro.

Overige verschillen (V 180 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 180 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 3.5: Cultuur

Groningen is een jonge gemeente met een authentiek en hoogstaand cultureel aanbod. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid en de leefbaarheid van de gemeente. Wij vinden kunst en cultuur belangrijk voor onze inwoners omdat cultuur verrast, verrijkt en schoonheid biedt. De artistieke waarde van kunst en cultuur staat voor ons als intrinsieke waarde voorop. Er is tevens steeds meer bekend over het positieve effect van cultuurdeelname op je gezondheid. Cultuur draagt bij aan het cultureel zelfbewustzijn, de leefkwaliteit en identiteit van onze inwoners, van jong tot oud en met alle achtergronden en opleidingsniveaus. Culturele voorzieningen geven inwoners de mogelijkheid verhalen te delen, anderen te ontmoeten en hun creatieve talenten te ontwikkelen. We willen dat cultuur een breed bereik heeft zodat alle inwoners zich herkennen in het aanbod. Daarom zetten wij de komende jaren in op 'Kunst en cultuur voor iedereen'.

Doelen Deelprogramma 3.5: Cultuur

- Kunst en cultuur voor iedereen;
- Een sterke basis;
- City of talent

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (maandelijks) creatieve, kunstzinnige hobby's uit te oefenen, zoals muziek spelen, dansen, schilderen, e.d.	31%	-	30%	31%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (wel eens):				
• Een film- of theatervoorstelling, concert of museum te bezoeken	85%	-	87%	87%
• Een festival, braderie of evenement te bezoeken	78%	-	82%	84%
• Een activiteit in een wijkgebouw, bibliotheek of cultureel centrum te bezoeken	46%	-	40%	47%
Aantal bezoekers grootschalige, gratis toegankelijke (gesubsidieerde) festivals en/of evenementen:				
• Eurosonic Air	0	0	Gelijk aan 2019 (19.800)	0
• Winter welvaart	0	0	Gelijk aan 2019	25.000
• Bevrijdingsfestival	0	0	60.000	50.000
Aantal bezoekers evenementen in openbare ruimte in totaal *	-	200.400	1.500.000	746.677
Aantal (of %?) bezoekers dat afkomstig is van buiten de gemeente Groningen:				
• SPOT	-	-	Toename	58%
• Groninger Museum	-	-	Toename	77%

• Forum	-	-	Toename	-
Aantal (geluids-)klachten over evenementen in de openbare ruimte	1	158	Gelijk niveau ten opzichte van 2018	1.171

Toelichting effectindicatoren

Aantal bezoekers grootschalige, gratis toegankelijke (gesubsidieerde) festivals en/of evenementen: Het aantal bezoekers bij evenementen in de openbare ruimte was aan het begin van het jaar zo'n 50% lager dan de effectindicator. In het begin van 2022 waren veel evenementen niet toegestaan vanwege landelijke coronamaatregelen. Daarna kwam het aantal bezoekers nog niet terug op het oude peil. Dit was een gevolg van corona, maar ook van nieuwe knelpunten als gebrek aan personeel en hoge energieprijzen. Desalniettemin zagen we in 2022 dat er weer veel te genieten viel. In juni trad wereldband Guns N' Roses op in een uitverkocht Stadspark. In augustus werd 350 jaar Gronings Ontzet groots gevierd, met veel publieke belangstelling. We sloten het jaar af met een lichtshow tijdens Oud & Nieuw op de Grote Markt, waar zo'n 7.000 bezoekers de jaarwisseling vierden.

Aantal (geluids-)klachten over evenementen in de openbare ruimte: De stijging van het aantal (geluids-)klachten is mede te verklaren doordat sinds dit jaar digitaal gemeld kan worden. Inwoners kunnen nu direct hun klacht digitaal doorgeven, waar daarvoor met een telefoonnummer werd gewerkt. Op momenten waarop veel inwoners op hetzelfde moment belden nam de bereikbaarheid af.

Aantal bezoekers Eurosonic air: Eurosonic Air vond dit jaar niet plaats vanwege de coronamaatregelen.

Aantal (of %?) bezoekers dat afkomstig is van buiten de gemeente Groningen: 2022 was het eerste jaar dat deze indicator werd gemeten. Bij het Forum wordt dit niet gemeten, hier kunnen we dus geen cijfers voor aanleveren.

Beleidsvelden

Deelprogramma Cultuur bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Culturele infrastructuur

Groningen kent een sterke culturele sector; om dit te behouden is het van belang dat we goede voorwaarden creëren. Dit doen we door instellingen die de basis vormen van onze culturele infrastructuur voor acht jaar op te nemen in onze cultuurnota's. Ook investeren we in nieuwe huisvesting en een gezonde arbeidsmarkt voor de culturele sector. We willen ervoor zorgen dat het vele creatieve talent verbonden blijft aan Groningen en dat talent de kans krijgt zich te ontwikkelen en te professionaliseren.

Groningen is een echte evenementengemeente. Jaarlijks vinden zo'n 500 evenementen plaats. We zijn trots op de iconische festivals die Groningen op de kaart zetten. Veel evenementen die nieuwe verhalen vertellen en ontmoetingen mogelijk maken worden (mede) georganiseerd door vrijwilligers. Evenementen, groot en klein, leveren op een sterke bijdrage aan sociale cohesie. Een goed aanbod van (culturele) evenementen draagt bij aan waardering voor Groningen en heeft een positief effect op het vestigingsklimaat.

Cultuur beleven

Cultuur beoefenen of bezoeken draagt bij aan zingeving. We zien steeds meer dat cultuur onderdeel wordt van de wijkgerichte aanpak en zo bijdraagt aan de leefkwaliteit van inwoners. We willen dat cultuur toegankelijk is voor een ieder, dat betekent betaalbaar aanbod, maar ook voor elk wat wils. Door cultuur in de openbare ruimte te organiseren, vergroten we de zichtbaarheid van cultuur en zorgen we ervoor dat inwoners 'vanzelf' in aanraking komen met cultuur.

Relevante ontwikkelingen

Cultuur

De cultuursector in Groningen ondervond in 2022 nog steeds de gevolgen van de pandemie. Tot en met maart waren er nog beperkte coronamaatregelen van kracht. We hebben als gemeente de afgelopen jaren coronasteunpakketten ingezet voor de culturele sector, maar zien dat er nu nauwelijks nog directe coronaschade is. We hadden nog resterende middelen van het Rijk in het gemeentefonds waarmee we kunnen bijdragen aan herstel en innovatie. In december hebben we een herstelpakket ingezet van ruim 1,5 miljoen euro voor 2022/2023. We zetten onder andere in op ondersteuning van instellingen, een publiekscampagne, talent, amateurkunst, digitalisering en de culturele arbeidsmarkt.

Fair practice code

Het versterken van de culturele arbeidsmarkt is een van de belangrijkste beleidsopgaven voor de komende jaren, zowel in Groningen als op landelijke schaal. In juni 2022 hebben we het onderzoek naar meerkosten van de invoering van fair pay in Groningen gepresenteerd aan de gemeenteraad en de culturele sector. Als vervolgstap zijn we in december 2022 samen met Kunsten '92, Platform ACCT en de provincie Groningen een traject gestart onder de noemer Fair Practice Lab. Dit bestaat uit een divers programma van workshops, intervisiesessies en online colleges over relevante ontwikkelingen aangaande de arbeidsmarkt. Culturele instellingen kunnen zo hun kennis over de fair practice code toetsen en vergroten en hebben na afloop een beter beeld welke kansen en uitdagingen voor hun organisatie in het verschiet liggen. Tevens is het bedoeld als laatste test van het traject voordat Kunsten '92 dit in het voorjaar van 2023 landelijk gaat aanbieden.

Onderzoek cultuurparticipatie en beleving

We hebben opnieuw onderzoek laten doen naar de waardering van cultuur door onze inwoners. Dit werd voor het laatst onderzocht in 2018. Het culturele aanbod in Groningen wordt gewaardeerd met een 7.4, dit is ongeveer gelijk aan 2018. Het aanbod om zelf actief te zijn op cultureel/kunsthoudend vlak wordt gewaardeerd met een 6.9, dit was in 2018 een 7. Interessant is dat het merendeel van de inwoners aangeeft na corona net zoveel aan kunst en cultuur te doen als voorheen, of zelfs meer te ondernemen. Wel wordt genoemd dat de zichtbaarheid en vindbaarheid van het aanbod verbeterd kan worden. Marketing Groningen komt in 2023 met een campagne om cultuur meer zichtbaar te maken.

Evenementen

In maart 2022 stopten de beperkende maatregelen en konden evenementen weer gehouden worden. De evenementenbranche had te maken met een tekort aan personeel, zoals EHBO'ers en beveiligers, en hoge energieprijzen. Dit heeft ertoe geleid dat een aantal evenementen niet of in afgeschaalde vorm is georganiseerd.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Culturele infrastructuur Een breed en divers aanbod van (laagdrempelige) culturele en kunstzinnige activiteiten en faciliteiten, waar iedereen, jong en oud, arm en rijk aan kan meedoen.	<ul style="list-style-type: none">• De bouw en verbouw van het Museum aan de A is een complex project, met impact op de omgeving. Gezamenlijk met het museum onderzoeken we de gewenste ontwikkelstrategie en rol van gemeente en museum daarbij;• We hebben De Nieuwe Poort als mogelijke opvolger van muziekcentrum De Oosterpoort verder uitgewerkt evenals de (inpassing hiervan op de) beoogde locatie (Spoorkwartier);

	<ul style="list-style-type: none"> • De Kunstwerf en Villa B in het Ebbingekwartier zijn officieel geopend als thuisbasis van zeven instellingen op het gebied van de podiumkunsten; • We hebben het definitief ontwerp (DO) voor de nieuwbouw van VRIJDAG gerealiseerd en in kaart gebracht hoe de monumentale delen kunnen worden verduurzaamd en meer toegankelijk gemaakt; • We hebben de tijdelijke herhuisvesting voorbereid van VRIJDAG in De Studio in de Akkerstraat tijdens de bouwwerkzaamheden aan de St. Jansstraat; • We hebben de noodzakelijke en gewenste aanpassingen voor programma en vastgoed van MartiniPlaza voor de lange termijn (uitwerking visie) verder in kaart gebracht en geïntegreerd met de ontwikkeling van het omliggende gebied; • We hebben definitief besloten het Centrum voor Kunst en Cultuur in Haren per 1 juli 2023 te verzelfstandigen als gemeentelijk onderdeel; • We hebben voorbereidingen getroffen voor de Dag van de amateurkunst in 2023 ; • We hebben voorbereidingen getroffen voor het nieuwe Strategische Evenementenbeleid.
<p>De stad kent een complete culturele keten in meerdere disciplines, biedt ruimte aan vernieuwingen die een aanvulling vormen op dit aanbod en heeft oog voor het bestaande culturele erfgoed.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 heeft We the north ingezet op talentontwikkeling, innovatie en lobby. We hebben noordelijke talentontwikkelingsnetwerken ondersteund waaronder twee nieuwe netwerken, voor street-art en film; • Vanuit de lobby is er samen met noordelijke instellingen en makers een succesvolle bijeenkomst georganiseerd in Den Haag. We gingen in gesprek over de toekomst van het cultuurbeleid met het ministerie, de raad voor cultuur en andere regio's.
<p>De sector heeft een sterke basis, met gezonde arbeidsrelaties, goede organisatiestructuren en onafhankelijk toezicht, aan de hand van de landelijke codes voor Cultural Governance en Fair Practice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de resultaten van het onderzoek naar de meerkosten van de invoering van fair pay in Groningen gepresenteerd; • We hebben alle culturele instellingen uit de cultuurnota deelname aan het Fair Practice Lab aangeboden;
<p>Talentvolle kunstenaars kunnen zich ontwikkelen en presenteren binnen de complete keten van talentontwikkeling in meerdere disciplines in onze stad én in het gehele Noorden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben 3 talentvolle makers in de tweejarige talentenregeling ondersteund; • De start van het Stadstalent en de uitbreiding van stipendia is verplaatst naar 2023; • Talent is gestimuleerd in ontwikkelingsnetwerken in Noord-Nederland, zoals Station Noord; • We zijn de behoefte naar broedplaatsen en mogelijke toekomstscenario's voor ontwikkelingen en beheer nader aan het onderzoeken; • 25 (jonge) talenten in de creatieve en culturele sector hebben het traject ondernemerschapsvaardigheden gevolgd; • In de uitwerking van de Aanpak broedplaatsen faciliteren we passende ruimte voor nieuwe makers, kunstenaars en creatieve ZZP'ers.

<p>Een toekomstbestendige evenementenlocatie voor grootschalige concerten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben op basis van de besluitvorming in 2021 het Evenemententerrein Stadspark verder gereed gemaakt voor evenementen in het topsegment door het optimaliseren van de benodigde logistiek (o.a. asfalteren sintelbaan, verbreden entree) en waterafvoer, en het obstakelvrij maken van het terrein; • We hebben evenementen uit het topsegment gefaciliteerd en aangetrokken (o.a. Guns N' Roses, GreenDay, Rammstein); • We hebben de gecontroleerde openstelling in 2023 van het terrein buiten evenementen om als integraal onderdeel van het Stadspark voorbereid.
<p>We bieden ruimte aan evenementen en beperken zo veel mogelijk de ervaren overlast.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de mogelijkheden voor tijdelijke/nieuwe evenemententerreinen verder onderzocht, waarmee al dan niet in combinatie met andere functies het aantal locaties weer op peil kan worden gebracht en een betere spreiding van evenementen mogelijk is; • We hebben gewerkt aan een nieuw strategisch evenementenbeleid, vast te stellen in 2023, waarvoor we aanvullend onderzoek hebben gedaan naar de wensen van onze inwoners en een technische sessie voor de raad hebben georganiseerd; • We hebben een digitaal meldingsformulier ingesteld waarmee overlast van evenementen eenvoudig kan worden gemeld; • We zijn hebben gewerkt aan verdere verduurzaming van evenementen door samen met organisatoren plannen te maken voor het overdragen van kennis en inspiratie; • We hebben de jaarmonitor evenementen Stadspark, waarmee we jaarlijks rapporteren over de evenementen in het Stadspark; • We hebben opdracht gegeven voor een ecologische scan van het Stadspark, af te ronden voor de zomer van 2023.
<p>Cultuur beleven</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Meer kinderen kunnen hun (creatieve en/of kunstzinnige) talenten ontdekken en ontwikkelen door een goed en passend cultuuraanbod binnen het onderwijs; • Er is een goed cultuuraanbod voor het onderwijs. 	<ul style="list-style-type: none"> • In het voortgezet onderwijs is er stevig ingezet op het bereiken van scholen. Alle scholen van het voortgezet onderwijs zijn individueel benaderd. Ook is er extra slagkracht gerealiseerd door tijdelijk een extra adviseur aan te trekken; • In het primair onderwijs lag de focus vooral op scholen die weinig doen met cultuuronderwijs.
<ul style="list-style-type: none"> • Meer inwoners komen op een laagdrempelige wijze in aanraking met cultuur door (onder andere) de aanwezigheid van een tijdelijk of permanent aanbod van kunst en erfgoed in de openbare ruimte; • Inwoners worden gestimuleerd om kunst en cultuur te bezoeken of zelf aan kunst en cultuur te doen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunstpunt heeft twee muurschilderingen uitgevoerd, heeft in het Tschumipaviljoen familieverhalen in het kader van het slavernijverleden gepresenteerd en heeft ondersteund bij drie kunstwerken voor ESNS en één kunstwerk voor Noorderzon; • Kunstpunt heeft vooronderzoek gedaan naar de kansen en locaties voor een monument ter herdenking van de afschaffing van het slavernijverleden; • Kunstopdrachten die zijn opgestart en in ontwikkeling zijn: Selwerd, Papiermolentunnel – opgestart, 2e ontmoetingsplek Zuiderplantsoen – in ontwikkeling, Suikerzijde tunnel – in ontwikkeling;

	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben gesproken met Marketing Groningen over de zichtbaarheid en vindbaarheid van ons cultureel aanbod. In 2023 wordt er een campagne gestart; • We hebben onderzoek gedaan naar cultuurbeoefening, cultuurbezoek en cultuurwaardering van onze inwoners. Eén van de resultaten is dat het culturele aanbod wordt gewaardeerd met een 7.4; • In de wijken Selwerd, Paddepoel, De Wijert, Korrewegwijk, Beijum, Vinkhuizen, Oosterparkwijk, Lewenborg en in het dorp Ten Boer wordt met de cultuurcoaches ingezet op leefbaarheid en verbinding om een bijdrage te leveren aan het welzijn van de inwoner; • De Wijk de Wereld vond dit jaar plaats in de Oosterparkwijk. Een mooi blijvend project is het Wijkensemble; • VRIJDAG heeft verschillende naschoolse activiteiten georganiseerd op basisscholen. Dit hing samen met de Verlengde Schooldag; • VRIJDAG heeft een eigentijdse vorm van muziekonderwijs ontwikkeld, waarbij de cursist centraal staat en de coachende rol van de docent van groot belang is; • SPOT heeft de samenwerking geformaliseerd met de noordelijke kennisinstellingen onder de naam CrossWise. Het doel is om gezamenlijk op te trekken bij het opleiden van MBO- en HBO-studenten voor de noordelijke cultuur- en evenementensector; • Forum Groningen heeft op alle locaties Informatiepunten Digitale Overheid geopend en bibliotheken op diverse scholen gerealiseerd. • Forum Groningen heeft de inzet voor het sociaal domein vergroot aan de hand van een beleidsplan basisvaardigheden, door in te zetten op digitale inclusie en geletterdheid.
--	--

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
% Inwoners dat aangeeft dat het cultuuraanbod passend is bij de eigen behoeften of wensen				
• Volwassenen (18 jaar e.o.)	-	-	Toename	60%
• Jongeren (o.b.v. jongeren panel)	-	-	-	-
Aantal cultuurinstellingen dat kan worden aangemerkt als:				
• Bestuurlijk competent (op basis van criteria: 'good governance', 'fair practice' en 'code culturele diversiteit')	-	-	Toename	-
• Financieel gezond en weerbaar (op basis van criteria: 'prognose' sluitende exploitatie en voldoende weerstandsvermogen)	32	32	Toename	31
Aantal bezoekers:				
• SPOT	88.245	67.548	Toename	261.727

• Groninger Museum	116.167	153.823	Toename	142.000
• Forum	1.621.378	1.565.510	Toename	2.505.168
Aantal personen dat deelneemt aan/ lid is van:				
• Cultuurhopper	787	1.113	Toename	1.100
• Activiteiten/ cursussen VRIJDAG	9.984	12.958	Toename	16.358
• Bibliotheek	49.894	48.951	Toename	42.150
Aantal professionele talentontwikkelingstrajecten	5		Continueren	5

Toelichting prestatie indicatoren

.....% Inwoners dat aangeeft dat het culturaanbod passend is bij de eigen behoeften of wensen:

In 2018 hebben we voor het eerst onderzoek gedaan naar cultuurbeoefening, cultuurbezoek en waardering van bewoners, met de inzet dit tweejaarlijks te doen. Vanwege corona hebben we dit niet uitgevoerd in 2020. We hebben dit onderzoek opnieuw uitgevoerd in 2022. Er is inmiddels geen jongerenpanel meer, om die reden is hier niets ingevuld.

Aantal cultuurinstellingen dat kan worden aangemerkt als:

De ontwikkelingen rondom Bestuurlijke competentie zijn bij nader inzien niet goed te meten.

Ten aanzien van de financiële gezondheid zien we een divers beeld. Het Groninger Museum noteert een negatief resultaat over 2022 van 6 ton en daarmee verdwijnt ook haar weerstandsvermogen. Andere instellingen zien nog de naweeën van corona en de stijgende energielasten. De mogelijkheid om hierop te kunnen anticiperen vanuit de beschikbare reserves wisselt sterk per instelling. Tegelijkertijd betekent de herstart van de sector ook een herbezinning op verdienmodellen door een gewijzigd consumentengedrag en toenemende gevraagde maatschappelijke inbedding van de activiteiten. Daarmee moet er een nieuw evenwicht komen in de activiteiten, de besteding van de subsidies en de daaraan verbonden risico's.

Aantal bezoekers:

De culturele instellingen hadden tot en met maart te maken met coronamaatregelen. Dat is de reden dat de bezoekersaantallen afwijken van de beoogde cijfers.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- MartiniPlaza
- Groninger archieven

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Kadernota 'Kunst en cultuur voor iedereen' 2021-2028](#)

[Cultuurnota 'Kunst en cultuur voor iedereen' 2021-2024](#)

[Toekomstdocument 'We the North' 2021-2024](#)

[Nota Vergunningen Evenementen \(2021\)](#)

[Nota lokale media-instellingen 2020-2023](#)

[Verkenning nieuw muziekcentrum \(2018\)](#)

[Strategisch evenementenbeleid \(2014\)](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten

> 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Vershil
Lasten				
03.5 Cultuur	54.116	58.115	56.672	1.443
03.5.1 Culturele infrastructuur	29.843	33.316	32.428	887
03.5.2 Cultuur beleven	24.274	24.799	24.244	555
Totaal Lasten	54.116	58.115	56.672	1.443
Baten				
03.5 Cultuur	14.398	14.530	15.141	611
03.5.1 Culturele infrastructuur	13.734	14.124	14.660	536
03.5.2 Cultuur beleven	665	406	481	75
Totaal Baten	14.398	14.530	15.141	611
Totaal Saldo voor bestemming	39.718	43.585	41.531	2.054
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	1691	1.819	1.819	0
Totaal onttrekkingen	1.642	1.481	1.481	0
Totaal saldo na bestemming	39.767	43.923	41.869	2.054

Financiële toelichting

3.5.1 Culturele infrastructuur	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	887	536	1.423

SPOT (N 365 duizend euro)

De eerste maanden van 2022 is SPOT als gevolg van de corona-maatregelen (deels) dicht geweest. Doordat de programmering kon worden doorgeschoven naar de rest van het jaar, is de programma-omzet maar 195 duizend euro lager geworden dan begroot. Totaal lag het aantal events in 2022 dan ook niet lager dan in een gemiddeld jaar. Echter om dit te kunnen organiseren hebben we in de laatste maanden een forse hoeveelheid extra personeel moeten inhuren. Dit in combinatie met de verhoging van het minimumloon heeft tot nadeel op de personeelskosten van afgerond 1,1 miljoen euro geleid. Ook de lasten van de programmering zijn hoger dan begroot (N 527 duizend euro). Dit heeft waarschijnlijk te maken met doorgeschoven (duurdere) programmering uit de coronajaren.

Aan de andere kant hebben we voordelen door het aantrekken van de zakelijke markt (V 401 duizend euro) en hogere baten door meer overige inkomensoverdrachten (compensatieregelingen) en uitgeleend personeel (V 361 duizend euro). Op de overige lasten is een voordeel gerealiseerd van 223 duizend euro door onder andere lagere advertentie-, plan- en afschrijvingskosten en door lagere rentelasten.

Tot slot wordt het tekort voor 460 duizend euro gecompenseerd. Dit is onderdeel van de collegebrief van 7 december 2022 (kenmerk 622264-2022), over de uitvoering van de coronasteun voor cultuur en onze inzet op herstel van de sector na corona vanaf heden tot en met 2023.

Steunpakket Corona Cultuur (V 1,8 miljoen euro)

We hebben 1,8 miljoen euro van de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen in het

kader van corona ondersteuning cultuur niet ingezet, omdat we minder aanvragen hebben gehad dan we hadden verwacht. Middels collegebrief van 7 december 2022 (kenmerk 622264-2022) is uw raad geïnformeerd over de uitvoering van de coronasteun voor cultuur en onze inzet op herstel van de sector na corona.

Overige verschillen (N 12 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 12 duizend euro.

3.5.2 Cultuur beleven	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	555	75	630

Groninger archieven (V 259 duizend euro)

De bijdrage aan de Groninger archieven valt lager uit doordat lagere huurkosten van de Groninger archieven doorwerken in een lagere gemeentelijke bijdrage.

Coronamiddelen cultuur (V 103 duizend euro)

In 2022 hebben we 103 duizend euro van de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen in het kader van corona ondersteuning cultuur niet ingezet, omdat we minder aanvragen hebben gehad dan we hadden verwacht. Middels collegebrief van 7 december 2022 (kenmerk 622264-2022) is uw raad geïnformeerd over de uitvoering van de coronasteun voor cultuur en onze inzet op herstel van de sector na corona.

Cultuur in de Wijk (V 42 duizend euro)

Voor het project Cultuur in de Wijk, onderdeel van het 'Groningen Vooruit Herstelagenda', is 100 duizend euro beschikbaar gesteld. Het project is gestart in 2021 en wordt in 2022 en 2023 verder uitgevoerd. In 2022 leidt dit tot een voordeel van 42 duizend euro.

Businesscase Martiniplaza (V 165 duizend euro)

Voor het uitwerken van onder meer de benodigde investeringen en een businesscase op basis van de in 2021 vastgestelde visie Martiniplaza is een bedrag van 300 duizend euro beschikbaar gesteld. De uitvoering van het project zal in 2023 worden voortgezet waardoor een voordeel is ontstaan van 165 duizend euro.

Uitvoeringskosten (V 120 duizend euro)

Het afgelopen jaar heeft er een wijziging in de toewijzing van de uitvoeringskosten plaatsgevonden, deze leidt op andere deelprogramma's op overschrijding en in dit deelprogramma tot onderuitputting. Daarnaast heeft er gemeente breed een incidentele uitkering plaatsgevonden en is er sprake van een dotatie aan de voorziening verlofsparen. Deze dotatie heeft in 2022 voor het eerst plaatsgevonden, met deze dotatie hadden we geen rekening gehouden.

Overige verschillen (N 59 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 59 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 4: Dienstverlening en bestuur

In dit programma staat de dienstverlening aan onze inwoners en de ondersteuning van het bestuur en de organisatie centraal. Daarnaast worden de algemene inkomsten verantwoord zoals het gemeentefonds en belastingen, evenals de baten en de lasten van de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen (overhead). Ook verantwoord worden we in dit programma de financiën van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken. Het hierbij behorende beleid is opgenomen in paragraaf 1: [Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken](#).

De gebiedsteams en wijk- en dorpswethouders zijn het gezicht van de gemeente in onze wijken, buurten en dorpen. We verbinden de gemeentelijke programma's met de specifieke opgaven in wijken en dorpen en initiatieven van bewoners. Het Programmabureau Integraal gebiedsgericht werken zet in op de wijk- en dorpsontwikkeling als basis. Voor een aantal wijken hebben we extra aandacht met de intensivering van de wijkvernieuwing. In deze paragraaf benoemen we per gebied de opgaven voor onze wijken en dorpen en formuleren op basis hiervan de resultaten en activiteiten van het gebiedsprogramma die we willen bereiken

We zijn een organisatie die van ruimtelijk tot sociaal gebied bijna vierhonderd producten en diensten aanbiedt. We willen onze dienstverlening blijven verbeteren vanuit het perspectief van de inwoners en ondernemers. Het is onze ambitie om als één gemeente te communiceren. We blijven daarom inzetten op het verbeteren van de samenwerking tussen organisatieonderdelen en streven naar toegankelijke fysieke en digitale dienstverlening voor onze inwoners. We faciliteren zo optimaal mogelijk onze gemeentelijke taken. Het beleid voor onze bedrijfsvoering worden beschreven in paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Deelprogramma's

Het programma Bestuur en dienstverlening bestaat uit de volgende deelprogramma's:

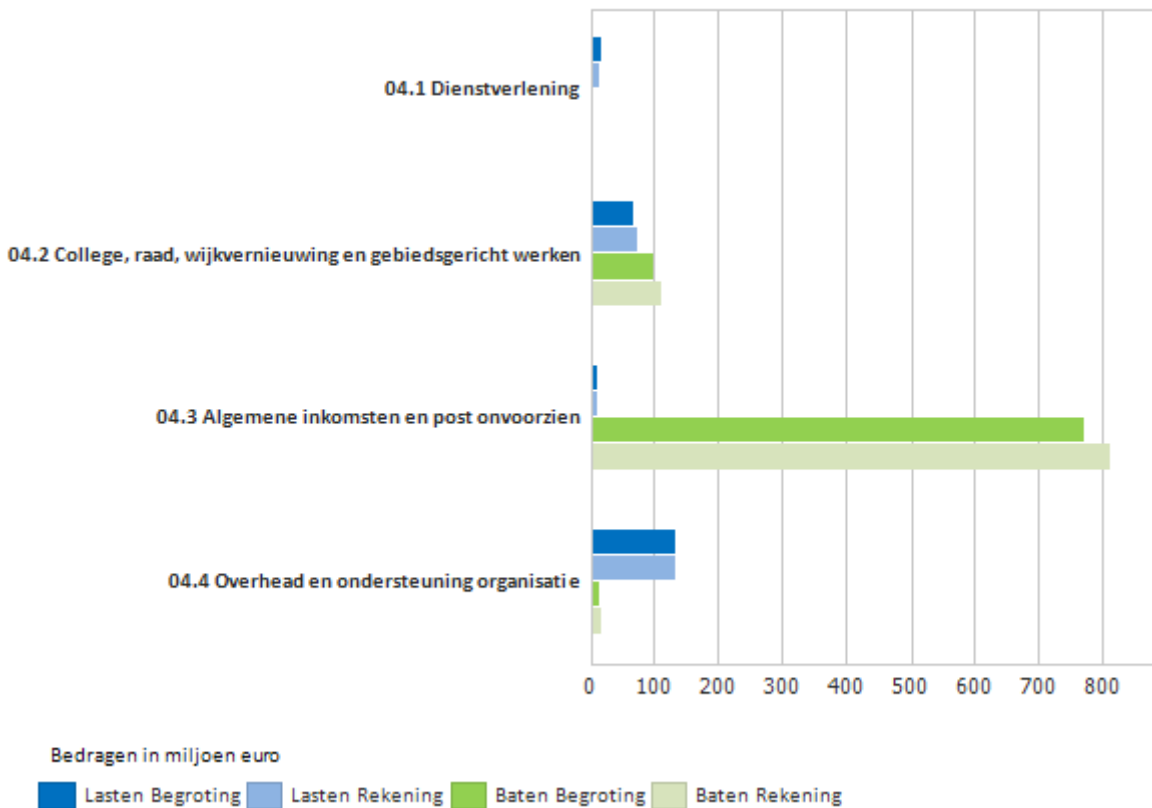
- **Dienstverlening**
- **College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken**
- **Algemene inkomsten**
- **Overhead en ondersteuning organisatie**

Jaarrekening in één oogopslag

In onderstaand overzicht zijn de totale lasten en baten van de deelprogramma's opgenomen voor de Jaarrekening 2022. Ter vergelijking is ook de jaarschijf van de begroting 2022 opgenomen.

Een toelichting op deze cijfers kunt u vinden in het onderdeel financiën opgenomen onder elk deelprogramma.

Begroting en realisatie 2022 per deelprogramma

Deelprogramma 4.1: Dienstverlening

Als gemeente zijn we voor een groot deel een dienstverlener voor onze inwoners en ondernemers. Ons streven is om de gemeentelijke dienstverlening zo duidelijk en toegankelijk mogelijk te leveren, met oog voor de menselijke maat. We proberen proactief te voldoen aan de informatiebehoeften van inwoners en stellen hierbij onze inwoner centraal. We zijn transparant en bereikbaar voor iedereen en staan open voor signalen uit de samenleving.

Doelen Deelprogramma 4.1: Dienstverlening

- **We stellen onze inwoner en ondernemer centraal**
We zijn er voor onze inwoner en ondernemer en richten onze dienstverlening in vanuit hun perspectief;
- **Onze inwoner en ondernemer ervaart één gemeente**
We spreken met één mond en houden oog voor de menselijke maat;
- **Informatie en gegevens inzichtelijk op één centrale plek**
Voor goed contact tussen inwoner en gemeente zijn de actuele behoeften en de juiste beschikbare informatie van groot belang. Op deze manier hoeven inwoners maar één keer hun verhaal te doen, ongeacht wie ze spreken;
- **Het contact is kanaalafhankelijk**
De inwoner of ondernemer kiest het gewenste contactkanaal, waarbij deze kanalen allemaal naadloos op elkaar zijn aangesloten. We schrijven in duidelijke taal en voldoen aan wettelijke toegankelijkheidseisen;
- **Digitaal waar kan, fysiek waar nodig**
Wij zorgen voor een optimale digitale dienstverlening waar men snel en goed geholpen wordt. Wij zijn er daarbij als gemeente voor al onze inwoners: De fysieke dienstverlening blijft vindbaar en beschikbaar;
- **Proactief en Preventief**
Vanuit onze functie als dienstverlener willen we niet alleen reageren op de vraag van buiten, maar ook proactief zijn in onze hulp aan inwoners die daar recht op hebben.

Effectindicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de door ons gewenste maatschappelijke impact van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dat jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Effect indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening.	7,0	6,9	7,0	7,1

Beleidsvelden

Deelprogramma Dienstverlening bestaat uit de volgende beleidsvelden:

Dienstverlening

Dienstverlening gaat over alle producten en diensten die de gemeente verleent aan onze inwoners en ondernemers. Niet alleen uitvoerende taken zoals burgerzaken of de website, maar ook de algehele regie op de dienstverlening. Het gaat daarbij ook over de relatie die wij met onze inwoners en ondernemers beogen. Hoe we dit zien hebben we dan ook uitgewerkt in onze nieuwe visie op dienstverlening (2021), met als kern zes principes van dienstverlening waar wij naar streven:

<https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Collegebrieven/Visie-op-dienstverlening-principes-van-dienstverlening-2021>

Relevante ontwikkelingen

- Voor de publieke dienstverlening begon het jaar met een corona lockdown, die kort daarna werd opgevolgd door de toestroom van vooral Oekraïense vluchtelingen. Hiervoor is destijds ook een apart crisisteam opgezet, waarbij we uiteindelijk 1215 Oekraïners hebben ingeschreven. Terugkijkend is dit voorspoedig gegaan;
- Later in het jaar hadden we weer de ruimte om te investeren in onze dienstverlening van overmorgen, waardoor we weer nieuwe stappen hebben gezet op het gebied van expertise, effectiviteit en digitalisering;
- Het programma Virtueel Groningen is in 2022 succesvol afgerond en kent per 2023 een vervolg in het programma Mijn Groningen.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Regie op dienstverlening	
<ul style="list-style-type: none">• Onze dienstverlening inrichten vanuit het perspectief van de inwoner en ondernemer;• Eén gemeente: voor de inwoner spreken met één mond (integraliteit).	<ul style="list-style-type: none">• We hebben verder geïnvesteerd in de ontwikkeling van MijnGroningen zodat deze medio 2023 voor inwoners beschikbaar kan komen;• We zijn gestart met de Dienstverleningstafel. Een samenwerking van verschillende dienstverleningsprincipes waarin we gezamenlijk de gemeentelijke communicatie uniformeren, zodat onze inwoners over verschillende domeinen één gemeente ervaren.
Burgerzaken	
<ul style="list-style-type: none">• Onze dienstverlening toegankelijk en bereikbaar houden, zowel fysiek als digitaal;	<ul style="list-style-type: none">• Kwaliteit van dienstverlening: Om de kwaliteit van onze dienstverlening te verbeteren zijn we gestart met een onderzoek naar klantbelevingen tijdens verschillende burgerzaken processen. Het doel is om de klanttevredenheid te

<ul style="list-style-type: none"> • In het klanttevredenheidsonderzoek willen we een 8 behalen; • Huidige niveau van de kwaliteit van de Basisregistratie personen handhaven en in 2022 voldoen aan de wettelijke norm 'goed'; • Ook met de jaarlijkse zelfevaluatie van het reisdocumentenproces willen we de wettelijke score 'goed' halen. 	<p>vergroten en onze processen te optimaliseren en laten aansluiten bij de wens van de inwoner (zowel fysiek als digitaal). Daarnaast hebben we een bijdrage geleverd aan de uitvoeringsagenda op het gebied dienstverlening van de werkgroep toegankelijk Groningen;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digitale dienstverlening: Het inwoners selfservicepercentage van digitale aanvragen van producten en diensten ligt gemiddeld tussen de 70 – 90%. Inwoners vragen veelal digitaal bij ons aan, zijn zelfredzaam en weten ons te vinden. Daarnaast hebben we de eerste onderzoekende stappen gezet in het aansluiten van onze producten en diensten in het nieuwe inwonersportaal, MijnGroningen; • Klanttevredenheidsonderzoek 2022: door softwareproblemen bij een systeemupdate en -migratie zijn er over het jaar 2022 geen gegevens bekend. De gegevens zullen voor 2023 weer beschikbaar zijn; • De kwaliteit van de persoonsgegevens in de Basisregistratie personen voldoet ook in 2022 weer aan de wettelijke norm 'goed'. In 2022 was Groningen #1 van alle gemeenten in Nederland met een totaalscore van 99,99%; • 100% score op de jaarlijkse zelfevaluatie van het reisdocumenten proces, hiermee hebben we de wettelijke norm van 'goed' ruimschoots overtroffen; • Door de drukte van o.a. het inschrijven van Oekraïners is de voorgenomen verkenning van samenwerking met de bibliotheken/IDO's nog niet verder verkend. we beogen dit in 2023 op te pakken; • De verkiezing van de leden van de gemeenteraad op 16 maart 2022 is naar alle tevredenheid verlopen.
<p>Website en nieuwsbrieven</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Binnen- en buitenwereld nauwer aan elkaar verbinden; • In gemeentelijke communicatie nog beter aansluiten op wensen en behoeften van inwoners. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een nieuwe gemeentelijke website gelanceerd in 2022, waardoor de informatie voor onze inwoners en ondernemers vanuit een toekomstbestendige website kan worden aangeboden; • De Newsroom is versterkt met twee informatieanalisten, zodat we nog beter inzichten kunnen vergaren over wat er speelt in de gemeente; • We hebben actief de Direct Duidelijk Campagne gevoerd in de organisatie, met als doel het schrijven van begrijpelijke brieven (B1) aan inwoners te stimuleren.
<p>Belastingen</p>	
<p>Vanuit onze regierol het NBK laten uitgroeien tot een deskundige, betrouwbare en flexibele organisatie die haar werk tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten uitvoert.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er is door het Noordelijk Belastingkantoor op een strak georganiseerde en effectieve wijze gebouwd aan een robuuste en toekomstbestendige organisatie. We hebben de onderlinge afspraken over de dienstverlening geactualiseerd. Deze zijn vastgelegd in de gewijzigde Service Level Agreement (SLA). We hebben er op gestuurd dat deze afspraken worden nagekomen en gestreefd wordt naar vernieuwend, efficiënt en klantgericht (samen)werken.
<p>Klant Contact Centrum</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Als gezicht van de gemeente de vragen van inwoners en ondernemers zo goed mogelijk beantwoorden; 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de bestaande servicenormen zijn we goed bereikbaar geweest voor vragen en melding van inwoners, ondernemers en derden via de telefoon, social media, webcare en de post; • We hebben in onze kennisbank weer actief uniforme en zuivere informatie voor eenduidige informatievoorziening beheerd

<ul style="list-style-type: none"> Vanuit de signaleringsrol actief bijdragen aan het verbeteren van de dienstverlening. 	(kennismanagement): Signalen van inwoners over problemen aan de voorkant, analyseren en op de juiste plek agenderen.
---	--

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Klanttevredenheid publieksbalie Harm Buitenplein.	8	8,0	8	*
Klanttevredenheid publieksbalie Kreupelstraat.	8,5	8,3	8	*
Klanttevredenheid publieksbalie Haren.	8	7,9	8	*
Klanttevredenheid Website.	7,1	7,1	7,5	7,1
Klanttevredenheid telefoonnummer 14 050.	7,1	7,3	7,5	7,4
% Terugbellen binnen 1 werkdag.	73%	73%	80%	75%
% Terugbellen binnen 2 werkdagen.	83%	82%	100%	85%
Gemiddelde wachttijd balie (op afspraak) norm: 5 min.	5:46	*	Maximaal 5 min	*
Gemiddelde wachttijd balie (vrije inloop) norm: 15 min.	5:28	*	Maximaal 15 min	*

Toelichting prestatie indicatoren

% Terugbellen binnen 2 werkdagen: De norm om 100% binnen 48 uur terug te bellen is niet altijd goed mogelijk. Dit verklaart ook de tevredenheid van een 7,4 op het 14050 nummer. Het KCC is de 1^e lijn voor de telefonie (14 050) en regievoerder voor de terugbelverzoeken. Zij heeft een signaalfunctie en geeft bij afdelingen aan wanneer deze achterlopen met hun terugbelverzoeken. Toch blijft het een uitdaging voor afdelingen om prioriteit te geven aan het terugbellen van inwoners. De afgelopen jaren zijn we wel gegroeid tot een afhandeling van 85% binnen twee werkdagen, maar de laatste stappen blijven achter.

Klanttevredenheid publieksbalies en gemiddelde wachttijd balie op afspraak en vrije inloop: In verband met langdurige technische problemen door een update en een migratie van een koppeling tussen ons afsprakensysteem en ons klanttevredenheidssysteem zijn de cijfers van 2022 alsook 2021 niet beschikbaar. Voor 2023 zullen deze gegevens wel weer beschikbaar zijn. Aangegeven met *

Bijdrage(n) verbonden partijen

- GR Noordelijk Belastingkantoor

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Visie op Dienstverlening 2021-](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Verschil
Lasten				
04.1 Dienstverlening	13.142	14.972	13.815	1.158
04.1.1 Publieke dienstverlening	13.142	14.972	13.815	1.158
Totaal Lasten	13.142	14.972	13.815	1.158
Baten				
04.1 Dienstverlening	2.584	3.741	4.090	349
04.1.1 Publieke dienstverlening	2.584	3.741	4.090	349
Totaal Baten	2.584	3.741	4.090	349
Totaal Saldo voor bestemming	10.559	11.232	9.725	1.507
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen				
Totaal onttrekkingen				
Totaal saldo na bestemming	10.558	11.231	9.725	1.506

Financiële toelichting

4.1.1 Publieke dienstverlening	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.158	349	1.507

Proceskostenvergoedingen belastingen (N 259 duizend euro)

De afgelopen jaren is het aantal bezwaarschriften tegen de WOZ-waarde afkomstig van no-cure/no-pay bureaus sterk toegenomen en daarmee eveneens de uitgekeerde proceskostenvergoedingen. In de begroting 2022 is hiervoor een bedrag van 305 duizend euro opgenomen. Er is in 2022 564 duizend euro uitgekeerd aan proceskostenvergoedingen. Dit resulteert in een nadelig resultaat van 259 duizend euro.

Inhuur Burgerzaken (V 374 duizend euro)

In 2022 zijn er meer reisdocumenten, Registratie Niet-ingezetenen (RNI) en afschriften basisregistratie persoonsgegevens (BRP) afgegeven. Omdat het niet mogelijk was om hiervoor extern personeel in te huren, is de extra afgifte opgevangen door vast personeel uit de backoffice.

Verkiezingen (V 124 duizend euro)

De kosten voor organiseren van de Gemeenteraadsverkiezingen in 2022 zijn 124 duizend euro lager uitgevallen. Dit wordt met name verklaard door een lagere inzet van personeel.

Administratie begraven (V 50 duizend euro)

In 2022 is er 50 duizend euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de administratie begraafplaats Haren. In verband met gebrek aan personeel hiervoor heeft de uitvoering niet in 2022 plaatsgevonden. Hierdoor valt er 50 duizend euro vrij.

Virtueel Groningen (V 332 duizend euro)

Het programma Virtueel Groningen werkt in onderlinge afhankelijkheid van het project Vervanging Applicaties Sociaal Domein (VASD) en in samenwerking met andere gemeenten (Dimpact) aan de ontwikkeling van nieuwe

tooling op het gebied van moderne digitale publieke dienstverlening. De ontwikkeling van het inwoners portaal MijnGroningen liep vertraging op doordat er in de afhankelijke onderdelen ook vertraging is. De kosten vallen hierdoor 332 duizend euro lager uit dan begroot. Virtueel Groningen is een meerjarig project tot en met 2023.

Leges Burgerzaken (V 340 duizend euro)

In verband met de extra afgifte van met name reisdocumenten, Registratie Niet-ingezetenen (RNI) en afschriften basisregistratie persoonsgegevens (BRP) zijn er extra leges ontvangen. Een gedeelte van deze leges wordt afgedragen aan het rijk. Dit levert per saldo een voordeel van 340 duizend euro op.

Bijdrage Noordelijk Belastingkantoor (V 391 duizend euro)

Het resultaat op de bijdrage aan het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) bedraagt 391 duizend euro positief. Het resultaat wordt hoofdzakelijk verklaard door een positief resultaat op de personele inzet.

Overige verschillen (V 155 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 155 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 4.2: College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

In het deelprogramma College, Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken richten we ons op de partners die College en Raad ondersteunen (zoals de griffie en de ombudsman). Begrotingsposten die nog niet direct aan een beleidsveld (kunnen) worden overgeheveld, worden eerst op ook in dit deelprogramma begroot (concernstelposten). Daarnaast verantwoorden we in dit programma de financiën van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken. Het beleid van gebiedsgericht werken is opgenomen in Paragraaf 1: [Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken](#).

De griffie heeft tot doel de raad zo goed mogelijk te ondersteunen bij zijn werk. Naast de logistieke - gaat het daarbij ook om de procesinhoudelijke ondersteuning. De griffie levert een actieve bijdrage aan de wijze waarop de raad functioneert en kan meebewegen met diverse maatschappelijke ontwikkelingen. 2022, het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen, staat voor de griffie in het teken van het in positie brengen, adviseren en ondersteunen van de nieuwe raad. Verder zal in het voorjaar door raad en griffie de nieuwe werkomgeving in het gerenoveerde stadhuis worden betrokken.

Doelen Deelprogramma 4.2: College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

- Om de nieuwe raadsleden zo goed mogelijk voor te bereiden op hun taken, wordt een introductieprogramma opgesteld, dit in samenwerking met externen en de ambtelijke organisatie. De griffie neemt hierin het voortouw. De verdere implementatie van de vergaderwijze en de begeleiding van de vakcommissies wordt ingevuld. Diverse persoonlijke, praktische voorzieningen voor raadsleden en woordvoerders zullen worden georganiseerd;
- Het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) werkt op basis van het coalitieakkoord en hanteert een bestuursstijl die ruimte geeft aan inbreng, wijziging, verbetering en coproductie met belangenorganisaties, bewoners, deskundigen, ondernemers;
- De ombudsman behandelt ter uitvoering van de opdracht van de raad, als externe instantie klachten van burgers over gedragingen van de gemeente, maar ook klachten die betrekking hebben op stichting WIJ, de GGD, Beschermd Wonen en Opvang en het Noordelijk Belastingkantoor (NBK), voor zover het de inwoners van de gemeente Groningen betreft. De grondslag daarvoor ligt in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. De gedragingen van de verschillende organisaties worden getoetst aan de normen van behoorlijkheid. De ombudsman is onafhankelijk en onpartijdig en heeft oog en oor voor de burgers die er met de betreffende organisatie niet uitkomen.
- De doelen van wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken zijn te vinden in [Paragraaf 1](#). We onderscheiden zeven gebieden: [Centrum](#), [Oude Wijken](#), [Zuid](#), [Oost](#), [West](#), [Haren](#) en [Ten Boer](#).

Effectindicatoren

De effect indicatoren meten de mate waarin het lukt om de geformuleerde doelen te realiseren. Er zijn binnen dit deelprogramma geen effect indicatoren opgenomen.

Beleidsvelden

Deelprogramma College, Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken bestaat uit de volgende beleidsvelden:

College, gemeenteraad en griffie

In dit beleidsveld College, Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken richten we ons op het ondersteunen van College en Raad.

Relevante ontwikkelingen

Op dit programma zijn geen relevante ontwikkelingen.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
College, Gemeenteraad en Griffie	
<ul style="list-style-type: none"> Vlot verloop van de raadswisseling in maart 2022; Nadere implementatie van de werkwijzen van de raad en ondersteunende (digitale) systemen; Een professioneel ondersteunde, goed geïnformeerde raad en fracties die in staat zijn hun werkzaamheden uit te voeren. 	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn diverse bijeenkomsten voor de nieuwe raad georganiseerd met oog op nadere kennismaking en introductie inhoudelijke onderwerpen (in samenwerking met de ambtelijke organisatie); Vanuit de griffie is er een nieuw Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad opgesteld; De raadsleden en fracties zijn ondersteund bij diverse hulpvragen, er zijn bijeenkomsten georganiseerd en er zijn vele adviezen aan de raad gegeven.
<ul style="list-style-type: none"> De lange-termijnagenda biedt overzicht van de te bespreken agendapunten voor de komende tijd. De breed opgezette agendacommissie heeft, ondersteund door de griffie, een actieve rol in de agendering van onderwerpen die (in samenspraak met het college) behandeld worden. 	<ul style="list-style-type: none"> De griffie heeft samen met ambtelijke organisatie een LTA opgesteld op basis van het coalitieakkoord, waarmee de raad inzicht heeft in de onderwerpen voor kortere en langere tijd en zich zo beter en eerder kan voorbereiden. De agendacommissie wordt ondersteund door de griffie en pakt mede daardoor steeds beter zijn rol.
<ul style="list-style-type: none"> De inwoners van de gemeente Groningen weten hun raad te vinden zodat uitwisseling van informatie plaatsvindt en de betekenis van de volksvertegenwoordiging aan zichtbaarheid wint. 	<ul style="list-style-type: none"> De griffie is in 2022 begonnen met een inloop elke woensdagavond voor de inwoners van de gemeente om informeel met de raadsleden in gesprek te gaan. Nu het stadhuis weer beschikbaar is kunnen mensen zich ook weer aanmelden als gasten van de raad bij de raadsvergaderingen. Ook worden er veel schoolklassen van basisschool tot voortgezet onderwijs op het stadhuis ontvangen voor een nadere kennismaking met de lokale politiek.
Ombudsman	
<ul style="list-style-type: none"> Herstel van het vertrouwen van de burger in de betreffende organisaties is een belangrijk doel. De inzet van de ombudsman (interventie) is er daarom op gericht dat de burger zich gehoord voelt naar aanleiding van zijn klacht of probleem (uiting van onvrede). En vervolgens dat het probleem wordt opgelost, er contact wordt gelegd of hersteld of een antwoord op de vraag wordt verkregen als dat bij de betrokken organisatie niet is gelukt. Het kan ook betekenen dat de gang van zaken door de ombudsman onderzocht wordt. De uitkomst van het onderzoek kan vergezeld gaan van een oordeel, advies of 	<ul style="list-style-type: none"> Na beoordeling van de bevoegdheid heeft de ombudsman de aangebrachte zaken waarvoor zij bevoegd is in behandeling genomen. Voor de overige kwesties zijn verzoekers verwezen naar de instantie waar ze met hun klacht terecht kunnen of hebben verzoekers informatie gekregen. Na 2 coronajaren is het aantal bezoekers van het spreekuur (nog) niet op het niveau van 2018 en 2019. Toen hadden we respectievelijk 197 en 257 bezoekers. In 2022 waren dat er 92. De ombudsman heeft 66 dossiers die betrekking hebben op de gemeente, in behandeling genomen. Het totaal aantal mensen dat de ombudsman heeft benaderd is vrijwel gelijk gebleven. We zien dat er verhoudingsgewijs meer gebeld en gemaïld wordt en mensen minder makkelijk op het spreekuur komen. Het aandeel van gemeentelijke kwesties in het totaal van de contacten lag wat lager dan het jaar ervoor (een daling van 11,5%). Het aantal in behandeling genomen dossiers is met dezelfde 26% gedaald, als waarmee het in 2021 was gestegen. De aantallen laten daarmee de gebruikelijke schommelingen zien.

aanbeveling. Waarbij een ander belangrijk doel is dat de organisatie kan leren van de aangebrachte en behandelde zaken.

Prestatie indicatoren

Met de volgende indicator(en) wordt de voortgang van ons beleid gemeten. Indien er geen cijfers beschikbaar zijn voor dit jaar, staat er een streepje. In dat geval wordt de indicator eens in de twee jaar gemeten, of is de indicator pas vanaf 2022 in de begroting opgenomen.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
	Zie jaarverslag ombudsman 2020		Geen doelstelling/ afhankelijk van instroom	

Toelichting prestatie indicatoren

Ombudsman: Over de inhoud en de aantallen binnengekomen klachten en behandelde dossiers rapporteert de ombudsman jaarlijks (artikel 81u Gemeentewet) aan de gemeenteraad. Zie daarvoor de jaarverslagen.

De ombudsman streeft geen aantallen na, vandaar dat er geen prestatie indicator is opgenomen. De instroom is afhankelijk van het handelen van de gemeente, stichting WIJ, NBK, GGD, Beschermd Wonen & Opvang en van de inwoners en andere betrokkenen bij het handelen van deze organisaties.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Vereniging Groninger Gemeenten

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Naar nieuwe werk- en vergaderwijzen van de gemeenteraad, januari 2020](#)

[Wijzigingen werkwijze raad, september 2020](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Verschil
Lasten				
04.2 College, raad, wijkontwikkeling en gebiedsgericht	23.523	54.641	61.067	-6.427
04.2.1 College en Raad	7.953	26.835	21.585	5.251
04.2.2 Gebiedsgericht werken	4.130	4.444	3.655	788
04.2.3 Wijkvernieuwing	11.440	23.362	35.828	-12.466
Totaal Lasten	23.523	54.641	61.067	-6.427
Baten				
04.2 College, raad, wijkontwikkeling en gebiedsgericht	8.649	35.362	49.201	13.839

04.2.1 College en Raad	1.500	17.062	17.813	751
04.2.2 Gebiedsgericht werken	165	100	216	116
04.2.3 Wijkvernieuwing	6.984	18.200	31.171	12.972
Totaal Baten	8.649	35.362	49.201	13.839
Totaal Saldo voor bestemming	14.874	19.279	11.866	7.413
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	9335	12.637	12.637	0
Totaal onttrekkingen	12.194	62.619	60.119	2.500
Totaal saldo na bestemming	12.015	-30.703	-35.616	4.913

Financiële toelichting

4.2.1 College en raad	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	5.251	751	6.002

Bezuinigingen begroting 2022 (N 5,6 miljoen euro)

Het nadeel op de hervormingen bedraagt dit jaar 5,6 miljoen euro. Hierbij gaat het om de volgende onderdelen:

Binnenhalen subsidies (N 1,0 miljoen euro) – baten

Voor innovatieve doelen en ambities is op veel thema's EU-geld beschikbaar. Op dit moment hebben we onze inzet op het daadwerkelijk schrijven van Europese projecten ad hoc geregeld via de capaciteit van verschillende programma's. Daarnaast heeft de gemeente Groningen een woondeal met de rijksoverheid gesloten. Zo komen Groningse projecten in aanmerking voor een bijdrage uit een speciaal fonds. Door middel van deze maatregel willen we een team vormen om gestructureerd subsidies binnen te halen en te verantwoorden. Het betreft 1 miljoen euro incidenteel voor de jaren 2020 t/m 2023. Deze bezuiniging is tot nu toe niet gerealiseerd en leidt daarom voor 2022 tot een nadeel van 1 miljoen euro.

Organisatorische inrichting (N 2,5 miljoen euro) – lasten

Per 2021 is hiervoor een taakstelling opgevoerd, olopend naar 3 miljoen euro in 2023. Voor 2022 is het te bezuinigen bedrag bepaald op 2,5 miljoen euro. De inventarisatie van maatregelen heeft niet geleid tot invulling van deze bezuiniging. Voor de begroting 2023 is deze taakstelling via de opgaven opgelost.

Leniger en flexibeler begroten (N 2,4 miljoen euro) – lasten

Tegenover het nadeel op leniger en flexibeler begroten staan voordelen bij het gemeentefonds (onderuitputting BTW-compensatiefonds) en de OZB. In de begroting 2022 zijn deze voordelen structureel voor deze maatregel ingezet. Daarmee resteert nog een in te vullen taakstelling van 2,4 miljoen euro. Concrete invulling is nog niet aan de orde. Dat betekent op dit begrotingsonderdeel een nadeel. Op andere programma's is sprake van voordelen.

Fricriebudget hervormingen (V 763 duizend euro) – lasten

In de begroting is voor 2022 is een frictiebudget bezuinigingen beschikbaar gesteld van 763 duizend euro. Deze kan vrijvallen ter dekking van de nadelen op het totaal van de hervormingen.

Extra opbrengst subsidies (N 500 duizend euro) – baten

In de begroting was al rekening gehouden met incidentele opbrengsten uit subsidies van de EU of het Rijk. Met ingang van de begroting 2022 is de verwachting uitgesproken dat voor 2022 en 2023 incidenteel 500 duizend euro per jaar extra opbrengsten kan worden gerealiseerd. Deze extra bezuiniging wordt niet gerealiseerd en levert daarom voor 2022 een nadeel op.

Inleenkrachten (V 1 duizend euro) – lasten

De bezuiniging op de organisatie vullen wij voor een deel in door een aanbestedingsvoordeel op inleenkrachten van uitzendbureau Randstad. Deze taakstelling is gerealiseerd. Er is 1 duizend euro meer bij directies in rekening gebracht.

Nacalculatie loon- en prijsstijgingen (N 5,3 miljoen euro)

Directies worden gecompenseerd voor de ontwikkeling van lonen en prijzen. Bij de primitieve begroting maken we daarvan jaarlijks een inschatting. Als de cijfers later afwijken dan stellen we een nacalculatie op. Over 2021 en 2022 hebben wij naar aanleiding van beschikbare cijfers van maart een nacalculatie doorgevoerd.

Over 2021 is sprake van hogere loonkosten van 0,18%, veroorzaakt door de nieuwe CAO voor 2021 en 2022. De prijzen zijn met 0,20% gestegen (info Centraal Planbureau). Op basis van een gewogen gemiddelde (80% loon, 20% prijs) komen we voor 2021 uit op een hogere te verlenen compensatie van 0,18%.

Over 2022 zijn de loonkosten 0,40% lager. Dit komt vooral door lagere sociale lasten dan waarmee wij in de oorspronkelijke begroting hebben gerekend. De prijzen stijgen ten opzichte van onze raming met 6,40% (info Centraal Planbureau, 19 augustus 2022). Per saldo komt dit neer op een hogere compensatie van 0,96%.

Het nadeel voor 2022 bedraagt daarmee 5,3 miljoen euro. De structurele effecten zijn verwerkt in het financieel meerjarenbeeld voor de begroting 2023.

Budgetoverheveling (V 8,3 miljoen euro)

De raad heeft op 21 december 2022 besloten de budgetten op enkele deelprogramma's te verhogen met als dekking de hogere bijdrage uit het Gemeentefonds (deelprogramma 4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien). In dit deelprogramma werd een begrotingsoverschrijding verwacht als gevolg van nacalculatie nominale compensatie (hogere lonen en prijzen) en niet gerealiseerde bezuinigingen. In het deelprogramma zelf was geen budgetoverheveling mogelijk om de verwachte overschrijding te voorkomen. Vanwege transparantie worden de afzonderlijke overschrijdingen zichtbaar gemaakt en niet gesaldeerd met de budgetverhoging.

Vrijval weglekbudget hervormingen (V 1,2 miljoen euro)

In de begroting is structureel budget beschikbaar voor weglekeffecten in verband met bezuinigingen. Dit budget ad 1,2 miljoen euro is in 2022 niet ingezet en valt daarom vrij.

Vrijval budget areaaluitbreiding (V 209 duizend euro)

In de begroting is een structureel budget opgenomen van afgerond 209 duizend euro voor areaaluitbreiding maatschappelijk domein. Hierop is in 2022 geen claim gelegd. Er is daarom een voordeel ter hoogte van het genoemde bedrag.

Extra dotatie voorziening wachtgelden (oud-)wethouders (N 491 duizend euro)

Voor de dekking van wachtgeldverplichtingen van voormalig wethouders hebben wij een voorziening getroffen. De hoogte van deze voorziening kan pas bepaald worden aan het einde van het jaar.

Wanneer een oud-wethouder per 31 december nog recht heeft op en gebruik maakt van de wachtgeldregeling, voor de gehele resterende periode uit wordt gegaan van het gebruik van de regeling. Eind 2022 maakten drie oud-wethouders uit het vorige college gebruik van de wachtgeldregeling voor gewezen politiek ambtsdragers.

Door bovengenoemde omstandigheden was een extra dotatie aan de voorziening van 891 duizend euro nodig. In de begroting hebben we al rekening gehouden met dotaties aan de voorzieningen voor wachtgelden en wethouderspensionen van 400 duizend euro.

Voor de wethouderspensionen was geen dotatie nodig in 2022 (zie ook de toelichting bij Vrijval voorziening pensionen wethouders). Vandaar dat de extra dotatie van 891 duizend euro volledig met de wachtgeldvoorziening is verrekend. In de jaarrekening leidt dit tot hogere lasten van 491 duizend euro.

Vrijval voorziening pensionen (oud-)wethouders (V 1,3 miljoen euro)

Jaarlijks, aan het einde van het jaar, berekent een hierin gespecialiseerde derde partij de contante waarde van de verplichtingen voor de voorziening. Enerzijds heeft door een stijgende rente en de daaruit resulterende lagere

contante waarde een vrijval van 1,3 miljoen euro plaatsgevonden. Anderzijds heeft een dotatie van 164 duizend euro en een onttrekking van 174 duizend euro plaatsgevonden door wijzigingen in het deelnemersbestand. In de eindstand van de voorziening is tevens rekening gehouden met een indexering van de pensioenen conform de regelgeving rondom de wethouderspensioenen.

Pensioenuitkeringen (oud-)wethouders (V 174 duizend euro)

De pensioenuitkeringen van een deel van de oud-wethouders waarvoor geen voorziening is getroffen, worden gedekt uit middelen in de exploitatie. In de begroting hebben we hiervoor 443 duizend euro opgenomen. In 2022 bedraagt deze uitkering 269 duizend euro. Dit betekent een voordelig resultaat van 174 duizend euro.

DOIB (V 276 duizend euro)

In de begroting is jaarlijks een budget beschikbaar voor financiering van concernbrede initiatieven voor vernieuwing en verbetering van de organisatie op het gebied van dienstverlening en bedrijfsvoering (DOIB). Dit budget is in 2022 niet volledig benut. Enkele projecten zijn uitgevoerd tegen lagere kosten dan begroot of konden in mindere mate worden uitgevoerd doordat personeel niet altijd beschikbaar was.

Afbouwregeling verzelfstandiging GGD (V 207 duizend euro)

Bij de verzelfstandiging van de GGD per 2020 is voor de duur van 2 jaar een overgangsregeling getroffen. Deze regeling is vanaf 2022 niet meer aan de orde. Dit was nog niet in de begroting verwerkt. Deze middelen vallen dus vrij.

Young Professional Programma (V 106 duizend euro)

In het Young Professional Programma van de gemeente vielen de lasten ruim 100 duizend euro lager uit dan begroot. Dit komt grotendeels doordat een aantal Young Professionals eerder is doorgestroomd naar een reguliere functie en omdat de begeleidingskosten lager uitvielen dan bij de start van het programma was ingeschat.

Oekraïne (V 4,8 miljoen euro)

De kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne zijn in 2022 begroot op basis van de bekostigingsregeling van het Rijk. Deze bekostigingsregeling is gebaseerd op normbedragen. De werkelijke kosten waren 4,8 miljoen lager. In de loop van 2022 zijn de normbedragen ook naar beneden bijgesteld. Het voordelige saldo zal niet door het Rijk worden teruggevraagd.

Crisis Noodopvang Asielzoekers (V 19 duizend euro)

In afstemming met het Centraal Orgaan Asielzoekers COA hebben we tijdelijke opvangplekken voor vluchtelingen gecreëerd. Voor de locatie Damsterdiep was hiervoor 1,5 miljoen euro begroot. Deze kosten zijn hoger uitgevallen vanwege de langere doorloop van de opvangduur.

Daarnaast is de locatie aan de Sint Petersburgweg geschikt gemaakt voor opvang. Deze kosten waren niet in de begroting meegenomen.

Conform de bekostigingsafspraken voor noodopvang worden de lasten van beide opvanglocaties volledig doorbelast aan het COA en zijn daarom resultaatneutraal.

Het uiteindelijke positieve resultaat van 19 duizend euro heeft te maken met een niet-begrote uitkering van het COA ter compensatie van voorlichting en communicatie rondom de opvang.

Onderzoek Joodse eigendommen (V 47 duizend euro)

In 2022 is het onderzoek naar het overheidshandelen met betrekking tot Joodse eigendommen in de gemeente Groningen afgerond. Dit meerjarige project is zowel binnen de planning als het budget gebleven.

Gemeentelijke herindeling (V 124 duizend euro)

Dit betreft een restant van het meerjarig project voor de gemeentelijke herindeling. De verwachting is dat hier geen claim meer op wordt gedaan vanuit de gemeentelijke organisatie. Bij de jaarrekening vallen deze middelen vrij.

Boekenonderzoek Belastingdienst (V 541 duizend euro)

Het voordelig resultaat is het gevolg van een principeakkoord tussen de Belastingdienst en de gemeente Groningen. Het onderzoek is afgerond en het grootste deel van de uitkomsten wordt door beide partijen onderkend. Over 3 posten bestaat nog een inhoudelijk verschil van inzicht. Beide partijen hebben een belang om het onderzoek over 2018 af te ronden.

Overige (V 161 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 161 duizend euro.

4.2.2 Gebiedsgericht werken	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	788	116	904

Biodiversiteit Stadspark (V 285 duizend euro)

In de herijkte visie op het Stadspark is de versterking van biodiversiteit een continu aandachtspunt. Voor de versterking van de biodiversiteit in Stadspark heeft de raad in november 2021 besloten een meerjarig project in te stellen. Het totale budget voor dit meerjarige project Biodiversiteit Stadspark bedraagt 285 duizend euro. De uitvoering is in 2022 nog niet concreet gestart mede door het faillissement van de Gebiedscoöperatie Westerkwartier. Hierdoor zijn ook de activiteiten van de samenwerkende hoveniersbedrijven (SWO) tijdelijk tot stilstand gekomen. Inmiddels zijn via SWO en Stadsbeheer afspraken gemaakt over de extra activiteiten op het gebied van versterking van biodiversiteit en terugdringen van exoten in het Stadspark. Hiermee wordt gestart in 2023.

HW Mesdagplein & Westerhaven (V 220 duizend euro)

In november 2022 heeft de raad besloten het project Aanpak Herwinnen Openbare Ruimte Schildersbuurt & Westerhaven als meerjarig exploitatieproject aan te merken. De bewoners van de Schildersbuurt hebben het HW Mesdagplein als plek aangewezen om aan te pakken. Daarnaast is er als tweede initiatief de wens om in de Westerhaven de openbare ruimte te herwinnen waarbij onder andere nieuw straatmeubilair geplaatst zal worden. De uitvoering rondom het HW Mesdagplein zal pas in 2023 plaatsvinden. Eén van de oorzaken is dat een aanzienlijk deel van de bomen vervangen moet worden. Deze staan in alle van de 8 plantvakken, daarom is dit een goede kans om gelijk het hele plein aan te pakken. De uitvoering in de Westerhaven zal grotendeels pas in 2023 plaatsvinden omdat er al enige tijd gesprekken lopen met de winkeliers in de omgeving maar er nog geen overeenstemming is bereikt.

Overige (V 399 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 399 duizend euro.

4.2.3 Wijkvernieuwing	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-12.466	12.972	506

Batch 1588 (hogere lasten en baten van 9,3 miljoen euro)

Voor de uitvoering van de subsidieregeling 'Versterkingsopgave Groningen Batch 1588' is subsidie van het Rijk ontvangen met een totale omvang tot en met 2022 van 29,4 miljoen euro. Het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) is de uitvoeringsorganisatie die voor de gemeente Groningen de subsidies richting de bewoners in het kader van Batch 1588 verstrekt.

In de begroting 2022 werd verwacht voor 4,5 miljoen euro aan baten en lasten te realiseren. De daadwerkelijk beschikte subsidie door het SNN voor de Batch 1588 is een stuk hoger gebleken, waarmee er meer voortgang is geboekt dan op voorhand voor 2022 werd verwacht.

Blok B (hogere lasten en baten van 4,4 miljoen euro)

Op 6 november 2020 zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt over de versterking in Groningen. Onderdeel van dit Bestuursakkoord is de subsidieregeling 'Blok B'. Voor de uitvoering van deze regeling is subsidie van het Rijk

ontvangen met een totale omvang tot en met 2022 van 20,9 miljoen euro. Het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) is de uitvoeringsorganisatie die voor de gemeente Groningen de subsidies richting de bewoners in het kader van Blok B verstrekt. Hieronder vallen de verduurzamingssubsidie en de Subsidieverordening funderingsproblematiek Woltersum. In de begroting 2022 werd verwacht voor 2,4 miljoen euro aan baten en lasten te realiseren. De daadwerkelijk beschikte subsidie door het SNN voor Blok B is een stuk hoger gebleken, waarmee er meer voortgang is geboekt dan op voorhand voor 2022 werd verwacht.

Nationaal Programma Groningen (lagere lasten en baten van 559 duizend euro)

In de begroting 2022 hebben we middelen opgenomen toegekend vanuit het Nationaal Programma Groningen die meerjarig kunnen worden ingezet. Niet alle beschikbare middelen zijn ingezet in 2022. In de jaarrekening leidt dit tot lagere lasten en baten van 559 duizend euro.

Sociale ondersteuning aardbevingsproblematiek (V 375 duizend euro)

Samen met het Rijk, regio en GGD is besloten om een integrale aanpak voor sociale en emotionele ondersteuning in het aardbevingsgebied te organiseren. Hiervoor hebben wij via de decembercirculaire 2019 middelen ontvangen. Deze middelen zijn niet volledig besteed.

Lumpsum aardbevingen (V 15 duizend euro)

De in 2022 van het Rijk ontvangen middelen voor het begeleiden van versterken en vernieuwen zijn grotendeels besteed. Een klein deel van de eerder ontvangen middelen is nog beschikbaar.

Overige (V 116 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 116 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 4.3: Algemene inkomsten en post onvoorzien

In dit deelprogramma verantwoorden we de inkomsten zoals het gemeentefonds, de belastingen, de rente reserves, dividenden en post onvoorzien.

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Gemeenten kunnen zelfstandig beleid voeren met het geld dat het Rijk beschikbaar stelt uit het gemeentefonds. Gemeenten moeten echter wel de hen wettelijk opgedragen taken bekostigen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen.

Doelen Deelprogramma 4.3: Algemene inkomsten en post onvoorzien

- We begroten onze onroerend zaakbelasting, de roerende zaakbelasting, overige belastingen, het saldo van de financieringsfunctie, het gemeentefonds, de rente van reserves van voldoende omvang en de dividenden zo zorgvuldig mogelijk.

Effectindicatoren

De effect indicatoren meten de mate waarin het lukt om de geformuleerde doelen te realiseren. Er zijn binnen dit deelprogramma geen effect indicatoren opgenomen. Indicatoren die betrekking hebben op bedrijfsvoering zijn opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Relevante ontwikkelingen

Baten	Primitieve begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022
Onroerend zaakbelasting	97.941	98.076	99.311
Roerende zaakbelasting	132	132	135
Overige belastingen	2.274	2.274	2.149
Treasury	8.637	8.637	9.225
Gemeentefonds	594.938	659.959	699.149
Dividenden	1.648	1.648	2.003
Totaal	705.570	770.726	811.972

Lasten	Primitieve begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022
Compensatieregeling OZB	460	460	401
Post Onvoorzien	173	123	0
Treasury	7.323	7.323	8.098
Kapitaallasten deelnemingen	108	108	122
Diverse uitvoeringslasten	2.625	2.625	2.648
Te betalen Vpb	0	0	0
Totaal lasten	10.689	10.639	11.269

Totaal	694.881	760.087	800.704
---------------	----------------	----------------	----------------

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar de volgende paragrafen en hoofdstukken:

- Voor belastingen verwijzen wij naar Paragraaf 8: [Lokale heffingen](#);
- Voor de rente-effecten en dividenden verwijzen wij naar Paragraaf 5: [Financiering](#);

Nieuw verdeelmodel gemeentefonds

De verdeling van de middelen in het gemeentefonds is herijkt. Vanaf 2023 wordt er gewerkt met het nieuwe verdeelmodel maar wel met een ingroei-pad voor de herverdeeeffecten in 2023 t/m 2025. Er worden nu nog diverse onderzoeken verricht om het verdeelmodel verder te verbeteren. Nadat de uitkomsten van die onderzoeken bekend zijn wordt er besloten over de verdere invoering van het verdeelmodel en het ingroei-pad voor herverdeeeffecten. We worden als Friese en Groninger gemeenten (VFG/VGG) gezamenlijk betrokken bij deze onderzoeken.

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wathebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
<ul style="list-style-type: none">We begroten onze onroerend zaakbelasting, de roerende zaakbelasting, overige belastingen, het saldo van de financieringsfunctie, het gemeentefonds, de rente van reserves van voldoende omvang en de dividenden zo zorgvuldig mogelijk.	<ul style="list-style-type: none">De realisatie is conform uitgangspunten van de begroting uitgevoerd.
<ul style="list-style-type: none">Algemene dekkingsmiddelen leveren een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën.	<ul style="list-style-type: none">Conform uitgangspunten van de begroting uitgevoerd.

Prestatie indicatoren

Er zijn binnen dit deelprogramma geen meetbare prestatie indicatoren.

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Bank Nederlandse gemeenten (BNG)

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen](#).

Relevante beleidsnota's

Er zijn op dit deelprogramma geen relevante beleidsnota's

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Verschil
Lasten				
04.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	10.689	10.639	11.269	-629
04.3.1 Algemene Inkomsten	10.516	10.516	11.269	-752
04.3.2 Post Onvoorzien	173	123	0	123
Totaal Lasten	10.689	10.639	11.269	-629
Baten				
04.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	705.570	770.726	811.972	41.246

04.3.1 Algemene Inkomsten	705.570	770.726	811.972	41.246
Totaal Baten	705.570	770.726	811.972	41.246
Totaal Saldo voor bestemming	-694.881	-760.087	-800.704	40.617

Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen				
Totaal onttrekkingen				
Totaal saldo na bestemming	-694.881	-760.087	-800.703	40.616

Financiële toelichting

04.3.1 Algemene inkomsten	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-752	41.246	40.494

Algemene uitkering Gemeentefonds (V 52,7 miljoen euro)

Het resultaat op de algemene uitkering gemeentefonds bedraagt 52,7 miljoen euro voordelig. Het voordelige resultaat betreft de optelsom van een aantal afwijkingen die hierna worden toegelicht.

Landelijke ontwikkelingen	28,9 miljoen	V
Plaatselijke ontwikkelingen	13,6 miljoen	V
Integratie- en decentralisatie uitkeringen	7,8 miljoen	V
Compensatie inkomstenderving corona 2021	2,9 miljoen	V
Bijstelling uitkering Gemeentefonds 2020 en 2021	0,5 miljoen	N

Landelijke ontwikkelingen 2022 (V 28,9 miljoen euro)

Het geraamde accres 2022 en daarop volgende jaren is in de septembercirculaire 2021 fors opwaarts bijgesteld. Dit komt zowel door een hogere geraamde loon- en prijsontwikkeling in de Macro Economische Verkenning (MEV-raming) van het Centraal Planbureau als door een positieve volumeontwikkeling. Het kabinet heeft daarnaast vanaf 2022 aanvullende middelen uitgetrokken voor een aantal beleidsterreinen, zoals voor klimaatmaatregelen. Daarnaast zijn de kosten voor het compenseren van de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag en andere uitgaven zoals die in de zorg en de EU-afdrachten zijn opwaarts bijgesteld. Het effect van de septembercirculaire 2021 op het accres algemene uitkering bedraagt 8,4 miljoen euro.

Eerder was de oploop van de opschalingskorting voor 2020 en 2021 reeds bevroren. Besloten is om ook voor 2022 de oploop van de opschalingskorting te bevriezen. Dit betekent een incidenteel voordeel van 4,0 miljoen euro in 2022. Totaal bedraagt het effect op basis van de septembercirculaire 12,4 miljoen euro.

De stijgende uitgaven die voortvloeien uit het regeerakkoord leiden landelijk tot een toename van het accres gemeentefonds van 598 miljoen euro. Met het kabinet is afgesproken om het accres te bevriezen waarbij nog wel de loon- en prijsontwikkeling wordt geactualiseerd. Het hogere accres bedraagt dan 9,0 miljoen euro.

Op basis van de voorjaarsnota van het rijk is het accres in de meicirculaire 2022 bijgesteld. De hogere loon- en prijsontwikkeling leidt tot een opwaartse bijstelling en ook de rijksuitgaven liggen hoger. Op basis van afspraken met het Rijk is het accres bevroren. Het hogere accres in de meicirculaire 2022 bedraagt 410 miljoen euro. Dit is voor Groningen 6,2 miljoen euro.

De eindafrekening van de ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds in 2021 wordt afgerekend in 2022 en leidt nog tot een extra ontvangst van 1,8 miljoen euro in 2022.

Vanwege de hogere ruimte onder het plafond van het BCF kan ook onze meerjarige raming onderuitputting vanaf 2022 worden bijgesteld. We gingen uit van een onderuitputting van 2,8 miljoen euro per jaar en dit is bijgesteld naar 5,0 miljoen euro per jaar. Dat betekent een voordeel van 2,2 miljoen euro.

De septembercirculaire 2022 leidt tot een verlaging van de uitkeringsfactor (-10 punten) door actualisatie van de maatstaven. Dit betekent een negatieve bijstelling van 2,8 miljoen euro. Als gevolg van de afspraak om de accresen vast te zetten op de standen van de Voorjaarnota Rijk is er geen sprake van een accresbijstelling. De ruimte onder het plafond van het BCF (320,9 miljoen euro) is in de septembercirculaire verdeeld via de uitkeringsfactor. We gingen uit van een voordeel van 5 miljoen euro. Ons aandeel in de ruimte onder het plafond bedraagt 1,6% (=5,1 miljoen euro). Dat is een voordelige bijstelling van 0,1 miljoen euro.

Plaatselijke ontwikkelingen 2022 (V 13,6 miljoen euro)

De algemene uitkering gemeentefonds wordt verdeeld via diverse verdeelmaatstaven. De inschatting van de maatstaven is geactualiseerd ten opzichte van de ramingen zoals die zijn opgenomen in de primitieve begroting 2022. Dit doen we op basis van actuele informatie zoals deze wordt verstrekt door het CBS en het ministerie van Binnenlandse Zaken. Per saldo betreft dit een actualisatie van 0,5 miljoen euro voordelig.

In de decembercirculaire 2022 zijn een aantal mutaties geweest die vanwege het tijdstip waarop deze mutaties bekend zijn gemaakt van in totaal 13,0 miljoen euro die niet meer verrekend konden worden met de betreffende programma's.

Integratie- en decentralisatie uitkeringen (V 7,8 miljoen euro)

In totaal hebben we in 2022 voor 162,7 miljoen euro aan integratie- en decentralisatie uitkeringen ontvangen (over 44 verschillende uitkeringen). Het grootste deel hiervan heeft betrekking op integratie-uitkeringen (zoals Beschermd wonen, Voogdij/18+ en Participatie). In 2022 is hiervoor 114,4 miljoen euro ontvangen. Andere grote uitkeringen betreffen de decentralisatie-uitkering maatschappelijke opvang (19,0 miljoen euro) en de decentralisatie-uitkering voor vrouwenopvang (7,6 miljoen euro).

In de septembercirculaire 2022 is bijna 1,5 miljoen euro ontvangen voor de invoering van de omgevingswet. Omdat deze invoeringskosten bij de begroting 2022 al zijn betrokken in de opgaven valt dit bedrag vrij naar de algemene middelen.

In de decembercirculaire 2022 zijn bij 13 decentralisatie- en integratie uitkeringen mutaties geweest van in totaal 6,3 miljoen euro die vanwege het tijdstip waarop deze mutaties bekend zijn gemaakt niet meer verrekend konden worden met de betreffende programma's.

Compensatie inkomstenderving corona 2021 (V 2,9 miljoen euro)

Van het rijk hebben wij over 2021 een bedrag van 2,9 miljoen euro ontvangen voor inkomstenderving in verband met corona. Dit betreft toeristenbelasting, parkeerbelasting, kwijtscheldingen en evenementenleges.

Bijstelling algemene uitkering 2020 en 2021 (N 0,5 miljoen euro)

De definitieve gegevens over de totale belastingcapaciteit zijn bekend. De belastingcapaciteit blijkt hoger dan aanvankelijk was geraamd. Deze bijstelling leidt voor 2020 tot een nadeel van 114 duizend euro.

In de septembercirculaire 2022 daalt de uitkeringsfactor met twee punten door de actualisatie van gegevens over het aantal huishoudens naar (oudere) leeftijdsgroep, minderheden en OAD (omgevingsadressendichtheid). Dit is een nadeel van 567 duizend euro. De ontwikkeling van de maatstaven (met name de maatstaf minderheden) leidt tot een voordelige bijstelling van 221 duizend euro. Per saldo is het nadelige resultaat over 2021 dan 346 duizend euro.

Budgetoverheveling (N 13,5 miljoen euro)

De raad heeft op 21 december 2022 besloten de budgetten op enkele deelprogramma's (02.1 Kwaliteit van de leefomgeving, 04.2 College, raad, wijkontwikkeling en wijkvernieuwing en 04.4 Overhead en ondersteuning organisatie) te verhogen met als dekking de hogere verwachte bijdrage uit het Gemeentefonds op dit deelprogramma. Hiermee wordt het voordelig resultaat op het gemeentefonds verlaagd met 13,5 miljoen euro. Vanwege transparantie wordt de afzonderlijke overheveling zichtbaar gemaakt en niet gesaldeerd met het Gemeentefonds.

Onroerend zaakbelasting (V 1,2 miljoen euro)

We realiseren een meeropbrengst OZB van 1,2 miljoen euro. Dit wordt met name verklaard doordat de economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad hoger uitvalt dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien. Op dat moment waren de taxaties van de woningen en bedrijven niet afgerond en voor het niet getaxeerde deel hebben we aannames gedaan. In werkelijkheid vallen de taxaties hoger uit.

Logiesbelasting (N 121 duizend euro)

De aanslagen logiesbelasting worden pas na afloop van het belastingjaar opgelegd. Zo worden de aanslagen over 2022 pas in de tweede helft van 2023 opgelegd. Als gevolg van de coronamaatregelen begin 2022 blijft het aantal overnachting achter bij de begroting, onder meer omdat de editie 2022 van Eurosonic Noorderslag volledig online heeft plaatsgevonden. Dit levert over 2022 een nadeel op van 342 duizend euro. Daarnaast zien we dat de afwikkeling van oude belastingjaren een voordeel oplevert van 221 duizend euro. Per saldo een nadeel van 121 duizend euro.

Resultaat treasury/financieringsfunctie (N 186 duizend euro)

Het treasuryresultaat over 2022 is per saldo 186 duizend euro nadelig. Op de lasten hebben wij een nadeel geboekt van 774 duizend euro, op de baten een voordeel van 588 duizend euro.

Korte Mismatch benutting

In 2022 hebben we gemiddeld 139 miljoen euro van de lange vermogensbehoefte met kort vermogen gefinancierd. Dit levert een rentevoordeel op van 1,044 miljoen euro. Ten opzichte van de begroting is er een voordeel van 94 duizend euro.

Rente Reserves & Voorzieningen

De boekwaarde van de reserves waarover rente wordt berekend lag per 1 januari 2022 hoger dan verwacht. Hierdoor ontstaat er in het resultaat een nadeel van 136 duizend euro.

Rente kapitaalverstreking vaste activa

Op de rente kapitaalverstreking vaste activa hebben we door rentetoerekening aan nieuwe investeringen een voordeel behaald van 40 duizend euro.

Rente kapitaalverstreking grondexploitaties

In de begroting zijn de rentelasten over het beginsaldo van de verliesvoorziening grondexploitaties ten onrechte berekend tegen het grondexploitatie-rentepercentage van 1,52% in plaats van het voorgeschreven percentage van 2%. In werkelijkheid is de juiste systematiek gehanteerd. Dit leidt tot een nadeel 537 duizend euro. Daarnaast lag de boekwaarde van de grondexploitaties per 1-1-2022 lager dan begroot. Dit leidt tot een nadeel van 549 duizend euro.

Renteresultaat langlopende leningen

Het rentepercentage op nieuw aangetrokken langlopende leningen lag hoger dan begroot (1,60% in plaats van 0,75%). Aangezien de leningen grotendeels pas eind 2022 zijn aangetrokken, heeft dit geleid tot een beperkt nadeel van 59 duizend euro. Korte financiering heeft er grotendeels toe geleid dat er voor 110 miljoen euro minder aan nieuwe langlopende leningen is aangetrokken dan begroot. Dit heeft geleid tot een voordeel van 826 duizend euro. Door vervroegde aflossingen lag het renteresultaat op de uitstaande leningenportefeuille lager dan begroot, een nadeel van 50 duizend euro.

Rente Kort vermogen

Doordat in het eerste half jaar van 2022 sprake was van een negatieve rente op de aangetrokken kasgeldleningen in plaats van de begrote 0%, is een voordelig renteresultaat gerealiseerd van 149 duizend euro. Daarnaast is 25 duizend euro aan rente ontvangen voor het overtollige kasgeld dat bij het Rijk (schatkistbankieren) is uitgezet. Totaal voordeel bedraagt daarmee 174 duizend euro.

Overig treasury

Aan overige resultaten is een voordeel van 10 duizend euro behaald.

Aandelen/deelnemingen (voordeel 342 duizend euro)

Voor onze deelnemingen boeken wij een incidenteel voordeel van 342 duizend euro. Dit voordeel wordt vooral gerealiseerd door een hogere dividenduitkering van Enexis en de BNG van in totaal 355 duizend euro. Het resterende voordeel van 7 duizend euro betreft diverse renteverrekeningen.

Overig (V 59 duizend euro)

Het resultaat op de overige afwijkingen is 59 duizend euro voordelig.

04.3.2 Post onvoorzien	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	123	0	123

In de begroting was een stelpost onvoorzien opgenomen van 173 duizend euro. Daarvan is op grond van het raadsbesluit van [26 januari 2022, nummer 5b](#) een bedrag van 50 duizend euro ingezet voor de uitvoering van de motie 'Onderzoek de rol van de overheid in het slavernijverleden'. Daarmee resteert een vrijval van het resterende budget van 123 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Deelprogramma 4.4: Overhead en ondersteuning organisatie

In het deelprogramma Overhead en ondersteuning organisatie zijn de baten en lasten opgenomen van de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen. Dit gaat om de concernstaf, de concerndirectie en het shared service center (SSC, incl. kernvastgoed). Daarnaast wordt in dit programma de overhead van de gemeente Groningen verantwoord. Het beleid voor de bedrijfsvoering en de (wettelijke) indicatoren worden beschreven in paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Vanaf 2017 moeten alle gemeenten in Nederland dezelfde definitie hanteren voor overhead en deze overhead op een plek binnen de begroting zichtbaar maken. Onder overhead wordt verstaan "Het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces".

Effectindicatoren

De effect indicatoren meten de mate waarin het lukt om de geformuleerde doelen te realiseren. Er zijn binnen dit deelprogramma geen effect indicatoren opgenomen.

Relevante ontwikkelingen

Voor de relevante ontwikkelingen verwijzen wij naar Paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Resultaten en Activiteiten

De resultaten en activiteiten worden per beleidsveld benoemd (aansluitend bij de financiële toelichting op het niveau van het beleidsveld). In de activiteitentabel reflecteren we op de activiteiten zoals opgenomen in de [begroting 2022](#).

Voor resultaten en activiteiten verwijzen wij u naar Paragraaf 9: [Bedrijfsvoering](#).

Bijdrage(n) verbonden partijen

- Stichting Sociaal Fonds Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Relevante beleidsnota's

Deelprogramma overhead en ondersteuning heeft geen beleidsnota's:

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per beleidsveld een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2022	Verschil
Lasten				
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	121.423	130.654	131.623	-969
04.4.1 Overhead	119.022	126.606	126.387	219
04.4.2 Ondersteuning organisatie	2.401	4.048	5.236	-1.188
Totaal Lasten	121.423	130.654	131.623	-969
Baten				
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	11.609	12.489	15.753	3.264

04.4.1 Overhead	9.887	9.368	12.040	2.672
04.4.2 Ondersteuning organisatie	1.722	3.122	3.713	591
Totaal Baten	11.609	12.489	15.753	3.264
Totaal Saldo voor bestemming	109.813	118.165	115.870	2.295
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	946	946	946	0
Totaal onttrekkingen	196	286	286	0
Totaal saldo na bestemming	110.564	118.825	116.530	2.295

Financiële toelichting

4.4.1 Overhead	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	219	2.672	2.891

Meerjarige projecten (V 2,6 miljoen euro)

Het voordelige resultaat op de meerjarige projecten bedraagt 2,6 miljoen euro. Onderstaande projecten in programma 4.4.1 zijn als meerjarige exploitatieprojecten aangemerkt door de raad. Budgetten hiervoor zijn beschikbaar gesteld over de gehele looptijd van deze projecten. Dit betekent dat er tussentijds over- of onderbestedingen kunnen ontstaan.

Businesscase Outsourcing ICT (N 555 duizend euro)

We hebben extra inzet nodig gehad van de afdeling Regie voor de Businesscase Outsourcing wat resulteert in een nadeel van 106 duizend euro. Dit komt met name door de uitloop van de transitie naar Fujitsu, de moeizame overgang naar de nieuwe ICT-omgeving en het achterblijvend niveau van de dienstverlening. Daar staat tegenover dat de transitie naar Fujitsu voor een klein deel (3%) niet is afgerond in 2022 wat er toe leidt dat er 427 duizend euro van het begrote bedrag niet is uitgegeven. In verband met de uitloop van de transitie is ook minder uitgegeven 190 duizend euro minder uitgegeven aan projectkosten voor standaardisatie en rationalisatie van het applicatielandschap. Daarnaast leidt de uitloop van de transitie tot vertraging in het realiseren van een aantal taakstellingen: voor het project standaardisatie en rationalisatie is 624 duizend euro van de taakstelling niet behaald en van de taakstelling op onderhoud is 442 duizend euro niet gerealiseerd. Per saldo betekent dit een nadeel van 555 duizend euro.

Revitalisering stadhuis (N 62 duizend euro)

Bij de revitalisering van het stadhuis dient conform de BBV administratief onderscheid te worden gemaakt naar kosten onderhoud en investeringen, met het oog op activering. Op voorhand is een harde afbakening tussen investeringen en onderhoud bij het opstellen van de projectbegroting niet exact te geven. De kosten van de revitalisering blijven binnen het totale budget van investeringen en onderhoud, wel wordt er meer als onderhoud geclassificeerd (en minder als investeringen). Doordat er minder is geïnvesteerd zijn de kapitaallasten in de toekomst lager zijn en kan de hiervoor bedoelde reserve voor een deel vrijvallen.

Tijdelijke huisvesting stadhuis (V 332 duizend euro)

Van het beschikbaar gestelde budget tijdelijke huisvesting stadhuis van 1,4 miljoen euro is nog 332 duizend euro beschikbaar. Dat levert in deze rekening een voordeel op.

Brandveiligheid (V 1,4 miljoen euro)

In 2022 bedraagt het incidentele budget voor het meerjarige uitvoeringsproject brandveilig gebruik gemeentelijke panden afgerond 1,7 miljoen euro. Er is in 2022 349 duizend euro besteed en het restant van 1,4 miljoen euro wordt doorgeschoven. De kosten vielen in 2022 lager uit omdat enerzijds de omvang van de uit te voeren

werkzaamheden beperkter was dan verwacht en anderzijds omdat de opgedragen werkzaamheden een langere doorlooptijd kenden vanwege gebrek aan capaciteit in de markt en langere levertijden van materialen.

Transitie DIV (N 60 duizend euro)

Er zijn in 2022 meer kosten gemaakt doordat er meer personeel ingezet moest worden in verband met een tragere verloop van sanering van het archief.

E-suite (V, 1,2 miljoen euro)

De gemeente Groningen ontwikkelt samen met andere gemeenten via het samenwerkingsverband Dimpact de vervanging van de E-suite ten behoeve van onze digitale dienstverlening. In 2022 is gebleken dat de ontwikkeling van nieuwe software complexer is dan vooraf gedacht. Naar aanleiding van deze constatering is een nieuw programmaplan en programmaorganisatie opgezet die de nieuwe software in delen gaat opleveren in de periode 2023 tot en met 2026. Dit alles heeft ertoe geleid dat er ook vertraging optreedt bij onze gemeente en om die reden is er dit jaar 1,2 miljoen euro minder uitgegeven.

Wet open overheid (V 301 duizend euro)

Bij de start van het programma was het de verwachting dat we in 2022 veel kosten zouden gaan maken voor aanschaf software en aanpassing van systemen. Door de trage ontwikkelingen en vorderingen aan de kant van de overheid, is dit echter uitgebleven. Hierdoor is 301 duizend euro niet besteed. Deze kosten zullen de komende jaren gemaakt gaan worden.

HRM (V 400 duizend euro)

Eenzijds is er een voordeel op personeel behaald door hogere detacheringsoptbrengsten. Anderzijds is er door verloop van personeel incidentele vacatureruimte, vacatures zijn lastig in te vullen en staan daardoor langer open. Per saldo levert dit een voordeel op van 400 duizend euro.

Taakstelling korting nominale compensatie (N 470 duizend euro)

Er is een structurele korting op de nominale compensatie doorgevoerd. De prijzen met betrekking tot ICT stijgen echter harder dan de nominale compensatie die hiervoor ontvangen is. Het is hierdoor niet mogelijk om de taakstelling korting nominale compensatie met een bedrag van 470 duizend euro structureel in te vullen. In de begroting 2023 is deze taakstelling via de gehonoreerde opgaven ingevuld.

ICT (N 1 miljoen euro)

We hebben in 2022 meer kosten gemaakt voor changes, wijzigingen van het beheer en aanpassingen van licenties en software, 500 duizend euro. Vooraf is dit lastig in te schatten qua aantallen en hoeveel geld hiermee gemoeid gaat. Voor het onderhoud van ICT is er in 2022 incidenteel 400 duizend euro extra uitgegeven als gevolg van voortdurende nieuwe ontwikkelingen op ICT gebied. Daarnaast zien we dat structurele prijsstijgingen leiden tot een nadeel van 284 duizend euro. Hier staat tegenover dat op andere onderdelen 200 duizend euro minder is uitgegeven. Het totale nadeel op ICT bedraagt afgerond 1 miljoen euro.

Budgetoverheveling (V 2,3 miljoen euro)

De raad heeft op 21 december 2022 besloten de budgetten op enkele deelprogramma's te verhogen met als dekking de hogere bijdrage uit het Gemeentefonds (deelprogramma 4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien). In dit deelprogramma werd een begrotingsoverschrijding verwacht als gevolg van hogere bedrijfsvoeringslasten. In het deelprogramma zelf was geen budgetoverheveling mogelijk om de verwachte overschrijding te voorkomen. Vanwege transparantie worden de afzonderlijke overschrijdingen zichtbaar gemaakt en niet gesaldeerd met de budgetverhoging.

Centraal opleidingsbudget (V 291 duizend euro)

Het opleidingsbudget is in 2022 na een besluit van de concerndirectie herverdeeld. Het centrale opleidingsbudget is verhoogd en de directiebudgetten overeenkomstig verlaagd om een aantal concernbrede organisatie

ontwikkeldoelen te faciliteren. Dit traject startte door corona en de nodige opstarttijd later in het jaar waardoor een deel van de geplande opleidingen niet tijdig gestart kon worden. Hierdoor is een positief resultaat van 291 duizend euro ontstaan.

Friciekosten boventalligheid (N 498 duizend euro)

Er hebben in 2022 jaar diverse mutaties op de reorganisatievoorziening plaatsgevonden. Er zijn een aantal werknemers die vanuit de reorganisatievoorziening werden betaald aan het einde van hun traject de WW-wachtgelduitkering ingegaan. Om de toekomstige verplichtingen over meerdere jaren te financieren is er afgerond 1,1 miljoen euro aan de voorziening gedoteerd. Door succesvolle trajecten van herplaatsingskandidaten is er 571 duizend euro uit de voorziening vrijgevallen. Per saldo bedraagt het nadeel op frictiekosten door boventalligheid 498 duizend euro.

Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (N 171 duizend euro)

De maandelijkse kosten voor de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) lopen op door een achterstand bij een aantal herkeuringen bij de uitvoerende externe partij en er vinden meer afkeuringen plaats. Als gemeente zijn wij risicodragers voor de meerkosten en deze kunnen daarom niet verhaald worden. Er sprake van een structureel tekort op het WGA budget en in 2022 bedraagt dit 171 duizend euro.

Verzekeringen (N 824 duizend euro)

Vanwege nieuwe aanbesteding in 2021 en de jaarlijkse indexering valt de jaarpremie voor de brandverzekering 933 duizend euro hoger uit dan begroot. Voor schades aan derden hebben we 80 duizend euro meer kosten gemaakt, maar de doorberekening aan derden laat een voordeel van 155 duizend euro zien. Daarnaast zijn er nog enkele kleine voordelen van in totaal 34 duizend euro. Per saldo komt het nadeel op verzekeringen hiermee op 824 duizend euro. In de begroting is vanaf 2023 al 700 duizend euro als structurele dekking opgenomen.

Overige verschillen (V 263 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 263 duizend euro.

4.4.2 Ondersteuning organisatie	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-1.188	591	-597

Doorbelasting programma's en projecten (N 446 duizend euro)

Door de grote (werk)druk is het onmogelijk gebleken de kosten van ziekte en indirecte activiteiten geheel aan de programma's en projecten door te belasten.

Overige verschillen (N 151 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 151 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Paragrafen

- 1. Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken**
- 2. Duurzaamheid**
- 3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing**
- 4. Onderhoud kapitaalgoederen**
- 5. Financiering**
- 6. Verbonden partijen**
- 7. Grondbeleid**
- 8. Lokale heffingen**
- 9. Bedrijfsvoering**
- 10. Openbaarheidsparagraaf (Wet open overheid)**

Paragraaf 1: Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Met de start van het Programmabureau Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing hebben we een volgende stap in de ontwikkeling van het gebiedsgericht werken in de Gemeente Groningen gezet. Hiermee verbinden we de gemeentelijke programma's met de specifieke opgaven in wijken en dorpen en initiatieven van bewoners. Dit doen we dichtbij én met bewoners, ondernemers, instellingen en andere partners. Het Programmabureau zet in op een structurele ontwikkeling van wijken en dorpen in de gebieden. De aanwezigheid van onze gebiedsteams en de wijk- en dorpswethouders in de zeven gebieden blijft belangrijk in deze manier van werken. We zijn gestart met maandelijkse wijkbezoeken van het College, waar dan ook de collegevergaderingen plaatsvinden. In een aantal wijken intensiverden we onze aandacht en slagkracht met de wijkvernieuwing.

Met de wijkcompassen ontsluiten we een heleboel informatie over onze buurten, wijken en dorpen, met zowel cijfers als hoe de bewoners hun omgeving beleven. In de relevante ontwikkelingen geven we per gebied aan hoe de wijken en dorpen zich ontwikkelen. We zien dat na de coronacrisis in 2022 de energiecrisis sterk doorwerkt in het aantal bewoners dat moeite heeft met rondkomen waardoor ook de kwaliteit van leven daalt. Uit de enquêtes blijkt dat bewoners in de noordelijke wijken armoede, werkloosheid en onveiligheid als belangrijkste problemen bestempelen. In de wijken rondom het centrum wordt overlast als belangrijkste probleem ervaren. In de wijken daarbuiten in Oost, Zuid, Haren en Ten Boer is verkeersoverlast het belangrijkste probleem. Meer is terug te vinden in de rapportages van de leefbaarheidsenquête die onderdeel uitmaken van de [wijkcompassen](#).

Intensivering wijkvernieuwing en dorpsvernieuwing

De sociaaleconomische achterstand, de samenstelling en kwaliteit van de woningvoorraad, de energietransitie en de versterkingsopgave is de aanleiding om met wijkvernieuwing en dorpsvernieuwing aan de slag te gaan in deze gebieden. De afgelopen tien jaar zien we landelijk dat goede buurten beter worden en slechte wijken afglijden. Ook onze cijfers laten dat zien. De kloof tussen wijken met relatief veel draagkracht en de kwetsbaardere wijken wordt zelfs groter. Deze twee gezichten van onze gemeente willen we dichterbij elkaar brengen. In het nieuwe coalitieakkoord 'Het begint in Groningen: voor wat echt van waarde is' zijn voor de komende vier jaar weer extra middelen beschikbaar gesteld voor de wijkvernieuwing. Tegelijkertijd schalen we de aanpak op naar de rest van de noordelijke wijken in Groningen. In Lewenborg hebben we de afgelopen periode samen met bewoners en betrokken organisaties gewerkt aan het wijkvernieuwingsplan voor de aanpak van de sociale en ruimtelijke wijkvernieuwing. In de wijkvernieuwing 'Lewenborg Leeft!' gaan we aan de slag met vijf thema's. Ook hebben we een stand van zaken en de uitvoeringsprogramma's 2023 voor De Wijert, Beijum, Selwerd en Indische buurt/ De Hoogte gepresenteerd. Daarnaast zijn we met de verkenning gestart in Vinkhuizen.

In het gebied Ten Boer wordt ten gevolge van de aardbevingen gewerkt aan versterking. Het Programma Versterken en Vernieuwen is hier de opdrachtgever van. Elk jaar maken zij met het NCG een lokaal plan van aanpak. Daarnaast stuurt het gebiedsteam Ten Boer de dorpsvernieuwing aan, om samen met bewoners te werken aan initiatieven die de leefbaarheid weer op peil brengt.

Democratische vernieuwing

In de wijken, dorpen en gebieden werken we intensief samen met bewoners om het onderling vertrouwen te versterken. Afgelopen jaar hebben we verder vorm gegeven aan het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie. Waarin we samen stapsgewijs bekijken welke vorm van participatie en/of zeggenschap voor de bewoners het meest passend is. Daarnaast werken wij aan participatie binnen de Omgevingswet en het wetsvoorstel 'Wet Versterking participatie op decentraal niveau'. Ook wettelijk worden er eisen gesteld om de betrokkenheid van inwoners te vergroten bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Het vergroten van invloed en zeggenschap doen we samen met onze inwoners. Dit is een zoektocht en daarin zijn we lerende.

In deze paragraaf benoemen we per gebied de opgaven voor onze wijken en dorpen en formuleren op basis hiervan de resultaten en activiteiten die we met het gebiedsprogramma hebben willen bereiken. De uitvoeringsprogramma's van de wijkvernieuwing zijn in de [relevante beleidsnota's](#) te vinden. De financiële grondslag

voor deze paragraaf is terug te vinden in Deelprogramma 4.2: [College en Raad en wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken](#) .

Deze paragraaf bestaat uit de volgende gebieden:

- **Centrum**
- **Oude Wijken**
- **Zuid**
- **Oost**
- **West**
- **Haren**
- **Ten Boer**

Doelen paragraaf 1: Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

- Met het Programmabureau Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing hebben we de ambitie verbindingen binnen wijken te leggen en in te spelen op de eigenheid van wijken en dorpen;
- Elke wijk heeft continue aandacht nodig. We werken daarom aan een duurzame wijkontwikkeling in de brede zin: een integrale benadering waarin alle thema's, die van belang zijn, samenkomen in het gebiedsprogramma;
- Een stevige inzet voor alle kwetsbare wijken binnen onze gemeente is noodzakelijk. Daarom verbreden en intensiveren we de wijkvernieuwing naar andere wijken binnen onze gemeente die het nodig hebben en, waar kansen liggen, om wijkvernieuwing, -ontwikkeling en energietransitie hand in hand te laten gaan;
- De gebiedsteams, de wijkwethouders en de dorpswethouders zijn de spil in de wijk en het dorp. Zij zijn de verbindende schakel tussen de gemeente en de wijken en dorpen en jagen aan dat de gemeentelijke organisatie steeds meer gebiedsgericht gaat werken;
- We streven naar een duurzame democratische vernieuwing en een integrale gebiedsgerichte manier van werken in alle wijken en dorpen. De gebiedsteams ondersteunen de beweging naar meer zeggenschap voor de bewoners in wijk, dorp of gebied.

Resultaten en Activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
We informeren bewoners over actuele ontwikkelingen en projecten.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben voor alle zeven gebieden een wekelijkse nieuwsbrief verstuurd; • We hebben voorbeelden van gebiedsgericht werken op de Nieuwspagina in de Gezinsbode, Noorderkrant en het Harener Weekblad uitgelicht; • Een aantal wijkvernieuwingswijken hebben een eigen website gekregen. In sommige wijken informeren we met een nieuwsbrief, soms in samenwerking met bewonersorganisaties of wijkkranten; • Voor Sunny Selwerd hebben we het jaarlijks magazine uitgebracht en in Mooie Wijken (Indische buurt en De Hoogte) werken we met QR-tegels; • OOGTV heeft in het najaar van 2022 de zesdelige serie Kijk in de Wijk over de wijkvernieuwing in Selwerd uitgezonden. En er zijn elf afleveringen van de wijkvernieuwingsvlog 'Nicole en Pablo' gemaakt.
Met onze wijkcompassen ontsluiten we per wijk een schat aan informatie op basis van 250 indicatoren. Hiermee brengen we verschillen tussen wijken duidelijk in beeld, als basis voor onze inzet.	<ul style="list-style-type: none"> • We actualiseren de wijkcompassen om het jaar op basis van nieuwe cijfers, tweejaarlijkse enquêtes en andere onderzoeksresultaten. De laatste wijkenquête uit 2022 leverde een respons op van ruim 17.000 bewoners. De nieuwe wijkcompassen worden in 2023 gepresenteerd.

<p>We willen inwoners meer zeggenschap geven en afspraken maken wanneer op welke wijze inwoners betrokken worden bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben geoefend met het organiseren van zeggenschap aan de hand van het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie met de bewonersorganisaties van de Rivierenbuurt, Hoogkerk, en Onnen, Glimmen & Noordlaren. De drie processen verschillen in proces en tempo. Waar in Hoogkerk de bewonersorganisatie een wijkbegroting wenst, ligt de focus in Onnen, Glimmen en Noordlaren vooral op de samenwerking; • We hebben samen met de raads werkgroep Participatie en Verbinding gewerkt aan een concept participatievisie.
<p>We willen dat iedereen die mee wil doen, kan meedoen. Bij participatie gaat het zowel om online en offline participatiemogelijkheden voor bepaalde doelgroepen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afgelopen jaar hebben we gewerkt aan een toegankelijke taal op het platform Stem van Groningen en aanpassingen gedaan op verzoek van gebiedsteams. De Stem van Groningen is afgelopen jaar ingezet in de gebieden Ten Boer, West, Oost en Zuid; • De Raad van Kinderen is gestopt. Afgelopen jaar is dit geëvalueerd. We moeten jongeren beter informeren over het participatieproces, de verwachtingen vooraf duidelijk maken en laten zien wat we doen met de adviezen die we van hen krijgen. Met deze lessen wordt invulling gegeven aan het vervolg om jongerenparticipatie een plek te geven.
<p>We werken toe naar een 'open begroting', waarin de gebiedsgerichte inzet inzichtelijk is op wijk- en dorpsniveau. Dat vergemakkelijkt het gesprek tussen bewoners onderling én met de gemeente over keuzes per gebied.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Met de bewonerscoöperatie Goeiebuurt is samengewerkt aan de pilot Omgekeerde <i>Right to Challenge</i>. Het is ons niet gelukt om een brede integrale taak uit de gemeentelijke organisatie overdraagbaar te maken. De geleerde lessen nemen we mee voor verdere uitwerking van participatieve processen in het Gronings model; • In het kader van het oefenen met (meer) zeggenschap werken we met Hoogkerk (project Gronings model) toe naar een (terugkerende) burgerbegroting.
<p>Goede participatie staat en valt met het participatieontwerp en de vaardigheden van medewerkers om dit goed uit te voeren. Dit vraagt iets van onze organisatie (zie ook paragraaf 9: bedrijfsvoering).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn succesvol processen begeleid met behulp van Factor P. Het kost tijd om dit te borgen in de organisatie; • We hebben getest met de Participatiegarage. We bouwen aan een netwerk van participatiecoaches voor collegiale ondersteuning; • We hebben een leeraanbod democratische vernieuwing en participatie ontwikkeld voor ambtenaren op Groningen Leert. Ambtenaren kunnen bij de Wijkmakers een basisleergang 'Participatie en Vertrouwen' volgen. Voor ambtenaren met veel ervaring is de verdiepende G5 Leergang Democratische Vakmanschap. Deze leergang is voor en door collega's uit Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Groningen opgezet; • Het participatiewerkboek maakt nu onderdeel uit van de leerlijn participatie van de gemeentelijke organisatie.
<p>De Regio Deal Groningen-Noord biedt een impuls aan zeven wijken, waarvan Selwerd en Indische Buurt/De Hoogte reeds golden als wijkvernieuwingswijk. Dit houdt in dat de lopende aanpak in deze twee wijken wordt geïntensiveerd, verbreed en versneld. De aanpak van de Groninger wijkvernieuwing wordt daarnaast verbreed</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben projecten van de Uitvoeringsagenda Wijkvernieuwing 2021-2022 uitgevoerd; • We hebben projecten van de Uitvoeringsagenda Regiodeal uitgevoerd; • We hebben de uitvoeringsprogramma's van de Wijkvernieuwing geactualiseerd en per wijk gepresenteerd; • We hebben de stand van zaken van de Uitvoeringsagenda Regiodeal in de Tussenrapportage 2022 gepresenteerd.

naar Vinkhuizen, Tuinwijk, Paddepoel, Professorenbuurt en de Oosterparkwijk.	
Vanuit het Nationaal Programma Groningen geven we een impuls aan Beijum en Lewenborg. Hiermee wordt de lopende wijkvernieuwing in Beijum verbreed, geïntensiveerd en versneld en wordt de wijk Lewenborg nieuw onderdeel van de wijkaanpak.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben projecten van de Uitvoeringsagenda Wijkvernieuwing uitgevoerd, als onderdeel van het Lokaal Programmaplan Nationaal Programma Groningen; • We hebben het wijkvernieuwingsplan 'Lewenborg Leeft!' gepresenteerd.
Met WIJS bevorderen we het samenleven tussen studenten en andere bewoners.	

Centrum

Wijken en buurten

Binnenstad, Binnenstad-Oost, A-Kwartier, Binnenstad-West, Hortusbuurt, Ebbingekwartier, Universitair Medisch Centrum Groningen, Hoofdstation en omgeving.

Relevante ontwikkelingen

Het herwinnen van de openbare ruimte is één van de centrale opgaven voor het Centrum. Daarom voeren we sinds een aantal jaren de visie "Bestemming Binnenstad" uit. In 2022 sprong de aanpak van de Grote Markt het meest in het oog. Dit wordt gecontinueerd in 2023. Door het hoge fietsgebruik in Groningen is de parkeerdruk van de fiets op straat hoog. De binnenstad van Groningen is een hitte-eiland. Vergroening gebeurt daar waar het kan. Corona heeft daarnaast geleid tot maatschappelijke en economische effecten die nog lang merkbaar zijn. Door de Coronacrisis zijn er minder bezoekers geweest in de binnenstad en vonden er gedurende de lockdowns geen evenementen plaats. Met het economische herstelplan 'Groningen Vooruit' zorgden we voor een veilig opstartende, bruisende, veerkrachtige en ondernemende stad. Om de stad aantrekkelijk te houden is het belangrijk te blijven investeren in het woon- en verblijfsklimaat. We zien dat de drugsoverlast het laatste jaar is toegenomen. De overlast voor de woonomgeving blijft op drukke plekken zoals het Stadsstrand en het Noorderplantsoen hoog.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Meer ruimte voor voetgangers en fietsers. Daarvoor werken we vanuit de visie 'Bestemming Binnenstad'.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de Binnenstadvisie geactualiseerd; • Voor de exploitatie van 'Dudok aan het Diep' hebben we een prijsvraag uitgeschreven die heeft geleid tot een nieuwe exploitant; • We zijn verdergegaan met de herinrichting van de Diepenring met meer groen daar waar het kan, zoals de kade rondom de nieuwe Kattenbrug.
We wilden de hittestress in de binnenstad verminderen door het vergroenen van pleinen en straten.	<ul style="list-style-type: none"> • We zijn samen met bewoners de planvorming gestart voor 'Vergroeningsplan Damsterplein' met de toegekende Europese subsidie; • Aanpak nieuw straatmeubilair Westerhaven is uitgesteld tot 2023; • De uitvoering van de herinrichting Nieuwe Boteringestraat is doorgeschoven naar 2023 i.v.m. de aanpak Ring-Zuid en de gestegen bouwkosten; • Uitvoeren van ingediende ideeën op Groenplan Vitamine G, zoals extra vergroening van het Ebbingekwartier. Zie deelprogramma 2.1: kwaliteit van de Leefomgeving.

De binnenstad blijft een veilige plek om uit te gaan, maar ook een leefbare omgeving om te wonen.	<ul style="list-style-type: none"> • De inzet van extra handhaving en camera's om drugsoverlast te voorkomen is gecontinueerd; • Extra maatregelen en handhaving om overlast rondom het Stadsstrand en Noorderplantsoen te verminderen zijn uitgevoerd; • De Papengang hebben we samen met ondernemers en de Groningen City Club helpen omtoveren van een onaantrekkelijke steeg naar een kleurrijke galerij. Naast de aangebrachte kunstwerken zijn ook de bestrating en verlichting aangepakt.
Verbinden van initiatieven en kansen met de opgaven in de wijken en het gebiedsprogramma	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben initiatieven van onder andere bewoners uitgevoerd vanuit het Wijkwethoudersbudget; • In de Binnenstad-Oost is het buurtcentrum de St. Jan geopend.

Oude wijken

Wijken en buurten

Noorderplantsoenbuurt, Oranjebuurt, Schildersbuurt, Kostverloren, De Hoogte, Indische buurt, Professorenbuurt, Oosterparkwijk, Woonschepenhaven.

Relevante ontwikkelingen

In Oude Wijken onderscheiden de woonwijken zich vooral door de woningvoorraad, in het bijzonder het verschil in koop en huur. In de Indische Buurt en De Hoogte is sprake van concentratie van sociale problematiek op gebieden als armoede, schulden, opvoeding en overlast. De hoge concentratie van (multi)probleemhuishoudens zorgt voor een negatief effect op de veiligheid en de objectieve en subjectieve leefbaarheid. De bestaanszekerheid is laag, meedoen en participeren in de buurt gaat daarom moeizaam. Daarom zetten we hier de wijkvernieuwing voort en hebben we het uitvoeringsprogramma 2023 Mooie Wijken gepresenteerd. In de Oosterparkwijk verbloemt de diverse samenstelling van de wijk de intergenerationele problematiek van lage inkomens en hogere werkloosheid. Daarom zetten we met de intensivering van de wijkvernieuwing extra in op deze wijken om zo de brede welvaart in deze wijken naar het stedelijke gemiddelde te krijgen. Kostverloren kent een concentratie van kwetsbare personen wat een grote druk legt op deze kleine wijk. De ontwikkeling gaat echter de goede kant op. De Schildersbuurt, Oranjebuurt, Noorderplantsoenbuurt en Professorenbuurt staan er goed voor. Het samenleven tussen student en Stadjer staat hier echter onder druk. Ook de openbare ruimte staat in deze wijken onder druk door enerzijds een hoge parkeerdruk van auto's en fietsen en anderzijds wensen voor meer vergroening. Door de oorlog in Oekraïne hebben we in de Oosterparkwijk en de Korrewegwijk vluchtelingen opgevangen. Daarnaast hebben we als gevolg van de energiecrisis geholpen met het ontwikkelen van warme huiskamers in onze buurcentra.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
<p>Met de intensivering van de wijkvernieuwing en de Regiodeal streven we ernaar om de brede welvaart en leefbaarheid in Groningen Noord (waaronder De Hoogte, Korrewegwijk, Oosterparkwijk) over 10 jaar dichterbij het stedelijk gemiddelde te brengen. Dat doen we langs drie actielijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijk meedoen; • Prettig en veilig samenleven; • Kansen voor kinderen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Projecten van het uitvoeringsprogramma Mooie wijken 2022 uitgevoerd; • Projecten voor de Oosterparkwijk uit de Regiodeal 2022 uitgevoerd. <p>Maatschappelijk meedoen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Twee teams van gebiedsgerichte coaches werk en participatie zijn per 1 november 2022 van start gegaan. • In de Oosterparkwijk heeft het nieuwe wijkcentrum Bij van Houten zijn deuren geopend.

	<ul style="list-style-type: none"> • We zijn verdergegaan met de doorontwikkeling van het Groenhuis, Floreshuis, de Verbinders en Sportcentrum Noord. Voor deze vier wijkbedrijven hebben we een impactanalyse uitgevoerd. <p>Prettig en veilig samenleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met de inzet van de wijkhub hebben we gefocust op de Asingastraat. • In de Oosterparkwijk hebben we het Goudenregenplein opgeknapt om ontmoeting, spelen en fijn samenleven te stimuleren. We zijn samen met bewoners gestart met het ophalen van ideeën voor het creëren van een veilige en uitnodigende omgeving in het Molukkenplantsoen. En de aanpak van de Floresstraat is voorbereid. <p>Kansen voor kinderen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We zijn gestart met de Verlengde schooldag in de Korrewegwijk (OBS het Karrepad) en de Oosterparkwijk (IKC Borgman); • We hebben het project Samen Schuldenvrij De Hoogte geëvalueerd; • We hebben Kinderdromendurvendoen uitgebreid van 0 - 12 naar 0 - 16 jaar, waarin kinderen en jongeren hun eigen dromen realiseren; • We investeerden in Voorschoolse Educatie voor peuters (2,5 - 4 jaar) en in de huiskamer (0 - 4 jaar), georganiseerd door WIJ en Goeiebuurt samen; • We zijn gestart met nieuwe Kindteams 0 - 12 jaar.
<p>Met onze verschillende aanpakken brachten we de sociale opgave in onze wijken in beeld. We willen hiermee stapeling van problematiek voorkomen en met snelle oplossingen de sociale cohesie versterken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mede door de Stratenaanpak Kostverloren is de winkelstrip aangepakt aan de Jacob van Ruysdaelstraat. Ook in de Oranjebuurt is de stratenaanpak uitgevoerd; • In de Indische buurt en De Hoogte belde buurtcoöperatie de Goeie Buurt bij bewoners en kinderen aan met de straataanpak 'U in de buurt' en 'Jij in de buurt' op eigen initiatief of in opdracht.
<p>In de wijken hadden we aandacht voor de schaarse openbare ruimte en het prettig samenleven tussen alle bewonersgroepen. We willen bewoners actief betrekken bij keuzes en initiatieven voor en door de wijk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bij ontwikkelingen in de openbare ruimte werden omwonenden en belanghebbenden actief betrokken door de initiatiefnemers van het plan. Bijvoorbeeld bij de toepassing van Vitamine G en de Leidraad Openbare Ruimte, de uitwerking van de nieuwe Mobiliteitsvisie en diverse rioleringsprojecten zoals in de West-Indische buurt. Zie deelprogramma 2.1: Kwaliteit van de leefomgeving; • In de Schildersbuurt heeft een projectleider aan het terugdringen van overlast gewerkt zodat de leefbaarheid verbetert. Inmiddels zijn er een extra opbouwwerker voor het centrum en de Schildersbuurt aangesteld en een overlast coördinator voor de Schildersbuurt en de Korrewegwijk; • In de Schildersbuurt werkten we met de Wijkraad en Schilderskwartieren aan de toepassing van de Leidraad Openbare Ruimte en hebben we samen de Leutje Leidraad ontwikkeld. Hieruit is een ontwerp voor de aanpassing van

	het H.W. Mesdagplein voortgekomen, door uitbreiding van het project vindt uitvoering plaats in 2023.
Voor het prettig samenleven in straten, buurten en wijken met sterke sociale verbanden zijn een aantal randvoorwaarden nodig zoals ontmoetingsplaatsen, activiteiten en voorzieningen voor kinderen en volwassenen. Dit wordt ook wel de sociale basis genoemd.	<ul style="list-style-type: none"> • Het beleidskader sociale basis en accommodaties hebben we gebiedsgericht samen met bewoners en organisaties uitgewerkt; • We hebben bewoners en organisaties aangemoedigd en geholpen om ontmoeting in de wijk te versterken.
We wilden meer en andere mensen op een betere manier betrekken, meedoen en laten werken	<ul style="list-style-type: none"> • We financierden initiatieven uit de wijken, met speciale aandacht voor buurtinitiatieven voor kinderen in De Hoogte en de Indische buurt en initiatieven rondom prettig samenleven in de buurten waar veel studenten wonen; • Daar waar mogelijk voerden lokale partijen of bewoners nieuwe en bestaande taken in de wijk uit, zoals communicatie of coördinatie.

Zuid

Wijken en buurten

Zeeheldenbuurt, Badstratenbuurt, Laanhuizen, Grunobuurt, Rivierenbuurt, Herewegbuurt, Oosterpoort, Corpus den Hoorn, Hoornse meer, Hoornse Park, Piccardthof, De Wijert, De Wijert-Zuid, Helpman, Coendersborg, Villabuurt, De Linie, Europapark, De Meeuwen, Klein Martijn.

Relevante ontwikkelingen

Uit de wijkcompassen en de leefbaarheidsmonitor voor Zuid blijkt dat naast de Wijert (wijkvernieuwingswijk), ook Corpus den Hoorn en de Rivierenbuurt, zich onderscheiden op sociaal vlak. De kwaliteit van leven wordt hier lager beoordeeld dan het gemeentelijke gemiddelde. Ook de kwaliteit van de openbare ruimte wordt lager beoordeeld. Ook de wijk Coendersborg wijkt af door een hoger aantal WMO-aanvragen. De werkzaamheden aan de zuidelijke ringweg A7 hebben voor de komende jaren impact op de aangrenzende wijken. Dat geldt voor de bereikbaarheid en (verkeer)overlast. Het Stadspark is in het gebied en voor de hele gemeente een belangrijke groene en recreatieve voorziening. Er zijn projectvertragingen en extra kosten gemaakt omdat de Gebiedscoöperatie Westerkwartier, die ondersteunende diensten bood aan de structuur van Wijkvernieuwingswijk De Wijert, failliet is gegaan. Onder de gebiedscoöperatie functioneerde het fruitcafé (Koken voor de buurt en sociale koelkast), Vestzak Broekzak (tweedehandskleding) en waren ook een coördinator, communicatiemedewerker en begeleider van basisbaners ondergebracht. Medewerkers zijn deels tijdelijk in gemeentelijke dienst genomen en de activiteiten zijn doorgezet door een samenwerking vanuit de gemeente met het MFC en de bewonersorganisatie Platform de Wijert.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
We wilden voor Corpus den Hoorn en de Rivierenbuurt een verdere negatieve afwijking van het Gronings gemiddelde stoppen en ombuigen. Voor deze wijken en voor Coendersborg/ Helpman willen we een scherper beeld krijgen van de opgaven in deze wijken.	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een inhoudelijke actieagenda opgesteld; • Met bewoners, sleutelfiguren en instellingen zijn concrete actiepunten afgesproken en zijn duidelijke doelstellingen geformuleerd. • In de Rivierenbuurt is overeenstemming bereikt over de eigen inzet van de buurt in het kader van het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie.
Een integrale strategie en bijbehorend wijkprogramma voor wijkvernieuwingswijk De Wijert op basis van de Wijkdeal met alle betrokken partijen om de opgaven in de wijk van oplossingen te voorzien. Opgaven rond leefbaarheid, gezondheid, doorbreken van de	<ul style="list-style-type: none"> • Verduurzamen van de wijk in het kader van de proeftuin aardgasvrij-klaar is gestart; • Voor de sloop en nieuwbouw van sociale huurwoningen door De Huismeesters is een definitief ontwerp vastgesteld;

<p>armoede, inclusiviteit en tegengaan van eenzaamheid zijn opgaven waar instellingen, ondernemers, woningcorporaties, Gemeente en bewoners samen in optrekken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De werkgroep “Bruisend Hart” geeft invulling aan de accommodatievisie in de Wijert; • Door het faillissement van de Gebiedscoöperatie Westerkwartier is het bouwen aan een bewonersbedrijf voorlopig vertraagd; • Hierdoor is ook het extra groenonderhoud stil komen te liggen; • De Buurtvlinder, een auto met chauffeur waar buurtbewoners in een aantal wijken in zuid gebruik van kunnen maken, vormt een goed alternatief vervoersmiddel; • De Wijert Positief Gezond heeft door huisbezoeken en bevraging via panelen goede resultaten geboekt; • Kansrijk Zuid heeft een team van 10 buddy’s op de been gebracht, die 20 inwoners met financiële moeilijkheden hebben begeleid; • De Slimotheek kampt nog met een gebrek aan bekendheid. Middels een projectgroep wordt gewerkt aan meer, gemeentebrede, bekendheid.
<p>We wilden weten welke knelpunten spelen bij de bewoners in de omliggende wijken van de Zuidelijke Ringweg, zodat we daar indien nodig op in kunnen spelen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben bewonersinitiatieven ondersteund en gefaciliteerd.
<p>Op basis van de herijkte visie op het Stadspark wilden we de recreatieve functies verder versterken waarbij de versterking van biodiversiteit een continu aandachtspunt is. Eén coördinator voor het Stadspark neemt een sleutelrol in in de ontwikkeling van het park en tussen alle belanghebbenden in en rondom het gebied. We willen bewoners en gebruikers betrekken bij de ontwikkelingen van het Stadspark.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een parkregisseur aangesteld en een adviesgroep is van start gegaan; • In overleg met Stadsbeheer en SWO is een aanpak voorbereid hoe we een inhaalslag kunnen maken voor versterking biodiversiteit en het terugdringen van exoten; • Uitvoering is uitgesteld en het gereserveerde budget wordt ingezet in 2023; • Er is een start gemaakt met het opstellen van mobiliteitsplan met als doel het terugdringen van de automobilititeit en het vergroten van de verkeersveiligheid.

Oost

Wijken en dorpen

Beijum, Noorderhoogebrug, De Hunze, Van Starckenborgh, Drielanden, Ruischerwaard, Zilvermeer, Lewenborg, Oosterhoogebrug, Ulgersmaborg, Noorddijk, Ruischerbrug, Middelbert, Engelbert, Euvelgunne, Meerstad.

Relevante ontwikkelingen

In Oost zetten bewoners zich in voor verschillende initiatieven en aandachtspunten. Het gaat dan bijvoorbeeld om duurzaamheid en klimaatadaptatie, zoals de Werkbeij in Beijum. De Buurtmoeders in Lewenborg zetten zich in voor een veiligere wijk en dorpsbelangen Meerstad vraagt aandacht voor voorzieningen. Vraagstukken in dorpen en nieuwbouwwijken concentreren zich ook rondom verkeersveiligheid. De agenda voor de toekomst van Meerstad is vastgesteld. In Oosterhoogebrug is de bouw van een nieuwe woontoren vertraagd. De eerste ideeën voor sociale woningbouw in Buurtschap Hooge Hunze zijn gedeeld met bewoners en betrokkenen in Oosterhoogebrug. Met buurtcentrum de Schakel onderzoeken we de mogelijkheden voor de toekomst en met de Oude Bieb in Lewenborg zoeken we naar nieuwe huisvesting Een andere belangrijke ontwikkeling is de ontwikkeling van de visie op het Kardingebied. Lewenborg en Beijum onderscheiden zich van de verspreid liggende dorpen en nieuwbouwwijken. In beide wijken groeien relatief veel kinderen op in een kwetsbare situatie. Er zijn relatief veel jongeren en

jongvolwassen die (nog) geen startkwalificatie hebben. Dit kan leiden tot sociale uitsluiting en achterstand. We willen de intergenerationele armoede doorbreken en voor ieder kind en jongere optimale kansen bieden om zich te ontwikkelen en te ontplooiën. Daarnaast willen we proberen eenzaamheid te voorkomen door onder andere het stimuleren van de informele ondersteuning van bewoners onderling. Voor beide wijken is met de intensivering van de wijkvernieuwing en in het kader van het Nationaal Programma Groningen een apart meerjarenprogramma opgesteld en een uitvoeringsprogramma voor 2023.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
<p>Met de intensivering van de wijkvernieuwing in Beijum en Lewenborg wilden we met een integrale aanpak het verschil maken op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doorbreken van intergenerationele armoede; • Het voorkomen van achterstanden bij de jeugd; • Het realiseren van twee aantrekkelijke toekomstbestendige wijken. 	<ul style="list-style-type: none"> • De lopende projecten van het Lokaal Programmaplan Nationaal Programma Groningen voor Beijum en Lewenborg zijn uitgevoerd en er zijn nieuwe projecten voorbereid en opgestart zoals onder andere Broedplaats voor jongeren en Beijum in Bedrijf; • Het uitvoeringsplan voor de wijkvernieuwing Lewenborg (Lewenborg Leeft) is klaar. Een aantal projecten is al in uitvoering zoals onder andere Kansrijk Oost, Verlengde Schooldag en het uitwerken van een plan voor een aantrekkelijk winkelplein; • De projecten uit het wijkvernieuwingsplan Beijum zijn in uitvoering en er is een uitvoeringsprogramma voor 2023 opgesteld en vastgesteld. In beide wijken wordt samengewerkt met betrokken partijen aan onder andere een pedagogisch wijkplan en een wijkenergieplan.
<p>Versterking van de sociale cohesie en gemeenschapsvorming in Lewenborg en Beijum door cultuuraanjuders samen met bewoners te laten werken aan het versterken van kunst en cultuur in de wijk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn verschillende activiteiten georganiseerd in het kader van cultuur. Dit is onder andere gedaan door de cultuurcoaches en ook met het project Goudmakers.
<p>Versterken bewonersparticipatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben structureel overleg gevoerd met verschillende bewonersplatforms, bewonersorganisaties en wijkraden om met hen ontwikkelingen en knelpunten te bespreken die speelden, zoals buurtaccommodaties en verkeersveiligheid. Daarnaast hebben we hen ondersteund bij diverse activiteiten zoals Lewenborg TV; • Er zijn vele initiatieven uit de wijken en dorpen ondersteund, zoals de Buurtmoeders in Lewenborg en het Vlottendorp in Meerstad. Ook is er gestart met de inzet van het wijkbudget in Beijum en Lewenborg. We hebben twee vrijwilligersfeesten georganiseerd om de vrijwilligers te bedanken voor hun inzet en betrokkenheid; • Er is opdracht gegeven voor een onderzoek naar de mogelijkheden voor De Schakel in Oosterhoogebrug; • Er is een klankbordgroep met bewoners en ondernemers uit Oosterhoogebrug opgericht.
<p>Aantrekkelijke speelplekken in de wijken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben samen met bewoners en WIJ gewerkt aan aantrekkelijke speelplekken, bijvoorbeeld in de Marjoleinstraat.
<p>Mede op initiatief van het Groninger Landschap wilden we de oude loop van de Hunze herstellen en de inrichting verbeteren. Hiervoor is een visie vastgesteld.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er is samen met bewoners gewerkt aan het schetsontwerp voor de Hunzeloop. Aan de hand van meerdere bijeenkomsten en overleggen zijn bewoners actief betrokken en hebben ze meegedacht over de inrichting;

- Op verzoek van bewoners is er met voorrang een definitief ontwerp en een kostenraming gemaakt voor de centrale ontmoetingsplek in de Hunzeboord (de buurtvuurplek).

West

Wijken en buurten

Hoogkerk, Gravenburg, Leegkerk, Reitdiep, Reitdiepzone, Dorkwerd, De Held, Buitenhof, Vinkhuizen, Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk.

Relevante ontwikkelingen

De wijken in West hebben een divers karakter. Selwerd, Paddepoel en Vinkhuizen hebben een relatief hoge sociale huurvoorraad. Er zijn hardnekkige sociale problemen in de wijk die een vervolgonwikkeling vragen. De wijkvernieuwing Sunny Selwerd is goed op gang gekomen. In Selwerd zijn we met bewoners en woningcorporaties aan de slag met de verbeteringen die de komende jaren Selwerd sociaal en fysiek weer op de kaart gaan zetten. In een groot deel van de wijk wordt dit naast de renovatie of nieuwbouw van woningen ook zichtbaar in de vorm van de aanleg van het warmtenet en de herinrichting van de woonomgeving. Vinkhuizen, Tuinwijk en Paddepoel vormen, naast Selwerd ook onderdeel van het intensiveringsprogramma van de Regiodeal Groningen-Noord. Diverse fysieke en sociale projecten zijn uitgevoerd of in uitvoering, zoals een nieuwe verbindingsbrug tussen de wijken Paddepoel en Tuinwijk en de invoering van de verlengde schooldag in Paddepoel, Vinkhuizen en Selwerd. Het dorps karakter van Hoogkerk is behouden gebleven en de wijk is gewend eigen problemen op te lossen of te agenderen. Enkele hardnekkige problemen zoals jeugdproblematiek, verkeer en voorzieningen zijn zaken die daarbij onze gezamenlijke aandacht hebben. Hoogkerk en de omliggende wijken, inclusief Reitdiep vormen onderdeel van onze Westflankstudie, hierin worden de mobiliteit en ontsluitingsopgaven in het gebied in relatie met de Suikerzijde, de Held 3 en de Westelijke ringweg gelegd. Met de wijkorganisaties in het gebied wordt jaarlijks een top 3 voor de wijk bepaald waarmee bewoners meer invloed hebben op hun wijk, buurt en straat. En er worden grotere thema's en vraagstukken in de wijk geagendeerd, zoals voorzien in het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
<p>Met de intensivering van de wijkvernieuwing en de Regiodeal streven we ernaar om de brede welvaart en leefbaarheid in Groningen Noord (waaronder Vinkhuizen, Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk) over 10 jaar dichterbij het stedelijk gemiddelde te brengen. Dat doen we langs drie actielijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijk meedoen; • Prettig en veilig samenleven; • Kansen voor kinderen. <p>We streven een integrale verbinding na op thema's en schaalniveau. We sluiten aan bij lopende initiatieven en processen zoals Sunny Selwerd, Cocreatie Paddepoel, Vinkhuizen laat niet los & bewonersbeheer Tuinwijk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Projecten van het Uitvoeringsprogramma Wijkvernieuwing Sunny Selwerd 2022 uitgevoerd; • Projecten van de Regiodeal Noord uitgevoerd; • We hebben interdisciplinaire teams (gemeente, WIJ, corporaties en Politie) opgezet en werken vanuit een locatie in de wijken Hoogkerk en Paddepoel; • Het Wijkbedrijf Vinkhuizen huisvest inmiddels ruim 20 wijkpartijen; met deze partijen wordt de onderlinge samenhang en de relatie en betekenis voor de wijk versterkt; • Voorbereidend onderzoek is gestart voor nieuwbouw van de Wegwijzer Selwerd, de nieuwbouw van de Bisschop Bekkerschool is in de ontwerpfasen beland waarbij de relatie met de wijk uitgangspunt vormt; • Het energietransitieprogramma voor Paddepoel, Vinkhuizen, Selwerd en Hoogkerk is gestart met goed bezochte energiemarkten en hebben we gekoppeld aan vraagstukken rondom leefbaarheid, betaalbaarheid en rondkomen; • In Tuinwijk wordt bijgedragen aan het team dat helpt bij het onderhoud, beheer en de leefbaarheid van de wijk; • Samen met bewoners uit Hoogkerk, Vinkhuizen, de Held en Gravenburg zijn verkeersknelpunten in de wijken geïnventariseerd. Kleine en urgente knelpunten worden in

	overleg met bewoners van oplossingen voorzien. Grotere of ingrijpender opgaven worden in de mobiliteitsvisie of in de westflankstudie ondergebracht.
We wilden de gebiedsontwikkelingen in de Held 3 en Suikerzijde aangrijpen om duurzame antwoorden te bieden voor hardnekkige problemen in Hoogkerk, zoals verkeer, het voorzieningenniveau en jeugdproblematiek, en kansen aangrijpen op het gebied van groen, duurzaamheid, sport en recreatie .	<ul style="list-style-type: none"> • Middels een klankborggroep onderhouden wij goed contact met Hoogkerk, Gravenburg, de Held, Buitenhof en Reitdiep. Hierin is met name ook de geplande tijdelijke opvang van Oekraïners in het gebied geagendeerd; • We zijn gestart met het realiseren van een buitenfitness bewonersinitiatief in het gebied.
In de wijken Reitdiep, Gravenburg, De Held 3 en de Buitenhof bouwen we telkens aan de bewonersbetrokkenheid bij initiatieven en ingrepen in en om de wijk.	<ul style="list-style-type: none"> • Initiatiefnemers en gebruikers van het Westpark hebben, in goed overleg met betrokken gemeentelijke programma's, een ontwikkelingsperspectief voor het park gemaakt. Dit ontwerp moet leiden tot een nog aantrekkelijker 'natuurlijk en avontuurlijk' park met nieuwe functies en goede verbinding met de omliggende (nieuwe) wijken; • We hebben meerdere voedselinitiatieven in het Westpark ondersteund zoals voedselbos, pluktuin, zelfoogsttuin en Tuin in de stad. Deze projecten zijn ook onderdeel van het Foodtrailprogramma. Tijdens een Proeverij West zijn de inwoners van Groningen in contact gekomen met deze en ander bewonersinitiatieven in het gebied West.
Met het wijkwethoudersbudget bepalen de wijken zelf jaarlijks de prioriteiten voor hun wijk met het top3-budget. Hiermee organiseren en onderhouden we tevens een doorgaande dialoog met de wijk(vertegenwoordiging).	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de wijkbewoners ondersteund bij de top3-aanpak en bij grotere meerjarige initiatieven als de historische haven , centrumplan Hoogkerk, sportfaciliteiten Ruskeveenseplas en de verdere ontwikkeling van de centrumzone Paddepoel; • Aan de hand van het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie is Hoogkerk gestart met een eerste versie van een wijkbegroting.

Haren

Wijken en dorpen

Haren West, Haren Oosterhaar, Onnen, Noordlaren en Glimmen.

Relevante ontwikkelingen

In 2019 en 2020 hebben we samen met de vier dorpen het fundament voor het gebiedsgericht werken in Haren gelegd. Gelijktijdig zien we na het afronden van de harmonisatie dat de relatie tussen inwoners en gemeente ook de komende jaren extra aandacht behoeft. Inmiddels voeren we samen met bewonersgroepen de opgehaalde ideeën en wensen van de Groene Parel (2020) uit. Deze geven tevens richting aan de gebiedsagenda. Hiermee krijgen nieuwe manieren van samenwerking tussen inwoners en de gemeente vorm, met aandacht voor bestaande samenwerkingsoverleggen. We voeren gezamenlijk met bewonersorganisaties gesprekken over de leefbaarheid van hun dorpen. De opbouw van de bevolking van Haren kenmerkt zich door een relatief hoog percentage ouderen (65+) en eveneens een naar verhouding grote groep jongeren (18-). Het is goed om extra aandacht te hebben voor beide groepen. Het landelijke karakter biedt veel mogelijkheden als het gaat om vrijetijdsbeleving, werkgelegenheid/onderwijs en gezondheid. Het is een uitdaging om dit in balans te brengen met groeiende aandacht voor klimaatadaptatie, duurzaamheid en behoud van erfgoed. Daarnaast vinden in het centrum van Haren de komende jaren diverse ontwikkelingen plaats die vragen om een gebiedsvisie voor het centrum waarbij betrokkenheid van inwoners, ondernemers essentieel is.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Toegankelijk en zichtbaar zijn voor onze inwoners en onze samenwerking verder uitbouwen.	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben de samenwerking met de dorpsverenigingen een impuls gegeven. Samen met de dorpen Onnen, Glimmen en Noordlaren hebben we een start gemaakt met de pilot Samenspraak en Zeggenschap in het kader van het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie; • We hebben zowel inhoudelijke werkbezoeken als met de nieuwe dorpswethouder kennismakingsbezoeken georganiseerd aan onder andere de dorpsverenigingen, diverse instellingen en bewonersinitiatieven.
Via de ideeën en wensen van de Groene Parel richting en uitvoering geven aan de gebiedsagenda.	<p>De bewonersideeën zijn zoveel mogelijk uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De speelplek bij het Boeremapark gaat vanwege onvoldoende draagvlak niet door. Het Boeremapark wordt wel opgeknapt, de eerste boom daarvoor is afgelopen jaar geplant; • Voor het beweegterrein Mikkelhorst (skatebaan) ligt een ontwerp; • De speelplek aan de Hemsterhuislaan is gerealiseerd en door de bewoners feestelijk geopend; • Voor het opknappen van de speelplek het Hovenpad (Noordlaren) hebben bewoners ideeën verzameld. Er worden plannen gemaakt voor de uitwerking; • Het 'Oranjeboomplein' in Onnen is samen met de bewoners afgerond; • Het Social Sofaproject in de openbare ruimte bij de Westerholm is nagenoeg klaar.
Op basis van vier concrete dorpsagenda's, waarin de dorpen de gewenste toekomst en samenwerking beschrijven (in het kader van het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie), investeren in de samenwerkingsrelatie met inwoners.	<ul style="list-style-type: none"> • In Onnen, Glimmen en Noordlaren zijn gesprekken gevoerd over de dorpsagenda's; • Er zijn thema's en activiteiten in kaart gebracht en op sommige thema's is de uitvoering gestart; • In Oosterhaar zijn we gestart met verkennende gesprekken.
De mogelijkheid voor inwoners om mee te kunnen denken over de ontwikkelingen in hun gebied. Bij diverse projecten in de openbare ruimte een passend participatieproces ontwikkelen en een aantal integrale opgaven aanjagen.	<ul style="list-style-type: none"> • In Noordlaren en Glimmen zijn concrete verkeersplannen opgeleverd; • Aan de Meerweg hebben we een start gemaakt met de herinrichting van de straat; • De concept uitvraag voor de aanpak in het centrumgebied is gereed; • Er is met de ondernemersvereniging gestart met pilot gevelgroen; • We zijn gestart met een integraal plan voor het gebied ten oosten van Haren. De opdracht wordt in 2023 nader uitgewerkt; • Het 4 mei comité heeft het oorlogsmonument aangepast met namen die nog ontbraken op de herdenkingssteen; • Ondersteuning van diverse kleine culturele en sportieve initiatieven en het zomerconcert in het Boeremapark en aanvulling op de speelplek Multatulilaan.
Bewonersbetrokkenheid bij het behoud en versterken van de ecologische en cultuurhistorische waardevolle gebieden.	<ul style="list-style-type: none"> • De gebiedsaanpak Landschap Gorecht loopt. Zo is een start gemaakt met het herstel project van oorspronkelijke landschapselementen van het originele landgoed de Mikkelhorst;

<p>Aandacht voor de groep 65+ en groep 18-. In het kader van vitaal ouder worden, een impuls geven voor het aanbod van samenhangende zorg en welzijnsactiviteiten voor thuiswonende ouderen. Jongeren betrekken bij de ontwikkelingen in het gebied.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er is aan de Lutsborgsweg een bijenhotel geplaatst. • Er is hard gewerkt aan een ontmoetingsplek voor ouderen. Dit project is gestart en gaat verder onder de naam Stichting Clockhuysplein; • In het buurthuis de Mellenshorst heeft de WIJ samen met de jongeren een jeugdsoos geopend; • Het project Glimmen Brinkt is samen met Woonborg en Plaatselijk belang opgepakt en heeft positieve resultaten opgeleverd. Dit krijgt een vervolg.
--	--

Ten Boer

Dorpen

Ten Boer, Garmerwolde, Thesinge, Sint Annen, Lellens, Winneweer, Ten Post, Wittewierum, Woltersum.

Relevante ontwikkelingen

De zeer gewaardeerde eigenheid van de dorpen is een aanknopingspunt voor samenwerking en het gesprek over prioritaire thema's uit de dorpsagenda's. Samen met de dorpsbelangenverenigingen organiseerden we ook dit jaar de dialoog met de dorpsbewoners en agrariërs en werd het platform Stem van Groningen ingezet om de dorpsagenda's te actualiseren. Inwoners en andere belanghebbenden konden zo de voortgang van hun ideeën en plannen blijvend volgen en aanvullen. Op deze manier is bijgedragen aan de zeggenschap van zowel bewoners als ondernemers over hun fysieke en sociale leefomgeving. Dit is des te meer van belang omdat het gebied en de inwoners te maken hebben met aardbevingen. De brede impact en de negatieve effecten daarvan op het wonen en welzijn van de inwoners trekken een zware wissel op de veerkracht van en de cohesie binnen de dorpen en daarmee op het vertrouwen van de inwoners. Voor de uitvoering van de plannen hielden we zoveel mogelijk rekening met de kracht, het ritme en het tempo van het dorp.

Resultaten en activiteiten

Wat willen we bereiken (resultaten)	Wat gaan we daarvoor doen (activiteiten)
<p>Samen met bewoners en andere partijen stap voor stap de dorpsvernieuwing realiseren binnen de kaders van Nationaal Programma Groningen. Zodat de emotionele impact van de aardbevingen op de bewoners vermindert en de sociale cohesie weer op peil gebracht wordt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben samen met inwoners de dorpenagenda's voor de komende jaren vormgegeven. Met behulp van het online platform Stem van Groningen is de voortgang van ideeën en plannen voortdurend voor iedereen te volgen en bij te stellen; • We zijn fysiek en digitaal het gesprek aangegaan met belanghebbenden; • Verschillende initiatieven zijn (gedeeltelijk) gerealiseerd of als gezamenlijk project opgestart, zoals: de dorpsentree van Sint Annen, speel- en ontmoetingsplekken, biodiversiteitsimpulsen en duurzaamheidsinitiatieven; • De aardbevingscoaches worden extra ingezet en we hebben een aardbevingscoach aangesteld die zich specifiek op de jeugd richt.
<p>Een robuust netwerk en goede samenwerking met en tussen bewoners gericht op de fysieke en sociale ontwikkeling van de leefomgeving en de realisatie van de dorpsvisies. Waarbij zelf- en samenredzaamheid in de dorpen voorop staat en wij waar nodig partner zijn in de rol die nodig is.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activiteiten en rollen binnen projecten uit de dorpsagenda's zijn naar gelang de situatie of aard van het project verdeeld; • Op diverse thema's uit de dorpsagenda's is intensief samengewerkt met initiatiefnemers; • Samen met bewoners zijn in de leefomgeving knelpunten opgelost en kansen voor verbeteringen aangegrepen, veelal in samenwerking met WIJ.
<p>Dorpshuizen als centrale plaats in de gemeenschap.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We ondersteunden accommodatiebesturen en vrijwilligers met de ontwikkeling van het buurt- en dorpshuis van de

	toekomst. In Ten Boer hebben we een nieuwe stichting begeleid bij de overname van de exploitatie van het Dorpshuis in Ten Boer.
--	---

Relevante beleidsnota's

Deze paragraaf is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[De sociale basis in Groningen](#)

[Nota Sociaal culturele accommodaties geharmoniseerd](#)

[Omgevingsvisie 'The Next City](#)

[Groenplan Groningen Vitamine G](#)

[Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie](#)

[Visie Bestemming Binnenstad](#)

[Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad](#)

[Groninger wijkvernieuwing Uitvoeringsprogramma 2021](#)

[Lokaal Programmaplan Nationaal Programma Groningen](#)

[Wijkvernieuwingsplan Beijum](#)

[Uitvoeringsprogramma regio deal Groningen Noord](#)

[Wijkvernieuwingsplan Indische buurt / De Hoogte](#)

[Wijkvernieuwingsplan Sunny Selwerd](#)

[Uitvoeringsprogramma Mooie Wijken 2023](#)

[Uitvoeringsprogramma Wijkdeal De Wijert 2023](#)

[Uitvoeringsprogramma Sunny Selwerd 2023](#)

[Uitvoeringsprogramma Beijum Bruist 2023](#)

[Wijkvernieuwingsplan Lewenborg](#)

Paragraaf 2: Duurzaamheid

In deze paragraaf geven we aan wat de doelstellingen zijn voor het programma Groningen Geeft Energie en hoe we in 2022 via meerdere sporen, verder werken aan opschaling van de energietransitie.

Doelen paragraaf duurzaamheid

Gemeente Groningen CO₂-neutraal in 2035 (volgens de uitgangspunten van de Routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 uit 2018).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben activiteiten uitgevoerd die gepland waren in de begroting 2022 en het programma 'Groningen geeft energie'. Hierbij is de Routekaart Groningen CO₂ neutraal 2035 (2018) te beschouwen als een stip op de horizon en verbindt het heden met de gewenste toekomst. Het eindbeeld is niet in beton gegoten. Het is opgesteld met de huidige beschikbare kennis. Externe factoren, zoals voortschrijdend inzicht, veranderingen van nationaal beleid en technische vooruitgang, zullen leiden tot aanpassingen in het eindbeeld. De energietransitie is een gezamenlijke opgave en aan de realisatie van de doelen werken we samen met bewoners onder andere via de wijkenergieaanpak en initiatieven in wijken en dorpen, met bedrijven, energiecoöperaties, organisaties en met de partners van de Routekaart. Het bereiken van het doel maakt Groningen koploper in de energietransitie. Dit biedt tevens de kans om een nieuwe kennispositie en economisch perspectief te creëren.

In 2022 hebben we vanwege de gestegen energieprijzen onze focus gelegd op de energiebesparing bij woningen. Onder andere via energiecoaches en adviseurs, de klusbus en door het beschikbaar stellen van de mogelijkheid voor leningen om te verduurzamen via het Fonds Energietransitie. Verder hebben we ingezet op de warmtetransitie en op duurzame energieopwekking. Met het energieprogramma hebben we zo in 2022 een flinke stap voorwaarts gezet.

Het doel voor 2035 is ambitieus. Het gemeentelijke doel loopt voor op de ambitie van het Rijk en veel private partijen. Daarom vragen de doelen om een gedegen strategie en actieve inzet vanuit de gemeente. De gemeente kan vanuit haar rol en verantwoordelijkheden de energietransitie ondersteunen. Wij voeren hiervoor autonoom beleid en beschikken over verschillende typen beleidsinstrumenten: stimuleren, (de)reguleren, financieren, faciliteren, enthousiasmeren en ook initiëren.

CO₂-uitstoot 2021

Het peiljaar voor de CO₂-uitstoot is 2021, recentere cijfers zijn nog niet beschikbaar. In 2021 is de totale uitstoot met 3 % gestegen (31 kton) ten opzichte van 2020 en met 7% gedaald (-87 kton) ten opzichte van 2015. Dit terwijl het inwonertal en de economie in dezelfde periode is gegroeid. Circa 29% van de uitstoot wordt veroorzaakt door energiegebruik in woningen, 25% door mobiliteit en 46% door het energiegebruik van bedrijven en instellingen. Ondanks de toename t.o.v. 2020 is de uitstoot nog steeds substantieel lager dan de jaren voor de coronacrisis. Het is zeer aannemelijk dat de coronapandemie hier een grote rol in speelt.

Hernieuwbare energie stijgt

Het aandeel van hernieuwbare bronnen in de energiemix van Groningen bedraagt 9,1% in 2021. Dit was in 2020 8,3%. Deze stijging is vooral te verklaren door de groei van het aantal zonnepanelen en warmtepompen. De vermeden CO₂-uitstoot is met 11 kton toegenomen (+16%) t.o.v. 2020.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2016	Behaald 2017	Behaald 2018	Behaald 2019	Behaald 2020	Behaald 2021
Totale energiegebruik in Groningen*	17.718	18.225	18.675	17.951	16.754	17.533
Totale hoeveelheid geproduceerde duurzame energie	940	1.017	1.152	1.236	1.393	1.604
Aandeel duurzame of hernieuwbare energie	5,3%	5,6%	6,2%	6,9%	8,3%	9,1%
Totale CO2-uitstoot in kton	1.240	1.257	1.265	1.213	1.133	1.164

* Alle jaren op basis van de huidige gemeente grenzen

Verdeling energiegebruik in 2021	Terajoule	%
Huishoudens	5.608	32%
Bedrijven en instellingen	7.813	45%
Verkeer en vervoer	4.112	23%
Totaal	17.533	100%

Hernieuwbare energie per bron in 2021	Terajoule	%
Biomassa (vergisting en verbranding)	705	44,0%
Bodemenergie	184	11,5%
Zonne-energie	421	26,2%
Windenergie op land + op zee *)	0+159	9,9%
Overige bronnen	135	8,4%
Totaal		100,0%

*) De windstroom is opgewekt op zee. Deze wordt voor een deel (o.b.v. het gewicht van de gemeente Groningen in het landelijke energiegebruik) toegerekend aan de gemeente Groningen.

100 Climate Neutral Cities

In mei 2022 is de gemeente Groningen als één van de honderd Europese steden aangewezen door de Europese Unie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. De Europese Commissie erkent hiermee de vooruitstrevende positie van Groningen op het gebied van energietransitie, duurzame mobiliteit en groenbeleid. De missie van de EU is om Europa groener, gezonder, inclusiever en veerkrachtiger te maken. Naar verwachting krijgen de 100 voorlopersteden onder andere makkelijker toegang tot andere fondsen.

Regionale Energie Strategie (RES)

Op 1 juli 2021 hebben Groninger overheden, tien gemeenten, twee waterschappen en provincie, gezamenlijk de RES 1.0 aangeboden aan het Nationaal Programma RES. De RES Groningen is nu bezig met de fase richting RES 2.0. In 2022 hebben we hieraan meegewerkt. De RES 2.0 dient op 1 juli 2023 aangeboden te worden aan het Nationaal Programma RES.

Spoor warmte

Uit de routekaart Groningen CO2-neutraal 2035 (2018) volgt dat 54 procent van de totale energievraag van onze gemeente bestaat uit warmte. Er zijn goede duurzame technische alternatieven voor het huidige op aardgas gebaseerde warmtesysteem. Ook kan de vraag sterk worden verminderd door aanbrengen van (extra) isolatie en het nemen van efficiëntiemaatregelen. De warmtevoorziening zal in de toekomst per wijk verschillen. Hier bereiden we ons nu op voor.

Relevante ontwikkelingen

Warmte

In de routekaart Groningen CO2-neutraal 2035 wordt gerekend op de aansluiting van meer dan 50.000 woningequivalenten op warmtenetten. Globaal komt dit overeen met 50.000.000 kubieke meter (m³) aardgas. Overige warmtevraag wordt ingevuld met all-electric systemen (voor nieuwe gebouwen) onder andere via Warmte Koude Opslag en door een combinatie van groengas en (lucht)warmtepompen. De zogenaamde hybride systemen. In het openingsbod aardgasvrije wijken (2019) hebben wij aangegeven op basis van maatschappelijke kosten welke bovengenoemde systeemkeuzes het beste in onze wijken en buurten passen.

In 2022 heeft WarmteStad forse stappen voorwaarts gezet bij het verduurzamen van de warmtelevering in Groningen. In november is de duurzame warmtecentrale Zernike in gebruik genomen, die gebruik maakt van de restwarmte van de datacenters van QTS en Bytesnet (datathermie). Daarnaast heeft WarmteStad een overeenkomst gesloten voor afname van zonnewarmte van het zonthermiepark Dorkwerd. Dit park wordt in 2023 operationeel. Beide duurzame bronnen zorgen samen voor een CO₂-reductie van circa 50%. De uitbreiding van het warmtenet in Selwerd-Noord is vrijwel afgerond en de doorsteek naar Selwerd-Zuid is gemaakt. Hier treffen de gemeente, WarmteStad en energiecoöperatie Grunneger Power voorbereidingen om grondgebonden woningen op een buurtwarmtenet te gaan aansluiten. Daarnaast zijn ook de verbindingen naar Vinkhuizen en Paddepoel-Zuid gelegd. Eind 2022 waren circa 4.300 woningequivalenten op het warmtenet aangesloten en 6.500 woningequivalenten in beheer/gecontracteerd.

Binnen de WKO-projectgebieden worden gaandeweg de laatste gebouwen op grond van het Financieel Meerjarenplan uit 2017 aangesloten. In 2022 ging het om het Ebbingehofje en de Vrydematoren/Libertas (Ebbingekwartier/Vrydemalaan), de Bouma Estate (Europapark) en de Regulateur (Grunobuurt). Een nieuw Financieel Meerjarenplan gaat in 2023 inzicht geven in het vervolg op zowel de WKO-gebieden als het warmtenet Noordwest. Met de voorbereidingen voor de aanleg van een collectief WKO-systeem in het herontwikkelingsgebied Stadshavens is in 2022 al een start gemaakt. Hiervoor hebben de aandeelhouders van WarmteStad in 2021 een investeringsbesluit genomen.

Eind 2021 heeft uw raad het WarmteTransitiePlan Noordwest 2022 -2030 (WTP) vastgesteld. In dit plan staat op welke manier tot 2030 het warmtenet van WarmteStad in de wijken Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen, Tuinwijk, Zernike en Kostverloren verder wordt uitgebreid. Inmiddels hebben wij meer duidelijkheid rondom financiering van dit plan. Hierbij wordt gekeken naar financieringsmogelijkheden via JTF / JTM (EU: Joint Transition Fund /Joint Transition Mechanism). Dit fonds werd eind 2022 opgesteld. In de zoektocht naar nieuwe warmtebronnen wordt gekeken naar de industrie in Hoogkerk (o.a. Suikerfabriek) maar ook een nog te vestigen datacenter kan restwarmte leveren. Wij hebben een tracé studie opgestart om straks te kunnen bepalen welk route het warmtenet kan volgen om bronnen met het warmtenet te verbinden. In het kader van financiering is het in samenwerking met WarmteStad gelukt om een bijdrage van 21,4 miljoen euro te krijgen uit het Nationaal Groei Fonds. Globaal gaat het om ongeveer 5.000 euro (= onrendabele top) per aan te sluiten woningequivalent.

Door de snel stijgende aardgasprijzen zijn steeds meer bewoners in min of minder georganiseerd verband opzoek naar andere verwarmingsbronnen. Hierbij maken ze onder andere gebruik van beschikbare informatie zoals relevante omgevingswarmte zoals in te zien via de link [Syntraal Omgevingswarmte Groningen](#). In het onderstaande overzicht wijkenergieaanpak kunt u meer lezen over wijkinitiatieven.

Het afgelopen jaar heeft minister Jetten aangegeven dat in de nieuwe warmtewet (Wet Collectieve Warmte (2024)) ten aanzien van aanleg en exploitatie (nieuwe) warmtenetten gemeenten een belangrijke rol krijgen. In hoofdlijnen komt er in de warmtewet te staan dat publieke partijen een meerderheidsbelang in warmtenetten moeten hebben. Dit geldt, op termijn, overigens ook voor bestaande netten.

Daarnaast zal dit jaar (2023) duidelijkheid bieden in de Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie. Deze wet geeft onze gemeente mogelijkheden om via besluitvorming in de gemeenteraad aan te geven en aan te kondigen

wanneer in bepaalde wijken het aardgasnet verwijderd kan worden. In deze wet (WGIW) staat aangegeven onder welke voorwaarden bewoners aangesloten kunnen worden op een alternatieve warmtevoorziening zoals bijvoorbeeld een warmtenet.

Wijkenergieaanpak

Aardgasvrije proeftuin Paddepoel-Selwerd

In de aardgasvrije proeftuin Paddepoel-Selwerd werken we in verschillende projecten aan een aanpak om buurten met veel grondgebonden koopwoningen op een warmtenet te kunnen aansluiten. Allereerst het project De Larix. Afgelopen jaar zijn 16 van de 25 woningen in De Larix aangesloten op het warmtenet van WarmteStad, waarmee de pilot succesvol is afgerond en de eerste grondgebonden koopwoningen aardgasvrij zijn geworden middels een warmtenet. In Selwerd-Zuid, met zo'n 220 woningen waren we druk met het participatietraject. Ruim 60% van de huiseigenaren heeft inmiddels de intentieovereenkomst ondertekend voor aansluiting op het warmtenet. Daarmee hebben we voldoende draagvlak om richting uitvoering te gaan, allereerst met de aanleg van het distributienet en daarna de huisaansluitingen. We verwachten dat in 2024 deze buurt daadwerkelijk aangesloten wordt. Ondertussen zijn we in Selwerd-West al begonnen om eenzelfde project te starten.

Proeftuin De Wijert Aardgasvrij-Klaar

In 2022 zijn we verder gegaan met de VvE aanpak. Alle 17 VvE's binnen het proeftuin gebied zijn een traject gestart of voornemers hier mee te starten om de complexen te verduurzamen. Samen met een architect hebben we onderzocht wat er qua isolatie en verduurzaming mogelijk is met het oog op de bijzondere cultuurhistorische waarde van de bebouwing. De tot nu toe succesvolle VvE-aanpak in De Wijert vormt de basis voor de aanpak in de rest van de gemeente en daarmee één van de belangrijkste instrumenten in de wijkaanpak.

Ook de eigenaar-bewoners van de grondgebonden woningen hebben we benaderd en hebben we onderzocht welke mogelijkheden er zijn om te verduurzamen. Met degenen die hierin geïnteresseerd zijn willen we dit in 2023 verder uitwerken.

Tot slot hebben we een wijkbrede bijeenkomst georganiseerd voor de hele wijk, inclusief De Wijert-Zuid. De opkomst was hoog evenals de bereidheid om te gaan verduurzamen. Daarnaast hebben we in het kader van energiearmoede de financiële ondersteuning die de gemeente kan bieden onder de aandacht gebracht.

Beijum

In 2022 is in Beijum een uitgebreid participatietraject doorlopen samen met bewoners om beter zicht te krijgen op de wensen en mogelijkheden van aardgasvrij wonen. Samen met bewonersinitiatief De Werkbeij is een grote wijkbijeenkomst georganiseerd, waar 170 Beijumers aan hebben deelgenomen. Vervolgens is met een afvaardiging van 30 bewoners een drietal sessies doorlopen waarbij verder is stilgestaan bij de overstap naar aardgasvrij. Een belangrijke uitkomst van dit traject was een buurtgerichte aanpak op energiebesparing. Deze zal in 2023 van start gaan.

Lewenborg

In navolging op Beijum is na de zomer ook in Lewenborg een uitgebreid traject doorlopen. Samen met bewonersinitiatief Lewenborg Energie is een vergelijkbaar participatietraject bedacht als in Beijum. Op de wijkbijeenkomst kwamen 115 Lewenborgers af. Vervolgens hebben 30 Lewenborgers zich aangemeld om drie avonden deel te nemen aan sessies over energiebesparing en technieken voor aardgasvrij wonen.

Onderzoek warmtenet Lewenborg en Beijum

Aanleiding voor deze participatietrajecten was een doorrekening van de kosten voor de aanleg van een warmtenet in deze wijken. In verband met de verkenningen van een warmtetransportleiding Eemsdelta – Groningen worden in wijken en dorpen in de nabijheid van het mogelijke tracé extra doorrekeningen gedaan voor de distributie van deze warmte binnen een wijk of dorp. In lijn met onze eerdere studies bleek dat zowel Beijum als Lewenborg relatief dure wijken zijn voor toepassing van een warmtenet. Met de participatietrajecten hebben we ook willen toetsen hoe mensen zelf tegen een warmtenet en de andere aardgasvrije oplossingen aankijken. Conclusie is dat het huidige

scenario van hybride/ geheel elektrisch ongewijzigd blijft voor deze wijken. De focus ligt net als in andere wijken eerst vooral op energiebesparing.

Indische Buurt/De Hoogte

In de Indische Buurt zijn we met verschillende acties aan de slag gegaan gericht op energiebesparing, ook hier is de belangstelling groot, mede vanwege de hoge energieprijzen. Daarnaast is een eerste ontwerp gemaakt voor het warmtenet. Hoewel deze buurten nog niet voor 2030 op de planning staan, helpt het wel om een doorkijk te krijgen voor de langere termijn.

Bewonersinitiatieven

Er ontstaan steeds meer bewonersinitiatieven en ze weten elkaar steeds beter te vinden. In april hebben we een bijeenkomst georganiseerd voor initiatieven om te vertellen wat wij als gemeente allemaal doen, waar zij terecht kunnen met vragen, maar ook om op te halen waar behoefte aan is. Deze lessen nemen we mee om initiatieven in de toekomst beter te kunnen bedienen.

De komende jaren staan in het teken van opschaling van de wijkenergieaanpak. Afgelopen jaar hebben we daarvoor de basis gezet met onze aanpak om grondgebonden koopwoningen aan te sluiten op een warmtenet, met de VvE aanpak welke in meer wijken willen gaan inzetten en met verduurzaming van individuele woningen in collectief verband.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan)
Warmte	
<ul style="list-style-type: none"> Eind 2021 willen we het WarmteTransitiePlan vaststellen. Hierin staat onze doelstelling (en verdere invulling) met betrekking tot het warmtenet. Hierin wordt ook omschreven met welke warmtebronnen het warmtenet gevoed gaat worden op korte en lange termijn. Doel is om dit in 2022 duidelijk te hebben; Ook willen we de totale financieringsbehoefte in beeld hebben. De contouren van financiering moet volgend jaar bekend zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> Het WarmteTransitiePlan Noordwest 2022 -2030 (WTP) is vastgesteld. In de zoektocht naar nieuwe warmtebronnen wordt gekeken naar de industrie in Hoogkerk (o.a. Suikerfabriek) maar ook een nog te vestigen datacenter kan restwarmte leveren. Wij hebben een tracé studie opgestart om straks te kunnen bepalen welk route het warmtenet kan volgen om bronnen met het warmtenet te verbinden; Wij hebben meer duidelijkheid rondom financiering van dit plan. Hierbij wordt gekeken naar financieringsmogelijkheden via JTF / JTM (EU: Just Transition Fund /Joint Transition Mechanism). Dit fonds werd eind 2022 opgesteld; In het kader van financiering is het in samenwerking met WarmteStad gelukt om een bijdrage van 21,4 miljoen euro te krijgen uit het Nationaal Groei Fonds. Globaal gaat het om ongeveer 5.000 euro (= onrendabele top) per aan te sluiten woningequivalent.
Wijkenergieaanpak	
<ul style="list-style-type: none"> In het Noordwesten van de stad gaan we verder met de uitrol van het warmtenet. Nu worden er ook grondgebonden woningen aangesloten en realiseren we wijkgerichte plannen om het warmtenet over het gehele noordwesten te financieren en uit te rollen en hiervoor draagvlak te vergaren; Daarnaast willen we in de rest van de gemeente stappen zetten door actief kansen te benutten in wijkvernieuwingswijken en 	<ul style="list-style-type: none"> De uitbreiding van het warmtenet in Selwerd-Noord is vrijwel afgerond en de doorsteek naar Selwerd-Zuid is gemaakt. Hier treffen de gemeente, WarmteStad en energiecoöperatie Grunneger Power voorbereidingen om grondgebonden woningen op een buurtwarmtenet te gaan aansluiten. Daarnaast zijn ook de verbindingen naar Vinkhuizen en Paddepoel-Zuid gelegd. Eind 2022 waren circa 4.300 woningequivalenten op het warmtenet aangesloten en 6.500 woningequivalenten in beheer/gecontracteerd;

bewoners-collectieven zo effectief mogelijk te ondersteunen in hun plannen om wijken en dorpen te verduurzamen.

- Project de Larix: Afgelopen jaar zijn 16 van de 25 woningen in De Larix aangesloten op het warmtenet van WarmteStad, waarmee de pilot succesvol is afgerond en de eerste grondgebonden koopwoningen aardgasvrij zijn geworden middels een warmtenet.
- We hebben een bijeenkomst georganiseerd voor initiatieven om te vertellen wat wij als gemeente allemaal doen, waar zij terecht kunnen met vragen, maar ook om op te halen waar behoefte aan is.

Spoor besparen

Alle energie die we kunnen besparen hoeven we niet op te wekken. Grote besparingen zijn mogelijk in woningen en bij bedrijven en kantoren. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld met het eigen vastgoed (Gresco). Besparingen zijn goed voor een derde deel van ons einddoel. Dit spoor valt uiteen in wonen (nieuwbouw, huursector, particuliere woningen), bedrijven en Gresco.

Relevante ontwikkelingen

Wonen

Subsidieregeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) en Rijksmiddelen verduurzamen woningen huishoudens met energiearmoede

Door de RREW heeft de gemeente 2 miljoen euro van het Rijk ontvangen om huiseigenaren en huurders te stimuleren tot kleine energiebesparende maatregelen in huis en om advies te geven aan huiseigenaren over andere energiebesparende maatregelen, zoals dak-, raam- of gevelisolatie. Deze regelingen maken het mogelijk dat door het energieloket, naast het helpen van huiseigenaren via een online loket, aanvullende acties worden uitgevoerd waar ook andere doelgroepen van profiteren. Dankzij de regeling kunnen we bewoners, woningeigenaren en initiatieven in de hele gemeente ondersteunen om de belangrijkste eerste stappen richting aardgasvrij te zetten.

Met deze bijdrage hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. Wijkenergiecoaches

In 2022 hebben we het team uitgebreid met 3 energiecoaches en 3 adviseurs. Deze betaalde energiecoaches zijn actief in de wijken en helpen huurders en woningeigenaren bij het nemen van kleine energiebesparende maatregelen. De adviseurs geven advies over grote maatregelen zoals zonnepanelen, isolatie en warmtepompen. Om de inwoners van de wijk op de hoogte te brengen van de energiecoaches zijn communicatiecampagnes georganiseerd. In totaal zijn meer dan 850 gesprekken uitgevoerd en 40 energieadviezen verleend. Vanwege de stijgende energieprijzen hebben veel inwoners een gesprek met de energiecoach aangevraagd. Dit resulteerde in een wachtlijst van 700 gesprekken in december. Door het uitbreiden van het team van coaches en adviseurs is de achterstand inmiddels weggewerkt.

2. Junior energiecoach

In 2022 hebben 650 gezinnen deelgenomen aan de Junior Energiecoach. Tijdens dit leerzame spel van vijf weken voor kinderen (ca. 7-12 jaar) en ouders, gaat het hele gezin samen praktisch en spelenderwijs aan de slag met energiebesparing. Dit doen ze aan de hand van filmpjes, geheime weekopdrachten, interessante weetjes en spelletjes.

3. Ondersteunen bewonersinitiatieven

Voor de ondersteuning van bewonersinitiatieven werken we veel samen met Grunneger Power. Het energieloket biedt ondersteuning aan iedereen die gezamenlijk bezig wil gaan met verduurzaming. We maken daarbij gebruik van de 'toolbox', een stappenplan en middelen om groepen te ondersteunen. We hebben in 2022 circa 30 bewonersinitiatieven ondersteund waaronder de Korrewegwijk, Gerbrand Bakkerstraat, Herewegbuurt, Badstratenbuurt, Zeeheldenbuurt, De Wijert, Rivierenbuurt, Noorderplantsoen, Oosterpoort, Helpman, Hoogkerk,

Selwerd, Vinkhuizen, Reitdiep, Glimmen, Noorderlaren, Haren, Beijum, Lewenborg, Noorderdijk, De Hunze/Starkenborgh, Ten Boer en Ten Post.

4. Collectieve inkoopacties

Het Energieloket Groningen heeft in 2022 collectieve inkoopacties isolatie, glas en zonnepanelen georganiseerd. Aan de webinars hebben 506 inwoners deelgenomen. Bijna 1000 woningeigenaren hebben vrijblijvend een voorstel ontvangen waarna iedereen individueel de beslissing kan nemen om de opdracht uit te laten voeren. Uiteindelijk zijn er 322 opdrachten verleend (voor de maatregel warmtepompen is geen inkoopactie georganiseerd, omdat er op dat moment geen warmtepompen geleverd konden worden). Met deze inkoopactie hebben we veel inwoners van de gemeente Groningen kunnen bereiken. Zij zijn geïnformeerd door middel van een brief of via de krant. Niet alle offertes hebben geresulteerd in een opdracht, maar dat was ook niet het enige doel van het project. De spin-off naar de andere aannemers en installateurs in de regio is eveneens belangrijk. We verwachten dat inwoners meer offertes hebben aangevraagd ter vergelijking en dat door deze actie ook opdrachten zijn verleend aan andere installateurs of aannemers.

5. Kleine maatregelen d.m.v. cadeaubonnen

We hebben cadeaubonnen uitgedeeld ter waarde van 50 euro voor kleine energiebesparende maatregelen bij woningeigenaren en huurders. Deze cadeaubonnen kunnen ingewisseld bij een lokale bouwmarkt of besteld worden bij een aantal webshops. De focus lag vooral op woningen met een laag energielabel en/of op de inwoners met een smalle beurs en studenten. Het animo voor deze actie was zeer hoog. Onze doelen voor de RREW hebben we behaald en we hebben veel inwoners kunnen voorzien van een cadeaubon.

6. Kleine maatregelen d.m.v. uitdeelactie

In samenwerking met de woningcorporaties in Groningen hebben we huurders en woningeigenaren uitgenodigd om een pakket met kleine maatregelen op te halen. Denk hierbij aan tochtstrips, radiatorfolie, ledlampen, etc. Onze aandacht is in eerste instantie uitgegaan naar de wijkvernieuwingswijken en de aandachtswijken.

Met de RREW-regeling en de aanvullende bijdrage van de raad zijn in de afgelopen periode de volgende resultaten behaald:

Activiteit uit RREW aanvraag	Resultaten in 2022
Inzetten van de energiecoach	850 gesprekken Bij de uitdeelacties in de wijken hebben ook adviesgesprekken plaatsgevonden
Deelnemers junior energiecoach	650 gezinnen
Bijeenkomsten	6 energiebespaarcafés, 6 warmtewandelingen, 2 duurzame huizendagen, 40 bijeenkomsten/activiteiten in de wijk
Cadeaubonnen voor kleine maatregelpakketten	12.963 pakketten
Uitdeelactie kleine maatregelen in de wijken	28 uitdeelactie acties, ruim 7.500 bewoners voorzien van kleine maatregelen
Collectieve inkoopactie (isolatie, glas en zonnepanelen)	322 opdrachten verleend

Energiearmoede

Door de stijgende woonlasten en met name de stijgende energieprijzen hebben steeds meer huishoudens moeite om rond te komen. Vanuit het Rijk heeft de gemeente Groningen middelen ontvangen voor de aanpak van energiearmoede. Voor Groningen gaat het om een bedrag van € 7.238.736,- wat we kunnen besteden tot einde 2024. Voor de besteding van de nieuwe gelden sluiten we aan bij bestaande en bewezen kansrijke aanpakken, maatregelen, subsidiemogelijkheden en samenwerkingsverbanden in de wijken. We onderscheiden twee hoofddoelgroepen in de aanpak:

1. huurders van corporatiewoningen en particuliere verhuur;
2. eigenaar-bewoners.

Voor deze inwoners hebben we een vijftal actielijnen:

1. Het opschalen van de energiecoaches en energieadviseurs;
2. Het inzetten van energiekussers en beschikbaar stellen van kleine energiebesparende maatregelen;
3. Grote energiebesparende maatregelen (isolatie);
4. Vervangen energieslurpend witgoed;
5. Verbinden netwerk sociaal domein met werkveld energietransitie.

In 2022 is gestart met de actielijnen 1, 2 en 5. Het team met coaches en adviseurs is opgeschaald en we zetten klusteams in. Er is een eigen klusser in dienst en er wordt ook samengewerkt met studenten, vrijwilligers in de wijken en de vakmensen van de woningcorporaties. Samen met de woningcorporaties is massaal ingezet op de uitdeelacties van kleine maatregelen in de wijken (zie ook resultaten RREW). De woningcorporaties hebben subsidie van de gemeente Groningen ontvangen waarmee de kleine maatregelen aangeschaft kunnen worden. De bewoners die zelf niet in staat zijn om de maatregelen te plaatsen kunnen gebruik maken van de klussers. Dit zijn bewoners die de financiële middelen niet hebben of fysiek niet in staat zijn het zelf te doen. Voor de actielijnen 3 en 4 zijn de voorbereidingen getroffen en wordt begin 2023 gestart met de uitvoering.

In 2019 hebben gemeente en corporaties het masterplan “CO2 neutrale en aardgasvrije woningvoorraad corporaties Groningen, 2019” opgesteld. Hierin is de basis gelegd voor de toenmalige afspraken over duurzaamheid in het ambitiekader. In 2022 zijn de uitgangspunten uit het Masterplan herijkt en herschikt naar de huidige inzichten. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de basiskwaliteit is geherdefinieerd aan de hand van NTA8800. De landelijke afspraken (CO2 neutraal in 2050, snelle uitfasering labels E, F en G in 2028 en vervanging cv-ketel) zijn geïncorporeerd in onze lokale afspraken. Om prestaties te kunnen blijven monitoren met de nieuwe labelsystematiek is een aanpak vastgesteld voor werkbare en meetbare nieuwe afspraken voor de komende vier jaar.

Bedrijven (Groningen Werkt Slim)

Om het bedrijfsleven en instellingen in de gemeente Groningen nog meer te inspireren en te ondersteunen bij hun ambitie om te verduurzamen gaat Groningen Werkt Slim verder met de samenwerking tussen gemeente, de Groningse bedrijvenverenigingen en de provincie Groningen in het platform Groningen Werkt Slim (GWS). In 2022 zijn we doorgegaan met het gratis adviseren op het gebied van duurzaam ondernemen. Deze adviseringsrol gebeurde vanuit de loketfunctie. De communicatie werd vooral ingezet via kanalen als de website, sociale media en andere (betaalde) media en events. De adviezen kwamen van de adviseurs.

Bedrijven (toezicht en handhaving)

Met het toezicht op energiebesparing willen we een maximale bijdrage leveren aan de energiebesparing bij bedrijven. De toezichthouders gebruiken hun wettelijke bevoegdheid om het gesprek met bedrijven aan te gaan. Bedrijven kunnen effectief gestimuleerd worden om energiebesparende maatregelen te nemen doordat ze individueel worden aangesproken. Daarbij beperken we ons niet tot de verplichte maatregelen maar richten we ons op het adviseren en enthousiasmeren van een toekomstbestendige bedrijfsvoering. Hierdoor kunnen we maatwerk leveren en verdwijnt de vrijblijvendheid.

Gresco

Met de Gresco beogen we om al ons gemeentelijk vastgoed te verduurzamen. Vanaf 2015 rapporteert de Gresco middels haar eigen jaarplannen. In het nieuwe jaarplan hebben we een omvangrijk investeringspakket geformuleerd van meer dan 7 miljoen euro. Hiermee geven we uitvoering aan de integrale verduurzaming vanuit de routekaart en de korte termijn verduurzaming middels het opschalen in het nemen van ‘no-regret’-maatregelen van technische aard.

Aanvullend hebben we ook maatregelen genomen om het energieverbruik (gas en elektra) direct te reduceren. Aanleiding is onze klimaat-, milieu- en duurzaamheidsambitie en de extreme energieprijsstijging van het afgelopen jaar. Door het maken van slimme keuzes in het dagelijks gebruik van de panden leiden deze tot directe besparingen, de zogenaamde gebruiksmaatregelen.

Met het vaststellen van de financiële verordening 2022 zijn inmiddels nieuwe kaders gesteld voor het activeren, afschrijven en levensduur verlengen van duurzaamheidsinvesteringen in panden. Hierdoor ontstaan meer mogelijkheden om no-regret businesscases rendabel uit te voeren. Daarnaast hebben de hoge energieprijzen ook een positief effect. De terugverdientijd van investeringen wordt hierdoor korter, waardoor ook businesscases sneller rendabel zijn. Met deze ontwikkelingen ontstaat de ruimte om naast de pilotprojecten in het kader van de routekaart fors in te zetten op 'no-regret' maatregelen met een korte terugverdientijd van ca. 5 tot 10 jaar. We geven daarbij prioriteit aan 'no-regret' maatregelen bij de "split incentive" panden. Dit zijn de panden waar wij als gemeente eigenaar zijn maar de gebruiker de energierekening betaalt. Deze panden zaten voorheen niet in de scope van de Gresco maar sluiten met het vaststellen van de financiële verordening 2022 aan bij de initiële uitgangspunten van de Gresco-systematiek.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Wonen	
<ul style="list-style-type: none"> • Woningeigenaren van de gemeente stimuleren om aan de slag te gaan met het isoleren van de woning. Dat geldt ook voor huurders. • We willen in iedere wijk energiecoaches inzetten en zowel via de digitale weg als via een fysiek loket de woningeigenaren ondersteunen bij het verduurzamen van de woning. • We willen dat minimaal 15.000 bezoekers de website bezoeken. • Samen met de corporaties is afgesproken om de bestaande voorraad naar basiskwaliteit te brengen: minimaal label A (energie index 1,2). Dit betekent dat in 2024 50% van de woningen voldoet aan deze basiskwaliteit. 	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben in 2022 twee inkoopacties isolatie gehad • Het team met energiecoaches is uitgebreid en in iedere wijk is een energiecoach actief. In 2022 zijn veel aanvragen voor energiecoachgesprekken. Dit heeft te maken met de stijgende energieprijzen en de stijgende woonlasten. • De website Duurzaam Groningen is in 2022 door 27.000 bezoekers bezocht. De website van het Energieloket Groningen (i.s.m. Regionaal Energieloket) is door 80.000 bezoekers bezocht. Dit hoge aantal is te danken aan de cascadebon voor kleine energiebesparende maatregelen die de gemeente Groningen heeft uitgegeven. • In 2022 is het masterplan aangepast naar de huidige inzichten. Deze nieuwe uitgangspunten vormen de basis voor de prestatieafspraken in 2023.
Bedrijven (Groningen Werkt Slim)	
<ul style="list-style-type: none"> • Groningen Werkt Slim opschalen en het komende jaar nog meer bedrijven actief benaderen voor ondersteuning en activeren om energiezuiniger en duurzamer te ondernemen; • Daarnaast worden voor de thema's Energie, Mobiliteit, Klimaatadaptatie en Circulair verschillende projecten uitgevoerd; • Via het regulerende spoor (vergunningverlening, toezicht en handhaving) wordt verder doorgezet op de ingeslagen route van toezicht. 	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben rond de twee honderd bedrijven actief gesproken en aangezet tot het nemen van stappen richting EnergieNeutraal ondernemen. Daarnaast hebben we ons team uitgebreid met een adviseur. • Voor het thema circulair hebben we een Doeboek geschreven en uitgebracht, om ondernemers te inspireren en te motiveren om stappen te zetten in deze richting.
Bedrijven (toezicht)	
Uitvoering van toezicht bij bedrijven:	<ul style="list-style-type: none"> • Het opvragen van het energieverbruik (omdat verplichtingen afhangen van verbruik). Deze stap is

<ul style="list-style-type: none"> • De eerste stap bestaat uit het opvragen van het energieverbruik; • De tweede stap bestaat uit een bedrijfsbezoek, waarbij we adviseren over verplichte en aanvullende energiebesparende maatregelen en het beoordelen van plannen van aanpak; • De derde stap bestaat uit het toezien op de daadwerkelijke realisatie van de maatregelen. 	<p>grotendeels afgerond. De horecabranche is vanwege corona afgelopen jaren ontzien.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle bekende kleinverbruikers hebben een voorlichtingsbrief gekregen met subsidiemogelijkheden. In 2022 zijn circa 150 midden- en grootverbruikers bezocht. Er bestaat nog een werkvoorraad van circa 100 bedrijven die bezocht moeten worden. • Het toezien op de daadwerkelijke realisatie van de maatregelen. Deze hercontrole doen we twee jaar na het beoordelen van de plannen van aanpak. In 2022 zijn circa 160 bedrijven bezocht voor een hercontrole.
Gresco	
<ul style="list-style-type: none"> • Met maatregelen die zichzelf terugverdienen zetten we belangrijke stappen maar daarmee zijn we nog niet klimaatbestendig; • De totale opgave om het maatschappelijk vastgoed aan te laten sluiten bij onze gemeentelijke klimaat ambities en de verplichtingen uit de klimaatwet vraag meer (onrendabele) investeringen. Hiervoor werken we aan een integrale aanpak die we verwoorden in een routekaart “verduurzamen maatschappelijk vastgoed”; • Daarnaast zal de Gresco blijven zoeken naar terug te verdienen maatregelen als bijdrage aan deze doelstellingen. 	<ul style="list-style-type: none"> • In het nieuwe jaarplan hebben we een omvangrijk investeringspakket geformuleerd van meer dan 7 miljoen euro. Hiermee geven we uitvoering aan de integrale verduurzaming vanuit de routekaart en de korte termijn verduurzaming middels het opschalen in het nemen van ‘no-regret’-maatregelen van technische aard. • Met het vaststellen van de financiële verordening 2022 zijn inmiddels nieuwe kaders gesteld voor het activeren, afschrijven en levensduur verlengen van duurzaamheidsinvesteringen in panden. Hierdoor ontstaan meer mogelijkheden om no-regret businesscases rendabel uit te voeren.

Spoor Hernieuwbare energie en energieoplossingen

Om aan de doelen van de ‘Routekaart Groningen CO2-neutraal 2035’ te voldoen zetten we in op hernieuwbare energie. Verder kijken we naar energieoplossingen die bijdragen aan onze doelen. Dit spoor valt uiteen in zon, wind, biomassa, waterstof en Making City.

Relevante ontwikkelingen

Zon

De gemeente Groningen heeft al jaren een proactief zonnepanelenbeleid. In 2021 zijn de beleidskaders Zon op Daken en Zonneparken vastgesteld. Daarin is vastgelegd dat voor de invulling van de hernieuwbare energieproductieambitie met de huidige kennis van zaken ten minste voor 950 MWp aan zonnepanelen binnen de gemeentegrenzen in 2035 moeten zijn geïnstalleerd. Dat komt overeen met ongeveer 2,2 miljoen zonnepanelen. Die zonnepanelen worden bij voorkeur aangelegd op daken. Niet elk dak is geschikt voor zonnepanelen. 450MWp op daken in 2035 is realistisch haalbaar. Dat betekent dat de overige 500MWp in zonneparken gerealiseerd moet worden.

MWp afgerond op hele getallen	2020	2021	2022	2026	2030	2035
<i>Ambitie MWp op daken</i>	36	58	90	305	426	450
<i>Ambitie MWp in parken</i>	40	64	100	339	474	500
<i>Ambitie MWp totaal geïnstalleerd vermogen</i>	76	122	190	644	900	950
<i>Werkelijk MWp op daken</i>	68	96	118	-	-	-

<i>Werkelijk MWp in parken</i>	25	27	29	-	-	-
Werkelijk MWp totaal geïnstalleerd vermogen	93	123	147	-	-	-
<i>Prognose MWp op daken</i>	-	-	-	183	210	?
<i>Prognose MWp in parken</i>	-	-	-	175	460	?
Prognose MWp totaal geïnstalleerd vermogen	-	-	-	358	670	?

Tot 2021 ging het goed met de ontwikkeling van de groei van zonnepanelen in Groningen. Het aantal geïnstalleerde zonnepanelen was elk jaar boven verwachting groot en overschreed de ambitie en prognose. In 2022 was het kantelpunt bereikt. In 2022 bleef het werkelijk aantal geïnstalleerde panelen achter bij de verwachting. Door de hoge energieprijzen installeerden weliswaar een recordaantal huishoudens zonnepanelen op hun woningen, maar het aantal zonnepanelen op bedrijfsdaken en in zonneparken bleef fors achter bij de verwachting.

Een van de voornaamste redenen van deze stagnatie is dat er voor veel bedrijven geen ruimte meer is op het elektriciteitsnet om hun zonnedaken aan te sluiten (netcongestie). De capaciteit van het net is bereikt en bedrijven moeten lang wachten op een nieuwe aansluiting. De komende jaren zal dit probleem niet opgelost worden. De capaciteit in woonwijken is vooralsnog genoeg en kan de groei van zonnepanelen aan. Uitzonderingen op kleinschalig niveau daargelaten. De verwachting is dat dit wel een probleem gaat worden op termijn naarmate er meer warmtepompen en elektrische auto's komen. Voor verdere toelichting verwijzen we u naar het thema netinpassing verderop.

Stand van zaken lokale zonneparkinitiatieven

Zoals toegezegd met de vaststelling van het raadsbesluit Beleidskader Zonneparken, hierbij een tussentijdse update van de stand van zaken van lokale initiatieven voor zonneparken.

Vanaf november 2021 t/m februari 2023 hebben vijf initiatiefnemers hun ideeën voor een lokaal zonnepark kenbaar gemaakt aan de gemeente. Eén initiatief kon niet doorgaan vanwege een andere ruimtereservering op het betreffende perceel. Een tweede initiatief kon niet doorgaan omdat de grondeigenaar geen medewerking wilde verlenen. Bij de drie overige initiatieven loopt nog het onderzoek naar de haalbaarheid. Vanwege afspraken met initiatiefnemers over de vertrouwelijkheid kunnen wij in dit stadium (nog) geen uitspraken doen over de locaties en de identiteit van de initiatiefnemers.

Daarnaast hebben drie energiecoöperaties interesse geuit in het exploiteren van zonnecarports boven openbare (gemeentelijke) parkeerterreinen. Wij beraden ons op dit moment op wat de juiste exploitatievorm is van deze publieke terreinen.

Stimulering zonne-energie

De groei van het aantal zonnepanelen is sterk afhankelijk van nationaal beleid en autonome ontwikkelingen. De invloed van de gemeente is beperkt. Op nationaal en regionaal niveau (provincie en de RES) lobbyen wij voor stimulerende maatregelen en regelgeving. Met ons Programma Groningen Stroomt Door nemen we samen met de netbeheerder Enexis en de bedrijvenverenigingen belemmeringen van de netcongestie weg. Waar we wel invloed op hebben grijpen we in. Zo ontwikkelen we zelf de zonneparken Meerstad-Noord en Westpoort waarbij sociaal eigenaarschap in combinatie met betrokkenheid van de directe omgeving het leidend principe is. Bij Meerstad-Noord hebben we in 2022 een uitgebreid participatieproces doorlopen. We bieden lokale initiatieven de ruimte om kleine zonneparken te ontwikkelen. Daarnaast voorzien wij onze eigen gebouwen en scholen van zonnedaken en werken we aan de realisatie van zonnecarports boven grote parkeerterreinen, zoals de P+R terreinen.

Prognose zonne-energie 2026

We verwachten in 2023 nog een forse groei van zonnepanelen op woningen. Woonwijken hebben over het algemeen (nog) niet te maken met netcongestie. Na 2023 verwachten we dat de groei zal afvlakken. Het 'laaghangend fruit' (realiseren van zonnepanelen op makkelijke daken) is dan inmiddels geplukt. Ook zal de geleidelijke afbouw van de salderingsregeling het duurder en daardoor minder aantrekkelijk maken om

zonnepanelen te installeren op daken van woningen. Op bedrijventerrein verwachten we door de netcongestie tot 2026 weinig groei van zonnepanelen op daken.

Tussen 2023 en 2026 zullen enkele nieuwe zonneparken op Roodehaan en zonnepark Fledderbosch in Garmerwolde in gebruik worden genomen. Met een totaal vermogen van 175MWp wordt hier forse stappen gezet, maar blijft voorsnog eveneens fors achter op de ambitie.

Prognose zonne-energie 2030 en verder

De geschiedenis leert ons dat de ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie algemeen en zonnepanelen specifiek zich moeilijk laten voorspellen. Het is dan ook lastig om een prognose te geven van zonne-energie in Groningen in 2030 en verder. Voor 2035 zijn geen prognoses op te stellen.

Algemene trend is dat zonder ingrijpen het aantal zonnepanelen op daken in 2030 fors achterblijft op de ambitie. Met de realisatie van zonnepark Meerstad-Noord en Westpoort is de verwachting dat de ambitie voor zonneparken in 2030 min of meer in lijn ligt met de ambitie.

Wind

Sinds het vaststellen van het windbeleid (Windkracht Groningen en 10 Windregels Ten Boer) is op basis van een uitvoerige verkenning in afstemming met een klankbordgroep een zoekgebied voor de opwek van windenergie binnen onze gemeentegrenzen geïdentificeerd, waarbij de vergunningsbevoegdheid grotendeels naar de gemeente is gedelegeerd. Dit zoekgebied betreft Roodehaan waar nu 6x 2,5 MW windmolens in lijnopstelling zijn geprojecteerd. Inwoners van dit gebied hebben zich daarbij verenigd in de energiecoöperatie MDEC. In samenwerking met de MDEC ontwikkelt de gemeente Windpark Roodehaan.

Halverwege 2021 heeft de Raad van State gesteld dat de AMvB voor windparken (regels voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid) niet op de juiste manier tot stand is gekomen en niet meer gehanteerd mag worden. Ook staat in het regeerakkoord dat er een heldere afstandsnorm wordt vastgesteld tussen windturbines en woningen. Dit wordt nu gezamenlijk uitgewerkt en leidt naar verwachting in de loop van 2024 tot nieuwe milieuregels. Dit kan bepalend zijn voor het ontwerp van windpark Roodehaan. We richten ons de komende tijd op verdere uitwerking van de samenwerking met MDEC, in afwachting van de nieuwe milieuregels.

Participatiekader

In 2022 hebben we diverse gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen voor het opstellen van een participatiekader voor zon- en windparken. Hierin regelen we niet alleen op welke manier inwoners kunnen meepraten of meedenken over een zon- of windpark. Maar we geven ook duidelijke richtlijnen op welke manier zij financieel kunnen profiteren van de aanwezigheid van een energiepark in hun directe omgeving. In 2023 zal het participatiekader Energieprojecten ter inzage gelegd worden.

Biomassa

Binnen het energieprogramma is 'biobased economy' een wat smaller spoor als dit strikt op de energietransitie wordt betrokken. Een aantal innovaties die in Groningen plaatsvinden zijn echter wel degelijk relevant voor de toekomstige energievoorziening. In Groningen 'groengashoofstad' worden door verschillende partijen grote hoeveelheden groen gas geproduceerd uit organische reststromen en vaak is energieproductie de eerste stap in het benutten van organische restproductie en leidt deze toepassing regelmatig tot hoogwaardiger toepassingen. Er is een sterke verwantschap tussen biobased en circulaire economie. Voor de begroting 2024 onderzoeken we of we doelstellingen uit de routekaart circulair beter kunnen verbinden met het spoor biobased economy.

Projecten 2022

- Diverse onderdelen uit de uitvoeringsagenda Groningen Circulair zijn opgestart;
- Een belangrijk deel van de biomassa die vrijkomt uit het beheer van de gemeente wordt omgezet in energie en compost, we hanteren hierbij de waardepiramide dus we gaan voor de meest hoogwaardige benutting van biomassa;

- Ons afvalbeleid is erop gericht zoveel mogelijk deelstromen uit huishoudelijk afval in te zetten als bruikbare grondstof;
- We zijn met onze routekaartpartners actief bezig met het vergroten van de groengas productie;
- Samen met onze afvalverwerker Omrin zijn we gestart met de voorbereiding van een biomassaverwerkingsinstallatie op het terrein van ARCG waar compost en groen gas geproduceerd gaan worden
- Het zonthermiepark Dorkwerd zorgt ervoor dat de ooit gedachte biomassa centrale op Zernike overbodig is geworden en dus niet gebouwd gaat worden.

Waterstof

Als Hydrogen Valley speelt de regio Groningen een sleutelrol in de toepassing van waterstof in mobiliteit, klimaattransitie en economische ontwikkeling. De gemeente Groningen is betrokken bij verschillende regionale, nationale en Europese waterstofprojecten en -initiatieven.

We hebben een actieve rol in verschillende Europese waterstofprojecten. We doen hiermee vooral op het gebied van mobiliteit nuttige ervaring op. Zo hebben we een deel van ons wagenpark inmiddels met inzet van waterstof emissievrij kunnen maken. Hiermee dragen we ook bij aan kennisontwikkeling en innovaties in onze regio. Groene waterstof is naar verwachting echter onvoldoende voorradig om een rol van betekenis te spelen in het aardgasvrij maken van de gebouwen in onze gemeente in de periode tot 2035.

- Europees project Heavenn is inmiddels in volle gang;
- Met ongeveer 30 partners, met name uit de regio, werken we aan de ontwikkeling van de waterstofeconomie in Noord-Nederland;
- Een deel van ons wagenpark wordt omgebouwd naar waterstof. Hiermee wordt ons wagenpark verder verduurzaamd. De focus ligt op transport naar de binnenstad. Bijvoorbeeld door de aanschaf van meer vuilniswagens en veegwagens op waterstof.
- Als gemeente nemen we tevens deel aan het Interreg North Sea project Hytrec2. Onze bijdrage in dit project bestaat onder andere uit enkele waterstof personenwagens, busjes, vuilniswagens en een werkboot op waterstof. Mede vanuit dit project zal tevens een documentaire gemaakt worden die in 2022 getoond zal worden bij RTL Transportwereld;
- Daarnaast nemen we deel aan het Interreg North West Europe project HECTOR. Binnen dit project schaft de gemeente een vuilniswagen aan op waterstof. Trainingen van het personeel vormen een belangrijke schakel in het goed laten functioneren van de voertuigen;

Making City

Making City is een groot Europees subsidie project waarbij we innovatieve, veelal energie gerelateerde, oplossingen demonstreren in de praktijk. Het project is gestart in december 2018 en loopt tot december 2023. Naast de samenwerking met vele Europese partners werken we samen met 10 lokale partners. Hierbij werken we aan de volgende thema's:

- Demonstreren van innovatieve technische toepassingen in het kader van de energietransitie;
- Nieuwe business modellen en financiering;
- Bewonersparticipatie in het kader van de wijkgerichte aanpak;
- Wet en regelgeving en lokaal beleid;
- ICT en Urban data;
- Monitoring en evaluatie;
- E-mobility en netstabiliteit;
- Communicatie en Disseminatie.

Netinpassing

Het elektriciteitsnet in Nederland raakt vol. Vanwege de enorme aanwas van zon- en windparken (in het kader van de Regionale Energiestrategie) is het aansluiten van dergelijke projecten een steeds vaker voorkomend probleem, ook wel invoedingsschaarste genoemd. Grootschalige duurzame opwek wordt/is vaak gevestigd op perifere locaties, waar netcapaciteit beperkt is. Steeds meer verplaatst de problematiek zich naar de stedelijke omgeving: veel 'zon-op-dak-projecten' kunnen niet aangesloten worden vanwege het gebrek aan netcapaciteit en sinds kort doemt een nieuw probleem op: afname-schaarste. Vanwege de alsmaar oplopende druk op het elektriciteitsnet, waaronder

elektrificatie, komt ook de afnamekant onder druk te staan: in dat geval zijn afnemers (bedrijven, woningen) niet meer in staat verder te verduurzamen, uit te breiden of nieuw te bouwen.

Om de huidige netproblematiek het hoofd te bieden is een strategie nodig voor de lange termijn, net als een concrete aanpak voor de korte – en middellange termijn. Ondanks het relatief nieuwe fenomeen, wilden we op beide fronten significante progressie boeken.

Groningen Stroomt Door

Invoedings- en afname-schaarste zijn problemen die elkaar bij een gebiedsgerichte aanpak kunnen (ver)helpen en daarmee verminderen. Daarvoor is een concreet plan van aanpak noodzakelijk, waarbij inzichtelijk wordt gemaakt hoe gebieden optimaal gebruik kunnen maken van hun opwek- en afname, zodat we niet alleen toekomstbestendige investeringen kunnen doen, maar ook zorgen dat het huidige vestigingsklimaat voor bedrijven aantrekkelijk blijft. Groningen Stroomt Door (verder: GSD) is een samenwerkingsverband tussen Enexis, Gemeente Groningen, Entrance en het Groninger Bedrijfsleven die voorgenoemde problematiek te lijf wil gaan. Inmiddels staat GSD concreet in de steigers: er is een projectorganisatie opgebouwd met de samenwerkende partijen en verschillende pilots staan op het punt van beginnen (Q1 2023). Achter de schermen wordt hard gewerkt aan het opzetten van een database om de eerdergenoemde inzichtelijkheid te creëren. Bovendien is er een startmoment gepland om zoveel mogelijk media-aandacht te genereren. GSD valt of staat bij de animo vanuit het bedrijfsleven om aan te haken.

Lange Termijn

Grootschalige uitbreiding van het huidige elektriciteitsnet is een randvoorwaarde om de energietransitie optimaal te faciliteren. We zijn voortdurend in gesprek met onze netbeheerders (TenneT/Enexis) om te kijken waar we het snelst het elektriciteitsnet kunnen uitbreiden. Onze eerste focus ligt daarbij op Meerstad Noord, met de realisatie van een nieuw hoog- en middenspanningsstation. De investeringsbeslissing hiervoor is in 2022 door TenneT genomen, dus ligt nu de focus op de samenwerking om de realisatietermijn zoveel mogelijk naar voren te halen. De huidige planning is dat het HS/MS-station in 2028 operationeel is. Dat zou een halvering zijn van de reguliere doorlooptijd, maar we proberen deze nog een jaar naar voren te halen. Zo wordt het HS/MS-station integraal onderdeel van de gebiedsontwikkeling bij Meerstad (inclusief zonnepark) en kan ook woningbouw en bedrijvigheid in Meerstad zelf optimaal aangesloten worden. De planprocedure hiervoor doorlopen we gezamenlijk, net als de communicatie richting derden. De gemeente heeft hierin een voortrekkersrol.

De huidige netproblematiek is complex en vraagt een ‘hands-on-mentaliteit’ op zowel korte als lange termijn. Als gemeente proberen we hier handen en voeten aan te geven, door proactief in te zetten op korte – en lange termijn. Dat is een weg van de lange adem, maar de eerste stappen zijn gezet.

Fonds energietransitie

Het hoofddoel van het Fonds Energietransitie (FET) is het verstrekken van subsidies en leningen om te verduurzamen. Het FET wordt gevoed door structurele resultaten uit zonneparken en windmolens die we gaan ontwikkelen via de exploitatiemaatschappij. Maar ook incidentele bijdragen zoals de door de gemeenteraad beschikbaar gestelde € 2 miljoen voor energiearmoedebestrijding, rijksbijdragen, fondsen en andere subsidies die voor de energietransitie zijn komen in dit fonds terecht.

In het Raadsbesluit [Inrichting Fonds Energietransitie \(2022\)](#) is uitgewerkt hoe we met ons Fonds Energietransitie de eerste stappen zetten in de bestrijding van energiearmoede. Om te zorgen dat het bij de mensen terecht komen die te maken hebben of kunnen krijgen met energiearmoede, richten we ons met dit besluit in eerste instantie op de particuliere huiseigenaren, die niet in aanmerking komen voor overige financiering om te verduurzamen. Besloten is om voor een maximum van € 10 miljoen aan deze groep leningen te verstrekken, waarbij de beschikbare € 2 miljoen de structurele (rente-)lasten en de verwachte risico's dekken. De energieadviseurs bieden, indien de voorwaarden van toepassingen zijn, de mogelijkheid voor een lening aan in de gesprekken die ze voeren.

Resultaten en activiteiten

Wat wilden we bereiken (resultaten)	Wat hebben we daarvoor gedaan (activiteiten)
Zon	
<ul style="list-style-type: none"> In 2022 willen we voor ten minste 157 MW aan zonnepanelen in de gemeente hebben liggen, zowel op daken als in zonneparken. Dat komt overeen met ongeveer 483.000 zonnepanelen. 	<ul style="list-style-type: none"> In 2019 is een omgevingsvergunning voor het 102 MWp zonnepark Fledderbosch nabij de RWZI in Garmerwolde vergund en is SDE+ aangevraagd. Ecorus ontwikkelt dit zonnepark. Samen met Enexis zorgen wij ervoor dat dit zonnepark aangesloten wordt op HS-MS-station Vierverlaten. We verwachten dat dit zonnepark in april 2024 operationeel is. In 2019 zijn vergunningen verleend en SDE+ verkregen voor het uitbreiden van het zonnepark in Roodehaan. In 2021 hebben we met de ontwikkelaars vorm gegeven aan de uitwerking. We verwachten dat de zonneparken in 2023 bij elkaar circa 66 MWp aan stroom kunnen leveren. In 2021 heeft de raad de gebiedsvisie voor Meerstad-Noord vastgesteld. In dit gebied ontwikkelen we zelf een groot 'sociaal' zonnepark van circa 200 MWp. In 2021 heeft de raad de gebiedsvisie voor Meerstad-Noord vastgesteld. In dit gebied ontwikkelen we zelf een groot 'sociaal' zonnepark van circa 200 MWp. Via het Regionaal Energieloket organiseerden wij een succesvolle inkoopactie voor zonnepanelen voor particulieren. Met de gezamenlijke bedrijvenverenigingen en Groningen Werkt Slim verkennen we de mogelijkheden om middels toekomstige regelgeving zonnepanelen op bedrijfs- en industriegebouwen verplicht te stellen. Bij onder andere de VNG lobbyden we voor gunstige regelgeving en beleid We hebben onderzocht wat de mogelijkheden waren om zonnecarports te plaatsen op P+R Meerstad en P3 (Europapark).
Wind	
<ul style="list-style-type: none"> Het doel is 36 MW opgesteld vermogen windenergie in 2035 en het tussendoel is 10,6 MW opgesteld vermogen windenergie in 2023; Resultaten van de MER procedure voorleggen aan uw raad. 	<ul style="list-style-type: none"> In samenwerking met de MDEC ontwikkelt de gemeente Windpark Roodehaan.
Biomassa	
<ul style="list-style-type: none"> Wij zien dat het produceren met nieuwe grondstoffen eindig is en veel energie vraagt. De noodzaak om hernieuwbare grondstoffen in te zetten wordt steeds groter. We willen helder maken wat hiervan de betekenis voor, en de rol van, de Gemeente Groningen is. 	<ul style="list-style-type: none"> Samen met onze afvalverwerker Omrin zijn we gestart met de voorbereiding van een biomassaverwerkingsinstallatie op het terrein van ARCG waar compost en groen gas geproduceerd gaan worden; Diverse onderdelen uit de uitvoeringsagenda Groningen Circulair zijn opgestart.
Waterstof	
<ul style="list-style-type: none"> Versterken koploperspositie als Hydrogen Valley en uitbouw waterstofeconomie in 	<ul style="list-style-type: none"> Deelname aan Europees project Heavenn; Deelname aan Europees project Hytrec2;

<p>onze regio, zowel door kennisontwikkeling als praktijkervaring te faciliteren en zelf op te doen;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met inzet van waterstof onze duurzaamheidsdoelstellingen op gebied van mobiliteit mede behalen; • Economische kansen en kansen voor werkgelegenheid op gebied van waterstof faciliteren en zelf benutten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan Europees project HECTOR.
<p>Making City</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Zoveel mogelijk nieuwe oplossingen aandragen die bijdragen aan de doelstelling Groningen CO2-neutraal 2035. • De innovatieve technische oplossingen moeten in eerste instantie opschaalbaar zijn, hebben in potentie een goede business case, zijn financieerbaar, passen binnen de wet- en regelgeving en laten zien dat Groningen een voorbeeld kan zijn voor anderen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn drie demo woningen in Paddepoel gerealiseerd; • We willen zonnestroom opwekken in een voetpad in district Zuid. In 2022 is het zonnevoetpad gerealiseerd.

Relevante beleidsnota's

Deze paragraaf is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

- [Inrichting Fonds Energietransitie \(2022\)](#)
- [Warmtetransitieplan Groningen 2022-2030 \(2021\)](#)
- [Beleidskader zonneparken 2021-2025 \(2021\)](#)
- [Beleidskader zon op daken 2021-2025 \(2021\)](#)
- [Regionale Energie Strategie 1.0 \(2021\)](#)
- [Uitkomsten Windverkenning \(2021\);](#)
- [Gebiedsvisie Meerstad-Noord \(2021\);](#)
- [Analyse ten behoeve van warmtebronnenstrategie Groningen \(2020\);](#)
- [Windplatform verkenning windenergie \(2020\);](#)
- [Windverkenning verdiepend onderzoek \(2020\);](#)
- [Concept Regionale Energie Strategie \(2019\);](#)
- [Masterplan CO2-neutrale aardgasvrije woningvoorraad corporaties \(2019\);](#)
- [Strategie stap voor stap naar aardgasvrije wijken en dorpen \(2019\);](#)
- [Vervolg definitief investeringsvoorstel Warmtenet Noordwest \(2019\);](#)
- [Biomassa \(2019\);](#)
- [Beleidskader zonneparken fase 1 \(2019\);](#)
- [Making City Lighthouse project \(2018\);](#)
- [Deelname Europees Making City Lighthouse project \(2018\);](#)
- [Routekaart Groningen CO2 neutraal 2035 \(2018\);](#)
- [De zonnewijzer 2017-2020 \(2017\);](#)
- [Groningen aardgasloos in 2035, actieplan warmte \(2016\);](#)
- [Kansenkaart wind \(2013\);](#)
- [Visie biobased economy \(2013\);](#)

Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij de uitvoering van onze taken worden we geconfronteerd met risico's en ontwikkelingen die financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de gemeente is door de risico's af te zetten tegen de mogelijkheden om de risico's op te kunnen vangen.

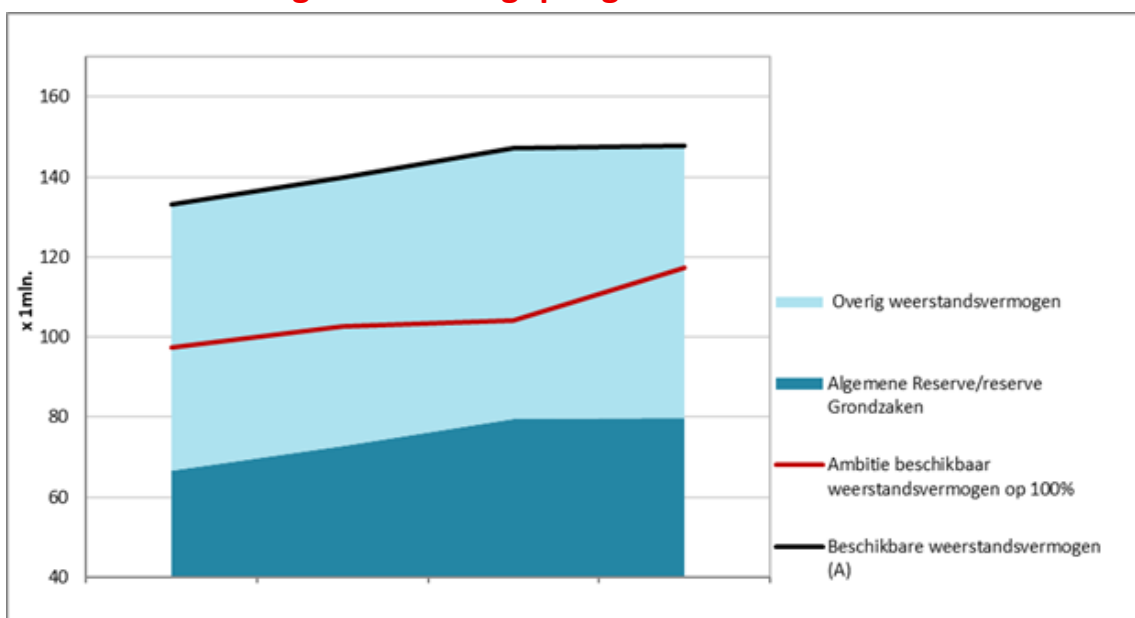
Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, naar de omvang van de reserves (Algemene reserve/reserve Grondzaken) en naar de ontwikkeling van de financiële kengetallen. We doen dit voor een periode van vier jaar (dynamisch weerstandsvermogen).

De ratio weerstandsvermogen in 2023 komt uit op 137%. In de jaren daarna loopt deze op tot 141% in 2025. Vanaf 2026 verwachten wij een structureel tekort. Dit zorgt voor een daling van de ratio weerstandsvermogen vanaf 2026. Ten opzichte van de begroting 2023 verbetert de ratio weerstandsvermogen in 2023 en 2024. Daarna komt de ratio weerstandsvermogen lager uit dan in de begroting 2023. Dit komt omdat het voordelige begrotingsaldo voor de jaren 2024 en 2025 in de begroting 2023 is toegevoegd aan de Algemene reserve. Dit doen we nu niet meer. De saldo's in de jaren 2024-2026 worden betrokken bij het opstellen van de begroting 2024 en zitten nu niet meer in het beschikbaar weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen is gebaseerd op een groot aantal inschattingen bij het bepalen van het benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen. Voor een objectieve beoordeling van de financiële situatie van de gemeente kijken we ook naar financiële kengetallen. De kengetallen netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) en de solvabiliteit zijn gebaseerd op de omvang van de schulden en het eigen vermogen. De netto schuldquote in de jaarrekening 2022 is 127,3% en de solvabiliteit is 8,9%. De solvabiliteit zit onder onze eigen streefwaarde van 20% en is in vergelijking met andere gemeenten laag. Voor de korte termijn hanteren we een streefwaarde van 10%. Volgens het meerjarenoverzicht zal in 2025 de solvabiliteit 9,8% en in 2026 10,3% zijn.

Voor 2023 en verder zien we grote investeringen op ons af komen voor onder andere de energietransitie, nieuwe gebiedsontwikkelingen, onderwijshuisvesting en de vervanging van maatschappelijk vastgoed, waaronder een nieuw muziekcentrum. Dat betekent een toename van de risico's op verschillende fronten en een grote toename van nieuw aan te trekken leningen. Deze ontwikkelingen zijn nog niet zichtbaar in de financiële kengetallen. Door de toename van leningen zal de solvabiliteit dalen.

Weerstandsvermogen in één oogopslag

Berekening weerstandsvermogen jaarrekening 2022				
(bedragen x 1.000 euro)				
	2023	2024	2025	2026
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	133.041	139.772	147.248	147.868
Algemene Reserve/reserve Grondzaken	66.670	72.674	79.593	79.721
Overig weerstandsvermogen	66.371	67.098	67.655	68.147
Benodigde weerstandsvermogen (B)	97.274	102.545	104.127	117.473
Risico grondexploitaties * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	56.970	56.070	55.710	60.030
Overige risico's * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	40.304	46.475	48.417	57.443
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	137%	136%	141%	126%
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	69%	71%	76%	68%
Ambitie beschikbaar weerstandsvermogen op 100%	100%	100%	100%	100%
Verschil tussen beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen	35.766	37.227	43.121	30.396
Streefwaarde verhouding reserves/benodigd weerstandsvermogen 50%	50%	50%	50%	50%
Verschil tussen streefwaarde en actuele prognose verhouding reserve/wsv	18.033	21.402	27.530	20.985

Het weerstandsvermogen laat zien of de gemeente in staat is de effecten van risico's op te vangen. Als maatstaf hanteren we de ratio van het weerstandsvermogen. Deze geeft de verhouding weer tussen het beschikbare weerstandsvermogen (welke middelen zijn er om risico's op te vangen?) en het benodigde weerstandsvermogen (welke risico's lopen we?). Een ratio van 100% betekent dat er voldoende weerstandsvermogen beschikbaar is om het effect van de ingeschatte risico's (kans * effect * waarschijnlijkheidsfactor van 90%) te kunnen opvangen.

Waarschijnlijkheidsfactor

Bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen houden we rekening met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%. Deze factor geeft weer dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit een aantal bronnen waarmee het effect van risico's kan worden opgevangen. We maken onderscheid tussen de reserves (Algemene reserve en reserve Grondzaken) en overige bronnen. De Algemene reserve (51 miljoen euro in 2023) en de reserve Grondzaken (15,5 miljoen euro in 2023) zijn hard en kunnen direct worden ingezet. Inzet van de overige bronnen (66,4 miljoen euro) vraagt over het algemeen meer tijd. Voor de inzet van de stille reserve Enexis bijvoorbeeld is eerst verkoop van de aandelen nodig en inzet van de intensiveringsmiddelen vraagt besluitvorming over verlaging van de beschikbare budgetten en aanpassing van het beleid. Gezien het belang van de omvang van de reserves maken we deze afzonderlijk zichtbaar. In het onderdeel [beschikbare weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op de onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen.

Het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een inschatting van de risico's die de gemeente loopt. Veruit het grootste risico ligt bij de gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad. Dit risico bepaalt in 2023 bijna 59% van het benodigd weerstandsvermogen. Met nieuwe projecten waarover nog geen (uitvoerings)besluit is genomen houden we nog geen rekening. Pas wanneer er zekerheid is over de uitvoering, maken we een inschatting van het risico en houden we er rekening mee in het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen. In het onderdeel [benodigde weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op risico's die het benodigd weerstandsvermogen bepalen.

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen wordt twee keer per jaar geactualiseerd: bij de begroting en bij de rekening. We willen benadrukken dat de berekening van het weerstandsvermogen geen exacte wetenschap is. Bij

het bepalen van de omvang van het benodigd weerstandsvermogen worden een groot aantal inschattingen gemaakt die meer of minder goed te onderbouwen zijn. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we dan ook vooral naar hoe het weerstandsvermogen zich ontwikkelt.

Voor een objectieve beoordeling van de financiële situatie van de gemeente kijken we ook naar financiële kengetallen (vooral netto schuldquote en solvabiliteit). Deze kengetallen zijn gebaseerd op de omvang van de schulden en het eigen vermogen en kunnen objectief worden bepaald.

Vergelijking met de begroting 2023

Weerstandsvermogen (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2022	Begroting 2023	Vershil
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	133.041	127.625	5.416
Benodigde weerstandsvermogen (B)	97.274	100.022	-2.748
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	137%	128%	
Ambitie beschikbaar weerstandsvermogen op 100%	100%	100%	
Vershil tussen beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen	35.766	27.603	8.163
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	69%	61%	
Reserves in het weerstandsvermogen	66.670	61.385	5.285

In vergelijking met de begroting 2023 neemt het benodigd weerstandsvermogen af met 2,7 miljoen euro. Het beschikbaar weerstandsvermogen neemt toe met 5,4 miljoen euro. Dit leidt in 2023 tot een verbetering van de ratio met 9% (van 128% naar 137%). De verschillen bij het beschikbaar weerstandsvermogen lichten we toe in het onderdeel [beschikbare weerstandsvermogen](#).

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen kijken we ook naar het aandeel van de reserves (Algemene reserve plus reserve Grondzaken) ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen. Als streefwaarde hanteren we een percentage van 50%. In 2023 zit het aandeel reserves ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen op 69%. In de komende jaren neemt dit naar verwachting toe tot 76% in 2025 en neemt daarna weer af naar 68% in 2026. Hierbij wordt rekening gehouden met de nu bekende toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene reserve en reserve Grondzaken voor de komende jaren.

In het coalitieakkoord staat dat we het niveau van het weerstandsvermogen in stand houden. Zowel de ratio weerstandsvermogen als het aandeel van de reserves liggen de komende jaren boven de streefwaarden.

Risicomanagement

Naast voldoende buffers in het beschikbare weerstandsvermogen is een goede sturing op en beheersing van de risico's belangrijk (risicomanagement). Risicomanagement geeft een organisatie inzicht in wat kan gebeuren en stelt organisaties in staat prioriteiten toe te kennen aan de onderkende risico's. Daardoor kunnen gestructureerd beheersmaatregelen worden genomen en kunnen beslissingen over risico's worden verantwoord.

Bij projecten, waarbij het risico voor de gemeente Groningen groot is, laten we bij het aangaan van het risico een second opinion uitvoeren door een onafhankelijke partij. Dit geldt bijvoorbeeld voor situaties waarbij we als gemeente een lening verstrekken aan een derde of bij grotere projecten waar we als gemeente weinig ervaring mee hebben.

In 2023 werken we verder aan het versterken van risicomanagement in de organisatie met als doel:

- Het verbeteren van de wijze waarop risicomanagement in onze organisatie wordt uitgevoerd. Gericht op een eenduidige en consistente aanpak en het identificeren en beheersen van risico's, aansluitend op de organisatieveranderingen ("één Groningen, één organisatie"). We gebruiken hiervoor onder andere de tool RiskID. We hebben het bijvoorbeeld ingezet bij de projecten outsourcing ICT, revitalisering Stadhuis en in het sociaal domein;
- Het verder ontwikkelen van strategisch risicomanagement waarbij risico's integraal onderdeel zijn van de strategie en de besluiten van college en raad.

Ondanks de inspanningen op het gebied van risicomanagement kunnen zich risico's blijven voordoen. Met het beschikbare weerstandsvermogen zijn we in staat de financiële effecten van risico's op te vangen. Risicomanagement en het weerstandsvermogen zijn daarmee onderling verbonden en vormen een belangrijk onderdeel van het (financiële) beleid van de gemeente.

Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement

Het kader voor het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de op 22 april 2020 door de raad vastgestelde [kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2020 \(75701-2020\)](#).

Benodigde weerstandsvermogen

Het benodigd weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- De verwachte impact van de aanwezige risico's;
- De mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt of beheerst;
- De gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen.

De risico's zijn geïnventariseerd en de omvang van het risico (bedrag in euro's) is geschat. De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag.

De risico's van de grondexploitaties worden volgens de risicoboxenmethode berekend en integraal in het benodigde weerstandsvermogen opgenomen.

Omdat de kans klein is dat als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, dit allemaal tegelijkertijd gebeurt, corrigeren we de totaaltelling met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%.

Benodigd weerstandsvermogen 2023 (jaarrekening 2022)		
(bedragen x 1.000 euro)	Incidenteel	Structureel
1. Grondexploitatie incl. Meerstad	63.300	
2. Sociaal domein		10.000
3. Niet halen bezuinigingen	3.900	800
4. Parkeerbedrijf	3.299	
5. Verstrekte leningen en garanties	2.404	
6. Gemeentelijk aandeel risico Warmestad BV	1.814	
7. Bodemsanering		1.263
8. Bedrijfsrisico werkmaatschappijen (OPSB,Sport 050) en ZD Stadsbeheer		950
9. Financiering uitvoering wet BUIG		275
10. Rentestijging		450
11. Bijdrage Veiligheidsregio		0
12. Energieprijsstijging		0
13. Agiostorting BV Suikerzijde	3.750	
14. Overige risico's	2.141	0
Totale risico's	80.608	13.738
Structureel maal factor 2		27.475
Waarschijnlijkheidsfactor 90%	72.547	24.728
Benodigd weerstandsvermogen		97.274
Beschikbaar weerstandsvermogen		133.041
Ratio weerstandscapaciteit		137%

Het benodigde weerstandsvermogen in 2023 is 97,3 miljoen euro. Dit is 2,7 miljoen euro lager dan bij de begroting 2023.

De grootste afwijkingen zijn:

- Afname risico Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties met 1,6 miljoen euro;
- Afname van de structurele overige risico's met circa 1 miljoen euro.

In het onderdeel risico's wordt een uitgebreide toelichting gegeven op de risico's. De volgende risico's zijn ten opzichte van de begroting 2023 nieuw opgenomen:

- Energietoeslag aan studenten;
- Verzelfstandiging Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) Haren;
- Garantstelling Bevrijdingsfestival;
- Voorziening pensioen en wachtgeld wethouders;
- Vervanging persrioolleiding;
- Prijsstijgingen.

De volgende risico's zijn ten opzichte van de begroting 2023 vervallen:

- Verhogen bijdrage Veiligheid (wordt opgenomen in voortgangsrapportages en begroting 2024).

Beschikbare weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen wordt gevormd door de middelen die beschikbaar zijn om het nadelige effect van risico's te kunnen opvangen. Dit is de optelsom van alle elementen die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te dekken.

Het beschikbaar weerstandsvermogen in de jaarrekening 2022 is als volgt opgebouwd:

Beschikbaar weerstandsvermogen jaarrekening 2022 (bedragen x 1.000 euro)	jaarschijf 2023		aandeel wsv*
	incidenteel	structureel	
1. Algemene reserve	51.160		52,6%
2. Reserve grondzaken	15.510		15,9%
3. Stille reserves	50.000		51,4%
4. Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten (bedrag x2)		5.740	5,9%
5. Onbenutte belasting capaciteit (bedrag x2)		10.273	10,6%
6. Post onvoorzien (bedrag x2)		358	0,4%
Totaal beschikbaar weerstandsvermogen	116.670	16.371	
Totaal beschikbaar weerstandsvermogen			133.041
Beschikbaar weerstandsvermogen begroting 2023			127.625
Toename/afname beschikbaar wsv			5.416

*betreft het aandeel t.o.v. het benodigd weerstandsvermogen.

Het beschikbare weerstandsvermogen is 133 miljoen euro. Dit is 5,4 miljoen euro hoger dan in de begroting 2023.

Deze mutatie bestaat uit:

- Diverse mutaties leiden tot een toename van de Algemene reserve met 1,1 miljoen euro;
- Toevoeging aan de reserve Grondzaken van 4,1 miljoen euro (resultaat grondzaken 2022).

Omvang Algemene Reserve rekening 2022 versus begroting 2023.

Algemene reserve in weerstandsvermogen (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2022	Begroting 2023	Vershil
Beschikbare weerstandscapaciteit	51.160	50.020	1.140

Het besteedbare rekeningresultaat 2022 wordt betrokken bij de integrale afweging bij de begroting 2024. Daarom nemen we dit resultaat niet mee bij de berekening van het beschikbare weerstandsvermogen.

Omvang reserve Grondzaken rekening 2022 versus begroting 2023.

Reserve Grondzaken in weerstandsvermogen (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2022	Begroting 2023	Verschil
Beschikbare weerstandscapaciteit	15.510	11.365	4.145

Overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen

Naast de reserves tellen de overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen op tot 66,4 miljoen euro.

De overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen zijn:

• Stille reserve Enexis	50,0 miljoen euro
• Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten	5,7 miljoen euro
• Onbenutte belastingcapaciteit	10,3 miljoen euro
• Post onvoorzien	0,4 miljoen euro
Totaal	66,4 miljoen euro

Stille reserve Enexis

Voor het beschikbaar weerstandsvermogen houden we rekening met de stille reserve in de waarderingen van onze Enexis aandelen. We houden hier rekening met 50 miljoen euro. Dit past binnen de meest recente waardering van de Enexis aandelen die jaarlijks wordt uitgevoerd. Dit is niet gewijzigd ten opzichte van de begroting 2023.

Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten

Indien de inzet van intensiveringsbudgetten jaarlijks kan worden overwogen, nemen we deze middelen mee in het beschikbaar weerstandsvermogen. Dit is het geval als de middelen niet structureel zijn ingezet en er geen meerjarige verplichtingen zijn aangegaan.

We houden rekening met de oude intensiveringsbudgetten die beschikbaar zijn gesteld in de begroting 2015.

Voor de beschikbare intensiveringsmiddelen is bepaald dat 2,87 miljoen euro niet structureel is ingezet. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (5,7 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2023 zijn de beschikbare middelen niet gewijzigd.

Onbenutte belastingcapaciteit

We houden rekening met een onbenutte belastingcapaciteit van 5% van de OZB opbrengst voor woningen en niet-woningen. Deze opbrengst wordt gecorrigeerd voor het bedrag dat is bestemd voor het Fonds ondernemend Groningen (FOG). De actueel geraamde OZB opbrengst in 2023 is 105,7 miljoen euro. Rekening houdend met de afdracht aan het FOG van 3 miljoen euro is de OZB opbrengst 102,7 miljoen euro. Dit betekent dat we voor het beschikbaar weerstandsvermogen rekening houden met een onbenutte belastingcapaciteit van 5,1 miljoen euro. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (afgerond 10,3 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2023 is het bedrag door actualisatie van de OZB opbrengsten met 100 duizend euro gestegen.

Post onvoorzien

De post onvoorzien kan jaarlijkse worden ingezet voor onvoorziene gebeurtenissen en kan worden toegerekend aan het beschikbaar weerstandsvermogen. De totale post onvoorzien in 2023 is 179 duizend euro. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (0,36 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2023 is het bedrag door indexatie met 100 duizend euro gestegen.

Dynamisch weerstandsvermogen

We laten de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen zien als gevolg van wijzigingen in de risico's en de reserves in de periode 2023-2026. Hiermee ontstaat een beter beeld van de meerjarige ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Wanneer voor risico's een meerjarige inschatting kan worden gemaakt (in effect en/of kans van optreden) nemen we deze meerjarig inschatting op in de dynamische ontwikkeling. Het gaat bijvoorbeeld om de risico's bij grondexploitaties, sociaal domein, bezuinigingen en het parkeerbedrijf. In de gevallen waar we geen meerjarige ontwikkeling kunnen inschatten, houden we rekening met een constante waarde van het risico voor de periode 2023-2026.

In het geval reservemutaties voor de komende jaren bekend zijn, houden we hier rekening mee in de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Het gaat onder andere om een structurele voeding van de Algemene reserve van 2,6 miljoen euro, een structurele onttrekking ad 2,5 miljoen euro voor dekking grondtransacties en jaarlijkse exploitatie lasten gronden en het terugvloeien van middelen voor de dekking van de businesscase outsourcing ICT (2,5 miljoen euro per jaar tot en met 2024).

Deze gegevens zijn verwerkt en leiden tot het volgende beeld voor het weerstandsvermogen voor de jaren 2023 tot en met 2026.

Rekening 2022 Weerstandsvermogen (bedragen x 1.000 euro)	2023	2024	2025	2026
Beschikbaar weerstandsvermogen (A)	133.041	139.772	147.248	147.868
Benodigd weerstandsvermogen (B)	97.274	102.545	104.127	117.473
Ratio (A/B*100%)	137%	136%	141%	126%
Afwijking t.o.v. ratio 1,0	35.766	37.227	43.121	30.396
Ratio in begroting 2023	128%	128%	152%	137%
Verhouding reserves/ benodigd weerstandsvermogen	69%	71%	76%	68%
Reserves in het weerstandsvermogen	66.670	72.674	79.593	79.721

Vanaf 2026 neemt ten opzichte van 2025 het benodigd weerstandsvermogen toe door de risico's sociaal domein, grondexploitatie incl. Meerstad en het renterisico.

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven een beeld van hoe de gemeente er financieel voor staat. Het onderstaande overzicht laat de verwachte ontwikkeling van de financiële kengetallen zien.

Rekening 2022 Kengetallen (bedragen x 1.000 euro)	Norm	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote		159,6%	127,3%	153,4%	147,4%	136,0%	135,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	120%	126,9%	95,5%	120,4%	117,1%	109,7%	110,9%
Solvabiliteitsratio	20%	7,9%	8,9%	8,8%	9,2%	9,8%	10,3%
Structurele exploitatieruimte		0,5%	4,1%	0,3%	1,6%	2,8%	-0,7%
Grondexploitatie excl. Meerstad, Stadshavens en Suikerzijde		7,0%	3,9%	7,2%	6,7%	6,9%	7,1%
Grondexploitatie excl. Meerstad, Stadshavens en Suikerzijde		36,3%	32,3%	39,6%	38,5%	37,6%	39,4%
Belastingcapaciteit		112,8%	117,8%	124,6%	124,6%	124,6%	124,6%

Onderstaand geven we een toelichting op de kengetallen. Onder de toelichting is het algemene oordeel opgenomen.

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke netto schuldenlast (korte en lange schulden vermindert met kort en lang uitgeleende middelen) ten opzichte van de gemeentelijke baten. Het geeft een indicatie van de omvang van de rentelasten en aflossingen ten opzichte van de jaarlijkse baten en lasten.

Bij de netto schuldquote wordt rekening gehouden met alle door de gemeente opgenomen leningen. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden de leningen die worden doorgeleend aan derden (zoals bijvoorbeeld: Meerstad en woningbouwcorporaties) niet meegenomen. Wanneer sprake is van doorlenen aan derden, ligt de netto schuldquote altijd boven de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen.

Per 31 december 2023 komt de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen uit op 120,4%. De jaren erna zakt het percentage onder onze norm van 120%.

Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de voorraad bouwgronden.

Gemeenten met veel grond hebben meer schulden en dus een hogere schuldquote. Dit geldt ook voor de gemeente Groningen. Rente en aflossing van deze schuld drukken niet direct op de begroting, maar dienen te worden opgevangen binnen de grondexploitaties met de opbrengsten uit de verkoop van de grond.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De solvabiliteitsratio in 2023 is 8,8%. Dit is laag in vergelijking met andere gemeenten en ligt onder de norm van 20%. Met een solvabiliteit van minder dan 20% vallen gemeenten in de meest risicovolle categorie. Voor de lange termijn streven we naar een streefwaarde van 20%, voor de korte termijn hanteren we een streefwaarde van 10%.

Een verbetering van de solvabiliteit wordt bereikt door een verlaging van de opgenomen leningen en/of een versterking van de reserves. Voor de berekening van de solvabiliteit worden de begrotingssaldo's voor de jaren 2024 tot en met 2026 niet meegenomen aangezien deze worden betrokken bij de begroting 2024. Ook laten we de behoedzaamheidsbuffer buiten beschouwing. Hierdoor daalt de solvabiliteit ten opzichte van de begroting 2023. Per 2026 zitten we net boven onze streefwaarde voor de korte termijn.

Ter indicatie is in 2023 om de streefwaarde voor de langere termijn te realiseren een aanvulling van het eigen vermogen benodigd van ruim 255 miljoen euro

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang dat de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. De belangrijkste structurele baten zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft het verschil tussen de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In onderstaand overzicht is de omvang en ontwikkeling van de structurele lasten en baten opgenomen.

Het verloop van de structurele exploitatieruimte over de periode 2022 tot en met 2026 geeft aan dat er tot en met 2025 sprake is van een structureel evenwicht.

In 2026 hebben we te maken met een forse structurele verlaging van de algemene uitkering. Ook houdt het Rijk nog vast aan de opschalingskorting vanaf 2026. Dit leidt ertoe dat de structurele lasten boven de structurele baten uitkomen en er geen sprake meer is van een structureel evenwicht.

In de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement hebben we als streefwaarde opgenomen dat de exploitatie minimaal (structureel) in evenwicht is.

Structureel evenwicht (bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totale lasten	1.125.994	1.253.846	1.190.508	1.223.984	1.257.764	1.240.484
Incidentele lasten	-12.653	-57.330	-5.017	-6.177	-500	0

Incidentele toevoegingen reserves	-24.522	-28.031	-31.008	-42.198	-55.357	-24.290
Structurele lasten (A)	1.088.819	1.168.485	1.154.483	1.175.609	1.201.907	1.216.194
Totale baten	1.125.994	1.335.923	1.190.508	1.223.984	1.257.764	1.240.484
Incidentele baten	-6.529	-45.732	-4.140	0	0	0
Incidentele onttrekkingen reserves	-25.486	-69.302	-28.819	-29.070	-21.890	-32.449
Structurele baten (B)	1.093.979	1.220.889	1.157.549	1.194.914	1.235.874	1.208.035
Structurele exploitatieruimte (B-A)	5.160	52.404	3.066	19.305	33.967	-8.159
Structurele exploitatieruimte in percentage	0,5%	4,1%	0,3%	1,6%	2,8%	-0,7%

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale gemeentelijke baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Het kengetal voor de gemeentelijke grondexploitaties inclusief Meerstad, Stadshavens en Suikerzijde is in 2023 32,3%.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Hiervoor wordt de belastingdruk in Groningen gerelateerd aan de landelijk gemiddelde tarieven/woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing). Als dit kengetal laag is, betekent het dat een gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. De belastingdruk in Groningen ligt boven het landelijk gemiddelde en is door een gewijzigde berekening vanaf de begroting 2023 124,6%. (In de rekening 2021 117,1%). Een hoge belastingcapaciteit beperkt de mogelijkheid om financiële tegenvallers op te vangen met een verhoging van tarieven.

Algemeen oordeel

Overall kunnen we concluderen dat de ratio's laten zien dat de financiële positie van de gemeente Groningen kwetsbaar blijft. Dit kan voor een groot deel worden verklaard door een relatief hoge schuldpositie. De gemeente heeft veel grond in eigendom en ontwikkelt (grote) woningbouwlocaties om te kunnen voorzien in de woningbehoefte. Dit beïnvloedt de flexibiliteit van de begroting. De ratio's moeten in samenhang met het weerstandsvermogen worden gezien om te kunnen beoordelen of de gemeente Groningen in staat is om in te spelen op toekomstige risico's. Het weerstandsvermogen is op dit moment voldoende om risico's op te kunnen vangen.

Risico's

Naam risico	Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/ grondexploitaties)
Deelprogramma	1.1 en 1.3 Economie en werkgelegenheid en Wonen
Omschrijving	<p>Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgiftetempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering, etc.</p> <p>De inschatting is dat het benodigde weerstandsvermogen zich in de jaren 2023-2028 vrij stabiel beweegt in een bandbreedte tussen de 61,2 en 66,7 miljoen euro. Het benodigd weerstandsvermogen voor grondexploitaties is een onderdeel van het totale benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Groningen. De uitkomst op dit onderdeel moet dan dus ook altijd worden gezien in relatie tot de overige risico's die de gemeente loopt.</p>
Vervolg omschrijving	<p>Nadere toelichting</p> <p>1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties Met behulp van de risicoboxmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor deze grondexploitaties bepaald. Hier komt voor de jaarschijf 2023 een benodigd WSV van 21,2 miljoen euro uit.</p> <p>2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding voor een aantal gebiedsontwikkelingen. Het gaat dan om de ontwikkeling van de Held3 (Heldin) en het Stationsgebied. De grondexploitaties voor deze ontwikkelingen worden pas later ter vaststelling voorgelegd. Om vooruitkijkend een adequaat beeld van het benodigd weerstandsvermogen te krijgen is ook hier met behulp van de risicoboxmethode het benodigde weerstandsvermogen berekend. Dit komt voor de jaarschijf 2023 uit op 13,5 miljoen euro.</p> <p>3. Grondexploitaties die in aparte rechtsvormen zijn/worden ondergebracht De gemeente Groningen heeft de gebiedsontwikkeling Meerstad ondergebracht in een BV. Recent zijn ook Stadshavens en De Suikerzijde ondergebracht in een BV. Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen die in aparte rechtsvormen zijn ondergebracht is dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. Daarmee hoeft er in beginsel dus geen weerstandsvermogen bij de gemeente te worden aangehouden. Voor Stadshavens BV zijn de risico's door een extern bureau beoordeeld. De conclusie was dat de mix van buffers binnen Stadshavens voldoende is om de in beeld gebrachte risico's op te vangen. In december 2022 is de gebiedsbegroting van De Suikerzijde door de raad vastgesteld. De insteek is om ook daar de risico's die samenhangen met de grondexploitatie van de BV binnen het weerstandsvermogen van de BV op te lossen. Binnen het gemeentelijk weerstandsvermogen zit wel een risico op de verstrekte kapitaalstorting aan de BV. Dit risico is afzonderlijk opgenomen.</p> <p>3a. Meerstad Noord Op dit deelgebied zit een aanzienlijke opbrengsttaakstelling. Op dit moment wordt gewerkt aan de uitwerking van plannen voor een zonnepark. Door deze planuitwerking neemt het risico dat de opbrengst niet geheel gerealiseerd gaat worden toe. De actuele berekening komt uit op 26,1 miljoen euro. Dit risico dekken we met gemeentelijk weerstandsvermogen af.</p> <p>4. Strategisch grondbezit Met behulp van de risicoboxmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor het strategisch grondbezit berekend op 2,4 miljoen euro.</p>
Risicobedrag 2023	63,3 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	62,3 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	61,9 miljoen euro
Kans 2025	100%
Risicobedrag 2026	66,7 miljoen euro
Kans 2026	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	2004

Actie	Binnen de grondexploitatie wordt gestuurd op de beheersing van de risico's. De risico's en het effect op het weerstandsvermogen van nieuwe (grote) projecten maken we afzonderlijk inzichtelijk.
-------	--

Naam risico	Parkeerbedrijf
Deelprogramma	1.2 Mobiliteit
Omschrijving	Voor het bepalen van het risico van het parkeerbedrijf wordt een risicoanalyse uitgevoerd voor de onderdelen: rente, opbrengsten en kosten, bezettingsgraad parkeergarages en straatparkeren. Voor de begroting 2023-2026 zijn de risico's herijkt. Over 2023 neemt het risico met 0,6 miljoen euro af. Dit wordt vooral verklaard door het lagere risico bij parkeergarages (300K) en straatparkeren (266k). Bij de parkeergarages wordt dit vooral verklaard door de forum-garage, hier heeft een bijstelling plaatsgevonden op de kans op lagere omzet (lager ingeschat) en hogere omzet (hoger ingeschat). De voorlopige resultaten 2022 laten zien dat deze bijstelling realistisch is. Ook voor straatparkeren zijn kleine wijzigingen doorgevoerd in de kans-berekening, de kans op lagere omzet is naar beneden bijgesteld en de kans op een hogere omzet licht naar boven. Het voorlopige beeld in de realisatie 2022 rechtvaardigt dit.
Risicobedrag 2023	3,299 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	3,473 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	3,648 miljoen euro
Kans 2025	100%
Risicobedrag 2026	3,823 miljoen euro
Kans 2026	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Al jaren in de P&C-documenten
Actie	Wij zullen jaarlijks het benodigde weerstandsvermogen opnieuw berekenen.

Naam risico	Verkeer- en vervoersprojecten
Deelprogramma	1.2 Mobiliteit
Omschrijving	Risico's bij verkeer- en vervoersprojecten hebben voornamelijk betrekking op de hoogte van de investeringskosten. Vooraf worden deze risico's zover mogelijk teruggebracht en beheerst door voor de start van uitvoering zoveel mogelijk uitgewerkte ontwerpen en kostenramingen beschikbaar te hebben. Bij de grote verkeersprojecten (= investering meer dan 5 miljoen euro) bepalen we het risico op 10% van de investeringskosten. Daarbij beoordelen we de mogelijkheid om bij te sturen in het project (beheersmaatregelen). Op projectniveau kunnen dat bijvoorbeeld zijn: het werken met een plafondprijs in de aanbesteding, het rekening houden met een percentage onvoorzien in de kostenraming of het in beeld brengen van besparingsmogelijkheden. Risico's die niet binnen de beschikbare middelen van het project kunnen worden opgelost, worden meegenomen in het benodigde weerstandsvermogen voor verkeersprojecten. Voor de lopende projectecten verkeer en vervoer is de omvang van het risico nihil. Voor projecten die voortvloeien uit de Netwerkanalyse 2013 (totale omvang gemeentelijke middelen 20 miljoen euro) is besloten dat voor- en nadelen mogen worden verrekend binnen het totale programma (gesloten financiering). Financiële tegenvallers kunnen dus binnen het totaal beschikbare budget worden opgevangen. Dit kan effect hebben op de projecten die uitgevoerd kunnen worden, maar voor het geheel geldt dat geen sprake is van een financieel risico voor de gemeente Groningen.
Risicobedrag 2023	nul
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	nul
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	nul
Kans 2025	100%
Risicobedrag 2026	nul
Kans 2026	100%

Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Rekening 2017
Actie	

Naam risico	Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV
Deelprogramma	1.3 Wonen
Omschrijving	<p>WarmteStad heeft op dit moment 2 typen activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het ontwikkelen en exploiteren van het warmtenet Noordwest; - Het ontwikkelen en exploiteren van collectieve Warmte en Koude-opslagsystemen. <p>Via Warmtestad investeert de gemeente in warmteprojecten gericht op een CO2 neutrale stad in 2035. WarmteStad heeft aandacht voor het identificeren, beheersen en financieel vertalen van risico's. Voor de resterende risico's voor de gemeente is het weerstandsvermogen versterkt.</p>
	<p>1. Warmtenet Noordwest</p> <p>Voor de Investering geothermie en warmtenet Noordwest is op 8 juni 2016 het weerstandsvermogen versterkt met 1,3 miljoen euro. Dit is 18% van het toen, in de vorm van agio, geïnvesteerde bedrag van 7 miljoen euro. Met het besluit om geothermie niet meer te ontwikkelen is een verliesvoorziening gevormd van 3 miljoen euro. Hiermee kon het benodigde weerstandsvermogen worden verlaagd met 580 duizend euro (18 % van 3 miljoen euro) tot 720 duizend euro.</p> <p>In april 2018 is WarmteStad een overbruggingskrediet verstrekt van 1,3 miljoen euro ten behoeve van Tijdelijke Warmte Opwek. Het risicoprofiel is daarbij gesteld op 8% van het uitgeleende bedrag en 104 duizend euro weerstandsvermogen gevormd. Op 31 oktober 2018 is besloten om WarmteStad een overbruggingskrediet te verstrekken van 3 miljoen euro voor de eerste uitbreiding van het warmtenet met een bijbehorend weerstandsvermogen van 8 %, een bedrag van 240 duizend euro. Op 26 juni 2019 heeft de raad naar aanleiding van het raadsvoorstel Vervolg definitief investeringsvoorstel Warmtenet Noordwest de integrale Business Case en het Project- en investeringsvoorstel voor warmtenet Noordwest vastgesteld. Tevens is toen besloten de verstrekte overbruggingskredieten van in totaal 4,3 miljoen euro om te zetten in agio. Dit is geëffectueerd in december 2019. Op basis van de vastgestelde Business Case is externe bankfinanciering verkregen. De huidige financiële stand van zaken is dat er aanloopverliezen zijn, maar dat die vooralsnog binnen de risicobuffers en bestaande voorwaarden van de bankfinanciering kunnen worden opgevangen en dat er geen aanvullende financiering nodig is. Wel zijn er diverse maatregelen genomen om de aanloopverliezen te beperken en de voorspelbaarheid van de financiële resultaten te verbeteren. Het college heeft de raad hierover op 26 februari 2020 geïnformeerd door middel van de brief Stand van zaken financiën Warmtestad 2019 en 2020.</p> <p>Huidig risicoprofiel WarmteStad Noordwest BV.</p> <p>Aanvankelijk is het risicoprofiel gesteld op 14%. In het kader van het vaststellen van de business case in 2019 zijn alle risico's opnieuw in beeld gebracht en is geconcludeerd dat de omzetting van de kredieten in eigen vermogen niet van invloed was op het risicoprofiel. Het totale weerstandsvermogen voor Warmtenet Noordwest kan worden gehandhaafd op 1,064 miljoen euro.</p>

	<p>2. WKO-programma en risicoprofiel WarmteStad werkt stap voor stap het WKO programma uit. Op 19 februari 2015 is 750 duizend euro rekening-courant ter beschikking gesteld voor WKO Europapark. Risicoprofiel rekening-courant WKO is 8%, een bedrag van 60 duizend (er is een bestemmingsreserve gevormd van 57 duizend euro). Voor het financieel meerjarenplan (FMJP) 2017-2021 heeft de gemeente besloten 3,875 miljoen euro aan leningen te verstrekken. Op 31 mei 2017 is 2 miljoen euro voor jaarschijf 2017 ter beschikking gesteld. Het WKO-programma draait op een bewezen techniek en al bestaande bronnen. Het risicoprofiel is 8%, een bedrag van 160 duizend euro. In september 2018 is de resterende 1,875 miljoen euro (2018 – 2021) beschikbaar gesteld. Het weerstandsvermogen is 150 duizend euro (8%). Van het resterende bedrag van 1,875 miljoen is inmiddels, in 2019, 0,5 miljoen euro uitbetaald. In juli 2022 is door het college en de raad een besluit genomen over de herfinanciering van de WKO activiteiten van WarmteStad. De herfinanciering ziet er als volgt uit:</p> <p>1. Eigen vermogen: door de omzetting van het bedrag van 4.625.000 euro van de bestaande leningen in eigen vermogen per 6 juli 2022 en de extra agiostorting van 1.500.000 euro per 8 juli 2022 is in 2022 sprake van een toename van de boekwaarde van de deelneming tot 17.426.000 euro per 31 december 2022. De eerder gevormde voorziening op de deelneming bedraagt 2.929.000 euro, zodat er per 31 december 2022 sprake is van een netto-positie van 14.497.000 euro.</p> <p>2. Vreemd vermogen: er is sprake van een nieuwe kasgeldfaciliteit met een kredietlimiet van 750.000 euro ten behoeve van de bestaande WKO-activiteiten met een looptijd van 2 jaar, ingaande 1 juli 2022. Daarnaast is een nieuwe kasgeldfaciliteit t.b.v. de aanleg van WKO-installaties in de nieuwe wijk Stadshavens met een kredietlimiet van 4.000.000 euro. Per 31 december 2022 was op beide kasgeldfaciliteiten niet getrokken. Medio februari 2023 is op de kasgeldfaciliteit t.b.v. de WKO Stadshavens 1,2 miljoen euro 3-jarig geld getrokken.</p> <p>Het totale weerstandsvermogen voor het WKO-programma is met de uitbreiding van de kasgeldfaciliteiten in 2022 opgehoogd van 370 duizend euro naar 750 duizend euro.</p>
Risicobedrag 2023	1,814 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	1,814 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	1,814 miljoen euro
Kans 2025	100%
Risicobedrag 2026	1,814 miljoen euro
Kans 2026	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2017
Actie	We monitoren voortdurend de stand van zaken.

Naam risico	Risico's bodemsanering
Deelprogramma	2.1 Kwaliteit Leefomgeving
Omschrijving	<p>In het convenant 'bodemonwikkelingsbeleid en spoedlocaties' is afgesproken dat in 2015 alle bodemverontreinigingen die een risico voor de mens vormen (humane spoedlocaties) gesaneerd of beheerst zijn. Daarnaast is afgesproken dat bodemverontreinigingen die onaanvaardbare risico's bevatten voor het ecosysteem en/of bijdragen aan de verspreiding van de verontreiniging (de overige spoedlocaties), ook zoveel mogelijk gesaneerd of beheerst zijn in 2020. In de gemeente zijn vanaf 2018 alle spoedlocaties beheerst (sanering of monitoring loopt) of gesaneerd. Een aantal spoedlocaties waar de sanering nog loopt zijn niet in eigendom van de gemeente. Wanneer een derde om welke reden dan ook de verantwoordelijkheid van de sanering niet kan nakomen, is de gemeente als bevoegd gezag verplicht een lopende spoedsanering tot een goed einde te brengen (risico 1a). De beoordeling van een mogelijk verontreinigde locatie een spoedlocatie is, hebben we conform de landelijke richtlijnen uitgevoerd. Bij een beperkt aantal locaties (met name benzine service stations) is de beoordeling gebaseerd op zeer beperkte info. Mocht hier wel iets aan de hand zijn dan is het mogelijk dat we als gemeente aanvullend risico-onderzoek en eventuele risico-maatregelen moeten treffen (risico 1b). In het gebied met zandgrond en waterwinning (Haren e.o.) zou er sneller sprake kunnen zijn van een risico door een bodemverontreiniging.</p> <p>Risico inschatting: Voor risico bodem 1a en b, gaan we uit van een risico van 900 duizend euro en een kans van 50%. Het gaat om een structureel risico.</p>

	<p>Los van de spoedlocaties kunnen zich nieuwe situaties aandienen waarbij sprake is van risico's (schadeclaims, saneringen, onrust omwonende en randvoorwaarden bodem). In het geval deze situaties zich aandienen moeten we middelen beschikbaar stellen voor aanvullend (risico) onderzoek, eventuele tijdelijke beheermaatregelen en op iets langere termijn voor een definitieve oplossing zorgen. De voormalige vuilstort Woltersum is hier een voorbeeld van (locatie is in 2021 gesaneerd). Voor het bepalen van het risico houden we rekening met kosten voor onderzoek en (tijdelijke) beheersmaatregelen.</p> <p>Risico inschatting: Voor risico bodem 2, gaan we uit van drie gevallen per jaar. We schatten het risico in op 500 duizend euro met een kans van 50%. Het gaat om een structureel risico.</p>
	<p>Naast risico's veroorzaakt door aantreffen bodemverontreiniging is er ook een risico op onze apparaatskosten voor uitvoering wettelijke taken voortkomend uit Wet bodembescherming/Omgevingswet. Het Convenant Bodem en Ondergrond 2015-2020 is inmiddels afgelopen. Voor 2023 en verder zijn afspraken gemaakt met het rijk. De rijksbijdrage in 2023 is gelijk aan 2021. De decentrale uitkering die de gemeente Groningen ontvangt is 480 duizend euro + 69 duizend euro vanwege de herindeling Haren/TenBoer. Dat is lager dan de benodigde ingeschatte 799 duizend euro. De verwachting is niet dat dit bedrag door het Rijk nog wordt aangevuld (in 2022 heeft Groningen zelfs maar 410.000,- ontvangen, waarom dit minder is wordt onderzocht). Voor 2023 en verder dient voor het uitvoeren van de wettelijke taken een bijdrage van 250.000,- uit concernmiddelen plaats te vinden. Dit is voor 2023 en verder nog niet gebeurd.</p> <p>Risico inschatting: Daarom nemen we voor risico bodem 3 voorzichtigheidshalve voor 2023 en verder een structureel risico van 250 duizend euro (het verschil tussen de benodigde 799 duizend euro en reeds toegezegde 482 + 69 duizend euro) op met een kans van 75%. Zodra er een wijziging plaatsvindt in de rijksbijdrage en er duidelijkheid is over de concernmiddelen kan dit deel van het risico worden aangepast.</p>
	<p>Tot slot is er een risico op het niet (voldoende) dekkend krijgen van de kosten die we de komende jaren <u>extra</u> moeten maken om voorbereid te zijn op de Omgevingswet, de aanpak van Zeer Zorgelijke Stoffen (ZZS) in het milieu, verdere kennisontwikkeling en de landelijke ambitie om water en bodem sturend te maken bij ontwikkelingen. Voor deze buitenproportionele opgaven, betreffende lokale verontreinigingssituaties en andere bodemopgaven die een gerichte aanpak vereisen die vanuit bodemkwaliteitsbeleid onaanvaardbare risico's opleveren of dreigende stagnatie opleveren van maatschappelijke noodzakelijke ontwikkelingen is beperkt jaarlijks rijksgeld beschikbaar. Voor de dekking van deze kosten dient in 2023 tweemaal een SPUK aanvraag ingediend te worden (SPUK: Specifieke Uitkering). Te weten één voor 2023 en één voor 2024 – 2028. Het risico bestaat dat er onvoldoende rijksmiddelen beschikbaar zijn/toegekend worden om de benodigde extra werkzaamheden uit te voeren.</p> <p>Risico inschatting: Daarom nemen we voor risico bodem 4 voor 2023 en verder een structureel risico van 750 duizend op met een kans van 50%. Zodra er meer duidelijkheid is over deze SPUK aanvragen kan dit deel van het risico worden aangepast.</p>
Risicobedrag 2023	2,4 miljoen euro structureel
Kans 2023	Diverse kansen
Risicobedrag 2024	2,4 miljoen euro structureel
Kans 2024	Diverse kansen
Risicobedrag 2025	2,4 miljoen euro structureel
Kans 2025	Diverse kansen
Risicobedrag 2026	2,4 miljoen euro structureel
Kans 2026	Diverse kansen
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	2001
Actie	We monitoren voortdurend de stand van zaken.

Naam risico	Tekort OV-Bureau Groningen Drenthe
Deelprogramma	1.2 Mobiliteit
Omschrijving	<p>De gemeente Groningen neemt voor 21% risicodragend deel in het OV-Bureau Groningen Drenthe (zie ook de paragraaf Verbonden Partijen). De andere deelnemers, de provincies Groningen en Drenthe, dragen respectievelijk 44% en 35% van het risico.</p> <p>Al een aantal jaar is het sluitend krijgen van de meerjarenbegroting van het OV-Bureau lastig. Als gevolg van Corona zijn reizigersaantallen terug gelopen en het herstel van deze aantallen duurt een aantal jaar met de onzekerheid of de aantallen zich ooit weer herstellen op het niveau van voor Corona. Daarnaast zien we aanzienlijke kostenstijgingen. Als gevolg van de oorlog in de Oekraïne zijn de prijzen voor brandstof fors gestegen. Deze ontwikkelingen hebben een nadelige invloed op de verwachte resultaten van het OV-Bureau. Wat we ook zien is dat de vergoedingen vanuit het Rijk deze ontwikkelingen niet voldoende compenseren.</p> <p>In de Kaderbrief die vooruitloopt op de begroting 2024 van het OV-Bureau zijn voor de jaren 2024 en verder tekorten voorzien. Het OV-Bureau stelt voor om als incidentele dekking de eigen reserves volledig in te zetten. Daarmee vervalt hun buffer om toekomstige tegenvallers op te vangen. een toekomstige tegenvaller bij het OV-Bureau moet daarmee dan mogelijk door de deelnemers gedragen worden.</p> <p>Naast deze incidentele oplossing, moeten oplossingen worden uitgewerkt om tot een structureel sluitende meerjarenbegroting te komen.</p> <p>Vanuit de afspraak dat de gemeente Groningen voor 21% bijdraagt in de gerealiseerde exploitatietekorten van het OV-Bureau is vanaf 2024 een structureel risico opgenomen. Het risico is bepaald aan de hand van de risico-inventarisatie van het OV-Bureau. Deze komt uit op een benodigd weerstandsvermogen van 4,75 miljoen euro.</p>
Risicobedrag 2023	0
Kans 2024	50%
Risicobedrag 2024	998 duizend euro (4,75 miljoen euro x 21%)
Kans 2025	50%
Risicobedrag 2025	998 duizend euro (4,75 miljoen euro x 21%)
Kans 2026	50%
Risicobedrag 2026	998 duizend euro (4,75 miljoen euro x 21%)
Kans 2027	50%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	2021
Actie	We volgen samen met het OV-Bureau de ontwikkelingen rondom zowel kosten als opbrengsten (o.a. reizigersaantallen en de beschikbaarheidsvergoeding) en wat dit betekent voor de financiële resultaten van het OV-Bureau.

Naam risico	Agiostorting BV Suikerzijde
Deelprogramma	1.3 Wonen
Omschrijving	<p>We hanteren het uitgangspunt dat als we een gebiedsontwikkeling vormgeven in een aparte entiteit (lees BV) de BV zelf in staat moet zijn om de eigen risico's binnen de grondexploitatie hetzij de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling op te vangen. Zelf binnen de eigen grondexploitatie opvangen betekent dat de BV over voldoende buffers moet beschikken. Deze buffers kunnen bestaan uit eigen vermogen, een verwacht batig saldo van de grondexploitatie (contante waarde van de verwachte winst op eindwaarde) of aanwijsbare buffers in ramingen. De beschikbare middelen voor de gebiedsontwikkelingen zijn de middelen die binnen het SIF zijn gereserveerd of bestemmingsreserves voor de betreffende gebiedsontwikkeling. Door de gebiedsontwikkeling in een BV te beleggen verlegt de gemeente een groot deel van de risico's naar deze aparte entiteit. Op het moment dat de gemeente hetzij eigen, hetzij vreemd vermogen verstrekt aan de BV, loopt de gemeente het risico dat de verstrekte middelen niet terugbetaald kunnen worden. Voor de afdekking van dit risico moet de gemeente inschatten in welke mate er een risicoreservering in het gemeentelijk weerstandsvermogen noodzakelijk is.</p> <p>De gevraagde kapitaalstorting in de BV Suikerzijde bedraagt 15 miljoen euro. Het Project Suikerzijde kent een omvang van circa 500 miljoen euro. De looptijd is 25 jaar.</p> <p>Voor bepaling van de benodigde buffer rekenen we met een kans van 25% op niet terugbetaling. Dit betekent dan een benodigde risicobuffer van $25\% \times 15$ miljoen euro = 3,75 miljoen euro.</p>
Risicobedrag 2023	15 miljoen euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	15 miljoen euro
Kans 2024	25%
Risicobedrag 2025	15 miljoen euro
Kans 2025	25%
Risicobedrag 2026	15 miljoen euro
Kans 2026	25%
Structureel/Incidenteel	incidenteel
1e signaleringsmoment	2023
Actie	We gaan de incidentele vrijval van de structureel beschikbare middelen voor Suikerzijde toevoegen aan een aparte reserve Suikerzijde. Deze reserve tellen we mee met het beschikbaar weerstandsvermogen.

Naam risico	Sociaal domein
Deelprogramma	3.3 Welzijn gezondheid en zorg
Omschrijving	<p>Met de decentralisatie in 2015 hebben gemeenten een grote verantwoordelijkheden gekregen. De bijbehorende budgetten die over zijn gegaan naar gemeenten schieten echter tekort. De zorgkosten budgetten staan onder druk en daarom zijn op begroting- en rekeningbasis tekorten vaak aangevuld. Met ingang van 2022 heeft het Rijk de budgetten voor jeugdhulp aangevuld. Deze aanvulling wordt de komende jaren grotendeels afgebouwd in verband met maatregelen die opgenomen worden in de Hervormingsagenda Jeugd.</p> <p>In het risico sociaal domein houden we rekening met een volume risico op zorggebruik (zorggebruik groeit harder dan verwacht) en een aantal specifieke risico's.</p> <p>Er is sprake van een volume-risico op zorggebruik WMO/jeugd omdat onzeker is hoeveel mensen zorg nodig hebben. We bepalen de omvang van het risico op basis van een aantal groeiscenario's (5%, 7,5% en 10%).</p> <p>Naast het volume-risico houden we rekening met een aantal specifieke risico's. Deze hebben vooral betrekking op (transformatie) maatregelen die moeten leiden tot een besparing op de zorgkosten door een verschuiving van dure naar goedkopere zorg. Of en in welke mate deze maatregelen het beoogde transformatie-effect opleveren wordt gemonitord en waar nodig zal bijgestuurd worden. Naast transformatie risico's houden we ook rekening met een risico dat invoering van het nieuwe verdeelmodel bij de integratie uitkering voor beschermd wonen (die we ontvangen van het Rijk) tot een nadeel voor Groningen kan leiden. Ten aanzien van de besparingen die voort moeten vloeien uit de al eerder genoemde Hervormingsagenda is ook een risico opgenomen. Een deel van de beoogde besparingen Hervormingsagenda is niet ingeboekt in de begroting, maar de resterende bedragen zijn voor 50 procent als risico verwerkt.</p> <p>Voor alle specifieke risico's maken we een inschatting van de omvang van het risico en de kans van optreden. Omdat we in de systematiek van het risico sociaal domein al rekening houden met de kans van optreden nemen we de uitkomst van het risico volledig (kans van optreden 100%) mee bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen.</p>
Risicobedrag 2023	10,0 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	10,4 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	10,6 miljoen euro
Kans 2025	100%
Risicobedrag 2026	15,2 miljoen euro
Kans 2026	100%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	1 maart 2014
Actie	<p>Wij hebben de laatste jaren maatregelen genomen om te zorgen dat de zorgkosten beter in control komen. Hierbij hebben we nadrukkelijk een koppeling gelegd tussen beleid, inkoop, uitvoering en geld. Ter beheersing van deze problematiek streven wij er naar om door transformatie minder in te hoeven zetten op zwaardere zorg door te investeren in preventie aan de voorkant, de ontwikkeling van (basis) voorzieningen dichtbij, door burgerkracht en door stimuleren van zelf- en samenredzaamheid. Deze op transformatie gerichte beweging is onder meer in gang gezet door een gerichte opdrachtverlening aan Stichting WIJ Groningen, door het in werking stellen van het Gebieds Ondersteunend Netwerk (GON) en een verdere decentralisering van Beschermd Wonen. Meer recent ingezette ontwikkelingen zijn onder andere de aanpak voor multi probleemgezinnen waar spraken is van stapeling van door gemeente verstrekte voorzieningen, de inzet op Ondersteuner Jeugd en Gezin en de vorming van SAMEN.</p> <p>In al deze verbeterlagen lopen inhoudelijke ambities en financiële doelstellingen samen op. Omdat er nog kansen bleven liggen als gevolg van gebrek aan ambtelijke capaciteit is hier ook in geïnvesteerd. Extra capaciteit was nodig om ontwikkelingen in kaart te brengen, te volgen en concreet om te zetten in zinvolle interventies en maatregelen samen met partners zoals bijvoorbeeld zorgpartijen, de zorgverzekeraar en de RIGG. Ontwikkeling van informatievoorziening maakt hier ook onderdeel van uit. Dit alles met als doel beter in control te komen op het sociaal domein. De komende jaren vinden er op de meeste trajecten nieuwe aanbestedingen plaats. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheden voor beheersing van de kosten.</p>

Naam risico	Exploitatie Groninger Forum
Deelprogramma	03.5 Cultuur
Omschrijving	<p>Het Forum Groningen (verder Forum) is eind 2019 geopend. Voor de exploitatietekorten en aanloopkosten in de eerste 5 jaar (2020-2024) was een bedrag van 3,3 miljoen euro beschikbaar. Dit bedrag was opgebouwd uit 2,3 miljoen euro uit de AR en 1 miljoen euro uit de GREX Oostwand. In de eindcalculatie bouw- en grondexploitatie Grote Markt oostzijde is het bedrag dat voor de risico voorziening exploitatie Forum gereserveerd was verlaagd naar 300 duizend euro. In 2020 is een bedrag van 590 duizend euro aan deze reserve onttrokken. 300 duizend euro voor de cofinanciering van de coronaondersteuning van het Filmfonds en 290 duizend euro voor het exploitatietekort over 2020. Voor 2021 heeft Forum Groningen geen beroep gedaan op deze middelen omdat er door ontvangen coronasteun en lagere kosten een positief resultaat geboekt werd.</p> <p>In 2022 heeft het Forum een negatief bedrijfsresultaat gerapporteerd van 252 duizend. Dit bedrag is in 2022 onttrokken aan de reserve. In de begroting 2023 van het Forum wordt ook rekening gehouden met een negatief bedrijfsresultaat van 449 duizend. Indien het Forum in 2023 en 2024 een maximaal beroep (449 duizend) doet op de reserve dan resteert er eind 2024 nog 860 duizend.</p> <p>We zijn met Forum in gesprek om te bepalen of het wenselijk is om de termijn van de inzet van de reserve met twee jaar te verlengen om goed zicht te krijgen op een reguliere exploitatie. Mocht dit noodzakelijk zijn dan zal hierover in de jaarlijkse update over het Forum een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd worden. De verwachting is dat de eventuele kosten hiervan binnen de bestaande reserve gedekt kunnen worden. Alle bouwkundige aanpassingen en knelpunten zijn gedekt.</p>
Risicobedrag 2023	PM
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	PM
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	
Kans 2025	
Risicobedrag 2026	
Kans 2026	
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Rekening 2014
Actie	Door middel van voortgangsgesprekken en rapportages wordt de realisatie van de exploitatie gevolgd.

Naam risico	Huisvesting LVV doelgroep
Deelprogramma	3.3 Welzijn, gezondheid en zorg
Omschrijving	<p>De gemeente Groningen fungeert als opdracht- en subsidiegever voor de opvang en begeleiding van vreemdelingen zonder recht op opvang of verblijf. De doelgroep werd gehuisvest in het voormalig formule 1 hotel. Deze huisvesting is echter niet langer beschikbaar omdat het pand niet meer aan de brandveiligheidseisen voldoet.</p> <p>We hebben de opdrachtnemer van de LVV, stichting Inlia Groningen, toestemming gegeven tot het huren van tijdelijke unitbouw voor deze doelgroep voor een periode van vijf jaar. De pilot van LVV eindigt echter ultimo 2022. Er is een toezegging voor de financiering van 2023. Het beleid van het Rijk inclusief de financiële bijdrage van het Rijk na 2023 is nog niet bekend. De LVV gemeenten en de VNG overleggen met het Ministerie van justitie en veiligheid over de besluitvorming na de pilotperiode. Door het stopzetten van de pilot door het Rijk en de onduidelijkheid over de financiering na 2023, staat de gemeente voor het risico. Het risico bestaat uit een aantal onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Een hogere huurbetaling door een kortere looptijd (535 duizend euro); · Doorlopen huurperiode bij stopzetten pilot na 31 december 2023 (922 duizend euro); · Versneld afbetalen investeringskosten (760 duizend euro); · Verwijderingskosten tijdelijke huisvesting (315 duizend euro). <p>De Europese subsidie van 390 duizend euro in 2022 is beëindigd. Het Rijk wil nog niet garant staan voor dit bedrag, daarom nemen we het mee in het risico voor 2023. Door de onzekerheid over de financiering na 2023 wordt het risico vanaf 2024 verhoogd met het totale financieringsbedrag van 4,8 miljoen euro. Daarnaast is er nog geen duidelijkheid omtrent de indexatie van de (huur)kosten en evt. meerwerk. Een groter tekort voor 2023 e.v. dreigt.</p> <p>De kans van optreden schatten we in op 25%. We verwachten dat het Rijk een vervolg zal geven aan de pilot. Daarnaast kan het risico worden beperkt door alternatieve huur in de units toe te staan als de LVV eerder stopt.</p>
Risicobedrag 2023	0,4 miljoen euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	7,8 miljoen euro
Kans 2024	25%
Risicobedrag 2025	7,5 miljoen euro
Kans 2025	25%
Risicobedrag 2026	7,3 miljoen euro
Kans 2026	25%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Rekening 2020
Actie	Overleg met het Rijk over het vervolg na de pilot. Daarnaast kan het risico worden beperkt door alternatieve huur in de units toe te staan als de LVV eerder stopt.

Naam risico	Verzelfstandiging Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) Haren
Deelprogramma	03.5.2 Cultuur beleven
Omschrijving	<p>Het Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) Haren zal in 2023 worden verzelfstandigd. Bij het besluit tot verzelfstandiging is het uitgangspunt geformuleerd dat de basisfinanciering voor deze en de volgende cultuurnotaperiode (dus t/m 2028) is gegarandeerd. Voor de frictiekosten behorende bij de verzelfstandiging zijn bij de begroting 2023 extra middelen ter hoogte van 265 duizend euro beschikbaar gesteld. Er bestaat een risico dat hier bovenop sprake is van onvoorziene exploitatietekorten en/of aanvullende aanloopkosten. Voor de eerste vier jaar (2023-2026) nemen we hiervoor een risico op van jaarlijks 50 duizend euro. Na de periode van 4 jaar verwachten we dat het CKC goed zicht heeft op de structurele exploitatie met voldoende mogelijkheden om zelf (bij) te kunnen sturen.</p>
Risicobedrag 2023	€ 50.000
Kans 2023	50%
Risicobedrag 2024	€ 50.000
Kans 2024	50%
Risicobedrag 2025	€ 50.000
Kans 2025	50%

Risicobedrag 2026	€ 50.000
Kans 2026	50%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Rekening 2022
Actie	Door middel van voortgangsgesprekken en rapportages wordt de realisatie van de exploitatie gevolgd.

Naam risico	Garantstelling bevrijdingsfestival 2023
Deelprogramma	03.5.1 Culturele infrastructuur
Omschrijving	<p>Bij wijze van uitzondering is voor de editie van 2023 eenmalig een garantie af gegeven aan het bevrijdingsfestival Groningen om tekorten tot maximaal € 150.000,- te dekken indien het slecht weer scenario waarheid wordt. Uw raad is hierover geïnformeerd via de dagmail van 21 februari 2023 en het raadsvoorstel van 8 maart 2023 met kenmerk 78464-2023.</p> <p>Met het afgeven van de garantstelling is de helft van het risico dat de stichting loopt in het geval van slecht weer op Bevrijdingsdag 2023 afgedicht. Concreet betekent dit dat indien het slecht weer scenario zich voordoet in 2023, wij een aanvullende subsidie verlenen aan het Bevrijdingsfestival Groningen ter hoogte van maximaal € 150.000 te dekken uit de algemene reserve of de post onvoorzien. De andere helft wordt gefinancierd door de provincie Groningen. Het werkelijke bedrag zal worden bepaald op basis van het eindresultaat van het Bevrijdingsfestival 2023. Voor 2024 en verder streven we naar een toekomstbestendige stichting die zelf deze risico's kan afdekken.</p>
Risicobedrag 2023	€ 150.000
Kans 2023	50%
Risicobedrag 2024	€ 0
Kans 2024	0%
Risicobedrag 2025	€ 0
Kans 2025	0%
Risicobedrag 2026	€ 0
Kans 2026	0%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Rekening 2022
Actie	Door middel van voortgangsgesprekken en rapportages wordt de realisatie van de exploitatie gevolgd.

Naam risico	Financiering uitvoering wet BUIG
Deelprogramma	3.1 Werk en Inkomen
Omschrijving	<p>Naar aanleiding van de bekendmaking van het voorlopig budget BUIG 2023 is in oktober 2022 in een collegebrief een geactualiseerd saldo BUIG gepresenteerd. Door ontwikkelingen in het wettelijk minimumloon en ons aandeel in het macrobudget en uitgavenaandeel is er per saldo sprake van een licht positief effect van ongeveer 0,2 miljoen euro per jaar (zie voor een nadere toelichting de collegebrief met kenmerk 550467-2022). Dit geactualiseerde saldo wordt meegenomen bij de ontwerpbegroting 2024.</p> <p>Bij het opstellen van het financieel perspectief 2023 en verder hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het Rijk stelt in de gehele periode macro voldoende budget beschikbaar. 2. De uitvoering van het werk- en ontwikkelprogramma leidt tot een verlaging van de uitgaven in 2023 en verder. <p>We hebben één risico geïnventariseerd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De uitvoering van het werk- en ontwikkelprogramma leidt niet tot een verlaging van de uitgaven. <p>Wanneer dit risico zich voordoet, verslechtert het financieel perspectief in 2023 met 1,1 miljoen, in 2024 met 1,7 miljoen en vanaf 2025 met 2,2 miljoen structureel.</p>
Risicobedrag 2023	1,1 miljoen
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	1,7 miljoen
Kans 2024	25%

Risicobedrag 2025	2,2 miljoen
Kans 2025	25%
Risicobedrag 2026	2,2 miljoen
Kans 2026	25%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	VGR 2014-2 en Begroting 2015.
Actie	Optimaliseren van de sturing op uitvoering van het werkprogramma.

Naam risico	Energietoeslag aan studenten
Deelprogramma	3.1. Werk en Inkomen
Omschrijving	<p>In de richtlijnen die door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Vereniging Nederlandse Gemeenten zijn opgesteld voor de energietoeslag 2022 zijn studenten uitgesloten en ook in de financiering van gemeenten is geen rekening gehouden met deze groep. De gemeente Groningen heeft de richtlijn gevolgd en studenten uitgesloten.</p> <p>Op het moment van schrijven lopen er rechtszaken tegen de gemeente om alsnog energietoeslag uit te keren aan studenten. Bij rechtszaken van studenten tegen andere gemeenten zijn studenten in het gelijk gesteld dat ze niet uitgesloten mogen worden van de energietoeslag. Het risico bestaat dat de rechtbank in Groningen tot een soortgelijk oordeel komt. In de jaarrekening 2022 is rekening gehouden met minimale scenario waartoe we mogelijk juridisch verplicht zijn. Er bestaat een risico dat dit scenario niet afdoende is. Doordat dit dossier nog volop in ontwikkeling is en ook niet duidelijk is of er nog compensatie volgt vanuit het Rijk, is dit risico op dit moment niet in te schatten. We nemen daarom een pm risico op.</p>
Risicobedrag 2023	PM
Kans 2023	PM
Risicobedrag 2024	N.v.t.
Kans 2024	N.v.t.
Risicobedrag 2025	N.v.t.
Kans 2025	N.v.t.
Risicobedrag 2026	N.v.t.
Kans 2026	N.v.t.
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Jaarrekening 2022
Actie	

Naam risico	Energieprijsstijging
Deelprogramma	3.1 Wonen
Omschrijving	<p>Wij willen u informeren over de mogelijke prijsstijging voor de energiekosten in relatie tot de huidige marktomstandigheden en de gevolgen die dit heeft voor de gemeente Groningen. Voor 2023 zijn de tarieven vastgelegd waarbij een energiebesparing is ingeboekt van 15% op het gasverbruik en 10% op het elektraverbruik. De praktijk moet uitwijzen of de doorgevoerde maatregelen deze reductie behalen. Daarnaast zijn de energiebelastingen per 2023 verhoogd en zijn de prijzen van warmtestad met 132% verhoogd. De netwerkkosten voor elektra zijn met gemiddeld 28% toegenomen, die voor gas met gemiddeld 20%. Deze effecten waren niet meegenomen in begroting 2023 omdat de begroting 2022 daarvoor als basis gebruikt is. Deze stijgingen maakt dat eerdere prognoses van een verwacht positief resultaat in 2023 onder druk komt te staan.</p> <p>Een eerste grove indicatie is dat de kosten in 2023 met circa € 700.000 zullen toenemen door hogere netwerkkosten en vooral de enorme verhoging in de Warmtestad tarieven. Daarentegen verwachten we een besparing van ca € 750.000 als we de boogde besparing op gas en elektra weten te realiseren. Waarbij de besparing op elektra lastig te halen is omdat daar het volume jaarlijks ook toeneemt, bijvoorbeeld door laadpalen. Daarom achten we het risico aanwezig dat overall een klein te kort kan ontstaan ten opzichte van de begroting 2023. We verwachten dat dit binnen de bestemmingsreserve in 2023 op te vangen is.</p> <p>Voor 2024 moet het volledige volume energie nog in gekocht worden daardoor is het begrotingsjaar 2024 substantieel gevoeliger voor prijsstijgingen. Het is gelet om mondiale ontwikkeling en onzekerheden moeilijk om harde uitspraken te doen over de te verwachten kostenstijgingen. Als we het prijspeil van begin februari 2023 hanteren, waarbij al sprake is van een substantiële verlaging ten opzichte van de tweede helft van 2022, zullen de energiekosten gemeentebreed stijgen met € 8,9 mln. Als we in de verwachting het prijspeil van november 2022 hanteren, dan zullen de kosten gemeentebreed stijgen met circa € 12,8 mln.</p> <p>De bedragen zijn uiterst indicatief gezien de mondiale ontwikkelingen en de bijbehorende prijschommelingen in de markt. De volumes voor 2024 kunnen nog niet worden ingekocht omdat de aanbesteding gas en de contractverlening van elektra eerst afgerond moeten worden. Pas wanneer de energieleveranciers voor 2024 ev gecontracteerd zijn, kunnen de volumes worden ingekocht (vast geklikt) en weten we de feitelijke kosten voor 2024 e.v. Voor het opstellen van de begroting 2024-2027 gaan we voorsnog uit van stijgende energiekosten in een scenario dat het midden houdt tussen de prijzen van november 2022 en die per begin februari 2023. Gezien de grote onzekerheid blijven we de prijsontwikkeling gedurende het begrotingsproces volgen. Na de zomer maken we in september een actuele inschatting ten aanzien van de prijsontwikkeling. Hierdoor kunnen we per 2024 een zo actueel mogelijke inschatting van de structurele energielasten opnemen in de begroting. Het risico dat de prijzen per 2025 stijgen naar het niveau van november 2022 schatten we in op 1,8 miljoen euro waarbij we ervan uitgaan dat hiervan 40% kan worden doorgelegd naar derden waardoor het netto risico 1 miljoen euro bedraagt met een kans van 50%. Dit risico nemen we structureel op.</p>
Risicobedrag 2023	Incidenteel op te vangen met bestemmingsreserve
Kans 2023	-
Risicobedrag 2024	0
Kans 2024	-
Risicobedrag 2025	1 miljoen euro
Kans 2025	50%
Risicobedrag 2026	1 miljoen euro
Kans 2026	50%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	2023-2024
Actie	Volgen ontwikkelingen op de energiemarkt en optimaliseren contractposities tbv inkoop elektriciteit en gas. De aanbesteding gas en de contractverlening elektriciteit zo snel mogelijk afronden, dan kan er geklikt worden op een zo gunstig mogelijk moment.

Naam risico	Opgaven Vastgoedbedrijf
Deelprogramma	Diverse
Omschrijving	<p>Het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Groningen heeft een gemiddelde leeftijd van meer dan 40 jaren. De leeftijd van de vastgoedvoorraad brengt voor de toekomst forse vernieuwing-verduurzaming- en moderniseringsopgaven met zich mee. Dit vraagt heldere koersbepaling op programmaniveau. Van een aantal programma's is de koers al bepaald, dan wel wordt dit voorbereid. Het Scholenprogramma Gro Up is hiervan een voorbeeld en het Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport. Andere plannen waaraan gewerkt wordt zijn bijvoorbeeld het Accommodatieplan Welzijn (DMO), een Strategische huisvestingsvisie voor het Kernvastgoed (SSC/FSH) en een huisvestingsvisie voor de Wijkposten van Stadsbeheer. De projectmatige uitvoering van nieuwen verbouw is belegd bij het Vastgoedbedrijf.</p> <p>De genoemde vernieuwing- en moderniseringsopgaven zijn gelet op de bouwleeftijd, de dynamiek van de achterliggende (beleids-)programma's en veranderende gebruikers(wensen) noodzakelijk en leiden tot forse financiële opgaven voor de toekomst. Voor vernieuwing en modernisering wordt niet structureel gespaard binnen de gemeente. De gereserveerde middelen voor beheer en onderhoud zijn gericht op instandhouding en beheer en onderhoud 'as is', uitgaande van het meest kosten efficiënte onderhoudsniveau (NEN niveau 3).</p> <p>De leeftijd van de vastgoedportefeuille levert spanning op in relatie tot hedendaagse eisen qua functionaliteit en bedrijfsvoering. Daarnaast leidt de leeftijd van de panden tot kwetsbaarheid in relatie tot veranderende regelgeving. De eisen ten aanzien van bijvoorbeeld verduurzaming, binnenklimaat, toegankelijkheid en ARBO zullen blijvend veranderen (en toenemen), waardoor investeringen in de gemeentelijke gebouwen noodzakelijk zijn. Voorbeelden hiervan zijn de label C verplichting voor kantoren en de verplichte EML maatregelen op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer.</p> <p>De verduurzamingsambities- en normstellingen werken als katalysator voor de al forse opgave voortvloeiend uit de leeftijd van de gebouwen (levenscyclus vastgoed). Waar in het verleden een gebouw upgrade of modernisering nog strikt vanuit levensduurverlenging, functionaliteit of techniek kon worden benaderd, leidt de combinatie met de verduurzamingsopgave veelal tot een volledige nieuwbouw of renovatieopgave.</p>
Risicobedrag 2023	PM
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	PM
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	PM
Kans 2025	
Risicobedrag 2026	PM
Kans 2026	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	
Actie	

Naam risico	Specifieke uitkering stimulering Sport BTW (SPUK BTW)
Deelprogramma	3.4 Sport en bewegen
Omschrijving	<p>Om sport en beweging te stimuleren konden gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die aan hen in rekening werd gebracht in aftrek brengen. Dit recht op aftrek is met ingang van 1 januari 2019 vervallen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten daarom jaarlijks een uitkering aanvragen ter compensatie van het btw-nadeel.</p> <p>Gemeenten hebben in 2022 een voorschot van 73,63% van de aanvraag uitgekeerd gekregen ondanks dat het budget iets naar boven is bijgesteld in 2022. De definitieve afrekening 2021 volgt pas eind 2023. Voor de Gemeente Groningen is er op basis van de huidige verhouding (aanvragen versus budget) ten opzichte van de aanvraag 2022 een nadeel van circa 0,9 miljoen euro (onze aanvraag was circa 3,4 miljoen euro). Een deel van dit nadeel leidt tot hogere investeringslasten (circa 36%) en daarmee tot een nadeel in de toekomst, het resterende deel leidt tot een direct nadeel in de gemeentelijke begroting (580 duizend euro).</p> <p>De kans bestaat dat er door de gemeenten wordt overvraagd en dat de werkelijke verdeling na indienen van de jaarrekeningcijfers anders uitpakt. Voor zowel 2019 als ook 2020 was de declaratie Groningen uiteindelijk lager dan de aanvraag en is geheel gehonoreerd. Het risico heeft zich in 2019 en 2020 dus niet echt voorgedaan. We houden rekening met een kans van 25%. Het is nog lastig in te schatten of het structureel is. Vooralsnog gaan we uit van incidenteel. De regeling loopt tot en met 2023 (5 jaar).</p>
Risicobedrag 2023	580 duizend euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	580 duizend euro
Kans 2024	25%
Risicobedrag 2025	580 duizend euro
Kans 2025	25%
Risicobedrag 2026	580 duizend euro
Kans 2026	25%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2020
Actie	We hebben de financiële gevolgen van de wijziging aangeleverd bij het VNG. We volgen de ontwikkelingen op rijksniveau.

Naam risico	Fiscale risico's
Deelprogramma	Alle
Omschrijving	<p>Vennootschapsbelasting (VPB).</p> <p>De aangiften over de jaren 2016-2020 zijn ingediend. Op de onderwerpen reclameopbrengsten en parkeeropbrengsten wijkt het standpunt van de belastingdienst af van de gemeente Groningen. In een aantal lopende procedures hebben een aantal rechtbanken de belastingdienst in het gelijk gesteld en één rechtbank heeft een gemeente in het gelijk gesteld. Onzeker is wat de uitkomst van de bezwaaren/of beroepsprocedure zal zijn die met het indienen van bezwaarschriften tegen de opgelegde aanslagen is gestart.</p> <p>Boekenonderzoek.</p> <p>De belastingdienst controleert over het jaar 2018 de volledigheid en juistheid van de aangifte loonbelasting, omzetbelasting en opgaaf BTW-Compensatiefonds van de gemeente Groningen, inclusief lederz. De looncontrole is inmiddels afgerond met een minimale naheffing conform de uitkomst van het onderzoek, verhoogd met een verzuimboete. We verwachten dat de belastingdienst de uitkomsten van de andere onderzoeken zal gaan extrapoleren naar de jaren 2016 en 2017. Een deel van de bevindingen van de belastingdienst is inmiddels met de gemeente gedeeld. Over die uitkomsten is bezwaar aangetekend, hier vindt overleg met de belastingdienst over plaats.</p>
Risicobedrag 2023	p.m.
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	p.m.
Kans 2024	

Risicobedrag 2025	p.m.
Kans 2025	
Risicobedrag 2026	p.m.
Kans 2026	
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Divers
Actie	

Naam risico	Gemeentefonds
Deelprogramma	04.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	<p>De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald door de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De omvang is in ieder geval t/m 2025 gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. Het volumeaccres voor 2022 t/m 2025 is in overleg met het Rijk bevroren op de standen van de meicirculaire 2022. Daarmee wordt het accres alleen nog bijgesteld voor loon- en prijsontwikkelingen. Voor 2026 is in het regeerakkoord eenzijdig besloten een vast volumeaccres van 1 miljard euro beschikbaar te stellen voor gemeenten, provincies en het BTW compensatiefonds samen. Bij de septembercirculaire 2022 is nog eens 1 miljard beschikbaar gesteld. Ook dit accres wordt slechts bijgesteld voor loon- en prijsontwikkelingen. Het lage accres vanaf 2026 hangt samen met de voorgenomen verruiming/herziening van het belastinggebied van gemeenten en provincies. Met het kabinet moeten nog afspraken worden gemaakt over de te hanteren normeringssystematiek. Hiervoor zullen verschillende varianten worden verkend en beoordeeld alvorens hierover nieuwe afspraken worden gemaakt.</p> <p>De huidige raming van de hoogte van de algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire 2022. De omvang van het gemeentefonds bedraagt in 2022 ruim 40 miljard euro. Het gemeentefonds is hierdoor de vierde grootste uitgavenpost op de rijksbegroting.</p> <p>Vanaf 2023 wordt een nieuw verdeelmodel voor het gemeentefonds gehanteerd. Het herverdeeleffect is gemaximeerd tot €7,50/inwoner in 2023 en €15,00/inwoner in zowel 2024 als 2025. Voor gemeenten met een slechte financiële positie en/of lage sociaaleconomische structuur (SES) geldt nog een aanvullende compensatie op dit ingroeipad. Nader onderzoek moet leiden tot verbeteringen in het verdeelmodel voordat vanaf 2026 verder gegaan kan worden met het ingroeipad. De gemeente Groningen komt positief uit het nieuwe verdeelmodel.</p> <p>De omvang van het BTW-compensatiefonds (BCF) is aan een plafond gekoppeld. Overschotten of tekorten op het fonds worden verrekend met het gemeentefonds. Het ministerie van BZK heeft in overleg met de VNG het standpunt ingenomen dat gemeenten zelf reëel dienen in te schatten welke verwachte ruimte onder het BCF plafond als verwachte bate kan worden opgenomen in de meerjarenraming.</p> <p>Wij vinden het reëel om meerjarig een verwachte bate in de begroting op te nemen als gevolg van mogelijke ruimte onder het BCF plafond. Daarom is in de begroting 2023 structureel rekening gehouden met 5,0 miljoen euro onderuitputting. Dat is de realisatie over 2021 die in de meicirculaire 2022 (335,4 miljoen euro) is opgenomen en dan het aandeel van de gemeente Groningen daarin (1,5%). Hiermee sluiten we aan bij de richtlijnen van de meicirculaire 2022. Jaarlijks wordt aan de hand van de informatie in de meicirculaire de structurele ruimte door onderuitputting geactualiseerd.</p>
Risicobedrag 2023	We hanteren het uitgangspunt dat specifieke kortingen (en uitzettingen) vanuit het rijk één op één met de sector worden verrekend. Voor het overige hanteren we een maximale omvang van het risico van 5% van de ingeschatte algemene uitkering. Het risico bedraagt maximaal 34,8 miljoen euro (naar boven of naar beneden).
Kans 2023	We gaan er vanuit dat de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel, hierdoor reserveren we hiervoor geen specifieke weerstandscapaciteit.
Risicobedrag 2024	Zie 2023
Kans 2024	Zie 2023
Risicobedrag 2025	Zie 2023
Kans 2025	Zie 2023
Risicobedrag 2026	Zie 2023
Kans 2026	Zie 2023
Structureel/Incidenteel	Structureel

1e signaleringsmoment	1995
Actie	Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van de uitkeringen.

Naam risico	Verstreckte leningen en garanties
Deelprogramma	Divers
Omschrijving	<p>Algemeen</p> <p>In het treasurywettelijk kader staat dat de verstrekking van leningen of garanties aan derden alleen is toegestaan vanuit de publieke taak. Het verstrekken van een lening of het afgeven van een garantie leidt voor de gemeente tot een risico dat de derde niet aan de verplichtingen kan voldoen. Gemiddeld genomen houden we rekening met een risico van 8% van de omvang van de lening/ garantie. Per geval wordt het risico afzonderlijk beoordeeld en gewaardeerd.</p> <p>In dit risico zijn alle verstreckte leningen en garanties opgenomen, met uitzondering van de leningen verstreckt aan Warmtestad en aan Meerstad. De risico's daarvan zijn meegenomen in respectievelijk het risico Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV en het risico Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/ grondexploitaties).</p>
	<p>Leningen Euroborg</p> <p>Euroborg NV heeft één huurder voor haar stadion, waardoor het risico bestaat dat Euroborg NV niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen richting de gemeente Groningen. De omvang van het risico is gebaseerd op de restant-hoofdsom van de leningen van de gemeente aan Euroborg NV verminderd met de taxatiewaarde. Begin 2023 bedraagt het risico van de stadionleningen 6,6 miljoen euro. Rekening houdend met een kans van 25% komt de hiervoor benodigde reservering in het weerstandsvermogen uit op 1,7 miljoen euro.</p> <p>We hebben een lening verstreckt aan de NV Euroborg voor het realiseren van het Topsportzorgcentrum (TsZC). Bij het realisatiebesluit TsZC hebben we aangegeven dat deze lening niet leidt tot een noodzaak het gemeentelijk weerstandsvermogen aan te vullen. De omvang van de lening is niet hoger dan de executiewaarde (= 70% van de investeringssom). Gezien de courantheid van het gebouw en de langjarige huurcontracten met onder andere VNO-NCW/MKB-Noord, geven ook de actuele ontwikkelingen geen aanleiding om voor deze lening weerstandsvermogen aan te houden.</p>
	<p>Lening Enexis</p> <p>In 2020 is een converteerbare hybride lening verstreckt aan Enexis van 6,0 miljoen euro. Zoals aangegeven in de brief aan uw raad van 20 mei 2020, zijn wij in verband met het gunstige risicoprofiel van Enexis (een triple A-nutsbedrijf) uitgegaan van een relatief lage reservering in het weerstandsvermogen van 2,5 % van het leningbedrag, oftewel 150 duizend euro.</p>
	<p>Lening Stichting Ebbingehof</p> <p>Om de realisatie van sociale huurwoningen in het complex Ebbingehof mogelijk te maken heeft de gemeente in 2020 een lening van 3 miljoen euro verstreckt aan Stichting Ebbingehof. In verband met het relatief lage projectrisico zijn we uitgegaan van een reservering in het weerstandsvermogen van 4 % van het leningbedrag, een bedrag van 120 duizend euro. Dit is nader toegelicht in onze brief aan uw raad van 4 maart 2020.</p>
	<p>Verstreckte garantie en leningen voormalige gemeente Haren</p> <p>De gemeente heeft in het verleden een garantie afgegeven op een door de gemeente overgedragen leningenportefeuille met een geschatte stand per begin 2023 van circa 2,0 miljoen euro. Daarnaast heeft de gemeente nog twee geldleningen uitstaan met een totaal restantbedrag van 0,7 miljoen euro per begin 2023. Bij het bepalen van het risico houden we rekening met een kans van optreden van 10%. Het risico komt hiermee op 0,3 miljoen euro.</p>
	<p>Verstreckte garantie Biblionet</p> <p>De gemeente heeft een garantie verstreckt aan de Stichting Biblionet. Voor het bepalen van de omvang van het risico houden we rekening met de omvang van de verstreckte garantie van 0,8 miljoen euro en een kans van 25%. Het risico komt hiermee op 0,2 miljoen euro.</p>
	<p>De omvang van het (maximale) risico gerelateerd aan genoemde leningen en garanties waarvoor we weerstandsvermogen aanhouden bedraagt aan het begin van 2023 19,2 miljoen euro. Rekening houdend met de kansen van optreden houden we rekening met een risico in 2023 van 2,4 miljoen euro. Door aflossingen neemt dit in de jaren daarna met circa 0,1 miljoen euro per jaar af.</p>
Risicobedrag 2023	2,4 miljoen euro

Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	2,3 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	2,2 miljoen euro
Kans 2025	100%
Risicobedrag 2026	2,1 miljoen euro
Kans 2026	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	rekening 2006
Actie	Met het aflossen van de leningen, loopt het risico jaarlijks terug. Als enig aandeelhouder van de Euroborg NV monitoren wij de NV. Daarnaast houden we toezicht op de financiële situatie bij de huurder van het stadion (FC Groningen). Hiertoe bespreken we de stand van zaken regelmatig met de directie van FC Groningen. Voor alle uitgezette leningen en afgegeven garanties bewaken we de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Dit doen we bijvoorbeeld door checks op hun financiële kengetallen.

Naam risico	Renterisico
Deelprogramma	4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	<p>De renteveronderstellingen voor de begroting zijn gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de rente. Bij het bepalen van deze rentevisie baseren wij ons onder andere op de informatie van een onafhankelijk bureau dat van dag tot dag marktinformatie en prognoses met betrekking tot de geld- en kapitaalmarkt verzamelt. In onze rentevisie, die wij verkort publiceren in de paragraaf Financiering in de begroting, kijken wij ongeveer een jaar vooruit. Het risico is dat de rentepercentages in werkelijkheid hoger liggen dan waar in de begroting rekening mee is gehouden en dat de rentelasten daardoor tegenvallen ten opzichte van de begroting. Dit komt dan tot uiting in de jaarrekening. Voor een uitvoerige toelichting op de specifieke ontwikkelingen in 2022 verwijzen wij naar de paragraaf Financiering.</p> <p>Sinds het begin van 2022 zijn de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt uitzonderlijk: sinds het begin van 2022 is sprake geweest van een scherpe rentestijging. Dit hebben wij vertaald in onze rentevisie en in de verwachte rentepercentages op nieuw aan te trekken leningen in de begroting 2023. We zijn voor de berekening van de rentelasten in de begroting 2023 uitgegaan van 2 % op nieuw aan te trekken langlopende leningen en hebben rekening gehouden met het risico van een 1 % hogere rente. Daarvoor hebben wij een reservering in het (benodigde) weerstandsvermogen opgenomen. Inmiddels is duidelijk dat het risico van hogere rentes zich voordoet in 2023. In de voortgangsrapportages in 2023 gaan we in op de daadwerkelijke financiële effecten die daaruit voortvloeien. Daarbij houden we niet alleen rekening met prijseffecten (rentepercentages), maar ook met de effecten van (van de begroting) afwijkende financieringsvolumes. Voor het financieel meerjarenbeeld 2024-2027 zijn wij uitgegaan van een geactualiseerde rentevisie. We verwachten voor de jaren 2024 en verder een rente op nieuwe leningen van 3 %. Daarnaast houden wij rekening met een scenario waarbij de rente op nieuwe leningen vanaf 2024 1 % hoger ligt, dus op 4 %. Aan de hand van dat scenario hebben we onderstaande bedragen van het renterisico vanaf 2024 berekend.</p>
Risicobedrag 2023	0,9 miljoen euro
Kans 2023	50%
Risicobedrag 2024	3,8 miljoen euro
Kans 2024	50%
Risicobedrag 2025	4,5 miljoen euro
Kans 2025	50%
Risicobedrag 2026	5,5 miljoen euro
Kans 2026	50%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Doorlopend
Actie	De renteresultaten worden jaarlijks toegelicht en inzichtelijk gemaakt in de rekening. In de voortgangsrapportages nemen wij verwachte voor- en nadelen op die het gevolg zijn van tussentijdse ontwikkelingen.

Naam risico	Verzekeringen
Deelprogramma	4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	<p>Binnen de Gemeente Groningen zijn er een aantal risico's welke niet afgedekt zijn door verzekeringen. De kans op het zich voordoen van deze risico's is dermate klein maar de impact ervan kan groot zijn. De risico's welke hieronder vallen zijn fraude/berovingsrisico, milieuschade, cybercrime, computer en motorrijtuigen (Casco deel).</p> <p>Verzekeerbaarheid van risico's staat onder druk. Premies stijgen en verzekeringsvoorwaarden worden aangescherpt. Naast de invloeden van de markt staan de premies ook onder druk door de sterk oplopende inflatie. Dit heeft invloed op de premies zelf maar ook op de premiegrondslag. De herbouwaarde van onze vastgoed portefeuille stijgt namelijk ook hard. Oorzaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gestegen schadelast - Minder concurrentie, verzekeraars trekken zich terug of fuseren - Solvency II eisen waaraan verzekeraars moeten voldoen - Verduurzamingsopgave vastgoed i.r.t. bestaande bouwconstructies
Risicobedrag 2023	p.m.
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	p.m.
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	p.m.
Kans 2025	
Risicobedrag 2026	p.m.
Kans 2026	
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Begroting 2021
Actie	Door het nemen van interne beheersingsmaatregelen worden de risico's beperkt.

Naam risico	Voorziening wachtgelden en pensioen wethouders
Deelprogramma	04.2.1 College en Raad
Omschrijving	<p>De voorziening voor de wachtgelden voor wethouders is moeilijk in te schatten. Dit is afhankelijk van de periode dat oud-wethouders recht hebben op wachtgeld, een nieuwe baan of de pensioengerechtigde leeftijd. Omdat er een nieuw college gevormd is, is het risico op een dotatie groter doordat één of meerdere wethouders kunnen aftreden. In de begroting is jaarlijks uitgegaan van 100 duizend euro dotatie aan de voorziening.</p> <p>Jaarlijks wordt aan het eind van het jaar met hulp van externe dienstverleners op het gebied van pensioenverzekeringen bepaald wat de benodigde pensioenvoorziening voor (oud-) wethouders moet zijn. Het verschil tussen het benodigde en opgebouwde tegoed wordt uit de exploitatie aangezuiverd. Hiervoor is 300 duizend euro opgenomen in de begroting. Pas aan het eind van het jaar is te bepalen of dit wel of niet voldoende is.</p>
Risicobedrag 2023	pm
Kans 2023	50%
Risicobedrag 2024	pm
Kans 2024	50%
Risicobedrag 2025	pm
Kans 2025	50%
Risicobedrag 2026	pm
Kans 2026	50%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Nvt
Actie	Nvt

Naam risico	Bedrijfsrisico werkmaatschappijen (SPOT en Sport050) en Zakelijke dienstverlening (Stadsbeheer)
Deelprogramma	2.1 en 3.4 Kwaliteit Leefomgeving /Sport en Bewegen/ Cultuur
Omschrijving	<p>We houden rekening met een risico bij de werkmaatschappijen Oosterpoort/ Stadsschouwburg (SPOT) en Sport050 en bij de zakelijke dienstverlening (Stadsbeheer).</p> <p>Een deel van de inkomsten van de directie SPOT is afhankelijk van de economische conjunctuur en andere externe factoren. Wij houden rekening met een bedrijfsrisico van 15% van de omzet van circa 9,6 miljoen euro voor SPOT, dit in inclusief het risico op de bedrijfsvoering SPOT door Corona.</p> <p>Sport050 kent een afhankelijkheid van de economische conjunctuur en het weer. Wij houden rekening met een specifiek bedrijfsrisico ter hoogte van circa 15% van de tarief-gerelateerde omzet. Dit in inclusief het risico op de bedrijfsvoering van Sport050 door Corona. Die verwachte omzet is circa 7,6 miljoen euro.</p> <p>We houden rekening met een risico bij de zakelijke dienstverlening (Stadsbeheer). De inkomsten zakelijke dienstverlening (bedrijfsafval, klein gevaarlijk afval, commerciële straatreiniging en onderhoud en reparaties derden, verkoop brandstof en leasen) zijn deels afhankelijk van de economische conjunctuur en andere externe factoren. Wij houden rekening met een bedrijfsrisico van 10% van de omzet van circa 12,2 miljoen euro.</p>
Risicobedrag 2023	3,8 miljoen euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	3,8 miljoen euro
Kans 2024	25%
Risicobedrag 2025	3,8 miljoen euro
Kans 2025	25%
Risicobedrag 2026	3,8 miljoen euro
Kans 2026	25%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	
Actie	

Naam risico	Niet halen bezuinigingen
Deelprogramma	
Omschrijving	<p>Bij voorgaande en de huidige begroting zijn bezuinigingsmaatregelen vastgesteld. Niet alle voorgenomen bezuinigingen worden volledig en/of in het gewenste tempo gerealiseerd. We hebben elke nog niet gerealiseerde bezuinigingsmaatregel en nog te realiseren bezuinigingsmaatregel beoordeeld. Dit leidt tot een incidenteel risico van 3,9 miljoen euro in 2023 aflopend naar 3,7 miljoen euro vanaf 2026 en een structureel risico van 0,8 miljoen euro per 2023. Bij het bepalen van het risico is per maatregel rekening gehouden met de kans van optreden. Voor de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen wordt de uitkomst daarom volledig (=100%) meegenomen.</p>
Risicobedrag 2023	3,9 miljoen euro incidenteel 0,8 miljoen euro structureel
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	4,1 miljoen euro incidenteel 0,8 miljoen euro structureel
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	3,9 miljoen euro incidenteel 0,8 miljoen euro structureel
Kans 2025	100%
Risicobedrag 2026	3,7 miljoen euro incidenteel 0,8 miljoen euro structureel
Kans 2026	100%
Structureel/Incidenteel	Structureel / Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2014
Actie	We sturen actief op realisatie van de maatregelen.

Naam risico	Vervanging rioolpersleiding Aanpak Ring Zuid (ARZ)
Deelprogramma	Kwaliteit Leefomgeving
Omschrijving	Langs het gehele traject van de ARZ ligt een belangrijke rioolpersleiding. Ten behoeve van de ARZ is deze rioolpersleiding grotendeels verlegd. Een gedeelte van deze persleiding (kruising onder A28) is niet verlegd. Door de werkzaamheden in het kader van de ARZ treden mogelijk zettingen (verzakkingen) op waardoor schade aan de verlegde en niet verlegde persleiding kan ontstaan. Vanuit het project zijn beperkte aanvullende maatregelen getroffen om de zettingen zoveel mogelijk te beperken en is een monitoringsplan opgesteld zodat ingrijpen mogelijk is als daar aanleiding toe is. Tijdens de werkzaamheden in het kader van ARZ is al een aantal keer de rioolpersleiding beschadigd, waardoor er herstelwerkzaamheden moesten worden uitgevoerd. Als een schade ontstaat aan de rioolpersleiding onder de kruising van de A28 dan zal reparatie daarvan leiden tot langdurige stremmingen. Er is weliswaar een monitoringssysteem aangebracht, maar dat neemt het risico niet weg dat een gedeelte van de leidingen na de oplevering van de Zuidelijke Ringweg mogelijk moet worden vervangen. We bereiden ons voor op mogelijke vervanging van de persleiding en treffen de juridische voorbereidingen in verband met (mogelijke) aansprakelijkheidsstelling. Een inschatting van het risicobedrag is derhalve op dit moment nog niet te geven.
Risicobedrag 2023	PM
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	PM
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	PM
Kans 2025	
Risicobedrag 2026	PM
Kans 2026	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	Jaarrekening 2022 daarvoor als ontwikkeling opgenomen.
Actie	Zie omschrijving.

Naam risico	Prijsstijgingen
Deelprogramma	Alle
Omschrijving	De laatste jaren zien we een forse marktdruk. Bij aanbestedingen zien we forse prijsstijgingen en tevens druk op de beschikbare capaciteit in de markt, wat zich ook vertaalt naar afname van inschrijvers. Dit leidt tot hogere inschrijfsommen en onzekerheden in de prijsvorming. De stijging van de kosten heeft impact op nieuwe investeringen en de kosten van beheer en onderhoud. Hogere investeringen leiden tot hogere kosten van rente en afschrijvingen en worden via het investeringskrediet verwerkt in de meerjarenraming. De hogere kosten beheer en onderhoud heeft structureel impact op de exploitatie. De energieprijsstijging is hier onderdeel van maar door de omvang hiervan als een apart risico opgenomen. Prijsstijging wordt in beginsel opgevangen door de nominale prijscompensatie. De nominale compensatie wordt over een verhouding van 80% loon en 20% prijs in een percentage bepaald op basis van een inschatting van het CPB voor de ontwikkeling van lonen (prijs overheidsconsumptie: beloning werknemers) en de ontwikkeling van prijzen (imoc). De verwachting is dat in 2023 meer inzicht wordt verkregen in de omvang van de netto prijsstijging en dat het effect zoveel als mogelijk meegenomen wordt bij het opstellen van de begroting 2024.
Risicobedrag 2023	PM
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	PM
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	PM
Kans 2025	
Risicobedrag 2026	PM
Kans 2026	
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Jaarrekening 2022 daarvoor als ontwikkeling opgenomen.
Actie	Monitoren van prijsontwikkelingen en betrekken bij het opstellen van de begroting.

Ontwikkelingen

Naam ontwikkeling	Omgevingswet
Programma	Divers
Omschrijving	<p>Na opnieuw uitstel treedt de Omgevingswet in werking op 1 januari 2024. Het is een wettelijke verplichting deze wet in te voeren. Voor de gemeente Groningen dienen er onder andere één omgevingsvisie, en één omgevingsplan te komen, waarin alle regels uit alle bestemmingsplannen, de bruidsschat van het Rijk en vele gemeentelijke verordeningen verwerkt dienen te worden. Daarnaast wordt de reikwijdte van de omgevingsvergunning verbreedt; meer onderwerpen zullen onder de noemer omgevingsvergunning komen te vallen.</p> <p>De Omgevingswet heeft invloed op het gehele ruimtelijke domein en heeft de nodige raakvlakken met het sociale domein. De voorbereiding op het omgevingsplan (van rechtswege), het maken van het omgevingsplan, en de verbetertrajecten van de diverse werkprocessen zoals vergunningverlening en beleidsvorming zijn grote opgaven. In deze opgaven is er ook aandacht voor een verbetering van de dienstverlening.</p> <p>Een belangrijk aandachtspunt is de noodzakelijke digitaliseringsslag die wordt (af)gemaakt en de gevolgen voor het ICT-beheer bij (volledig) digitaal werken en werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).</p> <p>Een ander aandachtspunt zijn de structurele financiële effecten als gevolg van de komst van de Omgevingswet (in samenhang met de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen).</p>
Actie	<p>In de begroting 2022 is voor het programma Omgevingswet 1,133 miljoen euro opgenomen voor extra werkzaamheden op het gebied van digitalisering van het archief, verdere digitalisering van werkprocessen en werkzaamheden voor de totstandkoming van het omgevingsplan. Hierin is ook een budget voor de implementatie van de Wet kwaliteitsborging bouw meegenomen, inclusief de gevolgen voor de leges.</p>

Naam ontwikkeling	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
Deelprogramma	1.3 Wonen
Omschrijving	<p>De minister BZK heeft met de VNG een bestuursakkoord gesloten dat de start van de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gekoppeld wordt aan de invoering Omgevingswet. Tevens is onderdeel van het bestuursakkoord dat er voldoende proefprojecten uitgevoerd zijn.</p> <p>Kern van deze wet is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Kleine bouwwerken en verbouwingen vrij zijn van toets Bouwbesluit 2012; · De gemeente controleert of een aannemer werkt met een goedgekeurde methode voor kwaliteitsbewaking; · De toetsing aan het Bouwbesluit 2012 van nieuwbouw en verbouw bij de vergunningverlening door de gemeente vervalt; · Private partijen ontwikkelen methodes voor kwaliteitsbewaking om te zorgen dat aannemers zich houden aan de bouwtechnische eisen uit het Bouwbesluit 2012; · Een onafhankelijke publieke toelatingsorganisatie oordeelt of een voorgestelde methode voor kwaliteitsbewaking voldoet aan de eisen. <p>Doelstelling van de nieuwe wet is het verhogen van de bouw kwaliteit en het verlagen van de regeldruk voor bedrijven, professionals en consumenten. De wet wordt stapsgewijs ingevoerd: als eerste met eenvoudige bouwwerken: gevolgklasse 1. Zo kunnen markt en overheid wennen aan de nieuwe situatie met het door partijen zelf laten borgen van de kwaliteit van 'eenvoudige' bouwwerken. Onder gevolgklasse 1 vallen met name grondgebonden woningen, bedrijfshallen tot 2 lagen en kleine fiets- en voetgangersbruggen. Monumenten en gebouwen waarvoor extra brandveiligheidseisen gelden, vallen hier niet onder.</p> <p>De met de invoering van gevolgklasse 1 van de Wkb vervallen taken die uit leges worden bekostigd. Daarvoor in de plaats komen behandeling, juridische en inspectiekosten die niet uit leges bekostigd mogen worden. In het financieel meerjarenbeeld houden we rekening met deze extra kosten vanaf 1 januari 2024 (80 duizend euro structureel en 40 duizend euro incidenteel tot en met 2025).</p>

Actie	De consequenties voor de gemeente Groningen worden nader uitgewerkt in afstemming met het project Omgevingswet. In de aanvullende middelen voor de implementatie van de omgevingswet is ook een budget voor de implementatie van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen meegenomen.
-------	---

Naam ontwikkeling	Fauna
Deelprogramma 2.1:	Kwaliteit Leefomgeving
Omschrijving	<p>Fauna (Eikenprocessierups)</p> <p>Het aantal nesten van eikenprocessierups in de gemeente neemt toe waardoor het belang om preventief maatregelen te treffen groter wordt. Wij verwachten komend jaar hierdoor meer kosten te maken voor het aantrekken van natuurlijke vijanden door middel van het aanbieden van nestgelegenheid en het vergroten van variatie in vegetatie.</p>
Actie	

Naam ontwikkeling	Beheer en onderhoud na oplevering Zuidelijke Ringweg
Deelprogramma 2.1:	Kwaliteit Leefomgeving
Omschrijving	<p>Naar aanleiding van de werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg hebben we een aantal ontwikkelingen geconstateerd die invloed kunnen hebben op het beheer en onderhoud.</p> <p>Verspreiding Japanse duizendknoop</p> <p>In een aantal gebieden waar werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de ARZ is er sprake van groei van de Japanse duizendknoop. Deze plant behoort tot invasieve exoten die lastig te bestrijden is. Vanwege zijn groeikracht en sterke wortels kan de Japanse duizendknoop schade toebrengen aan wegen en leidingen. Door de grondwerkzaamheden in het kader van de ARZ en het verplaatsen van grond bestaat een grote kans dat deze exoot zich kan verspreiden binnen het werkgebied van ARZ. Dit zal het beheer en onderhoud van de getroffen gebieden na oplevering van de ARZ sterk beïnvloeden. Het bestrijden ervan is zeer kostbaar.</p> <p>Het verwijderen, en vernietigen, van de Japanse Duizendknoop is noch een wettelijke noch een contractuele verplichting. Wel is afgesproken dat verplaatsen/verspreiden tot een minimum wordt beperkt.</p> <p>Rioolpersleiding</p> <p>Dit onderdeel is met ingang van de jaarrekening 2022 opgenomen onder de risico's.</p>
Actie	Er hebben gesprekken plaatsgevonden met alle bij het project betrokken partijen. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en komen hierop terug.

Naam ontwikkeling	Regelingenwoud
Programma	3. Vitaal en Sociaal
Omschrijving	<p>Voor mensen die moeilijk kunnen rondkomen of moeilijk mee kunnen doen, kennen wij een groot aantal regelingen dat hen (financieel) helpt. De voorwaarden en de eisen die we stellen aan bewijsstukken kennen verschillende procedures. Gevolg is dat inwoners door de regelingenbomen het regelingenbos niet zien. Hierdoor bestaat het risico dat inwoners die recht hebben op een regeling hier geen gebruik van maken. Dit kan leiden tot knelpunten op andere levensgebieden. We hebben een aantal maatregelen genomen om de eenvoud en toegankelijkheid van regels en voorzieningen te vergroten.</p> <p>Naast het eenvoudiger en toegankelijk maken van bestaande regelingen en voorzieningen, willen we ook onderzoeken of het mogelijk is om het aantal regelingen te verminderen, aan te passen of meer in samenhang te brengen met andere doelen en voorzieningen binnen het sociaal domein. Dit moet leiden tot minder en eenvoudiger regelingen die meer uitgaan van de behoefte en de situatie van de inwoners.</p> <p>Het kappen van het regelingenwoud kan ertoe leiden dat de uitgaven aan regelingen en voorzieningen kunnen toenemen. Hiervan kunnen we op dit moment nog geen inschatting maken.</p>
Actie	Monitoring van uitgaven.

Naam ontwikkeling	
Loonkostensubsidie	
Deelprogramma	
3.1 Werk en inkomen	
Omschrijving	<p>Tijdens de behandeling van de SZW begroting 2021 heeft de Tweede Kamer ingestemd met een motie waarin het kabinet is opgeroepen om de loonkostensubsidies (LKS) op basis van realisaties te financieren. Het doel van de motie was om extra werkplekken mogelijk te maken voor mensen die vallen binnen de doelgroep banenafpraak of mensen die beschut werk nodig hebben. De aangepaste financiering van LKS wordt met ingang van 2022 ingevoerd. Dit betekent dat het deelbudget LKS, dat nu nog wordt verdeeld met behulp van het verdeelmodel inkomensdeel Participatiewet, op basis van realisaties wordt verdeeld. Hierbij wordt gekeken naar het aandeel van gemeenten in de totale uitgaven aan LKS in het voorgaande jaar. Dit aandeel is het aandeel in het macrobudget LKS in het komende begrotingsjaar. Het macro budget LKS wordt berekend op basis van de totale uitgaven in het voorgaande jaar vermeerderd met de jaarlijks verwachte oploop als gevolg van de toename van de doelgroep waarvoor LKS wordt ingezet.</p> <p>Het is nog lastig om in te schatten wat het risico op een tekort is. Dit is afhankelijk van de toereikendheid van het macrobudget en van de mate waarin het budgetaandeel in het lopende jaar gelijk is aan het aandeel in de uitgaven in het lopende jaar. De afgelopen 3 jaar is het aandeel van de gemeente Groningen in de totale uitgaven toegenomen. En het is ook de bedoeling dat gemeenten jaarlijks meer LKS inzetten. Het aandeel dat gemeenten hebben in de totale LKS uitgaven is pas na afloop van het jaar bekend. Daarbij is het zo dat dit aandeel niet alleen wordt bepaald door onze uitgaven maar ook door die in andere gemeenten. We schatten het risico op een tekort nog niet hoog in. Op basis van de jaarrekening 2022 kunnen we inschatten of er een risico moet worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.</p>
Actie	Monitoren van de gemeentelijke uitgaven aan LKS in relatie tot de macro-uitgaven t-1 en de verwachte jaarlijkse macro oploop.

Naam ontwikkeling	
Uitvoeringskosten inburgering	
Deelprogramma	
3.1 Werk en inkomen	
Omschrijving	<p>De beschikbare middelen ter dekking van de uitvoeringskosten inburgering zijn gebaseerd op de huidige doelstelling statushouders. Mocht deze doelstelling worden verhoogd is het nog onzeker of daarvoor extra middelen beschikbaar zullen worden gesteld.</p> <p>Daarnaast zal moeten blijken of de toegekende SPUK middelen voor de onderwijsroute voldoende zullen zijn om alle lasten te kunnen dekken. De toegekende SPUK middelen bestaan uit reguliere SPUK middelen die worden afgerekend op basis van werkelijke aantallen én uit extra SPUK middelen onderwijsroute die ook worden afgerekend op basis van werkelijke aantallen maar landelijk gemaximeerd zijn. Op basis van de huidige verwachting van de aantallen onderwijsroutes en de inschatting van de kostprijs van de onderwijsroute (de aanbesteding is nog niet afgerond) lijkt er geen tekort te ontstaan, maar als de aantallen fors hoger uitvallen en/of de kostprijs van de onderwijsroute hoger uitvallen kan er wel een tekort ontstaan.</p>
Actie	Monitoren aantallen statushouders, uitvoeringskosten, aantal statushouders op onderwijsroute en kosten onderwijsroute.

Naam ontwikkeling	
Biomassa installatie Kardinge	
Deelprogramma	
3.4 Sport en bewegen	
Omschrijving	<p>Landelijk wordt er een natuurvergunning gevraagd voor alle installaties groter dan 1 Mw (megawatt). De huidige installatie bij Kardinge < 1 Mw is in 2014 in bedrijf genomen. Op dat moment waren er geen normen voor de Nox uitstoot, echter eind 2015 zijn er normen gesteld, die in 2020 verder zijn aangescherpt. De geïnstalleerde installatie voldoet niet meer aan de huidige normen. Er is door de provincie een gedoogvergunning verleend. Eind 2022 dient er een vergunning te worden aangevraagd/verleend bij de provincie.</p> <p>Stand van zaken op dit moment. Afgelopen periode is er een rechtszaak over de Biomassa-installatie Kardinge geweest. De Provincie Groningen gaat niet in Hoger Beroep tegen de uitspraak van de rechtbank. Het standpunt van de PG is dat zij samen met ons als belanghebbende partij een nieuw besluit gaan maken over het handhavingsverzoek van het MOB en dit wordt opnieuw ter beoordeling voorgelegd aan de rechtbank. Wij hebben een belangrijke motiverende rol omdat wij door middel van een onderzoek aan kunnen tonen dat een vergunningplicht voor ons biomassa inderdaad onevenredig is. De resultaten en het advies van het onderzoek wordt door de PG meegenomen in het maken van een nieuw besluit. De PG heeft ons een deadline van 31 januari 2023 gegeven om met het advies te komen. Aangezien dit niet kan qua tijd is er een aantal maanden uitstel gevraagd. Voor de zomervakantie weten we meer. De biomassa staat nu uit en zal op zijn vroegst weer in het najaar aangaan.</p>
Actie	Volgen ontwikkelingen en onderzoek.

Naam ontwikkeling	
Ventilatiernorm sportaccommodaties	
Deelprogramma	
3.4 Sport en bewegen	
Omschrijving	<p>Wettelijk moeten de sportaccommodaties qua ventilatie voldoen aan het Bouwbesluit. Nagenoeg alle sportpanden van de gemeente Groningen voldoen aan het Bouwbesluit. Echter bij een drietal panden dient er nog te worden voldaan aan het bouwbesluit. In het eerte kwartaal van 2023 is er een rapport beschikbaar met daarin de technische adviezen en maatregelen en (naar verwachting substantiele) kosten voor deze 3 gebouwen. Vervolgens zullen deze panden z.s.m. worden aangepast.</p> <p>Van groter belang is dat het RIVM in het kader van de Corona problematiek recent een richtlijn heeft opgesteld voor ventilatie in gebouwen. Er wordt vanuit gegaan dat de ventilatie in gebouwen minimaal voldoet aan het Bouwbesluit. Sportaccommodaties worden echter in deze richtlijn specifiek benoemd, waarbij wordt verwezen naar het feit dat men er vanuit gaat dat de ventilatie binnen deze voorzieningen aan de NOC*NSF norm voldoet. Deze norm is veel ambitieuzer dan het Bouwbesluit (en gaat daarmee verder dan de regelgeving voorschrijft).</p> <p>Als de NOC*NSF norm de standaard wordt voor onze sportaccommodaties zal er naar verwachting voor vele miljoenen moeten worden geïnvesteerd in nieuwe luchtbehandelingssystemen. Dit zal dan als een afzonderlijk project moeten worden opgestart waarbij de technische en financiële consequenties in kaart moeten worden gebracht. Ook zal het effect op de meerjaren pandstrategie (IABB) moeten worden meegenomen. De komende periode zal onderzocht worden of de NOC*NSF norm überhaupt een wettelijke basis heeft en wat de exacte impact is. Vooralsnog is er geen ontwikkeling zichtbaar waarbij duidelijkheid bestaat over landelijk gehanteerde (NOC/NSF) normen.</p>
Actie	Actuele ontwikkelingen volgen en melden.

Naam ontwikkeling	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed
Deelprogramma	Diverse
Omschrijving	<p>De verduurzamingsopgave van het maatschappelijk vastgoed is een forse gemeentelijke (en landelijke opgave). De doelstelling zijn vastgelegd in de Klimaatwet is vastgelegd waarbij we in 2030 49% minder broeikasgassen moeten uitstoten en in 2050 95% minder ten opzichte van 1990. De tendens is dat deze doelstelling steeds verder aangescherpt worden om de opgave te versnellen. Europees is de ambitie inmiddels verhoogd naar 55% reductie in 2030 en Landelijk is de intentie dit verder te verhogen naar 60%. Om deze versnelling van de ambities mogelijk te maken is diverse wet- en regeling in ontwikkeling.</p> <p>Een potentieel belangrijke ontwikkeling is daarbij dat de Europese Commissie voor eigenaren van maatschappelijk vastgoed een concrete renovatieverplichting instelt. Het betreft een verplichting om per jaar minimaal 3% van het vloeroppervlak van al het (maatschappelijk) vastgoed te renoveren naar een nieuwbouwnorm, waarbij dan afhankelijk van het type gebouw energielabel A++ of A+++ gaat gelden. Het invoeren van een dergelijke verplichting betekent ook voor onze gemeente een forse versnelling van de opgave. Deze potentiële opgave wordt verder uitgewerkt in een Uitvoerings- en Investeringsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed (2024). Een dergelijke opgave zou voor de gemeente een substantiële jaarlijkse financiële opgave met zich meebrengen.</p>
Actie	Ontwikkeling regelgeving volgen en betrekken in het op te stellen gemeentelijke Uitvoerings- en investeringsprogramma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed.

Naam ontwikkeling	Verbeterprogramma beheer en onderhoud sportaccommodaties en sportcentrum Kardinge.
Programma	03.4.1 Sportieve infrastructuur
Omschrijving	<p>Het beheer en onderhoud van de sportaccommodaties is een taak van Sport050. Het vastgoedbedrijf voert een deel van het groot onderhoud uit in opdracht van Sport050. Dit werd decennia lang budget gestuurd uitgevoerd. Door de verplichting vanuit de financiële verordening om (conform NEN 2767 conditie 3) planning gestuurd te werken vanuit een financiële voorziening voor het onderhoud, is de werkwijze niet langer houdbaar. De huidige MJOP's, het financiële kader en de organisatie zijn hier niet op ingericht. Inmiddels is na een aanbestedingstraject per 1 januari 2023 gestart met de inventarisatie van installaties en bouwdelen van alle sportaccommodaties/sportparken. Door conditiemeting en opnames ontstaat een actueel beeld van de staat van onderhoud, met het oogmerk om in 2023 een volledig en actueel Meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP) tot stand te brengen. Met dit MJOP in de hand zal tevens het beheer en onderhoud proces voor de sportaccommodaties worden herijkt, van organisatie en financiën tot techniek. Conform planning zijn de nieuwe MJOP's en de eindanalyse medio 2023 gereed.</p> <p>Sportcentrum Kardinge. Het sportcentrum Kardinge is vanaf 2023 technisch afgeschreven. Tot het moment dat het nieuwe (nog te bouwen) sportcentrum open gaat, zullen we de komende jaren stevig aan het werk moeten om het op niveau te houden. Het huidige meerjaren onderhoudsplan wordt op dit moment geactualiseerd, maar het kan niet uitgesloten worden dat wij de komende jaren verrast worden door onvoorziene gebeurtenissen en (tijdelijke) uitval van installaties. Deze (tijdelijke) uitval heeft diverse consequenties. Financieel gaat het om kosten van vervanging/reparatie en op het gebied van dienstverlening gaat het om bijvoorbeeld tijdelijke sluiting van bepaalde delen van Kardinge, hetgeen zorgt voor inkomstenderving en imagoschade.</p>
Actie	<p>In de begroting 2023 is een jaarlijkse structurele aanvullende bijdrage van 625 duizend euro vanaf 2023 beschikbaar gesteld (waarvan 500 duizend euro voor aanvulling van de onderhoud- en beheerbudgetten). Eerder is een bandbreedte van 500 duizend euro tot 1 miljoen euro afgegeven voor aanvullend benodigd budget. In hoeverre de in de begroting 2023 toegevoegde middelen toereikend zijn wordt duidelijk na afronding van de MJOP's en de eindanalyse medio 2023.</p> <p>T.a.v. sportcentrum Kardinge: extra monitoren onderhoudstoestand, actualiseren MJOP's en project "Toekomst Kardinge".</p>

Naam ontwikkeling	Omzet iederz
Programma	3.1.1 Werk en activering
Omschrijving	We zien momenteel dat de volumes van onze vaste opdrachtgevers deels wegvallen en ook lager worden. Dit is een beeld wat ook door onze collega SW bedrijven wordt herkend. Ter vervanging vinden we nieuwe opdrachten, echter zijn deze vooralsnog qua volume kleiner, met kleinere opbrengsten en veelal tijdelijk van aard. Het behalen van de begrote omzet is hiermee een grotere uitdaging dan eerdere jaren.
Actie	We monitoren wekelijks de ontwikkelingen van de omzet en het effect van de extra inspanningen die we hier op plegen. De werving van de accountmanager van iederz maakt daar deel van uit, deze wordt op zo kort mogelijk termijn geëffectueerd. Verbreding van werksoorten is hierbij een structureel speerpunt binnen de lopende en komende acquisitie van iederz.

Naam ontwikkeling	Atletiekbaan
Programma	3.4 Sport en bewegen
Omschrijving	De atletiekbaan in het stadspark blijkt na keuring in slechte staat te verkeren. De kunststof rondbaan is dusdanig slecht dat het advies is om deze in 2024 te renoveren (o.a. toplaag vervangen). Ook de kogelslingerkooi voldoet niet aan de eisen van KNAU. Hiervoor hebben we dispensatie tot 2024. Daarna zal de KNAU geen goedkeuring meer afgeven. De afschrijving van de baan is feitelijk in 2027. Doordat wij eerder moeten overgaan tot vervanging ontstaat er een nadeel ter hoogte van de boekwaarde (€ 195.459 peildatum 1 april 2024) op het moment van vervanging in 2024.
Actie	We onderzoeken of een renovatie de levensduur kan verlengen en vervanging kan uitstellen. Echter beide scenario's vergen extra middelen. Hiervoor zal bij de begroting 2024 een knelpunt worden ingediend.

Naam ontwikkeling	Baggeren van sloten sportparken
Programma	3.4 Sport en bewegen
Omschrijving	De afdeling Stadsingenieurs zijn bezig met onderzoek naar de mogelijke vervuiling van slib in sloten. Ook sloten rondom sportparken. Er bestaat een kans dat bij geconstateerde vervuiling de sloten uitgebaggerd dienen te worden rondom de sportparken. Indien er gebaggerd dient te worden gaat dit gepaard met substantiële kosten welke voor Sport050 zullen zijn. De hoogte van de kosten kunnen pas worden bepaald als het onderzoek per sportpark is afgerond. Gezien de hoeveelheid sportparken en sloten zal een gefaseerde aanpak noodzakelijk zijn.
Actie	Volgen en rapporteren. Zodra de financiële consequenties bekend zijn, bezien hoeveel aanvullende middelen nodig zijn (knelpunt).

Naam ontwikkeling	Volumestijging in relatie tot dienstverleningsbudgetten
Programma	3. Vitaal en sociaal
Omschrijving	<p>Gemeenten ontvangen een deel van de dienstverleningsbudgetten voor re-integratie via de algemene uitkering (AU) van het gemeentefonds (GF):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Middelen voor activering van 'klassieke' bijstandsgerechtigden; 2. Middelen voor begeleiding en activering van nieuwe doelgroepen – begeleiding regulier (voormalig WSW) en voormalig Wajong. <p>Voor de klassieke doelgroep geldt dat het volume van tijd tot tijd varieert en vooral meebeweegt op de golven van de conjunctuur. Daarnaast is het volume afhankelijk van Rijksbeleid (bijvoorbeeld P-wet, WW, pensioenen en asiel) en de gemeentelijke beleid- en uitvoeringspraktijk. Op dit moment bevindt het aantal uitkeringen zich, met name door de lage werkloosheid en de krappe arbeidsmarkt, op een historisch laag volume. De middelen die via het GF beschikbaar komen, verhouden zich goed tot dit volume en de directie Werk & Participatie kan een intensieve dienstverlening aanbieden aan een grote groep inwoners zonder werk. Wanneer de Nederlandse economie in een recessie terechtkomt en de werkloosheid stijgt dan zal ook het aantal inwoners met een uitkering toenemen. De middelen om mensen te begeleiden richting werk of werkfit te houden nemen niet automatisch toe en dat betekent dat er binnen de beschikbare middelen een afweging moet worden gemaakt welke mensen wel/(tijdelijk) niet worden ondersteund. Wanneer het onwenselijk is om dienstverlening aan inwoners (tijdelijk) op te schorten dan moet vanuit de algemene middelen aanvullend dienstverleningsbudget beschikbaar worden gesteld. Gelet op de krappe arbeidsmarkt lijkt het risico klein dat op korte termijn de werkloosheid sterk gaat toenemen. Voor de langere termijn is het goed om dit risico te benoemen. Voor de nieuwe doelgroepen geldt dat de omvang de komende jaren autonoom gaat toenemen. Deze toename hangt samen met het beperken van de toegang tot de Wajong en het dichtzetten van de toegang tot de WSW. Jonge inwoners met een arbeidsbeperking en arbeidsvermogen die bij een werkgever aan de slag kunnen, worden door de gemeente ondersteund in plaats van door het UWV en komen ook niet meer in de WSW terecht. In de Integratie-uitkering sociaal domein, onderdeel Participatie waren tot en met 2022 middelen voor de begeleiding van deze doelgroepen opgenomen. De macrobudgetten namen jaarlijks toe als gevolg van de toename van de doelgroepen. Per 2023 zijn de middelen voor begeleiding overgeheveld naar het cluster Participatie van de AU van het GF (zoals dit in 2019 ook al met de klassieke re-integratiemiddelen was gebeurd). Tegelijkertijd vindt er een herijking plaats van het GF. Dit gaat gepaard met verschuivingen ofwel herverdelingen, ook al blijven de macrobudgetten ten opzichte van de oude situatie gelijk. Door de overheveling is de automatische koppeling tussen de nieuwe doelgroep die in omvang toeneemt en de middelen die we krijgen verdwenen. Hierdoor bestaat de kans dat er onvoldoende middelen beschikbaar worden gesteld voor de begeleiding van de nieuwe doelgroep.</p>
Actie	

Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan openbare ruimte Groningen

In dit onderdeel gaan we nader in op de wijze waarop wij onze kapitaalgoederen onderhouden. We beschrijven daarvoor de omvang van onze kapitaalgoederen, de kaders en doelen die we voor het onderhoud daarvan hanteren, welke relevante beleid- en beheerplannen hierop van toepassing zijn, welke onderhoudskwaliteit we nastreven en hoe de kosten voor regulier onderhoud en investeringen worden gedekt.

Kerncijfers

Onderdeel	Waarde (peildatum december 2022)
Wegen	
• Lengte in km	1.301
• Oppervlakte ha	1.050
waarvan :	
• Asphalt ha	492
• Open verharding ha	541
• Beton ha	17
Groen	
• Oppervlakte ha	1.435
• Bomen (stuks)	120.486
Gemeentelijke bruggen	
• Beweegbaar	55
• Vast	327
Riolering	
• Op afloop liggend riool (km)	1.172
• Druk- en persriool (km)	186
• Gemalen aantal	840

Kaders en doelen

De kaders en doelen die van toepassing zijn op het onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn vastgelegd in de relevante beleidsnota's die zijn weergegeven bij programma 2. Leefomgeving en Veiligheid. Met de uitvoering van de in deze nota's en beheerplannen gestelde doelen, werken we aan een gemeente waar het prettig is om te zijn en te leven. Een gemeente die schoon, heel, groen en duurzaam is en waar samenwerken met bewoners bij onderhoud en beheer een goede gewoonte is.

Kwaliteiten

Bij het beoogde onderhoudsniveau van de openbare ruimte geldt tussen de verschillende gebiedsdelen van de gemeente nog een aantal verschillen. We waarborgen een goed en veilig gebruik van voorzieningen in de openbare ruimte, onder andere door de tijdige uitvoering van alle noodzakelijke groot onderhoud en vervangingen. Het onderhoudsniveau voor de openbare ruimte wordt ieder jaar door de raad bepaald met de vaststelling van de begroting.

Voor de gemeente Groningen gelden de volgende kwaliteitsdoelen in het Beheer en onderhoud van de openbare ruimte:

Beheermatrix versie 2020	Hoofd structuur	Binnenstad	Woon wijken	Bedrijven terreinen	Stedelijke en boven stedelijke voorzieningen	Grote groen- en recreatiegebieden	
Onderdeel	radialen, belangrijke ov-lijnen wijkontsluitings-wegen, hoofd fietsstructuren	voetgangers /winkelgebieden		bedrijven terreinen, industrie terreinen en kantorenp arken	Hoofdstation, RUG, Gron. Museum, UMCG, Stads-schouwburg, Oosterpoort, MartiniPlaza	stedelijke parken en recreatieve voorzieningen geldt ook voor begraafplaats en	Noorderplantsoen
Verharding	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed
Verlichting	Goed	Goed	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Straatmeubilair en bebording	Goed	Goed	Voldoende	Voldoende	Goed	Goed	Goed
Groen	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed
Bomen	Voldoende	Goed	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Speelvoorzieningen	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Kunstwerken	Voldoende	Goed	Voldoende	Matig	Voldoende	Voldoende	Goed
Schoonmaken	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed

Legenda:

A+	zeer goed
A	goed
B	voldoende
C	matig
D	laag

Kort samengevat komt het erop neer dat de binnenstad en het Noorderplantsoen op het niveau 'Goed' worden onderhouden. Voor bepaalde delen van de openbare ruimte daarbuiten geldt het niveau 'Voldoende'. Het niveau 'Matig' wordt als ondergrens aangehouden.

Jaarlijks wordt door een Stadspanel en een extern bedrijf een schouw van de kwaliteit van de openbare ruimte uitgevoerd (BORG-schouw). De resultaten van de schouw worden gepresenteerd in de jaarlijkse BORG-rapportage.

Financieel

Een deel van de jaarlijks beschikbare middelen is nodig voor de dekking van vaste kosten. Het gaat dan vooral om de kapitaallasten van eerdere investeringen in vervanging van kapitaalgoederen. Het reguliere (dagelijks) en groot onderhoud brengen we rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Wanneer onderhoud en reparaties niet meer toereikend zijn voor de instandhouding van voorzieningen, gaan we over tot vervanging. De investeringen die hiervoor nodig zijn, worden geactiveerd en de raad besluit jaarlijks over het beschikbaar stellen van de investeringskredieten daarvoor.

Beheer gemeentelijke gebouwen

Gebouw	Boekwaarde 01-01-2022	Meerjarenpl an aanwezig 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Voorziening 31-12-2022	Onderhouds budget begroting 2022	Onderhouds budget rekening 2022
--------	-----------------------	------------------------------	-----------------------	------------------------	----------------------------------	---------------------------------

KERNVASTGOED						
Oude stadhuis (= verzekerde waarde)	39.969	ja	51.682	783	-245	243
Goudkantoor (= verzekerde waarde)	5.084	ja	6.574	93	15	21
Duinkerkenstraat 45	1.050	ja	1.027	1.681	156	156
Duinkerkenstraat 47	1.786	ja	1.789	114	23	8
Gebouw Hanzeplein 120	5.262	ja	5.170	643	113	76
Gemeentehuis Haren	10.288	ja	10.128	1.201	69	109
Gemeentehuis Ten Boer	645	ja	631	887	18	18
Gemeentewerf Haren (Westerse Drift 5a - 13)	219	ja	171	643	40	24
Gemeentewerf Ten Boer	71	ja	69	240	3	15
Harm Buitenplein	42.846	ja	41.796	2.392	439	380
Huisvesting Zuiderdiep	8.715	ja	8.323	2.036	141	138
Peizerweg	1.053	ja	968	2.159	120	77
Prefectenhof	10.018	ja	9.770	1.465	67	137
Trompsingel	3.172	ja	3.078	669	63	82
Subtotaal	130.177		141.174	15.006	1.022	1.485
BRANDWEERGEBOUWEN						
Gebouw Sontweg 10	2.670	ja	2.403	1.265	193	79
Subtotaal	2.670		2.403	1.265	193	79
MAATSCHAPPELIJK VASTGOED						
Gebouwen natuur- en duurzaamheid (NDE)	90	ja	82		118	1
Groninger Museum	865	ja	780	2.421	330	117
Kinderboerderij Stadspark (NDE)	362	ja	397	81	5	8
Kunstwerf	6.277	ja	6.277	141	17	29
Muziekschool	13	ja	12	486	7	4
Nieuwe Markt Groninger Forum	23.560	ja	23.437	1.478	551	731
Oosterpoort/Stadschouwburg	5.370	ja	4.932	467	5	9
Schoolgebouwen (Groningen)	141.950	ja	145.218	1.822	288	411
Schoolgebouwen (Haren)	29.667	ja	31.071	46	55	59
Schoolgebouwen (Ten Boer)	11.446	ja	11.423	108	51	263
Sportaccommodaties/zwembaden	40.278	ja	41.696	4.256	4.281	2.132
Sportcentrum Europapark	13.792	ja	13.503	763	72	73
Vensterscholen	9.961	ja	9.958	896	200	163
Villa B.	862	ja	862	27	4	0
Voormalige schoolgebouwen	2.516	ja	2.511	388	76	57
Welzijnsaccommodaties Groningen	6.074	ja	5.469	459	103	54

Welzijnsaccommodaties Haren	432	ja	249	236	39	142
Welzijnsaccommodaties Ten Boer	0	ja	0	0	0	0
Subtotaal	293.516		297.877	14.074	6.200	4.252
OVERIG						
Activa in aanbouw	38.202	nee	48.840	0	0	0
Afvalbrengstation	457	nee	446		30	10
Huisvesting personeel begraafpl (Groningen)	1.356	ja	1.356	340	31	38
Huisvesting personeel begraafpl (Haren)	2	ja	2	198	7	16
Monumenten Haren	35	ja	31	163	6	17
Overige activa	925	ja	1.628	803	2.229	266
Parkeergarages Groningen	160.320	ja	157.580	2.855	149	165
Parkeergarages Haren	1.262	ja	1.226			
Van der Hoopstraat 3	937	ja	911	396	39	46
Wijkpost Vinkhuizen	867	ja	937	340	24	36
Wijkposten (inclusief Havenkantoor)	1.049	ja	1.013	935	40	70
subtotaal	205.412		213.971	6.032	2.555	665
Eindtotaal	631.775		655.424	36.376	9.971	6.481

Algemeen

Uitgangspunt bij het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is het onderhoudsniveau drie conform NEN 2767: dit is een landelijk gangbaar niveau, dat ook is vastgelegd in de Vastgoednota. De NEN-meetmethode die tijdens de inspectie wordt uitgevoerd, leidt tot een 'score' die aangeeft wat de gemiddelde conditie van het onderzochte pand voor wat betreft het onderhoud is. De uitslag uit de meting is een 'score'. De score 3, op een schaal van 1 (nieuwbouw) tot 6 (zeer slecht) betekent: redelijk (geen nieuwbouw, beperkte onderhoudsschade of onderhoudsbehoefte) met als doel het pand in stand te houden. Algemeen wordt niveau 3 als het meest efficiënte onderhoudsniveau voor gebouwen beschouwd.

Voor de panden waar de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud zijn meerjarige onderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Deze worden jaarlijks geactualiseerd en zijn te splitsen in planmatig en niet planmatig onderhoud. Om de onderhoudskosten door de jaren heen te egaliseren, zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld. Voor het planmatig onderhoud wordt in de begroting jaarlijks een dotatie aan de voorziening geraamd op basis van het meerjarig gemiddelde vanuit de MJOP's. De werkelijke onderhoudskosten worden ten laste van de voorziening gebracht. Dit voorkomt een grillig verloop in de exploitatie van de onderhoudskosten.

Het niet planmatig onderhoud is een inschatting op basis van diverse variabelen, zoals de leeftijd en functie van het pand. Deze inschatting is opgenomen in het MJOP en daarvoor wordt jaarlijks een bedrag in de begroting opgenomen. Deze kosten moeten conform het BBV ten laste van de exploitatie worden gebracht en kunnen zodoende tot resultaten leiden.

De MJOP's komen tot stand door inventarisatie van het benodigde planmatige onderhoud door onze contractpartijen. In 2019 is een verbetertraject gestart om de juistheid en volledigheid van de installatietechnische MJOP's te toetsen. Dit is in 2021 afgerond waarbij diverse tekortkomingen zijn hersteld, dit naar aanleiding van de uitgevoerde audits. In 2022 is gestart met het verbetertraject voor de dak- en gevelcontractpartijen. Ook voor dit onderdeel zullen diverse audits uitgevoerd worden om de juistheid en volledigheid van de MJOP's vast te stellen, maar ook om vast te stellen of de werkzaamheden conform de overeenkomsten worden uitgevoerd.

Tot slot zal in 2023 het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen opnieuw aanbesteed gaan worden. De aanbestedingsprocedure hiervan is inmiddels opgestart.

Kernvastgoed

Het grootste deel van de gebouwen in de portefeuille kernvastgoed is redelijk tot goed onderhouden. Voor deze gebouwen is een passende voorziening opgenomen op basis van het principe van instandhouding. Noodzakelijk onderhoud als gevolg van een hogere bezetting (bijvoorbeeld aan de klimaatinstallatie) in een gebouw is niet voorzien. Voor 1 gebouw in deze categorie (aan het Harm Buitenplein) is met de bouwer ervan ook een onderhoudscontract voor meerdere jaren afgesloten. Die verricht het onderhoud. De revitalisering van het Stadhuis aan de Grote Markt 1 is inmiddels afgerond en het MJOP is geactualiseerd. Voor de Peizerweg 128, de hoofdlocatie van Lederz, wordt nieuwbouw gerealiseerd door middel van een Design, Build en Maintenance contract. De oplevering vond inmiddels plaats en de afgelopen maanden is hard gewerkt aan de afwerking en inhuizing van het gebouw.

Op de wijkpost in Haren waren tot en met 2022 de brandweerkazerne en Stadsbeheer gehuisvest. De Veiligheidsregio heeft deze locatie inmiddels verlaten voor een nieuwe eigen kazerne elders in Haren. Stadsbeheer onderzoekt op welke wijze hun dienstverlening naar de toekomst op de beste manier kan worden gehuisvest. Dit gebeurt in relatie met de andere wijkposten van Stadsbeheer, zodat een totaal beeld ontstaat van de huisvestingsbehoefte.

Het pand aan de Duinkerkenstraat 45 heeft op dit moment een belangrijke functie als het gaat om de huisvesting van Stadsbeheer. Er zijn verschillende ontwikkelingen die aanleiding geven om de pandstrategie van deze locatie tegen het licht te houden. Vanuit de gebruikers, Stadsbeheer en Facilitaire Services en Huisvesting (FSH) is geconstateerd dat de locatie Duinkerkenstraat in de toekomst een belangrijke rol blijft vervullen in de huisvesting van Stadsbeheer en nog een aantal andere organisatieonderdelen. Op dit moment wordt onderzocht op welke wijze het pand toekomstbestendig kan worden gerevitaliseerd.

Het (voormalige) gemeentehuis in Ten Boer is onvoldoende op niveau. Op dit moment zijn we bezig met een pilotproject om het gebouw te verduurzamen. In 2023 zal de strategie voor dit pand duidelijk moeten worden, zodat hierop gericht kan worden ingezet.

Schoolgebouwen

De verantwoordelijkheid voor het onderhoud, de functionele aanpassingen en het up-to-date houden van de schoolgebouwen voor primair-, speciaal- en voortgezet onderwijs ligt - tenzij anders overeengekomen - bij de schoolbesturen. De schoolbesturen krijgen daarvoor de middelen van het rijk. De gemeente heeft daarom geen verantwoordelijkheid (financieel en inhoudelijk) voor de technische en onderwijskundige staat van die gebouwen. Omdat de gemeente wel het wettelijke economisch claimrecht heeft, toetsen we periodiek de technische staat van de gebouwen. Voor de schoolgebouwen die technisch en functioneel niet meer voldoen hebben we maatregelen bepaald om de kwaliteit te verbeteren. Die maatregelen en de nodige investeringen zijn vastgelegd in het integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP). Dat IHP is in april 2020 door de raad vastgesteld. Voor de uitvoering van het IHP hebben we een projectorganisatie opgericht die de planvoorbereiding en uitvoering van de projecten in de eerste tranche van vier jaar (2020 tot en met 2023) ter hand neemt. Momenteel werken we aan een actualisatie van het IHP. Het nieuwe IHP heeft een looptijd van 2024 tot en met 2027 en geeft ook weer een doorkijk naar de jaren daarna. In dit IHP zullen we ook de verduurzamingsopgave en de verbetering van (een aantal) gymaccommodaties integreren. Dit nieuwe IHP zal in het najaar van 2023 aan de raad worden voorgelegd.

Van de gebouwen waarin meerdere functies naast onderwijs zijn samengebracht, zijn een aantal wel eigendom van de gemeente. Deze worden daarom door ons onderhouden. Ook schoolgebouwen, die niet meer voor onderwijs in gebruik zijn en om die reden door het schoolbestuur zijn teruggegeven aan de gemeente, zijn een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dit geldt ook voor voormalige schoolgebouwen die een andere functie krijgen of deze al hebben gekregen. Voor deze gebouwen zijn - daar waar relevant - meerjarige onderhoudsplannen opgesteld gekoppeld aan het vastgoedperspectief voor deze panden. Onze onderhoudsplanning is in eerste instantie ingericht

op instandhouding en dus NEN-conditie drie. Bij de eventuele wens voor aanpassingen aan gebouwen gaan we in overleg met de gebruikers over de mogelijkheden binnen de bestaande budgetten.

Sociaal culturele en welzijnsaccommodaties

Alle sociaal culturele accommodaties, die onder de werking van de accommodatienota vallen, zoals speeltuinverenigingen, buurtcentra, dorpshuizen en wijkcentra, worden gesubsidieerd voor de eigenaarslasten van de accommodatie. Voor het onderhoud van gebouwen in gemeentelijk eigendom is een passende voorziening opgenomen op basis van het principe van instandhouding.

Voor de niet-gemeentelijke accommodaties is in het afgelopen jaar toegewerkt naar een structurele bijdrage voor het groot onderhoud, gebaseerd op de meerjarige onderhoudsplanningen van de niet-gemeentelijke accommodaties. Dit is uitgewerkt in aanvullende regelgeving.

Het onderhoudsniveau van de sociaal culturele accommodaties is redelijk tot goed te noemen. Een uitzondering daarop is de Resedastraat 2a in de Oosterparkwijk. Deze wordt met tijdelijke maatregelen in stand gehouden en er wordt, vanwege ontwikkelingen in de wijk, toegewerkt naar afstoting van dit 'boomstammengebouw'. In de Oosterparkwijk is in het afgelopen jaar het nieuwe Wijkcentrum Bij Van Houten tot stand gekomen aan de Oliemuldersweg 47a. De speeltuinvereniging Oosterpark is inmiddels verhuist van de Resedastraat naar het nieuwe Wijkcentrum Bij van Houten. De planvorming van de volgende fase is gestart. Hierbij wordt het monument Oliemuldersweg 47, de van Houtenschool, betrokken bij het wijkcentrum.

Culturele gebouwen

Tot de culturele gebouwen behoren onder meer cultureel educatieve centra, musea, panden voor podiumkunsten en bibliotheken. Veel van deze gebouwen zijn een visitekaartje voor de gemeente: het Groninger Forum aan de Nieuwe Markt, het Groninger Museum aan het museumplein, VRIJDAG aan de St. Jansstraat, cultuurcentrum 'De Oosterpoort' aan de Trompsingel, het Noord Nederlands Toneel aan de Bloemstraat en sinds kort de kunstwerf aan de Bloemsingel. Door de hoge gebruikersdynamiek en vanuit de activiteiten in de gebouwen worden veelal extra eisen aan het gebouw gesteld (bovengemiddeld onderhoud, verbouwingen).

Eind 2019 is het Forum Groningen opgeleverd. De afgelopen jaren hebben in het teken gestaan van de afronding van de bouw, het verder inregelen van het gebouw en het op basis van praktijkervaringen verder uitwerken van bestaande MJOP van dit pand. Per 1 januari 2023 is het onderhoudscontract van het pand aanbesteed. De laatste maanden hebben dan ook in het teken gestaan van de overdracht en implementatie van de nieuwe onderhoudspartij.

In 2018 besloot de gemeenteraad tot de gezamenlijke huisvesting van een aantal dans- en theatergezelschappen. Deze waren versnipperd over de stad gehuisvest in panden die zowel inhoudelijk als milieutechnisch onvoldoende op de toekomst waren voorbereid. In september heeft dit nieuwe cultuurcluster in de vorm van de Kunstwerf (volledige nieuwbouw) en de naastgelegen Villa B (verduurzaamd en gerenoveerd) zijn deuren geopend. Het gebouw is gasloos en geeft de instellingen op een unieke en eigenzinnige wijze onderdak waarbij onderlinge samenwerking nog makkelijker maakt.

VRIJDAG is nu gehuisvest op drie verouderde locaties, waarvan één in de binnenstad. Er wordt gewerkt aan de herontwikkeling van de locatie aan de St Jansstraat ten behoeve van de integrale huisvesting van VRIJDAG op één locatie.

Het cultuurcentrum De Oosterpoort is inmiddels meer dan 50 jaar oud. De kwaliteiten van het pand (alle zalen en foyers gelijkvloers) worden in toenemende mate overschaduw door de gedateerdheid van het pand en de installaties. Dit zet de onderhoudsbudgetten onder druk. In 2017 werd duidelijk dat de huidige Oosterpoort niet langer meekan en zijn verschillende besluiten aan de raad voorgelegd op weg naar een nieuw muziekcentrum. De planvorming is in volle gang en beoogd wordt uiterlijk in 2030 een opvolger van muziekcentrum De Oosterpoort op te leveren. Tot die tijd is gekozen voor een aanpak, waarbij alleen onvermijdbare maatregelen genomen worden om het gebouw nog in stand te houden. Daarbij is flink geïnvesteerd met betrekking tot de brandveiligheid en in het afgelopen jaar de klimaatbeheersing.

Sportaccommodaties

Voor het onderhoud van alle sportgebouwen werkt Sport050 met een Meerjarig Onderhoudsplanning (MJOP) die momenteel wordt geüpdatet. Deze zal in 2024 gereed zijn. Jaarlijks wordt de MJOP bijgesteld. Hiervoor wordt sinds 2019 gebruik gemaakt van een voorziening, waar het geplande onderhoud uit gefinancierd wordt. De koeltoren op Karding is in 2022 vervangen. Begin 2021 zijn wij, mede op verzoek van de raad, gestart met het verbreden van de herontwikkelingsopgave voor het sportcentrum Karding tot een integrale, gebiedsgerichte aanpak. Dit betekent dat de daadwerkelijke herontwikkeling van het sportcentrum later gerealiseerd wordt dan in eerste instantie beoogt. Met een aantal investeringen in vervanging en onderhoud kan het sportcentrum nog maximaal 5 jaar opengesteld worden. Het meerjarenonderhoudsplan is hierop geactualiseerd, gericht op een zo efficiënt mogelijke instandhouding van het sportcentrum tot uiterlijk 2029. Deze investeringen worden gedragen binnen de onderhoudsvoorziening en reservering van Sport050. Verder is van diverse gymlokalen de dakbedekking vervangen. Ook is een groot deel van onze panden opnieuw geveerd. Tevens hebben we stapsgewijs ook in 2022 weer een paar oude douchepanelen vervangen in een aantal gymlokalen (ieder jaar een deel) en er is ledverlichting aangebracht. Het vervangen van het Gebouwen Beheer Systeem (GBS) is een jaar opgeschoven naar 2023 vanwege de benodigde capaciteit voor andere projecten, inzet van leveranciers en levering van materialen.

Voor de 'Vervanging Investerings Planning kunstgrasvelden' (VIP) wordt jaarlijks opnieuw onderzocht op noodzaak van vervanging voor het desbetreffende jaar. Hiervoor vindt medio september een soort van keuring plaats. De staat van de kunstgrasvelden is bepalend voor het moment van renovatie. Afhankelijk van de intensiteit van het gebruik vindt de vervanging van de top- en sporttechnische lagen van kunstgrasvelden plaats. Bij het bepalen van de definitieve vervangingen betrekken we de betrokken verenigingen. In 2022 zijn de kunstgrasvelden op de sportparken Glimmen, Het Noorden en 3 velden in Haren vervangen volgens planning. Op verzoek van vv Glimmen hebben we een vierde pilot voor een non-infillkunstgrasmat kunnen realiseren bij vv Glimmen. De vereniging is er heel tevreden mee. Daarnaast is het kunstgrasveld korfbal op Karding verkleind (norm KNKB) en is op sportpark West End een natuurgrasveld omgezet in kunstgras om de capaciteit te vergroten (co-investeringsfonds). Alle kunstgrasvelden met SBR worden via de VIP fasegewijs vervangen door een alternatieve infill die niet schadelijk is voor het milieu. Dit brengt meerkosten met zich mee, die op dit moment niet zijn meegenomen in de VIP. Voor een aantal jaren (afhankelijk van de daadwerkelijke vervanging van die velden) zijn deze kosten gedekt in de meerjarenbegroting 2022-2026.

Paragraaf 5: Financiering

In het Treasurystatuut staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het Treasurybeleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen:

- Relevante ontwikkeling;
- Renteontwikkeling 2022;
- Rentelasten externe financiering en renteresultaat;
- Risicobeheer financieringsportefeuille;
- Leningenportefeuille, berekening limieten en kredietrisico;
- Overzicht opgenomen langlopende leningen;
- Overzicht uitgezette langlopende leningen.

Relevante ontwikkelingen

Kaders

De wettelijke kaders voor de financiering van gemeenten zijn vooral vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (FiDo) en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen. Voor de gemeente Groningen is dit uitgewerkt in de volgende in 2022 geldende interne kaders: het Treasurystatuut 2020 (op 27 november 2019 vastgesteld door de raad) en het Handboek Treasury 2020 (op 29 oktober 2019 vastgesteld door het college).

Werkelijk aangetrokken langlopende leningen

Voor de concernfinanciering is in 2022 in totaal 80 miljoen euro aan langlopende leningen aangetrokken. De leningen van 10, 30 en 40 miljoen euro zijn vooruitlopend op de verwachte verdere rentestijging afgesloten in het voorjaar van 2022 tegen respectievelijk 1,598% (storting 22 juli 2022), 1,607% (storting 21 december 2022) en 1,596% (storting 19 december 2022). De leningen hebben looptijden van 49 en 50 jaar. Daarnaast is de door de gemeente Groningen aan Rizoem Beheer BV verstrekte geldlening deels afgelost. Als gevolg daarvan is 0,4 miljoen euro van de leningenportefeuille derden per 1 juli 2022 toegevoegd aan de portefeuille concernleningen.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte heeft zich in 2022 als volgt ontwikkeld:

Financieringsbehoefte (x 1 miljoen euro)	Bedrag	
	1-1-2022	31-12-2022
Saldo geldleningen o/g tot en met 2022	1.136	1.146
Beschikbare reserves en voorzieningen	288	349
Totaal lange financieringsmiddelen (A)	1.424	1.495
Investerings voorgaande jaren	1.472	1.472
Investerings 2022	0	70
Totaal benodigde financieringsmiddelen (B)	1.472	1.542

Uit de tabel blijkt dat het totaal van de benodigde financieringsmiddelen hoger lag dan de beschikbare lange financieringsmiddelen, zowel per 1-1-2022 als per 31-12-2022. Dit houdt in dat we een deel van de financieringsbehoefte hebben ingevuld met korte financieringsmiddelen. Hieronder vallen alle soorten kortlopende schulden en overlopende passiva, voor zover niet nodig voor de financiering van vlottende activa. Denk hierbij bijvoorbeeld ook aan vooruit ontvangen, nog niet bestede, subsidies.

Duurzame banken en kritisch bankieren

De gemeente Groningen heeft een voorkeursbeleid voor banken met een duurzaam karakter. BNG Bank is een duurzame bank en richt zich met name op financiering van duurzame projecten. BNG Bank is de huisbankier van de gemeente Groningen. De gezamenlijke gemeenten en provincies bezitten 50% van de aandelen en de Staat der Nederlanden bezit de andere 50%. Ook de gemeente Groningen is aandeelhouder en als aandeelhouder hebben we invloed op het beleid van BNG Bank.

Beoordeling kredietwaardigheid tegenpartijen (uitgezette geldleningen en verstrekte garanties)

Aan de hand van jaarcijfers van de tegenpartijen wordt jaarlijks een analyse uitgevoerd voor de beoordeling van hun kredietwaardigheid. De cijfermatige analyse wordt als daar aanleiding toe is aangevuld met een zogeheten position paper over de leningnemer. Daarin wordt de financiële situatie van de leningnemer nader onder de loep genomen en wordt gekeken naar onder andere betaalgedrag, verwachte toekomstige ontwikkelingen en voorspelde inkomsten en uitgaven. Op basis daarvan wordt voorspeld of de leningnemer aan de betalingsverplichting van de aflossing en rente kan blijven voldoen. Mocht dat niet het geval zijn, dan wordt gekeken welke beheersmaatregelen mogelijk zijn en of er een voorziening voor oninbaarheid moet worden getroffen.

Renteontwikkeling

Lange rente

De volgende grafiek laat het renteverloop van de lange rente (10-jaar SWAP) voor de periode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2022 zien.

De lange rente is gestegen van 0,30% begin 2021 tot 3,20% ultimo 2022. In het eerste deel van 2022 is sprake geweest van een, ook historisch gezien, sterke en (toen) onverwachte stijging. Vanaf juni 2022 is sprake van een schommelend zijwaarts patroon met grote uitslagen, ook op een dag. Vanaf augustus is er sprake geweest van een verdere stijging, die zich vanaf begin oktober gestabiliseerd heeft rond de 3%.

Gehanteerde rentepercentages 2022: lange rente

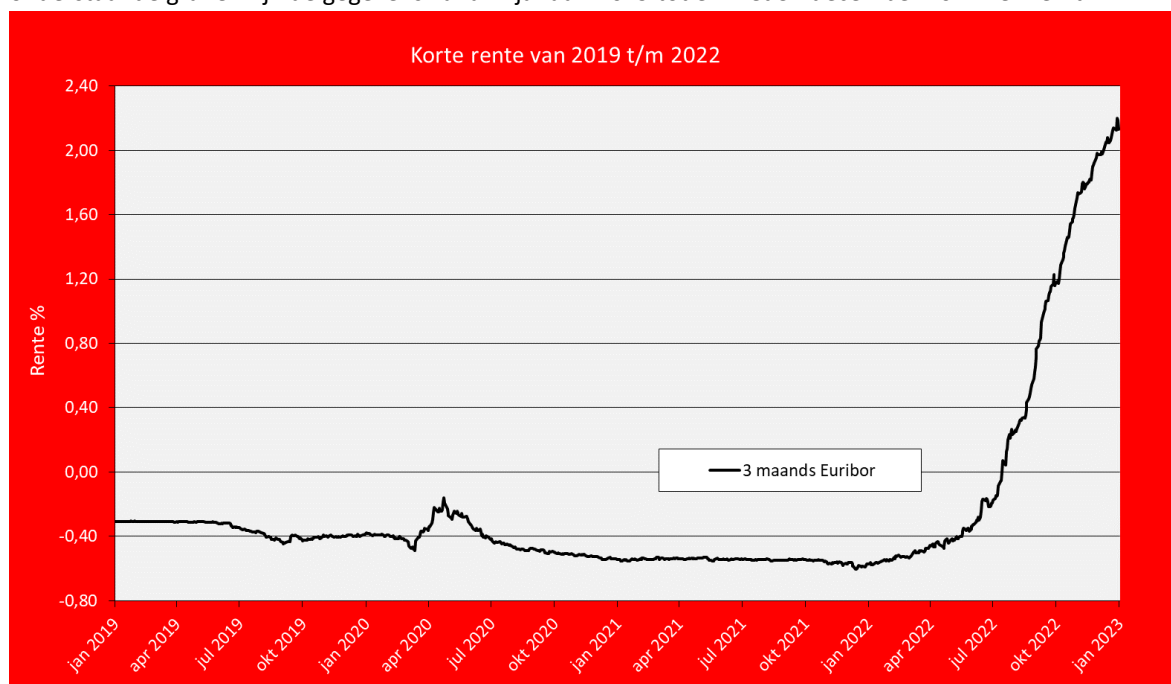
Rente langlopende leningen - begroot	0,75%
Rente-omslagpercentage (ROP)	1,50%
Rente grondexploitatie (GreX) - begroot	1,52%
Rente bekleemde reserves	1,50%

De verplichte nacalculatie van het rentepercentage op grondexploitaties heeft geleid tot een tarief van 1,53%. De afwijking van de begrote rente van 1,52 % was dusdanig gering dat er op basis van de regelgeving geen aanvullende boeking hoefde te worden gemaakt met betrekking tot de toerekening van rente aan grondexploitaties.

De afwijking van de rentelasten die verwerkt zijn in het rente omslagpercentage (ROP) is minder dan 25% en valt daarmee binnen de in de regelgeving toegestane marge.

Korte rente

Het beeld van de korte rente is gebaseerd op cijfers van de 3-maands EURIBOR (interbancaire rente). In de onderstaande grafiek zijn de gegevens vanaf 1 januari 2019 tot en met 31 december 2022 verwerkt.

Een deel van de lange financieringsbehoefte is gefinancierd met beschikbare korte middelen, zoals kasgeldleningen. Na een lange periode van negatieve rentetarieven is de korte rente, dat begin van 2022 nog 0,55% negatief was, medio 2022 gestegen tot boven de nul procent. Eind 2022 is het korte rentetarief 2,13%. Voor de concernfinanciering is er gemiddeld 16,1 miljoen euro aan kasgeldleningen aangetrokken. Die leningen zijn afgesloten tegen een gemiddeld rentetarief van - 0,49%.

De saldi op de bankrekeningen schommelen veelvuldig. Overschotten worden volgens wettelijke verplichting overgeboekt naar onze rekening bij het Rijk (schatkistbankieren). Op de betaalrekeningen van de ING bank en de ABN-AMRO bank houden wij uit praktische overwegingen een zeer beperkt tegoed aan. Hierover ontvangen wij geen rente.

Bij de Bank Nederlandse Gemeenten streven wij naar een kleine roodstand. De kosten waren gedurende de periode tot aan juli 2022 nog steeds minimaal, maar zijn sindsdien, gerelateerd aan de ontwikkelingen op de geldmarkt, scherp gestegen.

Rentelasten externe financiering en renteresultaat

Het volgende overzicht geeft inzicht in de rentelasten op externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoe rekening.

Overzicht rentelasten externe financiering (x 1.000 euro)	Bedrag	Bedrag
Externe rentelasten over de korte en lange financiering		29.025
Externe rentebaten		9.225
Totaal door te rekenen externe rente		19.800
Rente door te berekenen aan grondexploitaties	215	
Rente van projectfinanciering	245	
Minus toe te rekenen rente aan projecten (inclusief grondexploitaties)		-460
Saldo door te rekenen externe rente (A)		19.340
Rente over eigen vermogen (B)		813
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde) (C)		0
Aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente (A+B+C)		20.153
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		21.280
Renteresultaat op het taakveld Treasury (= nadeel)		1.127

Leningen voor derden worden specifiek uit de markt aangetrokken en soms met een opslag (in verband met risico's en/of staatssteunoverwegingen) verstrekt. De externe baten bestaan voornamelijk uit de ontvangen rente van de woningbouwcorporaties en Meerstad. De rente aan de grondexploitaties is doorberekend op basis van de stand per 1 januari 2022 tegen de begrote rente van 1,52%. Het rentetarief van de nacalculatie wijkt in geringe mate af van het begrote rentetarief. Er vindt daarom geen aanvullende doorberekening plaats. De BBV schrijft deze werkwijze voor. De projectfinanciering heeft betrekking op aan de sporthal Europapark toegerekende rente.

Risicobeheer financieringsportefeuille

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het risicoprofiel van de organisatie. Tevens wordt ingegaan op de gegevens die uit hoofde van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) voor de toezichthouder nodig zijn.

Limieten financiering

Ter beperking van renterisico's gelden er wettelijke limieten voor zowel de korte als de lange geldpositie.

Limietenoverzicht (bedragen x 1 miljoen euro)	2021	2022
Limieten kort geld		
Kasgeldlimiet	88,0	92,0
Drempelbedrag schatkistbankieren tot 01-07-2021	4,8	-
Drempelbedrag schatkistbankieren vanaf 01-07-2021	11,1	11,2
Limieten lang geld		
Renterisiconorm	208,0	216,0
Vervroegde aflossing langlopende leningen	-	-

Leningenportefeuille, berekening kasgeldlimiet en risiconorm

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kort-geldpositie (< 1 jaar) in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld van de gemeente mag maximaal 8,5% bedragen van het totaal van de gemeentebegroting. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet is voor 2022 vastgesteld op 92 miljoen euro.

De gemiddelde netto vlottende schuld, op basis van de ultimo maandstanden binnen een kwartaal, wordt getoetst aan het bedrag van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op het totaal van de begroting van het lopende jaar naar de stand van 1 januari.

Modelstaat A: Kasgeldlimiet (bedragen x 1.000 euro)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Omvang vlottende korte schuld (A)	20.146	20.544	0	0
Opgenomen gelden < 1jaar	0	7.583	0	0
Schuld in rekening courant	20.146	12.960	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
Vlottende middelen (B)	750	0	23.917	10.354
Contante gelden in kas	0	0	0	0
Tegoeden in rekening courant	0	0	23.917	9.188
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	750	0	0	1.167
Totaal netto vlottende schuld (A-B)	19.396	20.544	-23.917	-10.354
Toegestane kasgeldlimiet	92.000	92.000	92.000	92.000
Ruimte onder de kasgeldlimiet	72.604	71.456	115.917	102.354
Begrotingstotaal 2022 (C)	1.081.584	1.081.584	1.081.584	1.081.584
Percentageregeling (D)	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet (C x D)	92.000	92.000	92.000	92.000

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingstotaal. In modelstaat B wordt het renterisico op de vaste schuld berekend. Uit de berekening blijkt dat het renterisico op de vaste schuld in 2022 onder de wettelijke norm is gebleven.

Modelstaat B: Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld (bedragen x 1.000 euro)	2022	2023	2024	2025
1. Renteherziening	99.809	6.251	1.163	10.190
2. Aflossingen	81.866	85.689	91.100	110.642
3. Renterisico (1 + 2)	181.676	91.940	92.263	120.832
4. Rente risiconorm (4a x 4b)	216.000	212.000	213.000	214.000
5. Ruimte onder renterisiconorm (4 - 3)	34.324	120.060	120.737	93.168
4a. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4b. Begrotingstotaal	1.081.584	1.061.858	1.064.753	1.072.292
4. Rente risiconorm (4a x 4b)	216.000	212.000	213.000	214.000

Kredietrisico's op verstrekte gelden

Onderstaand onderdeel geeft de kredietrisico's op verstrekte gelden weer. Het betreft verstrekte leningen zoals uitgezette kasgeldleningen en overige creditposities bij financiële instellingen. Hierbij zijn de uitgezette bedragen per risicogroep aangegeven.

Kredietrisico op verstrekte gelden	Restantschuld	Risico %
Risicogroep	d	
(Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2022	
Gemeentelijke grondexploitatie *	307.650	68,63%
Overheidsbanken en schatkistbankieren	39.618	8,84%
Woningcorporaties met garantie WSW	52.172	11,64%
Semie overheidsinstellingen	100	0,02%
Financiële instellingen (AA en hoger)	1.425	0,32%
Overige toegestane instellingen volgens Treasury statuut **	46.594	10,39%
Particulieren	696	0,16%
Totaal Risicodragend	448.255	100,0%
Voorzieningen langlopende leningen	-1.007	-
Totaal Balanspositie	447.248	100,0%

* Dit betreft de verbonden partij Meerstad.

** Dit betreft een variëteit van leningnemers aan wie de gemeente leningen verstrekt heeft vanwege de publieke taak die door de leningnemer wordt uitgevoerd. Daarbij gaat het voor het grootste deel om onze deelnemingen Martiniplaza, Euroborg, Warmtestad, Groninger Monumentenfonds en Enexis, maar daarnaast om kleinere leningen verstrekt aan diverse andere leningnemers. Zie de toelichting op de balans onder de Financiële vaste activa voor een volledige specificatie van de verstrekte leningen.

Overzicht opgenomen (en op te nemen) langlopende leningen

Dit onderdeel geeft inzicht in de aard van de mutaties in de portefeuille opgenomen (OG) leningen gedurende het jaar.

Mutaties in Leningenportefeuille (OG)	Bedrag x 1.000 euro	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2022	1.513.943	
Bij: Nieuwe leningen	140.400	1,47%
Af: Reguliere aflossingen	104.688	3,79%
Af: Vervroegde aflossingen	916	3,12%
Af: Renteaanpassing (oud percentage)	50.000	4,10%
Bij: Renteaanpassing (nieuw percentage)	50.000	1,98%
Stand per 31 december 2022	1.548.738	1,96%

Het betreft hier de totale portefeuille opgenomen leningen van de gemeente Groningen, dus inclusief de aan derden verstrekte (gematchte) leningen.

Overzicht uitgezette langlopende leningen

Dit onderdeel geeft inzicht in de aard van de mutaties in de portefeuille uitgezette (UG) leningen gedurende het jaar.

Mutaties in Leningenportefeuille (UG)	Bedrag x 1.000 euro	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2022	371.050	
Bij: Nieuwe leningen	96.900	1,45%
Af: Reguliere aflossingen	70.504	3,50%
Af: Vervroegde aflossingen	516	3,12%
Af: Renteaanpassing (oud percentage)	4.918	3,15%
Bij: Renteaanpassing (nieuw percentage)	4.918	2,37%
Stand per 31 december 2022	396.930	2,37%

Vervroegde aflossing langlopende leningen

In 2022 zijn op verzoek van woningcorporaties twee leningen vervroegd volledig afgelost. Hiervoor werd een boeterente betaald, gebaseerd op de marktwaarde van de afgeloste leningen.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Ontwikkelingen

Algemeen

Op 14 december 2021 heeft de Eerste Kamer ingestemd met een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Hiermee wordt de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerking versterkt. Volksvertegenwoordigers krijgen zo meer mogelijkheden om hun controlerende rol in dit soort samenwerkingen in te vullen en te versterken. De wijziging treedt vanaf 1 juli 2022 geleidelijk in werking. Voor het aanpassen van gemeenschappelijke regelingen aan de gewijzigde wet geldt een termijn van 2 jaar.

Met deze wetswijziging wordt de betrokkenheid van volksvertegenwoordigers bij het bestuur van een samenwerkingsverband verbeterd. Zo krijgen de volksvertegenwoordigers meer invloed op besluiten van een gemeenschappelijke regeling, bijvoorbeeld via zienswijzen of door het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie voor raadsleden bij zware regelingen. Ook krijgen volksvertegenwoordigers meer mogelijkheden om invloed te hebben op het functioneren van een regeling, bijvoorbeeld via verplichte afspraken over evaluatie van de regeling en de verplichting om scherpere afspraken te maken over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers. Op deze manier bestaat vooraf al duidelijkheid bij alle deelnemers over de (financiële) gevolgen die een eventuele uittreding met zich mee brengt. Daarnaast komen er extra controlebevoegdheden, zoals de mogelijkheid om een enquête in te stellen over het functioneren van de gemeenschappelijke regeling. Wel dienen de raden van alle in de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten met deze enquête in te stemmen. Er is daarbij dus een raadsmeerderheid nodig in iedere deelnemende gemeente. Mede in verband met de wetswijziging werken we aan de herziening van de Kadernota Verbonden Partijen.

Nieuwe verbonden partijen

Stadshavens B.V. is opgericht op 4 maart 2022 en De Suikerzijde B.V. op 29 maart 2022.

Verbonden partijen in liquidatie of afbouw

De Stichting Industrie- en Handelsgebouwen Groningen (SIG) heeft als enige resterende doel de afwikkeling van de vordering op de failliete boedel van de TCN-Groep. Na finale afwikkeling daarvan zal de stichting worden opgeheven.

De Stichting Weerwerk wordt op basis van het raadsbesluit uit 2011 afgebouwd en zal worden opgeheven nadat de enige resterende werknemer in dienst kan treden bij een andere werkgever. Dat zal naar verwachting in 2024 zijn.

In verband met het verwerken van de grootste afvalstromen door Omrin met ingang van 2022 vindt onderzoek plaats naar de organisatievorm die zich in de toekomst het beste leent voor de samenwerking in ARCG-verband en de mogelijkheden om de gemeenschappelijke regeling te ontvlechten. Op basis van de uitkomsten van deze onderzoeken zullen besluiten worden genomen over de toekomstige invulling van de rol van de ARCG.

In verband met de afronding van de gebiedsontwikkeling Haren Noord, verwachten we de liquidatie van de rechtspersonen Dilgt Hemmen Essen B.V. en Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord in 2023.

Overzicht verbonden partijen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van waar de beleidsmatige informatie per verbonden partij beschikbaar is.

Gemeenschappelijke regelingen	Deelprogramma
Eems Dollard Regio (EDR)	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Omgevingsdienst Groningen	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen	3.3. Welzijn, Gezondheid en Zorg
PG & Z (RIGG/ GGD)	3.3. Welzijn, Gezondheid en Zorg
Publiek vervoer Groningen Drenthe	3.3. Welzijn, Gezondheid en Zorg
Meerschop Paterswolde	2.1. Kwaliteit leefomgeving
Groninger Archieven	3.5. Cultuur
OV-bureau Groningen Drenthe	1.2. Mobiliteit
ARCG	2.1. Kwaliteit leefomgeving
Veiligheidsregio Groningen	2.2. Veiligheid
Noordelijk Belastingkantoor	4.1. Dienstverlening

Vennootschappen en coöperaties	Deelprogramma
Thermiek BV	3.1. Werk en Inkomen
Euroborg NV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Waterbedrijf Groningen NV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Enexis Holding/Belang elektriciteitsproductie EPZ	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Community Network Noord-Nederland BV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
WarmteStad Holding BV	1.1. Economie & Werkgelegenheid
MartiniPlaza BV	3.5. Cultuur
GEMM CV en BV (Meerstad)	1.3. Wonen
Dilgt Hemmen Essen BV	1.3. Wonen
BNG NV	4.3. Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien
Groninger Monumentenfonds	1.3. Wonen
Omrin NV	2.1. Kwaliteit leefomgeving
Suikerzijde BV	1.3. Wonen
Stadshavens	1.3. Wonen

Stichtingen	Deelprogramma
WeerWerk Groningen	3.1. Werk en Inkomen
SIG	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Ondernemers-trefpunt	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	1.3. Wonen
Sociaal Fonds Groningen	4.4. Algemene Ondersteuning organisatie

Overig	Deelprogramma
Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis	1.1. Economie & Werkgelegenheid
Vereniging van Groninger gemeenten	4.2. College en Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Gemeenschappelijke regelingen

Eems Dollard Regio (EDR)

Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam 'Eems Dollard Regio'	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, Openbaar Lichaam.
Vestigingsplaats	Leer (Duitsland)
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is gediend bij de doelstelling gericht op het realiseren en bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking, op zowel regionaal als plaatselijk niveau, in de noordelijke grensstreek van Nederland en Duitsland.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Duitse en Nederlandse gemeenten, alsmede andere regionale overheden en Kamers van Koophandel in de Eems Dollard Regio.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft, net als ieder lid, recht op 2 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur (de EDR-Raad). Een collegelid is lid van het bestuur, de 2 ^e plek wordt op dit moment niet vervuld.
Financieel belang	Financieel belang: de gemeente Groningen betaalt jaarlijks een bijdrage op basis van haar inwonertal.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 713 duizend euro en op 31 december 2022 689 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 3,4 miljoen euro en op 31 december 2022 3,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2022 bedraagt 23 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De EDR stimuleert grensoverschrijdende projecten vooral door het verstrekken Europese subsidies.
Beleidsrisico	Geen.

Omgevingsdienst Groningen

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Veendam
Doelstelling en openbaar belang	De Omgevingsdienst Groningen is ingesteld om vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein voor de deelnemers te gaan uitvoeren, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid 2.1. Kwaliteit van de leefomgeving
Deelnemende partijen	De provincie Groningen en de 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het Dagelijks Bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij/zij de gemeente in het Algemeen Bestuur dat bestaat uit 11 leden. Alle colleges van de 10 Groninger gemeenten en de provincie Groningen zijn vertegenwoordigd met één lid in het Algemeen Bestuur. Een gedeputeerde van de provincie Groningen is voorzitter van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De totale begrote deelnemersbijdrage voor de gemeente Groningen in 2022 is 1,2 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 702 duizend euro en op 31 december 2022 219 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 3,9 miljoen euro en op 31 december 2022 3,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 37 duizend euro.
Financiële risico's	Het weerstandsvermogen bestaat uit de post onvoorzien en de algemene reserve, tezamen 279 duizend euro (na dotatie positief resultaat 2022). De

	risico's waren voor 2022 begroot op 375 duizend euro. Binnen de OGD is daarom voorgesteld om het positieve resultaat te doteren aan de algemene reserve en het voornemen uitgesproken om de algemene reserve aan te vullen tot weerstandsniveau.
Relevante beleidsinformatie	De Omgevingsdienst Groningen is een uitvoeringsorganisatie op het gebied van de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van én voor de provincie en alle gemeenten in de provincie Groningen sinds november 2013.
Beleidsrisico	Geen.

Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen

Gemeenschappelijke regeling Centrumregeling Beschermd Wonen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	<p>Het doel van de Centrumregeling Beschermd Wonen is de taken en bevoegdheden van de regiogemeenten in het kader van de Wmo 2015 op het gebied van beschermd wonen, de inloop GGZ en de begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang door mandaat en volmacht op te dragen aan de centrumgemeente Groningen.</p> <p>Per 1 januari 2021 worden de taken Beschermd Wonen, op basis van de met alle gemeenten gemaakte samenwerkingsafspraken, in fasen door gedecentraliseerd naar elke individuele gemeente. De Groninger gemeenten blijven na 2021 samen werken (NvO) op het onderdeel BW&O en hebben hiervoor een convenant en programmastructuur ingericht waarin de samenwerking afspraken staan en op welke onderdelen we gezamenlijk diensten uitvoeren en organiseren.</p>
Relatie met deelprogramma	3.3. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	Gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier en Westerwolde.
Bestuurlijk belang	Het betreft een lichte GR, zonder eigen bestuur en zonder een eigen uitvoeringsorganisatie. De portefeuillehouder is een lid van het college. Regionaal is een bestuurlijk OOGO ingericht voor de verbinding met alle Groninger gemeenten. En er is een regionaal programma BW&O die namens alle Groninger gemeenten de uitvoering en organisatie coördineert.
Financieel Belang	De gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente gelden (geoormerkte middelen voor Beschermd wonen en Opvang) als onderdeel van de Integratie Uitkering Sociaal Domein. Het budget is niet onderverdeeld naar de deelnemende gemeenten.
Vermogen	De centrumregeling heeft geen eigen vermogen en vreemd vermogen. Het budget wordt jaarlijks aan de hand van het resultaat of verdeeld onder de gemeenten of doorgeschoven als budget naar een volgend jaar.
Financieel resultaat	Het regionale resultaat bedraagt 6,4 miljoen euro voordelig. Het aandeel van de gemeente Groningen hierin is 2,4 miljoen euro.
Financiële risico's	Er zijn geen specifieke risico's.
Relevante beleidsinformatie	Per 1 januari 2021 geldt de nieuwe gemeenschappelijke regeling Beschermd wonen en Opvang, met het bijbehorende convenant. Ondanks de decentralisatie van een aantal taken naar de regiogemeenten, blijft Groningen voor onder andere de inkoop, de bovenregionale inloopvoorziening GGZ en de Maatschappelijke opvang verantwoordelijk. Het voortzetten van deze taken biedt continuïteit aan een bijzonder kwetsbare groep, de inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

Beleidsrisico	Geen.
----------------------	-------

PG & Z (RIGG/ GGD)

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	<p>Het openbaar belang betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking. De GR PG&Z kent twee uitvoeringsorganisaties: de GGD en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) voor de inkoop van de jeugdhulp.</p> <p>Het Algemeen Bestuur van de GR Publieke Gezondheid & Zorg heeft op 24 februari 2023 besloten om het model waarbij de taakvelden publieke gezondheid en jeugdhulp in twee aparte rechtsvormen zijn ondergebracht nader uit te werken. Daarbij gaat het om een splitsing van de huidige gemeenschappelijke regeling in twee afzonderlijke gemeenschappelijke regelingen.</p>
Relatie met deel programma	3.3. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	De 10 Groninger gemeenten.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is voorzitter van het Dagelijks Bestuur en vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur, dat gevormd wordt door de portefeuillehouders Gezondheid of Jeugdhulp van de Groninger gemeenten.
Financieel belang	<p>Het financieel belang bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste hebben we middelen in de vorm van een gemeentelijke bijdrage verstrekt van in totaal 7,7 miljoen euro (GGD 6,7 miljoen euro en RIGG 1,1 miljoen euro).</p> <p>Ten tweede is er door de gemeente een lening verstrekt voor de financiering van een Mobiele Röntgen Unit ad 1 miljoen euro. Jaarlijks wordt hierop 100 duizend euro afgelost. Per 31 december 2022 staat van deze lening naar verwachting nog 100 duizend euro open.</p>
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 3,3 miljoen euro en op 31 december 2022 2,9 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 37,9 miljoen euro en op 31 december 2022 48,6 miljoen euro..
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 24 duizend euro.
Financiële risico's	In de gemeentebegroting 2023 van Groningen is in de jaarschijf 2024 een taakstelling van 300 duizend euro opgenomen op de GR PG&Z. In de begroting 2024 van PG&Z is hiermee nog geen rekening gehouden.
Relevante beleidsinformatie	<p>Het openbaar belang van de GGD betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking.</p> <p>Wij werken samen met de Groninger gemeenten en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) aan de transformatie jeugdhulp. In de inkoop van de jeugdhulp, die de RIGG voor de 10 Groninger gemeenten uitvoert, is de transformatiegedachte zoveel mogelijk doorgevoerd. In onze visie op de doorontwikkeling van de jeugdhulp vanaf 2022 ligt de focus op innovatie van de inkoop en meer grip en regie als gemeente. Dit betekent dat de rol en positie van de RIGG verandert.</p>
Beleidsrisico	Geen.

Publiek vervoer Groningen Drenthe

Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	Groningen en Drenthe willen een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is; waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Zodat alle inwoners naar hun werk of school gaan en/of deel willen nemen aan het sociale leven en voor bezoekers aan onze provincies.
Relatie met deelprogramma	3.3 Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	De gemeenten Groningen, Eemsdelta, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier, Westerwolde, Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo en Westerveld en het OV-Bureau Groningen Drenthe.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het bestuur van Publiek Vervoer.
Financieel belang	De kosten van Publiek Vervoer worden gedragen door de deelnemende gemeenten in de provincie Groningen en Drenthe. De bijdrage van de gemeente Groningen is 115 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 165 duizend euro en op 31 december 2022 231 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 191 duizend euro en op 31 december 2022 403 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 66 duizend euro.
Financiële risico's	De organisatie van Publiek Vervoer en de bijdrage van de gemeente is relatief klein. Het risico zit met name in prijsstijgingen die onder andere worden bepaald door de NEA-index die van invloed zijn op de overeenkomsten met Publiek Vervoer.
Relevante beleidsinformatie	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer. Dit is onder meer het vervoer van mensen met een Wmo-indicatie, het vervoer van leerlingen die op grond van de gemeentelijke verordening hiervoor in aanmerking komen en in enkele gemeentes (waaronder Groningen) het Participatiewet vervoer.
Beleidsrisico	Geen.

Meerschapp Paterswolde

Gemeenschappelijke regeling Meerschapp Paterswolde	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de behartiging van de belangen van recreatie, natuurbescherming en landschapsverzorging van het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer, de Hoornseplas en de omliggende recreatie- en natuurgebieden.
Relatie met deelprogramma	2.1. Kwaliteit van de leefomgeving
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen participeert samen met de gemeente Tynaarlo in deze gemeenschappelijke regeling.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur is als volgt opgebouwd: 6 leden, waarvan 3 uit de respectievelijke colleges (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo, en 3 raadsleden (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo). DB bestaat uit 3 leden, gekozen uit AB, op voordracht van de deelnemende gemeenten.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage van Groningen bedraagt 85,5 % (591 duizend euro in 2022) van de totale gemeentelijke bijdragen. De gemeente Tynaarlo draagt de overige 14,5% bij.

Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 644 duizend euro en op 31 december 2022 602 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 2 miljoen euro en op 31 december 2022 1,8 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 36 duizend euro nadelig.
Financiële risico's	Niet begrote incidentele tegenvallers worden gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve. Indien de uitgaaf van structurele aard is, zal hiervoor een hogere bijdrage van de deelnemende gemeenten worden gevraagd.
Relevante beleidsinformatie	Met de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde behartigen we de belangen van recreatie, landschapsverzorging en natuurbescherming in het gebied. Dit doen we samen met de gemeente Tynaarlo.
Beleidsrisico	Geen.

Groninger Archieven

Gemeenschappelijke regeling Groninger Archieven	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De doelstelling is in gezamenlijkheid de belangen behartigen van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de gemeente Groningen betreffende de archiefbescheiden, collecties, individuele documenten, schilderijen en dergelijke die berusten in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Groningen en in de gemeentelijke archiefbewaarplaats. Het openbaar belang is dat de wettelijke taken met betrekking tot de Archiefwet, alsmede de dienstverlening op het gebied van historische informatie over Stad en Lande op orde zijn.
Relatie met deelprogramma	3.5 Cultuur
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en het Rijk (minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door twee leden van het college en in het dagelijks bestuur door één collegelid.
Financieel belang	Financieel belang: de bijdrage in 2022 bedraagt 2,5 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 756 duizend euro en op 31 december 2022 885 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 3,5 miljoen euro en op 31 december 2022 6,3 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 128 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	<p>Beleidsperiode 2021-2024</p> <p>In de beleidsperiode 2021-2024 worden de bestaande beleidlijnen verder uitgebouwd.</p> <p>De functie van de Groninger Archieven verschuift naar een brede publieksinstelling met als doel om de geschiedenis van stad en provincie onder de aandacht te brengen. Door publieksprojecten en publieksparticipatie wordt de verbinding gelegd tussen het onderzoek dat in de archieven wordt gedaan en de groeiende belangstelling in regionale geschiedenis.</p> <p>Ontwikkelingen</p> <p>De wijziging van de Archiefwet en het uittreden van het Rijk uit de Gemeenschappelijke Regeling (GR) in 2024 zullen het beleid tot 2025 bepalen. Door het uittreden van het Rijk uit de GR zullen voor 2024 één of meerdere partijen tot de GR moeten toetreden.</p>

Beleidsrisico	De Groninger Archieven zijn voor de opbrengsten voor het grootste deel afhankelijk van de bijdragen van de gemeente en het Rijk. Bezuinigingen van deze partijen kunnen invloed hebben op de opbrengsten en het realiseren van de beleidsdoelen.
----------------------	--

OV-bureau Groningen Drenthe

Gemeenschappelijke regeling OV-bureau Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang van het OV-bureau is het vormgeven van het openbaar vervoer en het aansturen van de vervoerders in het openbaar busvervoer. Op basis van de kaderstellingen van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen heeft het OV-bureau doelstellingen voor het openbaar (bus-)vervoer geformuleerd, waar vanuit het ook in 2022 zijn werkzaamheden wil verrichten.
Relatie met deelprogramma	1.2. Mobiliteit
Deelnemende partijen	Het OV-bureau is een initiatief van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen wordt in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd door een collegelid. Het algemeen bestuur bestaat uit 9 leden, drie uit ieder betrokken overheidsorgaan. De gemeente Groningen wordt hierin vertegenwoordigd door drie collegeleden.
Financieel belang	De gemeente is als deelnemer voor 21% risicodragend in het OV-bureau. De provincies Groningen en Drenthe zijn dit voor respectievelijk 44% en 35%. De gemeente Groningen draagt geen jaarlijkse deelnemersbijdrage af aan het OV-bureau voor de uitvoering van het OV. Wel draagt de gemeente bij aan de exploitatiekosten van het OV-bureau als organisatie. In november 2022 is de raad per brief geïnformeerd over de financiële situatie van het OV-bureau Groningen Drenthe en de vervoerder Qbuzz. Toen is gemeld dat de vervoerder Qbuzz kampte met een tekort door extra gereden kilometers, ziekteverzuim en hogere brandstofkosten. Het Dagelijks Bestuur van het OV-bureau acht het redelijk dat een deel van de extra kosten bij de vervoerder onvoorzien is en dat deze ten laste komen van het OV-bureau. In verband hiermee hebben we in deze gemeentelijke jaarrekening rekening gehouden met (een voorziening voor) een aanvullende bijdrage aan het OV-bureau van 1,6 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 21,2 miljoen euro en op 31 december 2022 24,2 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 18 miljoen euro en op 31 december 2022 31 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 1,8 miljoen euro nadelig.
Financiële risico's	Op 9 april 2019 heeft het algemeen bestuur OV-bureau de notitie Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018-2022 vastgesteld. Het risicomanagement van het OV-bureau omvat verschillende elementen, die in hun samenhang worden toegepast. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt na vaststelling van de jaarrekening 2022 en de bestemming van het resultaat 16,1 miljoen euro. Hiermee is de weerstandscapaciteit ruim hoger dan de eerder vastgestelde ondergrens van 4,75 miljoen euro. Vanuit de gedachte dat het weerstandsvermogen het doel heeft ten tijde van een crisis financiële risico's op te vangen, is inzet van het weerstandsvermogen

	<p>een van de oplossingsrichtingen om het meerjarig tekort zoals dat nu voorzien wordt, incidenteel te mitigeren. Daarmee zou het weerstandsvermogen van het OV-Bureau op termijn op nul uit kunnen komen.</p> <p>Dit is als een risico in de paragraaf weerstandsvermogen van deze rekening opgenomen. Voor een toelichting zie aldaar.</p>
Relevante beleidsinformatie	<p>2022 was voor het OV een uitzonderlijk jaar. Het OV heeft nog altijd te maken met achterblijvende reizigersaantallen en reizigersinkomsten. Daarnaast had het OV te maken met stijgende energie- en brandstofprijzen en een hoog ziekteverzuim bij de vervoerder.</p> <p>Corona heeft het reizigerspatroon veranderd. Doordeweeks blijven de reizigersaantallen meer achter dan in het weekend. Lange afstandsreizigers zijn sterker vertegenwoordigd dan korte afstandsreizigers. Ook is het gebruik van de hubtaxi (vraagafhankelijk vervoer) flink toegenomen.</p>
Beleidsrisico	<p>Daar waar doorstroming door toename van het verkeer en werkzaamheden meer onder druk komt te staan, leidt dit tot langere reistijden en gaat dit ten koste van de stiptheid. Dit heeft ook invloed op de kosten voor het openbaar vervoer.</p>

ARCG

Gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen (ARCG)	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer en mogelijke andere milieu- en reinigingstaken.
Relatie met deelprogramma	2.1. Kwaliteit leefomgeving.
Deelnemende partijen	Gemeenten Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en in het Dagelijks bestuur door een collegelid.
Financieel belang	De kosten van de ARCG worden gedragen door de 3 deelnemende gemeenten. De gemeente Groningen draagt in 2022 naar verwachting 2,6 miljoen euro bij, waarvan 518 duizend euro voor de vuil aanvoer en 2,1 miljoen euro voor het afvalbrengstation, het KGA-depot en de OlieWarterSlib-afscheider.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 1,0 miljoen euro en op 31 december 2022 1,0 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 2,3 miljoen euro en op 31 december 2022 971 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 0 euro.
Financiële risico's	Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de jaarrekening 2022 van de ARCG blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit ruim voldoende is om de risico's op te vangen.
Relevante beleidsinformatie	Door participatie in de gemeenschappelijke regeling ARCG willen we regie hebben op het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeente Groningen én enkele gemeenten in de regio.
Beleidsrisico	Sinds 1 januari 2022 wordt het afval van de 3 ARCG-gemeenten door Omrin verwerkt. Conform de akte van opstal wordt vanaf 2022 de nascheidingsfabriek van Attero ontmanteld. Dit proces vraagt om aandacht van de ARCG. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar de wijze, waarop de ARCG in de toekomst in een andere vorm kan worden voortgezet.

Veiligheidsregio Groningen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Groningen (VRG) stelt zich ten doel om uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg en melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Relatie met deelprogramma	2.2. Veiligheid
Deelnemende partijen	De 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	De burgemeester treedt op als voorzitter van de Veiligheidsregio in het dagelijks bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij de gemeente in het algemeen bestuur dat gevormd wordt door de burgemeesters van de 10 Groninger gemeenten.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage van de gemeente Groningen aan de Veiligheidsregio in 2022 bedraagt in totaal 21,2 miljoen euro. Dit bestaat uit een reguliere bijdrage van 20,1 miljoen euro en een tijdelijke aanvullende bijdrage van 1,1 miljoen euro. Deze aanvullende bijdrage betalen wij gedurende 5 jaar (2020 tot en met 2024) en is bedoeld om het negatieve eigen vermogen van VRG op te lossen. Dit negatieve eigen vermogen bedroeg 10,3 miljoen euro per 31 december 2019 en is ontstaan doordat de VRG zich, op basis van de recente ontwikkelingen en de BBV, genoodzaakt heeft gezien in de jaarrekening 2019 een voorziening van ongeveer 15,2 miljoen euro te treffen inzake de kosten van de Regeling FLO-overgangsrecht 75% netto garantie (FLO2018).
Vermogen	Het eigen vermogen op 31 december 2021 was 3,4 miljoen euro negatief en op 31 december 2022 1,7 miljoen euro positief. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2021 34,7 miljoen euro en op 31 december 2022 33,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedroeg 1,1 miljoen euro.
Financiële risico's	De herziening van het gemeentefonds per 2023 heeft, op basis van de doorrekening die de VRG heeft laten opstellen, consequenties voor de hoogte van onze gemeentelijke bijdrage aan de VRG. De raad wordt voorgesteld de VRG, door middel van het indienen van een zienswijze bij de actualisatie van de begroting 2023 en de conceptbegroting 2024, te vragen nader onderzoek te doen of te laten doen naar de methodiek van verdeling en alternatieve scenario's te ontwikkelen hoe hiermee om te gaan.
Relevante beleidsinformatie	Het bestuur van de VRG heeft in december de Visie op de brandweezorg 2030 vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraad ter zienswijze. Ook de kaderbrief 2024-2027 is ter informatie aan de gemeente aangeboden.
Beleidsrisico	In de kaderbrief 2024-2027 van de VRG wordt vanaf 2024 voor het strategisch huisvestingsplan rekening gehouden met een structurele uitzetting van de begroting van 1,3 miljoen euro.

Noordelijk Belastingkantoor

Gemeenschappelijke regeling Noordelijk Belastingkantoor	
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het Noordelijk Belastingkantoor voert voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uit tegen zo laag mogelijke

	maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet, zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Relatie met programma	4.1. Dienstverlening
Deelnemende partijen	De vier deelnemers zijn de waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het bestuur. Het bestuur bestaat uit vier leden, één uit iedere deelnemer. De raad wordt op vaste momenten (P&C- cyclus) en op incidentele basis geïnformeerd en betrokken.
Financieel belang	De deelnemersbijdrage van Groningen is voor 2022 uitgekomen op 6,1 miljoen euro (incl. compensabele btw) (43,5 %). Dit bedrag is gebaseerd op de jaarrekening 2022.
Vermogen	Het eigen vermogen bedroeg op 1 januari 2022 323 duizend euro en op 31 december 2022 70 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 5,4 miljoen euro en op 31 december 2022 6,1 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2022 was nihil.
Financiële risico's	In 2022 zijn de prestaties van het NBK op het gewenste niveau uitgekomen. Hiermee zijn de financiële risico's beperkt.
Relevante beleidsinformatie	Het Noordelijk Belastingkantoor heeft in 2022 voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uitgevoerd tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	-

Vennootschappen en coöperaties

Thermiek BV

Thermiek BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het verrichten van re-integratieactiviteiten ten behoeve van personen met een achterstand op de arbeidsmarkt.
Relatie met deelprogramma	3.1. Werk en Inkomen.
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Gemeente Groningen is 100% aandeelhouder en een ambtenaar bij de gemeente Groningen is Statutair directeur.
Financieel belang	Het financieel belang van de gemeente bedraagt 1.800 aandelen à 10 euro. De boekwaarde bedraagt 18 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 30 duizend euro en op 31 december 2022 30 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 268 duizend euro en op 31 december 2022 379 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 149 euro negatief.
Financiële risico's	Er zijn geen financiële risico's bekend.
Relevante beleidsinformatie	Thermiek BV heeft medewerkers van de doelgroepen Nieuw Beschut en Basisbaan in dienst die naar verschillende werkgevers worden gedetacheerd. In 2022 is het aantal medewerkers Nieuw Beschut gegroeid van 119 fte naar 137 fte. Sinds maart 2020 worden ook de basisbanen (pilot voor 3 jaar) verloond via Thermiek BV. In 2022 is het aantal basisbanen gegroeid van 39 fte (46 medewerkers) naar 45 fte (53 medewerkers).
Beleidsrisico	Geen.

Euroborg NV

Euroborg N.V.	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang van Euroborg is gelegen in het aanbieden van accommodaties ten behoeve van de sport (met name betaald voetbal), in de vorm van het Euroborg Stadion en het TopsportZorgCentrum (TsZC). Het Euroborg Stadion heeft een belangrijke rol gespeeld in de (economische) ontwikkeling van het Europapark, omdat er ook diverse andere functies in gehuisvest zijn, waaronder onderwijs, een supermarkt, een casino, een bioscoop en kantoren.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid 3.4. Sport en Bewegen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen bezit 100% van de aandelen
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 48.000 aandelen van nominaal 1 euro, zijnde 48 duizend euro. De gemeente heeft een totaalbedrag aan annuïtaire leningen verstrekt van 19,3 miljoen euro voor het stadion. Daarnaast is in 2018 de gemeentelijke lening voor het TsZC met een maximum van 4,96 miljoen euro tot stand gekomen. De totale restschuld bedraagt per 31 december 2022 18,0 miljoen euro.

Vermogen	Het eigen vermogen op 31 december 2021 was 4,5 miljoen euro en op 31 december 2022 4,5 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2021 22,6 miljoen euro en op 31 december 2022 21,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedroeg 32 duizend euro negatief.
Financiële risico's	De risico's betreffen vooral de uitstaande leningen en staan uitgebreider beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in deze jaarrekening. In het weerstandsvermogen is een reservering opgenomen voor de uitstaande leningen.
Relevante beleidsinformatie	Euroborg NV beheert het stadioncomplex en het in 2018 opgeleverde TopsportZorgCentrum (TsZC). Het TsZC is volledig verhuurd en de zorgverdieping is door Euroborg NV verkocht. De gebruikers van het TsZC zijn – naast FC Groningen met alle jeugd- en top teams – werkgeversorganisatie VNO-NCW en het Omnium (de titel waarachter het verlenen van zorg schuil gaat).
Beleidsrisico	Geen.

Waterbedrijf Groningen NV

NV Waterbedrijf Groningen	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de levering van drinkwater aan ruim 296 duizend woningen en bedrijven in de provincie Groningen en in de gemeente Tynaarlo (provincie Drenthe).
Relatie met deelprogramma	1.1.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De deelnemende partijen in het Waterbedrijf Groningen zijn de provincie Groningen en de gemeenten in het verzorgingsgebied.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door een collegelid.
Financieel belang	Het financieel belang: de gemeente Groningen had per 31 december 2022 93 (van de 284) aandelen. De aandelen van de gemeente Groningen zijn op de balans onder de financiële vaste activa gewaardeerd voor 2,5 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen bedroeg op 31 december 2020 85,7 miljoen euro en op 31 december 2021 88,9 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2020 171,6 miljoen euro en op 31 december 2021 177,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedroeg 3,2 miljoen euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De missie van Waterbedrijf Groningen is om als maatschappelijke onderneming de waterbelangen in de regio duurzaam veilig te stellen. Waterbedrijf Groningen is niet alleen een leverancier van verschillende soorten water, maar levert ook een bijdrage aan zaken als volksgezondheid, natuurbehoud, het creëren van duurzame bronnen, bestuurlijke vraagstukken, ruimtelijke ordening, werkgelegenheid en innovatie. Waterbedrijf Groningen is samen met de gemeente Groningen voor 50% aandeelhouders in Warmtestad BV.
Beleidsrisico	Om te kunnen garanderen dat er ook in de toekomst voldoende kwalitatief hoogwaardig (drink)water is, zijn oplossingen voor de besparing en opslag van water noodzakelijk. Deze opgave vergt een samenwerking met zakelijke en huishoudelijke klanten. Hierin dient ook de landbouw te worden meegenomen, want ook de wijze van (agraris) landgebruik is hierbij van belang.

Enexis Holding/Belang elektriciteitsproductie EPZ

Enexis Holding NV (netwerkbedrijf)	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch (hoofdkantoor)
Doelstelling en openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Diverse gemeenten en provincies in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland zijn aandeelhouder. De gemeente Groningen heeft 1,21055 % van de aandelen in Enexis.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Enexis Holding.
Financieel Belang	De boekwaarde van onze aandelen in Enexis bedroeg per 31 december 2022 818 duizend euro. In 2020 hebben de aandeelhouders een converteerbare hybride lening verstrekt aan Enexis. De restant-hoofdsom en boekwaarde van het door de gemeente Groningen verstrekte deel daarvan bedroeg per 31 december 2022 6,1 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 31 december 2021 was 4,2 miljard euro en op 31 december 2022 5,4 miljard euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2021 5,2 miljard euro en op 31 december 2022 4,9 miljard euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedroeg 1,3 miljard euro. Dit financieel resultaat is vooral het gevolg van de eenmalige boekwinst door de verkoop van Fudura.
Financiële risico's	<p>De aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Daarmee is het risico relatief gering. Het risico op oninbaarheid van de in 2020 verstrekte converteerbare hybride lening is gering in verband met de huidige A-kredietstatus, de prominente plaats die het behouden daarvan inneemt in het financiële beleid van Enexis en het feit dat Enexis een (gereguleerde) monopoliepositie op de markt heeft.</p> <p>De energietransitie leidt voor Enexis tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis en haar aandeelhouders zijn voortdurend in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat Enexis een financieel solide basis behoudt. Ook zijn er inmiddels afspraken gemaakt met het Rijk over een (eventuele) participatie door het Rijk. Op basis van de huidige inzichten is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn (huidige reguleringsperiode / tot 2027) aan de vastgestelde ratio's (waaronder kredietstatus) blijft voldoen.</p>
Tijdelijke deelnemingen als gevolg van verkoop productie- en leveringsbedrijf Essent	
Rechtsvorm	Besloten vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Bosch
Doelstelling en openbaar belang	Met de verkoop van de aandelen van Essent BV in 2009 is de gemeente Groningen ook aandeelhouder geworden van Attero Holding N.V. (dit belang is verkocht in 2014 aan Waterland). Daarnaast zijn, ter beperking van de risico's van de verkooptransactie, vijf tijdelijke rechtspersonen opgericht. Hiervan bestaan de volgende twee nog:

	<p><u>a. CSV Amsterdam B.V</u></p> <p>De vennootschap zal na de afwikkeling van een bezwaar- en/of beroepsprocedure richting Belastingdienst of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure kunnen worden opgeheven. Het eigen vermogen op 31 december 2021 bedroeg 312 duizend euro en op 31 december 2022 210 duizend euro. Het vreemd vermogen was 23 duizend euro op 31 december 2021 en 13 duizend euro op 31 december 2022.</p> <p><u>b. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V</u></p> <p>Ondanks dat er geen claims meer kunnen worden ingediend bij deze vennootschap, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat dit in 2023 zal gebeuren.</p> <p>Het eigen vermogen op 31 december 2021 bedroeg 1,5 miljoen euro en op 31 december 2022 1,5 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2021 7 duizend euro en op 31 december 2022 10 duizend euro.</p>
Relevante beleidsinformatie	<p>In 2022 is door de aandeelhouders van Enexis een nieuw strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes <i>Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe.</i> 2. Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie <i>Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten.</i> 3. Klanten weten wat ze aan ons hebben <i>Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen.</i> <p>Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving) en digitale transformaties.</p>
Beleidsrisico	<p>Als de in het kader van de energietransitie benodigde investeringen niet snel genoeg worden uitgevoerd, dan kan dat de energietransitie vertragen.</p>

Community Network Noord-Nederland BV

Community Network Noord-Nederland BV	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Community Network Noord Nederland is in 2004 opgericht met als doel laagdrempelig Dark Fiber (onbelichte glasvezel) aan te kunnen bieden aan, met name, grotere (veelal (semi) overheids-) organisaties die veel datatransport kennen. De private markt was en is niet erg geïnteresseerd in het aanbieden van deze infrastructuur, terwijl de vraag naar een dergelijke voorziening bij met name (semi) overheden en maatschappelijke organisaties groot is. Het werkgebied van CNNN is initieel gericht op de noordelijke regio. Tegelijkertijd

	werd een dochter BV CNG (Community Network Groningen, 100% van CANN) opgericht om de exploitatie voor haar rekening te nemen.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen is sinds 2005 aandeelhouder van de BV, de andere aandeelhouder is de stichting Administratiekantoor, die certificaten van aandelen beheert namens RUG, HH, UMCG en stichting Gerrit. CANN BV is 100% eigenaar van dochtermaatschappij CNG BV.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 2,475 miljoen euro en het geplaatst kapitaal 1,238 miljoen euro, bestaande uit 125 aandelen A van 8,9 duizend nominaal (gemeente Groningen 83 aandelen A) en 125 aandelen B van 1 duizend nominaal, waarvan 117 in het bezit zijn van Administratiekantoor CANN. De aandeelhouders A hebben een goedkeuringsrecht ter zake specifiek genoemde besluiten van de directie en ter zake van de winstbestemming. De gemeente Groningen heeft de aandelen als financiële vaste activa gewaardeerd op 1,2 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 3,8 miljoen euro en op 31 december 2022 4,1 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 396 duizend euro en op 31 december 2022 321 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 386 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	<p>In september is Community Network verhuisd naar een kantoorpand op locatie Damsterdiep in Groningen. Dit heeft extra kosten met zich meegebracht, zowel eenmalig als maandelijks.</p> <p>Ombouw Zuidelijke Ringweg: de kosten voor de omlegging bedroegen, na verrekening, ongeveer 11 duizend euro.</p> <p>Er is fors geïnvesteerd in het netwerk in 2022 vanwege uitbreidingen in het netwerk, verhogen van bestaande capaciteit door krapte in het huidige netwerk en sluiting van co-locaties (circa 185 duizend euro, afschrijving in 15 jaar). Ook in 2023 zal investering in het netwerk nodig zijn. Als vervanging van de oude monitoring is er een nieuw fiber fit monitoringssysteem aangeschaft, waardoor het netwerk 24/7 wordt getest, bewaakt en beheerd.</p> <p>In overleg met de gemeente Groningen en de aandeelhouders wordt de strategienota herschreven. Naar verwachting is de nieuwe nota halverwege 2023 gereed.</p>
Beleidsrisico	Geen.

WarmteStad Holding BV

WarmteStad Holding BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor de gemeente op een verantwoorde wijze en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een energie-neutraal Groningen in 2035.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en Waterbedrijf Groningen, ieder voor 50%.

Bestuurlijk belang	De concerndirecteur Ruimte is vertegenwoordiger van de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	<p>De deelneming in Warmtestad had per 31 december 2022 een totale boekwaarde van 14,5 miljoen euro. Dit is het saldo van de bruto boekwaarde van 17,4 miljoen euro en een in een eerder boekjaar getroffen voorziening van 2,9 miljoen euro.</p> <p>Daarnaast had Warmtestad per 31 december 2022 twee kasgeldfaciliteiten, één voor de bestaande WKO-faciliteiten met een kredietlimiet van 750 duizend euro en één voor de nieuwe ontwikkeling WKO Stadshavens met een kredietlimiet van 4,0 miljoen euro. Per 31 december 2022 had Warmtestad nog niet getrokken op deze beide faciliteiten.</p>
Vermogen	Het eigen vermogen bedroeg op 31 december 2020 8,2 miljoen euro en op 31 december 2021 8,1 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2020 47,9 miljoen euro en op 31 december 2021 53,1 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedroeg 91 duizend euro negatief.
Financiële risico's	<p>Er zijn twee hoofdactiviteiten, warmtenetten en WKO-activiteiten. De activiteit warmtenetten ligt financieel op schema. Er is weliswaar sprake van aanloopverliezen, maar die lopen in de pas met de verwachtingen. De bestaande WKO-activiteiten zijn nu verliesgevend. Er zijn diverse verbeteracties in gang gezet, er zal een schaalprong worden gemaakt door een uitbreiding met nieuwe WKO-activiteiten (Stadshavens) en er heeft in 2022 herfinanciering plaatsgevonden.</p> <p>Door de herfinanciering in 2022 is sprake van een duidelijke toename van de boekwaarde van de deelneming, met 6,1 miljoen euro tot 14,5 miljoen euro. Deze waardering is gerechtvaardigd als de door WarmteStad, bij de herfinanciering, overlegde nieuwe financiële meerjarenramingen daadwerkelijk gerealiseerd worden, inclusief een geslaagde turn around bij de bestaande WKO-activiteiten. Wij zullen dit blijven monitoren.</p> <p>De aan WarmteStad verbonden (financiële) risico's en de daarvoor opgenomen reservering in het weerstandsvermogen hebben wij gekwantificeerd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.</p>
Relevante beleidsinformatie	<p>In juni 2019 heeft de gemeenteraad het voorstel voor het uitvoeren van het project Noordwest vastgesteld. Het besluit betreft de bouw van een nieuwe duurzame warmtecentrale, waarbij gebruik wordt gemaakt van restwarmte van de twee nabij gelegen datacenters, de aanleg van een leidingnetwerk in de wijken Zernike, Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen en Kostverloren en het aansluiten van woningen en anderen gebouwen tot in totaal 10.600 woningequivalenten. De bouw en aanleg is volop in uitvoering. Er worden plannen gemaakt voor de verdere opschaling van de warmtenetten. Voor de eerste fase van de uitbreiding zal de besluitvorming in 2023 aan de orde komen.</p> <p>WarmteStad beheert op dit moment naast het Warmtenet Noordwest ook drie collectieve WKO projecten in de gemeente Groningen: op het Europapark, in het Ebbingekwartier en in de Grunobuurt. Warmtestad zal de aanleg van WKO-installaties in de nieuwe wijk Stadshavens gaan verzorgen.</p>
Beleidsrisico's	De risico's worden nader toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

MartiniPlaza BV

MartiniPlaza	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap. Met ingang van 2019 is de B.V. gesplitst in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V. en een exploitatie B.V., te weten MartiniPlaza B.V. MartiniPlaza B.V. wordt geconsolideerd in de jaarrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.. De gemeente is alleen rechtstreeks (enig) aandeelhouder in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V. Vandaar dat de cijfers hieronder betrekking hebben op de geconsolideerde balans en verlies- en winstrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het bevorderen van cultuur in brede zin en het aanbieden van een theater en een zalencomplex voor (top)sportactiviteiten, theatervoorstellingen, muziek, congressen en evenementen.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid 3.5. Cultuur
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Twee collegeleden vertegenwoordigen de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De boekwaarde van de deelneming bedroeg per 31 december 2022 3,9 miljoen euro. De gemeente Groningen heeft (langlopende) leningen verstrekt met een restschuld per 31 december 2022 van 9,0 miljoen euro. In 2022 is door de gemeente, in vervolg op eerdere besluitvorming, de kasgeldfaciliteit MJOP aan MartiniPlaza verstrekt. Ter uitvoering van het MJOP 2021-2030 kan op basis daarvan maximaal 7 miljoen euro door MartiniPlaza bij de gemeente worden geleend. Ultimo 2022 was hier nog geen gebruik van gemaakt. Rond de zomer van 2023 wordt de eerste trekking verwacht. In 2022 ontving MartiniPlaza een gemeentelijke (structurele) bijdrage aan de kapitaallasten van 2,1 miljoen euro.
Vermogen	<u>MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.</u> Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 3,8 miljoen euro en op 31 december 2021 6,6 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 14,6 miljoen euro en op 31 december 2021 13,2 miljoen euro (beide inclusief gemeentelijke leningen).
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedroeg 2,8 miljoen euro positief.
Financiële risico's	Vanuit de gemeentelijke visie op MartiniPlaza wordt gewerkt aan een voorstel om MartiniPlaza technisch, vastgoedmatig en inhoudelijk toekomstbestendig te maken (MartiniPlaza 3.0). Onderdeel hiervan is verduurzaming, vooral van belang voor de beurshallen. Met de energiecrisis is dit vraagstuk voor MartiniPlaza in 2022 urgenter geworden. Gekeken wordt of een aantal duurzaamheidsmaatregelen naar voren kan worden getrokken ten opzichte van de uitwerking van MartiniPlaza 3.0 (waarvan oplevering is beoogd in 2030). Hierbij is uitgangspunt dat de maatregelen aansluiten bij MartiniPlaza 3.0 of zichzelf vóór 2030 terugverdienen ('no regret' maatregelen).
Relevante beleidsinformatie	Gemeentelijke Visie MartiniPlaza B.V. is uitgegroeid tot een multifunctioneel complex met een programma van beurzen, congressen, cultuur en topsport. Na het aanpakken van fors achterstallig onderhoud, is een meerjarenonderhoudsplan opgesteld

	<p>voor de jaren 2021-2030. Ook is gewerkt aan het meer bij de tijd brengen van het pand (MartiniPlaza 2.0), waarvan uitvoering is beoogd in 2023. MartiniPlaza toekomstbestendig maken voor de lange termijn, vraagt echter keuzes van de aandeelhouder rond vastgoed en profiel. Daartoe heeft uw Raad in 2021 een gemeentelijke visie voor MartiniPlaza vastgesteld. Deze benadrukt de economische, dynamische en publieke waarde van MartiniPlaza voor de stad en regio Groningen, en ziet met name kansen voor de zakelijke markt en de topsport. In een volgende fase kan de visie worden uitgewerkt in een concrete blauwdruk voor de toekomst, 'MartiniPlaza 3.0', waarin MartiniPlaza onderdeel moet worden van een bredere gebiedsontwikkeling (o.a. Martini Tradepark).</p>
Beleidsrisico's	<p>In 2022 werd MartiniPlaza evenals in 2021 uitgeroepen tot 'beste congreslocatie van Noord-Nederland'. Dat betekent niet dat er sprake is van een voorziening die zich onder de huidige condities staande kan houden op de zakelijke markt. Zoals de gemeentelijke visie op MartiniPlaza ook vaststelt, vraagt behoud en eventueel uitbouwen van de positie op deze markt ingrijpende maatregelen rond vastgoed en techniek van MartiniPlaza, met aandacht voor (de relatie met) de directe omgeving. De volgende fase in de uitwerking van MartiniPlaza 3.0 wordt verwacht eind 2023. Tot de realisatie hiervan, beoogd per 2030, is de positie van MartiniPlaza op de zakelijke markt kwetsbaar.</p>

GEMM CV en BV (Meerstad)

GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad)	
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap en besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is de realisatie van een woonwijk en bedrijventerrein aan de oostkant van Groningen.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid 1.3. Wonen
Bestuurlijk belang	De gemeente is 100% aandeelhouder van GEMM Beheer B.V. De gemeente bezit, als commandiet, 96 % van de aandelen in GEMM C.V. GEMM Beheer B.V. bezit, als beherend vennoot, de overige 4 % van de aandelen in de C.V. De gemeente zorgt voor de financiering. De grondexploitatie bevindt zich in de C.V. en de B.V. is de beherend vennoot van de C.V.
Financieel belang	De deelneming in Meerstad heeft geen boekwaarde op de gemeentelijke balans. De restant-hoofdsom en boekwaarde van de door de gemeente aan Meerstad verstrekte leningen bedroeg per 31 december 2022 307,7 miljoen euro.
Vermogen	<p>De hier vermelde gegevens over vermogen en financieel resultaat hebben betrekking op de geconsolideerde jaarrekening 2021 van Grondexploitatie Maatschappij Meerstad (GEMM) BV, waarin Grondexploitatie Maatschappij Meerstad (GEMM) CV, op basis van zeggenschap, volledig is geconsolideerd.</p> <p>Het eigen vermogen op 31 december 2020 bedroeg 66,4 miljoen euro en op 31 december 2021 50,9 miljoen euro. Het vreemd vermogen op 31 december 2020 bedroeg 295,9 miljoen euro en op 31 december 2021 294,6 miljoen euro.</p>
Financieel resultaat	Het resultaat over 2021 bedroeg 15,5 miljoen euro negatief.
Financiële risico's	Het verwachte positieve resultaat (na het treffen van eerdere voorzieningen) van de grondexploitatie Meerstad bedraagt volgens de laatste, door de raad in november 2022 behandelde, herziening (per 1-1-2022) van de grondexploitatie 70,1 miljoen euro positief, op eindwaarde in 2049. Op dit moment wordt er vanuit gegaan dat dit positieve resultaat voldoende financiële buffer geeft in

	relatie tot de geïdentificeerde risico's (hoge boekwaarde, lange looptijd, programmering, stijgende kosten in de Grond- Weg en Waterbouw).
Relevante beleidsinformatie	Meerstad levert een belangrijke bijdrage aan de realisatie van de woningbouwopgave van de gemeente en het faciliteren van bedrijven. Uit de gebiedsvisie Meerstad-Noord wordt duidelijk dat het gebied ook een belangrijke rol speelt in de energietransitie.
Beleidsrisico's	Aard en omvang van de behoefte aan woningen en bedrijfskavels kunnen in de tijd veranderen. Door het volop ruimte bieden aan inspraak in combinatie met de periodieke aanpassing van de programmering wordt hier zo goed mogelijk op ingespeeld.

Dilgt Hemmen Essen BV

Dilgt Hemmen Essen B.V.	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord C.V. en GEM Haren Noord Beheer B.V. opgericht. Via onze deelneming Dilgt Hemmen Essen B.V. oefenen wij invloed uit op het ondernemingsbeleid van GEM Haren Noord Beheer B.V. GEM Haren Noord Beheer B.V. is de beherend vennoot van GEM Haren Noord C.V. In deze C.V. bevindt zich de grondexploitatie Haren Noord.
Relatie met deelprogramma	1.3. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt door een concerndirecteur vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De directie wordt aangewezen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en wordt momenteel gevormd door een ambtenaar van de gemeente.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 180 aandelen a 100 euro, zijnde 18 duizend euro. De gemeente Groningen bezit 100% van de aandelen. De boekwaarde van de aandelen op 31 december 2022 bedroeg 18 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 31 december 2021 was 17 duizend euro en op 31 december 2022 17 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2021 0 euro en op 31 december 2022 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 8 euro.
Financiële risico's	Gezien de afrondende fase zijn de financiële risico's minimaal.
Relevante beleidsinformatie	De afronding van de gebiedsontwikkeling wordt verwacht in 2023. Na de financiële afwikkeling kan de B.V. worden opgeheven.
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Geen.

BNG NV

BNG Bank N.V.	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Relatie met deelprogramma	4.3. Algemene inkomsten en post onvoorzien

Deelnemende partijen	De gemeenten en provincies in Nederland en de Staat der Nederlanden. Gemeente Groningen bezit 0,61% van de aandelen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het belang bedraagt 341.835 aandelen à 2,50 euro. De boekwaarde bedraagt 856 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 5,1 miljard euro en op 31 december 2022 4,6 miljard euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 144,0 miljard euro en op 31 december 2022 107,5 miljard euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedroeg 300 miljoen euro.
Financiële risico's	De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2023 kan de bank daarom niet maken. De vermogenspositie van BNG is zeer sterk en de AAA-kredietstatus onderstreept dat.
Relevante beleidsinformatie	Eind 2022 heeft BNG Bank het Klimaatplan Going Green gepresenteerd. Hiermee zet BNG een volgende stap in de energietransitie en CO2-reductie. Samen met haar klanten wil BNG Nederland duurzamer, toekomstbestendiger en groener maken.
Beleidsrisico	Geen.

Groninger Monumentenfonds

NV Groninger Monumentenfonds	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	<p>De doelstelling van het Groninger Monumentenfonds is het beheer, aankopen, restaureren en herbestemmen van monumentaal vastgoed in de provincie Groningen.</p> <p>Het publieke belang voor de gemeente Groningen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Door het wegvallen van de ISV-middelen waarmee gemeente uitvoering gaf aan het monumentenbeleid, dient het GMF die taak op zich te nemen waarop gemeente mede regievoering heeft op herbestemming van het monument; 2. Gemeente kan gemeentelijk monumentaal bezit conform doelstellingen van het GMF afstoten en herbestemmen; 3. GMF wil in het aardbevingsdossier de bepalende monumenten beschermen en verstevigen.
Relatie met deelprogramma	1.3. Wonen
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen, waterschap Noorderzijlvest, TCN-SIG, de gemeente Veendam, Stichting Libau, Stichting Groninger Kerken en Jan Menze van Diepen Stichting.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	De gemeente bezit 57% van de aandelen met een boekwaarde van 1,4 miljoen euro per 31 december 2022. De gemeente heeft via SVn leningen verstrekt aan het GMF en gerelateerde ondernemingen met een restant-hoofdsom van 3,3 miljoen euro per 31 december 2022.
Vermogen	Het eigen vermogen bedroeg op 31 december 2020 2,9 miljoen euro en op 31 december 2021 3,8 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2020 2,2 miljoen euro en op 31 december 2021 2,4 miljoen euro.

Financieel resultaat	Het financieel resultaat 2021 bedroeg 829 duizend euro (hoofdzakelijk ontstaan door verwerking herwaarderingen bezit in het resultaat).
Financiële risico's	Mede in verband met de Coronamaatregelen in de horecasector verslechterde de liquiditeitspositie van het GMF aanmerkelijk eind 2020. Aan het GMF is toen via het SVn een nootkrediet beschikbaar gesteld van maximaal 350 duizend euro om aan de noodzakelijke verplichtingen in de boekjaren 2020 en 2021 te kunnen voldoen. Om risico's op afwaardering van de deelneming en/of de (via) SvN uitstaande leningen te beperken is inmiddels een vergaande herstructurering in gang gezet.
Relevante beleidsinformatie	Het doel van het Groninger Monumentenfonds is het door middel van een gezonde exploitatie waarborgen van het behoud van monumentaal erfgoed in de gemeente Groningen en provincie. In een gezamenlijke aanpak met provincie, gemeenten en de private sector worden aanwezige kennis en financiële middelen op het terrein van de monumentenzorg gebundeld.
Beleidsrisico's	Vanwege de relatief lage liquiditeit van het fonds bestaat het risico dat doelstellingen op het gebied van monumenten mogelijk onder druk komen te staan. Mede daarom wordt middels de herstructurering de zeggenschap van de gemeente over de monumenten binnen de gemeentegrenzen (aanzienlijk) versterkt.

Omrin NV

Omrin NV	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doelstelling en openbaar belang	Verwerking van afvalstromen: restafval, Gft, bedrijfsafval, kunststof en drankenkartons.
Relatie met deelprogramma	2.1 Kwaliteit leefomgeving .
Deelnemende partijen	Omrin is de handelsnaam van Afvalsturing Friesland N.V. én N.V. Fryslân Miljeu. De aandelen van Afvalsturing Friesland (met als belangrijkste taak het be- en verwerken van huishoudelijk afval) worden gehouden door de Friese gemeenten, de Groningse gemeente Eemdelta, de Noord-Veluwse gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten en NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk). De aandelen van N.V. Fryslân Miljeu (met als belangrijkste taak het inzamelen van huishoudelijk afval) zijn in handen van 12 Friese en 4 Groningse gemeenten. De gemeente Groningen neemt deel in Afvalsturing Friesland N.V. met 360 aandelen (type B).
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor afval- en grondstoffenbeleid is bestuurlijk verantwoordelijk. De wethouder neemt deel aan aandeelhoudersvergaderingen van Omrin.
Financieel belang	De aankoop van 360 aandelen B tegen een nominale waarde van 450 euro per stuk en de opgebouwde reserve per aandeel 2.589 euro, in totaal 1.094.000 euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 31 december 2021 was 64,8 miljoen euro en op 31 december 2022 70,3 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2021 128,4 miljoen euro en op 31 december 2022 119,1 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedroeg 7,9 miljoen euro.
Financiële risico's	Er bestaat een risico dat afvalstromen niet verwerkt kunnen worden vanwege een stop van de installatie of een calamiteit. Omrin beperkt dit risico door een onderhoudsprogramma, waarmee ongepland stilstand van de installaties zoveel mogelijk wordt voorkomen, zorgt voor voldoende opslagcapaciteit en back-up

	<p>door derden. Daarnaast loopt Groningen als aandeelhouder risico voor de waarde die zij voor de aandelen heeft betaald. Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet de deelneming worden gewaardeerd op aanschafwaarde of lagere marktwaarde. Dit risico doet zich voor bij structureel veel lagere resultaten dan nu voorzien, waardoor toekomstige dividenden wegvallen. Het risico van een faillissement als gevolg van nadelig financieel beheer of een omvangrijke calamiteit achten wij beperkt. Dit zal zich niet snel voordoen, omdat Omrin over twee verwerkingsinstallaties beschikt waarover inkomsten worden gegeneerd. Andere door Omrin genoemde risico's voor de financiële resultaten zijn de energieprijzen en de beschikbaarheid van afval (dit laatste risico wordt zoveel mogelijk beperkt door langjarige contracten).</p>
Relevante beleidsinformatie	<p>Duurzaamheid en milieuprestaties</p> <p>Hieronder vallen het scheidingsrendement, het energierendement van de verbrandingsoven en de inzet op vermindering van de CO2 uitstoot. De nascheidingsfabriek van Omrin wordt momenteel technologisch opgeplust, waardoor het nascheidingspercentage naar verwachting stijgt van 38,5% naar 50% (exclusief voorscheiding). Het energierendement en de vermindering van de CO2 uitstoot van Omrin zijn goed, doordat de verbrandingsoven redelijk nieuw is.</p> <p>Tarieven</p> <p>De tarieven die Omrin hanteert zijn marktconform en worden daardoor als positief beoordeeld. De poorttarieven die voorliggen, zijn 59 euro per ton restafval verwerking.</p> <p>Afvalverwerkingsactiviteiten in de regio/werkgelegenheid & social return</p> <p>Omrin spreekt de intentie uit om te willen investeren in de realisatie van een vergistings- en composteringsinstallatie voor Gft op het ARCG-terrein. Op basis van een quickscan concluderen we dat er een reële businesscase is voor de realisatie van een dergelijke installatie. Daarmee wordt getracht om afvalgerelateerde werkgelegenheid te behouden in Groningen.</p> <p>Omrin heeft aandacht voor het creëren van maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op social return waar dat kan. Binnen het primaire proces is dat niet mogelijk vanwege het hoogtechnologische karakter van het geheel. Het vindt wel plaats binnen andere delen van het bedrijf. Social return kan worden verbonden aan de mogelijke realisatie van de vergisting- en composteringsinstallatie voor Gft op het ARCG-terrein in Groningen medio 2026.</p>
Beleidsrisico	Zie hierboven bij Financiële risico's.

Suikerzijde BV

Suikerzijde BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is gediend bij de doelstelling uitvoering te geven aan de gebiedsontwikkeling van het plangebied De Suikerzijde te Groningen.
Relatie met deelprogramma	1.3 Wonen
Deelnemende partijen	100% gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Groningen is 100% aandeelhouder.

Financieel belang	Het financieel belang van de gemeente bedraagt één aandeel van 10.000 euro, vermeerderd met 15.000.000 euro agio. In totaal 15,0 miljoen euro boekwaarde.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was nihil, de vennootschap is op 29 maart 2022 opgericht. Op 31 december 2022 bedraagt het eigen vermogen 15,0 miljoen euro, dit is een voorlopige inschatting.
Financieel resultaat	Het voorlopige financieel resultaat over 2022 bedraagt 0 euro.
Financiële risico's	De gemeente hanteert bij gebiedsontwikkelingen die zijn onder gebracht in aparte rechtsvormen het uitgangspunt dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. De Suikerzijde BV volgt deze lijn en heeft binnen de BV buffers aangelegd waardoor er voldoende benodigd weerstandsvermogen aanwezig is om de nu geïdentificeerde risico's te kunnen opvangen.
Relevante beleidsinformatie	https://gemeente.groningen.nl/de-suikerzijde
Beleidsrisico	Als de plannen niet (snel genoeg) uitgevoerd kunnen worden, wordt het doel om woningen, werk en leefruimte te creëren niet (volledig) gehaald. Zie ook deelprogramma 1.3 Wonen voor een toelichting op die doelen.

Stadshaven BV

Stadshaven BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar wordt gediend door de doelstellingen uitvoering te geven aan het investeringsprogramma en de grondexploitatie van het plangebied Stadshavens.
Relatie met deelprogramma	1.3 Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen is enig aandeelhouder en wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door een gemeentebestuurder.
Financieel belang	Het financieel belang van de gemeente bedraagt duizend aandelen a 0,10 euro vermeerderd met 7.222.900 euro agio. In totaal een boekwaarde van 7,2 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was nihil, de vennootschap is per 4 maart 2022 opgericht. Op 31 december 2022 bedraagt het eigen vermogen 7,2 miljoen euro. Dit is een voorlopige inschatting.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 0 euro. Dit is een voorlopige inschatting.
Financiële risico's	De gemeente hanteert bij gebiedsontwikkelingen die zijn onder gebracht in aparte rechtsvormen het uitgangspunt dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. De Stadshavens BV volgt deze lijn en heeft binnen de BV buffers aangelegd waardoor er voldoende benodigd weerstandsvermogen aanwezig is om de nu geïdentificeerde risico's te kunnen opvangen.
Relevante beleidsinformatie	https://gemeente.groningen.nl/eemskanaalzone
Beleidsrisico	Als de plannen niet (snel genoeg) uitgevoerd kunnen worden, wordt het doel om woningen, werk en leefruimte te creëren niet (volledig) gehaald. Zie ook deelprogramma 1.3 Wonen voor een toelichting op die doelen.

Stichtingen

WeerWerk Groningen

Stichting WeerWerk Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen omschreven in de Wet Werk en Bijstand, de Re-integratieverordening van de gemeente Groningen, evenals in de bij deze verordening behorende uitvoeringsbesluiten en voorts het verrichten van al wat tot het vorenstaande bevorderlijk kan zijn of daarmee verband houdt. De stichting tracht de doelstellingen te bereiken onder meer door het aanbieden van een dienstverband aan hiervoor bedoelde personen op basis van door de gemeente Groningen vast te stellen arbeidsvoorwaarden, zoals het detacheren van werknemers bij werkgevers, zowel in de markt- als in de collectieve sector. De gemeente heeft besloten de stichting gefaseerd af te bouwen.
Relatie met deelprogramma	3.1. Werk en Inkomen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.
Bestuurlijk belang	Statutair worden de bestuurders benoemd door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen.
Financieel belang	Het financieel belang valt samen met de vergoeding die de gemeente Groningen aan de stichting verstrekt voor de loon- en overige personeelskosten van de personen die een dienstverband zijn aangegaan met de stichting. Momenteel is nog één persoon in dienst van de stichting. De hiermee gemoeid gaande baten en lasten bedragen zo'n kleine 20 duizend euro. Het voornemen is deze persoon bij een andere organisatie in dienst te laten treden en vervolgens de stichting (naar verwachting in 2024) te liquideren.
Vermogen	In afwachting van de liquidatie worden de baten en lasten in de administratie van de gemeente (directie Werk) geboekt. Het eigen vermogen en vreemd vermogen bedragen 0 euro. De salariskosten worden uit het participatiebudget gedekt.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2022 was nihil.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Het doel is het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen die onder de doelgroep van de WWB vielen. Deze zogeheten 'gesubsidieerde arbeid' is inmiddels afgebouwd (raadsbesluit 30 november 2011). Momenteel is nog één persoon in dienst van de stichting. Nadat deze persoon met pensioen gaat zal de stichting worden opgeheven (naar verwachting in 2024).
Beleidsrisico	Geen.

SIG

Stichting SIG te Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De gemeente Groningen heeft de Stichting SIG opgericht met als doel het beheren en ontwikkelen van bedrijfsgebouwen. De stichting beheert de aandelen van de SIG Real Estate BV.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente Groningen is enig bestuurder.

Financieel belang	De vorderingen op de failliete TCN-groep zijn ingediend bij de curator. Het boedeltekort is echter zo groot dat gezien de achtergestelde aard van de gemeentelijke vorderingen, de gemeente hier waarschijnlijk niets meer van terug krijgt. Daarom zijn de vorderingen in 2013 afgeboekt. Opheffing is in afwachting van de afwikkeling van het faillissement door de curator. Na afwikkeling wordt de stichting opgeheven. Uit het faillissementsverslag van 30 maart 2023 blijkt dat dit naar verwachting van de curatoren nog enkele jaren kan duren.
Vermogen	De jaarrekening 2011 is in 2013 opgesteld. De stichting heeft geen vermogen. In 2013 heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden.
Financieel resultaat	Het resultaat is overgeboekt naar de gemeente Groningen.
Relevante beleidsinformatie	Het doel van de stichting was het bevorderen van industrie, handel, nijverheid, ambacht en andere dienstverlening in of in de omgeving van Groningen. De stichting kon ter realisering van de doelstelling deelnemen in ondernemingen. Door het faillissement van TCN/SIG is de stichting niet meer actief.
Beleidsrisico	Geen.

Ondernemers-trefpunt

Stichting Ondernemerstrefpunt	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang hangt samen met de doelstelling om het overleg tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen, waardoor het onderwijs en de behoeftes van het bedrijfsleven beter op elkaar worden afgestemd, zowel in de gemeente Groningen als ook in de regio.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en Werkgelegenheid.
Deelnemende partijen	<p>Vanuit het Onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Christelijke Scholengemeenschap Groningen (CSG) (VO) • Openbaar Onderwijsgroep Groningen (O2G2) (VO) • De Bolster • Alfa College (MBO) • Noorderpoortcollege (MBO) • Gomarus College (VO) • Menso Alting College (MBO) • Winkler Prins (VO) • Dollard College (VO) <p>Vanuit het bedrijfsleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vereniging Bedrijvenpark Zuidoost (VBZO) • Vereniging Bedrijvenpark Noordoost (VBNO) • Vereniging Bedrijvenpark Groningen West (VBGW) • Groningen City Club GCC • Gemeente Groningen. • Provincie Groningen
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is lid van het bestuur van de stichting Ondernemerstrefpunt.
Financieel belang	Financieel belang: jaarlijks 80 duizend euro als gemeentelijke bijdrage vanuit de economische agenda 2020-2022.

Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 165 duizend euro en op 31 december 2021 201 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 36 duizend euro en op 31 december 2021 168 duizend euro.
	Het financieel resultaat over 2021 bedroeg 36 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De stichting heeft tot doel om het contact tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen, waardoor het onderwijs en de behoeftes van het bedrijfsleven beter op elkaar worden afgestemd.
Beleidsrisico	Geen.

Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord

Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV en GEM Haren Noord Beheer B.V. opgericht. Via onze verbonden partij Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord treden wij op als commandiet in GEM Haren Noord CV, de entiteit waarbinnen zich de grondexploitatie Haren Noord bevindt.
Relatie met deelprogramma	1.3. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is bestuurder van de stichting.
Financieel belang	De door de gemeente gedane storting van eigen vermogen in GEM Haren Noord CV bedraagt 49 duizend euro. Dit belang wordt beheerd door Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord.
Vermogen	De planning is dat de stichting in 2023 kan worden opgeheven in verband met de afronding van het project Haren Noord. Bij opheffing in 2023 komen zowel het eigen als het vreemd vermogen per 31 december 2022 uit op 0 euro.
Financieel resultaat	Uitgaande van de verwachte opheffing kan de oorspronkelijke kapitaalstorting van 49 duizend euro in 2023 terugvloeien naar de gemeente. Ook het gemeentelijke aandeel (49 %) in de nog niet uitgekeerde winsten van GEM Haren Noord C.V. zullen bij de opheffing van de CV (in verband met afronding van het project) via de stichting aan de gemeente worden uitgekeerd.
Financiële risico's	Gezien de afrondende fase zijn de financiële risico's minimaal.
Relevante beleidsinformatie	De afronding van de woningbouw in Haren Noord staat gepland in 2023. Na de financiële afwikkeling, kan de stichting worden opgeheven.
Beleidsrisico	Geen.

Sociaal Fonds Groningen

Stichting Sociaal Fonds Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Relatie met deelprogramma	4.4. Overhead en algemene Ondersteuning
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen

Bestuurlijk belang	De wethouder P&O, een raadslid en 2 afgevaardigden namens de vakbond hebben zitting in het bestuur van de stichting.
Financieel belang	Financieel belang: de bijdrage in 2022 is 23 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2022 was 284 duizend euro en op 31 december 2022 300 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2022 0 euro en op 31 december 2022 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 16 duizend euro.
Financiële risico's	Geen
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Beleidsrisico	Geen.

Overig

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van de gemeentelijke Enexis aandeelhouders in Noord-Nederland.
Relatie met deelprogramma	1.1. Economie en werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De kleine Enexis aandeelhouders
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering en in het bestuur.
Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op omvang van het vermogen en de activiteiten van de vereniging.
Vermogen	Het eigen vermogen op 31 december 2021 was 29 duizend euro en op 31 december 2022 42 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2021 30 duizend euro en op 31 december 2022 5 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedroeg 13 duizend euro.
Financiële risico's	Geen
Relevante beleidsinformatie	Via dit kanaal kan invloed worden uitgeoefend en daarmee worden bijgedragen aan een succesvolle strategie van Enexis op het terrein van de energietransitie (en de uitvoering daarvan).
Beleidsrisico	Geen.

Vereniging van Groninger gemeenten

Vereniging van Groninger Gemeenten	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van 12 Groninger gemeenten. Concreet doet het VGG Bureau dit door te coördineren dat belangen bij elkaar komen, de kennis wordt gedeeld en de projecten worden begeleid. Daarvoor organiseert het VGG Bureau bijeenkomsten, zorgt voor agendering en vastlegging van de afspraken en het onderhouden van het bestuurlijk-ambtelijk netwerk in en buiten de provincie.
Relatie met deelprogramma	4.2.College en Raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken
Deelnemende partijen	De Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in het bestuur en in de algemene ledenvergadering.

Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op omvang van het vermogen en de activiteiten van de Vereniging. De jaarlijkse bijdrage voor het kalenderjaar 2020 bedroeg 0,64 euro per inwoner.
Vermogen	Het eigen vermogen op 31 december 2021 was 271 duizend euro en op 31 december 2022 268 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 31 december 2021 1,3 miljoen euro en op 31 december 2022 1,1 miljoen euro..
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2022 bedraagt 15 duizend euro.
Financiële risico's	Geen
Relevante beleidsinformatie	De Vereniging Groninger Gemeenten (VGG) behartigt de belangen van de 10 Groninger gemeenten. Concreet doet het VGG Bureau dit door te coördineren dat belangen bij elkaar komen, de kennis wordt gedeeld en de projecten worden begeleid. Daarvoor organiseert het VGG Bureau bijeenkomsten, zorgt voor agendering en vastlegging van de afspraken en het onderhouden van het bestuurlijk-ambtelijk netwerk in en buiten de provincie.
Beleidsrisico	Geen

Paragraaf 7: Grondbeleid

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en in de gemeenterekening (ook wel jaarrekening of jaarverslag) een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. Hierin komt aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. Bij de begroting worden de grondexploitaties inhoudelijk herzien en ligt de focus op het vooruitkijken. Dan zal opnieuw bekeken worden of de uitgangspunten bijgesteld moeten worden ten behoeve van het meerjarenperspectief. Bij de gemeenterekening worden de grondexploitaties geactualiseerd (technisch herzien) om een juiste waardering per ultimo boekjaar te verkrijgen.

Samenvatting resultaat 2022, specificaties vindt u onder [Onderbouwing van het totale jaarresultaat boekjaar 2022](#)

Resultaat Grondbedrijf 2022 (Bedragen x 1.000 euro)	begroot	totaal werkelijk	resultaat
Totaal mutaties Grondbedrijf 2022 (negatief getal is voordelig resultaat)	2.580	-5.612	-8.192

Visie en uitvoering Grondbeleid

De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids) kaders. Voorbeelden van deze kaders zijn de wettelijke regelgeving vanuit de BBV en de gemeentelijke financiële verordening, de nota grondbeleid en grondprijzenbeleid, de kadernota Weerstandsvermogen en risicomangement, de parameters voor rente en indexatie, de meerjarenprogramma's voor woon- en werklocaties. Al deze elementen vormen de uitgangspunten voor het herrijken en doorrekenen van de geraamde kosten en opbrengsten binnen de grondexploitaties.

Gemeentelijke kaders en nota's

Het grondbeleid speelt een ondersteunende rol bij het realiseren van de ambities en de ontwikkeling van de gemeente Groningen. The Next City is het ruimtelijk kader waarbinnen het grondbeleid uitgevoerd wordt. De gemeente Groningen oefent een situationeel grondbeleid uit, wat betekent dat afhankelijk van de opgave actief of passief grondbeleid plaatsvindt.

In 2019 is de nota Grondprijzenbeleid 2019-2022 vastgesteld. Deze nota geeft het kader voor de te realiseren opbrengsten in de grondexploitaties. In 2022 is het Grondprijzenoverzicht 2023 vastgesteld. Dit is een tabel met de grondprijzen die de gemeente Groningen hanteert per 1/1/2023. Bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen voor de risico's in de grondexploitaties wordt de systematiek gehanteerd uit de door uw raad vastgestelde kadernota Weerstandsvermogen en Risicomangement.

Gehanteerde parameters rente en indexen

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om realistische parameters te hanteren om tot een goede waardering te komen van de gemeentelijke grondexploitaties. De gehanteerde parameters hebben een belangrijke invloed op het financieel resultaat. Om tot realistische parameters te komen zijn onder andere het CBS en de kwartaalberichten van Metafoor geconsulteerd. Normaliter worden bij de actualisatie voor de gemeenterekening dezelfde parameters gebruikt als bij de laatste herziening die bij de begroting zijn vastgesteld. Vanwege gewijzigde marktomstandigheden is voor de parameter kostenstijging besloten daar bij de gemeenterekening 2022 van af te wijken. De kostenindex voor 2023 en 2025 is bijgesteld naar resp. 6% en 4%. De kostenstijging voor 2024 blijft op 4%; deze hoeft niet te worden bijgesteld. Hierdoor wordt bij de gemeenterekening 2022 een meer betrouwbare waardering van de grondexploitaties verkregen.

Onderstaande parameters zijn gehanteerd voor het actualiseren van de grondexploitaties. De grondexploitaties Friesestraatweg 181 en Europapark hebben een afwijkende opbrengstenstijging vanwege gemaakte afspraken met marktpartijen.

Parameters bij actualisatie grondexploitaties

Parameter	jaar 2023	2024 en 2025	2026 t/m 2032	vanaf 2033
Rekenrente	1,64%	1,64%	1,64%	1,64%
Disconteringsvoet	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Kostenindex	6,0%	4,0%	2,0%	2,0%
Opbrengstindex woningbouw	2,0%	2,0%	2,0%	0%
Opbrengstindex bedrijventerrein	1,0%	1,0%	1,0%	0%
Opbrengstindex kantoren	1,0%	1,0%	1,0%	0%

De grondcomplexen Zernike, Westpoort fase 1, Europapark en Oosterhamrikzone hebben een looptijd langer dan 10 jaar. Conform BBV regelgeving is, als risico beheermaatregel, geen indexering gerekend over de opbrengsten die verder liggen dan 10 jaar.

Uitvoering van het grondbeleid

De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids)kaders. Er zijn twee programma's in het bijzonder van belang voor het grondbeleid: Economie en werkgelegenheid én Wonen.

Economie en werkgelegenheid

Marktanalyse

De programmering van de werklocaties is afgestemd binnen de regio Groningen-Assen. In opdracht van provincie Groningen heeft Stec Groep in 2022 een onderzoek marktanalyse bedrijventerreinen uitgevoerd. Daarnaast heeft Stec Groep in opdracht van de regio Groningen-Assen in 2022 een marktanalyse voor kantoren uitgevoerd. De onderzoeken worden maart/april 2023 behandeld in het college. Een informerende brief zal naar uw raad gaan. Beide marktanalyses worden daarna vertaald naar het werkgebied van de regio Groningen-Assen, zodat ook regionaal bestuurlijke afspraken over het te voeren beleid gemaakt kunnen worden.

Op basis van deze rapporten moet gemeente Groningen voorzien in een totale vraag naar bedrijventerrein van 63-107 ha tot 2030 (respectievelijk laag en hoog scenario) en een kleinere vraag van 35,4-72,2 ha tussen 2030 en 2040. In totaal gaat het dus om een vraag tot 2040 van 98,4-179,2 hectare. Daar staat per 31 december 2022 92,0 hectare* harde plancapaciteit tegenover. In deze prognose is de additionele vraag zoals energieproductie/-opslag, logistieke bedrijven en incidentele grote vragers wel meegenomen. Niet meegenomen is de vraag en harde plancapaciteit van Zernike Campus omdat dit om een specifieke doelgroep gaat.

* Dit aantal wijkt af van het cijfer in de grondexploitaties en gebiedsontwikkelingen. Hier is alleen de harde plancapaciteit meegenomen die ook door Stec is betrokken in de marktanalyse bedrijventerreinen. Dus zonder 11,3 ha Zernike Campus en nog te transformeren kavels op de bedrijventerreinen Reitdiep fase 3en4 (0,2 ha) en Oosterhamrikzone Ulgersmaweg (2,5 ha)

Actuele ontwikkelingen

De economische ontwikkelingen hebben zich de afgelopen jaren zeer positief ontwikkeld. Op 1 april 2016 hadden de drie voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer nog 143.934 banen. De werkgelegenheid nam sinds dien met 25.966 banen toe. Hiermee heeft de huidige gemeente Groningen per 1 april 2022 169.900 banen. In eerdere prognoses werd nog uitgegaan van een groei van 15.000 banen tot 2035. Later onderzoek naar de economische ontwikkelingspotenties van de ontwikkellocaties Stadshavens, Suikerzijde, Meerstad-Eemskanaalzone en Spoorkwartier

door bureau Louter (2019) leverde een bijgestelde groeiprognozes van circa 23.500 banen tot 2035. De werkelijke banengroei overtreft ook dit scenario.

Aanbod bedrijventerreinen

De werkgelegenheidsgroei zien we terug in het aanbod aan (bestaande) werklocaties. De leegstand in de bedrijfsruimte is gedaald van 5,1% in 2020 naar 1,5% per 1-1-2022. De kantorenleegstand is gedaald van 8,4% in 2020 naar 3,5% per 1-1-2022. Door de transformaties van de afgelopen jaren en de aantrekkende markt zien wij met name een schaarste in de binnenstad en het Stationsgebied. Het beschikbare aanbod van nieuwe bedrijventerreinen loopt terug. In 2017 was er nog 113 hectare bedrijventerrein beschikbaar en per 1-1-2023 bedraagt het aanbod nog 106,3 hectare, waarvan 47,7 hectare in de periode t/m 2030 (zie tabel). Het totale aanbod is daarmee de afgelopen jaren met circa 10 hectare gedaald. In 2022 is er totaal 6,9 hectare uitgegeven in de grondexploitaties Eemspoort, Westpoort fase 1 en Roodehaan.

Prognose gronduitgifte voor bedrijventerreinen

Nog te realiseren gronduitgifte												
Bouwgrond in exploitatie	Totaal	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033 en verder
Bedrijven locaties (in hectaren)												
Eemspoort	0,8	0,8										
Zernike	11,3	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Westpoort fase 1	40,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	12,5
Roodehaan	10,7	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1						
Haren - Nesciopark	0,6		0,3	0,3								
Alo-locatie	3,1	3,1										
Meerstad	39,9								1,8	1,8	1,8	34,3
Subtotaal bedrijvenlocaties	106,3	10,0	6,5	6,5	6,2	6,2	3,5	3,5	5,4	5,4	5,4	47,8

Vraag-aanbod analyse bedrijventerreinen

Op 22 december 2021 heeft de raad het beleidskader voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties vastgesteld, de strategie werklocaties. Hierin wordt de snelle economische groei en de noodzaak tot uitbreiding van de voorraad benoemd. In 2022 is de marktanalyse bedrijventerreinen (door provincie Groningen) en kantoren (door de Regio Groningen-Assen) uitgevoerd. In de marktanalyse bedrijventerreinen zijn een laag en een hoog scenario opgenomen voor de vraag naar bedrijfskavels tot 2040. Gezien de grote bandbreedte is in door gemeente Groningen ook een midden-scenario berekend. Dit is van belang om in te kunnen schatten waar de voorraad moet worden uitgebreid. Gezien de cijfers van de afgelopen 10 jaar is het verstandig uit te gaan van het hoge scenario. Door uitgifte te faseren kunnen we richting 2030 op basis van monitoring besluiten toch een midden- of laag scenario te moeten voeren.

Marktanalyse bedrijventerreinen

Gemeente Groningen	2022-2030			2030-2040			2022-2040		
	In hectare (ha)	Laag scenario	Midden scenario	Hoog scenario	Laag scenario	Midden scenario	Hoog scenario	Laag scenario	Midden scenario
uitbreidingsvraag	23,0	37,5	52,0	16,7	33,2	49,7	39,7	70,7	101,7
Vervangingsvraag	25,0	25,0	25,0	15,0	15,0	15,0	40,0	40,0	40,0
Subtotaal	48,0	62,5	77,0	31,7	48,2	64,7	79,7	110,7	141,7

Additionele vraag*	15,0	22,5	30,0	3,8	5,6	7,5	18,8	28,1	37,5
Totale vraag	63,0	85,0	107,0	35,4	53,8	72,2	98,4	138,8	179,2
								-	
Hard planaanbod**	39,0	39,0	39,0	20,0	20,0	20,0	59,0	59,0	59,0
Tekort	24,0	46,0	68,0	15,4	33,8	52,2	39,4	79,8	120,2
Gemeente Groningen	2022-2030			2030-2040			2022-2040		
In hectare (ha)	Laag scenario	Midden scenario	Hoog scenario	Laag scenario	Midden scenario	Hoog scenario	Laag scenario	Midden scenario	Hoog scenario
Eemspoort	1,3	1,3	1,3	-	-	-	,3	1,3	1,3
Roodehaan	11,3	11,3	11,3	-	-	-	11,3	11,3	11,3
Nesciopark	0,6	0,6	0,6	-	-	-	0,6	0,6	0,6
WP I a,b,c	25,8	25,8	25,8	20,0	20,0	20,0	45,8	45,8	45,8
uitgifte hard planaanbod****	39,0	39,0	39,0	20,0	20,0	20,0	59,0	59,0	59,0
1c grondbergig	-	-	15,0	-	0,8	-	-	0,8	15,0
WP II	22,0	27,0	29,0	6,0	8,0	6,0	28,0	35,0	35,0
wp III	-	-	-	-	-	26,2	-	-	26,2
Ten Boer	2,0	2,0	2,0	-	-	-	2,0	2,0	2,0
Meerstad I	-	17,0	22,0	9,4	5,0	-	9,4	22,0	22,0
Meerstad II	-	-	-	-	20,0	20,0	-	20,0	20,0
	24,0	46,0	68,0	15,4	33,8	52,2	39,4	79,8	120,2

* Stec berekent additionele vraag op schaalniveau van de regio Groningen-Assen. Voor de periode 2022-2030 verdeelt Stec deze over de individuele gemeenten. Voor de periode 2030-2040 doet Stec dat niet. Om toch een inschatting te maken voor het effect voor gemeente Groningen is de additionele vraag voor 2030-2040 volgens dezelfde verdeelsleutel toegerekend.

** Stec rekent met een harde planvoorraad die 2 hectare minder is. Sinds de start uitvoering marktanalyse heeft gemeente Groningen haar harde planvoorraad bijgesteld op basis van een aangepaste verkaveling. In dit rekenvoorbeeld worden de cijfers van gemeente Groningen gebruikt.

Stec neemt Zernike niet mee in de harde planvoorraad en de uitbreidingsvraag omdat deze voor een specifieke doelgroep bestemd is.

**** Uitgifte hard planaanbod is conform de planning in de grondexploitatie van de gemeente Groningen zoals opgenomen in de begroting engemeenterekening.

Conclusies

- In alle scenario's is volledige uitgave van de harde planvoorraad voorraad nodig om in de vraag te voorzien, inclusief kavels die nog niet in actieve verkoop zijn op Westpoort fase 1c. Daarnaast is minimaal uitbreiding nodig van de voorraad op Westpoort II (per 2023 is 22 hectare verkocht t.b.v. een datacenter) en Ten Boer.
- Meerstad I hoeft alleen in het lage scenario niet ontwikkeld te worden. Dit scenario is het meest onwaarschijnlijk. We gaan uit van zo spoedig mogelijke ontwikkeling van Meerstad I en start uitgifte per 2026.
- Meerstad II hoeft pas na 2030 ontwikkeld te worden in het midden- en hoge scenario. Besluitvorming hierover op basis van monitoring gronduitgifte kan in 2027.
- De grondbergig van CBC bij Westpoort fase 1c hoeft alleen in het hoge scenario na 2030 ontwikkeld te worden. Besluitvorming hierover op basis van monitoring gronduitgifte kan in 2027.
- Westpoort III hoeft alleen in het hoge scenario na 2030 ontwikkeld te worden. Besluitvorming hierover op basis van monitoring gronduitgifte kan in 2027.

Vraag-aanbodanalyse Kantoren

Stec Groep heeft in 2022 een marktanalyse kantoren uitgevoerd. Voor gemeente Groningen heeft zij de vraag uitgesplitst naar locatietype:

Uitbreidingsvraag (incl. 5% frictieleegstand) 2022 t/m 2040, naar locatietype in m² vvo

Locatietype	Business as usual			Basisscenario			COVID-19 als katalysator		
	EIB laag	EIB hoog	Plus	EIB laag	EIB hoog	Plus	EIB laag	EIB hoog	Plus
Centrummilieu/ OV-knoop	+97.500	+133.800	+140.900	+44.800	+76.000	+77.800	-6.400	+19.800	+24.000
Europapark/ Kemkensberg	+39.100	+56.100	+59.400	+14.300	+28.900	+30.100	-9.700	+2.500	+4.800
Innovatie/ campusmilieu	+21.900	+29.100	+30.500	+11.400	+17.600	+17.800	+1.300	+6.600	+7.200
Overig OV- knooppunt	-500	+1.100	+1.400	-3.000	-1.600	-1.200	5.300	-4.200	-3.800
Snelweg en uitvalsweg	-30.700	-2.100	+3.300	-74.400	-50.100	-42.900	-116.900	-96.700	-88.400
Solitaire kantoren in woonmilieu	-19.700	-1.400	+2.100	-47.800	-32.200	-27.500	-75.000	-62.100	-56.700

De drie scenario's verschillen door de kantoorcoëfficiënt: het aantal m2 per werknemer. In het business as usual-scenario blijft die gelijk, in het basisscenario neemt deze licht af, in het covid-scenario neemt het sterk af. Vervolgens zijn de verschillende werkgelegenheid scenario's daarover heen gelegd (EIB-laag en hoog) en een plus-variant voor de situatie dat alle woningbouwplannen uit de verstedelijkingsstrategie worden gerealiseerd.

Een negatieve groeicijfer betekent niet dat daar voorraad moet worden verwijderd, maar is een indicator in welke mate op verschillende locatieprofielen leegstand kan ontstaan. Overigens is op alle locatieprofielen momenteel de leegstand onder frictieniveau van 5%. Verder stelt Stec dat de werkelijke marktruimte op basis van monitoring moet worden bepaald. Zij rekent namelijk niet met een vast % vervangingsvraag. Dit acht Stec in een markt die niet groeit te onzeker om te prognosticeren. De marktruimte zal vooral moeten ontstaan doordat er voorraad uit de markt verdwijnt. De afgelopen jaren is gemiddeld 15.000 m2 per jaar kantoor getransformeerd naar andere functies.

Marktruimte is er met name op centrummilieu/OV-knooppunten (Hoofdstation), Europapark/Kemkensberg en campusmilieus, en in de BV's Meerstad, De Suikerzijde en Stadshavens. In onze grondexploitaties en gebiedsontwikkelingen is per 2023 circa 282.664 m2 bvo opgenomen als harde plancapaciteit.

Prognose gronduitgifte voor kantoren en commercieel

Nog te realiseren gronduitgifte												
Bouwgrond in exploitatie	totaal	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033- 2048
Kantoren / commercieel (in m2 bvo)												
Europapark - kantoren	66.600		8.100	10.400	6.600	10.000	9.300	9.300	9.300	1.800	1.800	0
Meerstad – kantoren/commercieel	97.411	1.731	1.731	3.175	3.175	3.175	3.175	3.175	3.175	3.175	3.175	68.547
De Suikerzijde - commercieel	110.000			5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	8.730	8.730	8.730	56.310
Stadshavens – kantoren/commercieel	2.163			144	144	216	216	144	144	144	144	865

Stadshavens – bedrijven/commercieel	6.490			433	433	649	649	433	433	433	433	2.596
Subtotaal kantoren / commercieel	282.664	1.731	9.831	19.652	15.852	19.541	18.841	18.552	21.782	14.282	14.282	128.319

Wonen

In de gemeente Groningen is het prettig wonen, studeren, werken en recreëren. Deze unieke combinatie zorgt voor een aanzuigende werking. Steeds meer mensen willen in en rondom de stad Groningen wonen. Dit feit, naast de meer algemene (landelijke) druk op de woningmarkt, zorgt nu al jaren voor een gespannen woningmarkt. Het is dan ook zaak om de komende jaren duizenden woningen bij te bouwen. Daarbij willen we ook een inhaalslag maken voor de lagere woningbouwaantallen in de crisis. Hierbij dient een fors aandeel beschikbaar te komen voor sociale huur en het middensegment (zowel koop als huur). De behoefte is het toevoegen van 1.500 woningen per jaar. We willen echter ook de lagere aantallen woningen die we gebouwd hebben ten tijde van de crisisjaren inhalen en eventuele vertragingen in de woningbouw kunnen opvangen. Daarom leggen we onze opgave op 2.000 woningen per jaar. Deze woningen moeten door middel van gemeentelijke grondexploitaties en gebiedsontwikkelingen (BV's) worden gerealiseerd, maar ook door realisatie op gronden van corporaties en marktpartijen.

De basis voor onze opgave zijn de omgevingsvisie “Levende Ruimte” en de “Woonvisie, een thuis voor iedereen”. De belangrijkste opgave uit de woonvisie is het bouwen van voldoende betaalbare woningen. Dit is in lijn met het beleid van het Rijk dat steeds meer regie en sturing pakt in de realisatie van voldoende betaalbare woningen. Een deel van de woningbouw wordt ontwikkeld binnen de gemeentelijke grondexploitaties. Onderstaande grafiek geeft de prognose weer van verkoop van grond voor woningbouw in de gemeentelijke vastgestelde grondexploitaties inclusief Meerstad, Suikerzijde en Stadshavens. Het realiseren en opleveren van woningen/appartementen vindt later plaats.

Prognose gronduitgifte voor woningbouw

Om tijdig nieuw en passend woonaanbod in plangebied Meerstad te kunnen realiseren is in 2022 gewerkt aan een actualisatie van het Masterplan Meerstad uit 2005. Het resultaat van een uitgebreid participatietraject is vertaald in

de Agenda voor de toekomst. Deze agenda is de basis om het vervolgproces voor Meerstad te starten zodat in 2025 verder kan worden gebouwd aan het plangebied Meerstad. Ondertussen wordt in Meerstad flink doorgebouwd. Daar verrezen in 2022 meer dan 400 woningen in de wijken Groenewei en Meeroevers. Hier kwamen vooral eengezins-koopwoningen, maar ook enkele huurwoningen.

De in de vastgestelde grondexploitaties opgenomen woningbouw is onvoldoende om de opgave voor de komende jaren te realiseren. Naast de reeds in uitvoering zijnde vastgestelde grondexploitaties wordt een aantal grote woningbouwplannen ontwikkeld zoals De Suikerzijde, Stadshavens en De Held III en Reitdiepzone. Voor Suikerzijde is in 2022 het bestemmingsplan voor deelgebied Noord vastgesteld en is een gebiedsbegroting opgesteld. Voor de Stadshavens is in 2022 begonnen met het opstellen van een omgevingsplan en een MER. Deze worden in 2023 in procedure gebracht. Voor beide gebieden is een BV opgericht om de verdere ontwikkeling en uitvoering ter hand te nemen. Voor de Reitdiepzone is in 2022 een structuurvisie en MER vastgesteld. De ontwikkeling van de Held III tot slot is en blijft afhankelijk of de gemeente erin slaagt met de marktpartijen overeenstemming te bereiken.

Voor de ontwikkeling van de gemeente zijn forse investeringen gedaan in het verwerven, planontwikkelings-kosten en het bouw- en woonrijp maken van de gronden, zowel binnenstedelijk als ook in uitleggebieden. De opgave om meer sociale huurwoningen en betaalbare woningen te realiseren zal een forse impact hebben op onze grondexploitaties. Daarnaast moeten kosten worden gemaakt om nieuwbouwlocaties optimaal in te passen in de bestaande stad. Denk hierbij aan kostbare investeringen in wegen, bruggen, tunnels, parken enzovoort. Dit maakt de financiële haalbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen een lastige en belangrijke opgave voor de komende jaren. Deels zijn hiervoor middelen vanuit het SIF beschikbaar, maar ook wordt een beroep gedaan op subsidiestromen zoals de woningbouwimpuls. Voor Stadshavens en De Suikerzijde ontvingen we hier de afgelopen jaren respectievelijk 18 miljoen euro en bijna 9 miljoen euro. Met de opgave uit het nieuwe regeerakkoord om minimaal 30% betaalbare woningen te realiseren en de opgave uit ons coalitieakkoord om 2.500 betaalbare woningen extra te realiseren, gaan we ons inzetten om ook hiervoor aanvullende subsidiestromen vanuit de woningbouwimpuls te verkrijgen. In het SIF zijn hiervoor structurele middelen opgenomen oplopend van 300 duizend euro in 2023, 600 duizend euro in 2024, 900 duizend euro in 2025 naar 1,20 miljoen euro in 2026.

In 2022 is in de grondexploitatie Haren-Nesciopark en in de gebiedsontwikkeling Meerstad grond uitgegeven voor in totaal 73 woningen.

Een actuele prognose van de resultaten op de totale portefeuille grondcomplexen

De BBV specificeert het bezit van grond. Dit is van belang voor de waarderingsgrondslag en resultaatbepaling.

Het grondbedrijf Groningen heeft de volgende categorisering van gronden:

1. Voorraad-Bouwgrond in exploitatie (BIE-gronden);
2. Voorraad-Slotgecalculeerde projecten (inactieve BIE-gronden);
3. Voorraad-Bouwrijpe Kavels;
4. MVA-Nog te ontwikkelen gronden;
5. MVA-Niet in exploitatie te nemen eigendommen;
6. MVA-In erfpacht of anderszins uitgegeven eigendommen;
7. MVA-Verhuurde kavels;
8. IMVA-Vorbereidingskredieten.

Resultaten Bouwgrond in Exploitatie (BIE-gronden)

De categorie Bouwgrond in exploitatie betreft gronden die door een raadsbesluit zijn vastgesteld, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie. De waarderingsgrondslag vindt plaats op vervaardigingsprijs. Elk jaar worden (verplichting BBV) alle grondexploitaties herijkt naar de nieuwste inzichten en verwachtingen.

In onderstaande tabel wordt het verloop van de boekwaarde weergegeven van de Bouwgrond in exploitatie.

Boekwaarde

Het saldo van boekwaarde op 31 december 2021 bedroeg 162,61 miljoen euro. Per 31 december 2022 bedraagt de boekwaarde 159,96 miljoen euro. De boekwaarde is per saldo gedaald met 2,66 miljoen euro.

De netto boekwaarde is de boekwaarde minus de getroffen voorziening van 117,85 miljoen euro. Per 31 december 2022 bedraagt de netto boekwaarde 42,11 miljoen euro.

Verloop boekwaarden grondexploitaties

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	boekwaarde 31-12-2021	kosten	resultaat- opbrengsten	boekwaarde 31-12-2022	verlies- voorziening	netto boekwaarde
Bouwgrond in exploitatie						
Woningbouwlocaties	47.993	3.531	-917	49.750	52.003	-2.252
Bedrijvenlocaties	41.225	1.300	-7.520	34.468	1.896	32.572
Kantoren gemengd	73.397	2.996	-652	75.741	63.951	11.789
Totaal BIE-gronden	162.614	7.828	-9.089	159.959	117.850	42.109

De voornaamste mutaties zijn:

- Kosten: er is per saldo voor 8,88 miljoen euro geïnvesteerd, voornamelijk in Ciboga, Europapark en Grote Markt;
- Opbrengsten: er is per saldo 9,09 miljoen euro aan opbrengsten gegenereerd voornamelijk in Eemspoort, Westpoort fase 1 en Roodehaan;
- De resultaatnemingen bestaan uit terugboekingen van eerder genomen tussentijdse winstnemingen van 1,39 miljoen euro vanuit de verschillende complexen.

Gebiedsontwikkeling Meerstad

Hoewel het project Meerstad een eigen juridische identiteit heeft in een BV/CV constructie, loopt de gemeente Groningen risico over de verstrekte leningen. De omvang van de leningen is vergelijkbaar met de boekwaarde van het project. Een eventueel toekomstig verlies heeft direct effect op de waardering en het rekeningresultaat van de gemeente Groningen. De stand van uitgegeven leningen bedraagt per 31 december 2022 307,65 miljoen euro.

Voorzieningen

De raad heeft de afgelopen decennia middelen in de vorm van verliesvoorzieningen beschikbaar gesteld voor verwachte tekorten in gebiedsontwikkelingen. Bij actualisaties en herzieningen van de grondexploitaties worden de reeds getroffen voorzieningen getoetst aan de herijkte resultaten van de grondexploitaties. Verliesvoorzieningen worden getroffen op het resultaat op contante waarde. Het saldo aan voorzieningen per 1 januari 2022 bedroeg 113,76 miljoen euro. Over dit bedrag aan voorzieningen is rente bijgeboekt met een percentage van 2%, de volgens het BBV voorgeschreven discountvoet. De stand van de beschikbare verliesvoorzieningen per 31 december 2022 bedraagt 116,03 miljoen euro.

Bij de begroting 2022 zijn de grondexploitaties inhoudelijk herzien en ligt de focus op het vooruitkijken. Indien nodig zijn de uitgangspunten van de grondexploitaties bijgesteld ten behoeve van het meerjarenperspectief. Bij de gemeenterekening 2022 zijn de grondexploitaties geactualiseerd (technisch herzien) om een juiste waardering per ultimo boekjaar te verkrijgen. De resultaten op netto contante waarde van de grondexploitaties zijn door de herzieningen en actualisaties gewijzigd. De benodigde verliesvoorzieningen zijn daardoor met 3,40 miljoen euro toegenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door kostenstijgingen. Daarnaast is de benodigde verliesvoorziening van de exploitatie Grote Markt verlaagd met 1,59 miljoen euro. Het project is nagenoeg afgerond waardoor de resterende verliesvoorziening vrij kon vallen. In februari 2023 is door de raad de slotcalculatie Grote Markt/Forum vastgesteld. In het voorstel staat dat er incidenteel een bedrag van 4,372 miljoen euro kan vrijvallen ten behoeve van de bekleemde reserve binnenstad (4,072 miljoen euro) en exploitatierisico Forum (300 duizend euro). De vrijval komt voor 2,785 miljoen euro uit de bekleemde reserve GM/Forum en voor 1,587 miljoen euro uit de verliesvoorziening GM/Forum. Per saldo bedragen de benodigde verliesvoorzieningen van alle grondexploitaties per 31 december 2022 hierdoor 117,85 miljoen euro. Het verschil tussen de beschikbare en benodigde

verliesvoorzieningen is 1,82 miljoen euro. Hierdoor moet de beschikbare verliesvoorzieningen met 1,82 miljoen euro worden verhoogd tot 117,85 miljoen euro.

Winsten

Met ingang van 2017 geldt, op basis van de BBV regelgeving, de percentage of completion methode (POC-methode) voor de (tussentijdse) winstnemingen. Met de POC-methode worden de winsten genomen naar rato van gerealiseerde opbrengsten en kosten. In bepaalde gevallen kan het zijn dat in het verleden te veel winst uit een exploitatie is afgeroomd. Het bedrag dat te veel aan tussentijdse winst is genomen zal dan (gedeeltelijk) ‘teruggedraaid’ moeten worden (met een negatief gevolg op het resultaat). Vanuit de grondexploitaties is per saldo 1,39 miljoen euro aan winst teruggedraaid. Zie onderstaande tabel.

Tussentijdse winstneming grondexploitaties

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2022
<i>Wonen</i>	
Reitdiep fase 3&4	-767
Haren Stationsgebied	-90
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	
Eemspoort	-83
Zernike	-498
Westpoort fase 1	44
Totaal	-1.394

Samenvatting effecten actualisatie grondexploitaties gemeenterekening 2022

Onderstaand wordt het jaarresultaat van de geactualiseerde grexten samengevat. Het jaarresultaat bestaat uit ophoging en vrijval van benodigde voorzieningen en terugboeking van eerder genomen tussentijdse winstnemingen. In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste mutaties weergegeven.

Effecten actualisaties grondexploitaties gemeenterekening 2022

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	bedrag
Beschikbare voorziening (inclusief index 2%) 31-12-2022	116.033
Benodigde voorziening 31-12-2022	117.850
Saldo mutatie voorziening 2022, waarvan	-1.817
<i>vrijval voorziening Grote Markt</i>	<i>1.587</i>
<i>mutatie voorziening Ten Boer en Ten Post</i>	<i>-244</i>
<i>mutatie voorziening overige grondexploitaties</i>	<i>-3.159</i>
Tussentijdse winstneming	-1.394
Totaal 2022 nadelig	-3.210

Het effect van de geactualiseerde grondexploitaties voor de gemeenterekening 2022 bedraagt 3,210 miljoen euro nadelig. De mutatie op de voorziening bedraagt 1,82 miljoen euro nadelig. Dit wordt voor 1,59 miljoen euro voordelig veroorzaakt door de vrijval op de verliesvoorziening Grote Markt, 244 duizend euro nadelig voor het aanmaken van voorziening voor de grondexploitaties Hart van Ten Boer en Nije Buurt Ten Post en 3,16 miljoen euro nadelig door de mutaties op de voorziening van de overige grondexploitaties. De verliesvoorziening voor de grondexploitaties Hart van Ten Boer en Nije Buurt Ten Post wordt gevoed uit de beschikbare lumpsum-middelen 2019 en worden niet meegenomen in het resultaat van het grondbedrijf. Daarnaast is er voor 1,39 miljoen euro aan eerder genomen tussentijdse winst teruggeboekt in de grondexploitaties.

Verwachte eindresultaten

Een grondexploitatie begroting bestaat uit het in de tijd zetten van gemaakte en verwachte kosten en opbrengsten. Hieruit volgt een toekomstig resultaat, dit resultaat is een prognose. In onderstaande tabel wordt het resultaat op eindwaarde en contante waarde per 31 december 2022 weergegeven.

Tussentijdse winstnemingen die volgens de POC-methode zijn berekend zijn afgeroomd uit de betreffende grondexploitaties en verwerkt in onderstaande resultaten. Voor de nadelige gebiedsontwikkelingen heeft de raad de afgelopen decennia middelen beschikbaar gesteld door treffen van voorzieningen.

Verwachte eindwaarde en contante waarde grondexploitaties

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	eindwaarde 31-12-2022		contante waarde 31-12-2022	
	Positief	Nadelig	Positief	Nadelig
Wonen				
Ciboga		-32.204		-27.486
Oosterhamrikzone		-30.624		-23.209
Friestraatweg 137A	123		121	
Reitdiep fase 3&4	81		66	
Hart van Ten Boer		-141		-125
Nije Buurt Ten Post		-140		-119
KET – Bornholmstraat 50	158		158	
Haren, Stationsgebied	773		743	
Friestraatweg 181		-1.106		-1.063
Theda Mansholt locatie	420		404	
Alo-locatie		-6.031		-5.683
Economie en werkgelegenheid				
Eemspoort	147		142	
Zernike	2.600		2.091	
Westpoort Fase I	236		175	
Roodehaan		-2.135		-1.896
Kantoren gemengd				
Europapark		-43.177		-34.045
Grote Markt		-23.983		-23.983
Haren Nesciopark		-261		-241
Alo-locatie		-6.031		-5.683
Totaal	4.381	-139.801	3.742	-117.850

Belangrijkste ontwikkelingen per grondexploitatie

Ciboga (onder andere Ebbingekwartier)

In het voorjaar van 2023 worden de appartementen in blok 7 opgeleverd, in het laatste te bebouwen blok op de parkeergarage Boterdiep. Aansluitend zal de omgeving woonrijp worden gemaakt. De ontwikkelingen op het dek van de parkeergarage zijn dan voltooid.

Voor de ontwikkeling van blok 10A, gelegen tussen de Borgmanschool en de Kunstwerf, zijn de gesprekken met mede-grondeigenaar Nijestee in de ijskast gezet. De ontwikkeling van dit blok zal hier vanwege een verlengd huurcontract van Nijestee met de RUG voor het bestaande gebouw niet voor 2026 plaatsvinden.

Op het Bodenterrein is eind 2022 de woontoren Libertas opgeleverd. Inmiddels zijn de eerste (internationale) studenten er woonachtig. De directe omgeving wordt in het eerste kwartaal van 2023 verder woonrijp gemaakt. De tijdelijke studentenhuysvesting aan de Vrydemalaan op de deellocatie Bodenterrein functioneert naar tevredenheid. Het Bodenterrein zal op middellange termijn (circa 2026 en verder) transformeren tot een definitieve invulling. Er is momenteel een mix voorzien van grondgebonden woningen en appartementen, al dan niet hier en daar gecombineerd met (non-)commerciële functies.

Voor de Oosterhamrikkade geldt er in het najaar van 2022 een, door de gemeentelijke projectgroep ondersteund, uitgewerkt plan voor deze locatie, welke ter beoordeling bij de welstand heeft gelegen. Helaas waren de op- en aanmerkingen op dit plan dusdanig dat er momenteel wordt gewerkt aan een aangepast plan. Dit heeft tot gevolg dat de eerdere overeenstemming over de te hanteren, residueel berekende, grondprijzen opnieuw tegen het licht moet worden gehouden. De financiële gevolgen van het aan te passen plan op de grondprijzen zullen zeer waarschijnlijk negatief zijn.

Oosterhamrikzone

Het gebied wordt ontwikkeld op basis van de Aanpak Oosterhamrikzone en de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen gemeente en Nijestee. De grondexploitatie Oosterhamrikzone vormt het (financieel) vertrekpunt voor de herstructurering van de ontwikkelgebieden.

In de samenwerkingsovereenkomst met Nijestee, welke gesloten is in 2010, zijn financiële en programmatische afspraken vastgelegd in verband met de gebiedsontwikkeling van de Oosterhamrikzone. Het programma, moment van gronduitgifte en realisatie is direct afhankelijk van tempo en verschijningsvorm van de nieuwe oeververbinding. Over de realisatie, financiering en verschijningsvorm van oa. de oeververbinding zal nog besluitvorming moeten plaatsvinden. Deze situatie stelt Nijestee op het standpunt dat zij het niet redelijk acht, gehouden te worden aan de gemaakte afspraken van de SOK uit 2010.

In december 2021 is de mobiliteitsvisie vastgesteld. Deze mobiliteitsvisie voorziet onder andere in een nieuwe (multimodale) oeververbinding over het Van Starckenborghkanaal in het verlengde van de Vinkenstraat en nieuwe routes voor het verkeer door het gebied. Met de herziening 2022 zijn de uitgangspunten van ruimtegebruik, woonprogramma en uitgiftetempo van de grondexploitatie aangepast naar dit nieuwe scenario. De looptijd van de grondexploitatie is hierdoor verlengd t/m 2036. De koplocaties kunnen pas ontwikkeld worden als is gestart met de realisatie van de nieuwe oeververbinding. In 2023 wordt verdergegaan met de planuitwerking van de zuidzijde van het zuidelijk deel tussen de Paradijsvogelstraat en de Struisvogelstraat. Hierbij zal, naar verwachting, de inpassing van Toentje geconcretiseerd worden.

De realisatie van het gebouw 'Karaat' aan de Oosterhamrikkade 119 is afgerond en is in het najaar van 2022 opgeleverd. Daarnaast is de omgevingsvergunning van het plan 'Talent' aan Oosterhamrikkade 115-117 onherroepelijk geworden en is ook najaar 2022 de realisatie gestart. Verwacht wordt dit jaar tot een plan te komen voor de groenstrook bij de woonboten. De herinrichting van de Oosterhamrikkade zelf kan na oplevering van 'Talent' plaatsvinden.

Binnen de voorkeursvariant voor de nieuwe oeververbinding, zoals vastgelegd in de mobiliteitsvisie, worden de overige deelgebieden verder uitgewerkt. Hiervoor worden bestaande uitgangspunten en het woonprogramma voor de koplocaties geactualiseerd. Er wordt bekeken of de noordelijke koplocatie, gelegen tussen de Antillenstraat en de hoek Oosterhamrikkade/Van Starckenborghkanaal, tijdelijk ingevuld kan worden met flexwoningen.

Reitdiepzone met de grondexploitaties Friesestraatweg 137A en Friesestraatweg 181

Algemeen

De Reitdiepzone is een gebiedsontwikkeling waarin ongeveer 2.600 woningen worden gerealiseerd de komende jaren. Inmiddels zijn twee deelprojecten gerealiseerd, Het Ommeland (Brivec) met 123 grondgebonden vrije sector huurwoningen en de Woldringlocatie met 435 huurappartementen, primair bedoeld voor jongerenhuysvesting. De gemeente heeft met de ontwikkelstrategie in 2017 ervoor gekozen om een faciliterend grondbeleid toe te passen op

het gebied. Dat betekent dat slechts die kavels die al in eigendom waren van de gemeente worden ontwikkeld middels een grondexploitatie en dat de overige locaties worden gefaciliteerd met een anterieure overeenkomst en het begeleiden van een bestemmingsplanprocedure.

Deelprojecten:

Crossroads

In 2020 is het bestemmingsplan de Friesestraatweg 139, plan Crossroads, bouw 292 (huurvrije sector en sociale huur) woningen, definitief vastgesteld. De bouw is begin 2021 gestart en de eerste woningen worden in april 2023 opgeleverd.

Portland

Het bestemmingsplan voor de Friesestraatweg 181, plan Portland, bouw van 488 studentenwoningen en 72 sociale huurwoningen, is eind 2021 vastgesteld door de raad. Hiertegen is vervolgens beroep ingesteld bij de Raad van State door bewoners van de Voermanhaven. Dit beroep is op 5 januari 2023 ingetrokken waarmee het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning onherroepelijk zijn.

The Yard

Het bestemmingsplan Friesestraatweg 231 is begin 2021 vastgesteld. De bouw van de Friesestraatweg 231, The Yard (voorheen Dykstaete), bouw van 160 huurwoningen, is eind 2021 gestart en wordt naar verwachting eind 2023 opgeleverd.

Jaho

De overeenkomst voor de Friesestraatweg 175 is op 2 december 2022 getekend waardoor de procedure voorontwerp bestemmingsplan Friesestraatweg 175 opgestart kan worden

Friesestraatweg 185-201

We zijn met stedenbouwkundig bureau SAB en de ontwikkelaars/eigenaren voor het deel Friesestraatweg 185 – 201 in overleg over het maken van één stedenbouwkundig plan voor de locaties Bouwselect, Vluchtelingenwerk, Onlineveilingmeesters.nl (vm.Borent), Baxbier en de tussengelegen karakteristieke woningen Friesestraatweg 193 en 195. Daarna kan er één ruimtelijk plan worden gemaakt en kunnen de plannen van de deellootlocaties verder uitgewerkt worden.

Friesestraatweg 137A

Voor de Friesestraatweg 137A is de koopovereenkomst met Frisoplan eind 2021 ontbonden. De complexiteit rondom sanering en archeologie blijkt op deze locatie ongekend hoog bij elke vorm van mogelijk te realiseren ontwikkeling op deze locatie. De komende tijd beraden we ons over hoe nu verder (om) te gaan met deze locatie en welke consequenties dit verder gaat hebben voor de huidige grondexploitatie.

Herinrichting Friesestraatweg

Om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken is onderscheid gemaakt tussen de Friesestraatweg en de Reitdiepzijde. De Friesestraatweg wordt door de gemeente aangepakt en de kosten hiervan worden deels verhaald op de marktpartijen. De herinrichting van de Friesestraatweg vanaf de Pleiadenbrug tot aan de Ommelanden is inmiddels gereed. Naar verwachting wordt in mei 2023 gestart met het deel de Ommelanden tot aan de Stadskerk. Daarna volgt het deel vanaf de Stadskerk tot en met de A-garage. In de laatstgenoemde zullen we eerst alleen de ondergrondse infra zoals kabels en leidingen en plantvakken bomen vervangen en aanbrengen. Nadat alle bouwwerkzaamheden gereed zijn zal het bovengrondse werk (herinrichting weg) plaatsvinden. Ditzelfde zullen we vervolgens gaan doen in deel Zuid, te beginnen bij Crossroads in de 2e helft van 2023.

Reitdiep fase 3&4

Het project Reitdiep fase 3-4 bestaat uit een gebiedsontwikkeling met circa 300 woningen en een kleinschalig bedrijventerrein. In 2021 zijn de laatste projectmatig ontwikkelde woningen opgeleverd en ook de laatste

particuliere kavels zijn inmiddels bebouwd. Dit voorjaar zullen de laatste speeltuinen worden aangelegd. In 2022 is het beheer en onderhoud van fase 3 overgegaan naar de gemeente, fase 4 volgt in 2023.

Het kleinschalige bedrijventerrein ligt aan de zuidkant van het plangebied nabij de verkeersontsluiting van de woonwijk en de P&R. In 2019 opende het onbemande benzinstation naast de P&R. In 2021 is het gezondheidscentrum op het naburige kavel in gebruik genomen. Ook het autogaragebedrijf er tegenover is in bedrijf. Op het laatste beschikbare kavel zal in de loop van dit jaar met de bouw van de autowasstraat worden begonnen, de oplevering eind dit jaar 2023 plaatsvinden. Daarmee is ook het bedrijventerrein volledig ingevuld.

De verwerving van de Groene Enclave heeft ook dit jaar nog niet plaats kunnen vinden. Ondanks gesprekken met de eigenaren van de grond zal verwerving naar verwachting ook in 2023 niet slagen. De tijdelijke schoollocatie aan de Joeswerd 20-22 is verhuurd tot en met 2030. Na teruglevering aan de gemeente kan deze locatie worden uitgegeven voor woningbouw.

Hart van Ten Boer

Deze grondexploitatie is in 2022 vastgesteld. Het project is in 2022 gestart met het bouw- en woonrijp maken van onder andere de omgeving Marskramer. In 2023 komt het gebied rondom basisschool de Poort en een deel van de Ommelanderstraat in uitvoering met aansluitend in 2024 de rest van de Ommelanderstraat en de overige projectonderdelen. Het is niet langer aannemelijk dat er nieuwe gronden met opstallen aangekocht zullen worden en dat grond voor vrijsectorwoningen uitgegeven zal worden

Nije Buurt Ten Post

Deze grondexploitatie is in 2022 vastgesteld. Er is een nieuwe inschatting van de herontwikkelingswaarde Hervormde Kerk. De uitvoering bouw- en woonrijpmaken is nog niet gestart.

Haren stationsgebied

De sociale woningbouw op het Walstrocomplex is gerealiseerd. De vrije kavels gaan in het voorjaar van 2023 in de verkoop. In het voorjaar van 2023 starten de planologische procedures voor de Stationsresidence locatie.

Theda Mansholt locatie

Deze grondexploitatie is in 2022 vastgesteld. In 2023 worden de kavels bouwrijp gemaakt en uitgegeven. Twee kavels zijn op dit moment in optie en één kavel is in reservering. We streven ernaar om in 2024 en het gebied woonrijp te maken.

Eemspoort

Het afgelopen jaar is er voor Eemspoort veel belangstelling en verlopen de verkopen voorspoedig. In totaal is er in 2022 0,6 hectare verkocht en zijn er voor de resterende 0,8 hectare diverse gesprekken gaande. De verwachting is dat de resterende 4 kavels spoedig worden verkocht en dat de grondexploitatie kan worden afgesloten. Met de verkopen wordt ook het woonrijp maken opgepakt, wat voornamelijk bestaat uit het realiseren van de inritten en de trottoirs. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang een verkoop van een kavel heeft plaatsgevonden.

Zernike

De afgelopen jaren verliep de verkoop op Zernike Campus voorspoedig, maar momenteel is het even rustig. In 2022 hebben er helaas geen verkopen plaatsgevonden. Ook voor de resterende 11 hectare blijft de belangstelling achter. Acquisitie wordt gedaan door het Campus Management (Triade). We hebben een tamelijk streng toelatingsbeleid, wat we met de campus-partners hebben vastgelegd in een vestigingskader. Bedrijven moeten toegevoegde waarde en samenwerking hebben op de Campus. Tot slot wordt met het verkopen van kavels ook het woonrijpmaken opgepakt, wat voornamelijk bestaat uit het realiseren van de inritten en de trottoirs. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang een verkoop van een kavel heeft plaats gevonden.

Westpoort Fase I

De afgelopen jaren was de interesse voor Westpoort (fase 1) sterk toegenomen en zijn er veel kavels in optie of reservering genomen. Het betreffen vooral bedrijven in de distributiesector en e-commerce, conform het oorspronkelijk beoogde profiel van Westpoort. In 2022 is door de wereldwijde onzekerheid (oorlog Oekraïne, bouwkosten, energieprijzen) en verwachte recessie de vraag sterk teruggelopen en zijn meerdere reserveringen beëindigd. Niettemin verwachten we in 2023 tussen 1 en 4 hectare te verkopen, verdeeld over een tweetal partijen die circa een 0,5 hectare wensen af te nemen en één partij die voornemens is om circa 3 hectare af te nemen.

De eerder toegenomen vraag en verkoop hebben ertoe geleid dat we fase 1C in ontwikkeling hebben gebracht; het deel rondom de grondberging van Cosun, tot aan de Roderwolderdijk. Het oorspronkelijke inrichtingsplan uit 2008 is gedeeltelijk herzien en is reeds verwerkt in de eerdere herziening van de grondexploitatie:

- De kavels rondom de Newcastleweg worden herkaveld. Als gevolg van de hoogspanningsleiding bleken de kavels onvoldoende verkoopbaar. We gaan de kavels ontsluiten vanaf de Cardiffweg en Birminghamweg en de Newcastleweg vervalt. We richten het water anders in, zodat er beter verkoopbare kavels komen, met goede representatie aan de A7;
- Er komt een stevige groenzone langs de Birminghamweg en Manchesterweg;
- De nog niet aangelegde Coventryweg wordt oost-west aangelegd in plaats van noord-zuid. Op die wijze hoeven we niet te wachten op aankoop van het Cosun-terrein en kunnen we kleinschaliger verkavelen. Op deze wijze is er meer ruimte voor mkb-bedrijven;
- Er komt een stevige en brede groenzone langs de Roderwolderdijk. De beoogde woon-werkkavels vervallen. Voorgaande komt tegemoet aan de wensen van bewoners van de Roderwolderdijk en is voor ons ook ruimtelijk beter inpasbaar. Woon-werkkavels waren hier bovendien milieutechnisch lastig inpasbaar.

Het ontwerp is klaar, afhankelijk van de uitkomsten van het ecologisch onderzoek moeten er nog mogelijke compenserende maatregelen worden gerealiseerd en vergunning worden aangevraagd. Dit bepaalt de planning van de civieltechnische werkzaamheden. Wij verwachten de werkzaamheden voor 1C en rondom de Newcastleweg in 2024 en 2025 uit te voeren. Verkoop van de kavels kan starten in 2024.

Roodehaan

Het afgelopen jaar is er veel belangstelling voor Roodehaan en verlopen de verkopen voorspoedig. In totaal is er in 2022 0,6 hectare verkocht en is er voor de resterende 11 hectare veel belangstelling, getuige het feit dat er op 8 van de resterende 12 kavels sprake is van een reservering of een optie. Voor de civieltechnische ontwikkelingen zijn de grote infrastructurele werken afgerond. Slechts een aantal hydrologisch gerelateerde aanpassingen (kavel ophoging, waterberging en afvoer), een groenplan en de aanleg van trottoirs en inritten resteert in het woonrijp maken. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang een verkoop van een kavel heeft plaats gevonden.

Europapark

Voor de ontwikkeling van de P2 locatie is via een partnerselectie een ontwikkelpartner geselecteerd om gezamenlijk een haalbaar plan voor de ontwikkeling van de P2 locatie maken. De haalbaarheidsfase is gestart na de zomer van 2022 en wordt voor de zomer van 2023 afgerond. De planvorming voor de naastgelegen kavel, bedoeld voor sociale woningbouw van Nijestee wordt naar verwachting in 2023 afgerond. De kolenkade langs het Oude Winschoterdiep is vergroend en er is een fietspad bestaande uit zonnepanelen gerealiseerd.

Grote Markt

De slotcalculatie van de grondexploitatie Grote Markt is in februari 2023 door de raad vastgesteld. Daarom wordt deze grondexploitatie nog meegenomen in de gemeenterekoning 2022.

Haren Nesciopark

Alle woonkavels zijn verkocht. Er zijn nog enkele bedrijfskavels beschikbaar. Eind 2022 is gestart met het woonrijp maken, dat loopt door tot in 2023.

Alo-locatie

De grondexploitatie en de bijbehorende ruimtelijke kaders voor de voormalige Alo-locatie zijn vastgesteld in juni 2020. Begin 2021 is de ontwikkeling gegund aan MWPO met hun winnende plan 'Holt'. MWPO heeft haar winnende ontwerp de afgelopen periode nader uitgewerkt. Op 15 september 2022 is het voorontwerp bestemmingsplan openbaar gemaakt en kon iedereen zienswijzen indienen. In 2023 zal het ontwerp bestemmingsplan in procedure worden gebracht. Na het onherroepelijk worden van dit bestemmingsplan zal de realisatie van het plan 'Holt' starten.

Resultaten Slotgecalculeerde projecten

In de categorie Slotgecalculeerde projecten staan projecten die nagenoeg gereed zijn, 95 % van de kosten en opbrengsten zijn gemaakt. De verwerking van de resterende 5% geschiedt op basis van aannames. Voor investeringsprojecten geldt dat 95% van de kosten moet zijn gerealiseerd en dat zekerheid is over de definitieve omvang van subsidies. In onderstaande tabel staat de huidige stand van zaken vermeld.

Verloop boekwaarden slotgecalculeerde projecten

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde			Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2022
	31-12-2021	Kosten	Opbrengsten		
Piccardthof/Terborglaan	-1.058	-9			-1.067
Helpermaar	5	5	-22		-12
De Velden	-735	81			-654
Dijkshorn	-543	91	-143		-595
Hoendiep - uitvaartcentrum	-129	24			-105
Totaal	-2.460	192	-165	-	-2.433

Resultaten Bouwrijpe kavels

De categorie Bouwrijpe kavels betreft gronden die na het afsluiten van een grondexploitatie nog niet verkocht zijn en beschikbaar zijn om te verkopen. Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de boekwaarde van deze kavels.

Verloop boekwaarden bouwrijpe kavels

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde			Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2022	Verlies- voorziening
	31-12-2021	Kosten	Opbrengsten			
Peizerweg	0				0	
Zomerlaan	215				215	
Electronstraat/Zilverlaan	55				55	
Vinkhuizen	355				355	
Westerbroek	1.211				1.211	
Euvelgunne	97				97	
Reitdiephaven-Hogeweg	257				257	
Bornholmstraat	431				431	
Gdanskweg	0				0	
Euvelgunnerweg naast 13	0				0	
Totaal	2.621	0	0	0	2.621	0

De boekwaarde op 31-12-2022 bedraagt 2,62 miljoen euro.

Resultaten Nog te ontwikkelen gronden

Het strategische vastgoed bestaat voornamelijk uit onroerende zaken die aangekocht zijn ten behoeve van (her)ontwikkeling. In de periode tussen aankoop en de start van de (her)ontwikkeling beheren en exploiteren wij de

gekochte gronden en bebouwde onroerende zaken. Volgens het BBV dienen gronden in de MVA te worden gewaardeerd tegen (historische) verkrijgingsprijs en bijkomende kosten. Indien sprake is van een (duurzaam) lagere marktwaarde, dient een voorziening getroffen te worden voor het verschil tussen boekwaarde en die lagere marktwaarde.

In onderstaand tabel staan de gronden in de categorie MVA-Nog te ontwikkelen gronden.

Verloop boekwaarden nog te ontwikkelen gronden

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde			Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2022	Verlies- voorziening
	31-12-2021	Kosten	Opbrengsten			
Koeriersterweg	1.064				1.064	-1.064
Oosterhamrikzone	1.604	680			2.284	-594
Roodehaan	2.288	-554			1.734	-708
Sontweg/Damsterdiep	21.799	-10.681			11.118	-5.032
Stationsgebied	16.442	610			16.883	-7.004
Peizerweg e.o.	0	610			610	0
Grote Markt e.o.	2.621				2.621	0
Eikenlaan	3.474				3.474	0
Friestraatweg	648				648	-553
Westrand stad						
Groningen	31.290	1.402	-250	-17	32.425	-18.268
Haren	176	3.496	-176		3.496	0
Ten Boer	2.365				2.365	-89
Hereplein 73	4.370				4.370	-3.370
Tromsingel 31-39b (Tromphuys)	3.516				3.516	-776
Radesingel 6	2.499	-725	-4.275	2.501	0	0
Oliemuldersweg 41	94				94	0
Schuitmakersstraat 17	300				300	0
Totaal	94.550	1.487	-4.701	2.484	87.002	-37.458

Boekwaarde

De boekwaarde op 31-12-2022 bedraagt 87,00 miljoen euro. Dit is een afname ten opzichte van 31-12-2021 van 7,55 miljoen euro. De netto boekwaarde (boekwaarde minus voorziening) bedraagt 49,54 miljoen euro. De mutaties hebben betrekking op:

- Voor het project Oosterhamrikzone is 1 perceel met woning aangekocht voor een bedrag van 680 duizend euro;
- In Roodehaan is een 2^e zonnepark aangelegd. De boekwaarde van de grond, 554 duizend euro, is overgeheveld naar verhuurde kavels;
- In 2022 is de BV Stadshavens opgericht en is de gebiedsbegroting vastgesteld. De percelen die binnen deze gebiedsbegroting vallen zijn daarom overgeboekt naar gebiedsontwikkeling. De boekwaarde hiervan bedroeg op 1 januari 2022 10,681 miljoen euro. Als gevolg van deze oeverboeking is de verliesvoorziening op deze percelen met 2,772 miljoen euro verlaagd;
- Voor het project Stationsgebied Groningen is aan de Parkweg in 2022 1 woning aangekocht;
- Aan de zuidkant van de Peizerweg zijn 3 percelen grond voor een bedrag van 610 duizend euro aangekocht;
- In Leegkerk zijn 15 percelen grond voor 1,402 miljoen euro met een oppervlakte van ca 37 ha aangekocht;
- In 2022 zijn 3 woningen in Haren verkocht met een boekwaarde van 176 duizend euro. Daarnaast is de Biotop/Hortus Haren aangekocht voor een bedrag van 3,496 miljoen euro;
- Het pand aan de Radesingel 6 is in 2022 verkocht voor 4,275 miljoen euro. Daarnaast is de grond overgeboekt naar erfpachterreinen voor een bedrag van 750 duizend euro.

- Door taxatie is de verliesvoorziening van het pand Sontweg 13 verlaagd met 814 duizend euro.

Door bovenstaande mutaties is het resultaat op de verliesvoorziening totaal 4,51 miljoen euro voordelig.

Gronden bestemd voor gemeentelijke gebiedsontwikkelingen

De commissie BBV heeft in de 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken, 2019' een nieuwe categorie gronden opgenomen. Een categorie die in de regel aangeduid wordt met 'Warme gronden'. Onder voorwaarden mag bij de waardering van gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkelingen, maar waarvoor nog geen grondexploitaties is vastgesteld worden uitgegaan van de toekomstige bestemming in plaats van de huidige bestemming.

De grondposities van het Suikerterrein (2009) zijn als gevolg van wijzigingen in het BBV (2016) omgezet naar materiële vaste activa (MVA). In het BBV 2016 was een overgangsbepaling getroffen, daar is voor deze grondpositie gebruik van gemaakt. Daarom heeft een waarde correctie naar huidige bestemming niet plaatsgevonden. Deze overgangsbepaling liep echter af na 31 december 2019. Hiermee werd een risico gelopen dat een forse voorziening zou moeten worden getroffen.

Evenwel voldeed het Suikerterrein aan de geldende voorwaarden om onder de nieuwe categorie 'Warme gronden' te vallen. De gronden werden door een onafhankelijke taxateur gewaardeerd op toekomstige bestemming. De gemeenteraad heeft 14 december 2022 besloten de gebiedsbegroting, van de op 2 maart 2022 opgerichte De Suikerzijde BV, vast te stellen. Hiermee vervalt het label 'warme gronden'. Van de reeds verworven gronden blijft per 31-12-2022 voor een bedrag van 39,755 miljoen euro op de balans van de gemeente staan.

Verloop boekwaarden gronden gebiedsontwikkelingen

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2021	Kosten	Opbrengsten	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2022	Verlies- voorziening
Suikerunieterrein	43.225	-3.470			39.755	0
Stadshavens	0	11.073			11.073	0
Totaal	43.225	7.603	0	0	50.828	0

Ook voor de gebiedsontwikkeling Stadshavens heeft de gemeente gronden aangekocht. De gemeenteraad heeft 16 februari 2022 besloten de grondexploitaties Stadshavens 1 van de opgerichte BV Stadshavens vast te stellen. Van de reeds verworven gronden blijft per 31-12-2022 voor een bedrag van 11,073 miljoen euro op de balans van de gemeente staan. Door bovenstaande mutaties is het resultaat op de verliesvoorziening totaal 66 duizend euro voordelig.

Resultaten Niet in exploitatie te nemen eigendommen

De niet in exploitatie te nemen eigendommen zijn gronden waarvoor geen (her)ontwikkeling staat gepland. Dit is een relatief klein complex met een boekwaarde van 85 duizend euro.

Resultaten In erfpacht of anderszins uitgegeven eigendommen

In onderstaand overzicht wordt een verloop weergegeven van de boekwaarden van in erfpacht uitgegeven gronden, verdeeld naar gronden waarvoor een jaarlijkse canon wordt betaald en gronden waarvan de jaarlijkse canon voor een bepaalde periode is afgekocht.

Verloop boekwaarden in erfpachtuitgegeven gronden

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2021	Kosten	Opbrengsten	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2022	Reserve afkoop erfpacht
Erfpacht met jaarlijkse canon	17.082	838	-631	6	17.295	
Erfpacht met afkoop	13.516		-128	115	13.503	-13.503
Totaal	30.598	838	-759	121	30.798	-13.503

Boekwaarde

De boekwaarde per 31 december 2022 bedraagt 30,80 miljoen euro. In 2022 zijn er 5 percelen grond die in erfpacht waren uitgegeven verkocht voor 759 duizend euro. Deze gronden hadden een boekwaarde van 638 duizend euro wat per saldo een resultaat op levert van 121 euro voordelig. Daarnaast zijn er 2 percelen grond in erfpacht uitgegeven. Deze 2 percelen hebben samen een boekwaarde van 838 duizend euro.

Resultaten Verhuurde kavels

In tegenstelling tot maatschappelijk vastgoed betreft het een categorie gronden en vastgoed, die verworven zijn, om in de toekomst te ontwikkelen tot een andere bestemming. Tussentijds worden deze gronden en vastgoed voor langere tijd verhuurd of verpacht. Het beleidsmatige uitgangspunt voor deze panden is: 'het op commerciële basis beheren van al dan niet tijdelijke, bij de gemeente in eigendom zijnde, onroerende zaken, met inachtneming van de gewenste bestemmingsflexibiliteit.' Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de boekwaarde van de verhuurde kavels verdeeld naar een 4-tal categorieën.

Verloop boekwaarden verhuurde kavels

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2021	Interne overdracht	Opbrengsten	Afschrijving 2022	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2022	Verlies- voorziening
Schoolterreinen	359					359	
Industrieterreinen	641					641	
Diverse terreinen	2.807	584				3.391	
Diverse gebouwen	4.058		-1.378	-34	1.278	3.924	-1.035
Totaal	7.865	584	-1.378	-34	1.278	8.315	-1.035

In 2022 zijn er 3 panden verkocht die een verkoopresultaat opleveren van 1,278 miljoen euro. Daarnaast zijn er percelen grond in Roodehaan overgeboekt naar Verhuurde Kavels in verband met de verhuur van deze kavels ten behoeve van een zonnepark.

Resultaten Voorbereidingskredieten

Voor de (her)ontwikkeling van het strategisch vastgoed stelt de raad voorbereidingskredieten vast. In onderstaand overzicht staan de actuele voorbereidingskredieten weergegeven. Het restant krediet is berekend als krediet minus boekwaarde 31-12-2021 minus geboekte kosten in 2022.

Verloop boekwaarden voorbereidingskredieten

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Krediet	Boekwaarde 31-12-2021	Geboekt in 2022 kosten	Geboekt in 2022 opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2022	Restant krediet
De Held III	1.340	563	313		876	464
Woltersum dorpsvernieuwing	100	17	6		23	77

Sontplein (Arrivalocatie)1	400	242	784	-50	976	-626
Station Zuidzijde	2.980	991	873		1.864	1.116
Voormalig Nelfterrein	390	0	154		154	-4
Westpoort fase 2	1.320	0	645	-468	177	236
Hadera - Raadhuisplein	380	198	76		274	106
Travertijnstraat	600	0	208		208	392
Woonwagenlocatie Woonschepenhaven	1.341	0	38		38	1.303
Totaal	8.851	2.011	3.097	-518	4.590	3.743

1. De kredietoverschrijding Sontplein (Arrivalocatie) wordt voor behandeling gemeenterekening 2022 voorgelegd aan de raad.

In 2022 zijn er voor 5 projecten uitvoeringskredieten beschikbaar gesteld, te weten: Suikerzijde, Hart van Ten Boer, Nije Buurt Ten Post, Theda Mansholtlocatie en Stadshavens. Daarnaast zijn er in 2022 3 nieuwe voorbereidingskredieten beschikbaar gesteld: Hedera-Raadhuisplein, Travertijnstraat en Woonwagenlocatie Woonschepenhaven.

Onderbouwing van het totale jaarresultaat boekjaar 2022

Het jaarresultaat vanuit het grondbedrijf bedraagt 7,38 miljoen euro voordelig. In onderstaande tabel staan de resultaten weergegeven per programma.

Resultaat Grondbedrijf 2022

Resultaat Grondbedrijf 2022 Soort (Bedragen x 1.000 euro)	Begroot	Totaal werkelijk	Resultaat
Programma 1: Economie en ruimte			
Actualisatie grondexploitaties			
Mutatie voorziening	1.765	3.159	1.394
Vrijval voorziening Grote Markt		-1.587	-1.587
POC-winstneming		1.394	1.394
Verkopen			
Verhuurde kavels		-1.278	-1.278
Strategische gronden		-2.485	-2.485
Erfpacht		-121	-121
Tuingronden/Overig		-315	-315
Exploitatie			
Grondbedrijf algemeen	1.232	287	-945
Strategische gronden	233	-503	-736
Verhuurde Kavels	-478	-278	200
Erfpacht	-198	-377	-179
Bouwrijpe kavels	30	48	18
Niet in exploitatie te nemen gronden	2	15	13
Gronden Haren			0
Tuingronden/overig	-6	131	137

Diversen			
Verliesvoorziening nog te ontwikkelen gronden		-4.505	-4.505
Verliesvoorziening gronden gebiedsontwikkelingen		-66	-66
Afboeking boekwaarde			0
Vrijval reserve afkoop erfpacht		-13	-13
Mutatie reserve afkoop erfpacht		13	13
GEM Haren Noord			0
Storting onderhoudsvoorziening Biotoop		857	857
Kapitaallasten BWV Meerstad		-10	-10
Hergebruik grond		19	19
Diversen		10	10
Totaal programma 1	2.580	-5.605	-8.185
Programma 2 Wonen			
Exploitatie			
Precario ingebruikgeving Openbare Ruimte		-7	-7
Totaal programma 2	0	-7	-7
Totaal mutaties Grondbedrijf 2022 (negatief getal is voordelig resultaat)	2.580	-5.612	-8.192

De resultaten van Exploitatie en Diversen (met uitzondering van verliesvoorziening nog te ontwikkelen gronden en verliesvoorziening gronden gebiedsontwikkelingen) worden in de gemeenterekening toegelicht bij de diverse programma's.

Beschikbare weerstandsvermogen in relatie tot benodigd weerstandsvermogen/risico's

Inleiding

Bij het exploiteren van (bouw)grond gaan niet alleen grote bedragen om, maar er zijn ook risico's aan verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de soms relatief hoge boekwaarden, geprognosticeerde omzetten en hoge nog te maken kosten en opbrengsten moet rekening gehouden worden met een reëel bedrijfsrisico. Risico's zijn om deze reden min of meer inherent aan projecten en grondexploitaties. De wijze waarop we met risico's omgaan is vastgelegd in de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 (raadsbesluit 22 april 2020). Bij de berekening van het weerstandsvermogen voor de gemeenterekening 2022 worden dezelfde parameters gebruikt als bij de begroting 2023, met uitzondering van de rekenrente. Dit zijn de volgende parameters:

Risico's	Omschrijving	Grondslag	Parameter	Voorstel
Vertragingsrisico	Dit risico betreft vertraging van het project, ook wel boekwaarde risico genoemd, dat leidt tot renteverlies. Bij dit risico is onderscheid gemaakt in de looptijd van grondexploitaties.	(Boekwaarde + verplichtingen - getroffen verliesvoorziening x economische cyclus) x parameter		De parameter is gelijk aan de parameter rekenrente. Het verwachte rentepercentage voor 2023 is 1,64%.
Grondexploitaties met een resterende looptijd van 5 jaar of korter	Economische cyclus 3 jaren		1,64%	De parameter is gelijk aan de parameter rekenrente. Het verwachte rentepercentage voor 2023 is 1,64%.
Grondexploitaties met een resterende looptijd langer dan 5 jaar	Economische cyclus 7 jaren		1,64%	De parameter is gelijk aan de parameter rekenrente. Het verwachte rentepercentage voor 2023 is 1,64%.
Strategisch grondbezit	Economische cyclus 3,5 jaren		1,64%	De parameter is gelijk aan de parameter rekenrente. Het verwachte rentepercentage voor 2023 is 1,64%.
Uitvoeringsrisico	Dit betreft het risico dat de civiele kosten meer stijgen dan voorzien	Nog te realiseren civiele kosten (BWRM + sloop + saneren) x parameter	2,50%	Gezien relatieve lange doorlooptijden van civiele aanbestedingen en de continue prijsstijgingen van materiaalkosten stellen we voor een parameter van 2,5% te hanteren.
Risico opbrengstenstijging bedrijventerreinen	Dit betreft het risico dat de geraamde grondopbrengsten van bedrijventerreinen niet wordt gerealiseerd.	Nog te realiseren opbrengsten bedrijventerreinen x parameter	1%	De vraag naar bedrijventerreinen is op dit moment vrij sterk. Gezien dat Groningen met haar grondprijzen aan de hoge kant zit in de regio en we ook ervaring hebben met een fors lagere vraag, stellen we voor deze parameter op 1% te zetten.
Risico kostenstijging	Dit betreft het risico dat de nog te realiseren kosten meer stijgen dan ingeschat.	(Nog te maken kosten - civiele kosten) x parameter	2%	De inflatie vanwege hoge energieprijzen en materiaaltekorten leidt tot stijgende bouwkosten. Voor een deel zijn die in de verliesvoorzieningen van de geactualiseerde grondexploitaties verwerkt. Het restant verwachten we met 2% kostenstijging in het weerstandsvermogen op te kunnen vangen.

Renterisico	Dit betreft het risico dat de rente meer stijgt dan ingeschat.	(Boekwaarde + nog te realiseren kosten) x parameter	2%	De rente over de grondexploitaties wordt bepaald door het gemiddelde werkelijke rentepercentage over alle leningen die voor de verschillende grondexploitaties zijn afgesloten. Tegelijkertijd zijn de kapitaalmarkten in beweging en is de rente op staatsobligaties in korte tijd fors gestegen. Die stijgende rente zal ook invloed hebben op het grondbedrijf. Daarom vinden we een rentestijging van 2% passend bij de huidige markt. Voor een deel is dit in de verliesvoorziening van de geactualiseerde grondexploitaties verwerkt. Het restant verwachten we met 2% rentestijging in het weerstandsvermogen op te kunnen vangen.
Projectspecifieke risico's	Dit betreft risico's die 1. niet vallen onder bovengenoemde categorieën, 2. Projectspecifiek zijn en 3. waarvan de kans van optreden lager is dan 50% en die dan ook niet zijn verwerkt in de grondexploitatie. Het kwantificeren van de risico's vindt plaats op basis van de kans van optreden en de beïnvloedbaarheid van de risico's.	Risicobedrag x parameter		Het kwantificeren van de risico's vindt plaats op basis van de kans van optreden en de beïnvloedbaarheid van de risico's. We adviseren om daarbij de parameters in onderstaande tabel te handhaven.

Beschikbaar weerstandsvermogen

Om risico's te kunnen opvangen is het van belang dat de gemeente over een buffer beschikt van voldoende omvang. Deze buffer bestaat uit het beschikbare gemeentelijke weerstandsvermogen. In de paragraaf 3 "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" wordt uitgebreid ingegaan op deze materie.

Benodigd weerstandsvermogen

Hieronder volgt het weerstandsvermogen voor de komende jaren.

Prognose benodigd weerstandsvermogen

Benodigd weerstandsvermogen (Bedragen x 1 miljoen euro)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties	21,2	20,0	18,6	17,6	16,9	16,2

2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties	13,5	13,6	14,3	20,1	17,2	16,1
3.a Meerstad	-	-	-	-	-	-
3.b Meerstad Noord	26,1	26,1	26,1	26,1	26,1	26,1
3.c Stadshavens	-	-	-	-	-	-
3.d. De Suikerzijde	-	-	-	-	-	-
4. Strategisch bezit	2,4	2,7	2,9	2,9	2,9	2,9
Totaal	63,3	62,3	61,9	66,7	63,1	61,2

Toelichting

Het benodigde WSV voor grondexploitaties bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties

Met behulp van de risicoboxenmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor deze grondexploitaties bepaald. Hier komt voor de jaarschijf 2023 een benodigd WSV van 21,2 miljoen euro uit;

2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties

Op dit moment wordt gewerkt aan een aantal gebiedsontwikkelingen waaronder Stationsgebied en De Held III. Naar verwachting worden deze gebiedsontwikkelingen met een vast te stellen grondexploitatie vanaf 2024 aan de raad voorgelegd. Ook hier is met behulp van de risicoboxenmethode het benodigde weerstandsvermogen bepaald;

3. Grondexploitaties die in aparte rechtsvormen zijn/worden ondergebracht

De gemeente Groningen heeft de gebiedsontwikkelingen Meerstad, De Suikerzijde en Stadshavens ondergebracht in een BV. Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen die in aparte rechtsvormen zijn ondergebracht is dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. Daarmee hoeft er in beginsel dus geen weerstandsvermogen bij de gemeente te worden aangehouden. Mocht toch blijken dat we eventueel een beroep op het gemeentelijk weerstandsvermogen moeten doen, zullen we de raad daarover zo spoedig mogelijk informeren;

3.b Meerstad Noord

Op dit deelgebied zit een aanzienlijke opbrengsttaakstelling. Dit is een opbrengst boven op de agrarische waarde van de grond. Dit risico werd altijd al met het gemeentelijke weerstandsvermogen afgedekt. Op dit moment wordt gewerkt aan de uitwerking van plannen voor een zonnepark. Insteek is dat Meerstad als eigenaar van de grond een opbrengst ontvangt voor tijdelijk gebruik.

In het verleden kwam het risico voort uit de opbrengsttaakstelling terwijl er geen programma onder dit deelgebied lag. Met het uitwerken van de plannen voor een zonnepark wordt er weliswaar aan een nieuw programma gewerkt, maar wordt het risico dat deze grondopbrengst niet geheel gerealiseerd gaat worden hoger ingeschat. Dit heeft een tweetal hoofdoorzaken:

- De grondopbrengst Meerstad Noord wordt nu voorzien in de periode 2040-2043. In 2043 wordt de grondexploitatie afgesloten. Er wordt geen waarde toegerekend aan uitgifte van gronden na 2043. Hoe verder in de tijd een opbrengst ligt, hoe groter de onzekerheid en hoe hoger het risico is. Concreet betekent dit dat voor de uitgifte van de grond na 2040 vanuit het voorzichtigheidsbeginsel het risicoprofiel sterk toeneemt. Het is nu nog echt onduidelijk hoe en wanneer deze grondopbrengsten kunnen worden gerealiseerd;
- Het risico op de langere exploitatieperiode gekoppeld aan de relatieve hoge boekwaarde van dit deelplan, betekent ook een (berekening volgens risicoboxenmethode) verhoging van het risicoprofiel van deze grondexploitatie.

De opbrengst vanuit bijvoorbeeld woningbouw kan door het tijdelijk gebruik voor een zonnepark sowieso pas later in de tijd gerealiseerd worden (na 2040) waardoor de onzekerheid groter wordt. Er is op dit moment nog geen businesscase opgesteld waarbij de financiële effecten voor Meerstad en de gemeente totaal in beeld zijn gebracht.

In de grondexploitatie komt het risico Meerstad Noord uit op 26,1 miljoen euro. Dit risico dekken we in tegenstelling tot de rest van Meerstad wel met gemeentelijk weerstandsvermogen af omdat het risicoprofiel van Meerstad dit extra risico op voorhand niet kan opnemen. Voor de totale grondexploitatie van Meerstad geldt dat we binnenkort uw raad separaat gaan informeren over de nieuwe ambities en op welke manier we deze nieuwe ambities zo kunnen inpassen dat de economische uitvoerbaarheid blijvend kan worden aangetoond. Daarbij zullen we zowel kijken naar de investeringskant, de programmeringskant, de faseringen als ook naar mogelijkheden dat andere partijen/overheden bijdragen aan de plannen.

4. Strategisch bezit

Het weerstandsvermogen voor het strategisch bezit is bepaald met behulp van de risicoboxenmethode. Voor de jaarschijf 2023 is een weerstandsvermogen van 2,4 miljoen euro nodig om de risico's te kunnen opvangen.

Samenvatting

De inschatting is dat het benodigde weerstandsvermogen zich in de jaren 2023-2028 beweegt in een bandbreedte tussen de 61,2 en 66,7 miljoen euro. Het benodigd weerstandsvermogen voor grondexploitaties is een onderdeel van het totale benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Groningen. De uitkomst op dit onderdeel moet dan dus ook altijd worden gezien in relatie tot de overige risico's die de gemeente loopt.

Paragraaf 8: Lokale heffingen

Beleid lokale heffingen

Deze paragraaf gaat over de lokale belastingen en heffingen. Aan de orde komen het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, de geraamde inkomsten, de kostendekkendheid van de tarieven, het kwijtscheldingsbeleid dat we hanteren en de lastendruk voor de burger.

Lokale heffingen betreffen zowel de publiek- als de privaatrechtelijke heffingen. De publiekrechtelijke heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten:

- Belastingen: de opbrengsten van belastingen komen toe aan de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. Dit zijn onder meer de onroerendezaakbelasting (OZB) en de logiesbelasting. Het criterium kostendekkendheid is hier niet aan de orde;
- Rechten: een recht is een vergoeding voor een concrete prestatie door de gemeente geleverd. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges burgerzaken. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

De privaatrechtelijke heffingen hebben betrekking op tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang.

In de jaarlijkse Tarievennota wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de gemiddelde jaarlijkse woonlasten. De woonlasten zijn een optelling van de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld (meer persoons)huishouden.

Beleid publiekrechtelijke heffingen

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de publiekrechtelijke tarieven.

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting is de belangrijkste gemeentelijke belasting, niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing omdat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en -verwerking. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijtscheldingen volledig gedekt worden uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Bij de afvalstoffenheffing wordt onderscheid gemaakt naar drie categorieën, namelijk eenpersoonshuishoudens, tweepersoonshuishoudens en huishoudens van drie personen of meer.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing verhaald. Gemeenten hebben naast de zorgplicht voor stedelijk afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, is geoormerkt. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar (aansluitrecht).

Bouwleges

Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De hoogte van de bouwleges wordt bepaald door de bouwkosten (aanneemsom exclusief BTW) en het tarief.

Parkeergelden publiekrechtelijk deel

Het publiekrechtelijk deel wordt ook wel parkeerbelasting genoemd en daaronder vallen de tarieven voor het parkeren bij parkeermeters en parkeerautomaten, de boetes voor het rood staan bij parkeermeters en parkeerautomaten, de kosten van het (gratis) fiets parkeren en de tarieven voor parkeervergunningen. Voor de publiekrechtelijke parkeergelden (parkeerbelasting) is de doelstelling van regulering expliciet in de wet vastgelegd. In de tariefstelling mag onderscheid gemaakt worden naar parkeerduur (kort/lang), het moment waarop wordt geparkeerd (dag/avond/weekend), het gebied waar wordt geparkeerd en het type vergunning. In Groningen maken we gebruik van de toegestane differentiatiemogelijkheden. We sturen zowel met tarieven, de duur van parkeren als met de beschikbaarheid van parkeerplaatsen.

Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lager tarief in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Groningen heeft gebruik gemaakt van de door het Rijk geboden mogelijkheid om de vermogensnorm met terugwerkende kracht tot 1 januari 2022 te verruimen. Hierdoor hebben meer huishoudens in 2022 recht gehad op kwijtschelding. Gemeenten mogen zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag of heffing zij kwijtschelden. Dit houdt in dat in 2022 kwijtschelding werd verleend van:

- Afvalstoffenheffing. Mensen die drie jaar of langer op het sociale minimum zitten, krijgen volledige kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. De andere kwijtscheldingsgerechtigden krijgen 57% van de aanslag kwijtgescholden.
- Leges gehandicaptenparkeerplaats en -kaart en huwelijksleges (volledig).

Baten en kruissubsidiëring publiekrechtelijke leges

Voor elk van de verordeningen waarbij sprake is van het verhalen van kosten moet inzichtelijk gemaakt worden dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale lasten van de verordening. Deze opbrengstnorm ziet op de verordening in haar totaliteit maar anders dan in bijvoorbeeld de Verordening rioolheffing of de Verordening afvalstoffenheffing worden in de Legesverordening heel veel verschillende diensten van een tarief voorzien. Voorbeelden zijn paspoorten, rijbewijzen, huwelijksvoltrekkingen, omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en drank- en horecavergunningen. De diensten waarvoor leges worden geheven zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd. Dit heeft geleid tot een onderverdeling in drie clusters van samenhangende diensten:

- Titel 1 Algemene dienstverlening;
- Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning/Wabo;
- Titel 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder titel 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).

Onder titel 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer 'omgevingsvergunning' (voorheen bouwvergunning).

Onder titel 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de drank- en horecavergunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten.

Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan. Bij de invoering van de omgevingsvergunning in 2010 was het weliswaar de wens van de wetgever dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring zou worden toegepast en niet met dienstverlening daarbuiten. Maar inmiddels heeft de rechter geoordeeld dat kruissubsidiëring

tussen titel 1 en titel 2 niet verboden is. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning. Wij maken vanaf 2021 gebruik van deze mogelijkheid.

Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking. Indien er een wettelijk maximumtarief geldt of indien een product (deels) kosteloos verstrekt moet worden, is dit in de paragraaf lokale heffingen aangegeven. Ook indien de raad niet uitgaat van het uitgangspunt "volledige kostendekking" is dit aangegeven (criterium kostendekkendheid: beperkt).

Beleid privaatrechtelijke heffingen

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de privaatrechtelijke tarieven.

Privaatrechtelijke tarieven

In Groningen maken we onderscheid tussen algemene tarieven die vooraf zijn bepaald en voor iedere afnemer gelden en commerciële tarieven. Bij de laatste opereert de gemeente als marktpartij in een concurrerende omgeving. Medio 2014 is de Wet Markt en Overheid in werking getreden. Op grond van deze wet moeten we voor onze producten en diensten de integrale kostprijs in rekening brengen. Daarnaast heeft de gemeente voor een aantal producten zelf een beleid voor kostendekkendheid.

Parkeergelden privaatrechtelijk

Onder het privaatrechtelijk deel vallen de tarieven voor parkeergarages en buurtstallingen. Het uitgangspunt is dat het in totaal (samen met het publiekrechtelijk deel) kostendekkend is.

Berekening lokale heffingen

Voor het berekenen van de kostendekkendheid en hoogte van de lokale heffingen maken wij gebruik van een kostenverdeelstaat. In deze kostenverdeelstaat rekenen wij directe lasten en baten, indirecte lasten en baten en de algemene interne dienstverleningslasten toe aan de verschillende lokale heffingen.

Toerekening primaire lasten

De centrale activiteiten van een heffing staan op een taakveld. Riolering en Afval zijn voorbeelden van taakvelden waarvan de kosten toe te rekenen zijn aan respectievelijk de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De taakvelden vormen de kern van de directe lasten van de kostenonderbouwing. Daarnaast moet de vraag beantwoord worden of er op andere taakvelden lasten staan die te maken hebben met de uitvoering van de taak waarvoor de heffing in rekening gebracht wordt. Is dat het geval, dan moet worden bepaald in welke mate die lasten toerekenbaar zijn. Enkel voor de publiekrechtelijke leges geldt dat de lasten die geen enkel verband hebben met een dienst waarvoor een tarief in rekening wordt gebracht, niet verhaalbaar zijn. Het gaat bijvoorbeeld om de kosten van:

- beleidsvoorbereiding;
- inspraak-, bezwaar- en beroepsprocedures;
- handhaving, toezicht en controle (behoudens de eerste controle).

Toerekening overhead

Alle kosten voor overhead staan apart begroot op taakveld 0.4. Een deel van de overhead mag als opslag op de directe lasten meegenomen worden in de tarieven. De overhead wordt niet doorbelast aan de taakvelden waar de directe lasten op staan. Dit betekent dat het niet mogelijk is om uit de taakvelden alle aan de tarieven toe te rekenen kosten af te leiden. De overhead moet buiten de begroting om aan de tarieven worden toegerekend. In de Financiële verordening gemeente Groningen 2019 is de methodiek voor de toerekening van overhead opgenomen.

Toerekening algemene interne dienstverleningskosten

Binnen de kaders van wet- en regelgeving rekenen we de algemene toerekenbare overhead, zoals kosten van het shared service center, aan de lokale heffingen toe. Dit noemen we algemene interne dienstverleningskosten, afgekort AID. De verdeling van de AID vindt plaats op basis van de formatie per heffing.

Opbrengstontwikkeling lokale heffingen

In de begroting en rekening geven we jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de *belangrijkste* belastingen, rechten en heffingen (leges). In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de gerealiseerde opbrengsten in 2022 en de oorspronkelijke geraamde opbrengsten van 2022 en de actuele begroting 2022 van de gemeente Groningen.

Opbrengsten belastingen (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2022 (1)	Actuele begroting 2022 (2)	Opbrengsten rekening 2022 (3)	Vershil (3-2)
Onroerende zaakbelasting (OZB)	97.941	98.076	99.311	1.235
Roerende zaakbelasting (RZB)	132	132	135	3
Logiesbelasting (toeristenbelasting)	2.274	2.274	2.153	-121
Precariobelasting	1.199	1.199	1.592	393
Parkeerbelasting	15.552	15.552	16.508	956

Opbrengsten rechten en heffingen (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2022 (1)	Actuele begroting 2022 (2)	Opbrengsten rekening 2022 (3)	Vershil (3-2)
Afvalstoffenheffing	36.996	36.996	37.352	356
Marktgeden	931	931	828	-104
Rioolheffing	18.540	18.540	18.339	-201
Begravenisrechten / Lijkbezorgingsrechten	1.795	1.795	1.660	-135
Leges Burgerzaken	2.040	2.866	3.042	177
Leges Bouwactiviteiten (omgevingsvergunning)	14.440	14.440	12.996	-1.445
Leges Huisvestingswet	136	136	214	79
Leges Instemmingsbesluit Telecom verordening en Graafverordening	624	655	644	-11
Leges Drank & Horeca	141	141	93	-48
Leges Prostitutie	20	20	15	-5
Havengelden	171	171	228	57
Parkeergelden privaatrechtelijk	11.868	11.868	12.405	537

Hieronder worden de grotere afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting toegelicht. Voor de rechten en heffingen wordt daarbij ingegaan op de ontwikkeling van de kostendekkendheid.

Onroerende zaakbelasting

We realiseren een meeropbrengst OZB van 1,2 miljoen euro. Dit wordt met name verklaard doordat de economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad hoger uit vallen dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien. Op dat moment waren de taxaties van de woningen en bedrijven niet afgerond en voor het niet getaxeerde deel hebben we aannames gedaan. In werkelijkheid vallen de taxaties hoger uit.

Logiesbelasting

De aanslagen logiesbelasting worden pas na afloop van het belastingjaar opgelegd. Zo worden de aanslagen over 2022 pas in de tweede helft van 2023 opgelegd. Als gevolg van de coronamaatregelen begin 2022 verwachten we dat het aantal overnachtingen in 2022 achterblijft bij de begroting, onder andere omdat de editie 2022 van Eurosonic Noorderslag volledig online heeft plaatsgevonden. Dit levert over belastingjaar 2022 een nadeel op van 342 duizend euro. Daarnaast zien we dat de afwikkeling van oude belastingjaren een voordeel oplevert van 221 duizend euro.

Precariobelasting

Door meer bouwactiviteiten dan begroot zijn de baten voor dit onderdeel 393 duizend euro hoger. Deze baten zijn afhankelijk van conjunctuur, wegenbouw, vraag naar woningen en milieuwetgeving.

Parkeerbelasting

Het werkelijk aantal opgelegde naheffingsaanslagen ligt 9.000 hoger dan het begrote aantal van 66.000. Echter, is het percentage oninbare naheffingsaanslagen parkeerbelasting ook hoger dan geraamd. Per saldo leidt dit tot lagere baten uit fiscalisering van 312 duizend euro. Daarnaast zijn hogere opbrengsten van in totaal 1,3 miljoen euro gerealiseerd uit straatparkeren.

Afvalstoffenheffing

De totale opbrengsten die ten gunste komen aan de afvalstoffenheffing kunnen worden opgesplitst in de opbrengsten van de leges afvalstoffenheffing en overige opbrengsten. De hogere opbrengst in de tabel is met name het gevolg van een dividend uitkering van de afvalverwerker Omrin en door een hogere vergoeding voor de nascheiding van kunststof. Bij de leges afvalstoffenheffing zien we een relatief kleine nadelige afwijking in de opbrengsten doordat het aantal aansluitingen lager is dan geprognosticeerd.

Marktgeden

De werkelijke opbrengsten uit marktgeden waren 104 duizend euro lager dan begroot, en de lasten voor de markt waren 154 duizend euro lager dan begroot. Zowel de baten als de lasten waren te hoog begroot. Vanaf de begroting 2023 is dit structureel bijgesteld naar beneden. De kostendekkendheid blijft op peil.

Rioolheffing

De lagere opbrengsten uit rioolheffing zijn het gevolg van minder aansluitingen. Ten opzichte van de totaal begrote opbrengst uit rioolheffing van 18,3 miljoen is dit een relatief kleine afwijking.

Begrafenisrechten/lijkbezorgingsrechten

De lagere opbrengsten uit leges begrafenisrechten zijn het gevolg van een ontwikkeling dat vaker de keuze wordt gemaakt voor cremieren. Dit heeft een neerwaarts effect op het aantal begrafenissen.

Leges burgerzaken

De gemeente mag niet voor alle producten zelf het tarief bepalen. Het rijk stelt voor een aantal producten een maximumtarief vast. Bij de kostendekkendheid gaat het over de beïnvloedbare en niet- beïnvloedbare tarieven bij elkaar. Door afgifte van meer legesproducten, met name reisdocumenten en afschriften BRP hebben we een meeropbrengst van 177 duizend euro ten opzichte van de actuele begroting. Tegenover deze hogere baten staan ook deels hogere lasten. De totale kostendekkendheid van de producten burgerzaken komt uit op een gewogen gemiddelde van 79%. Begroot was 69%.

Leges bouwactiviteiten

Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. In de begroting is rekening gehouden met de grootte van de bouwprojecten op basis van kengetallen (6-jaarsgemiddelde) voor projecten met bouwkosten tot 455 duizend euro en bouwkosten boven de 455 duizend euro. In 2022 zijn de gerealiseerde opbrengsten uit de bouwleges ca. 1,5 miljoen euro lager dan begroot. In 2022 is het aantal vergunningsaanvragen gedaald. Daarnaast is de legesopbrengst van grote bouwprojecten lager dan begroot. De lagere opbrengsten worden vooral verklaard door de problematiek in de bouwsector. Deze sector heeft te maken met een forse inflatie, stijgende bouwkosten en een energiecrisis door de oorlog in Oekraïne. Ook zorgen complexe stikstofberekeningen voor de vertraging in uitgifte van bouwvergunningen.

Leges Drank & Horeca

Er zijn in 2022 minder vergunningen aangevraagd en verleend dan ten tijde van de begroting was geraamd.

Havengelden

De werkelijke opbrengsten uit havengelden waren 57 duizend euro hoger dan begroot, en de lasten voor de haven waren 44 duizend euro hoger dan begroot. Het aantal boten dat in Groningen verblijft is toegenomen in de afgelopen jaren. De personele inzet voor de haven stijgt hierdoor ook.

Kostendekkendheid lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kostendekkendheid van alle publiekrechtelijke heffingen van de gemeente Groningen. De tabel is gesplitst naar rechten en heffingen die onder de legesverordening vallen en rechten en heffingen die onder overige verordeningen vallen. Indien er een wettelijk maximumtarief geldt of indien een product (deels) kosteloos verstrekt moet worden, is dit aangegeven. Ook indien de gemeenteraad niet uitgaat van het uitgangspunt "volledige kostendekking" is dit aangegeven (criterium kostendekkendheid: beperkt).

Kostendekkendheid heffingen publiekrechtelijk (Bedragen x 1.000 euro)	Criterium kostendek-kendheid	Opbrengsten rekening 2022	Toerekening totaal kosten rekening 2022	Dekkings-percentage rekening 2022	Dekkings-percentage begroting 2022
Titel 1. Algemene dienstverlening					
I. Afgifte gerelateerd met wettelijk maximum:					
Reisdocumenten	Deels kosteloos en wet.max	1.714	2.199	78%	67%
Overige documenten / VOG		50	149	33%	31%
Inlichtingen / afschriften BS		88	218	40%	41%
Rijbewijzen	Max. tarief	783	692	113%	100%
Totaal afgifte gerelateerde leges en wettelijk maximum		2.635	3.258	81%	69%
II. Afgifte gerelateerd zonder wettelijk maximum:					
Huwelijksvoltrekkingen	Deels kosteloos	212	224	95%	98%
Inlichtingen / Afschriften GBA		196	359	55%	45%
Totaal afgifte gerelateerde leges zonder wettelijk maximum		408	582	70%	69%
Totaal afgifte gerelateerde leges		3.042	3.841	79%	69%
Naturalisaties		395	578	68%	60%
Leges Leegstandswet		22	12	179%	75%
Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening.	100%	644	600	107%	100%
Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen		10	39	26%	19%
Leges Kansspelen		27	23	114%	161%
Leges APV - Verkeer	Beperkt	40	61	65%	70%
Leges Makelaarsfaxen		0	13	0%	29%
Leges Gehandicapten parkeerkaart		86	250	34%	25%
Totaal Algemene dienstverlening		4.265	5.417	79%	70%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning					
Omgevingsvergunning					
Leges Bouwactiviteiten		12.996	11.907	109%	113%
Leges vooroverleg IVO Wabo		95	479	20%	24%
Leges uitweg / inrit Wabo		18	10	180%	124%

Leges Aanlegactiviteiten		11	5	233%	121%
Leges In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken i.r.t. brandveiligheid		56	27	209%	167%
Leges Handelsreclame		3	7	45%	49%
Leges vellen van de houtopstand		163	184	89%	84%
Totaal Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning		13.342	12.619	106%	109%
Totaal Titel 1 en Titel 2	100%	17.607	18.036	98%	100%

Kostendekkendheid heffingen publiekrechtelijk (Bedragen x 1.000 euro)	Criterium kostendek-kendheid	Opbrengsten rekening 2022	Toerekening totaal kosten rekening 2022	Dekkings-percentage rekening 2022	Dekkings-percentage begroting 2022
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn					
Hoofdstuk 1 Horeca					
Leges APV - Drank en Horeca		93	142	65%	72%
Leges Terrasvergunning		24	31	77%	93%
Hoofdstuk 3 Seksbedrijven					
Leges APV - Prostitutie		15	19	76%	99%
Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen					
Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen	Beperkt	187	693	27%	27%
Hoofdstuk 4 Huisvestingswet 2014					
Leges Splitsingsvergunning		19	13	146%	103%
Leges Huisvestingswet		214	125	172%	100%
Kamer verhuurvergunning		30	48	62%	100%
Leges Kamerbemiddelingsvergunning		1	-	-	100%
Hoofdstuk 5 Winkeltijdenwet					
Leges APV - Winkeltijdenwet		-	2	0%	11%
Totaal Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn		582	1.073	54%	52%
Totaal Legesverordening		18.189	19.109	95%	97%
Overige verordeningen:					
Afvalstoffenheffing	100%	37.352	37.352	100%	100%
Marktgeden	100%	828	779	106%	100%
Rioolheffing	100%	18.339	18.342	100%	100%
Havengelden	100%	228	215	106%	100%
Begrafenisrechten / Lijkbezorgingsrechten	100%	1.660	1.704	97%	100%
Precariobelasting		1.592	699	228%	138%
Totaal overige verordeningen		59.998	59.091	102%	101%
Totaal publiekrechtelijk		78.187	78.200	100%	100%

Voor algemeen beleid van de leges zie [Beleid lokale heffingen](#)

De leges uit de legesverordening hebben in 2022 totaal een kostendekkendheid van 95%. Ten opzichte van de begroting 2022 is de kostendekkendheid 2022 met 2%-punt afgenomen. De oorzaak hiervan ligt met name bij de leges bouwactiviteiten. Naast de afname van de legesopbrengsten bouwactiviteiten, was er ook een afname in de

aan de bouwleges toegerekende kosten, echter een minder dan evenredige afname. Binnen de clusters van de legesverordening komt geen van de clusters boven de 100% kostendekkendheid uit. De kostendekkendheid totaal publiekrechtelijk bedraagt 100%. Dit is gelijk aan de begroting.

Reisdocumenten

Er zijn meer reisdocumenten verstrekt dan geraamd. Hierdoor vallen de inkomsten en afdrachten rijksleges ook hoger uit. Per saldo valt het kostendekkendheidspercentage iets hoger uit dan geraamd.

Huwelijksvoltrekkingen

Als gevolg van de coronacrisis hebben we minder huwelijksleges ontvangen. Hier staat tegenover dat er (deels) minder personeel op ingezet is. Per saldo neemt de kostendekkendheid hierdoor iets af.

Leges Naturalisaties

De legesinkomsten naturalisaties komen hoger uit dan geraamd. Hier staan ook extra kosten tegenover. Door de hogere afgifte, vallen de inkomsten en afdrachten rijksleges ook hoger uit (we dragen 1-op-1- af). Het hogere kostendekkendheidspercentage wordt vooral verklaard door de extra rijksleges.

Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening

Als gevolg van extra omzet voor de verglazing KPN is de kostendekkendheid iets hoger uitgevallen dan geraamd.

Leges kansspelen

Door corona zijn de gerealiseerde leges kansspelen lager dan begroot.

Leges makelaarsfaxen

Met ingang van 2022 worden geen leges meer geheven voor makelaarsfaxen.

Leges bouwactiviteiten

Door de problematiek in de bouwsector zijn in 2022 minder legesopbrengsten uit bouwactiviteiten gerealiseerd dan begroot. Deze bouwsector heeft te maken met een forse inflatie, stijgende bouwkosten en een energiecrisis door de oorlog in Oekraïne. Ook zorgen complexe stikstofberekeningen voor de vertraging in uitgifte van bouwvergunningen.

Ten opzichte van de actuele begroting 2022 bedraagt de minderopbrengst 1,5 miljoen euro. Het dekkingspercentage bedraagt op realisatiebasis 109%. De leges bouwactiviteiten beïnvloedt in grote mate de kostendekkendheid van het onderdeel omgevingsvergunning.

Leges vooroverleg IVO Wabo

Zowel de lasten als baten zijn lager dan begroot. De kostendekkendheid komt uit op 20%, een fractie lager dan begroot.

Leges vellen van de houtopstand

De leges zijn niet kostendekkend voor alle kosten die de Gemeente Groningen maakt, maar zijn een tegemoetkoming in die kosten. Verder zijn door een geringe afname van het aantal verleende vergunningen ten opzichte van begroot 2 duizend euro minder aan leges gerealiseerd. Het dekkingspercentage bedraagt in 2022 op realisatiebasis 89%.

Leges APV - Drank en Horeca

Door COVID zijn de gerealiseerde leges Drank en Horeca lager dan begroot.

Leges Terrasvergunning

Door COVID zijn de gerealiseerde leges terrasvergunningen lager dan begroot.

Leges APV - Prostitutie

Door COVID vallen de opbrengsten voor deze leges lager uit dan begroot.

Leges splitsingsvergunning

Een geringe toename van de gerealiseerde legesinkomsten leidt tot een kostendekkendheid van 146%.

Leges Huisvestingswet

Door een toename van het aantal verleende vergunningen, is 82 duizend euro meer aan leges ontvangen dan begroot en de kostendekkendheid gestegen tot 172%.

Afvalstoffenheffing

Na een dotatie aan de voorziening van 1,2 miljoen euro is de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend. Deze dotatie aan de voorziening was met name mogelijk doordat de lasten in 2022 lager waren en de opbrengsten hoger. Lagere lasten zijn het gevolg van lagere vuilverwerkingskosten en lagere kosten vanuit de ARCG (gemeenschappelijke regeling inzake afvalstromen). De hogere opbrengsten zijn onder andere het gevolg van een dividend uitkering van de afvalverwerker Omrin en door hogere opbrengsten voor het nascheiden van kunststof. Het dividend ontvangt de gemeente vanuit haar positie als aandeelhouder bij Omrin.

Rioolheffing

Na de onttrekking aan de voorziening Riolerings groot onderhoud van 684 duizend euro is de rioolheffing 100% kostendekkend. Deze onttrekking aan de voorziening was met name noodzakelijk doordat de lasten in 2022 hoger uit zijn gevallen als gevolg van sterke prijsstijgingen.

Begrafenisrechten/lijkbezorgingsrechten

Minder begrafenissen in 2022 hebben ertoe geleid dat de kostendekkendheid lager is uitgevallen in 2022.

Toegerekende overhead heffingen

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Overhead bestaat uit:

- Leidinggevenden primair proces;
- Managementondersteuning primair proces;
- Personeel en Organisatie;
- Inkoop;
- Juridische zaken (uitgezonderd primaire taken als vergunningverlening);
- Financiën, toezicht en controle gericht op de (eigen) gemeentelijke organisatie;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Communicatie;
- Facilitaire zaken en Huisvesting;
- Documentaire informatievoorziening.

De totale kosten overhead staan vermeld in programma 4. De toerekening aan de tarieven gebeurt op basis van de personeelsinzet van het primair proces.

Rechten en heffingen publiekrechtelijk (bedragen x 1.000 euro)	Toegerekende overhead 2022
Reisdocumenten	312
Overige documenten \ VOG	78
Inlichtingen \ afschriften BS	109
Rijbewijzen	196
Huwelijksvoltrekkingen	84
Inlichtingen \ Afschriften GBA	134
Naturalisaties	90
Leges Leegstandswet	5
Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening.	177

Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen	15
Leges Kansspelen	5
Leges APV - Verkeer	22
Leges Gehandicapten parkeerkaart	93
Leges Makelaarsfaxen	5
Leges Bouwactiviteiten	2.695
Leges vooroverleg IVO Wabo	152
Leges uitweg/inrit Wabo	5
Leges Aanlegactiviteiten	1
Leges Handelsreclame	3
Leges In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid	9
Leges vellen van de houtopstand	70
Leges APV - Drank en Horeca	58
Leges Terrasvergunning	11
Leges APV - Prostitutie	6
Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen	252
Leges Splitsingsvergunning	5
Leges Huisvestingswet	47
Kamerverhuur-vergunning	-
Leges Kamer-bemiddelingsvergunning	-
Afvalstoffenheffing	4.042
Marktgeden	176
Havengelden	48
Rioolheffing	1.010
Begrafenisrechten \ Lijkbezorgingsrechten	472

Kostendekkendheid privaatrechtelijke heffingen

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de privaatrechtelijke tarieven minimaal kostendekkend zijn. Voor een aantal tarieven geldt echter dat toegankelijkheid van voorzieningen en marktwerking ertoe kunnen leiden dat een lager dan kostendekkend tarief wordt gehanteerd. Het gaat hierbij om tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang. De wet Markt en Overheid staat in deze gevallen een lager dan kostendekkend tarief toe. De kostendekkendheid van de verschillende privaatrechtelijke heffingen wordt in het volgende overzicht weergegeven.

Soort heffing (privaatrechtelijk)	Opbrengsten rekening 2022	Toerekening totaal kosten rekening 2022	Dekkingspercentage rekening 2022	Dekkingspercentage begroting 2022	Dekkingspercentage rekening 2021
Stadsbeheer - privaatrechtelijke tarieven					
- Inzameling bedrijfsafval	9.213	9.195	100%	104%	95%
- Klein gevaarlijk Afval	968	833	116%	106%	121%
- Straatreinigen zakelijk	677	945	72%	69%	64%
- Zakelijke werkplaats Stadsbeheer	1.300	1.223	106%	101%	107%
Kermissen	235	161	146%	150%	0%
Stadsschouwburg/Oosterpoort					
Zakelijke tarieven	774	1.064	73%	89%	67%
Culturele tarieven	9.315	18.810	50%	49%	22%
Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges					

Totaal lasten incl. kapitaallasten	9.710	28.964	34%	27%	39%
Totaal lasten excl. kapitaallasten	9.710	25.234	38%	33%	45%
<i>Samenstelling sportaccommodaties, zwembaden en Kardinge excl. kapitaallasten:</i>					
Sporthallen	1.914	3.964	48%	40%	46%
Sportparken	2.379	6.622	36%	26%	35%
Gymlokalen	923	2.535	36%	24%	31%
Zwembaden	3.166	9.531	33%	32%	47%
IJsbanen	1.329	2.582	51%	55%	69%
Parkeergelden privaatrechtelijk	12.405	11.215	111%	106%	70%

Inzameling bedrijfsafval

We leveren onder andere aan bedrijven en instellingen diensten op het gebied van inzameling en verwerking van bedrijfsmatig vrijkomende afvalstromen. Ook faciliteren we omliggende gemeenten bij de inzameling van huishoudelijk afval. Het lagere dekkingspercentage bij de inzameling van bedrijfsafval komt omdat de salarislasten hoger zijn dan begroot en doordat de opbrengsten lager zijn door ontwikkelingen in de klantportefeuille.

Klein Gevaarlijk Afval

Klein gevaarlijk afval betreft de inzameling van afval waarin chemische stoffen zitten, die schadelijk kunnen zijn voor het milieu en de gezondheid van mens en dier. Door lagere vuilverwerkingskosten in het contract met Omrin is de kostendekkendheid bij het verwerken van klein gevaarlijk afval voor derden hoger uitgevallen.

Straatreinigen zakelijk

Het zakelijk straatreinigen betreft de reiniging van verharding op private terreinen. Het hogere dekkingspercentage wordt verklaard door efficiencymaatregelen bij de inzet van personeel en materieel. Het lukt echter niet het zakelijk straatreinigen kostendekkend te exploiteren. Een business case moet richting geven welke maatregelen benodigd zijn.

Zakelijke werkplaats

Bij het onderhoud en reparaties van voertuigen in bezit van derden, de verkoop van brandstof en het leasen van voertuigen zien we een kostendekkendheid van 106%. Het hogere dekkingspercentage wordt verklaard doordat er minder onderhoud en reparaties zijn uitbesteed bij derden en doordat het resultaat op de verkoop van brandstof hoger is uitgevallen.

Kermissen

In 2022 is de Meikermis weer doorgegaan na een periode van twee jaar afwezigheid. De werkelijke opbrengsten uit kermisgelden zijn 16 duizend euro lager uitgevallen dan begroot, en bevinden zich bijna weer op het niveau van voor corona.

Stadsschouwburg/Oosterpoort

In 2022 zijn er met betrekking tot de zakelijke evenementen minder baten gerealiseerd dan begroot. In het eerste kwartaal van 2022 was er nog sprake van opgelegde COVID-19 maatregelen, die van invloed zijn geweest. Daarnaast zijn er meer personeelslasten geweest in 2022, o.a. door uitbreiding en stijging CAO.

Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinge

Door de Coronacrisis en de nasleep ervan is de kostendekkendheid in beginsel lager dan begroot. Echter, doordat de lagere inkomsten gecompenseerd worden door rijksvergoedingen en doordat er een positieve afrekening SPUK Sport over 2021 is geweest, is de kostendekkendheid hoger dan begroot op vrijwel alle onderdelen. Er lopen nog de afwikkelingen rijksuitkeringen (SPUK IJZ en SPUK Sport) over 2022. Echter, die verwachten we pas eind 2023 en de hoogte daarvan is afhankelijk van de totale landelijke claim op de rijksbudgetten die een plafond kennen.

Lokale lastendruk

Om een beeld te geven van de lokale lastendruk in vergelijking met die in andere gemeenten in Nederland maken we gebruik van gegevens uit de publicatie 'Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2022' van de stichting COELO. Onderzoeksinstituut COELO, verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, verricht jaarlijks onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten in de 40 grootste gemeenten in Nederland. Onder grote gemeenten worden provinciehoofdsteden en gemeenten met ten minste 90.000 inwoners gerekend. In het overzicht zijn de woonlasten 2022 - de som van OZB-eigenaar, rioolheffing en afvalstoffenheffing - voor een meerpersoonshuishouden in een woning met gemiddelde waarde van de gemeente Groningen afgezet tegen die van de andere gemeenten. Als woonlasten geldt de som van die drie heffingen. In 2021 stond Groningen op de derde plaats en in 2022 staat Groningen op de tweede plaats.

Gemeente (Overzicht Coelo 2022)	OZB-Eigenaar (euro's)	Afvalstoffenheffing (euro's)	Rioolheffing (euro's)	Woonlasten (euro's)
Leiden	525,21	424,44	212,28	1.161,93
Groningen	561,50	362,04	141,18	1.064,72
Delft	394,91	400,50	248,36	1.043,77
Nijmegen	765,87	39,29	222,31	1.027,46
Sittard-Geleen	505,72	307,47	207,48	1.020,66
Westland	360,38	357,24	294,68	1.012,30
Amersfoort	489,05	343,32	161,54	993,91
Maastricht	421,17	368,12	202,40	991,69
Haarlem	404,92	412,20	151,50	968,62
Zaanstad	340,16	338,69	284,41	963,26
Enschede	396,04	291,62	274,40	962,06
Arnhem	449,03	294,00	214,56	957,59
Utrecht	374,87	353,85	228,32	957,04
Lelystad	417,58	347,76	186,12	951,46
Middelburg	367,62	342,34	215,47	925,43
Almere	356,58	390,87	175,67	923,12
Zoetermeer	485,36	311,77	125,00	922,12
Hilversum	361,51	375,60	182,52	919,63
Helmond	463,53	267,02	187,80	918,35
Emmen	416,94	284,57	216,28	917,78
Deventer	436,27	303,03	174,96	914,26
Alphen a/d Rijn	323,86	330,24	253,80	907,90
Venlo	470,95	274,21	155,30	900,46
Apeldoorn	436,25	260,08	190,10	886,43
Rotterdam	260,01	383,90	235,90	879,81
Eindhoven	422,19	288,62	168,00	878,81
Purmerend	312,18	369,24	192,36	873,78
Leeuwarden	325,76	348,74	193,12	867,62
Breda	275,69	354,48	230,40	860,57
Haarlemmermeer	330,69	382,00	137,56	850,25
Amsterdam	250,61	441,00	152,50	844,11
Assen	446,34	252,89	137,39	836,62
Dordrecht	296,64	312,60	204,67	813,91
Oss	371,44	265,83	173,52	810,79

Zwolle	393,52	295,97	110,14	799,63
s-Gravenhage	207,23	385,32	154,50	747,05
Ede	353,27	231,94	154,68	739,90
Alkmaar	232,37	320,63	156,46	709,46
s-Hertogenbosch	308,12	252,36	130,36	690,84
Tilburg	289,51	289,45	107,98	686,94
Laagste	207	39	108	687
Hoogste	766	441	295	1.162
Gemiddelde	347	342	186	876

Paragraaf 9: Bedrijfsvoering

Zonder bedrijfsvoering geen uitvoering. De ondersteuning staat aan de basis van alle gemeentelijke processen en uitvoering van het coalitieakkoord. Zonder voldoende middelen en menselijk kapitaal komt de uitvoering in het geding. Het afgelopen jaar is bedrijfsvoering meer op de agenda komen te staan, echter hier moeten we onverminderd alert op zijn. Stimulansen om de kwaliteit van onze organisatie verder te ontwikkelen of te versnellen zijn essentieel om te kunnen blijven voldoen aan onze gemeentelijke opgaven.

2022 was voor de bedrijfsvoering van onze gemeente een bijzonder jaar. Niet in de minste plaats vanwege corona en Oekraïne en de energiecrisis, waarvoor veel inzet van de organisatie gevraagd is om ondersteuning te bieden aan gedupeerden. 2022 was ook het jaar van de verkiezingen: een nieuwe gemeenteraad wegwijs maken en zorgen voor een goed overdrachtdossier.

We hebben het afgelopen jaar ingezet op het behalen van de doelen en ambities voor de volgende speerpunten:

- Samenwerken
Kernwaarden en hybride werken
- Effectief werken
Innovatie in administratievoering, Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI), Digitale transformatie, Outsourcing ICT en Informatieveiligheid
- Strategische HR-agenda
Arbeidsmarktstrategie, Organisatieontwikkeling en Diversiteit en inclusie

Deze onderwerpen komen achtereenvolgend aan bod. Verder geven we een toelichting op de status en ontwikkeling van de rechtmatigheidsverantwoording, waarbij er ook aandacht is voor frauderisico's en fraudepreventie.

We gaan in op de voorbereidingen die we deden in 2022 met betrekking tot de invoering van de Omgevingswet (beoogde inwerkingtreding op 1-1-2024).

Tenslotte is vanuit het Rekenkameronderzoek ten aanzien van subsidieverwerving het advies overgenomen om bij de jaarrekening inzicht te geven in de inspanningen die zijn geleverd op het gebied van subsidieverwerving. Bij dit onderdeel wordt ingegaan op de Europese subsidie trajecten.

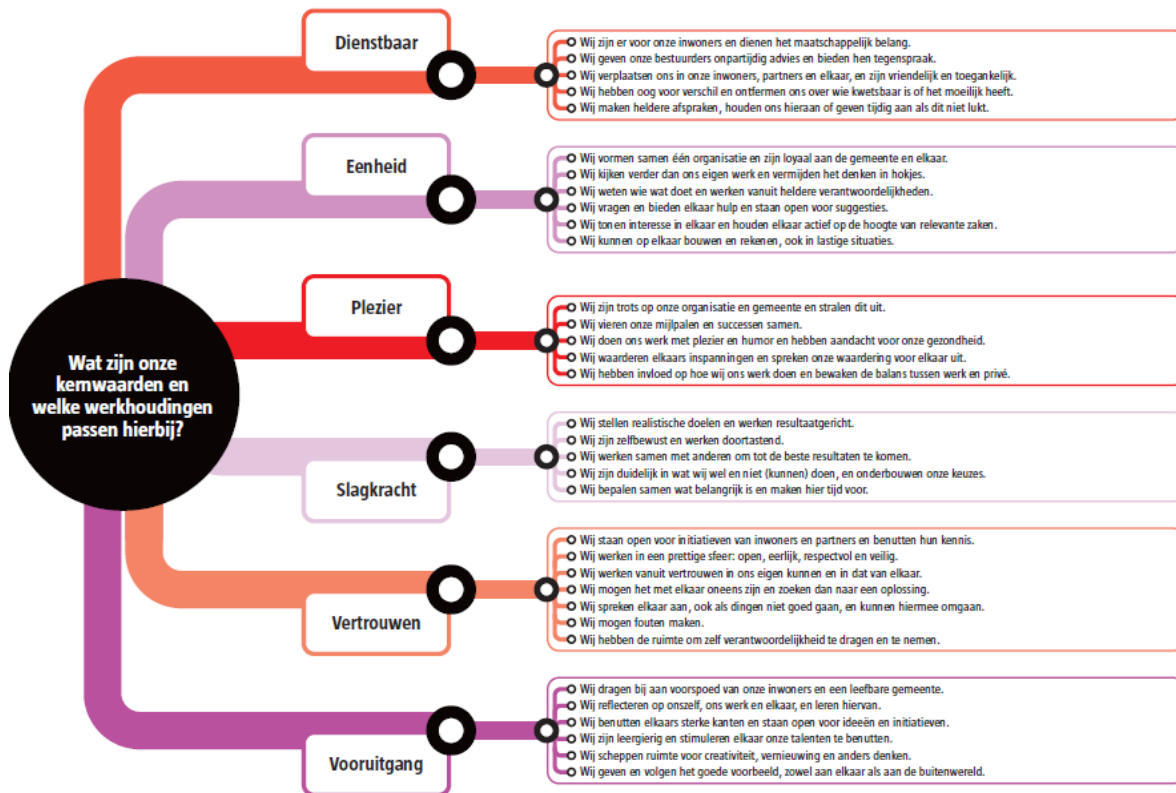
Samenwerken

Het uitgangspunt voor onze interne organisatie is samenwerking. We kiezen ervoor als één organisatie samen te werken voor en met onze inwoners en de lokale samenleving. In de in 2021 opgestelde Missie en Visie van onze organisatie is dit uitgangspunt expliciet gemaakt. Met deze Missie en Visie is de basis gelegd voor de koers van onze organisatie voor de komende jaren: voor onze rol, de speelvelden en de wijze waarop we hieraan sturing geven. In 2022 hebben we hier samen met medewerkers verder invulling aan gegeven, wat dit van medewerkers vraagt en wat ze nodig hebben.

Vertrouwen en plezier

Dat zijn de twee kernwaarden die medewerkers in onze organisatie de belangrijkste waarden vonden. Medewerkers kwamen tot die stellingname tijdens de kernwaarden tour. De cultuurkaart*, onderdeel van de missie visie, werd 'geladen' door bij medewerkers langs te gaan. Niet op kantoor, maar in een omgebouwde schaftkeet. Als lokaasje vergezeld van een barista in een Piaggio Ape, ook wel Vespacar.

Cultuurkaart

In 2022 werd er op die manier een bezoek gebracht aan 8 locaties. Vooral bij die bedrijfsonderdelen waar het merendeel van de collega's in de buitendienst werken. Deze medewerkers waren ondervertegenwoordigd bij eerdere missie-visie bijeenkomsten.

Tijdens een informeel inloophmoment werden deze collega's bevroegd over de in 2020/21 opgestelde cultuurkaart. In totaal werden deze inloophmomenten bezocht door zo'n 240 medewerkers. Op die manier lukte het om elkaar te ontmoeten over de afdelingsgrenzen en door de organisatie heen. De ontmoeting centraal als verdere uitwerking van de eerder geformuleerde cultuurkaart was daarmee een feit. Omdat het veel oplevert als medewerkers elkaar in een informele setting ontmoeten en van gedachten wisselen, gaan we in 2023 verder met deze aanpak. Dat doen we door verdiepend in gesprek te gaan over de waarden vertrouwen en plezier. Op die manier kijken we wat nodig is om dat op de werkvloer te realiseren.

Hybride werken, werken na corona

De corona crisis met een lange periode van (voor vele medewerkers) thuiswerken, heeft de manier waarop we naar ons werk kijken en de (digitale) mogelijkheden flink veranderd. Hoe gaan we om met werken na de corona crisis. Welke werkwijzen willen we in stand houden, verbeteren of veranderen? We gaan hier flexibel en lerend mee om. Tot het voorjaar van 2022 stelden we een aantal 'lichte kaders' waarbinnen medewerkers, teams en directies kunnen uitvinden wat het beste bij hen past. Er was ruimte om te blijven thuiswerken, op kantoor of elders. Uitgangspunt is: alles in goed overleg met elkaar. Ook is er ruimte om desgewenst te experimenteren met nieuwe teamafspraken rondom locatie-onafhankelijk werken. Ondertussen stellen we onszelf ook de vraag hoe we voor de langere termijn om moeten gaan met aanwezigheid op kantoor, welbevinden en medewerkers-tevredenheid en productiviteit. In juni 2022 heeft een groot onderzoek onder medewerkers plaatsgevonden, uitgevoerd door de onderzoeksafdeling van de gemeente OIS. Deze enquête, tezamen met een bezettingsonderzoek heeft bijgedragen aan het rapport Hybride werken. Dit rapport wordt het komende jaar uitgewerkt in een reglement.

Behaalde resultaten 2022

- Richtlijnen ten aanzien van werken, thuiswerken, hybride werken; in de eerste helft 2023 worden deze uitgewerkt in een reglement;
- Begeleiding (teamsessies, trainingen, adviesgesprekken) om teams en medewerkers te begeleiden bij mogelijkheid om terug te keren naar kantoor;
- Experimenten met het plaatsen van IT-apparatuur en concentratiecellen (busypods) om hybride werken vanuit kantoor te ondersteunen;
- Opleveren van een brede analyse van het ontstane 'nieuwe normaal' binnen onze gemeente en een advies voor de richting en die we in willen slaan met betrekking tot hybride werken.

* De Cultuurkaart toont de gewenste organisatiecultuur van de ambtelijke organisatie van de gemeente Groningen. Deze organisatiecultuur sluit aan bij de organisatievisie van de gemeente. De cultuur bestaat uit zes kernwaarden en werkhoudingen die passen bij deze kernwaarden. Deze kaart is gemaakt op basis van 31 cultuursessies die denkbegeleiders van de gemeente Groningen hielden met meer dan 150 medewerkers van de gemeente Groningen.

Effectief werken

De goede dingen goed doen. We willen onze energie en capaciteit richten op resultaten die van ons gevraagd worden. Zowel van het bestuur als van onze inwoners. Dit doen wij door zo doelmatig en doeltreffend mogelijk de vraag van inwoners, bedrijven en instellingen te vertalen in organisatiedoelen en door afspraken te maken over resultaten, slimme processen en technologische innovatie.

Innovatie in administratievoering

In de begroting gaven we aan dat ontwikkelingen in administratievoering niet stil staan en de invloed van tech-bedrijven groeit, bijvoorbeeld op het gebied van dashboarding, particulier bankieren en kredietmanagement. Die ontwikkelingen willen we inzetten als versnellingsmotor om moderne oplossingen in te bedden in onze eigen processen met voor 2022 het accent op virtuele robots en verdergaande inzet van data-analyse.

We hebben het afgelopen jaar vier virtuele robots ingezet om repeterende handelingen over te nemen en zo het administratieve proces ondersteunen. Verder hebben we twee software-programma's ingezet om door middel van data-analyse onderzoek te doen naar de effectiviteit van administratieve processen. De uitkomsten vormen de basis om de administratie steeds effectiever te maken.

De bovengenoemde aanpassingen doen we vooral "onder de motorkap" en dit zorgt voor efficiëntie binnen de administratie. "Boven de motorkap" hebben we het afgelopen jaar een stap gezet in de visualisatie van de aanbiedingsbrief die nu als uitnodigende pdf onderdeel is geworden van deze jaarrekening, in plaats van de uitgebreide tekstuele aanbiedingsbrief die we voorgaande jaren gebruikten.

Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen

In 2022 hebben we het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen ondertekend. Door deel te nemen aan dit Manifest worden we in staat gesteld om een nog grotere bijdrage te leveren aan het behalen van onze maatschappelijke doelen. Wij hebben de voorbereidingen gestart om een plan te maken die aansluit bij onze doelen waarin voor elke van deze 6 thema's het ambitieniveau wordt bepaald.

De 6 thema's zijn grafisch weergegeven in de onderstaande afbeelding.

Digitale transformatie

In december 2021 stelde de raad de Groninger Digitale Ambities (GDA) vast. Een kaderstellend document waarin duidelijk wordt omschreven hoe wij als gemeente Groningen de uitdagingen op het gebied van digitale transformatie de komende jaren willen aangaan. Naast inhoudelijke ambities zoals digitale inclusie, dienstverlening en privacy biedt de GDA de organisatie ook integrale sturingsmiddelen om deze koers goed vast te houden. Gezamenlijkheid is hierbij één van de kernwoorden.

In 2022 hebben we verder gewerkt aan één van onze huidige digitale ambities: MijnGroningen. Heel 2022 hebben we samen met andere gemeenten het platform verder ontwikkeld voor onze inwoners. We verwachten medio 2023 de eerste producten en diensten aan onze inwoners te kunnen aanbieden.

In het kader van de verbetering van de digitale dienstverlening werkt de gemeente, via ons samenwerkingsverband Dimpact, aan de vervanging van de E-suite. Daartoe is in 2022 een nieuw programmaplan en programma-organisatie opgezet door Dimpact, die de nieuwe software in delen gaat opleveren in de periode 2023 tot en met 2026.

Naast bovenstaande trajecten, zijn het afgelopen jaar nog een aantal meerjarige programma's rond de thema's 'Digitale Veiligheid' en 'Continuïteit en verbetering van de dienstverlening' gestart. Deze programma's maken deel uit van een concernbreed vastgesteld projectportfolio, welke centraal en in samenhang wordt aangestuurd. Enkele voorbeelden van deze programma's zijn VASD (Vervanging Applicaties Sociaal Domein) en de aanbesteding en implementatie van iBurgerzaken.

Outsourcing ICT

De modernisering van de ICT-voorzieningen (van nieuwe pc's, de overgang naar Windows 10 tot en met de vervanging van de ICT-systemen) is zo goed als afgerond. Ondertussen is het korte termijn advies uit de herijkte sourcing strategie, te weten het terugnemen van een aantal diensten, uitgevoerd. Voor de strategie op de langere termijn wordt nog vastgesteld op welke wijze generieke ICT (de ICT middelen die door alle medewerkers gebruikt worden, zoals Microsoft Office pakketten) in de markt gezet kan worden om zodoende de best passende leveranciers aan de gemeente Groningen te koppelen. Na definitieve besluitvorming kan een Programma worden opgestart om hier de komende jaren verder invulling aan te geven.

Informatieveiligheid

Adequate beveiliging van onze gegevens en bijbehorende systemen is één van onze belangrijkste speerpunten. Dit maakt dat we continu gericht zijn op de vraag: “zijn onze gegevens en systemen voldoende beveiligd?”. Vanuit de gemeentelijke organisatie hebben we extra inspanning geleverd om ervoor te zorgen dat we de juiste maatregelen treffen m.b.t. de security van onze systemen. Vanuit de gemeentelijke organisatie leveren we een extra inspanning om ervoor te zorgen dat door Fujitsu de juiste maatregelen worden getroffen met betrekking tot de security van onze systemen. Ook volgen we de relevante wet- en regelgeving en investeren in verbetering waar nodig. Dit toetsen we onder meer via de landelijke ENSIA methodiek en door onze onafhankelijke accountant. Ook investeren we blijvend in bewustwording en het kennisniveau van alle medewerkers op dit gebied. In 2022 voerden we bijvoorbeeld 2 phishing testen uit. Daarnaast heeft 80% van de medewerkers het Digitaal Rijbewijs voltooid en loopt 87% op schema (nieuwe medewerkers hebben 3 maanden de tijd om hun rijbewijs te halen). In de Cyber Security maand namen we informatieve journaals op voor de bewustwording van informatiebeheer inclusief twee webinars en drie rondleidingen door het archief. We organiseerden een lezing in het Forum op 9 juni 2022 met als spreker Daniel Verlaan, de Techjournalist van het RTL.

Strategische HR-agenda

Hoe blijven we als gemeente Groningen een aantrekkelijke werkgever? Hoe zorgen we ervoor dat divers talent graag bij ons wil (blijven) werken? Om welk type leiderschap vraagt dit?

Dat zijn de vragen die de komende jaren boven aan de strategische HR-agenda staan. Daarnaast verandert het werk als gevolg van de verregaande digitalisering, de toenemende complexiteit van vraagstukken en intensievere samenwerking met inwoners. Dit vraagt om het continu blijven investeren in de ontwikkeling van onze medewerkers en het leiderschap binnen de organisatie. De HR-agenda is er op gericht menskracht en talent te mobiliseren en te verbinden, waardoor de directies in staat zijn te sturen op het resultaat en de kwaliteit van hun werk. We hebben ons in 2022 voornamelijk gericht op arbeidsmarktstrategie, (organisatie)ontwikkeling, diversiteit en inclusie.

Arbeidsmarktstrategie

In 2022 hebben we de arbeidsmarktstrategie onderdeel gemaakt van het coalitieakkoord. We hebben diverse scenario's uitgewerkt om te kijken welke organisatievorm voor ons de meeste meerwaarde oplevert. Dit heeft in 2022 geresulteerd in de oprichting van het Carrière Centrum, waarin de disciplines mobiliteit, recruitment, arbeidsmarktcommunicatie en Matchpunt vertegenwoordigd zijn. We hebben medewerkerssessies georganiseerd om vast te leggen wat ons als werkgever uniek maakt om dit straks via diverse promotie en campagne materialen te communiceren met onze omgeving, waaronder een werkenbij-website. Ook is er nieuwe recruitment- en mobiliteitssoftware aangeschaft.

Organisatieontwikkeling

Er is afgelopen jaar voor het eerst gewerkt met centrale opleidingsthema's. In 2022 waren dit leiderschap, hybride werken en de relatie burger-overheid. Er is een leiderschapsprofiel vastgesteld op basis waarvan de aanbesteding voor een organisatie breed leiderschapsontwikkelingsprogramma is voorbereid. Met de Wijkmakers is er een op maat gemaakte leergang participatie en vertrouwen ontwikkeld.

In 2022 is Groningen Leert verder ontwikkeld, een website met daarop zeer divers aanbod aan onze collega's om zichzelf te ontwikkelen. Een mooie trend die we zien is dat verschillende directies, in de lijn met de vooraf gestelde doelstellingen, zelf aanbod op Groningen Leert zetten. Zo is er bijvoorbeeld een leerlijn Omgevingswet gemaakt door de directie Stadsontwikkeling en ook de Groningse Kredietbank heeft een eigen collectie met leeractiviteiten ingericht.

Duurzame Inzetbaarheid

De concerndirectie heeft een visie op duurzame inzetbaarheid vastgesteld, alsmede de daar bijbehorende doelstellingen en definitie. Begin 2022 is er een werkdrukonderzoek uitgevoerd. Dit verdiepende onderzoek vloeide voort uit het in 2021 gemeente brede werkbelevingsonderzoek, waaruit werkdruk als een van de belangrijkste

aandachtspunten naar voren kwam. Alle directies zijn aan de slag gegaan met de uitkomsten van het onderzoek, dat in 2023 herhaald gaat worden.

In 2022 is ook de gesprekkencyclus herijkt. Herijking was nodig omdat het “goede gesprek” niet voldoende liep. Er werden te weinig gesprekken gevoerd, de eigen regie van de medewerker pakte niet overal goed uit en het systeem om de gevoerde gesprekken vast te leggen werd als een last ervaren.

Onlangs heeft de OR ingestemd met de aanpassingen in de gesprekkencyclus.

Diversiteit en inclusie

Diversiteit en inclusie zijn belangrijke randvoorwaarden voor goed werkgeverschap. In 2022 lag de focus op bewustwording. Er zijn pilots uitgevoerd met trainingen op het gebied van bewustwording en inclusief werven en selecteren. Diversiteit is sinds 2022 een vast onderdeel van het jaarlijkse managementcontract en is een belangrijk onderdeel van de vernieuwde arbeidsmarktstrategie. We willen een diverse populatie aan potentiële medewerkers bereiken en laten in onze visuele uitingen steeds beter zien hoe divers we al zijn. Tenslotte zijn we ons blijven inzetten om het aantal jonge medewerkers binnen onze organisatie te vergroten en dit heeft in 2022 geleid tot een instroom van 153 medewerkers van 30 jaar of jonger (ten opzichte van 113 in 2021). Ons Young Professional Programma biedt inmiddels plek aan bijna 30 jonge talenten en een aantal van hen is al doorgestroomd naar een vaste baan. Het aantal interne afspraakbanen is ten opzichte van 2021 met 12 gestegen naar 72.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording

De landelijke invoeringsdatum van de rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld tot het boekjaar 2023, waardoor de financiële rechtmatigheid over 2022 nog onderdeel uitmaakt van de jaarrekeningcontrole van de externe accountant. Het projectteam rechtmatigheidsverantwoording, is ondanks deze tweede keer uitstel doorgegaan met de implementatie op basis van de eerdere planning. Het projectteam rechtmatigheidsverantwoording heeft op basis van het totaal van de baten en lasten over de verschillende directies/processen, geïnventariseerd welke controlewerkzaamheden al worden uitgevoerd door financiën (tweede lijn) en team Auditing (derde lijn). Daarnaast is ook de interne beheersing in het primair proces getoetst. Op basis van dit overzicht is met het oog op de rechtmatigheidscriteria beoordeeld waar nog aanvullende werkzaamheden vereist zijn. Alle werkzaamheden zijn als onderdeel van het proefdraaien over het boekjaar 2022 uitgevoerd. Er is een interne management letter opgesteld met daarin de uitkomsten van deze controlewerkzaamheden en gedeeld met alle directies. De lering die we uit deze werkzaamheden trekken nemen we mee in de definitieve implementatie in het boekjaar 2023. De belangrijkste aandachtspunten voor 2023 zijn; bewustwording van rechtmatigheidsrisico's in het primaire proces vergroten, het juist aanbesteden van werken, leveringen en diensten en het voortdurend monitoren van uitgaven ten opzichte van de begroting. De projectgroep Rechtmatigheidsverantwoording neemt de directies zoveel mogelijk mee in het proces van de rechtmatigheidsverantwoording door uitleg te geven over het proces en nut en noodzaak. Bij de verschillende processen wordt zichtbaar aan het normenkader rechtmatigheid getoetst en worden overwegingen eenduidig vastgelegd om aan te tonen of we voldoen aan het voorwaarden criterium. Voor het monitoren van begrotingsafwijkingen maken we gebruik van de al ingerichte P&C processen en verfijnen deze waar nodig. Het beleid ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik is geactualiseerd en eind 2022 vastgesteld door het college, zodat we hieraan kunnen toetsen of we voldoen aan dit rechtmatigheids criterium.

Frauderisicoanalyse

Preventie van fraude heeft de afgelopen jaren een steeds prominentere rol gekregen in de jaarrekeningcontrole. De accountant dient vanaf 2022 op basis van wet- en regelgeving hier specifiek over te rapporteren in haar controleverklaring. Medio 2022 zijn we als gemeente gestart met het uitvoeren van een gemeente brede frauderisicoanalyse. De basis hiervoor is het opzetten van een integrale frauderisicoanalyse per directie. Iedere directie is verantwoordelijk voor de beheersing van frauderisico's binnen haar eigen processen. Er zijn vanuit Concerncontrol en Auditing fraudesessies bij de directies georganiseerd. De uiteindelijke onderkende frauderisico's zijn uitgewerkt. De drie voornaamste onderkende risico's op basis van deze analyse zijn: Het risico op onrechtmatige verloning aan een medewerker/ Het risico op het bevoordelen van partijen vanwege omkoping of wederdienst/ Het risico op diefstal van bedrijfsmiddelen (anders dan geld) door een medewerker. In kaart is gebracht welke interne

beheersmaatregelen deze risico's ondervangen. De risico's per directie zijn geconsolideerd tot een gemeente brede frauderisico-analyse. Uiteindelijk zal dit document jaarlijks worden geactualiseerd en als input dienen voor ons fraudepreventiebeleid.

Subsidieverwerving

De gemeente Groningen nam in 2022 deel aan 14 Europese projecten over onder meer energietransitie, waterstof, mobiliteit en digitale technologie. Het samenwerken in Europa is voor de gemeente en de regio belangrijk. Door deelname aan Europese samenwerkingsprojecten werken we aan oplossingen die internationaal van belang zijn. Tegelijkertijd dragen ze bij aan het realiseren van de gemeentelijke ambities. Groningen heeft een goede naam in Europa. We worden beschouwd als een deskundige en betrouwbare partner. Regelmatig wordt Groningen gevraagd om aan nieuwe initiatieven deel te nemen. Het netwerk is in de loop der jaren gegroeid. Ook maken we gebruik van de netwerken van ons NG4 bureau in Brussel. Uitgangspunt bij projectontwikkeling is dat we kennisinstellingen en regionale bedrijven betrekken als partner of een rol geven bij de uitvoering.

De focuspunten van de huidige lopende Europese projecten liggen met name op de volgende thema's: energietransitie (4 projecten), waterstof (4 projecten), klimaatadaptatie /duurzame mobiliteit / leefkwaliteit (5 projecten), en digitale transitie (1 project). De Europese focuspunten worden in 2023 aan de hand van het coalitieakkoord herijkt.

In 2021 is gestart met een team "EU subsidies" bij het Shared Service Centrum om de expertises rondom het financieel- administratieve beheer van EU projecten samen te brengen. In 2022 is dit team structureel ingebed in de organisatie en uitgebreid met 1 fte.

Naast de Europese subsidies maken we gebruik van diverse Nationale subsidies. Deze Nationale subsidies vallen grotendeels in SiSa regelingen die zijn opgenomen in de bijlage bij de jaarrekening.

Omgevingswet

De Omgevingswet is de afgelopen anderhalf jaar een aantal keren uitgesteld. De beoogde inwerkingtredingsdatum is nu 1 januari 2024. De wet heeft invloed op het gehele ruimtelijke domein en raakvlakken met het sociale domein. De voorbereiding en het maken van het omgevingsplan en de verbetering van processen zijn grote opgaven. Verbetering van dienstverlening is hierbij ook een uitgangspunt. Door het aantal keren uitstel en de (noodzakelijke) verbeteringen aan en ontwikkelingen van het digitaal stelsel Omgevingswet, hebben we in 2022 nog veel tijd in de ontwikkeling van softwaresystemen moeten steken. In 2022 hebben we daarnaast vooruitlopend op de komst van de Omgevingswet, al een aanzet gemaakt om al meer in de geest van de wet te werken. Dit betekent dat er veelvuldig afstemming is tussen medewerkers breed in de organisatie. Hiermee geven we vorm aan een belangrijk doelstelling: het integraal werken en besluiten. Niet alleen de inhoud van het werk verandert, maar ook onze rol. In 2022 hebben we hier op niveau van afdelingen en teams al de nodige aandacht aan gegeven. Het oefenen met de nieuwe instrumenten, het Digitaal Stelsel en de nieuwe werkwijzen is voor een belangrijk deel doorgeschoven naar 2023.

(Wettelijke) indicatoren

We verantwoorden in dit onderdeel de (wettelijke) indicatoren.

Wettelijke indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	1.036	1.097	1.164	n.v.t.	1.243
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	12,7	11,7	11,8	n.v.t.	12,3
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	12,6	11,4	11,9	n.v.t.	12,2
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen)	13,4%	14,5%	15,1%	14,0%	15,2%
Overhead (% van de totale formatie)	10,7%	9,6%	10,2%	n.v.t.	10,2%

Apparaatskosten (kosten per inwoner): Er is sprake van een stijging van de apparaatskosten per inwoner. Dit is vrijwel volledig te verklaren door de hogere personeelskosten in 2022. Dit is ook terug te zien in de stijging van de bezetting indicator (van 11,8 naar 12,3 fte per 1.000 inwoners) en iets hogere procentuele inhuur.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Behaald 2021	Beoogd 2022	Behaald 2022
% betalingen binnen wettelijke termijn	93%	94%	94%	92%	91%
% bezwaarprocedures afgehandeld binnen de wettelijke termijn	73%	72%	81%	85%	83%
% bezwaarschriften via informele weg	48%	43%	43%	40%	38%
% oninbare facturen sociale zekerheid (ten opzichte van totale vorderingen) *	69%	38%	50%	61%	64%
% oninbare facturen belastingen	2,20%	0,79%	1,8%	1,1%	0,5%
% oninbare facturen overig privaatrechtelijk	0,15%	0,18%	0,47%	0,18%	0,52%
% duurzame inkoop (aanbestedingen >50.000 euro)	100%	100%	100%	100%	100%
% lokale inkoop (binnen gemeente Groningen) - inkoopwaarde besteed bij leveranciers binnen de gemeente ten opzichte van de totale inkoopwaarde	48,20%	40,10%	42%	45%	33%
% regionale inkoop	60,10%	55%	59%	70%	53%
percentage aanbestedingen waarin afspraken worden gemaakt over de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	45,00%	35%	23%	35,0%	26%
Aantal jaarlijks geregistreerde meldingen over (mogelijke) datalekken	159	164	148	N.v.t.	211

Percentage melden (mogelijke) datalekken binnen 72 uur	100%	100%	100%	100%	50%
Instroom – aantal medewerkers in dienst	241	225	360	n.v.t.	461
Uitstroom – aantal medewerkers uit dienst	619	214	220	n.v.t.	246
Uitgaven persoonlijke ontwikkeling per medewerker x 1 euro	1.100	776	1.232	n.v.t.	1.063
Ziekteverzuim	6,5%	6,01%	5,8%	6,0%	6,9%
Meldingsfrequentie	1,06	0,62	0,66	0,75	1,03
Aantal stagiairs en trainees	213	223	198	200	254
Interne mobiliteit - % medewerkers dat veranderd is van functie of afdeling ten opzichte van het totaal aantal medewerkers aan het begin van het jaar	3,0%	2,9%	2,8%	n.v.t.	3,0%
Aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt geplaatst in een afspraakbaan	10	3	17	10	14
% vrouwen in leidinggevende posities	37,4%	39,74%	38%	n.v.t.	36,7%
% medewerkers onder 35 jaar	13,0%	12,74%	15,7%	n.v.t.	17,15%

Toelichting

Hieronder volgt een toelichting op een aantal van de indicatoren waar een afwijking is ten opzicht van het behaalde resultaat in 2021.

Inkoop: bijdrage aan duurzaamheid, sociaal inkopen, regionale economie en innovatie

Vanuit inkoop hebben we in 2022 invulling gegeven aan de uitvoering van de beleidsdoelen, hiermee geven we invulling aan maatschappelijk verantwoord inkopen. Voor Duurzaamheid zijn de beoogde doelen behaald. De groei die we verwacht hadden bij Sociaal Inkopen heeft zich niet doorgezet, wel is de behaalde realisatie tov 2021 met 3% gestegen. De toepassing van Social Return, een onderdeel van Sociaal Inkopen, is vanwege krapte op de arbeidsmarkt en de nasleep van Corona onder druk komen te staan. Voor Regionaal en Lokaal Inkopen is het behaalde percentage lager dan beoogd in de begroting. Dit komt onder andere door een aantal grote contracten welke Europees aanbesteed zijn en buiten de regionale inkoop vallen. Ten aanzien van innovatieve inkopen zijn we succesvol geweest, we hebben een aantal circulaire en klimaatadaptieve innovaties ontwikkeld welke we blijvend in kunnen zetten.

Aantal jaarlijks geregistreerde meldingen over (mogelijke) datalekken

Het aantal datalekken is afgelopen jaren redelijk stabiel. De ogenschijnlijke stijging in 2022 is het gevolg van een administratieve correctie. Incidenten die rechtstreeks door de Functionaris Gegevensbescherming binnen de e-Suite werden afgehandeld, volgden niet de registratie conform het formele datalekprotocol.

% Vrouwen in leidinggevende posities

De daling van 38% naar 36,7% vrouwen in leidinggevende posities wordt veroorzaakt door het verschil in instroom en uitstroom van vrouwelijke leidinggevendens. 38% van de ingestroomde leidinggevendens in 2022 was weliswaar vrouw. Echter van de uitstromende leidinggevendens was 41% vrouw, waardoor er per saldo in 2022 iets minder vrouwen leidinggevende waren in vergelijking met 2021.

Paragraaf 10: Openbaarheidsparagraaf (Wet open overheid)

Op 1 mei 2022 is de Wet Open overheid (Woo) in werking getreden. In artikel 3.5 (de Openbaarheidsparagraaf) van de Woo is voorgeschreven dat gemeenten in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Deze verplichting geldt reeds voor de jaarrekening 2022. Daarnaast dient de openbaarheidsparagraaf Woo in de begroting en jaarrekening te worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf. Met deze paragraaf voldoen we aan de wettelijke voorschriften.

We zijn bezig met de implementatie van de actieve openbaarmaking. De Wet open overheid (Woo) kent een aantal informatie categorieën waarvoor overheidsorganen een actieve openbaarmakingsplicht krijgen. Deze plicht wordt gefaseerd ingevoerd. Op dit moment is nog onduidelijk hoe deze fasering er concreet uitziet. De ontwikkeling van de landelijke tool voor openbaarmaking (PLOOI) is door het ministerie van BZK stopgezet. Gemeenten moeten nu een eigen platform kiezen waarop zij documenten gaan publiceren. Dit betekent dat meer van gemeenten wordt gevraagd in de implementatie en dit zorgt ook voor een langere ontwikkeltijd.

Voor wat betreft de passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek) loopt er binnen de organisatie een ontwikkeltraject waarbij we werken aan verbetering van de afhandeling van Woo-verzoeken qua efficiency, kwaliteit en snelheid. In 2022 zijn 132 verzoeken om openbaarmaking ingediend.

Jaarrekening 2022

1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
2. Baten en lasten
3. Incidentele baten en lasten
4. Melding wet topinkomens
5. Balans
6. Reserves
7. Voorzieningen
8. EMU-saldo

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Grondslagen voor waardering en resultaat

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. De activa worden gewaardeerd op basis van verkrijging- of vervaardigingsprijs, dan wel nominale waarde. De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Voor de jaarrekening is het lasten-batenstelsel gebruikt. Dat betekent dat we lasten en baten hebben toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de jaarcijfers.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn te onderscheiden in:

- Kosten onderzoek en ontwikkeling/ plankostenkredieten
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs- (bijdragen aan activa in eigendom van derden) dan wel de directe kosten en rente (kosten onderzoek en ontwikkeling/plankostenkredieten).

Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke eigen materiële activa en is maximaal de afschrijvingsduur die bij de derde voor de desbetreffende activa wordt gehanteerd. Op kosten onderzoek en ontwikkeling/ plankostenkredieten van voorgenomen grondexploitaties wordt niet afgeschreven. Op het moment dat de raad (na maximaal vijf jaar) tot een grondexploitatie besluit worden de plankosten ingebracht in de desbetreffende grondexploitatie. Als er geen grondexploitatie komt wordt het actief afgeboekt ten laste van het resultaat.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Op grond van artikel 14 van de financiële verordening worden investeringen met een individuele aanschafwaarde beneden de 10.000 euro niet geactiveerd. Met uitzondering van investeringen waarvoor een investeringskrediet is verstrekt.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief en verminderd met afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Deze duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van een boekjaar in aanmerking genomen.

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs van de erfpacht. De jaarlijks ontvangen afkoopsommen bij voortdurende erfpacht worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve afkoopsommen. Aan zowel de bestemmingsreserve afkoopsommen als aan de erfpachtgronden waarvoor afkoopsommen zijn ontvangen wordt geen rente toegerekend, aan erfpachtgronden waarvoor jaarlijkse een canon wordt ontvangen wordt wel rente toegerekend.

Overige activa met economisch nut en maatschappelijk nut.

Op de overige activa met een economisch nut of maatschappelijk nut wordt afgeschreven. Behoudens enkele uitzonderingen wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingsduur is bepaald op de verwachte economische levensduur en is per soort activa in de Financiële Verordening vastgelegd.

Uitgezonderd van lineaire afschrijving zijn:

- Investerings in riolering en publieke parkeervoorzieningen (gesloten financieringsstructuur)
- Investerings met een specifieke (rijks)regelgeving
- Investerings in maatschappelijk vastgoed waarvoor voor het betreffende object is vastgesteld dat er sprake moet zijn van minimaal kostprijs dekkende verhuur.

Deze investeringen worden annuïtair afgeschreven.

Overige grondslagen ten aanzien van de afschrijving:

- In alle gevallen gaat de afschrijving in vanaf de eerste dag van het boekjaar volgend op het jaar van ingebruikname.
- Op alle vastgoedobjecten is restwaarde van toepassing. De hoogte van de restwaarde wordt ingesteld afhankelijk van de functie van het gebouw en dan alleen bij verwachte instandhouding van het gebouw na afloop van de gebruiksduur. Daarnaast is rekening gehouden met de te maken kosten voor verwijdering of vernietiging van (delen van) het gebouw. Voor strategisch vastgoed en parkeergarages is de restwaarde op 0 gesteld.
- Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Activa met heffing gerelateerd economisch nut

Dit betreft investeringen in riolering, inzameling van huishoudelijk afval en investeringen voor activiteiten waarop begraafrechten kunnen worden geheven.

Op activa met heffing gerelateerd economisch nut wordt lineair afgeschreven met uitzondering van de investeringen in (aanleg) riolering; deze worden conform de Financiële Verordening annuïtair afgeschreven.

Financiële vaste activa

De waardering van de financiële vaste activa is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. nominale waarde, verminderd met - voor wat de geldleningen betreft - de aflossingen op de geldleningen. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening. Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

vlottende activa

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Indien de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijging- of vervaardigingsprijs worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De waardevermindering wordt gerealiseerd door de vorming van een verliesvoorziening voor de grondexploitaties tegen contante waarde of voorziening voor incurantheid die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. Voor tussentijdse winstneming wordt de Percentage of Completion methode toegepast. Deze methode houdt in dat naar rato van de gerealiseerde opbrengsten en kosten de winst wordt berekend.

Vorderingen <1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de balanspost debiteuren. Op basis van de ouderdomsanalyse wordt een percentage van de hoofdsom als voorziening getroffen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen verkrijgingsprijs opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves en bestemmingsreserves. Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV mag er een voorziening worden gevormd in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale of contante waarde. De uitzondering hierop is de voorziening voor pensioen van wethouders. Deze wordt gewaardeerd tegen actuariële waarde.

Vaste schulden > 1 jaar

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Incidentele baten en lasten

Als incidenteel beschouwen we baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen conform de notitie incidentele baten en lasten van de commissie BBV. Als drempelwaarde is 500 duizend euro opgenomen in onze financiële verordening.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Aan de passiefzijde van de balans worden buiten de balanstelling opgenomen het bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen een borgstelling of garantstelling is verstrekt (Artikel 50 BBV).

In de categorie niet uit de balans blijkende verplichtingen worden de meerjarige inkoopcontracten opgenomen tegen de (geraamde) resterende contractwaarde. Daarnaast worden de afgegeven garanties en waarborgen opgenomen.

Baten en lasten

Overzicht baten en lasten 2022

Baten en Lasten per deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve Begroting 2022	Actuele Begroting 2022	Rekening 2022
01 Economie en Ruimte	41.731	54.758	46.201
01.1 Economie en werkgelegenheid	26.698	31.752	27.221
Lasten	33.864	39.967	45.111
Baten	7.166	8.215	17.890
01.2 Mobiliteit	7.170	9.866	8.516
Lasten	34.972	37.988	38.860
Baten	27.802	28.122	30.345
01.3 Wonen	7.863	13.140	10.465
Lasten	24.186	34.885	30.348
Baten	16.323	21.745	19.883
02 Leefomgeving en Veiligheid	64.398	69.435	65.757
02.1 Kwaliteit van de leefomgeving	36.869	40.616	38.572
Lasten	111.631	114.132	113.086
Baten	74.762	73.516	74.515
02.2 Veiligheid	27.529	28.820	27.185
Lasten	30.850	32.091	31.185
Baten	3.322	3.272	4.000
03 Vitaal en Sociaal	455.614	536.540	516.029
03.1 Werk en inkomen	96.085	137.964	137.808
Lasten	278.149	317.248	318.885
Baten	182.064	179.284	181.077
03.2 Onderwijs	23.480	24.292	22.979
Lasten	34.554	38.112	36.923
Baten	11.074	13.820	13.944
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	275.453	309.083	293.836
Lasten	286.301	332.458	318.124
Baten	10.848	23.375	24.288
03.4 Sport en bewegen	20.828	21.276	19.536
Lasten	30.480	32.296	31.474
Baten	9.652	11.020	11.939
03.5 Cultuur	39.768	43.924	41.870
Lasten	55.808	59.934	58.491
Baten	16.040	16.011	16.622
04 Dienstverlening en bestuur	22.574	-19.471	-25.891
04.1 Dienstverlening	10.559	11.232	9.725

Lasten	13.142	14.972	13.815
Baten	2.584	3.741	4.090
04.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	12.015	-30.703	-35.616
Lasten	32.858	67.278	73.705
Baten	20.843	97.981	109.320
04 Dienstverlening en bestuur	-584.317	-641.262	-684.173
04.3 Algemene inkomsten* en post onvoorzien	-694.881	-760.087	-800.704
Algemene Inkomsten	-695.054	-760.210	-800.704
Lasten	10.516	10.516	11.269
Baten	705.570	770.726	811.972
Post Onvoorzien	173	123	0
Lasten	173	123	0
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	110.564	118.825	116.530
Overhead	109.885	117.898	115.008
Lasten	119.968	127.552	127.333
Baten	10.083	9.653	12.326
Ondersteuning organisatie	679	926	1.523
Lasten	2.401	4.048	5.236
Baten	1.722	3.122	3.713
Heffing VPB	0	0	0
Lasten	0	0	0
Baten	0	0	0
Totaal saldo baten en lasten	0	0	-82.076

* De Algemene inkomsten betreffen de algemene dekkingsmiddelen

Baten en lasten totaal	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening
Lasten totaal	1.099.854	1.263.602	1.253.846
Lasten totaal (exclusief reservemutaties)	1.081.584	1.233.216	1.223.461
Toevoegingen Reserves	18.270	30.386	30.386
Baten totaal	1.099.854	1.263.602	1.335.923
Baten totaal (exclusief reservemutaties)	1.081.776	1.190.928	1.265.749
Onttrekkingen Reserves	18.078	72.674	70.174
Totaal Saldo Baten en Lasten (exclusief reservemutaties)	-193	42.288	-42.288
Totaal Reservemutaties	193	-42.288	-39.788
Gerealiseerd Resultaat	0	0	-82.076

De toelichting op de baten en lasten is opgenomen bij de betreffende programma's.

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht zijn de incidentele baten en lasten vermeld. Deze baten en lasten hebben betrekking op de exploitatiebegroting, zijn in de programma's opgenomen en beïnvloeden het begrotingsresultaat. Structurele baten en lasten zijn jaarlijks in de begroting opgenomen. De aard van de bate of last is in eerste instantie bepalend of iets structureel of incidenteel is. Als incidenteel beschouwen we baten en lasten die zich maximaal drie jaar voor doen. Het gaat om eenmalige zaken, zoals bijvoorbeeld de uitvoering van achterstallig onderhoud, verkoop van een pand, incidentele bestede intensiveringsmiddelen en ontvangst en besteding van incidentele middelen gemeentefonds. Ook de extra lasten als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de compensatiebedragen hiervoor van het Rijk vallen onder de incidentele lasten en baten. Maar ook incidentele onttrekkingen of toevoegingen aan reserves nemen we mee onder de incidentele baten en lasten. Een en ander conform de notitie incidentele baten en lasten van de commissie BBV. Als drempelwaarde is 500 duizend euro opgenomen in onze financiële verordening. Om de volledigheid van onderstaand overzicht te waarborgen, beoordelen we alle mutaties > 500 duizend euro uit onze boekhouding. Waarbij opgemerkt dat in onderstaand overzicht ook lagere bedragen zijn vermeld als de tegenoverstaande baat of last ook zijn meegenomen vanwege het 500 duizend euro criterium.

Deelprogramma (bedragen x € 1.000)	Incidentele baten	Bedrag 2022	Toelichting
01.1 Economie en werkgelegenheid	Vrijval verliesvoorziening Grondzaken	6.157	De vrijval op de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt 6,2 miljoen euro. Conform eerdere jaren en conform de BBV-notitie Incidentele Baten en lasten nemen we dit op als incidentele baat.
01.1 Economie en werkgelegenheid	Opbrengst grondverkoop	4.199	In 2022 zijn een aantal bezittingen, waaronder het pand aan de Radesingel verkocht. Dit heeft geleid tot een incidentele bate van 4,2 miljoen euro.
01.2 Mobiliteit	Verkoop Martiniplaza garage	2.000	De Martiniplaza garage is in 2022 verkocht. De opbrengst hiervan was ter dekking van een in de begroting opgenomen taakstelling.
01.3 Wonen	Aanpak energiearmoede	7.558	Vanuit het Rijk hebben we middelen ontvangen voor de aanpak van energiearmoede. Deze middelen kunnen we besteden tot einde 2024.
01.3 Wonen	Onttrekking reserve SIF	2.416	Aan de reserve SIF is in 2022 2,42 miljoen euro onttrokken ten behoeve van aardgasvrije wijken.
02.1 Kwaliteit leefomgeving	Onttrekking reserve SIF	500	Aan de reserve SIF is in 2022 500 duizend euro onttrokken ten behoeve van het Groenplan.
03.1 Werk en inkomen	React-EU middelen voor basisbaan 2022	1.300	De arbeidsmarktregio heeft in december incidenteel extra 3,4 miljoen euro subsidie REACT-EU voorlopig toegekend gekregen. Het aandeel Groningen hierin bedraagt 1,3 miljoen euro (baten).
03.1 Werk en inkomen	Middelen van het rijk Oekraïne	2.553	In 2022 hebben wij 2,6 miljoen euro leefgeld uitgekeerd aan Oekraïense gezinnen. Dit betreft zowel de particuliere opvang als de gemeentelijke opvang. Tevens hebben wij 26 duizend euro aan uitvoeringskosten gemaakt. Wij ontvangen voor deze verstrekkingen een incidentele vergoeding van het Rijk.
03.1 Werk en inkomen	Onttrekking reserve ESF	1.227	Aan de reserve SIF is in 2022 1,227 miljoen euro onttrokken. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in het hoofdstuk reserves.

03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Onttrekking reserve accres instellingen	2.411	Aan de reserve Accres instelling is binnen dit deelprogramma 2,4 miljoen euro onttrokken conform de T-2 systematiek. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk reserves
03.5 Cultuur	Onttrekking reserve accres instellingen	1.455	Aan de reserve Accres instelling is binnen dit deelprogramma 1,5 miljoen euro onttrokken conform de T-2 systematiek. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in het hoofdstuk reserves
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Middelen van het rijk Oekraïne	14.353	De kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne zijn in 2022 begroot op basis van de bekostigingsregeling van het Rijk. Deze bekostigingsregeling is gebaseerd op normbedragen. Voor 2022 is de incidentele bijdrage becijferd op 14,4 miljoen euro.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Regiodeal	4.248	In 2020 is incidenteel 7,14 miljoen euro ontvangen voor de Regiodeal Groningen Noord. Voor diverse projecten, vanuit drie actielijnen (Maatschappelijk meedoen, Prettig en veilig samenleven en Kansen voor kinderen) is hiervan in 2022 nog 4,248 miljoen euro beschikbaar. Dit is volledig ingezet in 2022.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Bijdrage COA Crisis noodopvang	1.634	In afstemming met het Centraal Orgaan Asielzoekers COA hebben we tijdelijke opvangplekken voor vluchtelingen gecreëerd. Conform de bekostigingsafspraken voor noodopvang worden deze incidentele lasten van beide opvanglocaties volledig doorbelast aan het COA.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	herberekening boekenonderzoek	540	Vanuit de afrondende fase van gesprekken met de fiscus over het boekenonderzoek voor de jaren 2016 tot 2018 is een vrijval geboekt op de voor dit onderwerp opgenomen verplichting
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Onttrekking Algemene bestemmingsreserve	2.911	Aan de Algemene bestemmingsreserve is 2,9 miljoen euro onttrokken. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in het hoofdstuk reserves.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Onttrekking Algemene reserve	56.095	Aan de Algemene reserve is 56,1 miljoen euro onttrokken. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in het hoofdstuk reserves.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Onttrekking reserve SIF	1.100	Aan de reserve SIF is 1,1 miljoen euro onttrokken ten behoeve van Warmtenet.
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Reorganisatievoorziening	1.190	De hoogte van de voorziening is overeenkomstig het bestaande beleid per 31 december opnieuw bepaald. De incidentele onttrekking van 1,2 miljoen euro betreft de dekking van de frictiekosten 2022.
Diverse deelprogramma's	Overige reserveonttrekkingen < 500 duizend euro	1.187	De overige incidentele onttrekkingen tellen op tot 1,2 miljoen euro. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in het hoofdstuk reserves.
	Totaal incidentele baten	115.034	

Deelprogramma			
(bedragen x € 1.000)	Incidentele lasten	Bedrag 2022	Toelichting
01.1 Economie en werkgelegenheid	Dotatie verliesvoorziening	4.553	Er heeft een dotatie aan de verliesvoorziening Grondexploitaties plaatsgevonden. Conform voorgaande jaren en conform de BBV Notitie incidentele baten en lasten nemen we dit op als incidentele last.
01.1 Economie en werkgelegenheid	Achterstallig onderhoud Biotoop Haren	857	In verband met achterstallig onderhoud van de aangekochte Biotoop in Haren is een incidentele dotatie aan de voorziening gedaan.
01.1 Economie en werkgelegenheid	Storting in bekleemde reserve kapitaallasten Ontwikkeling Binnenstad	608	In de primitieve begroting is een incidentele storting gedaan voor de St.Jansstraat (608).
01.1 Mobiliteit	Afwaardering viaduct Westpoort	8.458	In november 2022 is de raad per brief geïnformeerd over de afwaardering die we moeten verwerken op onze investering in het viaduct dat het bedrijventerrein Westpoort ontsluit naar de A7. De afwaardering komt voort uit een stellige uitspraak van de commissie BBV op 23 september 2022. De omvang van de afboeking bedraagt ca. 8,5 miljoen euro incidenteel.
01.2 Mobiliteit	Fietsparkeren	950	Voor fietsparkeren zijn incidenteel middelen ingezet voor fietsstewards, handhaving op parkeerduur en verkeerd gestalde fietsen.
01.2 Mobiliteit	Opstellen uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie	550	De mobiliteitsvisie is in 2021 vastgesteld. Om de uitvoeringsplannen hierbij te ontwikkelen is incidenteel 550 duizend euro ingezet in 2022.
01.2 Mobiliteit	Storting in bekleemde reserve kapitaallasten Fietspaden	2.267	Voor Fietspaden is incidenteel 2,3 miljoen euro gestort in de bekleemde reserve voor kapitaallasten.
01.3 Wonen	Implementatie Omgevingswet	1.394	Om de implementatie van de Omgevingswet goed en tijdig te laten verlopen zijn aanvullende incidentele middelen beschikbaar gesteld in 2021 en in 2022. Een deel van deze middelen is in 2022 besteed.
01.3 Wonen	Energiearmoede	1.172	Dit betreffen de incidentele lasten met betrekking tot de ontvangen middelen van het Rijk voor energiearmoede.
01.3 Wonen	Energie	1.150	De raad heeft vastgesteld dat de gemeente een grotere rol moet hebben van medefinancier en mede-investeerder, naast Rijk, corporaties, particulieren en bedrijfsleven. Er zijn voor 1.150 middelen incidenteel ingezet in 2022 voor bovenstaande.
01.3 Wonen	Fonds energietransitie	2.000	De raad heeft naar aanleiding van het onderzoek 'Energiearmoede in Groningen' besloten, om het Fonds Energietransitie op te richten en 2 miljoen euro uit de algemene reserve beschikbaar te stellen en dit toe te voegen aan de hiervoor in te stellen bestemmingsreserve en om bij de verdere uitwerking van het Fonds Energietransitie en gemeentelijke exploitatie van duurzame energie, de subsidie van 10,5

			miljoen euro van het Volkshuisvestingsfonds te betrekken.
01.3 Wonen	Reserve Eemskanaalzone	600	Voor Stadshavens is incidenteel 600 duizend euro gestort in de reserve Eemskanaalzone.
02.2 Veiligheid	Veiligheidsregio, pensioenvoorziening	1.149	De Veiligheidsregio Groningen (VRG) heeft in de jaarrekening 2019 een voorziening op moeten nemen in verband met FLO-overgangsrecht. Dit heeft geleid tot een negatief eigen vermogen. Op basis van de wet- en regelgeving dient dit eigen vermogen te worden weggewerkt. Er wordt 1,149 miljoen euro incidenteel ingezet voor 2021 t/m 2023 en 677 duizend euro in 2024.
03.1 Werk en inkomen	Vernieuwing applicaties sociaal domein	1.968	Het betreft hier een meerjarig exploitatieproject met een einddatum. Conform de notitie BBV Incidentele baten en lasten, nemen we deze lasten als incidenteel op in de jaarrekening.
03.1 Werk en inkomen	Verbreding doelgroep energietoeslag 120-140%	956	Vanuit het noodpakket energiekosten en inflatie (in de raad vastgesteld op 2 november 2022) is er 3,6 miljoen euro incidenteel beschikbaar gesteld om ook huishoudens met een inkomen boven het minimum (groep tussen de 120% en 140% van het sociaal minimum) € 600 euro eenmalig toe te kennen. In 2022 is 956 duizend euro aan toeslagen uitgekeerd.
03.1 Werk en inkomen	Reserve ESF	737	In 2022 is er incidenteel een bedrag van 737 duizend euro is in de reserve gestort ter dekking van de bedrijfsvoeringskosten.
03.1 Werk en inkomen	Energietoeslag	13.759	Dezelfde doelgroep die in 2022 energietoeslag heeft ontvangen, ontvangt ambtshalve nogmaals 500 euro. Dit geeft een totale incidentele last in 2022 van 13,759 miljoen euro.
03.2 Onderwijs	Reserve onderwijshuisvesting	2.272	In de primitieve begroting is incidenteel 1.667 miljoen gestort en verder in het jaar nogmaals 605 duizend euro als gevolg van het actualiseren van de ramingen in de meerjarenbegroting 2023-2026 van het Vastgoedbedrijf.
03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Reserve accres instellingen	3.015	Conform de t-2-systematiek is in de begroting 3,015 miljoen euro vanuit dit deelprogramma incidenteel toegevoegd, zodat we deze over 2 jaar kunnen toevoegen aan de subsidiebudgetten en deze kunnen verrekenen met de betreffende instellingen.
03.5 Cultuur	Reserve accres instellingen	1.819	Conform de t-2-systematiek is in de begroting 1,819 miljoen euro vanuit dit deelprogramma incidenteel toegevoegd, zodat we deze over 2 jaar kunnen toevoegen aan de subsidiebudgetten en deze kunnen verrekenen met de betreffende instellingen.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Crisis noodopvang	1.643	In afstemming met het Centraal Orgaan Asielzoekers COA hebben we tijdelijke opvangplekken voor vluchtelingen gecreëerd. Conform de bekostigingsafspraken voor noodopvang worden de

			lasten van beide opvanglocaties volledig doorbelast aan het COA en zijn daarom resultaatneutraal.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Gebiedsgericht werken	2.088	Gebiedsgericht werken is een politiek speerpunt. Het is wenselijk om burgerbetrokkenheid en zeggenschap bij gemeentelijk beleid te bevorderen en ondersteunen. Daarnaast jagen we hiermee een integrale gemeentelijke aanpak van opgaven in wijken aan. Voor de uitvoering van de programma's stellen we extra middelen beschikbaar. Voor de jaren 2019 t/m 2022 is incidenteel 2,150 miljoen euro beschikbaar gesteld. De inzet hiervan in 2022 bedraagt 2,088 miljoen euro.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Wijkvernieuwing	4.000	In 2018 is een start gemaakt met een nieuwe vorm van wijkvernieuwing ("wijkvernieuwing 3.0") voor de wijken Selwerd, Beijum, De Wijert en Indische buurt/De Hoogte en een mogelijke verbreding naar Vinkhuizen, Paddepoel (motie Raad) en eventueel Lewenborg. In 2022 is 4 miljoen incidenteel voor dit doel ingezet.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Regiodeal	4.248	In 2020 is incidenteel 7,14 miljoen euro ontvangen voor de Regiodeal Groningen Noord. Voor diverse projecten, vanuit drie actielijnen (Maatschappelijk meedoen, Prettig en veilig samenleven en Kansen voor kinderen) is hiervan in 2022 nog 4,248 miljoen euro beschikbaar. Dit is volledig ingezet in 2022.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Algemene Bestemmingsreserve	1.518	Aan de reserve is in 2022 een bedrag van 1,518 miljoen euro toegevoegd voor: Impuls integraal werken (391 duizend euro), versterking ondersteuning wijkteams (714 duizend euro), systeemleren (74 duizend euro), een robuust rechtsbeschermingssysteem (339 duizend euro).
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Algemene reserve	10.019	In de primitieve begroting 2022 is een totaal bedrag van 9,335 miljoen euro aan de algemene reserve toegevoegd. Vanuit de verwerking van de jaarrekening 2021 is een bedrag van 684 duizend euro toegevoegd.
04.2 College, raad, wijkvernieuwing	Reserve kapitaallasten	1.100	Voor wijkvernieuwing is 1,1 miljoen euro vanuit het SIF incidenteel toegevoegd aan de reserve kapitaallasten.
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Outsourcing ICT	4.395	Het betreft hier een meerjarig exploitatieproject met een einddatum. Conform de notitie BBV Incidentele baten en lasten, nemen we deze lasten als incidenteel op in de jaarrekening.
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Programma transitie DIV	1.433	Het betreft hier een meerjarig exploitatieproject met een einddatum. Conform de notitie BBV Incidentele baten en lasten, nemen we deze lasten als incidenteel op in de jaarrekening.
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Vervanging Esuite	623	Het betreft hier een meerjarig exploitatieproject met een einddatum. Conform de notitie BBV Incidentele baten en lasten, nemen we deze lasten als incidenteel op in de jaarrekening.
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Revitalisering Stadhuis	799	In de primitieve begroting is incidenteel 799 duizend euro gestort ter dekking van kapitaallasten van het Stadhuis

04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Dotatie voorziening Reorganisatie	1.070	De hoogte van de voorziening is overeenkomstig het bestaande beleid per 31 december opnieuw bepaald. De incidentele dotatie van 1,1 miljoen euro is nodig om de voorziening weer op niveau te brengen ultimo 2022.
Diverse deelprogramma's	Overige reserve dotaties	1.166	De overige incidentele reserve dotaties tellen op tot 1,2 miljoen euro.
Diverse deelprogramma's	Dotatie voorziening Spaarverlof	1.025	Met terugwerkende kracht is het vanaf 2022 verplicht om een voorziening op te nemen voor het spaarverlof. De mutatie van 1,025 miljoen euro is een dotatie aan de nieuwe voorziening.
	Totaal incidentele lasten	85.361	

Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens (WNT) is van toepassing op Gemeente Groningen. Het voor Gemeente Groningen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000, zijnde het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	C. Bronda	J. Spier
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	148.710,86	118.561,45
Beloningen betaalbaar op termijn	22.894,56	21.104,64
<i>Subtotaal</i>	<i>171.605,42</i>	<i>139.666,09</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.	N.V.T.
Bezoldiging	171.605,42	139.666,09
Het bedrag van de overschrijding, en	N.V.T.	N.V.T.
de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.	N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.	N.V.T.
Gegevens 2021		
bedragen x € 1	C. Bronda	J. Spier
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	139.517,71	109.895,95
Beloningen betaalbaar op termijn	22.416,11	20.513,04
<i>Subtotaal</i>	<i>161.933,82</i>	<i>130.408,99</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 209.000
Bezoldiging	161.933,82	130.408,99

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Balans

Bedragen x 1.000 euro

Activa	31-12-2022	31-12-2021
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa	6.555	8.261
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	5.874	7.869
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	680	392
Materiële vaste activa	1.445.436	1.394.508
Waarvan economisch nut	822.655	786.346
Waarvan economisch nut heffing gerelateerd	197.504	193.618
Waarvan maatschappelijk nut	425.277	414.544
Financiële vaste activa	451.739	398.330
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	48.865	20.508
Leningen aan woningbouwcorporaties	52.172	58.790
Leningen aan deelnemingen	337.211	303.871
Leningen aan overige verbonden partijen	100	200
Overige langlopende leningen	13.391	14.961
Totaal Vaste Activa	1.903.730	1.801.099
Voorraden	44.317	51.002
Overige grond- en hulpstoffen	480	407
Onderhanden werk (incl. bouwgronden in exploitatie)	42.298	48.947
Gereed product en handelsgoederen	1.540	1.648
Uitzettingen	194.146	207.192
Vorderingen op openbare lichamen	53.149	54.533
Overige verstrekte kasgeldleningen	3.500	20.750
Overige vorderingen	97.879	84.711
Uitzettingen in s Rijkschatkist met een looptijd < 1 jaar	39.618	47.198
Liquide middelen	4.796	2.756
Liquide middelen (kas,banksaldi)	4.796	2.756
Overlopende activa	92.837	92.269
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	10.200	8.168
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	36.412	14.548
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	19.086	51.104

Overige overlopende activa	27.140	18.450
Totaal Vlottende Activa	336.097	353.219

Totaal Vlottende Activa	2.239.827	2.154.318
--------------------------------	------------------	------------------

Totaal recht op verliescompensatie VPB	27	4.979
--	----	-------

Bedragen x 1.000 euro		
Passiva	31-12-2022	31-12-2021

Vaste Passiva

Eigen vermogen	280.956	238.668
-----------------------	----------------	----------------

Algemene reserve	48.753	50.925
------------------	--------	--------

Bestemmingsreserve	150.126	127.195
--------------------	---------	---------

Saldo van de rekening	82.076	60.548
-----------------------	--------	--------

Vreemd vermogen	55.147	49.538
------------------------	---------------	---------------

Voorzieningen	55.147	49.538
---------------	--------	--------

Vaste schuld	1.549.955	1.514.963
---------------------	------------------	------------------

Obligatieleningen	242.500	242.500
-------------------	---------	---------

Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	20.000	20.000
---	--------	--------

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.027.638	1.042.842
---	-----------	-----------

Onderhandse leningen van openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	258.600	208.600
---	---------	---------

Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	1	1
--	---	---

Waarborgsommen	1.217	1.021
----------------	-------	-------

Totaal Vaste Passiva	1.886.058	1.803.169
-----------------------------	------------------	------------------

Vlottende Passiva

Vlottende schuld	197.576	176.449
-------------------------	----------------	----------------

Overige Kasgeldleningen	0	23.500
-------------------------	---	--------

Banksaldi	0	20.241
-----------	---	--------

Overige vlottende schulden	197.576	132.709
----------------------------	---------	---------

Overlopende passiva	156.193	174.700
----------------------------	----------------	----------------

Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	1.833	2.277
--	-------	-------

Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	120.429	136.653
---	---------	---------

Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheid	3.830	2.949
---	-------	-------

Overige vooruit ontvangen bedragen	15.458	13.312
------------------------------------	--------	--------

Verplichtingen	14.642	19.508
----------------	--------	--------

Totaal Vlottende Passiva	353.769	351.149
---------------------------------	----------------	----------------

Totaal Passiva	2.239.827	2.154.318
-----------------------	------------------	------------------

Totaal borg en garantstelling	2.674.945	2.461.927
-------------------------------	-----------	-----------

Immateriële vaste activa

Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief (bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 01-01-2022	Verschuiving	Vermeerdering	Bijdragen van derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Omschrijving						
Stationsgebied	1.182	0	0	0	0	1.182
Stationsgebied Zuid	991	0	874	0	0	1.865
Sontplein (Arriva-locatie)	242	0	784	50	0	976
De Held III	563	0	313	0	0	876
Suikerzijde gebiedsontwikkeling	4.687	0	2.723	7.410	0	0
Travertijnstraat	0	0	208	0	0	208
Paddepoelsterbrug	0	0	293	0	0	293
Westpoort Fase II	0	0	644	468	0	176
Nelfterrein	0	0	154	0	0	154
Overig	204	-69	57	13	35	144
Totaal	7.869	-69	6.050	7.941	35	5.874

In de kolom verschuiving is de overheveling van voorbereidingskredieten naar uitvoeringskredieten voor grondexploitaties verwerkt.

Bijdrage aan Activa van derden (bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 01-01-2022	Vermeerdering 2022	Afschrijving 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Rente 2022	Totaal kapitaallasten
Omschrijving						
Schouwburg	392		27	365	8	35
Spp Engelbert		315		315	0	0
Totaal	392	315	27	680	8	35

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2022	Verschuiving gedurende het jaar	Investeringen	Desinvesteringen	Bijdragen van derden	Afschrijving 2022	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	149.848	7.415	4.658	905	0	1	0	161.015
Woonruimten	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	567.925	-12.612	49.708	2.189	3.261	14.473	61	585.037
Grond, weg & waterbouwkundige werken	202.997	-635	15.062	0	725	6.046	876	209.777
Vervoersmiddelen	19.595	-35	1.975	158	52	2.384	292	18.649
Machines, apparaten en installaties	18.957	1.051	3.147	0	18	3.236	0	19.901
Totaal overige materiële vaste activa	435.186	4.816	48.756	0	12.062	16.940	8.700	451.057

Totaal materiële vaste activa	1.394.508	0	123.306	3.252	16.118	43.080	9.929	1.445.436
waarvan economisch nut	786.346	0	67.848	3.252	4.416	23.243	113	822.655
waarvan economisch nut heffinggerelateerd	193.618	0	11.523	0	115	6.407	1.115	197.504
waarvan maatschappelijk nut	414.544	0	44.450	0	11.587	13.430	8.701	425.277

In 2022 is totaal voor een bedrag van 123,3 miljoen euro geïnvesteerd. Daarnaast is er een bedrag van 43 miljoen afgeschreven op materiële vaste activa. Onder de categorie gronden en terreinen zijn ultimo 2022 989 in erfpacht uitgegeven gronden voor een bedrag van 30,8 miljoen euro opgenomen. Door het oprichten van de Suikerzijde BV en de daarbij afgesloten overeenkomst bestaat ultimo 2022 geen categorie warme grond meer. In de materiële vaste activa zijn getroffen verliesvoorzieningen (ultimo 2022 ad 37,5 miljoen euro) in het kader van strategisch bezit verrekend met de bijbehorende boekwaarde. Zie voor de nadere toelichting [de paragraaf Grondbeleid](#).

Met het effectueren van de overeenkomst met Rijkswaterstaat is het onderdeel van het activum Westpoort bovenwijkse voorzieningen conform de stellige uitspraak van de commissie BBV niet gereclassificeerd naar immateriële vaste activa maar afgewaardeerd.

Ten aanzien van de investeringen met maatschappelijk nut geldt dat vanaf 2017 activeren van deze investeringen verplicht is. Binnen de gemeente werden ook voor 2017 de investeringen geactiveerd. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat volgens de oude systematiek is geactiveerd wordt de boekwaarde per 01-01 en 31-12 afzonderlijk vermeld. Per 1 januari 2022 bedraagt de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut van voor 1 januari 2017 318,6 miljoen euro. Ultimo 2022 is deze boekwaarde gedaald naar 298,5 miljoen euro.

Financiële activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

KAPITAALVERSTREKKING					
(bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde	Totaal
Omschrijving	01-01-2022	2022	2022	31-12-2022	Kapitaal lasten
Aandelen Waterbedrijf Groningen	2.464	-	-	2.464	37
Aandelen N.V. Bouwfonds Nederlandse Gemeenten	1	-	-	1	-
Aandelen Dataland B.V	1	-	-	1	-
Aandelen Martiniplaza	3.916	-	-	3.916	59
Aandelen Dilgt Hemmen Essen BV	18	-	-	18	-
Kapitaalstorting GEM Haren Noord CV*	49	-	-	49	-
Deelneming Enexis	818	-	-	818	12
Deelneming Publiek Belang Electr.prod. BV (PBE)	19	-	-	19	-
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	855	-	-	855	13
Community Network Noord Nederland BV (CNNN)	1.190	-	-	1.190	18
Deelneming Euroborg	48	-	-	48	1
Deelneming Warmtestad BV	11.301	6.125	-	17.426	181
Voorziening Warmtestad BV	-2.929	-	-	-2.929	-44
Aandelen Groninger Monumentenfonds	1.448	-	-	1.448	22

Aandelen Oikocredit	17	-	-	17	-
Aandelen Startersfonds	180	-	-	180	3
Deelneming Thermiek BV	18	-	-	18	-
Aandelen Afvalsturing Friesland NV (Omrin)	1.094	-	-	1.094	16
Deelneming Stadshavens	-	7.223	-	7.223	54
Deelneming Suikerzijde	-	15.010	-	15.010	16
Overige kleine deelnemingen	1	-	1	-	-
Totaal deelnemingen	20.508	28.358	1	48.865	387

*Het commanditair kapitaal van de gemeente in GEM Haren Noord CV wordt beheerd door de stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord.

Leningen

LENINGEN						
(bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde	Uitgeleend	Aflossing	Boekwaarde	Rente	Rente en
Omschrijving	01-01-2022	2022	2022	31-12-2022	2022	aflossing
Leningen aan woningbouwcorporaties						
Woningbouwcorporaties						
- Gem. woningbouw (tot 1985)	555	-	37	517	40	77
- Gem. woningbouw (na 1985)	58.235	-	6.580	51.655	1.756	8.336
Totaal woningbouwleningen	58.790	-	6.618	52.172	1.796	8.413
Leningen aan deelnemingen						
- Martiniplaza BV	9.470	-	498	8.971	216	714
- Euroborg NV	18.374	-	3.837	14.537	616	4.453
- Warmtestad BV	3.875	-	3.875	-	39	3.914
- Meerstad	266.100	96.900	55.350	307.650	6.137	61.487
- Enexis	6.053	-	-	6.053	132	132
Totaal deelnemingen	303.871	96.900	63.561	337.211	7.140	70.701
Leningen aan overige verbonden partijen						
- Gem. regeling VG&R	200	-	100	100	4	104
Totaal overige verbonden partijen	200	-	100	100	4	104
Overige langlopende leningen						
- Bejaardenhuizen (De Huismeesters)	873	-	51	822	42	93
- Grunneger Power	161	-	9	152	6	15
- Multifunctioneel Centrum Engelbert	89	-	44	45	3	47
- Meerhoven (Rizoem)	1.087	-	400	687	26	426
- Stichting Ecologische boerderij de Mikkellhorst	594	-	19	575	12	31
- Stichting Zwembad Scharlakenhof	175	-	82	93	5	87
- Zernike Triade	820	-	-	820	19	19

- Stichting Ebbingehof	3.000	-	17	2.983	63	80
- Willem Lodewijk Gymnasium	1.200	-	60	1.140	5	65
- Groninger Museum	189	-	59	130	9	68
- Instellingen Sport en Welzijn	113	-	32	81	2	35
- Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	6.826	-	820	6.006	121	941
- Leningen GKB	767	-	136	631	53	189
- Starterfonds EM2	20	-	-	20	-	-
- Startersleningen	-	-	-	-	-	-
- Leningen personeel	50	-	5	46	2	7
- Duurzaamheid Ten Boer	-	-	-	-	-	-
- Helper Westsingel	-	127	4	123	1	5
- Betaalde waarborgsommen	-	39	-	39	-	-
- Voorziening langlopende leningen	-1.004	-	-3	-1.001	-	-3
Totaal overige langlopende leningen	14.960	166	1.735	13.391	369	2.105
Totaal uitgezette langlopende leningen	377.822	97.066	72.014	402.874	9.309	81.323

Toelichting voorziening langlopende leningen

	saldo		mutaties 2022	saldo	
	01-01-2022			31-12-2022	
St. stimulering Volkshuisvesting	921		-6	915	
Lening U/G	83		3	86	
Totaal	1.004		-3	1.001	

Voorraden

Onderhanden werk

In de post 'Onderhanden werk' staan de Bouwgronden in exploitatie (BIE-gronden) met de slotgecalculeerde complexen en de bouwrijpe kavels. Deze zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. In de jaarrekening is een uitgebreide verantwoording te vinden in paragraaf 7: [Grondbeleid](#)

Mutaties vanwege inhoudelijke ontwikkelingen grondexploitatie

Binnen de grondexploitaties zijn de verliesvoorzieningen (exclusief Grote Markt) met 3,4 miljoen euro toegenomen. De verliesvoorziening van de exploitatie Grote Markt kon worden verlaagd met 1,6 miljoen euro hetgeen is bekrachtigd in de in februari 2023 door de raad vastgestelde slotcalculatie Grote Markt/Forum. Per saldo zijn de verliesvoorzieningen met 1,8 miljoen euro toegenomen. Daarnaast is er 1,4 miljoen euro aan eerder genomen tussentijdse winsten teruggeboekt.

Boekwaarden

In onderstaand tabel worden de boekwaarden per 01-01-2022, de mutaties van het jaar 2022 en de boekwaarde per 31-12-2022 weergegeven. De boekwaarde van de actieve BIE gronden is 2,6 miljoen euro lager geworden.

Onderhanden werk bedragen x 1.000 euro	Boekwaarde 1-1-2022	Verschuivingen 68	Vermeerderingen/ Verminderings -2.655	Boekwaarde 31-12-2022
BIE-gronden	162.546	68	-2.655	159.959
Inactieve-BIE gronden	-2.460		27	-2.433
Bouwrijpe kavels	2.621		0	2.621
Totaal	162.707	68	-2.628	160.147

Nog te realiseren kosten en opbrengsten

In onderstaande tabel staan de geraamde kosten en opbrengsten van de BIE-gronden. Dit is exclusief de slotcalculaties. De geraamde kosten bestaan vooral uit bouw- en woonrijp maken, plankosten en rentelasten. De geraamde opbrengsten bestaan vooral uit geraamde grondverkoop en bijdragen.

BIE-gronden bedragen x 1.000 euro	Boekwaarde 31-12-2022	Geraamd nog te realiseren		Totaal exploitatie begroting
		kosten	opbrengsten	
BIE-gronden				
<i>Subtotaal woningbouwlocaties</i>	49.750	65.994	-52.927	62.817
<i>Subtotaal bedrijvenlocaties</i>	34.468	35.340	-70.656	-848
<i>Subtotaal kantoren, gemengd</i>	75.741	32.082	-34.248	73.575
Totaal	159.959	133.416	-157.831	135.544

Voorzieningen

Gedurende de afgelopen jaren heeft de raad ter dekking van verwachte tekorten op gebiedsontwikkelingen middelen beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn voorzieningen getroffen ter hoogte van het verlies op contante waarde. Per 31 december 2021 was per saldo voor 113,8 miljoen euro aan voorziening getroffen. Over de voorzieningen wordt jaarlijks 2% rente bijgeschreven. Op 31 december 2022 was door het bijschrijven van de rente in totaal 116,0 miljoen euro beschikbaar aan verliesvoorzieningen. De verliesvoorziening van de exploitatie Grote Markt is verlaagd met 1,6 miljoen euro. De overall negatieve ontwikkelingen binnen de overige grondexploitaties (kostenstijgingen) zorgen voor een nadelig resultaat van 3,4 miljoen euro. De verliesvoorzieningen voor de negatieve grondexploitaties nemen daarom per saldo totaal met 1,8 miljoen euro toe.

De waardering van de grondexploitaties is gebaseerd op inschattingen van toekomstige kosten en opbrengsten (o.a. grondprijzen, te verkopen kavels, kosten van bouw- en woonrijpmaken, rente, kosten- en opbrengstenstijgingen). De huidige vastgoedmarkt is flink in ontwikkeling en zorgt voor de nodige onzekerheden. In onze inschattingen voor de uitgangspunten van de grondexploitaties per einde balansdatum hebben wij op basis van de huidige inzichten rekening gehouden met de veranderende markt.

BIE-gronden bedragen x 1.000 euro	Beschikbare voorziening 2022 (index 2%)	Benodigde voorziening 2022	Mutatie 2022
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>			
Ciboga	-26.957	-27.486	529
Oosterhamrikzone	-20.486	-23.209	2.722
Hart van Ten Boer	0	-125	125
Nije Buurt Ten Post	0	-119	119
Friesestraatweg 181	-877	-1.063	186
<i>Economie en werkgelegenheid</i>			
Westpoort fase 1	-4.037	0	-4.037
Roodehaan	-1.588	-1.896	307

<i>Kantoren gemengd</i>			
Europapark	-29.865	-34.045	4.179
Grote Markt	-25.569	-23.983	-1.587
Haren Nesciopark	-97	-241	144
Alo-locatie	-6.556	-5.683	-873
Totaal	-116.033	-117.850	1.817

Winsten

Met ingang van 2017 geldt, op basis van de BBV, de percentage of completion methode (POC-methode) voor (voortijdige) winstnemingen. In de POC-methode worden de winsten genomen naar rato van gerealiseerde opbrengsten en kosten. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze zijn ingeschat en de winsten van het project naar de gemeente vloeien. Vanwege planaanpassingen en toegenomen kosten (kostenstijgingen) kan het echter voorkomen dat eerder genomen winsten weer terug moeten vloeien naar de plannen. In totaal is voor 1,4 miljoen euro aan in het verleden genomen winst gecorrigeerd. Dit verhoogt de boekwaarde van de desbetreffende plannen. Zie onderstaande tabel, waarbij negatieve bedragen een correctie zijn op in het verleden genomen winsten.

Tussentijdse winstneming	31-12-2022
bedragen x 1.000 euro	
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>	
Reitdiep fase 3&4	-767
Haren Stationsgebied	-90
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	
Eemspoort	-83
Zernike	-498
Westpoort fase 1	44
Totaal	-1.394

Vorderingen

Vorderingen op openbare lichamen

Vorderingen op openbare lichamen		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2022	31-12-2021
Te vorderen vennootschapsbelasting	3.105	565
Te vorderen ondernemers BTW	8.107	2.037
Te vorderen BTW compensatiefonds	37.375	46.773
Debiteuren openbare lichamen	4.562	5.158
Totaal	53.149	54.533

Overige vorderingen

Overige vorderingen		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2022	31-12-2021
Debiteuren	57.210	60.051
Dubieuze debiteuren - Voorziening	-18.347	-20.011
Externe rekening courant verhoudingen	16.015	19.279

Fiets privé	63	62
Overige vorderingen	42.939	25.330
Totaal	97.879	84.711

De post "debiteuren" is opgebouwd uit belasting- en uitkeringsdebiteuren (35,5 miljoen euro), overige debiteuren (21,6 miljoen euro) en incasso onderweg (84 duizend euro).

Voorziening dubieuze debiteuren

Het saldo van de belastingdebiteuren bedraagt 10,5 miljoen euro. Op basis van ouderdomsanalyse over de jaren heen wordt een percentage als oninbaar beschouwd waarbij rekening wordt gehouden met de incidentele afwijkingen in opgelegde aanslagen. Het saldo van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren bedraagt 867 duizend euro op 31-12-2022.

Inzake het saldo "overige debiteuren" wordt gekeken naar de ouderdom van de vorderingen en op basis van een vastgesteld percentage een bedrag voor oninbaarheid berekend. Daarnaast wordt op basis van de beoordeling van individuele issues met vorderingen het bedrag in de voorziening indien nodig bijgesteld. Dit is in onderstaande tabel verwerkt. Het saldo naar ouderdom is als volgt opgebouwd:

Voorziening dubieuze debiteuren	Openstaand	% Voorziening	
< 3 maanden	16.670	0%	17
3-6 maanden	622	5%	51
6-12 maanden	1.313	10%	86
1-2 jaar	741	50%	248
> 2 jaar	2.300	100%	1.101
	21.646		1.503

Voorziening dubieuze debiteuren uitkering- debiteuren

De voorziening dubieuze debiteuren voor uitkeringsdebiteuren wordt bepaald op basis van ervaringscijfers over de afgelopen 5 jaar met betrekking tot oninbaarheid per soort vordering, gecombineerd met de uitkomst van het onderzoek dubieusheid door middel van een steekproef op de openstaande vorderingen van 5 jaar en ouder. De onderverdeling van de debiteurenpositie met de voorziening is als volgt:

Voorziening dubieuze debiteuren	Openstaand saldo	Benodigde voorziening
< 2 maanden	7.747	5.238
2-3 maanden	276	191
3-6 maanden	686	410
6-12 maanden	1.594	925
> 1 jaar	14.772	9.212
	25.075	15.977

Overige vorderingen

De post "overige vorderingen" bestaat onder andere voor 19,3 miljoen euro uit nog te ontvangen belastingen en heffingen (onroerend zaakbelasting, afvalstoffenheffing, logiesbelasting en bouwleges) en voor 17,4 miljoen euro uit nog te factureren opbrengsten over 2022 (o.a. Suikerzijde, Stadshavens en diverse huuropbrengsten).

Liquide middelen

Liquide middelen		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2022	31-12-2021
Kassaldo	259	215
Banksaldi	4.537	2.541
Totaal	4.796	2.756

Schatkistbankieren				
Bedragen x € 1.000,-	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Tegoeden rekeningen courant	0	0	0	0
Drempel schatkistbankieren	11.163	11.163	11.163	11.163
Ruimte onder de drempel	11.163	11.163	11.163	11.163
Begrotingstotaal 2021	1.081.584	1.081.584	1.081.584	1.081.584
Grondslag variabele drempel	581.584	581.584	581.584	581.584
Vaste drempel schatkistbankieren	10.000	10.000	10.000	10.000
Variabele drempel schatkistbankieren	1.163	1.163	1.163	1.163

Wij zijn verplicht om onze overtollige middelen in de Rijksschatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor openbare lichamen met een begrotingstotaal groter dan 500 miljoen euro is het drempelbedrag gelijk aan 10 miljoen euro, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen euro te boven gaat.

Overlopende activa

Overlopende activa		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2022	31-12-2021
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	10.200	8.168
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	36.412	14.548
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	19.086	51.104
Overige overlopende activa	27.140	18.450
Totaal	92.837	92.269

NOG TE ONTVANGEN BEDRAGEN VAN RIJK EN EU (ex art.40a)				
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
<i>EU</i>				
Horizon 2020 Europe	37	63	87	14
Interreg North West Europe	89	4	89	4

Interreg VB North Sea Region P	321	53	321	53
REACT-EU	7.720	6.510	4.511	9.720
VSO/Pro (ESF+ 2021-2027)		409	0	409
Totaal EU	8.168	7.040	5.008	10.200
<i>Rijk</i>				
Aanpak opvang vluchtelingen uit Oekraïne	0	17.200	0	17.200
Aanpak voor personen met verward gedrag	161	0	14	148
BBZ	292	118	95	315
Beschermd wonen	1.248	159	1.205	202
Bijdrage scholenprogramma	1.797	0	134	1.663
Bijzonder Bijstand	0	36	0	36
Dividendbelasting	0	181	0	181
Gemeentefonds	4.441	15.629	4.581	15.489
Lage Inkomensvoordeel (LIV)	221	494	341	374
Landelijke Aanpak Adreskwaliteit	26	32	26	32
Participatiewet	1.759	54	1.759	54
Persoonsgebonden budget	0	1.226	0	1.226
Rijksleges	9	1	9	1
Samen voor herstel	58	0	58	0
Sociaal-emotionele ondersteuning	0	33	0	33
SPUK gedupeerde toeslagen 21	366	403	366	403
SPUK Sport	236	320	236	320
Tijd SPUK Verbetering digitale dienstverlening	28	0	28	0
TOZO	3.523	0	3.565	-42
VLOT levensloopaanpak	89	0	89	0
Wet Maatschappelijke Ondersteuning	127	0	127	0
Zuidelijke Ringweg	167	0	167	0
Overige	0	3	0	3
Totaal Rijk	14.548	35.889	12.799	37.638
<i>Overige Nederlandse overheden</i>				
Afvalinzameling	200	489	200	489
Belastingen	878	0	0	878
Beschermd wonen	1.811	4.851	3.754	2.908
Bijdrage waterschap	0	43	0	43
Bodembeheer	270	0	270	0
Centraal opvang asielzoekers	0	5.807	881	4.926
Crisisdienstverlening	0	4	0	4
Fietsinfrastructuur	381	549	381	549
Groningen Bereikbaar	0	97	0	97
Groningen Werkt Slim	50	0	50	0
Inzet regiosecretaris	0	53	0	53
Leefbaarheid Groningen	63	71	63	71
Nadeelcompensatie OZB	81	0	81	0
Nationaal Programma Groningen	238	238	238	238
Noodopvang COA	0	207	0	207

Ontsluiting Meerstad	542	872	542	872
Oorlog- en verzetsmuseum	26	0	26	0
Overige verrekeningen derden	2.375	616	2.512	480
Project Marktanalyse Kantoren	0	22	0	22
Project Norm voor Opdrachtgeve	29	0	29	0
Regeling Werkhervatting Gedeel	0	33	0	33
Regionaal MobiliteitsTeam	0	326	0	326
Regiospecifiek pakket (RSP)	24.642	3.517	24.642	3.517
Ruimtelijk Economisch Programm	17.500	0	17.500	0
Schoolgeb. aardbevingsgebied	18	0	18	0
SPUK doorontw. exp.centra jeug	91	0	91	0
subsidie Corona Toegangs Bewij	9	0	9	0
Tranche 3 uitvoering NPG	54	0	54	0
Uitw. verstedelijking Gron-Ass	0	29	0	29
Verkeer en vervoer Groningen	0	132	0	132
Verrijken Beleid	13	0	13	0
Versterking aanbod dagactivite	0	10	0	10
Warmtetransitie	0	40	0	40
Werk in Zicht	205	258	205	258
Westelijke ringweg	0	64	0	64
Zuidelijke Ringweg	1.628	3.262	1.628	3.262
Totaal overige Nederlandse overheden	51.104	21.592	53.187	19.509
Totaal	73.820	64.522	70.995	67.347

Nog te ontvangen bedragen

Op de post nog te ontvangen bedragen staan de opbrengsten die we in 2022 als baten hebben opgenomen in de exploitatie, maar die we nog niet hebben ontvangen. De nog te ontvangen bedragen hebben we verdeeld over de diverse overheden. In de bovenstaande tabel worden de nog te ontvangen bedragen van de EU, het Rijk en overige Nederlandse overheden nader uitgesplitst. Nog te ontvangen bedragen van andere instellingen worden onder overige vorderingen verantwoord.

Overige overlopende activa

Onder de overige overlopende activa vallen de bedragen die we vooruit hebben betaald. Dat zijn betalingen die we in 2022 hebben gedaan die betrekking hebben op de jaarschijf 2023 en verder. In deze categorie valt ook voorfinanciering voor investeringsprojecten waarvan de prestatie nog niet in 2022 is geleverd (7,8 miljoen euro). Daarnaast betreft het voornamelijk licentiekosten, huurkosten en voorschot afvalverwerking.

Toelichting onzekerheid eigen bijdrage Wmo

Aan mensen die een maatwerk voorziening ontvangen in het kader van de Wmo, wordt een eigen bijdrage opgelegd. De wetgeving heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatievoorziening van het CAK naar ons is beperkt. Hierdoor kunnen wij niet altijd de juistheid en volledigheid op persoonsniveau en op totaal niveau van de eigen bijdragen vaststellen. In de kadernota rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV geeft de commissie aan dat de wetgever in feite bepaald heeft dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeente geen zekerheid omtrent de omvang en de hoogte van de eigen bijdrage kan krijgen. In de jaarrekening is dus sprake van een onzekerheid ten aanzien van deze eigen bijdrage, ook al ligt de oorzaak hiervan niet bij ons.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31-12-2021	Resultaat vorig jaar	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve	50.925	43.904	10.019	56.095	48.753
Bestemmingsreserve	127.195	16.644	20.367	14.079	150.126
Totaal	178.119	60.548	30.386	70.174	198.880

Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de reserves wordt verwezen naar het overzicht [Reserves](#).

Het totaal saldo van de reserves is toegenomen van 178,1 miljoen euro naar 196,4 miljoen euro. De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserve en diverse bestemmingsreserves.

Gerealiseerd resultaat		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2022	31-12-2021
Gerealiseerd Resultaat	82.076	60.548

Dit is het voordelige resultaat over 2022. Voor een specificatie wordt verwezen naar het onderdeel [Financieel beeld](#).

Voorzieningen

Voorzieningen		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2022	31-12-2021
Totaal Voorzieningen	55.147	49.538

Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de voorzieningen wordt verwezen naar het overzicht [Voorzieningen](#)

Langlopende schulden

Geldleningen

GELDENINGEN						
Bedragen x 1.000 euro	Boekwaarde Opgenomen		Aflossing	Boekwaarde	Rente	
Omschrijving	01-01-2022	2022	2022	31-12-2022		
Obligatie leningen						
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	242.500	-	-	242.500	4.030	
Totaal obligatieleningen	242.500	-	-	242.500	4.030	
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars						
- Aegon Levensverzekeringen NV	20.000	-	-	20.000	20	
Totaal binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	20.000	-	-	20.000	20	
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen						
- ABN AMRO Bank NV	1.392	-	112	1.280	64	
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank NV)	822.451	60.000	151.329	731.122	16.109	
- Triodos Bank	45.000	-	-	45.000	1.062	
- Nederlandse Waterschaps Bank	173.999	80.400	4.163	250.236	4.279	
- Nog op te nemen leningen						

Totaal binnenl. banken en overige fin. instellingen	1.042.842	140.400	155.604	1.027.638	21.513
Openbare lichamen					
- Overheid (provincie Noord Brabant)	205.000	50.000	-	255.000	3.437
- Overheid (provincie Groningen)	1.100	-	-	1.100	-
- Overheid (gemeente Meerssen)	2.500	-	-	2.500	64
Totaal openbare lichamen	208.600	50.000	-	258.600	3.501
Overige binnenlandse sectoren					
- Overig (Wichers Hoeth)	1	-	-	1	0
Totaal overige binnenlandse sectoren	1	-	-	1	0
Buitenlandse instellingen					
Totaal opgenomen langlopende leningen	1.513.943	190.400	155.604	1.548.738	29.064

Waarborgen

WAARBORGSMOMMEN			
	Boekwaarde	mutatie	Boekwaarde
bedragen x 1.000 euro	31-12-2021	2022	31-12-2022
- gemeente grond/ vergunningspas parkeren	877	176	1.053
-Benzinepasjes	16	0	16
- Toegangspasjes/sleutels	127	21	148
Totaal waarborgsommen	1.020	197	1.217

De gemeente vraagt voor diverse werkzaamheden waarborgsommen, die na afloop met de werkelijk gemaakte kosten worden verrekend. Ook wordt bij tijdelijk gebruik van gemeentegrond een waarborg verlangd en worden borggelden gevraagd voor toegangspasjes bij Sport050.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden		
Netto vlottende schulden < 1 jaar	31-12-2022	31-12-2021
(bedragen x 1.000 euro)		
Overige kasgeld leningen		23.500
Bank- en girosaldo		20.241
Overige vlottende schulden	197.576	132.709
Vlottende schuld	197.576	176.449

Overige schulden

Hieronder worden de kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen, aangegane verplichtingen en crediteuren derden opgenomen.

Overlopende passiva

Overlopende passiva		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2022	31-12-2021
Verplichtingen	14.642	19.508
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	1.833	2.277
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	120.429	136.653
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	3.830	2.949
Overige vooruit ontvangen bedragen	15.458	13.312
Totaal	156.193	174.700

VERLOOPOVERZICHT PASSIVA EX. ART 49B				
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2022
<i>EU</i>				
EC2 subsidie	26	0	5	21
HEAVENN	808	5	0	812
Horizon 2020 Europe	962	469	832	599
Interreg VB North Sea Region P	70	365	321	115
LIFE Programme	412	233	412	233
NASCELERATE	0	88	35	53
Totaal EU	2.277	1.160	1.604	1.833
<i>Rijk</i>				
2e tranche uitvoering NPG	12.250	5.226	5.627	11.849
3e tranche uitvoering NPG	1.535	0	1.535	0
Aanpak energiearmoede	0	6.879	0	6.879
Aardbevingsgerelateerde inzet	0	255	0	255
Ambulancedienst	84	0	84	0
Batch 1588 2e tranche	21.620	12.013	23.471	10.162
Batch 1588 2e tranche SNN	2.886	739	2.886	739
BBZ	475	68	221	322
Bekostiging Land.Vreemd. 2022	332	225	390	167
Beschermd wonen	0	25	0	25
Besluit bijstandverlening zelf	3.922	484	901	3.505
Bijdr Scholenprogr(medeov)erh	372	0	243	129
Bijstand op maat	49	0	49	0
Geweld hoort nergens thuis	161	0	25	136
GGZ Project Psych/handicap beh	80	0	0	80
Huisvesting Clockhuys	7	0	7	0
Inhalen COVID-19 onderwijsvert	757	1.012	557	1.212
Innovatiemiddelen	350	350	350	350
Interreg VB North Sea Region P	0	25	0	25
Koers en kansen 3Noord	168	0	110	59
Min regel heroïnebehandeling	177	87	177	87

Nationaal Programma Groningen	1.908	7.943	1.908	7.943
Nationaal Programma Groningen	390	0	390	0
OAB 2019-2022	947	1.115	991	1.071
Reg aanp voort schoolverl2024	360	602	498	464
Reg maatr voort schoolverl1621	229	423	326	326
Reg. Stimulering VVM 22-23	0	603	0	603
Regeling reductie energiegebr.	1.499	214	1.513	200
Regiodeals 3e tranche	11.657	7.254	11.311	7.600
RMC voortijdig schoolverlaten	36	0	36	0
RVO inzake mijnbouwschade	44	16	0	60
Sanering verkeerslawaaai	548	1.026	548	1.026
Sociaal-emotionele onderst.	195	0	195	0
SPUK aardbevingsgebied Batch 1	0	700	0	700
SPUK Batch 1588	2.261	0	2.261	0
SPUK circulaire ambachtscentra	34	0	34	0
SPUK controle coronatoegang	0	444	0	444
SPUK doorontw. exp.centra jeug	2.607	2.801	1.689	3.719
SPUK extra fin RMC	92	0	92	0
SPUK gedupeerde toeslagen 21	0	137	137	0
SPUK georg jeugdcriminaliteit	0	1.000	0	1.000
SPUK herstructurering VHV	10.514	10.462	10.514	10.462
SPUK Huisv kwetsbare doelgrpn	320	174	320	174
SPUK Impuls jongerencultuur	0	204	0	204
SPUK jeugdggz capaciteit 21-22	1.947	0	1.074	873
SPUK lokale preventieakkoorden	40	224	238	26
SPUK lokale sportakkoorden 21	451	0	451	0
SPUK NPG	1.000	997	1.000	997
SPUK Proef aardgasvrije wijken	3.266	2.950	3.266	2.950
SPUK radicalisering 2022	191	240	96	334
SPUK snelheid woningbouw	182	0	182	0
SPUK spec. Funct.huiselijk gew	15	24	0	39
SPUK Sport	350	2.519	2.869	0
SPUK vastgoedtr. jeugd 21-24	1.053	0	16	1.037
SPUK vastgoedtrans. Jeugdhulp	1.770	0	214	1.555
SPUK veilig duurzm verkrsinfra	10	2	10	2
SPUK ventilatie scholen SUVIS	1.940	489	1.234	1.195
SPUK verbetering sociale cohes	15.291	7.687	15.291	7.687
SPUK versterken cliëntond.	50	0	0	50
Stimulering verkeersveil 20-21	37	0	37	0
Subsidie RIO IPTA AJB	0	417	0	417
Subsidieregeling Duurzaam Maat	0	298	0	298
Subsidieregeling instandhoudin	0	29	0	29
Tijd. Onderwijshuisvest. Onthe	0	861	205	656
Tijd.onderst. toezicht handh.	556	0	0	556
TOZO	73	386	0	459
Tranche 3 uitvoering NPG	1.370	209	1.370	209
Versterken en verduurzamen aar	1.210	794	1.210	794
Volwasseneducatie	42	421	42	421

Wet inburg 21_gemeentedeel 22	0	3.149	1.533	1.617
Woningbouwimpuls derde tranche	26.821	26.346	26.950	26.217
Overig	124	34	124	34
Totaal Rijk	136.653	110.585	126.809	120.429
<i>Overige Nederlandse overheden</i>				
Act. Bestp wonen besch flexpoo		31	0	31
Cultuurhistorie in RO	32	5	32	5
DOEN - kansrijke start	41	90	88	44
Groningen Bereikbaar	22	0	22	0
Healthy ageing – LEGrO	59	59	61	56
Kansrijk opleiden scholing	597	1.210	597	1.210
Kardings Ontzet	83	78	83	78
Leefbaarheid Groningen	339	34	95	277
Music meet Tech		10	0	10
Proeftuin Kwetsbare Personen i	40	0	0	40
Programma aardgasvrije wijken	57	0	0	57
Regionaal Programma Digitale t	35	0	35	0
RVO inzake mijnbouwschade		9	0	9
SAN kansen voor vakmanschap	384	258	384	258
SIM regeling		23	0	23
Sociale participatie	75	0	0	75
Subsidieregeling instandhoudin	12	0	12	0
Uitw. verstedelijking Gron-Ass		7	0	7
Verkeer en vervoer Groningen	1.150	1.371	901	1.620
Overige Nederlandse overheden	23	31	24	30
Totaal overige Nederlandse overheden	2.949	3.215	2.334	3.830
Totaal	141.879	114.960	130.747	126.092

Overige overlopende passiva

Hieronder vallen onder andere de bedragen die we nog moeten betalen. Het zijn kosten voor leveringen en diensten die in 2022 zijn geleverd, maar waarvoor we de factuur nog niet hebben ontvangen. We hebben de kosten wel in de exploitatie 2022 opgenomen. Afhandeling van deze bedragen vindt in 2023 plaats.

In de post overige overlopende passiva zit een bedrag ad 16 miljoen euro met betrekking tot vooruit ontvangen bedragen en deze bestaat voornamelijk uit:

- 0,8 miljoen euro inzake spaartegoeden voor aankoop kunstwerk CBK;
- 3,8 miljoen euro voor parkeervergunningen 2023 welke in 2022 zijn gefactureerd;
- 3,6 miljoen euro houdt verband met overige in 2022 vooruit-gefactureerde bedragen welke betrekking hebben op 2023;
- 4,9 miljoen euro met betrekking tot bijdragen van derden in investeringen die nog in uitvoering zijn.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Meerjarige inkoopcontracten

In de categorie niet uit de balans blijvende verplichtingen worden de meerjarige inkoopcontracten met een resterende contractwaarde van 1 miljoen euro of hoger opgenomen.

Meerjarige inkoopcontracten > 1.000.000 euro

MEERJARIGE INKOOPCONTRACTEN > € 1.000.000		
(bedragen € x 1.000)	Resterende contract waarde	einde contract
Omschrijving Domein		
Bedrijfsvoering	5.525	2024
Bedrijfsvoering	1.782	2027
Leefomgeving en ruimte	16.041	2026
Leefomgeving en ruimte	2.197	2034
Leefomgeving en ruimte	5.752	2042

Naast de meerjarige inkoopcontracten zijn er ook meerjarige contracten afgesloten zonder een vaste contractwaarde. Voor deze contracten werd in voorgaande jaren in onderstaande tabel opgenomen wat de uitgaven zijn geweest in het afgelopen jaar. Om beter inzicht te hebben in de verplichtingen is met ingang van het huidige jaar gekeken naar de geraamde contractwaarde. De contracten met een geraamde resterende contractwaarde van 1 miljoen euro of hoger zijn in onderstaande tabel opgenomen

Meerjarige contracten zonder vaste contractwaarde, resterende geraamde contractwaarde > 1.000.000 euro

MEERJARIGE CONTRACTEN met geraamde CONTRACTWAARDE > € 1.000.000		
(bedragen € x 1.000)	Resterende geraamde contract waarde	einde contract
Omschrijving Domein		
Bedrijfvoering	19.250	2024
Bedrijfvoering	97.514	2025
Bedrijfvoering	10.660	2026
Bedrijfvoering	1.684	2030
Leefomgeving en ruimte	1.200	2024
Leefomgeving en ruimte	5.224	2025
Leefomgeving en ruimte	25.273	2026
Leefomgeving en ruimte	3.589	2027
Leefomgeving en ruimte	39.600	2034

Renteswap

Rente swap (bedragen x 1.000 euro)					
Tegenpartij	Onderliggende lening *	Variabel rente percentage	Vast rente percentage	Einddatum contract	Marktwaarde
ABN-AMRO	1.280	6 mnds euribor	4,7525%	2031	-287
* Hoofdsom per balansdatum	1.280				

Ten behoeve van het afdekken van het renterisico op een langlopende lening met een variabele rente (zijnde de 6-maands Euribor) heeft de gemeente Groningen een renteswap afgesloten. Op grond van dit contract dient de gemeente Groningen over de hoofdsom van de langlopende lening een vaste rente te betalen en ontvangt de gemeente Groningen een variabele rente over de hoofdsom van de Interest Rate Swap Vanilla. Het contract kent geen verplichting om een onderpand voor de negatieve marktwaarde aan te houden (margin call). Ook is er geen sprake van een clause waarbij de tegenpartij het contract kan opzeggen. De hedge-relatie is volledig effectief. Het betreft hier een ABN-AMRO Single A-rating met een negatieve marktwaarde van 287 duizend euro.

Gewaarborgde geldleningen

Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Hoofdsom	Restant 31-12-2021	Nieuwe gewaarborgde leningen	Totaal van de gewone en buitengewone aflossing	Restant 31-12-2022	Dekking
Achtervangpositie WSW	2.337.433	1.699.980	10.177	0	1.710.157	Indirect
Achtervangpositie WEW	1.152.000	782.000		54.000	728.000	Indirect
Garanties Startersfonds Triodos	1.146	123		-18	141	3,33%-80%
Garanties sportverenigingen	770	451	118	49	519	50%
Stichting Biblionet Groningen	1.000	823		17	806	100%
Stichting Elker	551	61		30	31	100%
Personeelshypotheken Haren	2.300	P.M.			P.M.	100%
Totaal gewaarborgde geldleningen	3.495.200	2.483.438	10.295	54.078	2.439.654	

Verantwoording achtervang algemeen

Zoals in de vorige jaren geven we de garantieomvang voor de achtervangpositie in de waarborgfondsen aan als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven en die aan ons gerelateerd zijn. De omvang van beide waarborgfondsen samen was 2,4 miljard euro per eind 2022. Dit is niet de werkelijke garantieomvang voor ons, deze is beduidend lager. We kunnen als achtervang aangesproken worden om samen met het Rijk renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als hun risicovermogen onvoldoende is. Als we renteloze leningen moeten verstrekken, heeft dit invloed op onze externe schuld en rentelast.

Achtervangpositie Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 1983 opgericht met als doel de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers van die woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. Daarvoor beschikt het WSW over meerdere buffers. De laatste buffer bestaat uit de achtervang van Rijk en gemeenten, die indien nodig het WSW voorzien van renteloze leningen. Deze renteloze leningen worden terugbetaald als het vermogen van het WSW weer op voldoende peil is. De renteloze leningen worden verdeeld volgens de verhouding 50% Rijk, 25% schadegemeenten en 25% alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.

Achtervangpositie Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) is in 1993 opgericht. Tegen betaling van een premie kan een huizenkoper (de hypotheekgever) via NHG een rentevoordeel op een hypothecaire geldlening verkrijgen en worden de financiële risico's die samenhangen met deze lening beperkt. Het WEW beschikt hiervoor over een fondsvermogen dat is gevormd door de ontvangen premies. Indien dit fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Deze dienen het fondsvermogen aan te vullen met renteloze leningen, die door het WEW worden terugbetaald als het fondsvermogen door nieuwe premieontvangsten weer op peil is gebracht. Voor garanties die zijn afgegeven tot en met 31 december 2010 is sprake van 25% achtervang van de schadegemeenten. Aangezien er geen nieuwe leningen onder Groningse achtervang meer worden aangegaan en er op bestaande leningen wordt afgelost, zal dit bedrag jaarlijks verder afnemen.

Garantie Startersfonds Triodos

In juni 2016 heeft de raad besloten tot oprichting van een startersfonds in samenwerking met de Triodosbank. Door dit fonds worden initiatieven in de stad mogelijk gemaakt voor tijdelijk ruimtegebruik. Daardoor wordt de economische kracht van de stad versterkt. De Triodosbank verstrekt kredieten, met behulp van gemeentelijk geld worden zekerheden afgegeven.

Garanties sportverenigingen

In juni 2016 heeft de raad de regeling garantstelling leningen breedtesport vastgesteld. Deze regeling wordt uitgevoerd in samenwerking met de Stichting Waarborgfonds Sport. Onder deze regeling worden garanties afgegeven aan sportverenigingen met betrekking tot de financiering van (ver)bouw van accommodaties en dergelijke, waarbij zowel Stichting Waarborgfonds Sport als gemeente voor 50 % garant staan. De in de tabel vermelde bedragen betreffen alleen het aandeel van de gemeente in de garantstellingen.

In 2022 is onder genoemde regeling een 50 % garantie van 117.500 euro afgegeven ten behoeve van een door Stichting Beheer en Exploitatie Clubgebouwen Sportpark Kardingse aangetrokken lening voor de verduurzaming van de clubaccommodaties.

Stichting Biblionet Groningen

De garantie is door de voormalige gemeente Ten Boer afgegeven vanwege de realisatie van huisvesting van de Bibliotheek.

Stichting Elker

Deze garantie betreft de bouw van een medisch kleuterdagverblijf in Haren.

Personeelshypotheek Haren

In 2006 heeft de voormalige gemeente Haren haar personeelshypotheek portefeuille verkocht aan de Rabobank met garantie op de restant hoofdsom. In de kolom hoofdsom hebben wij de stand per 31 december 2013 (de laatst ontvangen en afgestemde opgave) vermeld. Die stand bedroeg 2,3 miljoen euro. Door de aflossingen sindsdien zal de werkelijke positie lager liggen.

Forward leningen

De gemeente heeft een forward lening aangetrokken. Het gaat om een bedrag van 35 miljoen euro dat gestort wordt in december 2025. Een deel van deze lening, te weten 25,9 miljoen euro, wordt door verstrekt aan Grondexploitatie maatschappij Meerstad C.V.

Reserves

Verloopoverzicht reserves

Naam reserve (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31- 12-2021	Resultaat vorig jaar	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31- 12-2022
Algemene Reserve	50.925	43.904	10.019	56.095	48.753
Algemene Bestemmingsreserve	5.007	7.238	1.518	2.911	10.852
Aandelen Essent NV	1.345				1.345
Afkoopsom onderhoud fietspad	449				449
Afkoopsommen erfpacht	13.477	39			13.516
Begraafplaatsen	67	-33	30	30	34
Bijdrage MFA de Wijert	1.663			43	1.621
Bijdragereregeling dorpshuizen	20			20	0
Bovenwijkse infrastructuur	1.986				1.986
Cofinanciering investeringfonds	654	462		262	854
Duurzaamheid Scholen	399	-136			263
Eemskanaalzone	8.743	-1.575	729		7.897
Egalisatiereserve Instellingen	3.139		5.120	4.068	4.191
ESF	2.141		737	1.227	1.651
Esserberg	160			11	149
Extra Beleid	969	-11		90	868
Flankerend beleid	1.547				1.547
Fonds Energietransitie	0		2.000		2.000
Gebruiksovereenkomst voetbalverenigingen	44			6	38
Gresco	300				300
GrESCO aanpak 24 gebouwen	125				125
Grondzaken	7.959	3.410			11.369
Hergebruik grond	626	-367			259
Kunst op straat	245			20	225
Nieuw Raadhuis Haren	1.599		147	126	1.620
Nieuwbouw VMBO	853			100	753
Onderhoud en vastgoed	37			37	0
Onderwijshuisvesting	4.476	1.212	2.272		7.959
Openbaar Gebied	24				24
Realisering Speelvoorzieningen	89			78	11
Regio Specifiek Pakket ZZL	9.400				9.400
Reserve Kapitaallasten (BK)	24.857	-475	6.749	674	30.457
Scholenfonds	1.730	1.000	135	99	2.767

SIF	22.076	-707	930	4.016	18.283
Vastgoed verkoopopbrengsten tbv bezuinigingen	0				0
WarmteStad	60				60
Werk in zicht	2.154			11	2.143
Werkprogramma 2022-2025	0	6.587			6.587
Zernike College	8.774			251	8.524
Totaal	178.119	60.548	30.386	70.174	198.880

Toelichtingen op reserves

Omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2022	Toelichting mutaties 2022	Beoordeling niveau
Algemene Egalisatiereserve (AR)	Deze reserve dient ter dekking van het opvangen van onvoorziene verliezen op de korte en lange termijn		48.753	In de primitieve begroting 2022 is een totaal bedrag van 9,335 miljoen euro aan de algemene reserve toegevoegd en 9,270 miljoen onttrokken. In de realisatie is 2,5 miljoen euro minder onttrokken vanwege het resultaat op grondzaken. In 2022 is voor 4.748 miljoen aan de reserve onttrokken: Gemeenteraadsverkiezingen 2022 (172 duizend euro), Dierenbescherming (50 duizend euro), verlaging eigen bijdrage maatschappelijke ondersteuning (50 duizend euro), vorming Fonds Energietransitie (2 miljoen euro), Transitie Basisjeugdhulp (2,148 miljoen euro) en een claim ontvreemd Joods eigendom (328 duizend euro). Vanuit de verwerking van de jaarrekening 2021 is het rekeningsresultaat van 43,904 miljoen toegevoegd en voor de bestemmingsvoorstellen bij de jaarrekening is 44,577 miljoen euro onttrokken en een bedrag van 684 duizend euro toegevoegd.	Voldoende
Algemene Bestemmings Reserve (ABR)	Deze reserve is voor bestemde middelen, waarvoor geen afzonderlijke bestemmingsreserve is ingesteld. Hierdoor is in één oogopslag duidelijk welke middelen meetellen voor het beschikbaar weerstandsvermogen (AR) en welke middelen bestemd zijn (ABR).		10.852	In de primitieve begroting 2022 is een bedrag van 2,911 miljoen euro onttrokken: inzet vrijval voor opgaven en oplossingen van de werkconferentie juli 2022 (323 duizend euro), extra capaciteit toetsing werkzaamheden Zuidelijke Ringweg (103 duizend euro), amendementen van de begroting begroting (30 duizend euro), inzet weerstandsvermogen risico Meerstad (1,782 miljoen euro), bovenwijkse voorzieningen (673 duizend euro). Aan de reserve is in 2022 een bedrag van 1,518 miljoen euro toegevoegd voor: Impuls integraal werken (391 duizend euro), versterking	Voldoende

				ondersteuning wijkteams (714 duizend euro), systeemleren (74 duizend euro), een robuust rechtsbeschermingssysteem (339 duizend euro). Vanuit de verwerking van de jaarrekening 2021 is een bedrag van 7,238 miljoen toegevoegd.	
Aandelen Essent NV (BK)	Deze reserve dient als tegenwaarde ontvangen aandelen EGD bij overgang EGG naar EGD (nu: Essent).		1.345	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Afkoopsom onderhoud fietspad Stadsweg	Deze reserve dient ter dekking van de kosten van het jaarlijks onderhoud aan de Stadsweg Ten Boer		449	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Afkoopsommen erfpacht	Deze reserve dient voor het reserveren van afkoopsommen erfpacht. De ontvangen afkoopsom erfpacht wordt toegevoegd aan deze reserve tot maximaal de waarde van de uitgegeven kavel.		13.516	Bij de jaarrekening 2021 is een ontvangen afkoopbedrag (39 duizend euro) aan deze reserve toegevoegd, ter dekking van de canon op de desbetreffende kavel.	Voldoende
Arbeidsmarktregio Werk in Zicht	De bestemmingsreserve heeft een bestedingsfunctie voor meerjarige projecten van de arbeidsmarktregio Werk In Zicht (WIZ). Doel van de reserve is om WIZ-middelen, zijnde regionale gelden van de arbeidsmarktregio (als cofinanciering) in te zetten op meerjarige WIZ-subsidieprojecten.	5.000	2.143	In eerste instantie is voor 2022 een bedrag 850 duizend euro onttrokken voor Kansrijk opleiden. Vanwege toevoeging van resterende projectgelden van het in 2022 afgesloten '1000 banenplan' aan het project Kansrijk Opleiden (605 duizend euro) en een doorschuiving van uitgaven naar een later jaar, is de onttrekking met 839 duizend euro gecorrigeerd en is dit jaar per saldo voor 11 duizend euro aan de reserve onttrokken.	Voldoende. Met de verwachte onttrekkingen loopt de reserve nog niet op 0, daarnaast verwachten we in 2023 nog een toevoeging, deze kunnen we op dit moment echter nog niet op een bedrag zetten.
Begraafplaatsen	Deze reserve dient ter dekking van toekomstige ruimingskosten en voor het opvangen van (kleine) verschillen in de inkomsten en uitgaven op de exploitatie begraafplaatsen.		34	De leges met betrekking tot begraven mogen ten hoogste kostendekkend zijn. Overschotten en tekorten in enig jaar worden derhalve verrekend met de daarvoor ingestelde reserve. Het nadelig exploitatieresultaat over 2021 van 33 duizend euro is daarom aan deze reserve onttrokken. Verder hebben we 30 duizend euro toegevoegd en ook weer onttrokken voor het aandeel ruimen in de tarieven voor grafuitgiftes.	Voldoende
Bestemmingsreserve werkprogramma 2022-2025	Deze bestemmingsreserve heeft een bestedingsfunctie voor het werk- en ontwikkelprogramma 2022 – 2025. Middels deze reserve worden de aan het werk- en ontwikkelprogramma toegekende middelen meerjarig ingezet gedurende de duur van het programma		6.587	dit jaar voor het eerst, nog geen mutaties	Voldoende

	ten behoeve van dit programma				
Bijdrage MFA de Wijert	eze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van het project Multifunctionele Accommodatie De Wijert.		1.621	De onttrekking van 43 duizend euro is ter dekking van (een deel van) de kapitaallasten van het pand MFA de Wijert.	Voldoende
Bijdrageregeling Dorpshuizen	Deze reserve is afkomstig van de voormalige gemeente Ten Boer en dient voor het verstrekken van een bijdrage in de kosten van groot onderhoud ten behoeve van dorpshuizen in het kader van de bijdrage regeling dorpshuizen.		0	Bij de begroting 2022 is deze reserve ingezet en zal bij de jaarrekening 2022 worden afgesloten.	n.v.t.
Bovenwijkse infrastructuur grondexploitaties (BK)	Deze reserve is ingesteld om middelen die vrijkomen door activering van bovenwijkse voorzieningen in de grondexploitaties te reserveren		1.986	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Co financieringinvestering fonds	Deze reserve dient om de noodzakelijke uitbreiding en vervanging van gemeentelijke sportaccommodaties mogelijk te maken en om als gemeente via cofinanciering bij te kunnen dragen aan investeringen van sportverenigingen in sportaccommodatie		854	Bij de jaarrekening is 462 duizend euro toegevoegd vanuit een projectresultaat Damwanden Noord-Willemskanaal (34 duizend euro) en uit vrijval kapitaallasten (428 duizend euro). Vanuit de primitieve begroting is 55 duizend euro onttrokken, gedurende het jaar 154 duizend euro voor een beach-handbal-veld bij Karding (29 duizend euro) en subsidies cofinanciering (125 duizend euro), een bedrag van 53 duizend euro voor de harmonisatie sporttarieven (ingroei-regeling).	Voldoende
Duurzaamheid Scholen	Deze reserve dient ter dekking van kosten voortvloeiende uit een nieuwe duurzaamheidsregeling voor scholen als gevolg van het Integraal Huisvestingsplan 2014-2017.		263	Vanuit de verdeling van het rekeningresultaat 2021 is 136 duizend euro aan de reserve onttrokken voor energiebesparingsmaatregelen aan de Prins Johan Friso school	Voldoende
Eemskanaalzone (BK)	Deze reserve dient voor het aanhouden van middelen als gevolg van marktwaardetoetsen. Middelen die vrijkomen doordat waardering van de strategische gronden en gebouwen worden opgeplust naar de waarde bij huidige bestemming op basis van een taxatie.		7.897	In de primitieve begroting is 129 duizend euro in de reserve gestort. Daarnaast is 600 duizend euro gestort voor de Stadshavens (RB2022-02-16). In de verdeling van het rekeningresultaat 2021 is voor 1,575 miljoen aan de reserve onttrokken.	Voldoende
Egalisatiereserve Instellingen ivm concernaccres	Betreft de egalisatiereserve die is ontstaan door het niet volledig toevoegen van de van het concern ontvangen indexatie in het betreffende jaar aan het subsidiebudget. Het verschil tussen de aan het subsidiebudget toegevoegde indexatiepercentage en de		4.191	Conform de t-2-systematiek is in de begroting 5,120 miljoen euro toegevoegd, zodat we deze over 2 jaar kunnen toevoegen aan de subsidiebudgetten en deze kunnen verrekenen met de betreffende instellingen. Via dezelfde systematiek hebben we	Voldoende

	gemeentelijke compensatie wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.			een bedrag van 4,068 miljoen euro onttrokken.	
ESF	Deze reserve dient om vrijval van ESF- subsidie die de gemeente Groningen als centrumgemeente ontvangt te reserveren en wordt zoveel als mogelijk weer ingezet ter dekking van projecten		1.651	In 2022 is 500 duizend euro ingezet ter dekking van het werkprogramma en 250 duizend euro als structurele dekking voor de bedrijfsvoeringskosten werk en 260 duizend euro aan personeelskosten ESF. Daarnaast is 217 duizend euro onttrokken voor dekking extra kosten van basisbanen. Een bedrag van 737 duizend euro is in de reserve gestort ter dekking van de structurele bedrijfsvoeringskosten.	De omvang van de reserve is voor de komende jaren toereikend. We verwachten dat de toevoegingen ongeveer even hoog zijn als de onttrekkingen waardoor het saldo stabiel blijft.
Esserberg (BK)	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het investeringsproject 'renovatieplan sportpark Esserberg'.		149	De onttrekking in de primitieve begroting ad 11 duizend euro betreft een deel van de kapitaallasten.	Voldoende
Flankerend beleid	Deze reserve dient voor herplaatsing van medewerkers in het kader van de bezuinigingsoperatie.		1.547	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Fonds Energietransitie (BK)	De beschikbare reserve vormt een substantieel startkapitaal en maakt mogelijk dat het fonds versneld ingericht kan worden. Gezien de grote opgave onderzoeken we de meest effectieve wijzen waarop de reserve ingezet kan worden.		2.000	De raad heeft naar aanleiding van het onderzoek "Energiearmoede in Groningen" besloten, om het Fonds Energietransitie op te richten en 2 miljoen euro uit de algemene reserve beschikbaar te stellen en dit toe te voegen aan de hiervoor in te stellen bestemmingsreserve en om bij de verdere uitwerking van het Fonds Energietransitie en gemeentelijke exploitatie van duurzame energie, de subsidie van 10,5 miljoen euro van het Volkshuisvestingsfonds te betrekken.	Voldoende
Gebruiksovereenkomst voetbalver	Deze reserve dient ter dekking van het fonds "Gebruiksovereenkomsten voetbalverenigingen" in Ten Boer. Op grond van de gebruiksovereenkomsten kunnen voetbalverenigingen een beroep doen op de gemeente voor groot onderhoud aan de accommodaties en de financiering van een aantal zaken op en rond de velden.		38	Jaarlijks worden vergoedingen verstrekt aan de 4 betrokken voetbalverenigingen. In totaal gaat het om 6 duizend euro.	Voldoende
Gele steentjes (BK)	Deze (bekleemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten.c.f. het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		479	Dit jaar is voor de eerste keer 12 duizend euro onttrokken, dit gebeurt jaarlijks gedurende de looptijd van de afschrijving (veertig jaar).	Voldoende

Gresco	Deze reserve dient als egaliseringsreserve voor de resultaten van Gresco	300 (vervalt)	300	Er hebben geen mutaties plaats gevonden. De reserve dient als dekking om jaarlijkse schommelingen in de energiekosten op te kunnen vangen. De gemeenteraad heeft in 2022 het besluit genomen het plafond van de reserve op te heffen. Voor het jaar 2024 zal de gemeente Groningen haar inkoop van gas en electriciteit opnieuw moeten aanbesteden.	De verwachting is dat het benodigde energiebudget flink zal stijgen door de gestegen energieprijzen. Schommelingen in het verbruik zullen dan ook een grotere impact hebben, waardoor de reserve mogelijk niet toereikend kan zijn om dergelijke schommelingen op te vangen.
Gresco aanpak 24 gebouwen (BK)	Deze reserve dient voor de gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten integrale aanpak 24 gebouwen		125	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	De raming van toekomstige investeringen is bepalend geweest voor de omvang. Er zijn geen signalen op dit moment dat de reserve niet toereikend is.
Grondzaken	Deze reserve dient ter vorming van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen op de grondexploitaties.		11.369	Het resultaat over 2021 ad 3,410 miljoen euro is bij de bestemming van de jaarrekening aan deze reserve toegevoegd.	voldoende
Hergebruik grond	Deze reserve dient om vooruit ontvangen gelden voor de toekomstig te maken kosten te reserveren. Jaarlijks wordt het exploitatieresultaat verrekend met deze reserve.		259	Bij de verdeling van het rekeningresultaat 2021 is voor 367 duizend euro aan de reserve onttrokken.	voldoende
ICT modules vastgoedmanagement	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		65	Ter dekking van de kapitaallasten voor de investering in de ICT module vastgoedmanagement wordt tot en met 2024 jaarlijks een bedrag van 33 duizend euro aan deze reserve onttrokken.	voldoende
Kinderboerderij (EB)	Deze reserve dient voor het opnemen van nog te besteden extra beleidsmiddelen.		0	Deze reserve is bij de jaarrekening van 2021 opgeheven en staat nu alleen ter aansluiting uitgangspositie dit jaar nog in het overzicht.	voldoende
Kunst op straat	Deze reserve dient voor het financieren van kunst bij nader te bepalen kunstprojecten in de openbare ruimte.		225	Voor de kunstopdracht Zuidelijke Ringweg Zuiderplantsoen is 20 duizend euro onttrokken.	voldoende
Nieuw Raadhuis (BK)	Deze reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis.		1.620	De toevoeging van 147 duizend euro betreft rente. De onttrekking van 126 duizend euro heeft betrekking op de dekking van de kapitaallasten.	voldoende
Nieuwbouw VMBO	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		753	In de primitieve begroting is een bedrag van 100 duizend euro onttrokken ter dekking van kapitaallasten.	Het niveau van deze reserve is onvoldoende. Er moet nog een bedrag van 2,1 miljoen bijgestort worden. Daarvoor moeten wij het voormalige schoolgebouw aan de

					Travertijnstraat 12 verkopen. Zodra het pand verkocht is voor het beoogde bedrag, voegen wij de opbrengst aan deze reserve. Daarmee zou de reserve voldoende zijn. Dit is ook verwoord in het risico.
Onderhoud en vastgoed	Deze reserve dient ter dekking kosten beheer en onderhoud van vastgoed		0	De reserve is met de onttrekking van 37 duizend euro in de opvoer van de nieuwe onderhoudsbegroting 2022-2025 volledig leeggeboekt.	n.v.t.
Onderwijshuisvesting	Deze reserve is voor het opvangen van risico's en het mogelijk maken van toekomstige investeringen.		7.959	In de primitieve begroting is 1.667 miljoen gestort en verder in het jaar nogmaals 605 duizend euro als gevolg van het actualiseren van de ramingen in de meerjarenbegroting 2023-2026 van het Vastgoedbedrijf. Vanuit de verdeling van het rekeningresultaat 2021 is 1,222 miljoen toegevoegd waarvan 1,212 aan bijzonder resultaat van onderwijshuisvesting.	De dekking van de investeringen in onderwijshuisvesting vinden plaats uit de bestaande en reeds beschikbaar gestelde middelen voor onderwijshuisvesting en verder de extra beleidsmiddelen. Om de toereikendheid van de reserve onderwijshuisvesting te onderbouwen is een financieel sturingsmodel opgesteld, waarin alle toekomstige exploitaties en investeringen in het Integraal Huisvestingsplan voor een periode van 15 jaar inzichtelijk zijn gemaakt. De reserve is toereikend om de 1e tranche 2020-2023 van het IHP uit te voeren.
Openbaar Gebied	Deze reserve dient ter dekking van kosten inrichting openbaar gebied		24	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Realisering Speelvoorzieningen	Deze reserve dient ter dekking van kosten realisering speelvoorzieningen.		11	Er is dit jaar 78 duizend euro onttrokken voor het realiseren van speelvoorzieningen	voldoende
Regio Specifiek Pakket ZZL	Deze reserve dient om projecten uit het Regio Specifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL) te financieren.		9.400	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze (beklemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten.c.f. het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		21.287	Bij de jaarrekening 2021 is voor Fietspaden een bedrag van 50 duizend euro gestort en voor de Grote Markt is een bedrag van 1,210 miljoen euro onttrokken. In 2022 is verder in de reserve gestort: Fietspaden (2.267 miljoen euro), Wijkvernieuwing (1,100 miljoen), Grote Markt (50 duizend euro), Zuidelijke Ringweg (400 duizend euro), Klimaatadaptatie	voldoende

				(100 duizend euro), Binnenstad (50 duizend euro) Brugstraat Munnekeholm (350 duizend euro), Leefkwaliteit (411 duizend euro), Fietsparkeren (170 duizend euro) en is nog een bedrag aan de reserve onttrokken voor Brugstraat Munnekeholm (320 duizend euro)	
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		147	Bij de primitieve begroting is een bedrag van 11 duizend euro onttrokken welke betrekking heeft op kapitaallasten Sportpark de Kring. Daarnaast is een bedrag van 223 duizend euro onttrokken voor project Gelijk Speelveld voor Be Quick.	voldoende
Reserve Kapitaalslasten (BK)	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten, o.a. voor de renovatie Heesterpoort, Stadhuis, de Driebond school, de Groene Wei, Kunstwerf, en het project Vrijdag.		6.543	In de primitieve begroting is 1.193 miljoen gestort voor Stadhuis (799), Groene Wei (394) en is 59 duizend euro onttrokken voor de Heesterpoort (56) en de Kunstwerf (3). Vanuit de verdeling van het rekeningresultaat 2021 is 125 duizend euro gestort voor de Kunstwerf. Daarna is nog bijgestort voor de St.Jansstraat (608).	voldoende
Scholenfonds (BK)	Deze reserve dient ter dekking van de kosten bouw nieuwe school		2.766	Er is in 2022 per saldo 1,036 miljoen euro toegevoegd aan de reserve. In de primitieve begroting is 135 duizend euro gestort en 99 duizend euro onttrokken. Bij de verdeling van het rekeningsresultaat 2021 is 1 miljoen in de reserve gestort voor het verduurzamen van scholen in het aarbevinggebied.	voldoende
SIF	Deze reserve is ingesteld voor nog niet uitgegeven (rijks)middelen voor toekomstige projecten.		18.283	Bij de jaarrekening 2021 is voor 707 duizend euro onttrokken; SIF Groen (296 duizend euro), SIF Plankosten (358 duizend euro), Plankosten Vrijdag (73 duizend euro) en voor Groencompensatie is geld in de reserve gestort (20 duizend euro). In de primitieve begroting is een bedrag van 500 duizend euro bijgestort in de reserve en bij VGR1 een bedrag van 320 duizend euro en daarna 110 duizend euro vanwege een aankoop parkeergarage. Aan de reserve is 4,016 miljoen euro onttrokken voor: Aardgasvrije wijken (2,416 miljoen), Warmtenet (1,100 miljoen), Groenplan SIF (500 duizend euro).	voldoende
Skatebaan (BK)	Deze (bekleemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten.c.f. het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		200	Bij de kredietaanvraag stedelijk skatepark Stadspark (rv 21343-2022) behandeld op 16 februari 2022 heeft uw raad besloten om middels een voorbeslag op de resultaatbestemming 200 duizend euro beschikbaar te stellen voor	voldoende

				de realisatie van fase 1 van het stedelijk skatepark Stadspark.	
Speelvoorzieningen (BK)	Deze (beklemd) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten.c.f. het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat.		1.258	Bij de jaarrekening 2021 is 360 duizend euro aan deze reserve toegevoegd ter dekking van de kapitaallasten voor de investeringen in de openbare ruimte.In december is aanvullend 50 duizend euro gestort voor het Skatepark in Haren	voldoende
Van Lenneplan (BK)	Deze (beklemd) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten.c.f. het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		479	Er is voor 13 duizend euro aan deze reserve onttrokken ter dekking van kapitaallasten.	voldoende
Verbouwing Stadhuis (EB)	Deze reserve dient voor het opnemen van nog te besteden extra beleidsmiddelen.		0	In 2022 is de laatste 90 duizend euro onttrokken voor verrekening met het resultaat op het meerjarige project ' Revitalisering Stadhuis'.	n.v.t.
WarmteStad	Deze reserve dient ter dekking van het risico van het hebben van een rekening courant-verhouding met WarmteStad BV		60	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Wijkwethouderschap (gebiedsgericht werken)(EB)	Deze reserve dient om middelen die worden ingezet voor het wijkwethouderschap hetgeen onderdeel is van de gemeente brede beweging om meer gebiedsgericht, dichterbij de burger en partijen, te gaan werken.		868	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	voldoende
Zernike College (BK)	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het Zernike College.		8.524	In de primitieve begroting 2022 is een bedrag van 251 duizend euro onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.	voldoende
Totaal reserves			198.880		

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

naam reserve (bedragen x 1.000 euro)	2022		2023		2024		2025		2026	
	stort.	ontr.	stort.	ontr.	stort.	ontr.	stort.	ontr.	stort.	ontr.
ABR (behoedzaamheidsraming Gemeentefonds)			5.300		12.000		15.300		8.600	
Afkoopsom begraafplaatsen	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Brugstraat Munnekeholm Binnenstad	350		350							
Heesterpoort		56		56		56		56		56
Sportpark De Kring		11		11		11		11		11
Kunstwerf		3		6		6		6		97
Groene Wei	394			29		29		29		29
Revitalisering Stadhuis	799			41		41		41		41
Driebond Engelbert				37		37		37		37
Nieuwbouw iederz			1.863			44	-110	44		44
MFA de Wijert		43		43		43		43		43
Esserberg		11		11		11		11		11
Gebruiksovk voetbalvereniging		6		6		6		6		6
Scholenfonds	135	99		99		99		99		99
Nieuw Raadhuis Haren	147	126		42		42		42		42
Nieuwbouw VMBO		100		100		100	2.145	100		100
SIF Groen	500									
Zernike College		251		251		251		251		251
ICT modules vastgoedmanagement		33		33		31				
Van Lenneplan		13		13		13		13		13
Gele steentjes		12		12		12		12		12
Speelvoorzieningen		78		97		86		86		86
Skatebaan				20		20		20		20
Onderhoud fietspad Stadsweg				23		23		23		23
Totaal	2.355	872	7.543	960	12.030	991	17.365	960	8.630	1.051

Voorzieningen

Verloopoverzicht voorzieningen

Naam Voorziening (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31- 12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Saldo 31-12- 2022
Achterstallig onderhoud wegen	236				236
Afkoop onderhoud begraafplaats	4.117	483	426		4.174
Afvalstoffenheffing	497	1.220			1.717
Euvelgunnerweg 17	310	20	34		297
Groot onderhoud gebouwen	17.825	2.860	1.618		19.067
Groot onderhoud Oosterpoort	742	75	350		467
Groot onderhoud sportaccommodaties (Europapark)	598	176			774
Groot Onderhoud Welzijn	586	656	492		750
Juridische procedures	0	744			744
Legaat Andrea Elkenbracht	206		5		201
Nazorgvoorziening	56	63	54		65
Onderhoud bruggen en kunstwerken	49				49
Onderhoud museum	2.290	513	383		2.421
Onderhoud Muziekschool	1.490	1.008	264		2.234
Onderhoud parkeergarages	1.662	2.013	820		2.855
Onderhoud sportaccommodaties	4.019	2.369	2.132		4.256
Onderhoud Tennisvelden Ten Boer	126	8			134
Onderhoud vensterscholen	2.390	1.250	373		3.266
Pensioenen wethouders	6.605	164	174	1.303	5.292
Reorganisatie	2.676	1.070	1.190	571	1.984
Riolering groot onderhoud	1.509	564	1.055		1.017
Riolering vervangingsinvesteringen	1.408		876		532
vz achterstallig onderhoud	0	857			857
vz spaarverlof	0	1.025			1.025
Wachtgeld wethouders	141	891	286	12	734
Totaal	49.538	18.028	10.532	1.887	55.147

Toelichtingen op de voorzieningen

Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2022	Toelichting mutaties 2022
Reorganisatie	Deze voorziening dient voor de dekking van kosten van boventalligheid als gevolg van reorganisaties. Bijvoorbeeld de vorming van het SSC. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	1.984	De hoogte van de voorziening is overeenkomstig het bestaande beleid per 31 december opnieuw bepaald. De onttrekking van 1,2 miljoen euro heeft betrekking op de frictiekosten 2022. Daarnaast was er sprake van een vrijval van 0,57 miljoen als gevolg van geplaatste kandidaten, vrijvallende WW verplichtingen of anderszins. De dotatie van 1,1 miljoen euro is nodig om de voorziening weer op niveau te brengen ultimo 2022. De hoogte van de voorziening is terugelopen omdat een aantal boventallige medewerkers geen herplaatser meer zijn of niet meer in dienst zijn van de gemeente, dan wel lagere WW verplichtingen van ex-deelnemers aan het Van Werk Naar Werk traject.
Spaarverlof	Voorziening wordt gevormd ter dekking van het aangemerkt spaarverlof op het moment dat dit wordt opgenomen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.025	Met terugwerkende kracht is het vanaf 2022 verplicht om een voorziening op te nemen voor het spaarverlof. De mutatie van 1,025 miljoen euro is een dotatie aan de nieuwe voorziening.
Pensioenen wethouders	Deze voorziening dient ter dekking van de pensioenlasten van voormalig wethouders (voor 2006). Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	5.292	Er is 174 duizend euro aan de voorziening onttrokken voor pensioenuitkeringen in 2022. Jaarlijks, aan het einde van het jaar, berekent een hierin gespecialiseerde derde partij de contante waarde van de verplichtingen voor de voorziening (waar de hoogte van de voorziening op gebaseerd moet zijn). Enerzijds heeft er door een stijgende rente en de daaruit resulterende lagere contante waarde een vrijval van 1,303 miljoen euro plaatsgevonden. Anderzijds heeft er een dotatie van 164 duizend euro plaatsgevonden door wijzigingen in het deelnemersbestand. In de eindstand van de voorziening is tevens rekening gehouden met een indexering van de pensioenen conform de regelgeving rondom de wethouderspensioenen.
Wachtgeld oud wethouders	Deze voorziening dient voor de dekking van wachtgeld- verplichtingen van oud-wethouders. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	734	Voor 286 duizend euro is een beroep op deze voorziening gedaan voor lopende wachtgeld uitkeringen. Ten gevolge van een lager beroep op wachtgeld door 1 wethouder kon in 2022 12 duizend euro vrijvallen. Daarnaast is de stand van de voorziening op basis van actuele berekeningen voor de toekomstige verplichtingen die er per 31 december 2022 bestaan op niveau gebracht met een dotatie van 891 duizend euro. Deze dotatie is hoger dan gemiddeld, omdat na de installatie van een nieuw college er nog 3 wethouders per einde 2022 gebruik maken van de wachtgeldregeling.
Afkoop onderhoud begraafplaats	Deze voorziening dient voor het reserveren van ontvangen afkoopsommen van nabestaanden. Aanwending vindt plaats ten behoeven van het onderhoud van graven. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	4.174	In 2022 is 349 duizend euro toegevoegd om de voorziening op het vereiste niveau te houden. Daarnaast zijn de in 2022 ontvangen afkoopsommen ad 134 duizend euro toegevoegd. De kosten van onderhoud van de graven waarvan het onderhoud is afgekocht komen ten laste van de voorziening. De onttrekking betreft 426 duizend euro.
Afvalstoffenheffing	Deze voorziening dient voor het opvangen van prijsschommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	1.717	Er is in 2022 een voordelig resultaat op de afvalstoffenheffing. Conform regelgeving wordt het resultaat gedoteerd aan de voorziening.
Onderhoud Bruggen en Kunstwerken	Deze voorziening dient om het onderhoud van bruggen en kunstwerken in de voormalige gemeente Ten Boer te	49	Er hebben geen mutaties plaats gevonden

	waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV		
Riolering groot onderhoud	De voorziening is bedoeld als dekking van het onderhoud op de langere termijn. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.017	De voorziening is in 2022 in totaal met 592 duizend euro afgenomen. Er zijn voor 372 duizend euro aan bagger projecten, die niet waren uitgevoerd in 2020 en 2021 ten laste van de voorziening projecten geboekt. Daarnaast is er een nadelig resultaat van 684 duizend euro ten laste van de voorziening gebracht conform regelgeving. Voor 564 duizend euro is de voorziening toegenomen in 2022. De toename bestaat uit geplande bagger projecten die niet in 2022 gerealiseerd zijn, een groot deel van deze projecten zijn al wel aanbesteed en worden in het 1e kwartaal van 2023 gerealiseerd. Daarnaast is het project wateroverlast Bedumerweg niet gerealiseerd, realisatie vindt plaats in 2023.
Riolering vervangingsinvesteringen	Spaarbedragen voor toekomstige investeringen mogen in het riooltarief worden opgenomen als de eerste aanleg van uitbreidingsinvesteringen in de grondexploitatie is gedekt. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1d BBV	533	Er is voor 875 duizend euro voor het investeringsproject sanering riolering Laanhuizen onttrokken aan de voorziening en afgeboekt van de boekwaarde sanering riolering.
Achterstallig Onderhoud Wegen	Deze voorziening dient ter dekking van de kosten onderhoud wegen	236	Er hebben geen mutaties plaats gevonden
Nazorgvoorziening	Deze voorziening dient voor nazorg voor diverse bodemsaneringslocaties, w.o. Beckerweg Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1b BBV	65	Er is in 2022 63 duizend euro toegevoegd om de voorziening op termijn op voldoende niveau te houden en 54 duizend euro onttrokken voor beheer- en onderhoudskosten diverse locaties bodemsanering.
Onderhoud parkeergarages	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van het planmatig onderhoud van het parkeerbedrijf.	2.855	Er is 2,0 miljoen euro gedoteerd aan de voorziening, 1,6 miljoen euro hiervan is cf de onderliggende meerjarenonderhoudsbegroting, er zijn twee aanvullende dotaties gedaan voor in totaal 0,4 miljoen euro voor extra onderhoudskosten (kostenstijgingen van vervangingsonderhoud en extra kosten voor herstel gebreken). Er is daarnaast 0,8 miljoen euro onttrokken aan de voorziening, begroot was 1,5 miljoen euro, dit wordt vooral veroorzaakt doordat onderhoud reeds in een voorgaand jaar is uitgevoerd (240 duizend euro), onderhoud is doorgeschoven naar een volgend jaar (170 duizend euro) en onderhoud goedkoper uitviel of kan vervallen (80 duizend euro).
Onderhoud Hortus Biotoop	Deze voorziening dient ter dekking van de kosten van achterstallig onderhoud van de biotoop van de Hortus	857	Er is 857 duizend euro gedoteerd om de voorziening te vormen. De gemeente heeft de Biotoop aangekocht in de bestaande staat, met bestaande gebreken en gebruikers. Om het gebruik op korte termijn veilig te kunnen continueren moeten er een aantal maatregelen worden genomen. De kosten van deze maatregelen zijn opgenomen in deze nieuwe voorziening.
Juridische procedures	Deze voorziening dient ter dekking van juridische procedures.	744	Er is een voorziening getroffen voor juridische geschillen als gevolg van de rechtszaken die zijn aangespannen. Vanwege de bijbehorende onzekerheden is in de voorziening rekening gehouden met het minimale scenario waartoe we mogelijk juridisch verplicht zijn.
Onderhoud Tennisvelden	Deze voorziening dient om het onderhoud van de tennisvelden in de voormalige gemeente Ten Boer te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	134	Alleen de reguliere dotatie heeft plaatsgevonden.

Onderhoud sportaccommodaties	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	4.256	De dotatie betreft de begrote bedragen. De onttrekkingen zijn de bestedingen jaarschijf 2022. Deze zijn minder dan verwacht omdat er veel werkzaamheden zijn doorgeschoven en voor een deel zijn de grote uitgaves voor met name Karding niet uitgevoerd omdat er voor gekozen is voor instandhouding, alleen de noodzakelijke werkzaamheden uitgevoerd om deze locatie schoon heel en veilig te houden. Daarnaast hebben de contractpartners niet alle ingediende werkzaamheden uit gevoerd. Een aantal opstallen zijn overgegaan in recht van opstal waardoor de werkzaamheden niet gedaan hoefden te worden.
Legaat Andrea Elkenbracht	Deze voorziening dient om begaafde (oud) leerlingen van het stedelijk conservatorium in de gelegenheid stellen een voortgezette muziekstudie in het buitenland te volgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	201	De mutatie 2022 heeft betrekking op de uitkering 2022
Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening dient om het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	17.830	Er is 2,7 miljoen euro gedoteerd aan de voorziening en 1,5 miljoen euro onttrokken aan de voorziening, begroot was 4,6 miljoen euro, een onderschrijding van 3,7 miljoen euro. Een bedrag van 1,3 miljoen euro van de onderschrijding wordt verklaard door twee claims in de voorziening die nog niet zijn gerealiseerd. Deze schuiven door naar toekomstige jaren (Zuiderdiep en Westersedrift). De claim van Van der Hoopstraat 0.4 miljoen euro kan vervallen, hiermee is bij de bepaling van de hoogte van de dotatie voorzieningen voor de begroting 2023 rekening gehouden. Het restant van de onderschrijding is afkomstig uit het jaarplan 2022 (MJOB) en schuift door naar 2023 of verder. Het gros van het bedrag wordt bepaald door panden die op de nominatie staan voor renovatie of nieuwbouw in de komende jaren.
Onderhoud Gemeentewerf en Brandweer	Deze voorziening dient om het onderhoud van gebouwen gemeentewerf en brandweer te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	103	Er is 52 duizend euro gedoteerd cf begroting en 82 duizend euro onttrokken aan de voorziening. Begroot was 115 duizend euro aan onttrekking onderhoud.
Onderhoud Gemeentehuis	Deze voorziening dient om het onderhoud van het gemeentehuis te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.134	Er is 109 duizend euro gedoteerd cf begroting en 16 duizend euro onttrokken aan de voorziening. Begroot was 287 duizend euro aan onttrekking onderhoud. De onderschrijding wordt met name verklaard doordat er, waarschijnlijk in 2024 nieuwbouwplannen zijn, tot die tijd wordt het hoogstnoodzakelijke onderhoud uitgevoerd.
Onderhoud vensterscholen	Deze voorziening dient ter dekking van schommelingen in de onderhoudsplanning voor planmatig/groot onderhoud. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	3.267	Er is 1,25 miljoen euro gedoteerd cf begroting en 0,4 miljoen euro onttrokken aan de voorziening. Begroot was 1,1 miljoen euro aan onttrekking onderhoud. De onderschrijding wordt met name verklaard door lagere uitgaves voor Siersteenlaan 480 (430 duizend euro) en Zuiderweg 70 (189 duizend euro). 260 duizend euro schuift door naar 2023, voor het overige bedrag wordt nog bepaald aan de hand van nieuw op te stellen MJOB in samenwerking met Sport050.
Onderhoud museum	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van groot onderhoud van het	2.421	Het groninger museum werkt met een kostendekkende exploitatie, de planmatige onderhoudskosten (383 duizend euro) worden verrekend met de voorziening. Daarna wordt het

	Groninger Museum. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV		saldo (513duizend euro) op de kostenplaats verrekend met de voorziening op basis van het toegestane tekort.
Groot onderhoud Welzijn	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	750	Er is 656 duizend euro gedoteerd cf begroting en 0,5 miljoen onttrokken aan de voorziening. Begroot was 456 duizend euro aan onttrekking onderhoud.
Groot onderhoud Sportaccommodaties (Europapark)	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	773	Het sportcentrum Helperpark werkt met een kostendekkende exploitatie, het exploitatiesaldo is verrekend met de voorziening.
Onderhoud Muziekschool	Deze voorziening dient ter dekking van toekomstig onderhoud aan de Muziekschool. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	2.233	Voor de muziekscholen is 184 duizend euro cf begroting gedoteerd, daarnaast is voor het project Vrijdag aanvullend 305 duizend euro gedoteerd voor achterstallig onderhoud. Er is 264 duizend euro onttrokken aan de voorziening. Er was 305 duizend euro begroot als onttrekking.
Groot onderhoud Oosterpoort	Deze voorziening dient ter dekking van groot onderhoud aan de Oosterpoort/ Stadsschouwburg. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	467	Voor de Trompsingel 27 is 5 duizend euro gedoteerd cf begroting en 350 duizend euro onttrokken aan de voorziening. Begroot was 564 duizend euro aan onttrekking onderhoud. Voor de Turfsingel 86K is 70 duizend euro gedoteerd aan de voorziening. Voor Trompsingel 27 wordt alleen noodzakelijk onderhoud uitgevoerd ivm aanstaande nieuwbouw. in 2022 is de koelinstallatie vervangen.
Euvelgunnerweg 17	Deze voorziening dient voor dekking van de compensatie voor de huur van pand Euvelgunnerweg overeengekomen met de stichting het Viaduct voor de eerste vijf jaar	296	Er is 20 duizend euro cf de begroting gedoteerd. Het exploitatietekort (34 duizend euro) is onttrokken aan de voorziening.
Totaal voorzieningen		55.147	

EMU saldo

		T-1	T	T+1
		2022	2023	2024
		Volgens begroting		Volgens
		2023 meerjarenraming in		
EMU SALDO		begroting 2023		
Omschrijving	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	42.288	7.222	24.330	
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	49.222	68.119	52.224	
3. Mutatie voorzieningen	5.609	-3.890	-2.570	
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-6.684	3.374	15.905	
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	
Berekend EMU-saldo	5.359	-68.161	-46.369	

Toelichting

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Zo tellen investeringen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringsuitgaven in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Een ander verschil heeft betrekking op mutaties van reserves en voorzieningen. Die tellen wel mee in het stelsel van baten en lasten, maar niet voor het EMU-saldo. Bij een positief rekeningssaldo kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Het EMU-saldo van de gemeente Groningen kwam voor 2022 uit op 5,4 miljoen euro positief. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven 5,4 miljoen euro lager lagen dan de inkomsten. Dit kwam vooral door een positief exploitatiesaldo (voor toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves) van 42,3 miljoen euro. Daarnaast zijn de voorzieningen met 5,6 miljoen euro gestegen en de voorraden met 6,7 miljoen euro gedaald. Dit geeft een opwaartse werking voor het EMU-saldo. Tegenover deze opwaartse financiële ontwikkelingen is de boekwaarde van onze (im)materiële vaste activa met 49,2 miljoen euro toegenomen. Dat houdt in dat de investeringsuitgaven (onder aftrek van door derden betaalde bijdragen) 49,2 miljoen euro hoger lagen dan de afschrijvingen.

Bijlagen bij de jaarrekening

- 1. Jaarrekening op taakveld**
- 2. SiSa Bijlage**
- 3. Begrotingsoverschrijdingen**

Jaarrekening op taakveld

Baten en Lasten (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
01 Bestuur	7.726	8.230	7.204
Lasten	7.726	9.730	10.886
Baten	0	1.500	3.682
010 Mutaties reserves	193	-42.288	-39.799
Lasten	18.270	30.386	30.386
Baten	18.078	72.674	70.185
02 Burgerzaken	6.525	6.823	6.101
Lasten	9.113	10.568	10.180
Baten	2.588	3.745	4.079
03 Beheer overige gebouwen en gro	18	18	10
Lasten	24	24	10
Baten	5	5	0
04 Overhead	109.299	117.238	114.341
Lasten	119.022	126.606	126.381
Baten	9.722	9.368	12.040
05 Treasury	-2.892	-2.947	-3.280
Lasten	7.394	7.394	8.181
Baten	10.286	10.341	11.462
061 OZB woningen	-47.925	-47.928	-48.892
Lasten	1.734	1.731	1.687
Baten	49.659	49.659	50.578
062 OZB- niet woningen	-43.658	-43.795	-44.120
Lasten	4.647	4.645	4.623
Baten	48.305	48.440	48.742
063 Parkeerbelasting	-9.160	-9.153	-10.970
Lasten	6.392	6.398	5.536
Baten	15.552	15.552	16.506
064 Belastingen Overig	-225	-165	-975
Lasten	1.110	1.109	676
Baten	1.335	1.274	1.651
07 Algemene uitkering en overige	-594.938	-659.959	-699.149
Baten	594.938	659.959	699.149
08 Overige baten en lasten	1.628	3.964	2.259
Lasten	4.451	6.787	4.790
Baten	2.824	2.824	2.531
11 Crisisbeheersing en Brandweer	20.891	20.864	21.213

Lasten	20.909	20.882	21.213
Baten	17	17	0
12 Openbare orde en Veiligheid	3.124	4.924	4.102
Lasten	3.873	5.622	4.995
Baten	748	698	893
21 Verkeer en vervoer	40.159	38.388	40.160
Lasten	44.806	44.504	45.041
Baten	4.647	6.115	4.881
22 Parkeren	1.942	2.122	1.415
Lasten	13.833	14.013	13.847
Baten	11.890	11.890	12.432
24 Economische Havens en waterweg	930	933	923
Lasten	1.169	1.172	1.258
Baten	239	239	335
25 Openbaar vervoer	301	1.195	1.012
Lasten	301	1.195	1.050
Baten	0	0	39
31 Economische ontwikkeling	4.957	5.693	-878
Lasten	6.121	6.982	6.297
Baten	1.164	1.289	7.175
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.965	8.029	15.230
Lasten	10.245	9.243	17.692
Baten	1.279	1.215	2.462
33 Bedrijvenloket en bedrijfsrege	1.596	4.995	2.870
Lasten	2.648	6.939	4.355
Baten	1.052	1.944	1.486
34 Economische promotie	-926	-924	-839
Lasten	1.790	1.792	1.740
Baten	2.717	2.717	2.579
41 Openbaar basisonderwijs	0	0	0
Lasten	0	0	0
Baten	0	0	0
42 Onderwijshuisvesting	14.218	14.031	14.259
Lasten	16.503	16.611	17.186
Baten	2.286	2.580	2.927
43 Onderwijsbeleid en leerlingzak	9.975	10.944	9.221
Lasten	18.974	22.506	20.721
Baten	8.999	11.562	11.501

51 Sportbeleid en activering	1.502	2.007	1.719
Lasten	1.507	2.941	2.708
Baten	5	934	988
52 Sportaccommodaties	16.822	17.403	16.077
Lasten	26.095	26.702	26.290
Baten	9.273	9.300	10.213
53 Cultuurpresentatie, cultuurpro	17.886	21.876	19.984
Lasten	30.008	34.002	32.839
Baten	12.122	12.126	12.855
54 Musea	19.329	19.130	19.155
Lasten	20.404	20.259	20.263
Baten	1.075	1.129	1.107
55 Cultureel erfgoed	1.472	1.576	1.169
Lasten	1.485	1.588	1.236
Baten	12	12	67
56 Media	-24	-25	-34
Lasten	24	24	34
Baten	49	49	68
57 Openbaar groen en (openlucht)	30.578	27.862	22.893
Lasten	35.327	32.606	27.285
Baten	4.749	4.744	4.392
61 Samenkracht en burgerparticipa	18.619	24.442	14.924
Lasten	19.983	44.224	36.583
Baten	1.364	19.782	21.658
62 Wijkteams	35.175	35.377	35.846
Lasten	35.183	35.385	35.866
Baten	8	8	19
63 Inkomensregelingen	42.658	73.023	80.561
Lasten	208.606	231.189	237.830
Baten	165.948	158.166	157.269
64 Begeleide participatie	24.980	30.410	29.299
Lasten	39.760	44.540	41.859
Baten	14.780	14.130	12.560
65 Arbeidsparticipatie	24.479	28.948	23.820
Lasten	24.725	33.948	32.490
Baten	246	5.000	8.670
66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	7.208	8.268	7.293
Lasten	7.374	8.425	7.576

Baten	166	157	283
671 Maatwerkdienstverlening 18+	46.454	50.079	46.598
Lasten	48.793	52.313	49.415
Baten	2.339	2.234	2.817
672 Maatwerkdienstverlening 18-	65.572	71.172	70.707
Lasten	65.612	74.655	73.714
Baten	39	3.483	3.006
681 Geëscaleerde zorg 18+	92.095	111.401	96.776
Lasten	95.805	119.692	104.806
Baten	3.710	8.291	8.030
682 Geëscaleerde zorg 18-	7.654	7.654	14.660
Lasten	7.654	7.654	14.660
71 Volksgezondheid	8.003	8.594	8.825
Lasten	9.309	10.214	10.496
Baten	1.306	1.620	1.671
72 Riolering	-2.651	-2.448	-1.627
Lasten	17.722	16.110	16.761
Baten	20.373	18.559	18.388
73 Afval	-11.159	-11.097	-11.021
Lasten	36.953	37.015	37.090
Baten	48.112	48.112	48.111
74 Milieubeheer	2.658	3.442	3.403
Lasten	2.723	3.507	3.543
Baten	65	65	140
75 Begraafplaatsen en crematoria	1.102	1.086	1.040
Lasten	2.922	2.906	2.737
Baten	1.820	1.820	1.697
81 Ruimtelijke Ordening	11.559	16.997	11.332
Lasten	15.192	21.953	23.991
Baten	3.633	4.956	12.658
82 Grondexploitatie (niet bedrijf)	2.595	2.632	5.238
Lasten	3.319	3.357	4.354
Baten	724	725	-884
83 Wonen en bouwen	2.712	8.962	7.866
Lasten	22.316	41.557	50.691
Baten	19.603	32.595	42.825
Totaal	0	0	-82.076

SiSa Bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023										
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
JenV	A9	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2021		Gemeenten	Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie
					<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A9/01</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: A9/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A9/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A9/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A9/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A9/06</i>
				1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering, (gewelddadig) extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering naar (gewelddadig) extremisme;	Ja	€ 39.083	€ 94.381	Nee	
				2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
				3	Preventie-activiteiten die de weerbaarheid versterken van specifieke groepen en individuen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering;	Ja	€ 18.073	€ 52.238	Nee	
					Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
					<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A9/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A9/08</i>				
					Ja	Ja				
JenV	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbe wijzen		Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
					<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	

			Indicator: A13/01	Indicator: A13/02	Indicator: A13/03	Indicator: A13/04	Indicator: A13/05		
			€ 447.750	Ja	€ 0	€ 447.750	Ja		
JenV	A14	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022 Gemeenten	Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A14/01</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: A14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: A14/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A14/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A14/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A14/06</i>	
			1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
			2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 39.000	€ 39.000	Nee	
			3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 0	€ 0	Nee	
			4	Preventie-activiteiten die de weerbaarheid versterken van specifieke groepen en individuen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering;	Ja	€ 0	€ 0	Ja	Overgeheveld naar 2023.
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A14/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A14/08</i>							
	Nee	Ja							
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)	
			<i>Aard controle R Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/06</i>	
			€ 10.591.500	€ 3.638.388	€ 0	€ 835.551	€ 0	€ 1.417.848	

			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11</i>	
			€ 33.665	€ 822.472	€ 17.339.424	€ 17.339.424	Nee	
JenV	A17	Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld		
			<i>Aard controle R Indicator: A17/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A17/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A17/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A17/04</i>		
			€ 0	€ 0	Nee			
JenV	A19	Bekostigingsregeling pilot Landelijke Vreemdelingenvoorzeningen 2022 Gemeenten	Pilot uitgevoerd (jaar T)? (Ja/Nee)	Project afgerond in jaar T? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld			
			<i>Aard controle R Indicator: A19/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A19/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A19/03</i>			
			Ja	Nee	Loopt door in 2023			
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
			<i>Aard controle R Indicator: B2/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: B2/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06</i>
			34	489	18	36	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: B2/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09</i>			
			Nee					
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met

			onderdeel c (artikel 3)		onderdeel e (artikel 3)	kindregeling (artikel 3)	betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	
			Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/10</i>	Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/11</i>	Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/12</i>	Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>	Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/14</i>	Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>
			€ 83.677	€ 86.987			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/16</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/18</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/20</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>
			€ 12.920	€ 185.820	€ 62.424	€ 124.848	€ 20.196	€ 20.196
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/22</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/23</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/24</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/25</i>	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26</i>	
			€ 0	€ 120.000	€ 0	€ 0	€ 179.217	
BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls Tranche 1 t/m 3 Gemeenten	Projectnaamnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01</i>	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02</i>	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/03</i>	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/04</i>	Toelichting afwijkingen in faserings (indicatoren 02 en 04) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C9/05</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle D2 Indicator: C9/06</i>
		1	2021-00000014512 Stadshavens	Nee	0	Nee	C9/02: de start bouw van de eerste woningen zal naar verwachting een jaar later in 2024 plaatsvinden. C9/04: het accent van de uitvoering van de eerste maatregelen zal naar verwachting in 2023/2024	€ 0

						liggen i.p.v. 2022/2023.			
		2	2021-0000089900	Nee	0	Nee	Vanwege juridische procedures loopt het project vertraging op. De verwachting is dat rond de zomer 2023 meer duidelijkheid komt over de procedures	€ 7.103.653	
			Kopie projectnaam/nummer	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C9/07</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: C9/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C9/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C9/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C9/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C9/12</i>	
		1	2021-0000014512 Stadshavens	€ 0	Ja	N.v.t.	0	Nee	
		2	2021-0000089900	€ 0	Ja	N.v.t.	0	Nee	
BZK	C10	Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening Gemeente en Provincies							
			Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf verantwoordingsjaar 2020 tot einde looptijd	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C10/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C10/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C10/05</i>		
		1	€ 49.669	€ 106.089	Ja	Nee	Project loopt tot 1 september 2022 conform aanvraag, beschikking en tussenrapportage.		
BZK	C30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde							
			Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C30/02</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: C30/03</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: C30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C30/05</i>	Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld	
			€ 316.677	€ 496.290	0	0	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						

			Aard controle n.v.t. Indicator: C30/07					
			Nee					
BZK	C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: C31/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C31/05	
			€ 145.918	€ 335.240	€ 0		Nee	
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen Gemeenten	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
			1 SUVIS21-00911218 WA van Lieflandschool	€ 239.427	€ 239.427	Ja		Nee
			2 SUVIS21-01011422 Bekenkampschool	€ 213.935	€ 213.935	Ja		Nee
			3 SUVIS21-01011428 Joseph Haydnschool	€ 180.899	€ 180.899	Ja		Nee
			4 SUVIS21-01011434 Parcival College	€ 340.082	€ 340.082	Ja		Nee
			5 SUVIS21-01011440 Quintusschool	€ 0	€ 0	Nee	Wacht op mogelijke verruiming van de termijnen	Nee
			6 SUVIS21-01011446 OBS Brinkschool	€ 201.767	€ 201.767	Ja		Nee
			7 SUVIS21-01011482 CBS De Til	€ 88.345	€ 88.345	Ja		Nee
			8 SUVIS21-01011488 Willem Lodewijk Gymnasium	€ 215.780	€ 215.780	Ja		Nee
			9 SUVIS21-01037855 Mozaiek	€ 637.730	€ 637.730	Ja		Nee
			10 SUVIS21-01084852 CSG Augustinus	€ 0	€ 0	Nee	Wordt ingetrokken	Ja
			11 SUVIS21-01735783 Wessel Gansfort	€ 520.343	€ 520.343	Ja		Nee
			12 SUVIS21-01740034 Peter Petersenschool	€ 0	€ 0	Nee	Uitstel verleend tot 31/12	Nee
			13 SUVIS21-2-02237940 van Ketwich Verschuurlaan	€ 260.377	€ 260.377	Ja		Nee
14 SUVIS21-2-02248864 Eikenlaan 288	€ 0	€ 0	Nee	Uitstel verleend tot 31/12	Nee			

			15	SUVIS21-2-02403549 Steiger_Meerpaal	€ 551	€ 551	Ja		Nee
			16	SUVIS21-2-02436419 Garmerwolde	€ 179.665	€ 179.665	Ja		Nee
			17	SUVIS21-2-03065949 Bolster	€ 5.085	€ 5.085	Ja		Nee
				Kopie Beschikingsnummer /Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09</i>			
			1	SUVIS21-00911218 WA van Lieflandschool	N.v.t.				
			2	SUVIS21-01011422 Bekenkampschool	N.v.t.				
			3	SUVIS21-01011428 Joseph Haydnschool	N.v.t.				
			4	SUVIS21-01011434 Parcival College	N.v.t.				
			5	SUVIS21-01011440 Quintusschool	N.v.t.				
			6	SUVIS21-01011446 OBS Brinkschool	N.v.t.				
			7	SUVIS21-01011482 CBS De Til	N.v.t.				
			8	SUVIS21-01011488 Willem Lodewijk Gymnasium	N.v.t.				
			9	SUVIS21-01037855 Mozaiek	N.v.t.				
			10	SUVIS21-01084852 CSG Augustinus	N.v.t.				
			11	SUVIS21-01735783 Wessel Gansfort	N.v.t.				
			12	SUVIS21-01740034 Peter Petersenschool	N.v.t.				
			13	SUVIS21-2-02237940 van Ketwich Verschuurlaan	N.v.t.				
			14	SUVIS21-2-02248864 Eikenlaan 288	N.v.t.				
			15	SUVIS21-2-02403549 Steiger_Meerpaal	N.v.t.				
			16	SUVIS21-2-02436419 Garmerwolde	N.v.t.				
			17	SUVIS21-2-03065949 Bolster	N.v.t.				
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen Gemeenten		Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoord ing (Ja/Nee)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C43/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: C43/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: C43/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06</i>

			RREW2020-00451973 Beschikking Reductie energiegebruik woningen	€ 1.299.598	€ 1.809.718	28.763		Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? <i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: C43/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C43/08</i>			
			15.166	Ja				
BZK	C47	Volkshuisvesting	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47/04</i>	Zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C47/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C47/06</i>
		1	2021-0000363867 Volkshuisvestingsfonds 'Groningen-Noord'	0	0	0	€ 52.012	€ 52.012
			Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C47/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C47/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C47/10</i>		
		1	2021-0000363867 Volkshuisvestingsfonds 'Groningen-Noord'	€ 0	€ 0	€ 15.761		
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47/11</i>	Eindverantwoordiging (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C47/12</i>				
			Ja	Nee				
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparen de voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/d	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten

			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	e energierekening Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06	
			1.774	€ 314.600	€ 314.600	0	€ 0	€ 0	
		Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huiseheeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07		Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten Aard controle R Indicator: C55/08		Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09			
			100	€ 40.248	€ 40.248				
		Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10		Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11		Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
			10.881	11.782	0	0	100	0	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/03	Eindverantwoordin g (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04					
			€ 19.550	Nee					
BZK	C64	Tijdelijke capaciteit of externe expertise 14 grootschalige woningbouwgebieden	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: C64/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C64/02	Eindverantwoordin g (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C64/03				
			€ 182.000	€ 182.000	Ja				
BZK	C75	Regiodels 3 ^e tranche	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Cofinanciering per pijler (jaar T) Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Totale besteding per pijler (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden	Totale cofinanciering per pijler (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden	Toelichting	

			Aard controle n.v.t. Indicator: C75/01	Aard controle R Indicator: C75/02	Aard controle R Indicator: C75/03	Aard controle R Indicator: C75/04	Aard controle R Indicator: C75/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C75/06
			1 Maatschappelijk Meedoen	€ 1.994.527	€ 176.836	€ 3.133.654	€ 3.639.100	
			2 Prettig en veilig samenleven	€ 826.429	€ 1.649.908	€ 957.113	€ 3.572.438	
			3 Kansen voor kinderen	€ 692.977	€ 0	€ 1.603.543	€ 4.745.087	
			4 Wijkontwikkeling versterken	€ 341.338	€ 0	€ 592.506	€ 336.190	
			5 Uitvoeringskosten	€ 106.314	€ 1.315.097	€ 203.597	€ 2.421.094	
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Totale uitvoeringskosten (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C75/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C75/08	Aard controle R Indicator: C75/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C75/10		
			Ja	€ 203.597	€ 321.871	Nee		
BZK	C83	Uitwerken van de verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen Gemeente Groningen	Naam uitvoeringsstrategie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgerond project		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C83/01	Aard controle R Indicator: C83/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C83/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C83/04		
			SPUK Uitwerken verstedelijkingsstrategie Groningen-Assen	€ 144.149	Ja			
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
			€ 4.236.485	€ 0	€ 0	-€ 105.405	€ 948.478	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachtersandenbeleid	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10	
			1				€ 1.071.910	

OCW	D10	Volwasseneneducatie Contactgemeenten	Verstreckte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW]	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij lagere besteding dan beschikbare middelen	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij hogere besteding dan beschikbare middelen
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D10/06</i>
			€ 2.844.290	€ 180.122	€ 3.024.412	€ 2.465.336	€ 559.076	€ 0
OCW	D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D11/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D11/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D11/03</i>			
			€ 91.800	€ 147.338	Ja			
OCW	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12/03</i>			
			€ 756.071	€ 384.091	Nee			
OCW	D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoor ding (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12A/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D12A/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D12A/05</i>	
			€ 200.308	€ 0	€ 200.308	€ 229.708	Nee	
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	

OCW	D15	Middelen schoolgebouwen aardbevingsgebied Groningen		Programma Onderwijs nemen				
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/05</i>	
			€ 1.375.464	€ 0	€ 202.327	€ 0	€ 757.296	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D14/09</i>		
			1					
			Totale vordering aan OCW dekking Scholenprogramma die op de balans geactiveerd	In welk jaar is de vordering aan OCW of het materieel vast activum geactiveerd?	Afboeking (jaar T) van de vordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering	Cumulatieve afboeking (t/m jaar T) van de ordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D15/01</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: D15/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D15/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D15/04</i>		
			€ 1.931.347	2021	€ 134.000	€ 268.834		
			Adres schoolgebouw	Bruto investering in het Scholenprogramma , onderbouwd met een bedrag per schoolgebouw (t/m jaar T)				
<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D15/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D15/06</i>							
1	Riekele Prinsstraat 1B	€ 11.349.659						
Eindverantwoording (Ja/Nee)								
<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D15/07</i>								
Nee								
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D19/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D19/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D19/03</i>			
			€ 154.582	€ 154.582	Nee			
OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	

			Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01	Aard controle R Indicator: D21/02	Aard controle R Indicator: D21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D21/05	
			1	Zorg innovatie forum	€ 8.602	€ 8.602	Nee	
2	Stichting Missionair Werk	€ 6.000	€ 6.000	Nee				
3	Stichting Vrijdag	€ 33.706	€ 33.706	Nee				
4	Stichting De Noorderlingen	€ 10.000	€ 10.000	Nee				
5	Stichting Jonge Harten	€ 9.500	€ 9.500	Nee				
6	Poeziepaleis	€ 7.525	€ 7.525	Nee				
7	Stadsdichter	€ 525	€ 525	Nee				
8	ZOZ	€ 30.565	€ 30.565	Nee				
	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen		
		Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06	
1	2015.030.03	€ 12.258	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
2	2017.015.03	€ 76.344	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
3	457.069.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
4	2016.057.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
5	2018.013.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
6	2018.029.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
7	2019.063.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
8	576.258.01	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
9	2017.017.01	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
10	576.255.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
11	576.254.03	€ 26.971	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
12	576.258.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
13	576.259.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
	Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie				
		Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12	

lenW	E20	Regeling stimuleringsverkeersmaatregel en 2020-2021 Provincies en Gemeenten	1	2015.030.03	€ 196.555	€ 0	€ 0		Ja
			2	2017.015.03	€ 76.344	€ 0	€ 0		Nee
			3	457.069.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			4	2016.057.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			5	2018.013.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			6	2018.029.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			7	2019.063.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			8	576.258.01	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			9	2017.017.01	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			10	576.255.03	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			11	576.254.03	€ 26.971	€ 0	€ 0		Ja
			12	576.258.03	€ 12.892	€ 0	€ 0		Nee
			13	576.259.03	€ 0	€ 0	€ 0		Ja
		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)				
		<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
		<i>Indicator: E20/01</i>	<i>Indicator: E20/02</i>	<i>Indicator: E20/03</i>	<i>Indicator: E20/04</i>				
		€ 91.337	€ 103.279	€ 31.929	Ja				
		Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk				
		<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
		<i>Indicator: E20/05</i>	<i>Indicator: E20/06</i>	<i>Indicator: E20/07</i>	<i>Indicator: E20/08</i>				
		1	105 Verbreden van fietspaden aantal in meters	Ja	0	het bestaande fietspad Sleedoornpad is verbreed tot 4,0 meter en voorzien van vergevingsgezinde (= flexibele) paaltjes			
lenW	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra Gemeenten en GR'en	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: E21/01</i>	<i>Indicator: E21/02</i>	<i>Indicator: E21/03</i>	<i>Indicator: E21/04</i>	<i>Indicator: E21/05</i>	<i>Indicator: E21/06</i>	
			1	2020/244950	€ 82.271	€ 100.141	€ 41.136	€ 50.141	Ja
		Kopie beschikingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)					
		<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>					
		<i>Indicator: E21/07</i>	<i>Indicator: E21/08</i>	<i>Indicator: E21/09</i>					
		1	2020/244950	Ja					

lenW	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)
			Zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E38/01</i>	Inclusief uitvoering door derden <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E38/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E38/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E38/04</i>
			€ 15.584	€ 28.664	Ja	Ja
			Projectnaam/nummer per project <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E38/05</i>	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E38/06</i>		
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	1 <i>kinderen en jongeren veilig op de fiets</i>	Ja		
			Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/04</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/08</i>
			1 330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h aantal in Stuks	Nee	0	project is nog niet gestart
2 331 Drempel aantal in Stuks	Nee	0	project is nog niet gestart			
3 337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg aantal in Meters	Nee	0	project is nog niet gestart			
EZK	F33	Derde tranche in verband met de uitvoering van het Nationaal Programma Groningen Gemeenten in Groningen en de Provincie Groningen	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>

	<i>Indicator: F33/01</i>	<i>Indicator: F33/02</i>	<i>Indicator: F33/03</i>	<i>Indicator: F33/04</i>
1	Uitwerken van projecten t.b.v. het Nationaal Programma	-€ 23.031	€ 195.579	In 2021 is er een bijdrage geweest van de Gemeente Midden-Groningen voor een gezamenlijk project A7 Corridor. Deze zijn in 2021 niet gecorrigeerd op de bestedingen, derhalve in 2022 gecorrigeerd en daarmee is een negatieve besteding in jaar T ontstaan. Regeling is in 2021 op één regel verantwoord, waar voor 2022 de uitsplitsing per project is gemaakt o.b.v. de beschikking 2020-000097568
2	Zonthermie	€ 0	€ 2.000.000	Regeling is in 2021 op één regel verantwoord, waar voor 2022 de uitsplitsing per project is gemaakt o.b.v. de beschikking 2020-000097568
3	Kansrijke start Beijum en Lewenborg	€ 70.679	€ 150.934	Regeling is in 2021 op één regel verantwoord, waar voor 2022 de uitsplitsing per project is gemaakt o.b.v. de beschikking 2020-000097568
4	Wijkbudget Beijum en Lewenborg	€ 25.000	€ 25.000	Regeling is in 2021 op één regel verantwoord, waar voor 2022 de uitsplitsing per project is gemaakt o.b.v. de beschikking 2020-000097568
5	Wijkondersteuner Beijum en Lewenborg	€ 47.370	€ 47.370	Regeling is in 2021 op één regel verantwoord, waar voor 2022 de uitsplitsing per project is gemaakt o.b.v. de beschikking 2020-000097568

			6	Coaching en buddy-academie Beijum en Lewenborg	€ 10.000	€ 10.000	Regeling is in 2021 op één regel verantwoord, waar voor 2022 de uitsplitsing per project is gemaakt o.b.v. de beschikking 2020-000097568		
				Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F33/05</i>					
				Nee					
EZK	F34B	Bijdrage Scholenprogramma		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F34B/01</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F34B/02</i>	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F34B/03</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F34B/04</i>		
		SiSa tussen medeoverheden	1	060014 Gemeente Groningen	€ 243.492	€ 243.492	Nee		
EZK	F35	Bijdrage aan Provincie en Gemeenten voor aardbevingsgerelateerde inzet		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen - zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F35/01</i>	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) - zelfstandige uitvoering <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F35/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F35/03</i>	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F35/04</i>		
				€ 0	€ 2.528.153	Ja	Ja		
			1	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F35/05</i>	Besteding (jaar T-1) - uitvoering door derden <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F35/06</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) - uitvoering door derden <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F35/07</i>			
					€ 0	€ 0			
EZK	F37	Specifieke uitkering Batch 1588 Convenant Batch 1588 Gemeenten Tranche 1 + 2		Totaal beschikt bedrag (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F37/01</i>	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F37/02</i>				
				€ 7.000.000	24				
				Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T)	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen

			Aard controle n.v.t. Indicator: F37/03	Eigen uitvoering Aard controle R Indicator: F37/04	Eigen uitvoering Aard controle R Indicator: F37/05	Eigen uitvoering Aard controle R Indicator: F37/06	Uitvoering door derde Aard controle R Indicator: F37/07	Uitvoering door derde Aard controle R Indicator: F37/08	
			1	1300030499	€ 358.989	€ 912.208	0	€ 4.516.767	€ 6.087.792
				Kopie beschikingsnummer/naam Aard controle n.v.t. Indicator: F37/09	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) Uitvoering door derden Aard controle R Indicator: F37/10	Eindverantwoordig (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F37/11	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F37/12		
			1	1300030499	24	Nee	Er is een correctie van EUR -227.209 gemaakt op de besteding eigen uitvoering jaar T-1. Dit betreft een ontvangen vergoeding welke in mindering is gebracht op de bestedingen. Daarnaast is indicator F37/07 t.o.v. de verantwoording van 2021 gecorrigeerd met EUR +331.440. Om zo aansluiting te hebben met de Sisa-verantwoording van SNN 2021 (de uitvoering door derde).		
				Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Aard controle n.v.t. Indicator: F38/01	Aard controle R Indicator: F38/02	Aard controle R Indicator: F38/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F38/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F38/05	
EZK	F38	Nationaal Programma Groningen							
		Specifieke uitkering NPG				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
		Provincie en Gemeenten							
			1	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, dorpshart	€ 18.536	€ 126.673		Nee	
			2	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, Nije Buurt	-€ 55.094	€ 502.123	Er zijn negatieve bestedingen in jaar T opgevoerd, gezien een deel van de eerder verantwoorde bestedingen	Nee	

							inpassingskosten (regeling F50) betreft. Hiervoor is een correctie gemaakt.		
			3	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, pilot verduurzaming	€ 0	€ 0		Nee	
			4	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Boer, Hart Ten Boer	€ 135.696	€ 202.870		Nee	
			5	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Woltersum	€ 149.606	€ 393.305		Nee	
			6	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Klimaatbiënnale	€ 12.293	€ 1.978.429		Ja	
				Projectnaam/ nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting op eventuele niet-afgeronde projecten	
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
				<i>Indicator: F46/01</i>	<i>Indicator: F46/02</i>	<i>Indicator: F46/03</i>	<i>Indicator: F46/04</i>	<i>Indicator: F46/05</i>	
			1	2021-0000040195	€ 0	€ 20.160	Ja		
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				<i>Aard controle n.v.t.</i>					
				<i>Indicator: F46/06</i>					
				Ja					
EZK	F49	Batch 1588 2e tranche		Totaal beschikt bedrag (jaar T)	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)				
				<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>				
				<i>Indicator: F49/01</i>	<i>Indicator: F49/02</i>				
				€ 21.700.000	5				
				Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (eigen uitvoering)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T) (eigen uitvoering)	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen (uitvoering door derde)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (uitvoering door derde)
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
				<i>Indicator: F49/03</i>	<i>Indicator: F49/04</i>	<i>Indicator: F49/05</i>	<i>Indicator: F49/06</i>	<i>Indicator: F49/07</i>	<i>Indicator: F49/08</i>
				2021-0000040256	€ 845.647	€ 925.301	0	€ 0	€ 10.613.106
				Kopie beschikingsnummer /naam	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) (uitvoering door derde)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting		
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
				<i>Indicator: F49/09</i>	<i>Indicator: F49/10</i>	<i>Indicator: F49/11</i>	<i>Indicator: F49/12</i>		
				2021-0000040256	0	Nee			

EZK	F50	SPUK eerste tranche Gebiedsontwikkeling Gemeenten	Besteding (jaar T-3)	Besteding (jaar T-2)	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: F50/01</i>	<i>Indicator: F50/02</i>	<i>Indicator: F50/03</i>	<i>Indicator: F50/04</i>	<i>Indicator: F50/05</i>	<i>Indicator: F50/06</i>	
			€ 0	€ 48.455	€ 547.265	€ 1.551.066	€ 2.146.786	Nee	
EZK	F201	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel A Nationaal Programma Groningen Vanaf tranche 5	Betreft tranche	Projectnaam/nummer	Beschikkingnummer/ naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project	Toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: F201/01</i>	<i>Indicator: F201/02</i>	<i>Indicator: F201/03</i>	<i>Indicator: F201/04</i>	<i>Indicator: F201/05</i>	<i>Indicator: F201/06</i>	
			1	5	Budgetten voor dorpsagenda's	2021-0000079090	€ 2.638	€ 2.638	
			2	6	Tijd voor Toekomst	WJZ/22514694	€ 0	€ 0	
			3	6	Uitvoeringsprogramma projecten versterken openbare ruimte en ruimtelijke structuur in Beijum	WJZ/22514694	€ 20.773	€ 20.773	
			4	6	ZESS Hub	WJZ/22514694	€ 0	€ 0	
					Kopie projectnaam	Project afgerond (Ja/Nee)			
					<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
					<i>Indicator: F201/07</i>	<i>Indicator: F201/08</i>			
EZK	F202	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel B Verbetering van de sociale cohesie	Betreft tranche	Beschikkingnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	

						Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings informatie		
			<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F202/01</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F202/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F202/03</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F202/04</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F202/05</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F202/06</i>
		1	1	2021-0000089136	€ 7.604.394	€ 7.837.394	Nee	
		2	2	WJZ/22514694	€ 0	€ 0	Nee	
EZK	F203	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel C Aardbevingsgerelateerde inzet	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F203/01</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F203/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F203/03</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F203/04</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F203/05</i>	
		1	WJZ/22514694	3	€ 3.183.517	€ 3.183.517	Nee	
EZK	F204	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel D activiteiten BLOK D	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F204/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F204/02</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F204/03</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F204/04</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F204/05</i>	
		1	WJZ/22514694	€ 0	€ 0	Nee		
EZK	F205	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel E Sociaal-emotionele ondersteuning	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F205/01</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F205/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F205/03</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F205/04</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: F205/05</i>	Toelichting
		1	2021-000079134	1	€ 194.764	€ 365.987	Ja	
		2	WJZ-22514694	2	€ 32.592	€ 32.592	Nee	
EZK	F206	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel F Batch 1.588	Totaal beschikt bedrag (jaar T)	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)				

SZW	G2	<p>Convenant Batch 1588 Gemeenten</p> <p>Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022</p> <p>Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr</p>	<p>Aard controle R Indicator: F206/01</p>	<p>Aard controle R Indicator: F206/02</p>					
			€ 700.000	0					
			<p>Beschikkingnummer /naam</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: F206/03</p>	<p>Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen</p> <p>Eigen uitvoering</p> <p>Aard controle R Indicator: F206/04</p>	<p>Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen</p> <p>Eigen uitvoering</p> <p>Aard controle R Indicator: F206/05</p>	<p>Totaal gerealiseerde woningen (jaar T)</p> <p>Eigen uitvoering</p> <p>Aard controle R Indicator: F206/06</p>	<p>Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen</p> <p>Uitvoering door derde</p> <p>Aard controle R Indicator: F206/07</p>	<p>Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen</p> <p>Uitvoering door derde</p> <p>Aard controle R Indicator: F206/08</p>	
			1	WJZ/22514694	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			1	<p>Kopie beschikkingnummer /naam</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: F206/09</p>	<p>Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) Uitvoering door derden</p> <p>Aard controle R Indicator: F206/10</p>	<p>Eindverantwoordin g (Ja/Nee)</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: F206/11</p>	<p>Toelichting</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: F206/12</p>		
			1	WJZ/22514694	0	Nee			
				<p>Besteding (jaar T) algemene bijstand</p> <p>Gemeente I.1 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/01</p>	<p>Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente I.1 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/02</p>	<p>Besteding (jaar T) IOAW</p> <p>Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/03</p>	<p>Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/04</p>	<p>Besteding (jaar T) IOAZ</p> <p>Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/05</p>	<p>Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/06</p>
				€ 145.706.782	€ 2.621.852	€ 5.798.456	€ 28.456	€ 556.546	€ 1.976
				<p>Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud</p> <p>Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/07</p>	<p>Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud</p> <p>Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/08</p>	<p>Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/09</p>	<p>Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet</p> <p>Gemeente I.7 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/10</p>	<p>Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)</p> <p>Gemeente I.7 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/11</p>	<p>Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R Indicator: G2/12</p>
				€ 3.744.965	€ 418.293	€ 0	€ 4.540.806	€ 0	€ 54.334

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslag affaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G2/14</i>					
			€ 25.728	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/06</i>	
			€ 118.537	€ 79.461	€ 287.953	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijschulden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslag affaire	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijschulden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijschulden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekking BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijschulden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire			
			Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/07</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/08</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/09</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3/11</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	

(Tozo)_gemeentedeel 2022						
Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 961	€ 0	€ 155.360	€ 75.272	€ 1.075
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 526	€ 0	€ 24.409	€ 22.483	€ 121
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.308	€ 0	€ 48.961	€ 34.684	€ 62
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 1.482	€ 0	€ 10.446	€ 8.157	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 1.154	€ 0	€ 10.421	€ 67	€ 0
6	Totaal	€ 5.431	€ 0	€ 249.597	€ 140.663	€ 1.258
Kopie regeling		Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>		<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
6	Totaal	0	0			
Kopie regeling		Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>		<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					

			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeiën uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6	Totaal	0	0	0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022		Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente			
				<i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>			
				€ 74.969	€ 0	Ja			

SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/04</i>			
			€ 17.326	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G13/05</i>	
			€ 0	€ 0	€ 1.758	€ 0	Ja	
VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T)	Besteding (jaar T)			
			Afspraak	Realisatie				
			<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: H1/01</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: H1/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H1/03</i>			
			38	30	€ 892.268			
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/02</i>				
			€ 2.519.468	€ 3.268.137				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T)	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
					Onroerende zaken	roerende zaken	overige kosten	

			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
		1	1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw Sport050	€ 796.243	€ 796.243	€ 0	€ 0	
		2	1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw VGB-Groenewei	€ 46.318	€ 46.318	€ 0	€ 0	
		3	1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw VGB-Rummerinkhof	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw VGB-Karrepad/Molukkens traat	€ 227.692	€ 227.692	€ 0	€ 0	Dit is de herbouw van een afgebrand gymlokaal die daarom niet in de begroting stond en ook niet in de aanvraag is meegenomen. Dit betreft een artikel 13 activiteit.
		5	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud	€ 732.300	€ 732.300	€ 0	€ 0	
		6	2.1 - Roerende zaken - Aankoop Routine - investering	€ 3.189	€ 0	€ 3.189	€ 0	
		7	2.1 - Roerende zaken - Aankoop Exploitatie	€ 27.784	€ 0	€ 27.784	€ 0	
		8	2.2 - Roerende zaken - Dienstverlening	€ 562.584	€ 0	€ 562.584	€ 0	
		9	2.3 - Roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 617.693	€ 0	€ 617.693	€ 0	
		10	3.1 - Mengpercentage	€ 254.334	€ 0	€ 0	€ 254.334	
VWS	H7	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting	
			Gemeenten	Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H7/01	Aard controle R Indicator: H7/02	Aard controle R Indicator: H7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/05	
		1	houding en handelen bij opvoedzorgen/330890	€ 25.080	€ 25.080	Ja		
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H7/06	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/07				

			Ja	Ja					
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02</i>	<i>Gerealiseerd</i>	<i>Gerealiseerd</i>	<i>Gerealiseerd</i>	<i>Gerealiseerd</i>	
					<i>Aard controle R Indicator: H8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H8/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06</i>	
			1	1033667	€ 851.423	€ 0	€ 451.423	€ 0	€ 851.423
			2	1042231	€ 377.166	€ 0	€ 377.166	€ 0	€ 377.166
				Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)				
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08</i>							
VWS	H10	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020	1033667	Ja					
			1042231	Ja					
			Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H10/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H10/06</i>	
			Ja	Ja	Nee	Het strategisch vastgoedplan omschrijft een ontwikkeling waar meerdere factoren een rol spelen. Het betreft de verkoop van grond en panden. Deze ontwikkelingen nemen tijd. Onlangs is een akkoord bereikt tussen Elker en de gemeente Groningen op grond waarvan vervolgstappen kunnen worden gezet en het strategisch vastgoedplan (SVP) afgerond kan worden. De inhoudelijke beweging die omschreven wordt in het SVP wordt door de gemeente ondersteund.	€ 40.995	€ 70.550	

			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/07</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/08</i>	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/09</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/10</i>	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/11</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/12</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/13</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/14</i>	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H10/15</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/16</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H10/17</i>	
			€ 173.432	€ 733.521	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H12/01</i>	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H12/02</i>	Eindverantwoording? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H12/03</i>			
			€ 237.797	Ja	Ja			
VWS	H13	Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H13/01</i>	Besteding (jaar T) activiteiten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H13/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) activiteiten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H13/03</i>	Eindverantwoording? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H13/04</i>		
			Ja	€ 104.090	€ 2.939.954	Ja		
VWS	H14	SPUK expertisecentra jeugdhulp	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H14/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022 <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H14/02</i>	Eindverantwoording? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H14/03</i>	Optionele toelichting <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H14/04</i>	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H14/05</i>	
			€ 1.596.749	€ 1.680.391	Nee		Ja	
VWS	H15	Specifieke uitkering tijdelijk vergroten van beschikbaarheid van acute jeugd-ggz capaciteit	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H15/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022 <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: H15/02</i>	Plannen uitgevoerd conform aanvraag? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H15/03</i>	Optionele toelichting <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H15/04</i>	Eindverantwoording? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H15/05</i>	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H15/06</i>

			€ 1.073.977	€ 1.303.855	Nee	Er is vertraging opgetreden in de uitvoering plannen. Door krapte op de arbeidsmarkt hebben we de benodigde uitbreiding van fte's niet binnen de geplande termijnen kunnen realiseren. Daarnaast is door corona het ziekteverzuim hoger gebleken waardoor vertraging in de plannen is opgetreden. Omdat dit een landelijk probleem is, is de regeling op 27 september 2022 gewijzigd en is de einddatum van de regeling opgeschoven naar 31 december 2023.	Nee	Ja
VWS	H20	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021	Betreft naam onderdeel	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd art. 5 in lid 2)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/06</i>
			1 Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	Ja	Ja	Nee	Het strategisch vastgoedplan omschrijft een ontwikkeling waar meerdere factoren een rol spelen. Het betreft de verkoop van grond en panden. Deze ontwikkelingen nemen tijd. Onlangs is een akkoord bereikt tussen Elker en de gemeente Groningen op grond waarvan vervolgstappen kunnen worden gezet en het strategisch vastgoedplan (SVP) afgerond	€ 4.412

					kan worden. De inhoudelijke beweging die omschreven wordt in het SVP wordt door de gemeente ondersteund.	
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/12</i>
1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 4.412	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Kopie naam onderdeel	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art.4 lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/15</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/16</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/17</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/18</i>
1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)	Activiteit Ombouw separeerruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer beschikt over een separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Besteding realisatie activiteit ombouw separeerruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) ombouw separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b)

	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/19</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/20</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/21</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/22</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/23</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/24</i>
1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	Nee	Ja	€ 0	€ 0
	<i>Kopie naam onderdeel</i>	<i>Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)</i>	<i>Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b)</i>	<i>Optionele toelichting</i>		
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/25</i>	<i>Aard controle R Indicator: H20/26</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/27</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/28</i>		
1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	€ 11.564	€ 11.564	Elker is in 2022 gestart met de trainingen op het gebied van de-escalerend werken, intervisie en praktijkbegeleiding, trainingen motiverende gespreksvoering en observeren en signaleren. Deze trainingen lopen door in 2023. Doordat deze trainingen op het gebied van relationele veiligheid nog niet zijn afgerond, is de afzonderingsruimte nog niet definitief gesloten. Deze ruimte wordt in principe niet ingezet, maar zorgt voor een veiligheidsgevoel bij de medewerkers. De afzonderingsruimte wordt per 1 april 2023 definitief gesloten.		
	<i>Eindverantwoording (Ja/nee)</i> <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H20/29</i>					
	Nee					

VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Aard controle R Indicator: H21/03	Aard controle R Indicator: H21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Nee	Nog geen besteding plaatsgevonden.	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	H22	Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Gerealiseerde activiteit aanstellen regionaal projectleider voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' in het jaar 2022? (Ja/Nee)	Toelichting (Toelichting verplicht indien bij H22/03 "Nee" is ingevuld)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
			Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie				
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: H22/01	Aard controle R Indicator: H22/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H22/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H22/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H22/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H22/06
			€ 75.000	€ 75.000	Ja		Ja	Ja
VWS	H24	Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022	Projectnummer	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee)	Besteding activiteiten (jaar T)	Correctie besteding realisatie activiteiten (jaar T-1)	Definitieve besteding realisatie activiteit (jaar T-1)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H24/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H24/02	Aard controle R Indicator: H24/03	Aard controle R Indicator: H24/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H24/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H24/06
		1	1044240	Ja	€ 2.958.028	€ 0	€ 0	Ja
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T)	Totale definitieve exploitatietekort	Totale cumulatieve besteding	Eindverantwoording	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05	
		1	SPUKIJZ21-22110	-€ 535.217	€ 987.843	€ 987.843	Ja	
			Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.

			Indicator: H25/06	Indicator: H25/07	Indicator: H25/08	Indicator: H25/09	Indicator: H25/10	Indicator: H25/11
1			Sportcentrum Kardingse	Nov + dec 2021	€ 395.647	€ 395.647	€ 0	€ 395.647
2			Scharlakenhof	Nov + dec 2021	€ 30.140	€ 30.140	€ 30.140	€ 30.140
3			Helperzwembad	Nov + dec 2021	€ 22.107	€ 22.107	€ 0	€ 22.107
4			Zwembad De Parrel	Nov + dec 2021	€ 26.267	€ 26.267	€ 0	€ 26.267
5			Sportcentrum Kardingse	jan-22	€ 22.602	€ 272.926	€ 272.926	€ 272.926
6			Helperzwembad	jan-22	€ 33.833	€ 139.747	€ 139.747	€ 139.747
7			Zwembad De Parrel	jan-22	€ 4.621	€ 101.009	€ 101.009	€ 101.009
GRO	GRO2 C	Verkeer en vervoer Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: GRO2C/01	Indicator: GRO2C/02	Indicator: GRO2C/03	Indicator: GRO2C/04	Indicator: GRO2C/05	Indicator: GRO2C/06
1			2018-018748	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 672.169	€ 0	€ 2.194.865	
2			2019-087182	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 166.961	€ 0	€ 172.824	
3			2021-011960	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 9.273.255	€ 0	€ 28.970.427	
4			2021-040338	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 42.787	€ 0	€ 51.268	
5			2021-040382	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 4.697	€ 0	€ 4.697	
6			2021-104708	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 97.188	€ 0	€ 194.375	
7			2017-034547	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
8			2018-047446	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
9			2018-051701	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
10			2018-051708	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
11			2019-040428	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
12			2019-087177	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
13			2019-087183	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 110.422	€ 0	€ 110.422	
14			2020-026467	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
15			2021-035153	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
16			2021-040397	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
17			2022-116972	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	

			18	2022-116976	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
			19	2022-131255	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
				<i>Indicator: GRO2C/07</i>	<i>Indicator: GRO2C/08</i>	<i>Indicator: GRO2C/09</i>	<i>Indicator: GRO2C/10</i>	<i>Indicator: GRO2C/11</i>	
			1	2018-018748	€ 168.042	€ 0	€ 548.716	Nee	
			2	2019-087182	€ 83.480	€ 0	€ 86.412	Nee	
			3	2021-011960	€ 6.286.512	€ 0	€ 19.639.592	Nee	
			4	2021-040338	€ 21.394	€ 0	€ 25.634	Nee	
			5	2021-040382	€ 2.348	€ 0	€ 2.348	Nee	
			6	2021-104708	€ 58.313	€ 0	€ 116.625	Ja	
			7	2017-034547	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			8	2018-047446	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			9	2018-051701	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			10	2018-051708	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			11	2019-040428	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			12	2019-087177	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			13	2019-087183	€ 42.500	€ 0	€ 42.500	Nee	
			14	2020-026467	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			15	2021-035153	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			16	2021-040397	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			17	2022-116972	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			18	2022-116976	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			19	2022-131255	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
GRO	GRO2 1C	Regiospecifiek pakket (RSP)		Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen		<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>

			Indicator: GRO21C/01	Indicator: GRO21C/02	Indicator: GRO21C/03	Indicator: GRO21C/04	Indicator: GRO21C/05	Indicator: GRO21C/06
			1 2016-17.221/13/A.10, VV	2.5 Openbaar vervoer	€ 98.255		€ 5.733.249	
			2 2020-107066	2.5 Openbaar vervoer	€ 6.441.084		€ 15.775.104	
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO21C/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO21C/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/11</i>	
			1 2016-17.221/13/A.10, VV	€ 64.394		€ 5.157.281	Ja	
			2 2020-107066	€ 377.483		€ 924.507	Nee	
			Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het (taakveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
					De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO7C/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: GRO7C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/06</i>
			1 2019-088738/46/V2	Dorpsvernieuwing Ten Boer; strategische verwervingen	€ 0		€ 1.461.679	
			2 2019-039388/26/A.23	Meerkosten sloop en nieuwbouw huurwoningen Ten Post	€ 390.000		€ 4.036.031	
			3 2020-080036	Wijkenergieplan / transitieplan	€ 63.762		€ 278.714	
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
GRO	GRO7 C	Nationaal Programma Groningen						
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen						

GRO	GRO8 C	Leefbaarheid Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/07	Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/11	
				Aard controle R Indicator: GRO7C/08	Aard controle R Indicator: GRO7C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/10			
			2019-088738/46/V2	€ 0		€ 1.461.679	Nee		
			2019-039388/26/A.23	€ 383.969		€ 4.030.000	Ja		
			2020-080036	€ 0		€ 200.000	Ja		
		Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfor matie		Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T		Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen		Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/02	Aard controle R Indicator: GRO8C/03	Aard controle R Indicator: GRO8C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/06	
			1 2021-046897	Coronasteun Groninger Museum 2020	€ 0		€ 615.000		De huurverlaging is opgenomen als besteding
			2 2021-028125	Regionaal arrangement leefbaarheidsprogr amma provincie Groningen	€ 61.534		€ 122.944		
			3 2019-095902/46/A.13	Founded in Groningen	€ 224.020		€ 840.626		
			4 2021-028125	Regionaal arrangement leefbaarheidsprogr amma provincie Groningen	€ 88.604		€ 88.604		
		Kopie beschikingsnummer		De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoord ing (Ja/Nee)		
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen		

				provinciale middelen	laste van alleen provinciale middelen	besteding meer voor wilt verantwoorden
		<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
		<i>Indicator: GRO8C/07</i>	<i>Indicator: GRO8C/08</i>	<i>Indicator: GRO8C/09</i>	<i>Indicator: GRO8C/10</i>	<i>Indicator: GRO8C/11</i>
1	2021-046897		€ 0		€ 306.000	Ja
2	2021-028125		€ 61.534		€ 122.944	Nee
3	2019-095902/46/A.13		€ 71.250		€ 352.500	Ja
4	2021-028125		€ 88.604		€ 88.604	Nee
100						

Begrotingsoverschrijdingen

Deel programma	Actuele begroting lasten	Rekening lasten	Over-schrijding	Soort over-schrijding*	Toelichting > 500 duizend euro
01.1 Economie en Ruimte	39.967	45.111	5.144	6	In 2023 werd pas duidelijk wat het financiële gevolg is van de stellige uitspraak van de commissie BBV in 23 september 2022 t.a.v. de activa op de balans. Met deze stellige uitspraak is het noodzakelijk om het viaduct bij bedrijventerrein Westpoort op de balans af te waarderen, omdat wij hierbij dezelfde verwerkingswijze moeten hanteren als het Rijk. De omvang van de afboeking bedraagt ca. 8,5 miljoen euro. In hetzelfde deelprogramma zijn ook meerdere voordelen in de lasten, waardoor het nadelig effect gedeeltelijk is gecompenseerd.
01.2 Mobiliteit	37.988	38.860	872	6	De overschrijding wordt met name veroorzaakt door het treffen van een verplichting voor de extra bijdrage aan Qbuzz ad 1,6 miljoen euro (raadsbrief november 2022). Daarnaast zijn er op dit deelprogramma een aantal voordelen in de lasten van afgerond 700 duizend euro waardoor er op dit deelprogramma een nadeel resteert van 872 duizend euro.
03.1 Werk en inkomen	317.248	318.885	1.637	3	De overschrijding van de lasten worden gecompenseerd door directe baten. Vanuit het noodpakket energiekosten (in de raad vastgesteld op 2 november 2022) zijn middelen beschikbaar gesteld om aan huishoudens een energietoeslag toe te kennen. De aanvraagtermijn voor deze toeslag is verlengd naar 28 februari 2023. Aanvragen in 2023 m.b.t. de energietoeslag 2022 worden als verplichting opgenomen. In het college van 21 maart 2023 (registratienummer 48421-2023) is besloten een splitsing in het energietoeslag bedrag van 2023 toe te passen en in het eerste half jaar van 2023 toeslagen van 500 euro uit te keren aan de doelgroep van de energietoeslag 2022. Ook dit leidt tot een verplichting in 2022. De dekking van 11,2 miljoen euro komt uit de decembercirculaire 2022 en is als bate opgenomen in deelprogramma 4.3.
04.2 College, raad, wijk vernieuwing en gebiedsgericht werken	67.278	73.885	6.427	3	De overschrijding van de lasten worden gecompenseerd door directe baten. Het gaat hier om de volgende budgetoverschrijdingen waarvoor baten zijn ontvangen. Voor de uitvoering van de subsidieregeling 'Blok B' (onderdeel Bestuursakkoord) is een incidentele subsidie van het Rijk ontvangen van 4,4 miljoen

				euro. Verder is voor de uitvoering van de subsidieregeling 'Versterkingsopgave Groningen Batch 1.588' is een incidentele subsidie van het Rijk ontvangen van 7,3 miljoen euro. De extra middelen zijn beschikbaar via het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).
04.3 Algemene inkomsten	10.639	11.269	630	3 De overschrijding betreft hogere rentelasten in verband met de stijging van de marktrente van onze leningen. Hier staan gerelateerde baten tegenover op de onderdelen aandelen/deelnemingen & treasury in hetzelfde beleidsveld en deelprogramma.
04.4 Overhead en ondersteuning organisatie	131.600	132.569	969	6 De overschrijding wordt o.a. veroorzaakt door een incidentele last voor een dotatie aan de reorganisatievoorziening om de komende jaren aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Daarnaast zijn de ICT lasten hoger dan begroot door aanpassingen van licenties en software, hogere onderhoudskosten en prijsstijgingen. Tenslotte is een toename van de verzekeringspremies in verband met een nieuwe aanbesteding per 2022. De verhoogde tarieven zijn in de begroting 2023 verwerkt en wordt dus de komende jaren rekening mee gehouden.

* Indeling begrotingsoverschrijdingen (BBV kadernota rechtmatigheid):

3. Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.

6. Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belasting naheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.

NB: Kredietoverschrijdingen zijn opgenomen in [overzicht 4 Investerings](#).

Overzichten

1. Hervormingen
2. Subsidies en inkomensoverdrachten
3. Personeelskosten
4. Investerings
5. Grondexploitaties
6. Intensiveringen
7. Samenwerkingsverbanden
8. Incidentele middelen gemeentefonds
9. Meerjarige exploitatieprojecten
10. Kapitaallasten
11. SIF-middelen
12. Vennootschapsbelasting
13. Wettelijke indicatoren
14. Bestuur

Hervormingen

In deze jaarrekening rapporteren wij over de nog niet gerealiseerde hervormingen voor het jaar 2022. Het nadeel bedraagt 4,460 miljoen euro en wordt gecompenseerd door het totale rekeningresultaat over 2022.

Totaal (bedragen x 1.000 euro)	Opgaven	Realisatie	Afwijking	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
Hervormingen tot en met begroting 2019	2.277	2.278	1	-	1
Hervormingen begroting 2020	40.506	35.369	-5.137	-5.137	-
Hervormingen begroting 2021	6.754	6.754	-	-	-
Hervormingen begroting 2022	21.811	21.311	-500	-500	-
Vrijval intensiveringen weglek tarieven	-	1.176	1.176	1.176	-
Totaal	71.348	66.888	-4.460	-4.461	1

Hierna worden de afwijkingen toegelicht. Ten opzichte van de tweede voortgangsrapportage van dit jaar zijn geen significante afwijkingen te melden.

Hervormingen begroting 2020 (nadeel 5,137 miljoen euro)

In de begroting 2020 is een aantal hervormingsmaatregelen vastgesteld die dit jaar niet volledig zijn gerealiseerd. Het gaat hier om de onderstaande maatregelen. Het nadeel bedraagt 5,1 miljoen euro.

Hervormingen begroting 2020 (bedragen x 1.000 euro)	Opgaven	Prognose realisatie	Afwijking	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
Subsidies van overheden	1.000	-	-1.000	-1.000	-
Organisatorische inrichting	2.500	-	-2.500	-2.500	-
Leniger en flexibeler begroten	2.400	-	-2.400	-2.400	-
Fricriebudget hervormingen	-763	-	763	763	-
Overige maatregelen	35.369	35.369	-	-	-
Totaal	40.506	35.369	-5.137	-5.137	-

Subsidies van overheden

Voor innovatieve doelen en ambities is op veel thema's EU geld beschikbaar. Op dit moment hebben we onze inzet op het daadwerkelijk schrijven van Europese projecten ad hoc geregeld via de capaciteit van verschillende programma's. Daarnaast heeft de gemeente Groningen een woondeal met de rijksoverheid gesloten. Zo komen Groningse projecten in aanmerking voor een bijdrage uit een speciaal fonds. Door middel van deze maatregel willen we een team vormen om gestructureerd subsidies binnen te halen en te verantwoorden. Het betreft 1 miljoen euro incidenteel voor de jaren 2020 t/m 2023. Deze bezuiniging is tot nu toe niet gerealiseerd en leidt daarom voor 2022 tot een nadeel van 1 miljoen euro.

Organisatorische inrichting

Per 2021 is hiervoor een taakstelling opgevoerd, oplopend naar 3 miljoen euro in 2023. Voor 2022 is het te bezuinigen bedrag bepaald op 2,5 miljoen euro. De inventarisatie van maatregelen heeft niet geleid tot invulling van deze bezuiniging. Voor de begroting 2023 is deze taakstelling via de opgaven opgelost.

Leniger/flexibeler begroten

Voor het nadeel op leniger en flexibeler begroten staan voordelen tegenover bij het gemeentefonds (onderuitputting BTW-compensatiefonds) en de OZB. In de begroting 2022 zijn deze voordelen structureel voor deze

maatregel ingezet. Daarmee resteert nog een in te vullen taakstelling van 2,4 miljoen euro. Concrete invulling is nog niet aan de orde. Deze maatregelen wordt daarom vooralsnog op rekeningbasis ingevuld. Dat betekent op dit begrotingsonderdeel een nadeel. Op andere programma's is sprake van voordelen.

Fricriebudget hervormingen

In de begroting is voor 2022 is een frictiebudget bezuinigingen beschikbaar gesteld van 763 duizend euro. Deze valt vrij ter dekking van de nadelen op het totaal van de hervormingen.

Hervormingen begroting 2022 (nadeel 500 duizend euro)

Op de hervormingen uit de begroting 2022 verwachten wij een nadeel van 500 duizend euro.

Hervormingen begroting 2022 (bedragen x 1.000 euro)	Opgaven	Prognose realisatie	Afwijking	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
Extra opbrengsten subsidies	500	-	-500	-500	-
Overige maatregelen	21.311	21.311	-		-
Totaal	21.811	21.311	-500	-500	-

Extra opbrengsten subsidies

In de begroting was al rekening gehouden met incidentele opbrengsten uit subsidies van de EU of het Rijk. Met ingang van de begroting 2022 is de verwachting uitgesproken dat voor 2022 en 2023 incidenteel 500 duizend euro per jaar extra opbrengsten kan worden gerealiseerd. Deze extra bezuiniging wordt in 2022 niet gerealiseerd en levert daarom voor 2022 een nadeel op.

Vrijval intensiveringsmiddelen weglekeffect hervormingen op tarieven (voordeel 1,176 miljoen euro)

In de begroting is een structureel budget opgenomen voor weglekeffecten op tarieven in verband met hervormingen. Dit budget ad 1,176 miljoen euro is in 2022 niet ingezet en valt daarom vrij.

Ter dekking van de nadelen op de hervormingen voegen we de incidentele vrijval toe aan deze rapportage.

Programmaverantwoording

Het nadeel op de hervormingen komt volledig tot uitdrukking op het deelprogramma 4.2 College, raad, wijkvernieuwing en wijkgericht werken.

Subsidies en inkomensoverdrachten

Deelprogramma		(bedragen X 1.000 euro)		
		Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022
	Hulpkostenplaatsen	0	0	0
01.1	Economie en werkgelegenheid	6.991	13.553	9.963
01.2	Mobiliteit	1.571	1.651	4.248
01.3	Wonen	273	2.741	1.732
02.1	Kwaliteit leefomgeving	8.395	8.790	9.480
02.2	Veiligheid	21.094	21.717	22.067
03.1	Werk en inkomen	198.833	223.409	230.358
03.2	Onderwijs	10.081	13.231	12.166
03.3	Welzijn, gezondheid en zorg	258.456	288.059	285.856
03.4	Sport en bewegen	3.341	4.933	4.723
03.5	Cultuur	30.136	33.009	30.888
04.1	Dienstverlening	3.372	4.150	3.805
04.2	College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	1.540	14.598	26.520
04.3	Algemene inkomsten en post onvoorzien	425	425	367
04.4	Overhead en ondersteuning organisatie	698	758	848
Eindtotaal		545.207	631.025	643.021

Personeelskosten

Overzicht formatie primitief, formatie actueel en bezetting rekening

Totaal	Primitieve begroting 2022 Toegestane (begrote) formatie		Actuele begroting 2022 Toegestane (begrote) formatie		Rekening 2022 Gemiddelde personele bezetting	
	fte	euro	fte	euro	fte	euro
	Personeel in dienst:					
Totaal loonsom en fte's personeel in dienst	2.798	220.532	2.992	229.785	2.902	228.416
Waaronder bovenformatief personeel						
Aantal fte en kosten	16	1.190	9	1.190	9	744
Totaal loonsom en fte's ambtelijk personeel	2.798	220.532	2.992	229.785	2.902	228.416
Stagiaires en werkplekken (waaronder BBL-trajecten)						
		156		150		250
Bestuur	53	2.426	53	2.426	53	2.544
WSW	781	29.662	862	29.662	797	29.787
WWB		373		373		451
Subtotaal Bestuur, WSW, WWB	834	32.461	915	32.461	850	32.781
Externe inhuur		14.447		19.536		38.181
Voormalig personeel						
Wachtgelden		237		106		307
FLO/FPU/Overig		447		447		254
Overig		0				
Totaal voormalig personeel		684		553		561
AF:						
Gedetacheerde uitleen		-3.789		-3.775		-5.649
Verhaal salaris		-377		-424		-2.229
Subtotaal gedetacheerde uitleen, verhaal salaris		-4.166		-4.200		-7.878
Overige personeelskosten						
Vorming en opleiding		3.379		4.722		3.408
Werving en selectie		83		83		245
Bedrijfsgezondheidszorg		575		550		598
Personele vergoedingen en verstrekkingen		794		1.049		1.373
Overig		1.850		1.345		566
Totaal overige personeelskosten		6.680		7.749		6.191
Totaal generaal fte's en personele lasten	3.632	270.794	3.907	286.033	3.752	298.502

Investerings

In 2022 is, exclusief grondexploitaties, voor 121,7 miljoen euro geïnvesteerd. Hier gaan wij nader in op die investeringen in relatie tot de daarvoor beschikbaar gestelde kredieten. De basis hiervoor is het overzicht zoals die hieronder staat. De investeringen in grondexploitaties worden in overzicht Grondexploitaties van de rekening toegelicht.

Bij de restant kredieten voorgaande jaren hebben administratieve correcties plaatsgevonden. 3 kredieten zijn omgezet naar een Grondexploitatie en dus uit het overzicht investeringen gehaald. Per saldo gaat het om 759 duizend euro. Bij het krediet voor Visie Stadslogistiek is een bedrag van 400 duizend euro toegevoegd. Dit krediet was al wel beschikbaar gesteld maar nog niet in dit overzicht opgenomen.

Samenvattend leidt dit tot de volgende stand van de restantkredieten:

Restantkrediet begin 2022	Bedragen x 1 miljoen euro
Eindstand jaarrekening 2021	364,050
Hart van Ten Boer	-0,519
Ten Post Nije Buurt (IMVA)	-0,202
Theda Mansholtlocatie Haren (IMVA)	-0,038
Visie Stadslogistiek	0,400
Nieuw begin stand 1-1-2022	363,692

Het overzicht kan als volgt worden samengevat:

Bedragen x 1 miljoen euro	
Beschikbare kredieten:	
Restantkredieten voorgaande jaren	363,692
In 2022 nieuw gevoteerde kredieten	323,176
Totaal beschikbaar aan kredieten	686,868
Investerings in 2022 (-/-)	121,707
Saldo van afgesloten kredieten (-/-)	19,783
Restantkredieten over naar 2023	545,377

Begin 2022 stond voor 363,7 miljoen euro aan kredieten open uit voorgaande jaren. In 2022 stelde de raad voor 323,2 miljoen euro aan nieuwe kredieten beschikbaar. In totaal was daardoor in 2022 voor 686,9 miljoen euro aan investeringskredieten beschikbaar. Met deze kredieten is in 2022 voor 121,7 miljoen euro aan investeringen verricht. Bij in 2022 afgesloten kredieten is per saldo voor 19,8 miljoen euro aan onderschrijdingen geweest. Als uitkomst staat daardoor eind 2022 nog voor 545,4 miljoen euro aan kredieten open die overgaan naar 2023 om in 2023 of latere jaren afgewikkeld te worden. Dit beeld wordt hieronder verder toegelicht.

Restantkredieten, over te boeken naar 2023

Investeringsprojecten strekken zich vaak over langere perioden uit en kredieten kennen daardoor vaak een looptijd van meerdere jaren. Om een beeld te geven van de looptijden van kredieten wordt in het Overzicht Investerings ook de tijdsplanning van het krediet vermeld. Dat is het jaar waarin het krediet is toegekend tot en met het verwachte jaar van de financiële afwikkeling. Te zien valt dat sommige kredieten looptijden hebben van wel acht tot tien jaar. Gedurende die jaren blijven kredieten dus openstaan. Verder is het zo dat het overgrote deel van de in enig jaar (nieuw) verstrekte kredieten pas in de loop van dat jaar beschikbaar wordt gesteld. Zelfs tot in december worden door uw raad kredieten gevoteerd. Van de door de raad in enig jaar gevoteerde kredieten gaat dan ook meestal het overgrote deel als restantkrediet over naar het volgende jaar. Eind 2022 stond 545,4 miljoen euro aan restantkredieten open.

Kredietoverschrijdingen

Eind 2022 is er sprake van 13 kredietoverschrijdingen:

- Vervangingsinvesteringen 2019 Spot Groningen (2 duizend euro), Onderwijshuisvesting Groningen Zuid: vernieuwing Brederoschool (3 duizend euro), Verbeteren Sleedoornpad (8 duizend euro), Kunstgrasveld Esserberg (13 duizend euro), Borgmanschool Ebbingekwartier (30 duizend euro), West End omzetten natuurgras naar kunstgras (41 duizend euro), Vervanging bijveld vvGlimmen + vervanging verlichting (43 duizend euro), Vervanging veld 2 sportpark Het Noorden (45 duizend euro), Vervanging velden 1, 3 en pupveld + verlichting De Koepel (50 duizend euro) zijn afgerond. Conform de financiële verordening 2022, artikel 10, is geen aanvullende kredietaanvraag in procedure gebracht;
- BIVI Bestemming Binnenstad/herinrichting Oost-West (266 duizend euro) hiervoor is in mei 2023 aanvullend krediet vastgesteld;
- Sontplein, sloop Arriva-locatie (626 duizend euro) hiervoor is in mei 2023 aanvullend krediet vastgesteld;
- Michi-Noeki Zaagmuldersweg (5 duizend euro) hier wordt in 2023 aanvullend krediet voor aangevraagd;
- Veiligheidscamera's (36 duizend euro) hier wordt in 2023 krediet voor aangevraagd.

Omschrijving	Tijdsplanning	Kredieten voorgaande jaren	Realisatie Voorgaande jaren	Restant-krediet	In 2022 nieuw gevoteerd krediet	Realisatie in 2022	indien gereed onder-schrijving of over-schrijving	Overboeking restant naar 2023
1e inricht. gymzaal Rummerinkhof 2018	2018-2019	53	23	30		5	25	0
1e inricht. Peter Petersen school 2018	2018-2019	15	0	15		0	15	0
1e inrichting de Borg	2019-2020	15	0	15		0	15	0
1e inrichting Peter Petersen S	2018-2019	14	0	14		0	14	0
2 Kleedkamers sportpark Engelbert	2020-2020	387	14	373		301	72	0
2 Kleedkamers sportpark Hoogkerk BTW	2020-2020	269	175	94		84	10	0
Aankoop parkeergarage Centrum	2021-2024	3.500	0	3.500		0		3.500
Aanleg beregeningsinstallaties natuurgrassportvelden	2021-2021	842	445	397		292		106
Aanleg verbindende bruggen Paddepoel	2021-2022	350	0	350		193		157
Aanschaf woonwagens KET	2020-2021	400	0	400		0		400
Aanvullend krediet gestegen bouwkosten scholen	2022-2022				4.000	0		4.000
aanvullend krediet herijking afval- en grondstoffenbeleid	2021-2023	1.003	0	1.003		0		1.003
Bestemmingsplan Raadhuisplein	2019-2026	250	198	52	130	76		106
BIVI Bestemming Binnenstad / herinrichting Oost-West	2016-2023	20.430	19.378	1.052	1.045	2.364		-266
BIVI Herinrichting Grote Markt	2020-2023	14.000	1.798	12.202		2.180		10.022
BIVI Voorbereidingskrediet Dudok aan het Diep	2019-2020	400	412	-12	2.850	252		2.586
BIVI Voorbereidingskrediet Herinrichting Rodeweeshuisstraat	2020-2021	437	178	259	657	301		614
Blaashal Hoogkerk	2021-2021	541	485	56		49	7	0
Borgmanschool Ebbingekwartier:	2007-2020	8.094	8.085	9		39	-30	0
Bushaltes Ring Zuid Haltes Brailleweg	2020-2021	35	0	35		0		35

Bushaltes Ring Zuid Haltes Vondellaan - Van Iddekingeweg	2020-2021	130	0	130		0		130
Caspomor Park	2021-2022	300	304	-4		-50	46	0
De Borg (omz.tijd.huisvesting)	2018-2019	2.053	1.932	121		91		30
De Suikerzijde Uitvoeringskrediet gebiedsontwikkeling (IMVA)	2020-2021	8.200	4.813	3.387		2.953	434	0
De Suikerzijde Uitvoeringskrediet gebiedsontwikkeling (MVA)	2020-2021	1.000	0	1.000		44	956	0
Diverse ommetjes kleine dorpen	2022-2022				450	0		450
Driebond Meeroevers	2018-2019	4.056	1.515	2.541		2.393		148
Eerste fase Kardings Ontzet	2020-2021	330	117	213		5		208
Energiebesparende maatregelen sc	2018-2019	126	27	99		0		99
Energiebesparende maatregelen scholen PO	2019-2020	126	0	126		0		126
Evenemententerrein Stadspark	2021-2022	1.560	26	1.534	390	1.562		362
Fietsbewegwijzering en herkenbaarheid doorfietsroutes	2019-2020	275	4	271		10		261
Fietsenstalling Grote Markt	2019-2021	2.400	1.860	540		203		337
Fietsoversteek Hoornsedijk	2018-2019	300	289	11		0	11	0
Fietspad De Verbetering Hoogkerk II	2019-2020	300	139	161		0		161
Fietspad Kerklaan	2021-2022	1.200	0	1.200		5		1.195
Fietspad Noordwillemskanaal Assen - Groningen	2018-2019	686	0	686		0		686
Fietsroute GRO-Leek Peizerweg	2020-2022	432	122	310	1.377	0		1.687
Fietsstrategie(Fietspad Helperzoom, Midscheeps, Slimme route Hoofdstation)	2016-2016	4.900	3.484	1.416		324		1.092
Fietstunnel Papiermolen	2017-2018	4.200	0	4.200		2.100		2.101
Frisse scholen	2021-2022	1.785	175	1.610	1.890	1.621		1.879
Gebiedsontwikkeling De Suikerzijde	2022-2023				140.800	6.724		134.076
Gebiedsontwikkeling Reitdiepzone (+fietspad)	2018-2019	3.955	1.364	2.591		1.098		1.493
Gresco integrale aanpak 24 gebouwen	2017-2018	2.321	1.289	1.032		-9		1.041
Gresco Jaarkrediet	2015-2016	4.973	3.361	1.612		588		1.024
Gresco-Energie Stadsschouwburg	2015-2015	141	0	141		0		141
Gresco-isoleren appendages	2015-2015	71	0	71		0		71
Gresco-led verlichting Electronstraat	2015-2015	50	0	50		0		50
Gymzaal De Meet in Haren	2021-2022	250	88	162	3.075	270		2.968
Gymzaal Molukkenstraat	2020-2021	3.326	387	2.939		2.249		690
Harenerhof	2018-2019	209	145	64		0		64
Herhuisvesting ivm verkoop Gotenburgweg 46	2016-2016	2.807	2.578	229		0		229
Herinrichting Garmerwolde Dorpsweg	2022-2022				400	0		400
Herinrichting Lellens Borgweg	2022-2022				400	0		400
Herinrichting Nieuwe Boteringestraat	2021-2022	741	44	697		60		638
Herinrichting Vestdijklaan	2019-2020	738	602	136		-56		192
Herinrichting Winneweer Stadsweg	2022-2022				500	0		500
Herontwikkeling locatie St.Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG	2020-2021	37.408	361	37.047		993		36.054
Herziene exploitatiebegroting Paddepoel Zuidoost, grijs en groen	2016-2018	5.589	1.033	4.556		89		4.467
HOV-as west paterswoldseweg/koeriersterweg	2008-2020	14.517	13.978	539		0		539
huisvesting lederz	2018-2021	39.700	9.224	30.476		22.350		8.126

Ingebruikname extra lokaal St Michael	2018-2018	52	0	52		0		52
Kermisexploitantenterrein	2020-2021	2.233	332	1.901		1.842		60
Kiosk Zaagmuldersweg	2021-2022	139	0	139		94		45
Kleine verkeersmaatregelen 2008/2009/2010/2011	2009-2015	985	979	6		0	6	0
Klimaatadaptie Paddepoel	2019-2020	1.246	922	324		305		19
Kunstgras voetbal 1 Engelbert	2020-2020	877	528	349		248	101	0
Kunstgrasveld Esserberg	2021-2021	900	875	25		38	-13	0
Kwaliteitsimpuls P&R	2015-2017	1.825	1.782	43		0		43
Kwaliteitsimpuls tijdelijk fietsparkeren binnenstad	2022-2023				170	100		70
Laadinfrastructuur gemeentelijk wagenpark	2020-2021	1.234	496	738		68		671
Maatregelen verkeersveiligheid 2016	2016-2017	171	148	24		0		24
Maatregelen verkeersveiligheid 2018	2018-2019	147	0	147				147
Maatregelen verkeersveiligheid 2020	2020-2020	1.345	676	669		503		166
Maatregelen verkeersveiligheid 2021	2021-2021	180	0	180		0		180
Maatregelen verkeersveiligheid Eeldersingel	2021-2022	375	0	375		0		375
Maatregelen verkeersveiligheid Parallelweg Glimmen	2021-2022	65	0	65		0		65
Maatregelen verkeersveiligheid Paterswoldseweg	2021-2022	155	0	155		0		155
Meerstad Groene Wei Tersluis School	2018-2019	15.025	545	14.480		672		13.808
MFA De Weijert	2013-2019	11.670	9.592	2.078	-1.755	247		76
Michi-Noekie Zaagmuldersweg	2021-2022	144	0	144		149		-5
Montessori Vaklyceum Groningen - Vervanging semi permanente lokalen	2019-2019	1.600	0	1.600		0		1.600
Mooi extra post NL locatie	2016-2017	14.900	2.481	12.419		48		12.371
Netwerkanalyse auto-/fietsmaatregelen Groningen- Assen	2014-2015	7.108	5.256	1.852	-484	72		1.297
Netwerkanalyse HOV-maatregelen Groningen- Assen	2013-2017	14.196	12.760	1.436	790	2.111		115
Nieuwbouw Kindcentrum Ten Boer	2018-2020	13.173	11.417	1.756	-1.817	-67	6	0
Nieuwbouw Kunstwerf	2017-2017	6.666	6.559	107	413	165		355
Nieuwbouw Villa B	2017-2021	930	851	79		33		47
Onderwijshuisvesting Groningen Zuid: vernieuwing Brederoschool	2021-2022	675	0	675		678	-3	0
Openbare ruimte Treslinghuislocatie	2021-2022	330	0	330		209		121
Opvanglocatie De Held III	2022-2023				1.700	336		1.364
P+R Reitdiep	2014-2017	4.367	4.096	271		0		271
Parkeermaatregelen Helperplein en verl.Hereweg	2018-2019	90	38	52		0		52
Paterswoldseweg Ondertunneling en aanverwante werkzaamheden (ESGL)	2018-2019	19.484	19.037	447		11		436
Paterswoldseweg Tunnel		500	496	4		0		4
Peter Petersenschool	2022-2022	201		201	2.399	153		2.447
Plan van aanpak Oosterpoort- OPSB	2018-2018	171	133	38		38		0
Planvoorbereidingskrediet Paddepoelsterbrug	2022-2023				700	293		407
Programma OWH 2020: Aanschaf grond; Meerstad	2020-2020	385	0	385		0		385
Programma OWH 2020: Aanschaf tijdelijke lokalen; Meerstad	2020-2020	4.131	4.021	110		0		110
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; Meerstad	2020-2020	77	0	77		0		77
Programma OWH 2021 - De Poort - Bouwkundige aanpassingen	2021-2021	479	0	479		479		0

Programma OWH 2021 - G.S.V. Groningse schoolvereniging - OLP/Meubilair	2021-2021	65	0	65		65		0
Programma OWH 2021 - G.S.V. Groningse schoolvereniging - Uitbreiding	2021-2021	73	0	73		73		0
Programma OWH 2022 - nieuwbouw/uitbreiding - C.B.S. de Borg	2022-2022					85		85
Programma OWH 2022 - nieuwbouw/uitbreiding - Gestegen bouwkosten	2022-2022					2.035		2.035
Programma OWH 2022 - nieuwbouw/uitbreiding - Het Mozaïek	2022-2022					290		290
Programma OWH 2022 - nieuwbouw/uitbreiding - Zernike College, Montessori Vaklyceum	2022-2022					1.600		1.600
Programma OWH 2022 - OLP en/of Meubilair - Brederoschool	2022-2022					11	11	0
Programma OWH 2022 - OLP en/of Meubilair - De PIT Groningen	2022-2022					81	81	0
Programma OWH 2022 - OLP en/of Meubilair - de POL	2022-2022					46	46	0
Programma OWH 2022 - OLP en/of Meubilair - G.S.V. Groningse schoolvereniging	2022-2022					13	13	0
Programma OWH 2022 - OLP en/of Meubilair - IKC Groenewei	2022-2022					30	30	0
Realisatie nieuw fietspad parallel aan Platvoetspad	2021-2021	400	274	126			0	126
Reatauratie Dudok gebouw	2022-2023					860		860
Rehabilitaties wegen 2017		375	225	150			0	150
Renovatie Mozaïek	2019-2020	365	0	365			115	250
Reservering prijspeil en PM-posten IHP	2019-2020	1.504	0	1.504			0	1.504
Reservering prijspeil-PM posten	2018-2019	531	0	531			0	531
Revitalisering Stadhuis	2017-2020	16.074	9.307	6.767			5.298	1.469
Rioolwerkzaamheden + Rioolpompen- en gemalen 2018		1.100	1.100				0	0
Risicobuffer Inpassingskosten	2022-2023					1.000	0	1.000
Sanering riolering 2014-2018	2014-2018	41.289	39.445	1.845	-1.845		0	0
Sanering riolering 2019	2019-2021	4.797	4.549	247	-247		0	0
Sanering riolering 2020-2024	2020-2024	24.114	9.720	14.394	11.749		9.715	16.427
Scope uitbouw + indexering 2018	2018-2019	300	0	300				300
Skatepark Mikkellhorst Haren	2022-2023					215		215
Skatepark Stadspark	2022-2022					200		200
Sontplein, sloop Arriva-locatie (IMVA)	2021-2021	400	242	158			784	-626
SPRZ Groningen Spoorzone Prorail	2018-2023	63.639	19.697	43.942			9.273	34.669
SPRZ Kwaliteitsimpuls fietsparkeren Hoofdstation	2021-2022	450	0	450			16	434
SPRZ Voorbereidingskrediet insnijding Emmaviaduct	2021-2022	400	0	400			276	124
St. Michaëlschool - OLP/Meubilair	2019-2019	558	355	203			201	2
Stadhavens - Driebond herpl.kermissstandpl	2021-2022	1.341	0	1.341			38	1.303
Stadshavens 1 investeringsprogramma	2022-2023					116.708	1.150	115.558
Suikerzijderoute	2021-2022	14.500	1.345	13.155			2.060	11.095
TB Dorpsentree Sint Annen		150	133	17			0	17
Tiny Houses Westpark	2020-2021	35	57	-22	22		0	0
Toegankelijkheid bushaltes	2011-2015	3.194	3.020	174	-170		0	4
Toekomstvisie A-Kwartier	2016-2018	3.401	2.108	1.293			716	577
Topsport Zorgcentrum herinrichting parkeerterrein	2016-2017	92	0	92			0	92
totaal EKZ (nacalculatie) / Woonschepenhaven-2017	89.634	70.951	18.683			27	18.082

totaal Grote Markt	...-2019	223.919	204.340	19.579		1.184		18.394
totaal Winschoterdiep/Eemskanaal-2018	31.344	27.951	3.393		6		3.387
Transferium Hoogkerk	2006-2015	16.770	16.712	58		-17	75	0
Tunnel/Plein Stationsgebied Haren	2018-2019	10.917	5.427	5.490		443		5.047
Uitbreiding fietsstallingen P+R terreinen	2019-2020	200	200	0		-11	11	0
Uitbreiding fietsstalling Europapark	2021-2022	200	97	103		97		6
Uitbreiding St. Michaelschool	2017-2017	51	0	51		0		51
Uitvoering pluspakket	2021-2021	898	0	898		419		479
uitvoeringskrediet Geluidswerende maatregelen Buitenhof	2022-2023				400	24		376
Uitvoeringsprogramma brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen	2021-2022	2.238	10	2.228		385		1.843
UT Delfiahaven Hoogkerk	2020-2021	395	411	-16	70	52		2
Vastellingvoorkeurstracé fietsroute spoorlijn Groningen - Sauwerd	2018-2019	4.000	1.523	2.477	1.000	672		2.805
Veiligheidscamera's						36		-36
Vensterschool Borgmanschool Oosterparkwijk:	2015-2020	8.055	8.027	28		-47		75
Verbeteren fietstunnels Westelijke Ringweg	2021-2022	870	-42	912	50	43		919
Verbeteren Sleedoornpad	2021-2022	95	12	83		91	-8	0
Verbetering fietspaden Haren - Glimmen	2022-2023				1.054	0		1.054
Verbouwing Radesingel	2017-2020	500	498	2		0		2
Verbreding fietspad Lintdal	2018-2019	100	84	16		0		16
Verduurzaming openbare verlichting Led armaturen 2019	2019-2021	3.200	764	2.436		1.495		941
Verleggen riolering aanpak ringweg Zuid	2016-2017	20.000	15.634	4.366	-4.366	0		0
Verlengde verkenning Zuidelijke Ringweg	2008-2020	3.003	2.803	200		0		200
Vervangen camera's/recorder park.garage	2018-2019	12	0	12		0		12
Vervanging 3 kunstgrasvelden West End	2021-2021	1.800	1.599	201		140	61	0
Vervanging betaalterminals parkeerautomaten	2018-2019	520	501	19		0		19
Vervanging bijveld vvGlimmen + vervanging verlichting	2022-2022				682	725	-43	0
Vervanging gele stenen binnenstad	2018-2022	5.600	4.708	892	3.000	1.795		2.097
Vervanging schrobmachines parkeergarage Damsterdiep en Station Europapark	2022-2022				85	63		22
Vervanging veld 2 sportpark Het Noorden	2022-2022				752	797	-45	0
Vervanging velden 1, 3 en pupveld + verlichting De Koepel	2022-2022				1.872	1.922	-50	0
Vervanging verhuur- en toegangssysteem	2022-2023				219	140		79
Vervangingsinvesteringen 2017 Dir I & S	2017-2017	2.315	1.815	500		433	67	0
vervangingsinvesteringen 2017 SPOT Groningen	2017-2017	2.348	2.278	70		70		0
vervangingsinvesteringen 2018 SPOT Groningen	2018-2018					0		0
Vervangingsinvesteringen 2019 Iederz	2019-2019	495	279	216		216		0
Vervangingsinvesteringen 2019 SO voertuigen	2019-2019	175	50	125		3		122
Vervangingsinvesteringen 2019 SPOT Groningen	2019-2019	1.314	1.177	137		139	-2	0
Vervangingsinvesteringen 2020 Iederz	2020-2020	285	43	242		127		115
Vervangingsinvesteringen 2020 SPOT Groningen	2020-2020	273	117	156		156		0
Vervangingsinvesteringen 2021 Iederz	2021-2021	285	94	191				191
Vervangingsinvesteringen 2021 SO voertuigen	2021-2021	163	73	90				90

Vervangingsinvesteringen 2021 Sport050 voertuigen	2021-2021	204	28	176		20		156
Vervangingsinvesteringen 2021 SPOT Groningen	2021-2021	502	229	273		107		165
Vervangingsinvesteringen 2022 Dir I & S	2022-2022				1.630	1.222		408
Vervangingsinvesteringen 2022 Lederz	2022-2022				285			285
Vervangingsinvesteringen 2022 Sport050 voertuigen	2022-2022				118			118
Vervangingsinvesteringen 2022 SPOT groningen	2022-2022				1.406	564		842
vervangingsinvesteringen materieel 2020 Stadsbeheer	2020-2020	11.256	8.255	3.001		2.092		909
vervangingsinvesteringen materieel 2021 Stadsbeheer	2021-2021	8.785	2.179	6.606		1.369		5.237
vervangingsinvesteringen materieel 2022 Stadsbeheer	2022-2022				7.016	355		6.661
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2020-2022	2020-2022	13.683	3.255	10.428	2.774	4.910		8.292
Vervangingsinvesteringen Stadsontwikkeling	2022-2022				125	0		125
Vervolg maatregelen Paddepoel/Selwerd	2018-2019	1.000	0	1.000		0		1.000
VIP 2016 extra kk spp Corpus den Hoorn	2016-2016	600	470	130		77		52
Visie Martini Trade Park	2020-2021	1.500	0	1.500		0		1.500
Visie Stadslogistiek	2021-2022	400		400		149		251
Vorbereidings krediet Klimaatadaptief LIFE Cool Square–Damsterpl	2022-2023	0	1	-1	338	179		158
Vorbereidingskrediet Doorwaadbare Stad	2022-2023				1.350	0		1.350
Vorbereidingskrediet gebiedsontwikkeling De Held III	2020-2021	1.340	563	777		313		464
Vorbereidingskrediet gebiedsontwikkeling Stationsgebied-Zuid	2019-2026	1.300	991	309	1.680	873		1.115
Vorbereidingskrediet projecten onderwijshuisvesting	2020-2022	8.369	1.491	6.878	400	1.103		6.175
Vorbereidingskrediet Sporthal Europapark	2014-2015	15.550	15.372	178		0		178
Vorbereidingskrediet Travertijnstraat (IMVA)	2022-2023				600	208		392
Voormalig Nelf-terrein	2021-2026	150	0	150	240	154		236
VV Grootschalige versterking /inpassingskosten Ten Boer		1.670	711	959		566		393
VV Herinrichting Koopmansplein		452	0	452		0		452
VV Uitvoeringskrediet Woltersum	2020-2021	50	0	50		0		50
VV Versterkingsopgave school Woltersum	2020-2021	230	49	181		17		165
VV Vorbereidingskrediet dorpshart van Ten Post	2020-2021	250	41	209		0		209
VV Vorbereidingskrediet project Huis van Ten Post	2020-2021	250	0	250		19		231
VV Woltersum Dorpsvernieuwing (IMVA)	2020-2021	100	17	83		6		77
Warmtenet Selwerd Zuid	2021-2022	1.200	0	1.200	1.100	0		2.300
West End omzetten natuurgras naar kunstgras	2022-2022				973	1.014	-41	0
Westpoort, voorbereiding fase 2 (IMVA)	2021-2021	228	0	228		0		228
Westpoost fase 2 voorbereidings krediet	2022-2023				1.320	645		675
WVN Herinrichting Selwerd Zuid	2021-2022	3.447	44	3.403		474		2.929
WVN Uitvoeringsprogramma wijkvernieuwing	2019-2020	4.500	1.441	3.059	-2.500	-339		898
WVN Wijkvernieuwing Sunny Selwerd - herinrichting openbare ruimte	2020-2021	3.283	887	2.396	6.740	2.209		6.927
Zernikelaan (voorheen onderdeel van krediet GREX Zernike)	2018-2019	15.154	13.579	1.575		776		799
Zonnepanelen Zeefgebouw Suikerterrein	2021-2022	482	0	482		465		17
Eindtotaal		1.037.478	673.786	363.692	323.176	121.707	19.783	545.377

Grondexploitatie

Investerings grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde Ultimo 31-12-2021	Bijbehorende VVZ 31-12- 2021	verschuiving tussen (I)MVA en GreX	Vermeerderingen Vermindering 2022	Boekwaarde Ultimo 31-12-2022	Bijbehorende VVZ 31-12- 2022
OHZ Oosterhamrik.Boulevard	3.783	-		223	4.006	-
OHZ Antillenstraat	-2.676	-		-41	-2.717	-
OHZ Watergang	173	-		3	176	-
OHZ A- en B-locatie	4.755	-		72	4.827	-
OHZ C-locatie	123	-		2	124	-
OHZ OH-kade ZZ	1.126	-		26	1.153	-
OHZ Stadswerf	2.760	-		42	2.802	-
OHZ Paradijsvogelstraat	3.893	-		59	3.952	-
OHZ Struisvogelstraat	3.005	-		49	3.055	-
OHZ Alva Laval	3.911	-		64	3.974	-
OHZ v. Starckenborgh	3.143	-		48	3.190	-
OHZ Bornholmstraat	1.868	-		28	1.897	-
OHZ Tijdelijk Beheer	135	-		-29	106	-
OHZ Wielewaalplein	-261	-		-4	-265	-
Totaal Oosterhamrikzone	25.738	-20.085		544	26.281	-23.209
Europapark	-2.928	-		1.097	-1.831	-
Europapark Euroborg	25.976	-		395	26.371	-
Europapark De Linie	15.556	-		236	15.792	-
Europapark Kantoren	-1.194	-		-18	-1.212	-
Europapark Skivijver	583	-		9	591	-
Totaal Europapark	37.993	-29.280		1.719	39.712	-34.045
Grote Markt	12.876	-		830	13.706	-
Grote markt vindicat	10.013	-		-	10.013	-
Totaal Grote Markt	22.889	-25.068		830	23.719	-23.983
Ciboga	22.849	-26.428		1.379	24.227	-27.486
Reitdiep fase 3/4	-2.817	-		-358	-3.176	-
Piccardthof/Terborglaan	-1.058	-		-8	-1.067	-
Eemspoort	-111	-		-702	-813	-
Eemspoort Zuid / Roodehaan (Milieuboulevard II)	11.081	-1.557		-416	10.665	-1.896
Zernike	3.221	-		-351	2.870	-
Westpoort (Hoogkerk-West)	27.034	-3.958		-5.288	21.746	-
Reitdiepzone WRW	160	-		23	183	-
De Velden (Oosterparkstadion)	-736	-		81	-655	-
Helpermaar	4	-		-16	-12	-
Uitvaartcentrum/Crematorium AB	-129	-		25	-105	-
Dijkshorn	-543	-		-52	-595	-
Nesciopark	1.406	-95		-497	910	-241
Stationsgebied	392	-		82	474	-
Friesestraatweg 181	1.605	-860		70	1.675	-1.063
Alo-locatie	11.107	-6.427		292	11.399	-5.683
Hart van Ten Boer	-	-	56	-56	-0	-125
Ten Post - Nije Buurt	-	-		-	-	-119

Theda Mansholt locatie Haren	-	-	12	74	86	-
	160.084	-113.758	68	-2.626	157.526	-117.850

Intensiveringen

Deelpr.	Intensiveringen voor 2017	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve	EB
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Gebiedsgericht werken	2.000		1.118	0		882
	Totaal 2017	2.000	0	1.118	0		882

Deelpr.	Intensiveringen voor 2019	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve	EB
1.1 Economie en Werkgelegenheid	Structurele kapitaallasten ruilmiddelen		1.800	1.307	493		
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Revitalisering Stadhuis	379		379			0
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Weglekeffect bezuinigingen op organisatie		1.090	1.030	60		
	Totaal 2019	379	2.890	2.716	553		0

Deelpr.	Intensiveringen voor 2020	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve	EB
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Beheer en onderhoud groen		688	688	0		
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Emissievrij wagenpark		296	267	29		
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Emissievrij wagenpark (best 21)	110		110	0		
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Energie		246	246	0		
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Gladheid gele stenen binnenstad (opruwen)		214	214	0		
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Groot onderhoud en vervangingen (struct)		880	880	0		
3.2 Onderwijs	Apparaatskosten NDE (Emissievrij wagenpark)		4	4	0		
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Implementatie WVGZ		680	330	350		
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Weglekeffect bezuiniging Outsourcing ICT		1.116	0	1.116		
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Transitie DIV (best 20/21)	561		561	0		
	Totaal 2020	671	4.124	3.300	1.495		0

Deelpr.	Intensiveringen voor 2021	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve	EB
1.1 Economie en Werkgelegenheid	Stedenbanden		30	0	30		
1.1 Economie en Werkgelegenheid	Werklocaties (struct)		265	265	0		
1.2 Mobiliteit	Fietsparkeren (best 21)	500		500	0		

1.2 Mobiliteit	Handhaving logistiek binnenstad		200	200	0
1.2 Mobiliteit	Kapitaallasten		360	360	0
1.2 Mobiliteit	Oosterhamrikzone		250	250	0
1.2 Mobiliteit	Stationsgebied		400	400	0
1.2 Mobiliteit	Terugdringen autoverkeer, fiets en OV (struct)		253	253	0
1.3 Wonen	Geen gezin in de kou (SIF)		230	230	0
1.3 Wonen	Implementatie omgevingswet (best 21)	990		990	0
1.3 Wonen	Openbare ruimte Treslinghuis		14	14	0
1.3 Wonen	Stadshavens		400	400	0
1.3 Wonen	Toezicht en handhaving wonen		150	150	0
1.3 Wonen	Wijkvernieuwing (fysiek)		700	700	0
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Beheer en onderhoud ecologische structuur		100	100	0
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Gladheid gele stenen binnenstad (opruwen)		252	145	107
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Groot onderhoud en vervangingen (struct)		304	304	0
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Kostentoedeling materieel openbare ruimte		332	332	0
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Niet realiseren hervormingen Beheer en onderhoud		23	23	0
3.1 Werk en Inkomen	Intensivering begeleiding en participatie		1.500	1.500	0
3.1 Werk en Inkomen	Tekort BUIG		7.100	7.100	0
3.1 Werk en Inkomen	Tekorten BUIG		1.500	1.500	0
3.2 Onderwijs	Gezond opgroeien - goede onderwijsomgeving		75	75	0
3.2 Onderwijs	Gezond opgroeien - goede onderwijsomgeving (best 21)	48		48	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Terugdringen zorgkosten (inkoop jeugd, WIJ & OJG)		1.275	1.275	0
3.4 Sport en bewegen	Capaciteitstekort binnensport		105	105	0
3.4 Sport en bewegen	Exploitatietekort sportaccommodaties SPUK/BOSA		46	0	46
3.4 Sport en bewegen	Lichtmasten		33	18	15
3.4 Sport en bewegen	Toekomst drafbaan (best 21)	90		90	0
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Digitalisering archiefbestanden (best 21)	140		140	0
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Transitie DIV (best 21)	298		298	0
	Totaal 2021	2.066	15.897	17.765	198
					0

Deelpr.	Intensiveringen voor 2022	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
1.1 Economie en Werkgelegenheid	Klachtbehandeling Stadsontwikkeling		4	4	0	
1.1 Economie en Werkgelegenheid	Werklocaties	200		200	0	
1.1 Economie en Werkgelegenheid	Werklocaties		380	380	0	
1.2 Mobiliteit	Fietsparkeren	600		600	0	
1.2 Mobiliteit	Geluidswal A7 Buitenhof	400		400	0	
1.2 Mobiliteit	Kapitaallasten binnenstad		540	540	0	
1.2 Mobiliteit	Klachtbehandeling Stadsontwikkeling		4	4	0	
1.2 Mobiliteit	Loket Verkeer		27	27	0	
1.2 Mobiliteit	Opstellen uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie	550		550	0	
1.2 Mobiliteit	Tijdelijke maatregelen fietsenstallingen	250		250	0	
1.3 Wonen	Adequate managementsturing VTH		56	56	0	
1.3 Wonen	Energie (inc)	1.150		1.150	0	
1.3 Wonen	Gebied stedenbouwkundige		20	20	0	
1.3 Wonen	Implementatie omgevingswet	1.133		790	343	
1.3 Wonen	Klachtbehandeling Stadsontwikkeling		5	5	0	
1.3 Wonen	Niet realiseren herv: Duurzame energieopwekking		1.000	1.000	0	
1.3 Wonen	Stadshavens		600	600	0	
1.3 Wonen	Uitvoering kamerverhuurstelsel en illegale kamerverhuur		240	240	0	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Aanpak gladheid gele stenen Binnenstad		37	37	0	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Beleidsmedewerker milieu		20	20	0	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Dierenwelzijnsnota	75		4	71	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Erfgoed	325		44	281	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Extra capaciteit toetsing werkzaamh zuidelijke ringweg	103		103	0	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Groot onderhoud en vervangingen		52	52	0	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Klachtbehandeling Stadsontwikkeling		4	4	0	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Ohd kosten openb ruimte mensen met afstand tot de arbeidsmarkt		300	300	0	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Ohd openb ruimte irt gebiedsgericht werken	400		400	0	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Plankosten	50		20	30	
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Stadsbeheer proef	125		125	0	

2.1 Kwaliteit leefomgeving	Tekort capaciteit uitv en beh BAG		51	51	0
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Verv.investeringen Groen en aanv groot ohd		144	144	0
2.1 Kwaliteit leefomgeving	Visie Stadspark onderhoudsniveau		100	100	0
2.2 Veiligheid	Aanpak misstanden in de verhuursector	425		425	0
2.2 Veiligheid	Cameratoezicht (i)	325		201	124
2.2 Veiligheid	Cameratoezicht (s)		100	100	0
2.2 Veiligheid	Handhavingsteams openb ruimte taakspecialisatie jeugd		240	240	0
2.2 Veiligheid	Ketenregisseur effectieve verbinding veilig en zorg		110	110	0
2.2 Veiligheid	Top-X Aanpak jongeren (i)	49		49	0
2.2 Veiligheid	Veiligheidsregio pensioenvz.	1.149		1.149	0
3.*	Vertraging bezuinigingen DMO		68	68	0
3.1 Werk en Inkomen	Basisbaan	700		700	0
3.1 Werk en Inkomen	Begeleiding vergunninghouders	209		209	0
3.1 Werk en Inkomen	Intensivering begeleiding en participatie		1.000	1.000	0
3.1 Werk en Inkomen	Meer geld voor minder armoede	30		30	0
3.1 Werk en Inkomen	Organisatie DMO (i)	69		69	0
3.1 Werk en Inkomen	Organisatie DMO (s)		73	73	0
3.1 Werk en Inkomen	Tekort BUIG		9.400	5.252	4.148
3.1 Werk en Inkomen	Vervanging SW sleutelfunctionarissen		189	189	0
3.1 Werk en Inkomen	Vroegsignalering	430		430	0
3.2 Onderwijs	Ketenregisseur effectieve verbinding veilig en zorg		1	1	0
3.2 Onderwijs	Onderzoek en uitwerking nw muziekcentrum		4	4	0
3.2 Onderwijs	Organisatie DMO (s)		33	33	0
3.2 Onderwijs	Structuur Sport050	3		3	0
3.2 Onderwijs	Top-X Aanpak jongeren (i)	1		1	0
3.2 Onderwijs	Uitvoering kamerverhuurstelsel en illegale kamerverhuur		4	4	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Aanpak problematische doelgroepen	98		98	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Accommodatiebeleid		50	50	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Financ alg voorzieningen		152	152	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Jeugdhulp		6.600	6.600	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Ketenregisseur effectieve verbinding veilig en zorg		1	1	0

3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Onderzoek en uitwerking nw muziekcentrum		1	1	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Organisatie DMO (s)		285	285	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Problematische jeugdgroepen	165		165	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Structuur Sport050	1		1	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Subsidies beheer en accommodaties	25		25	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Terugdringen zorgkosten		1.200	1.200	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Uitvoering kamerverhuurstelsel en illegale kamerverhuur		1	1	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Voorgenomen bezuiniging wettelijke taken GGD	300		300	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Wmo volumegroei		979	979	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Zorgkosten Jeugd		5.300	5.300	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Zorgkosten Wmo (overig)		1.618	1.618	0
3.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Zorgkosten Wmo (volume)		909	909	0
3.4 Sport en bewegen	Actualisatie MJOP Sportvastgoed	300		78	222
3.4 Sport en bewegen	Herontwikkeling Kardinge	176		176	0
3.4 Sport en bewegen	Kardinge plankosten	300		300	0
3.4 Sport en bewegen	Ketenregisseur effectieve verbinding veilig en zorg		1	1	0
3.4 Sport en bewegen	Meerschop Paterswolde		75	75	0
3.4 Sport en bewegen	Onderzoek en uitwerking nw muziekcentrum		2	2	0
3.4 Sport en bewegen	Organisatie DMO (i)	1		1	0
3.4 Sport en bewegen	Organisatie DMO (s)		15	15	0
3.4 Sport en bewegen	Structuur Sport050	183		183	0
3.4 Sport en bewegen	Uitvoering kamerverhuurstelsel en illegale kamerverhuur		1	1	0
3.4 Sport en bewegen	Vervanging kunstgrasvelden	517		34	483
3.4 Sport en bewegen	Vervanging kunstgrasvelden		354	354	0
3.5 Cultuur	350 jaar Groningens Ontzet	150		150	0
3.5 Cultuur	Ketenregisseur effectieve verbinding veilig en zorg		1	1	0
3.5 Cultuur	Martiniplaza		130	130	0
3.5 Cultuur	Onderzoek en uitwerking nw muziekcentrum		452	402	50
3.5 Cultuur	Organisatie DMO (s)		31	31	0
3.5 Cultuur	Personele capaciteit SPOT		300	300	0

3.5 Cultuur	Structuur Sport050	1	1	0
3.5 Cultuur	Taakstelling evenementen		49	49
3.5 Cultuur	Uitvoering kamerverhuurstelsel en illegale kamerverhuur		2	2
4.1 Dienstverlening	Digitale dienstverlening	220	0	220
4.1 Dienstverlening	Niet realiseren hervorming publieke dienstverlening	180	180	0
4.1 Dienstverlening	Tekort capaciteit uitv en beh BAG		27	27
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Gebiedsgericht werken	2.150	2.088	62
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Gebiedsgericht werken Haren en Ten Boer	1.075	1.075	0
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Generatiepact	295	295	0
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Niet realiseren hervorming subsidies		500	500
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Niet realiseren hervorming beleidsharmonisatie		400	400
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Niet realiseren hervorming samenwerking, deelen regelingen		600	600
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Niet realiseren oude taakstellingen	468	468	0
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Organisatie progr Wijkvernieuwing/gebiedsger werken		450	450
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Structurele financiering gebiedsteaminzet		260	260
4.2 College, raad, wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken	Wijkvernieuwing (sociaal / ruimtelijk)	4.000	4.000	0
4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	Compensatie OZB woningen Haren & Ten Boer	540	481	59
4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	Generatiepact		445	445
4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	Niet realiseren herv: vrijval comp.reg OZB		140	140
4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	Uitstel reclamebelasting	150	150	0
4.3 Algemene inkomsten en post onvoorzien	Vrijval herindelingsbudget tbv wsv	1.644	1.644	0

4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Beleidsmedewerker milieu		8	8	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Digitalisering archiefbestanden	140		140	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Financiering datawarehouse	158		158	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Formatie functioneel beheer	333		333	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Gebied stedenbouwkundige		8	8	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Huisvesting huur Tromphuis		132	132	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Huisvesting lederz		400	400	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	ICT reservering		1.850	1.850	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Ketenregisseur effectieve verbinding veilig en zorg		25	25	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Klachtbehandeling Stadsontwikkeling		5	5	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Loket Verkeer		8	8	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Niet realiseren hervorming herstruct medezeggenschap		245	245	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Niet realiseren hervorming maatsch begeleid statushouders		30	30	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Niet realiseren hervorming verhogen dekkingsgr tarieven		380	380	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Onderzoek en uitwerking nw muziekcentrum		76	76	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Organisatie DMO (i)	107		107	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Organisatie DMO (s)		143	143	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Structureel tekort ICT faciliteiten		300	300	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Structuur Sport050	60		60	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Tekort capaciteit uitv en beh BAG		41	41	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Top-X Aanpak jongeren (i)	13		13	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Uitvoering kamerverhuurstelsel en illegale kamerverhuur		76	76	0	
4.4 Overhead en ondersteuning organisatie	Vereenvoudiging financiële administratie	153		66	87	
	Totaal 2022	22.654	39.864	56.338	6.180	0

Samenwerkingsverbanden

Omschrijving middelen (bedrag x 1.000 euro)	Beschikbaar in		Beschikbaar voor 2023
	2022	Ingezet in 2022	via resultaatbestemming
Akkoord van Groningen	932	550	382
Actie centrum voor Veiligheid en Zorg (Veiligheidshuis)	1.070	860	210
Maatschappelijke opvang	29.545	17.621	11.924
Vrouwenopvang	9.776	8.003	1.773
Transformatie Sociaal Domein Jeugd	1.714	770	944
Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren	20	20	0
Regio-coördinatie Statushouders (WIZ)	923	923	0
Werk In Zicht (WIZ)	5.139	1.482	3.657
Totaal	49.119	30.229	18.890

Incidentele middelen gemeentefonds

Omschrijving middelen (bedrag x 1.000 euro)	Beschikbaar voor 2023		
	Beschikbaar in 2022	Ingezet in 2022	via resultaatbestemming
Aanpak discriminatie	21	21	0
Aanpak laaggeletterdheid	306	166	140
Aanv pakket reïntegratiekosten	2.817	2.817	0
Aanvullend pakket re-integratie	454	454	0
Activiteiten ontmoetingen jeugd	98		98
Asiel (inburgering)	263		263
Beschermd wonen	128		128
Bestrijden eenzaamheid ouderen	209	209	0
Bijzondere bijstand	1.123	336	787
Bijzondere bijstand studenten	3.594		3.594
Bijzondere bijstand zelfstandigen	112		112
Bodembescherming	546	546	0
Brede aanpak dak- en thuisloosheid	3.983	0	3.983
Breed offensief	599	23	576
Buurt- en Dorpshuizen	45	45	0
Centrale stemopneming	20	20	0
Compensatie van quarantaine kosten	27	27	0
Compensatieregeling voogdij 18+	396		396
Corona cultuursteunpakket	1.361	1.031	330
Crisisdienstverlening	2.643	378	2.265
Cultuurmiddelen	260	260	0
Dichterbij dan je denkt	717		717
Einde lening inburgeringsplicht (ELIP)	44		44
Einde lening inburgeringsplichtig	55		55
Energietoeslag	42.466	41.714	41.714
Experiment gesloten coffeeshopketen	502	502	0
Extra begeleiding dak- en thuislozen	427	0	427
Extra begeleiding kwetsbare groepen	375	375	0
Gemeentelijk schuldenbeleid	1.015	1.015	0
Gezond in de stad	739	557	182
Impuls integraal werken	571	571	0
Impuls re-integratie	1.338	1.338	0
Impulsreïntegratie	1.532	1.532	0
Inburgering	30	30	0
Jeugdzorg	37		37
Jongerenwerk jeugd	3	3	0
Kerkenvisies	75	2	73
Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	389	0	389
Leerlingenvervoer Oekraïne	274	16	258
LHBTI emancipatiebeleid	25	15	10
Lokaal cultuuraanbod	699	0	699
Lokale cultuur en buurt- en dorpshuizen	1.001	118	883
Maatschappelijke begeleiding	536	417	119

Maatschappelijke opvang	3.596	1.573	2.023
Maatschappelijke opvang	1.445	0	1.445
Mantelzorgbeleid	50	32	18
Meerkosten jeugd en wmo (jeugd)	108		108
Meerkosten jeugd en wmo (wmo)	1.260		1.260
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	331		331
Mentale ondersteuning jeugd	58	30	28
Noodopvang kinderen ouders met cruciaal beroep	53	53	0
Participatie	692	692	0
Participatie SW bedrijven	154	154	0
Perspectief jeugd en jongeren	645	442	203
Regionale Energie Strategie	332	332	0
Soc en emotionele onderst gezondheidsgev aardbeving	375		375
Stedelijke vernieuwingsgebieden	100	100	0
Stedelijke vernieuwingsgelden	100		100
Suppletie bommenregeling	100	100	0
Systeemleren	313	313	0
Toegankelijkheid verkiezingen/ Software BS	33	0	33
Toezicht en handhaving EPBD III	21	21	0
Uitstapprogramma propositiees	35	35	0
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	1.188	1.188	0
Veilige steden	59	46	13
Verlengde pleegzorg AMV's	313		313
Versterken sociale basis	112		112
Versterking arbeidsmarktregio's	235	235	0
Voorkomen discriminatie	17		17
Vrijwilligersorganisaties	39	39	0
Vrouwenopvang	-15		-15
Vrouwenopvang	13		13
Werkgelegenheid Groningen	632	632	0
Totaal	84.249	61.299	22.950

Meerjarige exploitatieprojecten

Omschrijving project (Bedrag x 1.000 euro)	Tijdsplanning project	Totaal	Realisatie	Resultaat			Budget	
		beschikbare budget	voorgaande jaren	Budget 2022	Realisatie 2022	Vrijval 2022	bestemming 2022	resterende looptijd
Outsourcing ICT	2016-2024	18.661	15.425	3.236	2.619		617	617
Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond	2016-2022	6.072	5.937	135	135		0	0
Implementatie Omgevingswet	2016-2024	4.091	3.487	604	261		343	343
Budget Knoop Groningen	2016-2024	14.900	5.500				0	9.400
Revitalisering Stadhuis	2018-2023	3.226	2.904	322	384		-62	-62
Nieuwe huisvesting de Oosterpoort	2019-2028	1.270	1.270				0	0
Herindeling gemeente Groningen, Haren, Ten Boer	2017-2022	8.057	7.933	124	0	124	0	0
Virtueel Groningen	2019-2023	3.740	2.975	765	433		332	332
Programma transitie DIV	2019-2024	7.500	4.123	1.374	1.433		-59	1.944
Lump sum aardbevingen	2018-2028	8.755	5.266	3.489	3.474		15	15
Fonds Dijkpark	2018-2023	128	7	121			121	121
Opruimen SBR korrels kunstgrasvelden	2020-2029	1.449	479	679	34		645	936
Vernieuwing Applicaties Sociaal Domein	2019-2024	2.229	1.444	204	1.968		-1.764	-1.183
Stadhuis, tijdelijke huisvesting	2018-2022	1.420	1.037	383	51		332	332
Herstelagenda Groningen voorst	2021-2023	3.500	933	2.567	1.183	242	1.142	1.142
Uitvoeringsprogramma brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen	2021-2023	1.895	150	1.745	349		1.396	1.396
Visie Martiniplaza	2021-2023	300	39	261	96		165	165
Biodiversiteit Stadspark	2021-2024	285	0	285			285	285
Onderzoek Joodse eigendommen tijdens en na WO II	2021-2022	260	175	85	38	47	0	0
E-Suite	2021-2023	2.626	503	1.797	623		1.174	1.500
Wet Open Overheid (nieuw: bw VGR 22-I)	2021-2027	1490	0	372	71		301	1419
Experiment gesloten coffeeshop	2020-2024	890	0	502	1		501	889
Aanpak Herwinnen Openbare Ruimte Schildersbuurt & Westerhaven	2022-2023	370	0	220			220	370
Accommodatie ontwikkeling Oosterparkwijk	2016-2024	500	500	0			0	0

Kapitaallasten

Immateriële vaste activa (bedragen x 1.000 euro)	Afschrijving 2022	Rente 2022
Schouwburg	27	8
Spp Engelbert	0	0
Totaal immateriële vaste activa	27	8

Materiële vaste activa (bedragen x 1.000 euro)	Afschrijving 2022	Rente 2022
Gronden en terreinen	1	2.009
Woonruimten	0	0
Bedrijfsgebouwen	14.473	8.211
Grond, weg & waterbouwkundige werken	6.046	3.207
Vervoersmiddelen	2.384	197
Machines, apparaten en installaties	3.236	276
Totaal overige materiële vaste activa	16.940	6.754
Totaal materiële vaste activa	43.080	20.654

Financiële vaste activa (bedragen x 1.000 euro)	Aflossing 2022	Rente 2022
Totaal woningbouwleningen	6.618	1.796
Totaal deelnemingen	63.561	7.140
Overige verbonden partijen	100	4
Overige langlopende leningen	1.735	369
Totaal financiële vaste activa	72.014	9.309

SIF-middelen

Beschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Onderwerp	Begroot	Uitgaven	Afwijking
Intensiveringsmiddelen	INT Ruimtelijke economie (RE)	530	530	0
Gebiedsontwikkelingen	Suikerzijde	1.600	601	999
Intensiveringsmiddelen	Tijdelijke fietsmaatregelen	1.025	1.160	-135
Intensiveringsmiddelen	INT Verkeer	2.853	2.896	-43
Gebiedsontwikkelingen	Stationsgebied investeringen	22	0	22
Plankosten	Ringsparen	454	16	438
Plankosten	OHZ	250	250	0
Intensiveringsmiddelen	Opstellen UVP Mobiliteitsvisie	550	550	0
Intensiveringsmiddelen	Geluidswal A7 Buitenhof	400	400	0
Gebiedsontwikkelingen	Binnenstadsprogramma	1.340	1.483	-143
Intensiveringsmiddelen	INT Wonen	1.807	1.143	664
Intensiveringsmiddelen	INT GGE	3.180	3.804	-624
Intensiveringsmiddelen	INT GGE PAW	3.516	2.246	1.270
Gebiedsontwikkelingen	Kardinge plankosten	300	346	-46
Plankosten	Nieuw muziekcentrum 2022	250	280	-30
Wijkvernieuwing	Wijkvernieuwing	5.151	5.019	132
Plankosten	SIF plankosten	1.475	1.354	121
Gebiedsontwikkelingen	Stadshavens	600	63	537
Intensiveringsmiddelen	INT Leefkwaliteit, watervisie	168	66	102
Intensiveringsmiddelen	INT Leefkwaliteit, monumenten en erfgoed	709	500	209
Intensiveringsmiddelen	Compensatie Eelde	150	150	0
Intensiveringsmiddelen	Groenplan SIF	500	500	0
Intensiveringsmiddelen	Groen in openbare ruimte extra	145	145	0
Taakstelling	taakstelling SIF	-200	0	-200
Groencompensatie	Groencompensatiefonds	0	-98	98
Intensiveringsmiddelen	SIF kapitaallasten	574	0	574
Leefkwaliteit	Pilot Fietsparkeren schilwijken	208	92	116
	Totaal	27.557	23.496	4.061

Vennootschapsbelasting

Inleiding

Sinds 2016 is de gemeente belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De belastingplicht voor gemeenten ontstaat op basis van een tweetrapsraket: ten eerste dient te worden geduid of er activiteiten worden uitgevoerd waarmee in concurrentie wordt getreden met marktpartijen. Pas als sprake is van een structureel positief resultaat ontstaat feitelijk de belastingplicht. In de jaren tot en met 2020 zijn nihilaangiften ingediend, vanuit het standpunt dat de gemeente Groningen weliswaar enkele concurrerende ondernemingsactiviteiten drijft, echter zonder structureel positief resultaat. De belastingdienst heeft in 2020 het standpunt ingenomen dat voor zowel reclameopbrengsten als parkeeropbrengsten sprake is van een belaste ondernemingsactiviteit. Op basis daarvan zijn aanslagen opgelegd, is de verschuldigde belasting betaald en is bezwaar gemaakt tegen de opgelegde aanslagen van de belastingdienst.

Verplichting: volledige en juiste aangiften Vpb

Het indienen van de Vpb-aangifte en indienen van bezwaar en beroepschriften is een taak van het SSC. Net als voor de overige belastingen zijn de (overige) taken samenhangend met de Vpb-plicht overgenomen door de lijnorganisatie en onderdeel geworden van reguliere processen. Inmiddels zijn hiertoe onder andere dossiers opgesteld, de relevante systemen ingericht en zijn processen beschreven. Hiermee borgen we dat nieuwe activiteiten worden getoetst op mogelijke Vpb-effecten.

Borging wordt bestendigd door een actieve en complementaire samenwerking tussen SSC en directies. Vanuit het SSC wordt geïnitieerd en gestuurd op het verzamelen van de gegevens, de beoordeling van de kwaliteit van de gegevens, en de verwerking daarvan in de Vpb-aangifte. Hierdoor kan een volledige en juiste aangifte worden ingediend én blijft de Vpb-plicht bij zowel het SSC als de overige directies in beeld.

Aanslagen tot en met 2020 zijn opgelegd .

De gemeente Groningen heeft tot en met 2020 nihil aangiften ingediend. De belastingdienst heeft aanslagen 2016 en 2020 opgelegd die afwijken van de ingediende aangiften. Deze aanslagen zijn betaald ter voorkoming van het oplopen van verschuldigde belastingrente van 8%. Tegen deze aanslagen zijn pro forma bezwaarschriften ingediend en verwachten we een noodzakelijk te voeren gerechtelijke procedure. De aangiften over 2021 e.v. worden ingediend conform het standpunt van de belastingdienst.

Bezwaar tegen standpunt belastingdienst betreffende reclame-opbrengsten

De belastingdienst neemt het standpunt in dat de opbrengsten van 'het gelegenheid geven tot reclame-uitingen' (abri's, reclamezuilen etc.) een economische activiteit is die is belast met vennootschapsbelasting. Net als vele gemeenten delen wij het standpunt van de belastingdienst niet. Er worden gerechtelijke procedures gevoerd die, ondersteund door de VNG, zoveel als mogelijk gezamenlijk worden beargumenteerd, gecoördineerd en gevoerd. Groningen haakt daar bij aan. Het bezwaar aanhouden totdat er een definitieve uitspraak is van andere gemeenten kan helaas niet vanwege een ander discussiepunt met de belastingdienst.

Bezwaar tegen standpunt belastingdienst betreffende het Parkeerbedrijf

Een activiteit waarbij de gemeente in concurrentie treedt (of kan treden) met de markt is het Parkeerbedrijf. De belastingdienst is van mening dat het vrijgestelde straatparkeren niet mag worden geconsolideerd met overige parkeeractiviteiten. Dit leidt er kortweg toe dat de negatieve resultaten van de parkeergarages niet kunnen worden gezien als fiscaal verlies dat mag worden gesaldeerd met de positieve resultaten van de reclameopbrengsten. Gesprekken hebben plaatsgevonden, het standpunt van de belastingdienst wordt binnenkort verwacht. Op basis daarvan wordt de noodzaak en/of wens tot verder procederen afgewogen.

Beoordeling Grondbedrijf: gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad

De gemeente Groningen heeft beoordeeld en geconcludeerd dat haar gemeentelijke grondexploitaties gezamenlijk één fiscale activiteit vormen. Daartoe is de zogenoemde QuickScan uitgevoerd. De QuickScan is een praktische methode die is ontwikkeld door de inmiddels opgeheven Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO), waarin onder meer de Belastingdienst en de VNG zitting hadden. De uitkomst van de QuickScan is dat de gemeentelijke grondexploitaties gezamenlijk beschouwd een duidelijk negatief saldo hebben. Dit duidt op de afwezigheid van een onderneming door het ontbreken van een winststreven. De uitkomsten van de QuickScan zijn in april 2016 besproken met de Belastingdienst.

De belastingdienst heeft de aanslagen opgelegd conform deze uitgangspunten van de gemeente Groningen. Door de wijze waarop de VPB plicht voor lokale overheden is geregeld, kan het (eventuele) negatieve resultaat van de grondexploitaties niet worden gesaldeerd met de positieve resultaten van andere activiteiten.

Het fiscale resultaat is tot gebaseerd op de huidige inzichten met toepassing van de op dit moment geldende regelgeving, de door het SVLO gepubliceerde handreiking en jurisprudentie. Ten aanzien van de fiscale positie bestaat desondanks een aantal onzekerheden die samenhangen met eerder genoemd verschil in interpretatie van de wet. Dit kan voornoemde conclusie over de Vpb-plicht beïnvloeden.

Wettelijke indicatoren

De gegevens van onze wettelijke indicatoren zijn conform wet en regelgeving opgenomen op de website "[Waar staat je gemeente](#)". Besluit begroting en verantwoording.

Bestuur

College van Burgemeester en wethouders

Burgemeester Koen Schuiling (VVD)

Openbare Orde en Veiligheid, Toezicht en Handhaving openbare ruimte, Nationaal Programma Groningen, Externe betrekkingen en Stedenbanden, Regionale Samenwerking, Media en Communicatie, Coördinatie Akkoord van Groningen, Asielbeleid in relatie tot Veiligheidsberaad, Algemene Zaken, Gemeentearchief

Mirjam Wijnja (GroenLinks)

Financiën, Personeel en Organisatie, Gebiedsgericht werken en democratische vernieuwing, Beheer en onderhoud, Groen en Klimaatadaptatie, Wijkwethouder Binnenstad

Carine Bloemhoff (PvdA)

Onderwijs, Werk en Participatie, Arbeidsmarktbeleid, Economische Zaken, Internationale Handel en Samenwerking, Toerisme en Recreatie, Haven en Marktwezen, Wijkwethouder Oude Wijken

Kirsten de Wrede (PvdD)

Landbouw en Platteland, Eiwittransitie, Natuur en Ecologie, Dieren Circulaire Economie, Cultuur, Dorpswethouder Haren en omgeving

Eelco Eikenaar (SP)

Sociale Wijkvernieuwing, Zorg en Wonen, Huishoudelijke hulp, Armoede, Inkomen en Schulden, Accommodatiebeleid, Wijkwethouder West

Inge Jongman (ChristenUnie)

Zorg en Welzijn, Beschermd Wonen en Opvang, Ouderen, Sport en Bewegen, Versterking en Herstel, Dorpswethouder Ten Boer en omgeving

Philip Broeksma (GroenLinks)

Energietransitie, Verkeer en Vervoer, Publieke dienstverlening en ICT

Rik van Niejenhuis (PvdA)

Ruimtelijke ordening, Wonen, Fysieke Wijkvernieuwing, Grondzaken, Maatschappelijk vastgoed, Wijkwethouder Oost

Manouska Molema (GroenLinks)

Jeugd en Jeugdhulp, Volksgezondheid, Zorg en Veiligheid, Integratie en Emancipatie, Asielzaken, Evenementen, Wijkwethouder Zuid

Christien Bronda

Gemeentesecretaris

Gemeenteraad

Jeffrey van Hoorn
GroenLinks
[Fractievoorzitter](#)

Benni Leemhuis
GroenLinks

Elte Hillekens
GroenLinks

Femke Folkerts
GroenLinks

Hans Sietsma
GroenLinks

Sophie Middelhuis
GroenLinks

Justine Jones
GroenLinks

Tim van de Vendel
GroenLinks

Ceciel Niewenhout
GroenLinks

Rita Pestman
PvdA

Joren van Veen
PvdA

Rozemarijn Gierkink
PvdA

Rico Tjepkema
PvdA

Els van der Weele
PvdA
[Fractievoorzitter](#)

Irene Huitema
PvdA

Ido Venhuizen
D66

Andrea Poelstra-Bos
D66

Jim Lo-A-Njoe
D66
[Fractievoorzitter](#)

Maria Martinez Doubiani
D66

Tom Rustebiel
D66

Amrut Sijbolts
Stadspartij
100% voor Groningen
[Fractievoorzitter](#)

Hans Moerkerk
Stadspartij
100% voor Groningen

Mariska Sloot
Stadspartij
100% voor Groningen

Yaneth Menger
Stadspartij
100% voor Groningen

Wesley Pechler
Partij voor de Dieren
[Fractievoorzitter](#)

Janette Bosman
Partij voor de Dieren

Bart Hekkema
Partij voor de Dieren

Terence van Zoelen
Partij voor de Dieren

**Hans
de Waard**
SP

**Daan
Brandenburg**
SP
[Fractievoorzitter](#)

**Floor
Mertens**
SP

**Jurrie
Huisman**
SP

**Elisabeth
Akkerman**
VVD

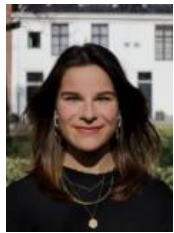
**Rik
Heiner**
VVD

**Ietje
Jacobs-Setz**
VVD
[Fractievoorzitter](#)

**Daan
Swets**
Student en
Stad

**Mirte
Goodijk**
Student en
Stad
[Fractievoorzitter](#)

**Karoline
de Groot**
Student en Stad

**Etkin
Armut**
CDA

**Jalt
de Haan**
CDA
[Fractievoorzitter](#)

**Sten
Wennink**
CU

**Peter
Rebergen**
CU
[Fractievoorzitter](#)

**Evelien
Bernabela**
Partij voor het
Noorden

**Leendert
van der Laan**
Partij voor het
Noorden
[Fractievoorzitter](#)

**Dennis
Ram**
PVV
[Fractievoorzitter](#)

**Koen
Schuiling**
Burgemeester

**Josine
Spier**
Griffier